

คณะศิลปศาสตร์ RUS

JLARUS

วารสารศิลปศาสตร์ราชมนเกล้าสุวรรณภูมิ

Journal of Liberal Art of Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

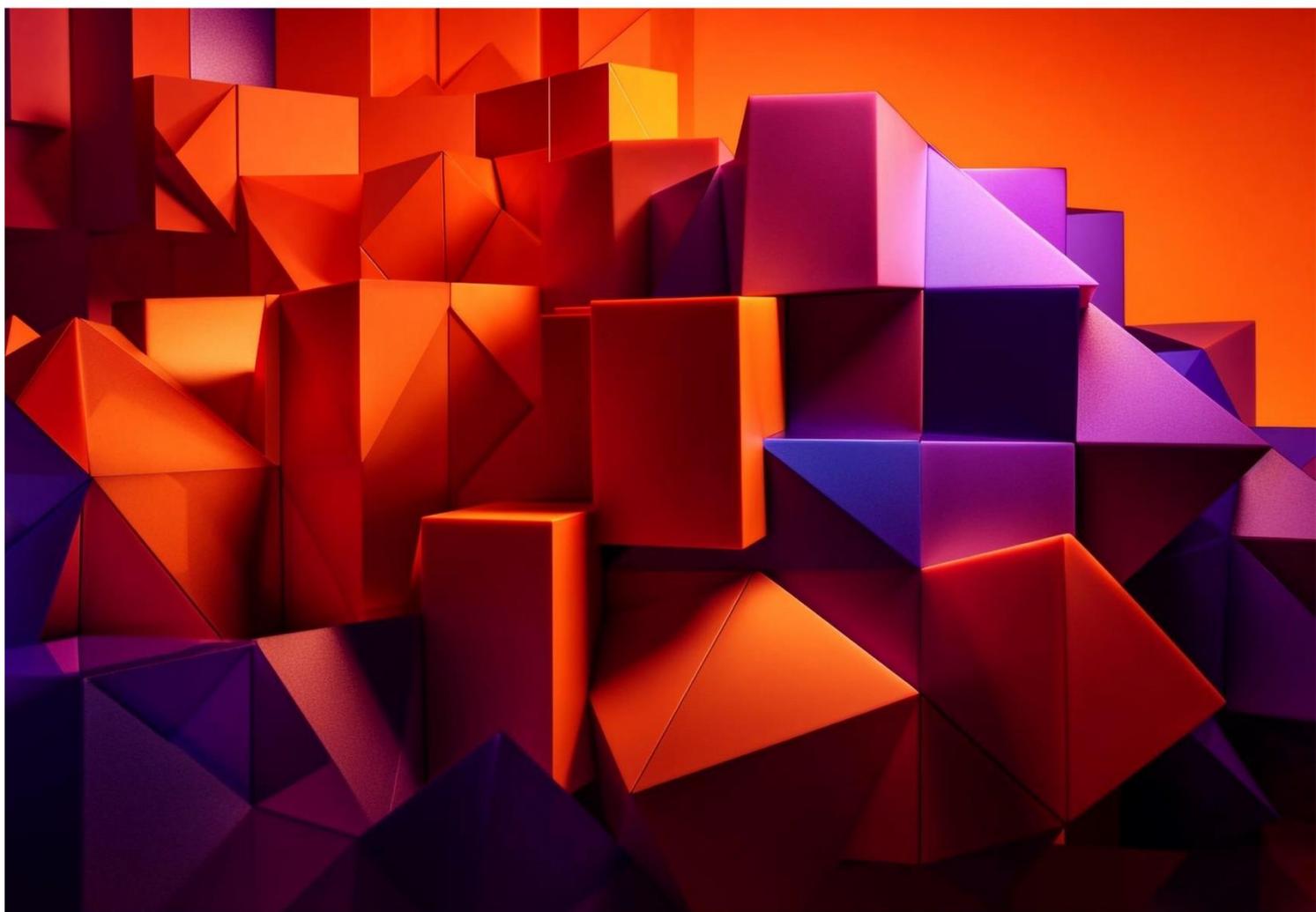
E-ISSN: 2730-1982

ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2567

Vol.6 No.3 September - December 2024

Approved by TCI during 2020 - 2024

วารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ

Journal of Liberal Art of Rajamangala University
of Technology Suvarnabhumi

E-ISSN: 2730-1982

ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2567)

Vol.6 No.3 (September - December 2024)

วัตถุประสงค์

วารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ เป็นวารสารวิชาการที่ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI รอบที่ 4 ครั้งที่ 3 ให้เป็นวารสารที่มีคุณภาพกลุ่มที่ 1 (TCI ฐาน 1) และอยู่ในฐานข้อมูล TCI จนถึง 31 ธันวาคม 2567 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ทางด้านสังคมศาสตร์ ในมิติสังคมศาสตร์ทั่วไป ภาษาและภาษาศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาศาสตร์กายภาพ (ภูมิศาสตร์ ภูมิสังคม สังคมสิ่งแวดล้อม ภูมิประวัติศาสตร์) จิตวิทยา การศึกษารุขกิจ การจัดการและการบัญชี การจัดการการท่องเที่ยว สันทนาการ และการบริการ ลักษณะของบทความที่จะนำลงตีพิมพ์ ได้แก่ บทความวิจัย (Research Article) บทความวิชาการ (Academic Article) บทความปริทรรศน์หรือบทวิจารณ์วรรณกรรม (Review Article) และบทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

บทความที่ได้รับตีพิมพ์จะต้องได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review) อย่างน้อย 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจากหลากหลายสถาบัน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind Peer Review) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยเสนอหรือกำลังตีพิมพ์ในวารสารวิชาการใดมาก่อน

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในวารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

วารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ มีกำหนดออกเผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-เมษายน

ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม

ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน-ธันวาคม

คณะกรรมการอำนวยการ

1. อาจารย์ ดร. สัมพันธ์ สุกใส	คณบดีคณะศิลปศาสตร์
2. อาจารย์ ดร. ธารณี นวสันธิ์	รองคณบดีด้านบริหารและพัฒนาระบบ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตาภา เร่งมีศรีสุข	รองคณบดีด้านวิชาการและวิจัย
4. อาจารย์นันทิ เพชรบุรี	รองคณบดีด้านพัฒนานักศึกษา
5. อาจารย์ ว่าที่ร้อยโท ธวัชชัย สิงห์สุภา	รองคณบดีประจำศูนย์นันทบุรี
6. อาจารย์ ดร.นันทยา คงประพันธ์	รองคณบดีประจำศูนย์สุพรรณบุรี
7. นางสาวมลฤดี ทับพรม	หัวหน้าสำนักงานคณบดี
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตาภา เร่งมีศรีสุข	บรรณาธิการ
9. อาจารย์ชนิตาภา กระแจะจันทร์	กองบรรณาธิการ

บรรณาธิการ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตาภา เร่งมีศรีสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
--	---------------------------------------

กองบรรณาธิการ

1. พระครูใบฎีกาอภิชาติ ธรรมสุโท, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. พล.อ.ต. ดร.นภัทร์ แก้วนาค	วิทยาลัยการทัพอากาศ กองทัพอากาศ
3. ศาสตราจารย์ ดร.เทิดชาย ช่วยบำรุง	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
4. ศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา	มหาวิทยาลัยศิลปากร
5. รองศาสตราจารย์ ดร.ชลอ รอดลอย	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
6. รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ จันทะนี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
7. รองศาสตราจารย์ ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
8. รองศาสตราจารย์ ดร.กรณีย์พล วิวรรณมงคล	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
9. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
10. รองศาสตราจารย์สายหยุด อุไรสกุล	ข้าราชการบำนาญ
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ดำเนิน	สมาคมวิจัยแห่งประเทศไทย
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิษฎา ศรีเครือตง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยเอก ดร.ธนู ทดแทนคุณ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ธนรัตน์ รัตนพงศ์ธระ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

กองบรรณาธิการ (ต่อ)

15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษภา ผาทอง	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทยา คงประพันธ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
17. อาจารย์ ดร.สมพงษ์ พิพัฒน์เอกสกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
18. อาจารย์ ดร.สัมพันธ์ สุกใส	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
19. อาจารย์วาสนา มะลินิน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
20. อาจารย์ชนิดาภา กระจ่างจันทร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
21. อาจารย์พรทิพย์ ช่วยเพล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
22. อาจารย์ ดร.ปริณต ไชยนิชัย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
23. Miss Lindsay Mayo Fincher	Texas Tech University

ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

1. นายเอกชัย นาคถนอม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
2. นางสาวธีมาภรณ์ พัฒนะ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

1. พระครูใบฎีกาอภิชาติ ธมมสุโท, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. พล.อ.ต. ดร.นภัทร์ แก้วนาค	ข้าราชการบำนาญ กองทัพอากาศ
3. น.อ.หญิง ดร.อุษา โพนทอง	กรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกลาโหม
4. ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกโธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
5. ศาสตราจารย์ ดร.จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
6. ศาสตราจารย์ ดร.เทิดชาย ช่วยบำรุง	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
7. ศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา	มหาวิทยาลัยศิลปากร
8. ศาสตราจารย์ ดร.เสรี วงษ์มณฑา	มหาวิทยาลัยพะเยา
9. ศาสตราจารย์ ดร.ชลอ รอดลอย	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
10. รองศาสตราจารย์ ดร.ศรีเพ็ญ ศุภพิทยากุล	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
11. รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ จันทะนี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
12. รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน งามสนิท	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
13. รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
14. รองศาสตราจารย์ ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
15. รองศาสตราจารย์ ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
16. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
17. รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก (ต่อ)

18. รองศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร ดอกจันทร์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
19. รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชธร ตู้องค์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
20. รองศาสตราจารย์ ดร.รัตน์ะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
21. รองศาสตราจารย์ ดร. โชติ บดีรัฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
22. รองศาสตราจารย์ สายหยุด อุไรสกุล	ข้าราชการบำนาญ
23. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
24. พันเอกปรีดา บุญอำพล	กองบัญชาการกองทัพไทย
25. นาวาอากาศโท กิจจา พงศ์ไพศาล	สำนักข่าวกอง กรมการทหารอากาศ
26. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิษฎา ศรีเครือแดง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
27. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภักดิ์ กัลยาณมิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระราชูปถัมภ์
28. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ดำเนิน	สมาคมวิจัยแห่งประเทศไทย
29. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดา หน่มนมี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
30. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกันต์ แสงโชติ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
31. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพารณ บุญประเสริฐ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
33. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนภัทร จันท์เจริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
33. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรถพล คำเขียน	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
34. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดวงจันทร์ สินโพธิ์	ข้าราชการบำนาญ
35. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.จิตติมา พักเพียง	องค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี
36. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษภา ผาทอง	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
37. ดร.ปรีชัย ดาวอุดม	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
38. ดร.กิตติศักดิ์ เจริญสิทธิประเสริฐ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
39. ดร.เกรียงไกร เจียรประดิษฐ์	สำนักงานตรวจการแผ่นดิน

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

1. รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล จิตวิรัตน์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
2. รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี สังข์ทอง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยเอก ดร.ธนู ทดแทนคุณ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร ภาคินาย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาตินันท์ บุญมี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลัดดาวัลย์ สำราญ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐวิภา วิริยา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน (ต่อ)

8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนภูมิ ปองเสงี่ยม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตาภา เร่งมีศรีสุข มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ต.ดร.ธนรัตน์ รัตนพงศ์ธระ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลารักษ์ ไชโยโย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรชัย เอ็มอักษร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เนาวรัตน์ อินทรประสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทวดี วงษ์เสถียร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมบัติ ศิริจันดา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิตยา ปุระชาติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
17. ผู้ช่วยศาสตราจารย์แจ่มจันทร์ บุญโญปกรณ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
18. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุภาวดี เพื่อกฟัก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
19. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จ๊กกเมธ พวงทอง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
20. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จำรัก ชื่อดตรง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
21. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จ๊กกรวี ชื่อดตรง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
22. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กังสตาล ญาณจันทร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
23. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไลลักษณ์ จิราตลชนกฤต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
24. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธาริตา สกุลรัตน์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
25. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทยา คงประพันธ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
26. อาจารย์ ดร.สมพงษ์ พิพัฒน์เอกสกุล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
27. อาจารย์ ดร.สัมพันธ์ สุกใส มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
28. อาจารย์ ดร.ธารณี นวสันธิ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
29. อาจารย์ ดร.เบญจพร เชื้อผึ้ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
30. อาจารย์ ดร.ทิวา ใจหลัก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
31. อาจารย์ ดร.ฐาปกรณ์ ทองคำนุช มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
32. อาจารย์ ดร.สนธยา รัตนศักดิ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
33. อาจารย์ ดร.จิราภรณ์ เถรวัตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
34. อาจารย์ ดร.อุทุมพร เรืองฤทธิ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
35. อาจารย์วาสนา มะลินิน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

กลั่นกรองคุณภาพบทความ

1. พล.อ.ต. ดร.นภัทร์ แก้วนาค
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ดำเนิน
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตาภา เร่งมีศรีสุข
4. อาจารย์ ดร.สัมพันธ์ สุกใส
5. อาจารย์ ดร.สมพงษ์ พิพัฒน์เอกสกุล

ดูแลระบบและการประสานงาน

1. อาจารย์ชนิตาภา กระแจะจันทร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ออมวจี พิบูลย์
3. นายจิระวุฒิ สารธรรม
4. นายเอกชัย นาคถนอม
5. นางสาวธิมาภรณ์ พัฒนะ

จัดทำรูปแบบบทความ

1. อาจารย์มนพัฒน์ บุญยะบุรณ
2. อาจารย์ ดร.ปรีณุต ไชยนิชัย
3. อาจารย์จรีณธรรม์ ศิระเมธินวงศ์
4. อาจารย์ดุจดาว เจริญผล
5. อาจารย์พรทิพย์ ช่วยเพล

ตรวจสอบบทความคัดย่อและพิสูจน์อักษร (ภาษาอังกฤษ)

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กังสตาล ญาณจันทร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักกเมธ พวงทอง
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ออมวจี พิบูลย์
4. อาจารย์ ดร.ทิวา ใจหลัก

ตรวจรูปแบบและพิสูจน์อักษร (ภาษาไทย)

1. อาจารย์นันทิ เพชรบุรี
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมบัติ ศิริจันดา
3. อาจารย์จุฬารัตน์ ชัยพิทักษ์
4. อาจารย์กนกวรรณ แยกผิวผ่อง
5. อาจารย์วิเชษฐชาย กมลสัจจะ
6. อาจารย์ชาลินี สำราญอินทร์

จัดทำรูปเล่มวารสาร

1. อาจารย์ ดร.สมพงษ์ พิพัฒน์เอกสกุล
2. อาจารย์ ดร.ปริณุต ไชยนิชัย
3. อาจารย์กัณฑ์วีร์ เวียงสีมา
4. อาจารย์วาสนา มะลินิล
5. นายจิระวุฒิ สาระธรรม

การเผยแพร่บทความวารสารและการลงทะเบียน Fast Track

1. อาจารย์ ดร.สมพงษ์ พิพัฒน์เอกสกุล
2. อาจารย์มนพัฒน์ บุญยะบุรณ
3. อาจารย์พรทิพย์ ช่วยเพล
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ออมวจี พิบูลย์
5. อาจารย์ชนิดาภา กระแจะจันทร์

ออกแบบปก : อาจารย์กัณฑ์วีร์ เวียงสีมา และนายจิระวุฒิ สาระธรรม

เจ้าของ : คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
เลขที่ 60 หมู่ 3 ถนนสายเอเชีย (กรุงเทพฯ-นครสวรรค์) ตำบลหันตรา
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000
โทร. 035-709208, โทรสาร. 035-709208 <http://www.arts.rmutsb.ac.th>

บทบรรณาธิการ

วารสารศิลปศาสตร์ราชวมงคลสุวรรณภูมิ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ เป็นวารสารวิชาการที่ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI รอบที่ 4 ครั้งที่ 3 ให้เป็นวารสารที่มีคุณภาพกลุ่มที่ 1 (TCI ฐาน 1) และอยู่ในฐานข้อมูล TCI จนถึง 31 ธันวาคม 2567 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ทางด้านสังคมศาสตร์ ในมิติสังคมศาสตร์ทั่วไป ภาษาและภาษาศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์วิทยาศาสตร์กายภาพ (ภูมิศาสตร์ ภูมิสังคม สังคมสิ่งแวดล้อม ภูมิประวัติศาสตร์) จิตวิทยา การศึกษา ธุรกิจ การจัดการและการบัญชี การจัดการการท่องเที่ยว สันทนาการ และการบริการ

วารสารศิลปศาสตร์ราชวมงคลสุวรรณภูมิ จัดทำขึ้นปีละ 3 ฉบับ ฉบับนี้เป็นฉบับที่ 18 ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2567) บทความที่ตีพิมพ์ในฉบับนี้ได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ และได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review) อย่างน้อย 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจากหลากหลายสถาบัน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind Peer Review)

อนึ่ง ความคิดเห็นจากบทความวิชาการหรือรายงานการวิจัยแต่ละเรื่องที่น่าสนใจเสนอในวารสารฉบับนี้ เป็นความเห็นจากผู้เขียนหรือผู้วิจัย กองบรรณาธิการมีหน้าที่จัดพิมพ์และเผยแพร่เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการแก่สังคมเท่านั้น

กองบรรณาธิการวารสารศิลปศาสตร์ราชวมงคลสุวรรณภูมิ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าบุคลากรทั้งในสถานศึกษาและสถานประกอบการ ตลอดจนผู้สนใจโดยทั่วไป จะได้รับสาระประโยชน์จากวารสารฉบับนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตาภา เร่งมีศรีสุข

บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(ข)

บทความวิจัย : Research Article

- การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ รายวิชาผู้นำนันทนาการ สำหรับนักศึกษา 593
ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา
DEVELOPMENT OF LEARNING MANAGEMENT RECREATION
LEADERSHIP COURSE FOR UNDERGRADUATE STUDENTS AT
RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY SRIVIJAYA, SONGKHLA
CAMPUS
ทรงภพ เพชรอาวุธ และชนาธิป ชูอักษร
- การพัฒนาขีดความสามารถของเครือข่ายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 608
เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
THE NETWORK PARTNERS CAPACITY DEVELOPMENT IN PHRA NAKHON
SI AYUTTHAYA PROVINCE TO PROMOTE AGRICULTURAL TOURISM
ธนภูมิ ปองเสงี่ยม, รุจิภา ธรรมลักขมี, กันตวีร์ เวียงสิมา และผกาภาค ชัยรัตน์
- นวัตกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาเทคโนโลยีระบบการผลิต 623
เครื่องจักรกลการเกษตรแบบมีส่วนร่วมจากชุมชน
INNOVATION TO IMPROVE THE EFFICIENCY OF AGRICULTURAL
MACHINERY PRODUCTION SYSTEMS THROUGH COMMUNITY
PARTICIPATION
สรพงศ์ เขียววง, สัมพันธ์ สุกใส*, สมพงษ์ พิพัฒน์เอกสกุล, รุจิภา ธรรมลักขมี
และนภัทร์ แก้วนาค
- ชุมชนหนองหญ้าปล้อง: การวิเคราะห์ SWOT และ TOWS Matrix 638
สู่การสร้างกลยุทธ์ส่งเสริมการตลาด
NONG YA PLONG COMMUNITY: SWOT AND TOWS MATRIX ANALYSIS
FOR CREATING A MARKETING PROMOTION STRATEGY
จุฑามาศ พีรพัชระ, จอมขวัญ สุวรรณรักษ์, อินท์ธิดา หิรัญอักษรวงศ์, วรลักษณ์
ป้อมน้อย, และพัชรนันท์ ย่างวรวิเชียร*

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย : Research Article

- การสังเคราะห์งานวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่ตามยุทธศาสตร์ การพัฒนาจังหวัด
แพร่ ปี พ.ศ. 2566-2570

SYNTHESIZING RESEARCH IN PHRAE PROVINCE ACCORDING TO THE
PHRAE PROVINCIAL DEVELOPMENT STRATEGY FOR THE YEARS 2023-
2027

*วัชรวิไล พัฒน์, วิลาสินี บุญธรรม และสร้อยญา โชติรัตน์
และประไพพรรณ กวีเกษม*

653
- ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ของหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้า
ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ECONOMIC FACTORS THAT AFFECT THE STOCK PRICES OF POWER
PLANT STOCKS LISTED ON THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND

สุพรรณ พันธ์สุช และกนกพร ภาคิฉาย

668
- การพัฒนาความสามารถรู้เรื่องการอ่านวรรณคดีไทยและการคิด
สร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ
สร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

DEVELOPMENT OF THAI LITERATURE READING LITERACY AND
CREATIVE THINKING OF GRADE 9 STUDENTS THROUGH CREATIVITY-
BASED LEARNING COMBINED WITH CREATIVE ART ACTIVITIES

เอกรัตน์ จำปาเมือง และดนิตา ดวงวิไล

683
- นวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์
INNOVATION FOR MANAGEMENT IN THE DIGITAL AGE OF EDUCATION
ADMINISTRATORS UNDER THE PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA
OFFICE

*ทัตชนันท์ พุ่มนุช, วรรณรี ปานศิริ และทัศนีย์ ช่อเทียนทิพย์**

698
- WORKING CAPITAL POLICY CLUSTERING TECHNIQUE: A CASE
STUDY OF LISTED COMPANIES IN THE INDUSTRIAL SECTOR, MAI
THAILAND

*Bhannawat Wanganusorn, Sirikul Tulasombat,
Ratchaneeya Bangmek and Thatphong Awirothananon*

713

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย : Research Article

- นวัตกรรมบริการให้บริการเพื่อส่งเสริมการรักษาสิทธิของผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดนนทบุรี 727
SERVICE INNOVATION TO PROMOTE THE PRESERVATION OF THE RIGHTS INSURED UNDER SECTION 3 9 OF THE NONTHABURI PROVINCIAL SOCIAL SECURITY OFFICE
อัครเดช ยอดเสาวดี, ธนู ทดแทนคุณ, สัมพันธ์ สุกใส, ณัฐวุฒิ เอี่ยมเนตร และนภัทร์ แก้วนาค
- กลยุทธ์การบูรณาการภารกิจร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐอื่นและเอกชนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี 742
THE STRATEGY FOR INTEGRATING THE COLLABORATIVE MISSION OF THE LOCAL GOVERNMENT ORGANIZATION WITH OTHER GOVERNMENT AGENCIES AND PRIVATE SECTOR IN DEVELOPING THE COMMUNITY INFRASTRUCTURE IN BANG SI THONG SUB-DISTRICT BANG KRUI DISTRICT NONTHABURI PROVINCE
พิสิฐ คำหวาย, พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ และพระมหาประกาศิต สิริเมโธ
- ความมั่นคงด้านอาหารของประเทศไทย : การวิเคราะห์นโยบายผลกระทบ และแนวโน้มในอนาคต 757
THAILAND'S FOOD SECURITY: AN ANALYSIS OF POLICIES, IMPACTS, AND TRENDS
จรุงเกียรติ ภูติรัตน์, พระมหาบุญเลิศ ช่วยธานี, และพระมหาประกาศิต ฐิติปสิทธิกร
- การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน 772
THE DEVELOPMENT OF PROBLEM-SOLVING SKILLS AND CREATIVE WRITING SKILLS OF GRADE 5 STUDENTS USING PROBLEM-BASED LEARNING AND FLIPPED CLASSROOM
ณัฐสิทธิ์ เมืองซอง และคณิตา ดวงวิไล

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย : Research Article

- การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาสในโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดผาโอ นครหลวง
พระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

GUIDELINES FOR IMPROVING THE QUALITY OF LIFE OF THE
UNDERPRIVILEGED AT WAT PHA-O MONASTIC SECONDARY SCHOOL
LUANG PRABANG, LAOS

*Anousone Phanpaseuth, พระมหาบุญเลิศ อินทปณฺโญ,
และพระปลัดประพจน์ สุภภาโต*

787
- การต่อยอดอาชีพเพื่อเพิ่มมูลค่าจากข้าวไรซ์เบอร์รี่สู่ไอศกรีม

CAREER EXPANSION TO ADD VALUE FROM RICEBERRY TO ICE CREAM

แหวดดาว จงกลณี

803
- รูปแบบการจัดการสินค้าคงคลังของโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา
เพื่อป้องกันความเสี่ยงจากวิกฤตการณ์โลก

A NEW INVENTORY MANAGEMENT MODEL OF THE EYEGLASS LENS
INDUSTRY SUPPLY CHAIN TO MITIGATE RISKS FROM GOLBAL CRISES

สาโรจน์ การกุล และสถาพร อมรสวัสดิ์วัฒนา

817
- รูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตของนักศึกษา มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

THE MODEL FOR ENHANCING THE GROWTH MINDEST FOR STUDENTS
RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY SUVARNABHUMI

นันทยา คงประพันธ์, สุภาวดี เผือกฟัก, พรทิพย์ ช่วยเพล, อุทุมพร เรืองฤทธิ์
และมนพัฒน์ บุญยะบุรณะ*

833
- การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค และเส้นทางผู้บริโภคของผลิตภัณฑ์แพะ
ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ANALYSIS OF CONSUMER BEHAVIOR AND CUSTOMER JOURNEY
FOR THE GOAT PRODUCTS IN PHRA NAKHON SRI AYUTTHAYA
PROVINCE

*ปราชญ์ พวงเงิน, กนกพร ภาศิฉาย, กนกกาญจน์ กล่อมเกลา, จารุณี ทองอร่าม
และชุตินันท์ วิลามาศ**

849

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย : Research Article

- **อสม. 4.0: การพัฒนาศักยภาพเพื่อการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านต้นแบบ ในตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร** 864
VHV 4.0: DEVELOPING POTENTIAL FOR BEING THE VILLAGE HEALTH VOLUNTEER MODELS IN KHLONG MADUEA SUBDISTRICT KRATHUM BAEN DISTRICT SAMUT SAKHON PROVINCE
ไพฑูรย์ เสริมศิริมงคล, พระปลัดประพจน์ อยู่สำราญ และพระมหาบุญเลิศ ช่วยธานี
- **การยกระดับผลิตภัณฑ์แปรรูปกล้วยของวิสาหกิจชุมชนด้วยกระบวนการนวัตกรรมสู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ จังหวัดสุพรรณบุรี** 878
UPGRADING THE PROCESSED PRODUCTS BANANA OF THE COMMUNITY ENTERPRISE WITH PROCESS INNOVATION TO PRODUCT STANDARDS SUPHAN BURI PROVINCE
พระครูโสภณวิธานวัตร และพระครูใบฎีกาศักดิ์ดีน้อย สมนตจิตโต
- **การพัฒนาทักษะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสานสำหรับผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางสมุนไพรพื้นถิ่น ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์** 892
DEVELOPMENT OF PRODUCT DISTRIBUTION SKILLS VIA MIXED SOCIAL MEDIA FOR LOCAL HERBAL COSMETIC PRODUCT ENTREPRENEURS IN PRACHUAP KHIRI KHAN PROVINCE
ภาสกร ศรีสุวรรณ, คมสันต์ ทับชัย และปาริชาติ จันทร์งาม
- **ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบองค์กร 7-S กับคุณลักษณะพื้นฐานองค์กร 8 ประการ** 910
RELATION BETWEEN MCKINSEY 7-S FRAMEWORK AND EIGHT BASIC PRINCIPLES
ธนะโรจน์ พงศ์กิตติอิสรา, สุรียัน ทองพิกุล และนิกร ไร่ดี
- **THE EFFECT OF AN INSTRUCTIONAL MODEL USING CONSTRUCTIVIST THEORY AND PROBLEM-BASED LEARNING APPROACH TO ENHANCE CHINESE READING AND WRITING ABILITIES OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS IN CHINA** 925
Li Liu, Julamas Jansrisukot and Supratra Wanpen

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย : Research Article

- THE STUDY OF INHERITANCE AND INNOVATION OF TANG POETRY 939
THROUGH SONG LYRICS IN THE TV PROGRAM EVERLASTING
CLASSICS
Ruoxi Yu and Warisa Asavaratana
- CLASSIFICATION OF THAI SENTENCE STRUCTURES BASED ON 955
PHASE STRUCTURE GRAMMAR FOR TEACHING THAI AS A FOREIGN
LANGUAGE IN CHINA
Jingwei Yan, Cholthicha Sudmuk, Suwaree Yordchim,
Krisada Kruitthong, Suthipong Bunpadung, and Behrad Aghaei*

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	I
ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย	XI
ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ/พิเศษ/ปริทรรศน์/ปกิณกะ	XXI
กระบวนการพิจารณาบทความ	XXVII

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ รายวิชาผู้นำนันทนาการ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา

DEVELOPMENT OF LEARNING MANANGEMENT RECREATION LEADERSHIP
COURSE FOR UNDERGRADUATE STUDENTS AT RAJAMANGALA UNIVERSITY
OF TECHNOLOGY SRIVIJAYA, SONGKHLA CAMPUS

ทรงภพ เพชรอาวุธ และชนาธิป ชูอักษร

Songpob Phetarwut and Chanatip Choo ak-sorn

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา

Rajamangala University of Technology Srivijaya Songkhla Campus

E-mail: Songpob.p@rmutsv.ac.th

Received June 26, 2024; Revised August 16, 2024; Accepted September 18, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ รายวิชาผู้นำนันทนาการ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา และ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจจากการจัดการเรียนรู้ รายวิชาผู้นำนันทนาการ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา จำนวน 1 กลุ่มเรียน ทั้งหมด 35 คน ได้มาจากการเลือกแบบมีจุดประสงค์ (Purposive Selection) เป็นการคัดเลือกกลุ่มที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงตามหลักการของเหตุผลในการพัฒนานักศึกษาเป็นผู้นำนันทนาการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาผู้นำนันทนาการ 2) เอกสารประกอบการสอน รายวิชา ผู้นำนันทนาการ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของรายวิชาผู้นำนันทนาการ และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ รายวิชาผู้นำนันทนาการ และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การหาค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่า t-test (Dependent Sample)

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้ รายวิชาผู้นำนันทนาการ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2) ผลการประเมินความพึงพอใจจากการจัดการเรียนรู้ รายวิชาผู้นำนันทนาการ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.60)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้, ผู้นำนันทนาการ, ความพึงพอใจ, นักศึกษาปริญญาตรี

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the outcomes of learning management in the Recreation Leadership course for undergraduate students at Rajamangala University of Technology Srivijaya, Songkhla Campus, and 2) to assess student satisfaction with the learning management of the same course. The sample group for this research consisted of 35 undergraduate students and enrolled in the Recreation Leadership course at Rajamangala University of Technology Srivijaya, Songkhla Campus. These students were selected through purposive sampling based on specific characteristics relevant to developing recreational leadership skills. The research utilized the following tools: 1) a learning management plan for the Recreation Leadership course, 2) teaching documents for the Recreation Leadership course, 3) an academic achievement test for the Recreation Leadership course, and 4) a satisfaction questionnaire regarding the learning management of the course. The statistical methods used in this research included percentage calculations, mean scores, standard deviation, and t-test (Dependent Sample) analysis. The results of the research indicated that: 1) the average post-test scores of students in the Recreation Leadership course were significantly higher than their pre-test scores at the .01 level, and 2) the satisfaction assessment of the learning management in the Recreation Leadership course revealed that the overall satisfaction level was very high ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.60).

Keywords: Learning Management, Recreation Leaders, Satisfaction, Bachelor's Degree Student

บทนำ

ในการพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้ถึงพร้อมทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมได้นั้น เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของความสำเร็จ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาพฤติกรรมด้านความรู้ เจตคติ คุณธรรมค่านิยม สามารถตัดสินใจและเลือกวิธีปฏิบัติในการดูแลสุขภาพของตนเอง ตลอดจนมีส่วนร่วมในการสร้างความมั่นใจในชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีและความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติเป้าหมายของหลักสูตร ผู้สอนจะต้องพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย

เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายและสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนที่หลักสูตรกำหนด กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน เช่น กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการเผชิญสถานการณ์ และการแก้ปัญหา และกระบวนการปฏิบัติ (ลงมือทำจริง) จากที่กล่าวมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝน พัฒนาต่อเพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2565)

สำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นการสร้างรากฐานของระดับการดำรงชีวิตของคนให้ดีขึ้น โดยการให้ความรู้ การฝึกด้านคุณธรรม การส่งเสริมสุขภาพอนามัยการประกอบอาชีพรวมกัน อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ในประเทศไทยได้มีการสร้างเกณฑ์มาตรฐานของคุณภาพชีวิต ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้นั้นบทบาทการในระดับอุดมศึกษาเป็นการนำศาสตร์สาขาวิชาที่ต้องศึกษา และเข้าใจถึงลักษณะข้อบ่งชี้วิธีการ ตลอดจนจนถึงการฝึกฝนทักษะและนำไปใช้เพื่อการส่งเสริมสนับสนุน พัฒนาให้เด็ก เยาวชน และผู้ที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมนั้นบทบาทการได้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งผู้มนำนันทนาการนั้นถือว่าเป็นทรัพยากร บุคคลที่มีความสำคัญต่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นอย่างยิ่ง (ทรงภพ เพชรอาวุธ, 2566)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา เป็นมหาวิทยาลัยมุ่งสร้าง ความเข้มแข็งและโดดเด่นตามอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ เพื่อเป็นเสาหลักของภูมิภาคในการพัฒนาเศรษฐกิจ ฐานรากและมรดกทางวัฒนธรรมด้วยวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถ การแข่งขันในระดับประเทศและสากล เพื่อให้การพัฒนาศักยภาพการแข่งขันได้เต็มประสิทธิภาพ และไม่เกิดปัญหาด้านสุขภาพตามมาทางมหาวิทยาลัยจึงได้ทำการเปิดรายวิชาผู้มนำนันทนาการเพื่อให้ ผู้เรียนที่มีความสนใจ ได้มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการบริการ แนะนำช่วยเหลือให้บุคคลหรือหมู่คณะได้ เลือกปฏิบัติกิจกรรมนันทนาการที่จะเข้าร่วมตามความต้องการตามความสนใจของแต่ละบุคคลโดยให้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับความพอใจ ความสุข และความเพลิดเพลิน จากกิจกรรมนันทนาการนั้นแล้ว ผู้มนำนันทนาการยังจะต้องเป็นผู้จัดการวางโครงการ จัดกิจกรรม เป็นผู้สอนให้เจ้าหน้าที่วิทยาการและ นิเทศในด้านนันทนาการ จึงกล่าวได้ว่าผู้นำเปรียบประดุจหัวใจของนันทนาการ ดังนั้นการเป็นผู้นำ นันทนาการจึงต้องเรียนรู้วิธีการของการเป็นผู้นำนันทนาการ เพื่อประโยชน์สูงสุดของบุคคลที่เข้าร่วม กิจกรรมนันทนาการ (กรมพลศึกษา, 2564)

ทั้งนี้การที่จะได้ผู้มนำนันทนาการที่มีคุณภาพนั้นต้องอาศัยการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และให้สอดคล้องกับนโยบายของแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2566–2570) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา คือ การสร้างนักนันทนาการอาชีพ ให้แพร่หลายรวมถึงการสนับสนุน ให้เกิดการเรียนในสถานศึกษา จนสามารถผลิตนักนันทนาการรุ่นใหม่ที่มีพื้นฐานความรู้ และขีดความสามารถในการวิเคราะห์การใช้ประโยชน์จากสังคมนันทนาการจนเป็นพลังในการขับเคลื่อน

สังคมของประเทศที่กลมกลืนกับกระแสนันทนาการยุคใหม่ และเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566–2570) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการจัดการทรัพยากรนันทนาการ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาผู้นำนันทนาการในโรงเรียน ชุมชน และองค์กร ระดับประเทศให้มีศักยภาพสามารถขับเคลื่อนนันทนาการจากระดับชุมชนไปสู่ระดับนานาชาติ 2) เพื่อพัฒนาบุคลากรนันทนาการให้มีศักยภาพและขีดความสามารถในการจัดบริการนันทนาการ ระดับมาตรฐานสากล 3) เพื่อส่งเสริมการผลิตบุคลากรนันทนาการอาชีพ ให้มีมาตรฐานระดับนานาชาติ สามารถรองรับการร่วมมือกับประชาคมอาเซียนทางด้านประชาสังคมและวัฒนธรรมได้ ซึ่งจากนโยบายและยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566–2570) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จะเห็นได้ว่าการที่สามารถพัฒนาจนมีบุคลากรนันทนาการ อาชีพก็จะช่วยให้เป็นกำลังสำคัญในการดำเนินงานด้านนันทนาการที่จะส่งผลให้เป็นการยกระดับมาตรฐานนันทนาการของชาติให้สูงขึ้นตามลำดับ (กรมพลศึกษา, 2566)

โดยการจัดการเรียนรู้ผู้นำนันทนาการ ต้องอาศัยกลวิธีการพัฒนาทักษะต่าง ๆ เช่น การใช้สื่อการสอนและการวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้เป็นแผนที่ผู้สอนจัดทำขึ้นจาก คู่มือครูหรือแนวการสอนของกรมวิชาการ ทำให้ผู้สอนทราบว่าสอนในเนื้อหาใด เพื่อจุดประสงค์ใด สอนอย่างไร ใช้สื่ออะไรและวัดผลประเมินผลโดยวิธีใด ซึ่งวิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2565) ได้เสนอรูปแบบการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและปฏิบัติ เป็นวิธีที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้แก่ผู้เรียน ได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม แต่ละกลุ่ม ประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้แตกต่างกัน โดยที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่ม ทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิด การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์, 2565)

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ รายวิชาผู้นำนันทนาการ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา เนื่องจากนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา มีความพร้อมทางวุฒิภาวะและมีความคิดเป็นของตนเองที่เติบโตในชุมชนเมือง ดังนั้นการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ รายวิชาผู้นำนันทนาการ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา ดังกล่าวจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการยกระดับการเรียนรู้ของนักศึกษาปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา อันส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ รายวิชาผู้นำนันทนาการระดับอุดมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ รายวิชาผู้นำนันทนาการ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจจากการจัดการเรียนรู้ รายวิชาผู้นำนันทนาการ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยได้ใช้แนวคิดทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ รายวิชาผู้นำนันทนาการ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา โดยแต่ละแนวคิดทฤษฎี จะเป็นปัจจัยสนับสนุนไปสู่กรอบแนวคิดในการวิจัย โดยแบ่งได้ออกเป็น 5 ตอน ได้แก่

1. **แนวคิดการจัดการเรียนรู้** โดยการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เป็นสิ่งที่ผู้สอนต้องตระหนักเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ มากมายอันส่งผลต่อการเรียนรู้และวิถีการดำเนินชีวิตของผู้เรียน ผู้สอนจึงต้องเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนได้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิต ดังนั้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน จึงเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน การที่ผู้สอนจะจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเกิดสัมฤทธิ์ผลต่อผู้เรียนได้นั้น ผู้สอนจะต้องมีองค์ความรู้ที่จำเป็นหลากหลายและสามารถบูรณาการความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียน (กุลิสรา จิตรชญาวนิช, 2562) รวมถึงสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้สอนสามารถดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสถานะความเป็นจริงได้

2. **แนวคิดการจัดการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี** ในการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีนั้น อาจารย์ผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับธรรมชาติของการจัดการศึกษาหรือการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ซึ่งมีลักษณะเฉพาะและแตกต่างจากการจัดการเรียนการสอนในระดับอื่น โดยประเด็นสำคัญที่อาจารย์ผู้สอนต้องเข้าใจเป็นเบื้องต้น ได้แก่ จุดมุ่งหมาย ธรรมชาติของผู้เรียน และหลักสูตร เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงเข้าไปสู่การจัดการเรียนการสอน ในระดับนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วิจิตร ศรีสอาน, 2563) ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนได้ใช้รูปแบบที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง วิธีการสอนที่สอดคล้องกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ได้แก่ (1) การสอนโดยใช้กระบวนการวิจัย (Research Based Instruction) (2) การสอนแบบกลุ่มสืบสวน (Group Investigation Model) (3) การสอนแบบอภิปราย (Discussion) (4) การสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง (Case Study) (5) การสอนโดยการอธิบาย ถาม-ตอบ (Lecture Recitation) และ (6) การสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Instruction)

3. **แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ นันทนาการ** โดยนันทนาการเป็นศาสตร์สาขาวิชาที่ต้องศึกษาและเข้าใจถึงลักษณะขอบข่ายวิธีการ ตลอดจนถึงการฝึกฝนทักษะและนำไปใช้เพื่อการส่งเสริมสนับสนุน พัฒนาให้เด็ก เยาวชน และผู้ที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการได้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งผู้นำนันทนาการนั้นถือว่าเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญต่อการนันทนาการเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากมีบทบาทหน้าที่ใน

การจัดการบริการ แนะนำช่วยเหลือให้บุคคลหรือหมู่คณะได้เลือกปฏิบัติกิจกรรมนันทนาการที่จะเข้าร่วมตามความต้องการตามความสนใจของแต่ละบุคคลโดยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับความพอใจ ความสุข และความเพลิดเพลิน จากกิจกรรมนันทนาการนั้นแล้ว ผู้นำนันทนาการยังจะต้องเป็นผู้จัดการ วางโครงการจัดกิจกรรม เป็นผู้สอนให้เจ้าหน้าที่วิทยาการและนิเทศในด้านนันทนาการ จึงกล่าวได้ว่า ผู้นำเปรียบประดุจหัวใจของนันทนาการ ฉะนั้นผู้นำนันทนาการจึงต้องเรียนรู้วิธีการของการเป็นผู้นำ นันทนาการเพื่อประโยชน์สูงสุดของบุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ (กรมพลศึกษา, 2564) และการศึกษาจะได้ผู้นำนันทนาการที่มีคุณภาพนั้นต้องอาศัยการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและให้สอดคล้องกับ นโยบายของแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2566–2570) กระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา คือ การสร้างนักนันทนาการอาชีพ ให้แพร่หลายรวมถึงการสนับสนุนให้เกิดการเรียน ในสถานศึกษาจนสามารถผลิตนักนันทนาการรุ่นใหม่ที่มีพื้นฐานความรู้ และขีดความสามารถ ในการวิเคราะห์การใช้ประโยชน์จากสังคมนันทนาการจนเป็นพลังในการขับเคลื่อนสังคมของประเทศ ที่กลมกลืนกับกระแสันทนาการยุคใหม่ และเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนา นันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2566–2570) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนาบุคลากรในการเป็นผู้นำและการจัดการบริการ นันทนาการ วัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาผู้นำนันทนาการในโรงเรียน ชุมชน และองค์กร ระดับประเทศให้มีศักยภาพสามารถ ขับเคลื่อนนันทนาการจากระดับชุมชนไปสู่ระดับนานาชาติ 2) เพื่อพัฒนาบุคลากรนันทนาการให้มี ศักยภาพและขีดความสามารถในการจัดบริการนันทนาการ ระดับมาตรฐานสากล 3) เพื่อส่งเสริม การผลิตบุคลากรนันทนาการอาชีพ ให้มีมาตรฐานระดับนานาชาติ สามารถรองรับการร่วมมือกับ ประชาคมอาเซียนทางด้านประชาสังคมและวัฒนธรรมได้ ซึ่งจากนโยบายและยุทธศาสตร์ของ แผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2566–2570) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จะเห็นได้ว่าการที่สามารถพัฒนาจนมีบุคลากรนันทนาการ อาชีพก็จะช่วยให้เป็นกำลังสำคัญ ในการดำเนินงานด้านนันทนาการที่จะส่งผลให้เป็นการยกระดับ มาตรฐานนันทนาการของชาติให้สูงขึ้น ตามลำดับ

4. แนวคิดเกี่ยวกับการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการสังเกตพฤติกรรมและตรวจสอบว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา ที่ตั้งไว้เพียงใด โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง หน่วยคุณลักษณะความสามารถหรือแสดงศักยภาพ ในแต่ละความรู้ของบุคคลที่พัฒนาขึ้นมาจากการจัดกระบวนการเรียนการสอน การฝึกอบรม มีผลต่อความรู้ ทักษะ ความรู้สึก และค่านิยมต่าง ๆ สามารถสังเกตและวัดได้ด้วยเครื่องมือประเภทใด ประเภทหนึ่งอย่างมีระบบ ทั้งนี้การใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการดำเนินการวัดผล การเรียนที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้สอนได้จัดขึ้น อาจเป็นความรู้หรือทักษะบางอย่าง อันบ่งบอกถึงสถานภาพของการเรียนรู้ที่ผ่านมาหรือสภาพการเรียนรู้ที่บุคคลนั้นได้รับ อย่างไรก็ตาม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือสิ่งที่ถูกสมมติขึ้นมาเพื่อเป็นตัวชี้ถึงศักยภาพของผู้เรียน โดยตัวชี้วัดนั้น

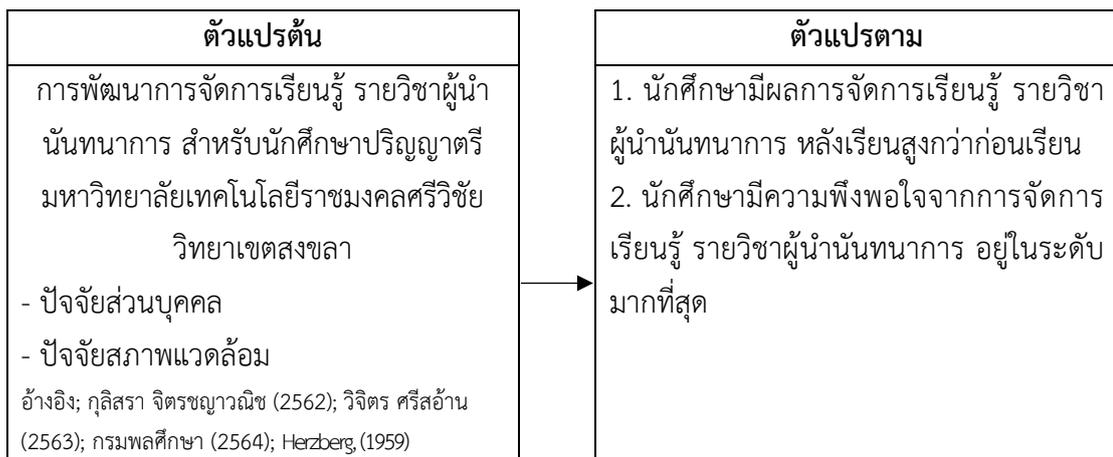

ต้องอาศัยเครื่องในการวัดผลและนำมาประเมินผล เพื่อจะได้นำผลสัมฤทธิ์มาเทียบเคียงระดับค่าและพัฒนาต่อไป

5. แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ โดยความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้า ความรู้สึกมีความสุขเมื่อประสบผลสำเร็จในสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งอาจจะเกิดความรู้สึกทางบวก แต่หากไม่ประสบผลสำเร็จก็จะทำให้เกิดความรู้สึกทางลบเป็นความรู้สึกไม่พึงพอใจ ทั้งนี้การสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ตั้งแต่เริ่มต้นให้แก่ผู้เรียนทุกคนเกิดความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ นั้นมากหรือน้อยขึ้นกับการสร้างสิ่งจูงใจให้เกิดกับผู้เรียน มีผู้ให้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ เช่น เฮิร์ชเบิร์ก (Herzberg, 1959) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าว่าทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุทำให้เกิดความพึงพอใจ เรียกว่า The Motivation Hygiene Theory ทฤษฎีนี้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยกระตุ้น (Motivation Factor) เป็นปัจจัยเกี่ยวกับงานซึ่งมีผลก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน และปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน และมีหน้าที่ให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือต้องการปฏิบัติให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ครูผู้สอนซึ่งในสภาพปัจจุบันเป็นเพียงผู้อำนวยการความสะดวกหรือให้คำแนะนำปรึกษา จึงต้องคำนึงถึงความพึงพอใจในการเรียนรู้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงทดลอง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีโดยใช้การประเมินผลในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบ One – Group Pretest – Posttest Design (ไพศาล วรคำ, 2564)

สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
T ₁	X	T ₂
สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง		
T ₁	แทน	สอบก่อน
T ₂	แทน	สอบหลัง
X	แทน	การจัดการเรียนรู้ รายวิชาผู้นำนันทนาการ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา

โดยใช้การศึกษาทดลองกับกลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษา ปริญญาตรีที่ได้เรียนรายวิชาผู้นำนันทนาการ จำนวน 1 กลุ่มเรียน ทั้งหมด 35 คน ได้มาจากการเลือกแบบมีจุดประสงค์ (Purposive Selection) โดยการจัดการเรียนรู้และประเมินผู้เรียน ทั้งนี้การทดลองได้ใช้เครื่องมือ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาผู้นำนันทนาการ 2) เอกสารประกอบการสอน รายวิชาผู้นำนันทนาการ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของรายวิชาผู้นำนันทนาการ แบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ ซึ่งการดำเนินการวิจัยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นเตรียม

1. ผู้ศึกษาได้เตรียมกลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม จำนวน 35 คน คือ นักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา
2. ผู้ศึกษาปฐมนิเทศเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ รายวิชาผู้นำนันทนาการ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้น
3. ก่อนดำเนินการศึกษาค้นคว้าทุกครั้ง ผู้ศึกษาตรวจสอบความเรียบร้อยของห้องเรียนที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า รวมทั้งเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
4. อธิบายการใช้การจัดการเรียนรู้ รายวิชาผู้นำนันทนาการ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลาพร้อมกับบรรยายเนื้อการเรียนรู้ พร้อมแจ้งมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้ และเงื่อนไขในการเรียนให้กลุ่มตัวอย่างทราบ

ขั้นดำเนินการทดลอง

1. นำแบบทดสอบก่อนเรียนไปทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ของ รายวิชาผู้นำนันทนาการ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา เพื่อวัดความรู้พื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ข้อ

2. ให้นักเรียนเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้และเอกสารประกอบการสอน รายวิชาผู้นำ นันทนาการ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา ที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้น ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ของสมิทและราแกน (Smith and Ragan. 1999: 114-115) ได้นำเสนอขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นนำ (introduction) ขั้นสอน (body) ขั้นสรุป (conclusion) และขั้นประเมินผล (assessment)

3. ทำแบบฝึกทบทวนประจำหน่วยการเรียนรู้

4. ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยกระทำทันทีเมื่อสิ้นสุดการเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาผู้นำ นันทนาการ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา เพื่อวัดความรู้พื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างชุดเดียวกันกับการทดสอบก่อนเรียน จำนวน 30 ข้อ

5. ประเมินความพึงพอใจในการเรียนโดยให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจในการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้และเอกสารประกอบการสอน รายวิชาผู้นำ นันทนาการ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา

6. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปทำการวิเคราะห์เพื่อสรุปผลการศึกษาต่อไปตามรายละเอียดการดำเนินการทดลอง โดยการหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้รับจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ไพศาล วรคำ, 2564)

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ รายวิชาผู้นำ นันทนาการ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา ผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้ รายวิชาผู้นำ นันทนาการ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา ที่เรียนรายวิชาผู้นำ นันทนาการ โดยการทดสอบประสิทธิภาพแบบภาคสนาม จำนวน 35 คน มีคะแนนรวมเฉลี่ยหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการประเมินความพึงพอใจจากการจัดการเรียนรู้ รายวิชาผู้นำ นันทนาการ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา พบว่า นักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา มีความพึงพอใจจากการจัดการเรียนรู้ รายวิชาผู้นำ นันทนาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.60)

อภิปรายผลวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ รายวิชาผู้นำนันทนาการ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้ รายวิชาผู้นำนันทนาการ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา ที่เรียนรายวิชาผู้นำ นันทนาการ โดยการทดสอบประสิทธิภาพแบบภาคสนาม จำนวน 35 คน มีคะแนนรวมเฉลี่ยหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และ ประกอบการทำกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เนื่องจากรายวิชาผู้นำนันทนาการที่ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้มี การวิเคราะห์วัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาการเรียนรู้และเนื้อหาวิชาผู้นำนันทนาการได้อย่างมี ประสิทธิภาพ และดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนแบบหลากหลายและมีการจัดทำเอกสาร ประกอบการสอน รายวิชาผู้นำนันทนาการ ซึ่งเนื้อหาในเล่มมีการออกแบบให้เข้าถึงบทเรียนอย่างชัดเจน ผู้เรียนสามารถศึกษาเรียนรู้และทบทวนได้ด้วยตนเอง โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ สามารถตอบโจทย์ วิธีชีวิตของนักศึกษายุคปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับ คทาวุธ ด้วงป्ली (2564) ได้การศึกษาผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้ นันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เรื่อง ลักษณะและบทบาทของผู้ผู้นำนันทนาการ การของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระดับชั้นปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้แผนการสอนแบบ CIPPA ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา นันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เรื่อง ลักษณะและ บทบาทของผู้ผู้นำนันทนาการการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระดับชั้นปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้ แผนการสอนแบบ CIPPA ก่อนเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.9 (S.D.=1.66) และ 2) การเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา นันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เรื่อง ลักษณะและบทบาทของผู้ผู้นำ นันทนาการการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระดับชั้นปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้แผนการสอน แบบ CIPPA พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับเก่งกาจ เกลี้ยงแก้ว และคณิต เขียววิชัย (2562) ได้ทำการศึกษา การพัฒนา รูปแบบกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า (1) รูปแบบกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อ เสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยรูปแบบนี้มีองค์ประกอบ 5 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม 4) ปัจจัยการนำรูปแบบไปใช้ 5) เงื่อนไขในการนำไปใช้ ทั้งนี้มีกิจกรรมจำนวน 40 กิจกรรม ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ว่ามีความสอดคล้องเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย สามารถนำไปใช้ได้ ใช้ระยะเวลาทดลอง 8 สัปดาห์ โดยการดำเนินการจัดกิจกรรมสัปดาห์ละ 5 กิจกรรม โดยจัดกิจกรรมในชั่วโมงโฮมรูม (Home Room) ในช่วงเช้าทุกวัน (2) ผลการทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมนันทนาการฯ พบว่า นักเรียนระดับ

ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์หลังจากการเข้าร่วมใช้รูปแบบกิจกรรมนันทนาการฯ มีคะแนนรวมความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติ (ได้ 145 คะแนน) ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ก่อนและหลังการเข้าร่วมใช้รูปแบบกิจกรรมนันทนาการฯ พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมหลังการเข้าร่วมกิจกรรม เพิ่มขึ้นกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้สอดคล้องกับแมคโดเวล (Mcdowell; อ้างถึงใน เก่งกาจ เกลี้ยงแก้ว และคณิต เขียววิชัย, 2562) ได้ศึกษาเรื่องความปรารถนาและการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการในเวลาว่างเปรียบเทียบระหว่างเด็กวัยรุ่นปกติกับเด็กวัยรุ่นที่เรียนช้าพบว่าเด็กวัยรุ่นทั้งสองกลุ่มมีความปรารถนาสูงที่จะใช้เวลาว่างฟังดนตรี ดูรายการโทรทัศน์ ชมกีฬา วาดน้ำ จักรกลุ่มสนทนา โดยผู้สอนจะประเมินสถานการณ์ได้ด้วยตนเอง ในขณะที่ผู้สอนคนอื่นที่ไม่ได้ผ่านกรณีศึกษามาก่อนอาจจะประสบกับปัญหาเวลาในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน ผลของกรณีศึกษานี้นำมาซึ่งการประยุกต์ใช้กับกิจกรรมนันทนาการที่หลากหลายประกอบกับเอกสารประกอบการสอนรายวิชาผู้นำนันทนาการและช่วยกระตุ้นให้ผู้สอนพยายามที่จะพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนและความสามารถในการใช้ทักษะหลากหลายเพื่อส่งเสริมทักษะสังคมแก่ผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

2. ผลการประเมินความพึงพอใจจากการจัดการเรียนรู้ รายวิชาผู้นำนันทนาการ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา พบว่า นักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา มีความพึงพอใจจากการจัดการเรียนรู้ รายวิชาผู้นำนันทนาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อ 5 นักศึกษามีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรายวิชาผู้นำนันทนาการได้อย่างเต็มที่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.49) รองลงมาคือข้อ 1 เนื้อหาสาระที่เรียนในรายวิชาผู้นำนันทนาการเป็นเรื่องที่น่าสนใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.58) รองลงมาคือ ข้อ 6 เนื้อหาสาระที่เรียนรายวิชาผู้นำนันทนาการ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.66) และ ข้อ 7 นักศึกษามีความพอใจที่ได้ลงมือปฏิบัติจริงในการเป็นผู้นำนันทนาการที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.56) สำหรับความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ ข้อ 8 รายวิชาผู้นำนันทนาการ ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาศักยภาพภาวะผู้นำนันทนาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.64) โดยการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้อย่างไรวิชาผู้นำนันทนาการ ทำให้เกิดความสนใจที่อยากจะศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องอื่น ๆ มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของทีศนา แคมมณี (2566) โดยกล่าวว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต้องตระหนักและให้ความสำคัญ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งบริบทของการจัดการศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด เพราะผู้สอนต้องดำเนินการจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนทุกคน และทำความเข้าใจในความต้องการที่แตกต่างกันของผู้เรียน โดยมีการวิเคราะห์ผู้เรียนซึ่งจะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้เป็น

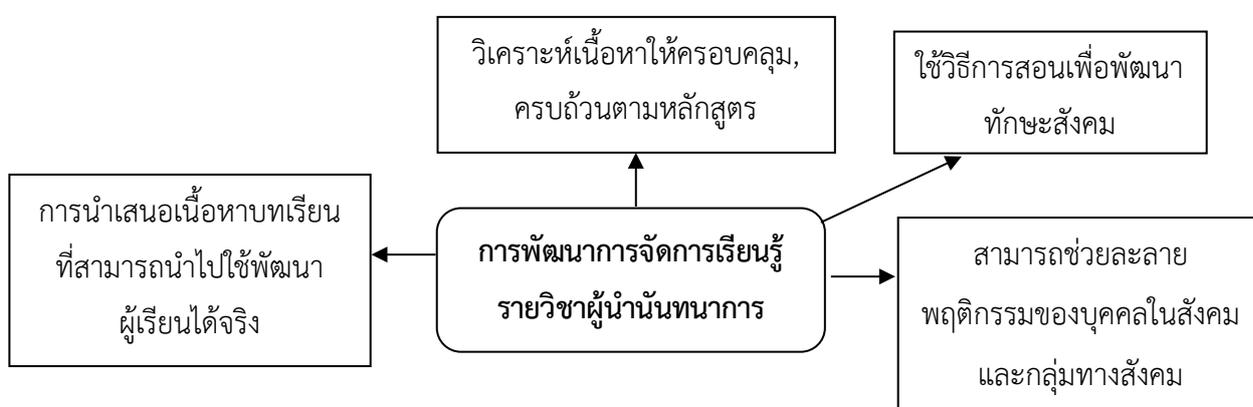
รายบุคคลหรือมีการจัดกลุ่มตามความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และความพร้อมของผู้เรียน การสอนหรือทักษะหรือจัดเนื้อหาให้มีความสอดคล้องกับผู้เรียนเฉพาะกลุ่ม จะเป็นการช่วยให้ผู้สอนสามารถวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล และจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลที่ดีมีประสิทธิภาพ และเป็นการช่วยเสริมสร้างพัฒนาการของผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด แนวคิดทางการศึกษาแนวใหม่จึงเน้นในเรื่องการจัดการศึกษา โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (Differentiated Instruction) ยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยมีการมุ่งเน้นการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสามารถความสนใจและความพร้อม เนื่องจากการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสามารถ ความสนใจและความพร้อม ทั้งนี้ในการที่จะจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพดีเยี่ยมนั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้ที่มีวิสัยทัศน์ ผู้ที่เป็นแรงบันดาลใจ เข้าใจหรือมีความตระหนักและเป็นแบบอย่างในการจัดการเรียนการสอน และสามารถจัดบรรยากาศในห้องเรียนที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลได้เป็นอย่างดีนอกจากนี้ สอดคล้องกับโฮยาชิ และอีเวิร์ด (Hayashi and Ewert, 2006) ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำกิจกรรมกลางแจ้ง ผู้วิจัยทำการศึกษาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับภาวะผู้นำกิจกรรมกลางแจ้งจากภาพรวมของความฉลาดทางอารมณ์และภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลง โดยศึกษา ระดับของความฉลาดทางอารมณ์ ภาวะผู้นำหลายด้านประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง และความพึงปรารถนาทางสังคมของผู้นำกิจกรรมกลางแจ้ง จำนวน 46 คน ผลที่ได้แสดงให้เห็นว่ามีคุณลักษณะเฉพาะจำนวนหนึ่งของความฉลาดทางอารมณ์และภาวะผู้นำของผู้นำกิจกรรมกลางแจ้ง รวมทั้งส่วนสนับสนุนประสบการณ์กิจกรรม กลางแจ้งที่ผ่านมาต่อการพัฒนา ความฉลาดทางอารมณ์และภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ยังพบว่ามีความสัมพันธ์ปานกลางเชิงบวกระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ และภาวะผู้นำเปลี่ยนแปลง

จากการอภิปรายข้างต้นสรุปได้ว่า งานวิจัย เรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ รายวิชาผู้นำ นันทนาการ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมีคุณภาพทั้งด้านเนื้อหา ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาผู้นำ นันทนาการ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา การประยุกต์ทักษะการปฏิบัติต่าง ๆ สำหรับรายวิชาผู้นำ นันทนาการ และผู้เรียนมีการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น จากการทำกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาผู้นำ นันทนาการ ได้ดียิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษา เรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ รายวิชาผู้นำนันทนาการ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุปได้ ซึ่งทั้งสองตัวแปรมีความเกี่ยวข้องกัน รวมถึงการได้ทราบถึงอิทธิพลที่ส่งผลต่อกัน ทั้งนี้ผู้วิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้รายวิชาผู้นำนันทนาการและผลที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้รายวิชาผู้นำนันทนาการ เป็นวิชาที่สำคัญในการนำไปสู่การบริหารจัดการในยุคปัจจุบันและเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาสังคมชุมชนได้

แผนภาพที่ 2 แสดงองค์ความรู้จากการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ รายวิชาผู้นำนันทนาการ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา

จากแผนภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาการจัดการเรียนรู้รายวิชาผู้นำนันทนาการ เป็นรายวิชาที่มีวิเคราะห์เนื้อหาให้ครอบคลุม, ครบถ้วนตามหลักสูตร เป็นรายวิชาที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาบุคคล สังคม และกลุ่มทางสังคม ตลอดจนพฤติกรรมของมนุษย์ได้ เป็นการนำศาสตร์ทฤษฎีเชิงพฤติกรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้นำในตัวผู้เรียน สร้างผู้เรียนให้มีภาวะผู้นำและสร้างสรรค์กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อละลายพฤติกรรมของกลุ่มทางสังคมที่มาร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมหนึ่ง และสร้างความเป็นหนึ่งเดียวผ่านกิจกรรมนันทนาการ ตลอดจนช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะระหว่างบุคคลในการใช้ชีวิตร่วมกัน

สรุป

จากการศึกษาผลการใช้การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ รายวิชาผู้นำนันทนาการ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมีคุณภาพทั้งด้านเนื้อหา ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านการออกแบบ ด้านภาษา และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาผู้นำนันทนาการ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

ศรวิชัย วิทยาเขตสงขลา การประยุกต์ใช้ทักษะเพื่อชีวิตและสังคมสำหรับการเรียนการสอนด้วยสื่อหนังสือเรียนรายวิชาผู้นำนันทนาการ และผู้เรียนมีการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นจากการทำกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาผู้นำนันทนาการได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เมื่อมีการนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาแล้วทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น และมีความพึงพอใจการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาผู้นำนันทนาการ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไปสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การนำแผนกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนควรชี้แจงวัตถุประสงค์ และทำความเข้าใจในขั้นตอนของการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเตรียมความพร้อมก่อนทำกิจกรรมการเรียนรู้ และเกิดความเข้าใจตรงกันในการทำกิจกรรมการเรียนรู้

1.2 ในกรณีมีระยะเวลาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จำกัด ผู้สอนควรเพิ่มสื่อการสอนที่ส่งเสริม ผู้นำนันทนาการ หรือเพิ่มตัวอย่างการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำมาจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อเป็นช่องทางการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า และเข้าถึงได้ง่ายขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการพัฒนาสื่อหลากหลายประกอบมากขึ้น เช่น การใช้สื่อวิดีโอ ภาพเคลื่อนไหว หรือสื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น จะทำให้นักสนใจในการจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

2.2 ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการนำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบอื่น ๆ ที่ส่งเสริมทักษะการเป็นผู้นำนันทนาการหรือมีภาวะผู้นำ เข้ามาปรับใช้ควบคู่ในกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อต่อยอดพัฒนาการเรียนรู้ในบทเรียนเพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมพลศึกษา. (2564). *การจัดกิจกรรมนันทนาการ*. กรุงเทพมหานคร: กรมพลศึกษา.

กรมพลศึกษา. (2566). *แผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570)*. กรุงเทพมหานคร: กรมพลศึกษา.

กุลิสรา จิตรชญาวณิช. (2562). *การจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เก่งกาจ เกลี้ยงแก้ว และคณิต เขียววิชัย. (2562). การพัฒนารูปแบบกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.

Humanities Social Sciences and arts, 12(1), 548-564.

- คชาวุธ ด้วงปลี. (2564). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา นันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เรื่อง ลักษณะและบทบาทของผู้ดำเนินนันทนาการการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระดับชั้นปีที่ 2. สุพรรณบุรี: วิทยาลัยการอาชีพอุทุมพร.*
- ทรงภพ เพชรอาวุธ. (2566). *เอกสารประกอบการสอน วิชา 00018004 ผู้นำนันทนาการ. สงขลา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.*
- ไพศาล วรรคำ. (2564). *การวิจัยทางการศึกษา. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.*
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2565). *ตัวชี้วัดและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ปรับปรุง 2565). กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.*
- วิจิตร ศรีสะอาด. (2563). *หลักการอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2565). *นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้. มหาสารคาม: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- ทีศนา แชนมณี. (2566). *ศาสตร์การสอน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- Herzberg, Frederick and others. (1959). *The Motivation to work.* New York: John Wiley and. Sons.
- Hayashi, A., and Ewert, A. (2013). Development of Emotional Intelligence through an Outdoor Leadership Program. *Journal of Outdoor Recreation Education and Leadership, 5(1), 3-17.*
- Smith, P., and Ragan, T. (1999). *Instructional design.* New York: John Wiley &. Sons.

การพัฒนาขีดความสามารถของเครือข่ายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

THE NETWORK PARTNERS CAPACITY DEVELOPMENT IN PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE TO PROMOTE AGRICULTURAL TOURISM

ธนภูมิ ปองเสงี่ยม, รุจิกา ธรรมลักขมี, กันตวีร์ เวียงสิมา

Thanaphum Pongsangiam, Rujika Thammalaksamee, Kantavee Wiengsima

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

ผกา มาศ ชัยรัตน์

Pakamas Chairatana

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

E-mail: thanaphum.p@rmutsb.ac.th

Received July 16, 2024; Revised August 14, 2024; Accepted September 18, 2024

บทคัดย่อ

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ขาดหน่วยงานที่เป็นผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน ขาดบุคลากรที่มีศักยภาพ ความรู้ ความสามารถทางด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยตรง การทำงานของเครือข่ายนั้นมีลักษณะการทำงานที่เป็นไปตามพันธกิจของหน่วยงานตนเอง ขาดการบูรณาการทำงานร่วมกัน ขาดการเชื่อมโยงกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง บางครั้งภาครัฐเข้ามาทำกิจกรรมในพื้นที่โดยไม่คำนึงถึงความต้องการของชุมชนที่แท้จริง และการจัดกิจกรรมขาดความต่อเนื่อง ตลอดจนเทคนิคการฝึกอบรมที่ใช้ในการเสริมสร้างสมรรถนะยังไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล พัฒนารัพยากรเชิงพื้นที่อย่างไม่เป็นระบบ และมีเครือข่ายที่ทำงานร่วมกันไม่ก่อกำเนิด ปัญหาเหล่านี้เกิดจากการขาดการบูรณาการการวางแผนร่วมกันในการดำเนินการพัฒนาเชิงพื้นที่

การวิจัย พบว่า เครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะต้องให้ความสำคัญในการทำงานร่วมกัน โดยมีเป้าหมายเพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยว การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยเชื่อมโยงกับเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการช่วยสนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ชุมชน สถาบันการศึกษา ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยมีการกระบวนการจัดอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและความสามารถในการจัดการการท่องเที่ยวของพื้นที่ ส่งเสริมการเพิ่มคุณค่าและมูลค่าจากต้นทุนทรัพยากรชุมชนสู่สินค้าและบริการส่งมอบประสบการณ์ที่ดีให้กับนักท่องเที่ยว และสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนให้เป็นต้นแบบในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะของภาคีเครือข่ายที่เหมาะสม

การพัฒนาขีดความสามารถของเครือข่ายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังประสบปัญหาในเรื่องของระบบกลไก ซึ่งประกอบไปด้วย คน ทรัพยากร และระบบการบริหารจัดการ ที่ใช้ในการขับเคลื่อนภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

คำสำคัญ: ขีดความสามารถ, การท่องเที่ยวเชิงเกษตร, การมีส่วนร่วมของเครือข่าย, สมรรถนะเครือข่าย

Abstract

Agri-tourism in Phra Nakhon Si Ayutthaya province lacks a clearly responsible agency and personnel with expertise and direct experience in agri-tourism management. the current network operates based on individual agency missions, lacking integration and collaboration with relevant organizations. Additionally, the government sometimes initiates activities in the area without considering the actual needs of the community. These activities also lack continuity, and the training techniques used for capacity building are ineffective. Furthermore, the development of local resources is unsystematic, with merely a few collaborative networks. These issues stem from the lack of integrated planning for area development.

The research indicated that the agri-tourism network needs to prioritize collaboration, focusing on development of tourism personnel, community products, tourist attractions, and facilities. It is crucial to connect with all relevant stakeholders, including government agencies, the private sector, the public, communities, and educational institutions, so that their participation is included in these development efforts. This involves organizing training programs to enhance skills and capabilities in tourism management, promoting value addition from community resources to products and services, delivering positive experiences to tourists, and fostering community participation as a model for agri-tourism management.

Furthermore, it was determined that developing appropriate capacity-building models for network partners is also essential. The development of the agri-tourism network's capacity in Phra Nakhon Si Ayutthaya province still faces challenges related to several mechanisms, including the people, resources, and management system used to drive the network.

Keywords: Capability, Agri-tourism, Network Participation, Network Competency

บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro-tourism) คล้ายคลึงกับรูปแบบการท่องเที่ยวในชนบท (Rural Tourism) และเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ที่พัฒนามาจากแนวคิดของ

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่เน้นการรักษาสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศวิทยา เพื่อก่อให้เกิดผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมกับการเข้าไปสัมผัสกับธรรมชาติ/ชนบท โดยเฉพาะพื้นที่เกษตรกรรม โดยนักท่องเที่ยวประกอบกิจกรรมทางการเกษตรที่ก่อให้เกิดความสนุกสนาน และกระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีต่าง ๆ ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวเกิดจิตสำนึกที่จะอนุรักษ์ และตระหนักถึงความสำคัญของธรรมชาติและวัฒนธรรมของสังคมท้องถิ่นมากขึ้นทำให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และสิ่งแวดล้อมก็ดำรงอยู่ได้โดยไม่ถูกทำลาย อีกทั้งทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เล็งเห็นถึงความสำคัญที่จะช่วยรักษาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืนไม่ให้เกิดเสื่อมโทรม เนื่องจากความหนาแน่นเกินขีดความสามารถรองรับของแหล่งท่องเที่ยว (ราณี อธิชัยกุล และ รชพร จันทร์สว่าง, 2560)

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรนับเป็นการท่องเที่ยวทางเลือก (Alternative Tourism) หรือการท่องเที่ยวเฉพาะ (Niche Tourism) อีกรูปแบบหนึ่ง (Robinson, M. & Novelli, M., 2005) ซึ่งเป็นกระแสการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสนใจมากขึ้นในปัจจุบัน เกิดเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมากมายในต่างประเทศ เช่น ประเทศออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา แคนาดา ฟิลิปปินส์ รวมทั้งในประเทศไทย เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ที่มีความหลากหลายในการประกอบอาชีพเกษตร มีภูมิปัญญาทางการเกษตร และมีชื่อเสียงทางด้านไม้ผล ข้าว การประมง และกิจกรรมปศุสัตว์ที่ก้าวหน้ามาแต่โบราณ ความหลากหลายดังกล่าวจะเป็นสิ่งดึงดูดใจและนำความประทับใจมาสู่นักท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมกิจกรรมกับเกษตรกรสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติวิถีชีวิตการเกษตรที่ผสมผสานกิจกรรมทางศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และประเพณี ตลอดจนการศึกษาเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ค้นหากระบวนการประกอบสัมมาชีพอย่างใกล้ชิด และยังเพิ่มการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น จากการวิจัยของ United States Department of Agriculture (USDA) ในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า สาเหตุที่นักท่องเที่ยวเดินทางไปเที่ยวชมในชนบทหรือตามแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร/ฟาร์มต่าง ๆ เนื่องจากต้องการชมวิถีชีวิตในชนบท (ร้อยละ 86) ต้องการเรียนรู้แหล่งที่มาของอาหาร (ร้อยละ 71) เยี่ยมเยือนญาติในต่างจังหวัด (ร้อยละ 63) ชมและมีส่วนร่วมในการผลิตหรือกิจกรรมการเกษตรในฟาร์ม (ร้อยละ 64) ซื้อผลผลิตทางการเกษตร (ร้อยละ 39) เก็บผลไม้ (ร้อยละ 43) ล่าสัตว์หรือตกปลา (ร้อยละ 27) และค้างคืนในชนบท (ร้อยละ 8) กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ให้ข้อมูลมีอายุประมาณ 40 ปีขึ้นไป มีครอบครัวขนาดกลางประมาณ 3 คน มีการศึกษาระดับวิทยาลัยถึงมหาวิทยาลัย เดินทางท่องเที่ยวเป็นระยะทางเฉลี่ยประมาณ 80 ไมล์จากบ้าน และใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวประมาณวันละ 45 เหรียญสหรัฐ (University of Tennessee, 2005)

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ และมีหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ทั้ง ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และกลุ่มต่าง ๆ ที่อยู่ในพื้นที่ ได้มีการร่วมตัวกันเป็นเครือข่ายทางการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่น แต่ที่ผ่านมามีวัตถุประสงค์ของการรวมกลุ่มกันเพื่อพัฒนานั้นยังไม่สัมฤทธิ์ผลอันเนื่องมาจากแต่ละกลุ่มเครือข่ายต่าง ๆ มีสมรรถนะในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่แตกต่างกันไป ไม่มีความชัดเจน และไม่สอดคล้องกับแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ จึงต้องมีการสร้าง

รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะใหม่ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ คณะผู้วิจัยและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาการพัฒนาขีดความสามารถของเครือข่ายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อดำเนินการยกระดับสินค้าทางการเกษตร โดยใช้กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการเพิ่มรายได้ ลดปัญหาสินค้าราคาตกต่ำ ลดการค้าผ่านคนกลาง สร้างความภาคภูมิใจให้กับเกษตรกรและลูกหลานในอนาคตต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ส่งเสริมให้เกษตรกรเรียนรู้และพัฒนาการสื่อสาร และเป็นการสร้างงานภายในท้องถิ่น ป้องกันแรงงานหนุ่มสาวไปทำงานนอกพื้นที่ แต่การจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนที่คั้นนั้นจะไม่สามารถดำเนินการได้ด้วยเพียงผู้เดียวหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งได้ จึงต้องอาศัยหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาคีเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและวางแผนพัฒนาร่วมกันเพื่อขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายของรัฐบาลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการพัฒนาขีดความสามารถของเครือข่ายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การทบทวนวรรณกรรม

เครือข่าย คือ การทำงานในรูปแบบเครือข่ายของกลุ่มเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนทั้งในระดับจังหวัดและระดับภาคภายใต้แนวคิด “พี่ช่วยน้องเพื่อนช่วยเพื่อน” ช่วยยกระดับการทำงานของสมาชิกเครือข่ายในแต่ละพื้นที่ผ่านกิจกรรมการศึกษาหรือ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทำให้เกิดการพัฒนาศูนย์เครือข่ายการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยชุมชนเป็นเครื่องมือในการกำกับทิศทางการพัฒนาและการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและวิชาการ ในการสนับสนุนกิจกรรมโครงการตามความต้องการของกลุ่มเครือข่ายชุมชนท่องเที่ยว (เชกาตร จันท์หอม และคณะ, 2561)

แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์ (2561) การเตรียมความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยสิ่งที่ควรเตรียมพร้อมได้แก่ 1) ด้านบุคลากร พัฒนาให้มีความรู้ ความเข้าใจในด้านการท่องเที่ยวและการบริการ ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว และปลูกจิตสำนึกการอนุรักษ์ธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และความภาคภูมิใจในท้องถิ่น 2) ด้านกายภาพ คือ การปรับปรุงภูมิทัศน์ให้เกิดสุนทรียภาพ คงไว้ซึ่งสภาพลักษณะของพื้นที่ และจัดเขตใช้ประโยชน์พื้นที่อย่างชัดเจน 3) ด้านการจัดการ ได้แก่ การจัดองค์กรและการบริการ การสร้างข้อตกลงร่วมกันในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน และ 4) ด้านการตลาด เป็นการพัฒนาในเรื่องราคา การประชาสัมพันธ์ ช่องทางจำหน่าย ทรัพยากรการท่องเที่ยว

กระบวนการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ 1) การวางแผน หมายถึง การกำหนดเป้าหมายในการประกอบธุรกิจท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยกำหนดนโยบายในการประกอบธุรกิจท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการกำหนดแนวปฏิบัติหรือวิธีการดำเนินงานในการประกอบธุรกิจ 2) การจัดองค์การ หมายถึง

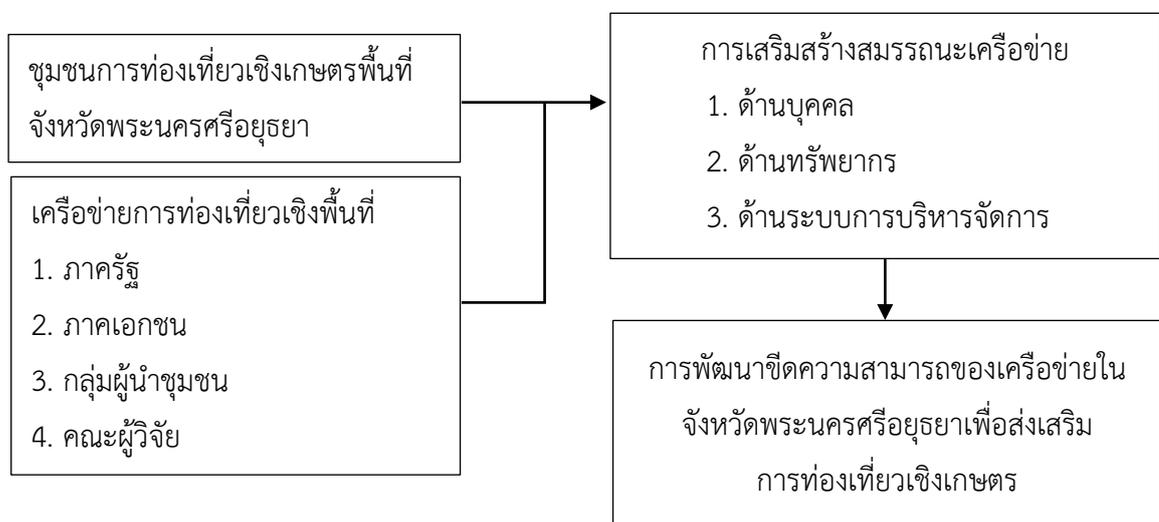
การจัดองค์การเพื่อขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยกำหนดว่าหน่วยงานหลัก และหน่วยงานที่ปรึกษาคือหน่วยงานใด 3) การจัดคนเข้าทำงาน คือ การให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน เน้นให้ชุมชนดูแลแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยการคัดเลือกบุคคลให้เหมาะสมกับงาน ประสบการณ์ และความชำนาญในแต่ละบุคคล 4) การสั่งการ หมายถึง การวินิจฉัย การสั่งงาน การติดต่อสื่อสาร การเป็นผู้นำ การจูงใจ และการประสานงานการทำงานร่วมกันของชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตร 5) การควบคุม หมายถึง การกำกับเพื่อให้กิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปตามแผนงานหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการให้ปฏิบัติหน้าที่ การควบคุมแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร (เจนณรงค์ เทียนสว่าง, 2561)

ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์, 2561)

1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่น แต่ละท้องถิ่นจะมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันหลากหลายท้องถิ่นที่มีทรัพยากรสมบูรณ์และหลากหลายจะมีความได้เปรียบในเรื่องของการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว 2) การพัฒนาความรู้ ให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ประกอบการ มัคคุเทศก์ นักท่องเที่ยว เป็นต้น 3) การร่วมมือ เป็นการร่วมมือระหว่างบุคคลในท้องถิ่น รวมถึงหน่วยงานในท้องถิ่น ที่จะใช้ทรัพยากรร่วมกัน มีการประสานงานกันช่วยเหลือกันในด้าน การอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตร การรณรงค์ด้านการรักษาความสะอาดในชุมชน เป็นต้น 4) การส่งเสริมการตลาด ทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักแหล่งท่องเที่ยว เช่น การบริการและกิจกรรมที่มีในแหล่งท่องเที่ยว 5) ความพร้อมของระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา ถนน สะพาน ป้ายบอกทาง เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายขึ้น และ 6) การสนับสนุนและการลงทุน โดยหน่วยงานที่ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นไปอย่างเหมาะสม

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาขีดความสามารถของเครือข่ายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ในการวิจัยดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ ได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน (Stakeholders) เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัย 3 กลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย

1.1 ภาครัฐ ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 15 คน

1) สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย พัฒนาชุมชนจังหวัดพัฒนาชุมชนอำเภอ รวมเป็นจำนวน 6 คน

2) สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1 คน

3) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1 คน

4) องค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ฝ่ายส่งเสริมการท่องเที่ยว 1 คน

5) สำนักงานเกษตรจังหวัด ประกอบด้วย เกษตรจังหวัด และเกษตรอำเภอ รวมเป็นจำนวน 6 คน

1.2 กลุ่มผู้นำชุมชน/กลุ่มเกษตรกร/กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และประชาชน ในพื้นที่ รวมเป็น 12 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

1.3 กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในพื้นที่ ได้แก่ บริษัทนำเที่ยว ที่พักแรม ร้านอาหารขนส่ง สินค้าที่ระลึกภายในชุมชน ตัวแทนประเภทของแต่ละธุรกิจ ๆ ละ 2 คน รวม 10 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (Structured Interview) แบ่งเป็น 7 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 บริบทเชิงพื้นที่ ตอนที่ 3 บริบทเชิงการท่องเที่ยวของพื้นที่ ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ ตอนที่ 5 ระดับความรู้ ความเข้าใจ และการบริหารจัดการท่องเที่ยวของภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยว ตอนที่ 6 ระดับลักษณะงานหรือกิจกรรมที่กำหนดทักษะซึ่งจำเป็นต่อการปฏิบัติงานจัดการท่องเที่ยวชุมชน และ ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บข้อมูลในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ใช้วิธีการสัมภาษณ์ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ภาครัฐ กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในพื้นที่ กลุ่มผู้นำชุมชน/กลุ่มเกษตรกร/กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และประชาชน เพื่อทำการศึกษาบริบทเชิงพื้นที่ โดยมีประเด็นข้อคำถามที่แตกต่างกันไปตามบริบทและพันธกิจของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

3.1 ภาครัฐ ประเด็นที่สัมภาษณ์ คือ พันธกิจของหน่วยงาน บทบาทหน้าที่ และศักยภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่ แนวโน้มการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่

3.2 กลุ่มผู้นำชุมชน/กลุ่มเกษตรกร/กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และประชาชนในพื้นที่ ประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์ คือ บริบทเชิงพื้นที่ บทบาทหน้าที่ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่

ความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่

3.3 ภาคเอกชน กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและที่เกี่ยวข้อง ประเด็นที่สัมภาษณ์ คือ รูปแบบการดำเนินกิจการของธุรกิจ ความต้องการในการเข้าไปใช้พื้นที่ในการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลจากสัมภาษณ์แบบเจาะลึกโดยวิธีการดังนี้

สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล และผลที่ได้จากการสนทนากลุ่มของกลุ่มต่าง ๆ และดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจัดเป็นหมวดหมู่และวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.1 การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา จัดความสำคัญ จัดกลุ่มของเนื้อหา รวมถึงการวิเคราะห์ จำแนก และสรุปประเด็นที่ค้นพบ (Topic) แล้วนำมาพรรณนาเชิงอุปนัย (Inductive) โดยวิเคราะห์สถานการณ์ของกลไกการขับเคลื่อนภาคีเครือข่ายทางการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4.2 การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยการตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูลในด้านเวลา สถานที่ และบุคคล เพื่อพิจารณาว่า ข้อมูลที่ต่างเวลา ต่างสถานที่ และผู้ให้ข้อมูลต่างคนยังได้ข้อมูลที่มีเนื้อหาสอดคล้องกัน ซึ่งผลของข้อมูลที่เก็บรวบรวมด้วยวิธีแบบสามเส้าทำให้ได้ข้อค้นพบมาเหมือนกัน แสดงให้เห็นว่า ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มามีความถูกต้อง ซึ่งคณะผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทั้ง 3 กลุ่ม นำมาทำการวิเคราะห์และสรุปเป็นหมวดหมู่ในแต่ละหัวข้อตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย

ผลของการศึกษาจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นมีผลในทางด้านบวก จะช่วยยกระดับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านในพื้นที่ได้ ในส่วนของหน่วยงานภาครัฐได้มีการขานรับนโยบายจากรัฐบาลในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่โดยใช้ทุนทางสังคมที่มีอยู่เป็นเครื่องมือในการผลักดันกิจกรรมเพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพให้กับชุมชน ส่วนชุมชนเองก็มีความพยายามจะพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวของตนเอง แต่เนื่องจากวิถีชีวิตพื้นฐานของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร จึงไม่มีประสบการณ์และทักษะในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชน ถึงแม้ว่าจะมีความตั้งใจที่จะพัฒนาชุมชน แต่ก็ยังประสบกับปัญหาต่าง ๆ

ผลการวิจัย พบว่า เครือข่ายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรยังพบประเด็นที่เป็นปัญหาในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดังนี้

1) บริบทของภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังไม่มีหน่วยงานใดที่เป็นผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน มีเพียงแต่การมอบหมายให้สำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจากกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน ให้ดำเนินโครงการพัฒนาระบบการผลิต และธุรกิจอาหารปลอดภัยประจำปีงบประมาณ 2560 กิจกรรมการพัฒนาศูนย์เรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยว แต่หลังจากนั้นก็ขาดความต่อเนื่องของการจัดโครงการ การทำงานด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นยังขาดบุคลากรที่มีศักยภาพ ความรู้ ความสามารถ

ทางด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยตรง ถึงแม้ว่าจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะมีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานวาระสำคัญของจังหวัด (Agenda) คณะที่ 5 เพิ่มมูลค่าผลผลิตผลทางการเกษตร และคณะที่ 6 เพิ่มมูลค่าทางการท่องเที่ยวก็ตาม การทำงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนนั้นมีลักษณะการทำงานที่เป็นไปตามพันธกิจของหน่วยงานตนเองเท่านั้น ไม่มีการบูรณาการการทำงานร่วมกันขาดการเชื่อมโยงกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นการดำเนินงานในรูปแบบต่างฝ่ายต่างทำงาน เป็นลักษณะความร่วมมือของภาคีเครือข่ายที่ไม่แท้จริงเป็นเพียงเครือข่ายชั่วคราว จึงส่งผลให้ภาคีเครือข่ายแต่ละภาคส่วนมีการทำงานที่ซ้ำซ้อนในพัฒนากลุ่มเป้าหมายเดียวกัน ผู้เข้าประชุมหรือฝึกอบรมมีความรู้สึกว่าการเข้าร่วมกิจกรรมกับภาครัฐในเรื่องที่ไม่มีอะไรใหม่จนทำให้เกิดความเบื่อหน่ายและไม่อยากที่จะเข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานภาครัฐ และบางครั้งรู้สึกว่าภาครัฐเข้ามาทำกิจกรรมในเชิงพื้นที่โดยไม่คำนึงถึงความต้องการของผู้เข้าอบรมที่แท้จริง และการจัดกิจกรรมขาดความต่อเนื่อง เมื่อกิจกรรมดำเนินงานเสร็จสิ้นก็ปล่อยทิ้งชุมชน ไม่มีการสานต่อหรือต่อยอดพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน และส่งผลกระทบต่ออาชีพประจำของคนในชุมชน ตลอดจนเทคนิคการฝึกอบรมที่ใช้ในการเสริมสร้างสมรรถนะยังไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เช่น การฝึกอบรมในสถานที่เป็นเวลานาน ๆ ทำให้ผู้เข้าอบรมเบื่อหน่ายกับการที่จะนั่งฟังอย่างเดียว จึงควรมีการจัดกิจกรรมศึกษาดูงานพื้นที่อื่น ๆ บ้าง มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้มากขึ้น และในส่วนด้านงบประมาณที่แต่ละภาคส่วนตั้งไว้เพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่เกิดความซ้ำซ้อน สิ้นเปลืองงบประมาณที่ถูกใช้ไปในการพัฒนาบุคคล พัฒนาทรัพยากรเชิงพื้นที่อย่างไม่เป็นระบบ และมีเครือข่ายที่ทำงานร่วมกันไม่ก็กลุ่ม เช่น ระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับชุมชนหรือระหว่างหน่วยงานภาคเอกชนกับชุมชนเท่านั้น และที่สำคัญบุคลากรในภาคส่วนต่าง ๆ ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืน ปัญหาเหล่านี้เกิดจากขาดการบูรณาการการวางแผนร่วมกันในการดำเนินการพัฒนาเชิงพื้นที่ ดังนั้นแล้วทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญในการทำงานร่วมกันโดยมีเป้าหมายเพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยว การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยเชื่อมโยงกับกลุ่มภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการช่วยสนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ชุมชน สถาบันการศึกษา เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยมีการกระบวนการจัดอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและความสามารถในการจัดการการท่องเที่ยวของพื้นที่ เพิ่มศักยภาพให้กับชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวแบบพึ่งตนเอง ส่งเสริมการเพิ่มคุณค่าและมูลค่าจากต้นทุนทรัพยากรชุมชนสู่สินค้าและบริการส่งมอบประสบการณ์ที่ดีให้กับนักท่องเที่ยว และสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนให้เป็นต้นแบบในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะของภาคีเครือข่ายที่เหมาะสม มีระบบการบริหารจัดการและการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสู่ทุกพื้นที่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2) ความท้าทายที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และชุมชน ได้ให้ประเด็นในสิ่งที่ต้องการพัฒนาเพิ่มเติมศักยภาพของตนเอง เพื่อให้เกิดสมรรถนะที่ประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยแบ่งออกเป็นภาคส่วนของภาคีเครือข่าย ดังนี้

หน่วยงานภาครัฐ

- 1) ขาดบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะด้านในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน
- 2) ขาดการประสานงานกันในระดับหน่วยงานภาครัฐด้วยตนเอง ทำให้มีการทำงานในเชิงพื้นที่ที่ซ้ำซ้อน
- 3) ได้รับความรู้และงบประมาณไม่เพียงพอต่อการพัฒนาในบางประเด็น
- 4) ขาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 5) ไม่มีหน่วยงานกลางที่จะเป็นแกนนำในการพัฒนาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

หน่วยงานภาคเอกชน

- 1) ทรัพยากรที่ใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของแต่ละพื้นที่ยังได้รับการพัฒนาที่ยังไม่เพียงพอต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว
- 2) โครงสร้างพื้นที่ที่จะสามารถรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวยังไม่มีความพร้อม
- 3) ชุมชน/ชาวบ้านยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชน
- 4) หน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรน้อยกว่าการท่องเที่ยวประวัติศาสตร์
- 5) ขาดการประสานงานระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภาครัฐที่จะสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรหรือการท่องเที่ยวชุมชน
- 6) ไม่มีหน่วยงานหลักที่จะช่วยสนับสนุนหรือเป็นแกนนำในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

หน่วยงานภาคประชาชน/ชุมชน

- 1) ชุมชนไม่มีความรู้เพียงพอในเรื่องระบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และพฤติกรรมนักท่องเที่ยว
- 2) ขาดความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ รวมถึงการมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างเป็นระบบบนพื้นฐานของข้อตกลงร่วมกันระหว่างสมาชิกในชุมชน
- 3) ขาดความรู้กระบวนการในการสร้างความเข้มแข็งในการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน
- 4) ขาดความรู้ความสามารถในการที่จะพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่ ๆ ที่สะท้อนภูมิปัญญาและความเป็นตัวตนของชุมชนแก่นักท่องเที่ยว
- 5) ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการ กลวิธีการประสานประโยชน์แก่ทุกฝ่ายในชุมชน
- 6) ไม่มีความชัดเจนในการกระจายบทบาทหน้าที่การทำงาน
- 7) ระบบการทำงานไม่โปร่งใส ขาดระบบการตรวจสอบ
- 8) ขาดการมีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผนพัฒนาระบบการท่องเที่ยวในชุมชน
- 9) ขาดทักษะการเขียนแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน
- 10) ขาดความรู้เรื่องขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่

- 11) กิจกรรมการท่องเที่ยวบางกิจกรรมกระทบกระเทือนต่อชีวิตความเป็นอยู่ และความสุขสงบของชุมชน
- 12) ยังไม่มีมาตรการที่รัดกุมในการควบคุม และป้องกันผลกระทบด้านสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจากผลของการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน
- 13) ทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชนไม่ได้รับการดูแลรักษาอย่างเป็นระบบ
- 14) สมาชิกในครัวเรือนของชุมชนบางส่วนขาดจิตสำนึกต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวของชุมชน
- 15) ขาดการพูดคุยกันระหว่างสมาชิกในชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรท่องเที่ยวของชุมชน เพื่อหาทางแก้ไขร่วมกัน
- 16) บางชุมชนขาดการแนะนำนักท่องเที่ยวให้ร่วมมือในการรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว
- 17) ขาดความรู้ความสามารถในการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- 18) ขาดความรู้ความสามารถในการนำเที่ยว
- 19) ไม่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ เรื่องราวเกี่ยวกับชุมชนแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน ทำให้มีปัญหาในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน และแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน
- 20) ชุมชนมีศักยภาพในการผลิตสินค้าพื้นเมืองน้อย ทำให้บางชุมชนนำผลิตภัณฑ์จากที่อื่นซึ่งไม่ใช่ผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนมาขายแก่นักท่องเที่ยว
- 21) ขาดความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว
- 22) ขาดความรู้ความสามารถในการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสมทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ

จากประเด็นความท้าทายที่ได้จากภาคีเครือข่ายภาคส่วนต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่า ชีตความสามารถของภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ยังประสบปัญหาในเรื่องของระบบกลไก ซึ่งประกอบไปด้วย คน ทรัพยากร และระบบการบริหารจัดการ ที่ใช้ในการขับเคลื่อนภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดังนั้นแล้วเครือข่ายจึงต้องได้รับการพัฒนาขีดความสามารถของเครือข่าย ดังนี้

- 1) คน คือ บุคลากรของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคเกษตรกร และที่เกี่ยวข้องที่เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นเป้าหมายการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรร่วมกัน โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ตามพันธกิจตามหน่วยงาน ซึ่งหน่วยงานภาครัฐจะจัดทำแผนงบประมาณในการพัฒนาพื้นที่ ภาคเอกชนจะดำเนินการสนับสนุนการดำเนินการการตลาดและการประชาสัมพันธ์และบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่วนภาคเกษตรกรจะมีหน้าที่ในการพัฒนาทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยวให้มีคุณภาพมาตรฐานสามารถจูงใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่
- 2) ทรัพยากร คือ สิ่งที่เป็นจุดดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กิจกรรม ประเพณีต่าง ๆ ที่ทุกภาคส่วนจะต้องมีส่วนร่วมในการดูแลและพัฒนาาร่วมกัน นอกจากทรัพยากรการท่องเที่ยวท่องเที่ยว

ในพื้นที่แล้ว ยังหมายถึง ทรัพยากรที่ภาคีเครือข่ายในแต่ละภาคส่วนที่อยู่ตามพันธกิจของหน่วยงานตนเอง ที่สามารถนำมาแลกเปลี่ยนช่วยเหลือกลุ่มภาคีเครือข่ายได้อย่างเหมาะสม

3) ระบบการบริหารจัดการ คือ ระบบที่จะนำมาใช้ในการบริหารจัดการภาคีเครือข่าย การท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้ทุกภาคส่วนสามารถบริหารจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ลดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ ซึ่งระบบการบริหารจัดการ จะถูกกำหนดการเป็นภาคีเครือข่าย มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และการวางแผนการพัฒนาาร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การพัฒนาขีดความสามารถของเครือข่ายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จะต้องมีการดำเนินการดังต่อไปนี้

1) การฝึกอบรม ได้แก่ 1.1) การสัมมนา (Seminar) 1.2) การประชุมปฏิบัติการ (Workshop) 1.3) การระดมสมอง (Brain Storming) 1.4) การฝึกอบรม (Training) 1.5) การสอนงาน (Coaching) 1.6) การศึกษาดูงาน (Field Trip) 1.7) การประชุมกลุ่มย่อย (Buzz Session) 1.8) การจัดกิจกรรมเสริม (Supplementary Activities) และ 1.9) การบรรยาย (Lecture)

2) ทักษะทางการท่องเที่ยว ได้แก่ 2.1) การจัดระบบบริหารจัดการและการวางแผนปฏิบัติงานท่องเที่ยว 2.2) การจัดปัจจัยพื้นฐานสำหรับต้อนรับนักท่องเที่ยว 2.3) การสร้างความสัมพันธ์อันดีของการมีส่วนร่วมในการทำงาน 2.4) การสร้างความเข้มแข็งเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน 2.5) การจัดระบบโครงสร้างการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน 2.6) การจัดรายการนำเที่ยวอย่างเหมาะสม 2.7) การให้บริการข้อมูลการตลาดแก่นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ 2.8) การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน 2.9) ผลกระทบและวิธีการป้องกันผลกระทบจากการท่องเที่ยว 2.10) การจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนกับผู้มาเยือน 2.11) ปฏิบัติกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีผลกระทบน้อยที่สุด 2.12) ติดตามผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมและสังคมของชุมชน 2.13) การนำเที่ยวในชุมชน 2.14) การปฏิบัติงานต้อนรับนักท่องเที่ยว 2.15) การนำเที่ยวในชุมชนที่สอดคล้องกับกฎหมาย จริยธรรม และข้อคำนึงถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว 2.16) แนวทางการพัฒนาความรู้และทักษะการนำเที่ยว 2.17) การสื่อความหมายทางการท่องเที่ยว 2.18) การติดต่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยว 2.19) การประสานการเคลื่อนที่ของกลุ่มนักท่องเที่ยว 2.20) การจัดการความยุ่งยากและข้อขัดแย้งของกลุ่มนักท่องเที่ยว 2.21) ขั้นตอนการเตรียมคำบรรยายหรือกิจกรรมแก่นักท่องเที่ยว และ 2.22) การสร้างปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว

อภิปรายผล

การพัฒนาขีดความสามารถของเครือข่ายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งตรงสอดคล้องกับ ประคอง สายจันทร์ (2561) ที่ว่ากลไกที่ใช้ในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืนนั้น ประกอบด้วย คน ทรัพยากรการท่องเที่ยว และระบบการบริหารจัดการภาคีเครือข่าย การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นกลุ่มบุคคล หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาควิชาการ ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการทำงาน

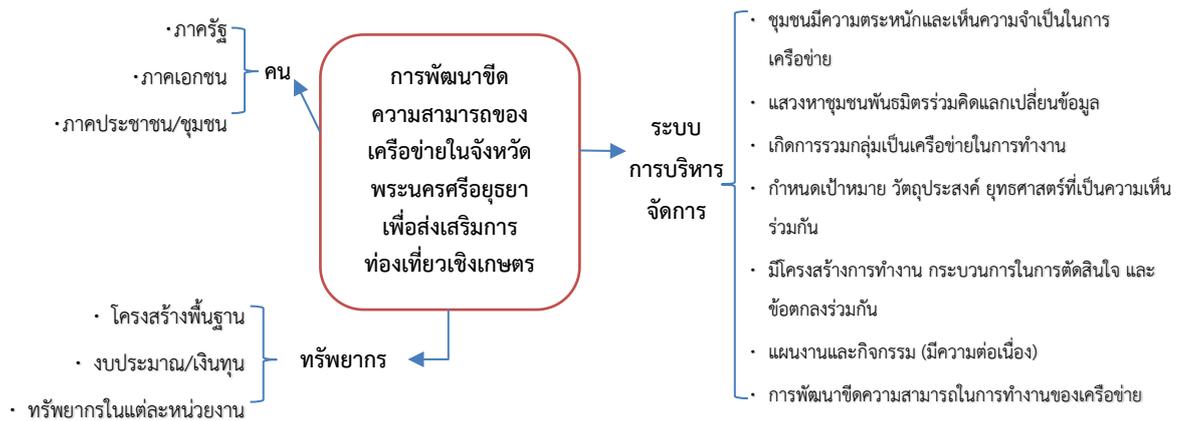
ร่วมกัน บนพื้นฐานของพันธกิจของแต่ละภาคส่วน เพื่อมุ่งหวังให้กลุ่มภาคีเครือข่ายสามารถที่จะไปถึงจุดหมายปลายทางร่วมกัน ดังนั้นแล้วกระบวนการสร้างเครือข่ายทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จะตั้งแต่กลุ่มสมาชิกวิสาหกิจภาคประชาชนที่มีการดำเนินการกิจกรรมในท้องถิ่น

เพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพ ให้มีรายได้ที่มากขึ้น ลดการพึ่งพาจากหน่วยงานภาครัฐ โดยมีการอาศัยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาครัฐ คือ หน่วยงานที่ช่วยสนับสนุนงบประมาณ วิทยากรในการให้ความรู้ อุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการฝึกอบรม ภาคเอกชนช่วยสนับสนุนการเข้าไปใช้บริการ หรือซื้อสินค้าเพื่อนำออกไปจัดจำหน่ายต่อ ในบางครั้งก็จะมีหน่วยงานภาควิชาการ คือ สถาบันการศึกษาที่เข้ามาในพื้นที่เพื่อช่วยหนุนเสริมให้ชุมชนมีการต่อยอดพัฒนาแนวคิดสร้างสรรค์ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ยกย่องมาตรฐานในสินค้าและบริการ แต่การทำงานของแต่ละภาคส่วนนั้นยังขาดการบูรณาการในการทำงานร่วมกัน ดังนั้นเพื่อให้เกิดการพัฒนาเชิงพื้นที่ให้ได้ประโยชน์สูงสุด ทุกภาคส่วนจะต้องมีการทำงานร่วมกันในรูปแบบของภาคีเครือข่ายทางการท่องเที่ยว ซึ่ง Burke, A. (1999) กล่าวว่า แนวทางในการสร้างเครือข่าย การเชิญองค์กรและผู้มีส่วนได้เสียมาร่วมกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเครือข่าย ทิศทาง กิจกรรมหลัก จัดตั้งกลุ่มแกนของเครือข่าย โอกาสให้สมาชิกเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ

การจัดการแบบมีส่วนร่วม เทคโนโลยีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร สนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายกับเครือข่าย เพื่อเสริมให้เครือข่ายมีความเข้มแข็ง ควรมีการติดตามผลและประเมินผล มีการจัดหลักสูตรฝึกอบรมด้านการจัดการเครือข่ายให้กับองค์กรแกนนำ และผู้นำเครือข่ายสม่ำเสมอ หลักสูตรที่ใช้ในการฝึกอบรมนั้นต้องมีความสัมพันธ์กันกับเป้าหมายในการพัฒนาที่สอดคล้องกับระบบกลไกแห่งการพัฒนาพื้นที่ อันประกอบไปด้วย คน ระบบการบริหารจัดการ และทรัพยากรการท่องเที่ยว สอดคล้องกับ สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว (2557) ศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สามารถในการดำเนินงาน วางแผน ควบคุม ดูแลและจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถอยู่ได้อย่างยั่งยืน ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีความพร้อมในการจัดหาบริการขั้นพื้นฐานสำหรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีสามารถในการสร้างคุณค่าให้กับตัวสินค้าที่ให้บริการภายในแหล่งท่องเที่ยว ศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีความสามารถในการสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยว

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาการพัฒนาขีดความสามารถของเครือข่ายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุป เป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงองค์ประกอบการพัฒนาขีดความสามารถของเครือข่ายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

จากแผนภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาขีดความสามารถของเครือข่ายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ประกอบด้วย กลุ่มคนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเป็นส่วนสำคัญขององค์ประกอบในการพัฒนาท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน/ชุมชนในท้องถิ่น จะต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนา รวมไปถึงทรัพยากรในท้องถิ่นที่พร้อมรองรับการพัฒนาสู่การเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างพื้นฐาน ทรัพยากรอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ ที่มีอยู่ตามหน่วยงานงานต่าง ๆ และงบประมาณที่ได้รับจัดสรรในแต่ละปีงบประมาณที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาพื้นที่ นำมาบูรณาการกันอย่างมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ก็จะเป็นการพัฒนาเชิงพื้นที่อย่างเต็มศักยภาพตามกระบวนการขั้นตอนระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและมีความต่อเนื่องของการพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืน

สรุป

การพัฒนาขีดความสามารถของเครือข่ายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลไกที่ใช้ในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืนนั้น ประกอบด้วย คน ทรัพยากรการท่องเที่ยว และระบบการบริหารจัดการ

คน (Man) คือ กลุ่มภาคีเครือข่ายซึ่งเป็นหนึ่งในกลไกการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อันประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด ททท. จังหวัด พัฒนาชุมชนจังหวัด/อำเภอ เกษตรจังหวัด/อำเภอ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ภาคเอกชน ประกอบด้วย สมาคมธุรกิจท่องเที่ยว ผู้ประกอบที่พักแรม ขนส่ง ร้านอาหาร บริษัทนำเที่ยว ร้านจำหน่ายสินค้าและบริการ สถาบันการเงิน ธกส. ธอส. ห้างสรรพสินค้า ธุรกิจค้าส่ง ภาคประชาชน ประกอบด้วย กลุ่มวิสาหกิจชุมชน เกษตรกร กลุ่มสตรี/แม่บ้านเกษตรกร ปราชญ์ชุมชน ผู้นำชุมชน กลุ่มท่องเที่ยวชุมชน และภาควิชาการ ประกอบด้วย สถาบันการศึกษา สกสว.

ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resource) คือ รูปแบบของกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของพื้นที่ เครือข่ายภาครัฐ ดำเนินการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาพื้นที่ โครงสร้างพื้นฐาน จัดสรรงบประมาณพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เครือข่าย

ภาคเอกชน ดำเนินการส่งเสริม/สนับสนุนการทำกิจกรรมในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว เครือข่ายภาคประชาชน ดำเนินการวางแผนการบริหารจัดการทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว เครือข่ายภาควิชาการ สนับสนุนองค์ความรู้ในการพัฒนา ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเข้าพื้นที่เพื่อพัฒนา

ระบบการบริหารจัดการ (System) คือ การวางรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่ อันเกิดจากการทำข้อตกลงร่วมกันของภาคีเครือข่ายที่จะใช้ในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวไปในทิศทางเดียวกัน กระบวนการจัดตั้งกลุ่มเครือข่าย 1) ชุมชนมีความตระหนักและเห็นความจำเป็นในการเป็นเครือข่าย 2) แสวงหาชุมชนพันธมิตรร่วมคิดแลกเปลี่ยนข้อมูล 3) เกิดการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายในการทำงาน 4) กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ ยุทธศาสตร์ที่เป็นความเห็นร่วมกัน 5) มีโครงสร้างการทำงาน กระบวนการในการตัดสินใจ และข้อตกลงร่วมกัน 6) แผนงานและกิจกรรม (มีความต่อเนื่อง) 7) การพัฒนาขีดความสามารถในการทำงานของเครือข่าย 8) ระบบการสื่อสาร 9) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปบทเรียนการพัฒนา และ 10) ติดตามประเมินผล

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 หน่วยงานภาครัฐต้องสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยว ให้มีความรู้ความเข้าใจ ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่

1.2 ควรมีองค์กรกลางด้านการท่องเที่ยวเพื่อดำเนินงานด้านการให้ความรู้แก่ชุมชนได้ และประสานงานกับหน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ อาจจะเป็นสถาบันการศึกษาในพื้นที่เป็นผู้ประสานงาน

1.3 เร่งเสริมสร้าง ทักษะความสามารถของบุคลากรในชุมชนท้องถิ่นให้สามารถจัดการท่องเที่ยวได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาสมรรถนะหลักที่มีผลต่อหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด เนื่องด้วยสมรรถนะหลักของบุคลากรในการทำงานของแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกันจึงมีความจำเป็นที่จะศึกษาเพื่อพัฒนาและสร้างสมรรถนะในการปฏิบัติงานในรูปแบบของภาคีเครือข่ายทางการท่องเที่ยว

2.2 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมด้านตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะ ในด้านต่าง ๆ เช่น สมรรถนะทั่วไปสมรรถนะตามสายงานที่ส่งผลต่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อความก้าวหน้าขององค์กร และระดับเครือข่าย เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

เจนณรงค์ เทียนสว่าง. (2561). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวเชิงเกษตร*, การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร, นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช. สืบค้น 10 มีนาคม 2564. จาก https://stobook.stou.ac.th/product/700/91465_การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร.

- เชภาดร จันท์หอม และคณะ. (2561). การท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อการจัดการฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ใน พงศ์เทพ สุธีรัฐ (บ.ก.). *การประชุมวิชาการประจำปี 2561 “สร้างสุขภาคใต้ ครั้งที่ 10”* (น. 53). สงขลา: โฟ-บาร์ด.
- ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์. (2561). *การท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน, การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร*, นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช. สืบค้น 10 มีนาคม 2564. จาก https://stobook.stou.ac.th/product/700/91465_การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร.
- ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์. (2561). *การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร*, การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร, นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช. สืบค้น 10 มีนาคม 2564. จาก https://stobook.stou.ac.th/product/700/91465_การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร.
- ประคอง สายจันทร์. (2561). *อพท.วางเป้าหมายสร้างกลไกการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวตอบโจทย์นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายเฉพาะกลุ่ม*. สืบค้น 16 กุมภาพันธ์ 2562. จาก <https://www.ryt9.com/s/prg/2881983>
- ราณี อธิชัยกุล และ รชพร จันท์สว่าง. (2560). การพัฒนามาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประเทศไทย. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี ปีที่ 11 ฉบับพิเศษเดือนพฤษภาคม 2560. สืบค้น 10 มีนาคม 2564. จาก <http://dte.ac.th/images/journal/May-2017/1.pdf>.
- สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว, กรมการท่องเที่ยว. (2557). *คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร*. กรุงเทพมหานคร.
- Burke, A. (1999). *Communications & Development: a practical guide*. London: Social Development Division Department for International Development. Retrieved January 30, 2023, from https://sswm.info/sites/default/files/reference_attachments/BURKE%201999%20Communications%20&%20Development%20A%20practical%20guide.pdf
- Robinson, M. & Novelli, M. (2005). *Niche Tourism: An Introduction*. In M. Novelli (Ed.), *Niche Tourism: Contemporary Issues, Trends and Cases* (pp. 1-14). Oxford: Elsevier Butterworth-Heinemann..
- University of Tennessee. (2005). *Agritourism in Focus: A Guide for Tennessee Farmers, USA.*, Retrieved January 20, 2024, from <https://utia.tennessee.edu/publications/wp-content/uploads/sites/269/2023/10/PB1754.pdf>

นวัตกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาเทคโนโลยีระบบการผลิต
เครื่องจักรกลการเกษตรแบบมีส่วนร่วมจากชุมชน
INNOVATION TO IMPROVE THE EFFICIENCY OF AGRICULTURAL
MACHINERY PRODUCTION SYSTEMS THROUGH COMMUNITY
PARTICIPATION

สรพงษ์ เขียวยวง, สัมพันธ์ สุกลใส*, สมพงษ์ พิพัฒน์เอกสกุล, รุจิกา ธรรมลักขมี

Sorapong Kheawyuong, Samphan Suksai*, Sompong Phipatakesakul, Rujika Thammalaksamee

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

นภัทร์ แก้วนาค

Naputr Gewnak

วิทยาลัยการทัพอากาศ

Royal Thai Air Force

*Corresponding Author E-mail: samphan.s@rmutsb.ac.th

Received June 25, 2024; Revised August 23, 2024; Accepted September 18, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาปัญหาอุปสรรคของระบบการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรของ บริษัท ส.รุ่งเรืองแมชชีนเนอร์รี่ จำกัด 2. ศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาอุปสรรคของระบบการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตร ของ บริษัท ส.รุ่งเรืองแมชชีนเนอร์รี่ จำกัด และ 3. เพื่อพัฒนานวัตกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาเทคโนโลยีระบบการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรแบบมีส่วนร่วมจากชุมชน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และทำการประเมินผลการนำนวัตกรรมไปใช้ โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 37 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัญหาและอุปสรรคของระบบการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรฯ ประกอบด้วย 4 ปัญหา ได้แก่ 1) การสื่อสาร 2) ความพร้อมของเครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ระบบการผลิต 3) การบริหารการผลิต และ 4) การจัดการ 2. แนวทางการแก้ปัญหาและอุปสรรคของระบบการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรฯ ประกอบด้วย 4 แนวทาง ได้แก่ 1) แนวทางการแก้ปัญหาด้านการสื่อสาร 2) แนวทางการแก้ปัญหาด้านความพร้อมของเครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ 3) แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการผลิต 4) แนวทางการแก้ไขปัญหาจากการบริหารจัดการ และ 3. การพัฒนานวัตกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาเทคโนโลยีระบบการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรแบบมีส่วนร่วมจากชุมชน พบว่ามี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) จากกระบวนการพัฒนาเทคโนโลยีระบบการผลิต 2) จากนวัตกรรมและความทันสมัยของเครื่องจักรกลการเกษตร และ 3) จากการพัฒนาพนักงานให้มีความคิดสร้างสรรค์และความคิดเชิงนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง

จากผลการวิจัยสามารถพัฒนารูปแบบนวัตกรรมฯ ให้ตรงกับความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งนำไปสู่การสร้างคุณค่ากับกลุ่มเป้าหมาย การสร้างมูลค่าทางธุรกิจ ความเป็นไปได้ทางเทคนิค และการมีส่วนร่วมของลูกค้ายิ่งด้วย

คำสำคัญ: นวัตกรรม, การเพิ่มประสิทธิภาพ, เทคโนโลยีการผลิต, การมีส่วนร่วม

Abstract

This research aimed to: 1. Analyze the issues and challenges faced by S. Rungruang Machinery Company Limited's agricultural machinery production system. 2. Analyze the techniques used to address the challenges in the agricultural machinery production system of S. Rungruang Machinery Company Limited. 3. Foster ideas to improve agricultural machinery manufacturing systems through community engagement. This research was qualitative. Through comprehensive interviews and group discussions, we assessed the execution of innovative strategies. A total of 37 individuals provided imperative information.

The results of the research indicated that 1. Problems and obstacles of the agricultural machinery production system consist of four fundamental problems: 1) communication, 2) readiness of tools, machinery, and production system equipment, 3) production management, and 4) management. Guidelines for handling issues and obstacles in agricultural machinery production systems consisted of four approaches: 1) Guidelines for solving challenges in communication, 2) Guidelines for handling problems in the preparedness of tools, machinery, and equipment, 3) Guidelines for boosting process efficiency, and 4) Instructions for handling problems from management, and generating innovations to boost efficiency, developing agricultural machinery production system technology with participation from the community. It was found that there are three elements: 1) The process of developing production system technology, 2) The innovation and modernization of agricultural machinery, and 3) The ongoing development of people with creativity and unique ideas.

The research findings can help develop an innovative model that aligns with the needs of stakeholders, resulting in value creation for the target group, business value generation, technical feasibility, and customer engagement.

Keywords: Innovation, Optimization, Production Technology, Participation

บทนำ

ในโลกยุคปัจจุบัน ความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและความท้าทายในการดำรงชีวิตเกิดขึ้นใหม่ในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นสภาพสังคม เศรษฐกิจ ความผันผวนระบบนิเวศน์ ที่คอยผลักดันให้องค์กรที่องค์กรต้องพร้อมรับสภาพความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งภาคอุตสาหกรรมการผลิตถือเป็นภาคธุรกิจที่มีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมหลักในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจไทยและก่อให้เกิดการจ้างงาน (อาจหาญ กัณนุลา และคณะ, 2560) แต่ปัจจุบันพบว่าอุตสาหกรรมการผลิตไทยยังมีจุดอ่อนหลายด้าน หนึ่งในจุดอ่อนหลักคือเทคโนโลยีที่มีมาแต่เดิมซึ่งล้าสมัยและไม่สอดคล้องกับความต้องการในปัจจุบัน ซึ่ง Patel and Sharma (2021) กล่าวว่า การใช้เทคโนโลยีที่ล้าสมัยส่งผลให้องค์กรสูญเสียโอกาสในการแข่งขันและตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างทันท่วงที ซึ่งจะส่งผลให้สินค้าไทยไม่มีความโดดเด่นและไม่แตกต่างจากคู่แข่ง องค์กรที่สามารถนำนวัตกรรมมาบูรณาการกับการทำงานในองค์กร ก็จะได้เปรียบและเข้าถึงความสำเร็จ ด้วยการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ให้เป็นที่ต้องการของตลาด และจะสามารถรักษามาตรฐานได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว (สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ และคณะ, 2555) โดยจะพบเห็นได้อย่างทั่วไปว่าบริษัทที่มีความแข็งแกร่งในการดำเนินธุรกิจ สามารถตอบสนองความต้องการลูกค้าได้อย่างต่อเนื่องและหลากหลาย ซึ่งบริษัทเหล่านี้มักจะให้ความสำคัญกับนวัตกรรม ซึ่งปัจจุบันรัฐบาลได้มีนโยบายสนับสนุนให้เกษตรกรของไทยปรับตัวเป็นเกษตรกรสมัยใหม่ การปรับตัวนี้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่การผลิตสินค้าเกษตรเชิงนวัตกรรมด้วยการผูกโยงกับเทคโนโลยีต่าง ๆ นอกจากนั้นการมีส่วนร่วมของชุมชนยังช่วยส่งเสริมการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีในวงกว้าง โดยการให้ข้อมูลและการฝึกอบรมที่เหมาะสมชุมชนจะมีความเข้าใจและสามารถใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Johnson, 2021)

จากปัญหาและแนวทางการปรับตัวให้สอดคล้องกับยุคสมัยใหม่ จึงพบว่าการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรให้ทันสมัยและตอบสนองความต้องการของตลาดเป็นปัญหาที่สำคัญ จึงเป็นเหตุให้ต้องศึกษาถึงแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ รวมไปถึงการหาทางที่จะสร้างเครื่องจักรและอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับปัญหาเพื่อการแก้ไขที่ถูกต้องด้วยการนำนวัตกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาเทคโนโลยีระบบการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรแบบมีส่วนร่วมจากชุมชนของบริษัท ส.รุ่งเรืองแมชชีนเนอร์ จำกัด ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไปอีก

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคของระบบการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตร ของ บริษัท ส.รุ่งเรืองแมชชีนเนอร์ จำกัด
2. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาอุปสรรคของระบบการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตร ของ บริษัท ส.รุ่งเรืองแมชชีนเนอร์ จำกัด

3. เพื่อพัฒนานวัตกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาเทคโนโลยีระบบการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรแบบมีส่วนร่วมจากชุมชน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดนวัตกรรม

นวัตกรรม (Innovation) หมายถึงกระบวนการหรือผลลัพธ์ของการนำเสนอแนวคิดใหม่ ๆ ที่นำมาปรับใช้ในการสร้างผลิตภัณฑ์ บริการ หรือกระบวนการที่มีคุณค่าและสามารถตอบสนองความต้องการของตลาดหรือผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Goffin & Mitchell, 2020) ซึ่งการประยุกต์ใช้นวัตกรรมสามารถเกิดขึ้นได้ในหลายระดับ ตั้งแต่การปรับปรุงผลิตภัณฑ์และบริการเดิมให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้น จนถึงการสร้างผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ที่ตอบสนองความต้องการของตลาดที่ยังไม่เคยมีมาก่อน (Schilling, 2020) อย่างเช่น บริษัท Apple ได้นำนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เช่น iPhone และ iPad ที่เปลี่ยนแปลงวงการเทคโนโลยีและการสื่อสาร (West & Bogers, 2021) จะเห็นได้ว่าประโยชน์ของนวัตกรรมมีหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน การสร้างความสามารถในการแข่งขันในตลาด และการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์และบริการ (Tidd & Bessant, 2020)

แนวคิดการเกษตรดิจิทัล

การเกษตรดิจิทัล (Digital Agriculture) เป็นแนวคิดที่ผสมผสานเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับกระบวนการเกษตร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและผลผลิตในการเกษตรกรรม ซึ่งการเกษตรดิจิทัลจะช่วยลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากเทคโนโลยีและระบบต่างๆ มาเป็นพื้นฐานในการจัดการ (Chavas et al., 2019) โดยการนำเกษตรดิจิทัลมาประยุกต์ใช้เกิดจากการบูรณาการระหว่างเกษตรกรรมกับเทคโนโลยีได้อย่างลงตัว เช่น การใช้เทคโนโลยีเพื่อเก็บข้อมูลจากเซ็นเซอร์ที่ติดตั้งในพื้นที่การเกษตร เพื่อทำการวิเคราะห์และให้คำแนะนำที่เหมาะสมแก่เกษตรกรในการดูแลพืชพันธุ์ หรือแม้กระทั่งการใช้เทคโนโลยี AI ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลจากภาพถ่ายดาวเทียม เพื่อให้คำแนะนำในการจัดการน้ำและปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพ (Zhang et al., 2020) ซึ่งประโยชน์จากการใช้การเกษตรดิจิทัล จะพบว่าสามารถช่วยเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน และลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

แนวคิดเทคโนโลยีในการผลิตสินค้าและบริการ

การนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ในกระบวนการผลิตสินค้าและบริการถือเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันขององค์กร ซึ่งเทคโนโลยีที่ได้รับความนิยมในการผลิตสินค้าและบริการนั้นมีหลายรูปแบบ เช่น ระบบอัตโนมัติและโรบोटิกส์ ปัญญาประดิษฐ์ หรือแม้กระทั่งเทคโนโลยีการพิมพ์สามมิติ ซึ่งผู้ผลิตจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีในการผลิตสินค้าและบริการ

เข้ามาช่วยในการผลิตเพื่อให้มีคุณภาพและตรงตามต้องการของผู้บริโภคให้มากที่สุด (Ospina et al., 2002) ซึ่งประโยชน์ที่ได้จากการนำเทคโนโลยีมาใช้ในกระบวนการผลิตสินค้าและบริการนั้นมีประโยชน์หลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต ลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มความสามารถในการตอบสนองความต้องการของตลาดได้อย่างรวดเร็ว

แนวคิดการมีส่วนร่วม

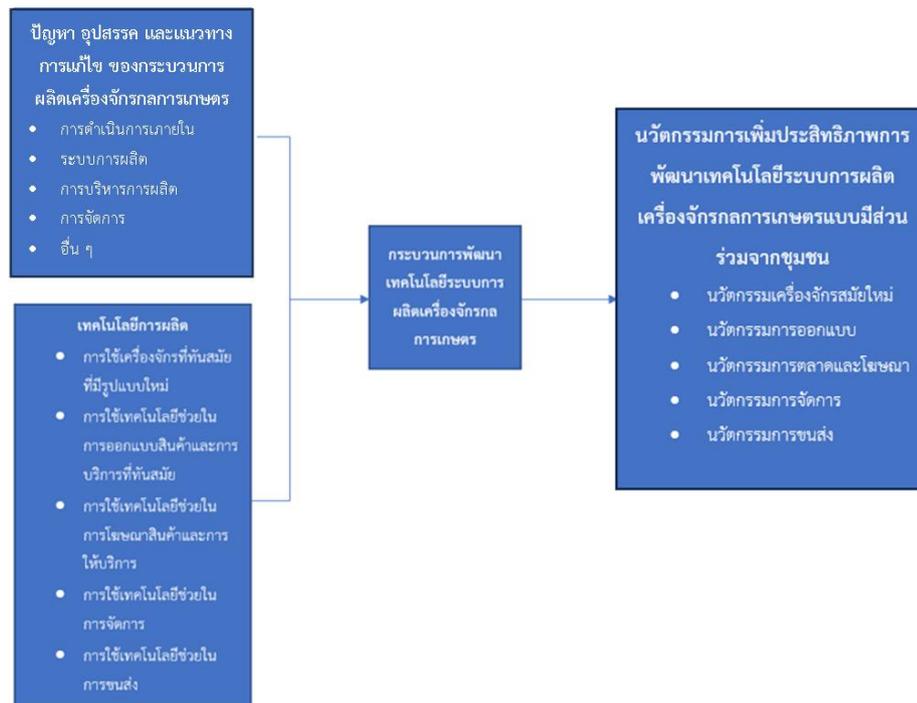
การมีส่วนร่วมเป็นแนวคิดที่เน้นให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนได้เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กระบวนการทำงาน และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ซึ่งการมีส่วนร่วมสามารถแบ่งออกเป็นหลายระดับ ตั้งแต่การให้ข้อมูล การปรึกษาหารือ จนถึงการร่วมกันตัดสินใจและปฏิบัติการ (Arnstein, 2019) ซึ่งการมีส่วนร่วมสามารถทำได้ผ่านหลากหลายวิธี เช่น การจัดการประชุม การใช้เทคโนโลยีสื่อสารเพื่อรวบรวมความคิดเห็นจากบุคลากรในองค์กร เพื่อให้บุคลากรได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาาร่วมกัน (Rowe & Frewer, 2018) ซึ่งปัจจุบันแพลตฟอร์มออนไลน์ สามารถช่วยให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นได้อย่างสะดวกและรวดเร็วขึ้น (Torfing et al., 2020)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเอกสารและงานวิจัย พบงานวิจัยของ วัชรพจน์ ทรัพย์สงวนบุญ และปรียามล เอื้องอ้าย (2563) แสดงให้เห็นว่า การพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์และกระบวนการในองค์กรนั้นประสบความสำเร็จมากที่สุดเมื่อมีการมีส่วนร่วมจากทรัพยากรบุคคลและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือสำคัญ นอกจากนี้ วรัญญู ทิพย์โพธิ์ และคณะ (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาขีดความสามารถทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่าการมีส่วนร่วมของหน่วยงานและเกษตรกรมีบทบาทสำคัญในการสะสมและเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตและคุณภาพของผลิตภัณฑ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดผ่านการรวบรวมแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เป็นประโยชน์ เพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์ที่ต้องการเกี่ยวกับนวัตกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาเทคโนโลยีระบบการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรแบบมีส่วนร่วมจากชุมชน โดยสังเคราะห์ข้อมูลสำคัญตามจุดประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ โดยเริ่มต้นจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อให้ได้ซึ่งปัญหาอุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรคนั้นๆ และนำไปสู่นวัตกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาเทคโนโลยีระบบการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรแบบมีส่วนร่วมจากชุมชนเกิดเป็นนวัตกรรมที่มีคุณค่าและนำไปใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม ผ่านแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องออกมาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้เกี่ยวข้องใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การเก็บข้อมูลจากเอกสาร รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อพัฒนานวัตกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาเทคโนโลยีระบบการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตร การประเมินผลการนำนวัตกรรมไปใช้จริงนั้นทำด้วยแบบประเมินผลเชิงปริมาณเพื่อตรวจสอบการใช้งานจริงของนวัตกรรมนี้ในชุมชน โดยประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร (Document Research) ในแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหา เพื่อนำไปสู่กระบวนการพัฒนาเทคโนโลยีระบบการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ บริษัท ส.รุ่งเรืองแมชชีนเนอร์ จำกัด

ขั้นตอนที่ 2 สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และแนวทางการแก้ปัญหาอุปสรรคของกระบวนการพัฒนาเทคโนโลยีระบบการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตร บริษัท ส.รุ่งเรืองแมชชีนเนอร์ จำกัด ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องจักรกลการเกษตร เทคโนโลยีการผลิต การตลาด และผู้ใช้บริการ จำนวน 7 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารองค์กร ผู้จัดการ หัวหน้างานการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตร ผู้ขาย ปัจจัยการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตร และลูกค้าของบริษัท จำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้น 17 คน

ขั้นตอนที่ 3 สนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) ครั้งที่ 1 เพื่อให้ข้อเสนอแนะ และพิจารณา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาเทคโนโลยีระบบการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตร ได้แก่ ผู้บริหารองค์กร ผู้จัดการ หัวหน้างานการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตร จำนวน 5 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตร จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน

ขั้นตอนที่ 4 พัฒนานวัตกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาเทคโนโลยีระบบการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรแบบมีส่วนร่วมจากชุมชน จากข้อเสนอแนะที่ได้จากการสนทนากลุ่มย่อยครั้งที่ 1

ขั้นตอนที่ 5 การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) ครั้งที่ 2 โดยใช้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มเดียวกับครั้งที่ 1 เพื่อให้ข้อเสนอแนะ และพิจารณานวัตกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาเทคโนโลยีระบบการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรแบบมีส่วนร่วมจากชุมชน ในครั้งที่ 2

ขั้นตอนที่ 6 ปรับปรุงและพัฒนานวัตกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาเทคโนโลยีระบบการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรแบบมีส่วนร่วมจากชุมชน ตามข้อเสนอแนะ และทำการประเมินผล การนำนวัตกรรมไปใช้โดยผู้เชี่ยวชาญ

เครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้ง 2 ชนิด ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และแบบคำถามสำหรับการสนทนากลุ่มย่อย สร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ จากนั้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ (Content validity) และโครงสร้างของข้อคำถาม (Construct validity) รูปแบบของเครื่องมือ ตลอดจนภาษาที่ใช้ และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์รายข้อ (Index of Item-Objective Congruent : IOC) โดยกำหนดเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ภาพรวมตั้งแต่ 0.65 ขึ้นไป ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้มีผลค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.0 ถือว่ามีความสอดคล้อง จากนั้นปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยวิเคราะห์เนื้อหาจากการวิจัยเอกสาร เริ่มต้นด้วยการตีความและสร้างข้อสรุปแบบอุปนัยจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และตีความหมายข้อมูลในเอกสารเพื่อหาความสัมพันธ์และสาระสำคัญ (Berelson, 1952; Holsti, 1969)

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เป็นกระบวนการที่ใช้ในการเพิ่มความน่าเชื่อถือและความแม่นยำของข้อมูล โดยการตรวจสอบจากหลายด้าน เช่น ด้านข้อมูล

ด้านผู้วิจัย ด้านทฤษฎี และด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Denzin, 1970) ซึ่งการตรวจสอบแบบสามเส้านี้ช่วยให้สามารถยืนยันความถูกต้องของข้อมูลและการวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์โดยใช้เทคนิค QDAT Knowledge; 6'C (Qualitative Data Analysis Technic Knowledge) เป็นกระบวนการเปลี่ยนข้อมูลดิบเป็นสารสนเทศการวิจัย ซึ่งจะทำให้การวิจัยเกิดระบบความคิดและกรอบแนวคิดที่ชัดเจน (นภัทร์ แก้วนาค, 2555, อ้างถึงใน จิตาภา เร่งมีศรีสุข, 2567)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคของระบบการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรของ บริษัท ส.รุ่งเรืองแมชชีนเนอรี จำกัด พบว่า

1) ปัญหาและอุปสรรคของระบบการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตร พบปัญหาหลัก 4 ด้าน ได้แก่ 1) ปัญหาด้านการสื่อสาร ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดจากการสื่อสารภายใน 2) ปัญหาด้านความพร้อมของเครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ระบบการผลิต มักพบว่าเครื่องจักรหลักที่ใช้งานนั้นเกิดความเสียหายอยู่บ่อยครั้ง หรือเครื่องมือที่ใช้ไม่เพียงพอต่อจำนวนแรงงาน ทำให้การทำงานล่าช้า และส่งผลกระทบต่อแผนการผลิตทั้งระบบ 3) ปัญหาด้านการบริหารการผลิต เกิดจากการผลิตที่มีของเสีย (Defect) การผลิตของเสียเป็นความสิ้นเปลืองจากวัสดุอุปกรณ์ และกระบวนการผลิต (Processing) กระบวนการผลิตในอุตสาหกรรม อาจจะทำให้เกิดการดำเนินงานซ้ำซ้อนหลายขั้นตอน ทำงานพลาด ทำให้เกิดความสูญเสียวเวลาในการผลิตและค่าใช้จ่าย เกิดการผลิตงานล่าช้าส่งงานไม่ทัน และ 4) ปัญหาด้านการจัดการ มักพบจากบุคลากรขาดความรู้ที่เพียงพอเกี่ยวกับสถานะปัจจุบันของธุรกิจ และวิธีดำเนินงานอาจหยุดยั้งการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ยังไม่เริ่ม รวมถึงอาจมองข้ามความซับซ้อนของบริษัทและสิ่งที่จำเป็นในการเปลี่ยนแปลงไปได้ง่าย ๆ การขาดความชัดเจนเกี่ยวกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของบริษัท การเปลี่ยนแปลงจะทำให้บริษัทไม่สามารถเริ่มดำเนินการได้ทันที

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาอุปสรรคของระบบการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตร ของ บริษัท ส.รุ่งเรืองแมชชีนเนอรี จำกัด พบว่า

1) แนวทางการแก้ปัญหาด้านการสื่อสาร ทำการควบคุมการกระจายข่าวสาร กำหนดให้มีการแจ้งข้อมูลให้พนักงานรับทราบเสมอเมื่อมีประกาศสำคัญ และอธิบายเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังการตัดสินใจ หากไม่สามารถให้ความโปร่งใสเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้ ให้พูดคุยถึงสาเหตุโดยไม่ต้องลงรายละเอียดที่เฉพาะเจาะจง อีกทั้งบริษัทต้องมีการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อใช้เป็นศูนย์ข้อมูล รวมถึงสามารถใช้สำหรับการส่งข้อความและการประชุมได้ วิธีนี้จะช่วยลดความเสี่ยงไม่ให้เกิดความสับสนจากการกระจายข้อมูล

2) แนวทางการแก้ปัญหาด้านความพร้อมของเครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ระบบการผลิต บริษัทควรมีแนวทางที่ชัดเจนในการทำการบำรุงรักษาเชิงป้องกัน วางแผนในการตรวจสอบ ทำความสะอาด ซ่อมแซม หรือเปลี่ยนแปลงอุปกรณ์ต่างๆ ตามเวลาที่กำหนดไว้ ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะนอกจากจะช่วยยืดอายุการใช้งานของเครื่องจักรให้นานมากยิ่งขึ้น และลดปัญหาความขัดข้อง

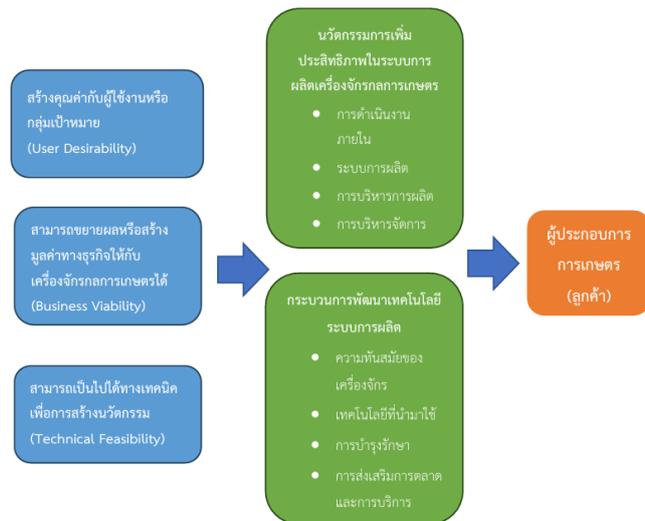
ระหว่างกระบวนการผลิต อีกทั้งยังทำให้คุณสามารถรักษาคุณภาพกระบวนการผลิตให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

3) แนวทางการปัญหาด้านการบริหารการผลิต เริ่มจากการวิเคราะห์กระบวนการบริหารเพื่อลดความซับซ้อน ลดการใช้ทรัพยากรและวัสดุ อีกทั้งใช้เทคโนโลยีขั้นสูงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของเสียจากการผลิต และปรับปรุงคุณภาพของผลิตภัณฑ์โดยรวม

4) แนวทางการแก้ปัญหาด้านการจัดการ ควรเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ปัญหา ประเมินปัญหาและเรียงลำดับความหนักเบาของปัญหา ยิ่งเป็นปัญหาที่ซับซ้อน ก็ควรมีลำดับขั้นตอนในการแก้ไขปัญหา และควรมีแผนสำรองกรณีที่เกิดปัญหาที่ซับซ้อนขึ้นมาระหว่างการแก้ไขปัญหา

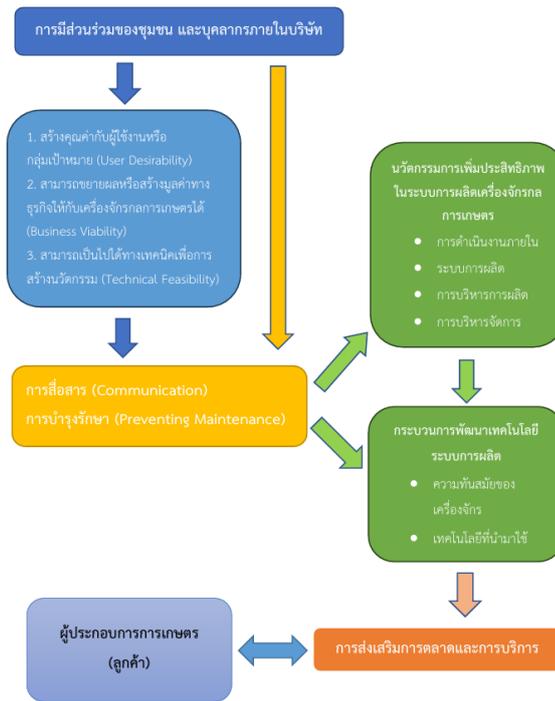
วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อพัฒนานวัตกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาเทคโนโลยีระบบการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรแบบมีส่วนร่วมจากชุมชน พบว่า

จากการรวบรวมแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ อีกทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มครั้งที่ 1 เพื่อนำผลที่ได้มาใช้ในการศึกษาถึงปัญหาอุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรค จนพบปัจจัยนวัตกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาเทคโนโลยีระบบการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตร ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 แสดงปัจจัยนวัตกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาเทคโนโลยีระบบการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตร

หลังจากการสนทนากลุ่มครั้งที่ 2 ได้มีการพัฒนานวัตกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาเทคโนโลยีระบบการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรแบบมีส่วนร่วมจากชุมชน ให้สอดคล้องกับการศึกษาเพื่อนำไปใช้ต่อไป ดังแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 แสดงนวัตกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาเทคโนโลยีระบบการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรแบบมีส่วนร่วมจากชุมชน

เมื่อนำปัจจัยนวัตกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาเทคโนโลยีระบบการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรที่มีการมีส่วนร่วมจากชุมชน ผ่านการสื่อสารและการซ่อมบำรุงที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจำเป็นต้องมี 3 องค์ประกอบได้แก่ 1) จากกระบวนการพัฒนาเทคโนโลยีระบบการผลิต 2) จากนวัตกรรมและความทันสมัยของเครื่องจักรกลการเกษตร และ 3) จากการพัฒนาพนักงานให้มีความคิดสร้างสรรค์และความคิดเชิงนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานสูงสุด เกิดกระบวนการผลิตสมัยใหม่อันเป็นผลที่เกิดจากการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในกระบวนการทำงาน เพื่อลดต้นทุนและก่อให้เกิดประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น อีกทั้งจะทำให้แก้ปัญหาเกี่ยวกับผู้ใช้งานได้ตรงจุดที่สุด ตรงตามความต้องการของผู้ใช้งานจริง มีระบบการติดตามสอบถามการใช้งานต่าง ๆ ตลอดจนการแนะนำให้กับผู้ใช้งานได้อย่างถูกต้อง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องนวัตกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาเทคโนโลยีระบบการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรแบบมีส่วนร่วมจากชุมชน ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

จุดประสงค์ที่ 1 จากปัญหาและอุปสรรคฯ พบปัญหาหลัก 4 ด้าน ได้แก่ 1) ปัญหาด้านการสื่อสาร 2) ปัญหาด้านความพร้อมของเครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ระบบการผลิต 3) ปัญหาด้านการ

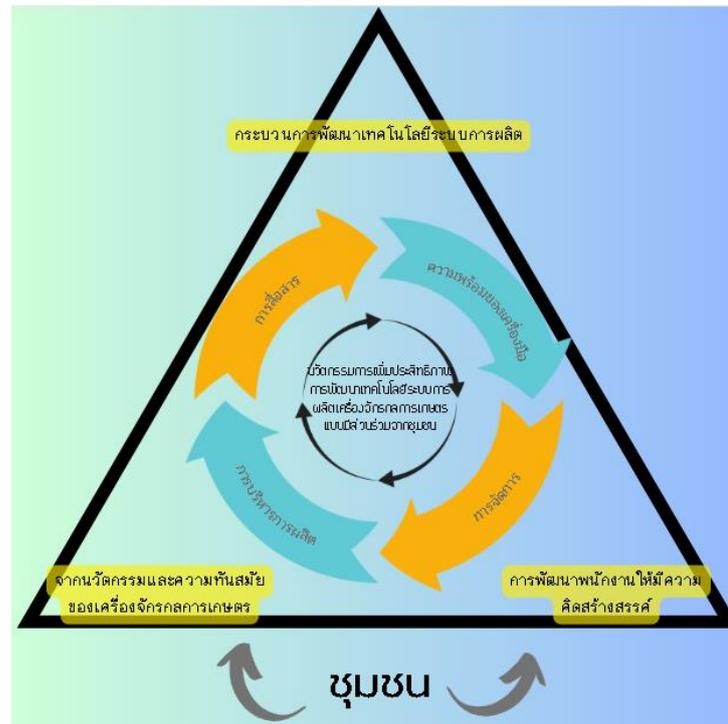
บริหารการผลิต 4) ปัญหาด้านการจัดการ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nguyen and Waring (2013) ที่ผลการวิจัยพบว่า การสื่อสารที่ไม่ดีในองค์กรส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการผลิตอย่างมาก เช่น การสื่อสารที่ไม่ชัดเจนระหว่างทีมงานต่าง ๆ สามารถนำไปสู่ความผิดพลาดในการผลิต นอกจากนี้ งานวิจัยของ Wang and Qualls (2007) ได้สรุปผลการวิจัยว่าการขาดเครื่องมือที่ทันสมัยหรือการบำรุงรักษาที่ไม่ดีทำให้เครื่องมือเสียหายบ่อยครั้ง และทำให้การผลิตต้องหยุดชะงัก การไม่มีเครื่องมือที่มีคุณภาพและทันสมัยทำให้ประสิทธิภาพในการผลิตลดลง อีกทั้ง Prajogo and Sohal (2006) ยังพบว่า การจัดการที่ไม่ดีในระดับองค์กรส่งผลกระทบต่อการผลิต เช่น การขาดแคลนทรัพยากร การไม่มีแผนการผลิตที่ชัดเจน หรือการจัดการที่ไม่สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร อีกทั้งการที่ผู้บริหารไม่สามารถปรับตัวหรือเปลี่ยนแปลงนโยบายให้ทันสมัยอาจทำให้การผลิตไม่สามารถแข่งขันได้ในตลาด

จุดประสงค์ที่ 2 พบว่า แนวทางการแก้ปัญหาอุปสรรคจากปัญหาที่เกิดขึ้นทั้ง 4 ด้าน ในด้านการสื่อสาร Duarte and Snyder (2006) ได้สรุปงานวิจัยและพบว่า การปรับปรุงการสื่อสารภายในองค์กรสามารถทำได้โดยการสร้างระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เช่น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเชื่อมต่อและการรายงานสถานะงาน รวมถึงการฝึกอบรมพนักงานให้มีทักษะการสื่อสารที่ดี ในด้านความพร้อมของเครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ระบบการผลิต งานวิจัยของ Chen and Lee (2012) ได้สรุปไว้ว่าการลงทุนในเครื่องมือที่ทันสมัยและการบำรุงรักษาเครื่องมืออย่างสม่ำเสมอสามารถช่วยลดปัญหาเครื่องมือเสียหายและเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต นอกจากนี้ในด้านการบริหารการผลิต Shah & Ward (2003) มีผลการวิจัยว่า การบริหารการผลิตอย่างมีระบบสามารถทำได้โดยการนำเทคนิคการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมาใช้ เช่น การใช้ Lean Manufacturing เพื่อลดการสิ้นเปลืองและเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต รวมถึงการจัดการเวลาการทำงานและทรัพยากรอย่างเหมาะสม

จุดประสงค์ที่ 3 พัฒนานวัตกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาเทคโนโลยีระบบการผลิต เครื่องจักรกลการเกษตรแบบมีส่วนร่วมจากชุมชน พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาเทคโนโลยีเครื่องจักรกลการเกษตรสามารถเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานและการยอมรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้ดียิ่งขึ้น การนำความคิดเห็นและความต้องการของชุมชนมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบและพัฒนาเทคโนโลยีจะช่วยให้เทคโนโลยีดังกล่าวตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างแท้จริง (Pretty, 1995) ซึ่งจำเป็นต้องมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการพัฒนานวัตกรรมการผลิต เครื่องจักรกลการเกษตร (Zhang, 2015)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ทำการปรับปรุงนวัตกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาเทคโนโลยีระบบการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรแบบมีส่วนร่วมจากชุมชน แผนภาพ ดังที่แสดงตามแผนภาพที่ 4

แผนภาพที่ 4 แสดงนวัตกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาเทคโนโลยีระบบการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรแบบมีส่วนร่วมจากชุมชน

สรุป

จากการวิจัยสามารถสรุปได้ว่านวัตกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาเทคโนโลยีระบบการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรแบบมีส่วนร่วมจากชุมชน จากทั้งหมดที่กล่าวมานั้นแสดงให้เห็นชัดเจนถึงการผสมผสานการนำนวัตกรรมที่เหมาะสม ระบบการผลิตที่ถูกเลือกสรรและคัดกรองปัญหาจากผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงผลการนำไปใช้ของผู้ใช้ที่มีส่วนร่วมในการเสนอแนะ และสามารถทำให้บริษัทเกิดแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาเพื่อสนองตอบตามความต้องการได้อย่างชัดเจนตามการนำนวัตกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาเทคโนโลยีระบบการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรแบบมีส่วนร่วมจากชุมชน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องนวัตกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาเทคโนโลยีระบบการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรแบบมีส่วนร่วมจากชุมชน สามารถเสนอแนะได้ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคจะเป็นแนวทางที่เข้ามาแก้ไขปัญหาจากการสื่อสารที่เกิดขึ้นภายในบริษัทซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ต้องนำไปใช้เพื่อให้มีการสื่อสารที่เข้าถึงชัดเจน จะส่งผลดีต่อการพัฒนาทุกส่วนในบริษัทเพื่อให้ประสบความสำเร็จจากการดำเนินการต่อไป

1.2 นวัตกรรมที่นำมาใช้เกิดจากกระบวนการพัฒนาเทคโนโลยีระบบการผลิต จำเป็นต้องมีความทันสมัยของเครื่องจักร และเทคโนโลยีที่นำมาใช้ให้เหมาะสมบริษัท เพื่อสามารถนำไปเป็นต้นแบบเพื่อพัฒนาต่อยอดให้ครอบคลุมในทุกแผนกของบริษัทได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเท่านั้น ทำให้ข้อมูลที่ได้รับอาจจะยังไม่สมบูรณ์มากพอเนื่องจากบริษัทเป็นเพียงหน่วยการผลิตเดียวซึ่งในการศึกษาครั้งต่อไปอาจจะมีการพัฒนางานวิจัยโดยการเพิ่มวิธีการวิจัยเชิงปริมาณเข้าไปเพื่อให้ทราบถึงกลุ่มประชากรส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นลูกค้า ผู้ประกอบการ ผู้ขายปัจจัยการผลิต รวมถึงคู่แข่ง

2.3 เพื่อให้เกิดความครอบคลุมในการนำไปใช้จริง จึงควรมีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้นและหลากหลายกว่าเดิม เพื่อประโยชน์ของการนำข้อมูลไปประโยชน์ได้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จิตาภา เร่งมีศรีสุข, นภัทร์ แก้วนาค, พระครูใบฎีกาอภิชาติ พรสุทธิชัยพงศ์, สุวรงค์ วงศ์สุรวัดน์ และพระครูปลัดประวิทย์ ทรัพย์อุไรรัตน์. (2567). นวัตกรรมวิธีวิทยาการวิเคราะห์และการสังเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 7(2), 965-980. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jmhs1_s/article/view/270843/183477.
- วัชรพจน์ ทรัพย์สงวนบุญ และปรียากมล เอื้องอ้าย. (2563). การพัฒนานวัตกรรมของอุตสาหกรรมการผลิตเพื่อยกระดับความสามารถทางการแข่งขันองค์กร. *วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ*, 8(2), 89-100. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/RCIM/article/view/240854>.
- วรัญญู ทิพย์โพธิ์, กิตติคุณ นิमितแสงเทียน และปานจิต ศรีสวัสดิ์. (2562). การพัฒนาขีดความสามารถทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร*, 16(1), 48-72. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/journalmbsmut/article/view/206380>.

- สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์, สมหมาย ทองมี และจาตุรนต์ ชูติธรรพงษ์. (2555). ความเป็นองค์กรนวัตกรรมและความสามารถทางนวัตกรรม กรณีศึกษาโรงพยาบาลเกาะสมุย. *วารสารวิทยาการ* *จัดการ*, 29(2), 47-65. https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jms_psu/article/view/63763.
- อาจหาญ กันนุลา, ศุภสิทธิ์ จารุพัฒน์หิรัญ และประยงค์ มีใจชื้อ. (2560). อิทธิพลของสมรรถนะโซ่อุปทานในฐานะปัจจัยคั่นกลางที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์นวัตกรรมและความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ของไทย. *วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์*, 7(2), 59-74. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/phdssj/article/view/68099>.
- Arnstein, S. R. (2019). A ladder of citizen participation. *Journal of the American Institute of Planners*, 35(4), 216-224. <https://doi.org/10.1080/01944366908977225>.
- Berelson, D. (1952). *Content Analysis in Communicative Research*. The Free Press.
- Chavas, J. P., Hummels, D., & Wright, B. D. (2019). The Economics of Food Price Volatility and Agricultural Trade Policy. *Annual Review of Resource Economics*, 11, 55-75. <https://doi.org/10.7208/9780226129082>.
- Chen, J., & Lee, H. L. (2012). Bullwhip effect measurement and its implications. *Operations Research*, 60(4), 771-784. <https://doi.org/10.1287/opre.1120.1074>
- Denzin, N.K. (1970). *The research act*. Aldine.
- Duarte, A. L. D., & Snyder, C. A. (2006). Utilizing information technology in operations management: A case study in a manufacturing firm. *Journal of Manufacturing Technology Management*, 17(1), 5-17.
- Goffin, K., & Mitchell, R. (2020). *Innovation management: Effective strategy and implementation*. Palgrave Macmillan.
- Holsti, O. R. (1969). *Content Analysis for the Social Science and Humanities*. Addison-Wesley.
- Johnson, L. (2021). *Technology Adoption in Communities*. Technology and Society.
- Nguyen, T., & Waring, T. (2013). The adoption of customer relationship management (CRM) technology in SMEs: An empirical study. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 20(4), 824-848.
- Ospina, B., Cadavid, L. F., Garcia, M., & Alcalde, C. (2002). *Mechanization of cassava production in Colombia*. Howeler.

- Patel, C., & Sharma, R. (2021). Embracing digital transformation: Challenges and opportunities for businesses. *International Journal of Digital Innovation*, 8(1), 20-30.
- Prajogo, D. I., & Sohal, A. S. (2006). The integration of TQM and technology/R&D management in determining quality and innovation performance. *Omega*, 34(3), 296-312. <https://doi.org/10.1016/j.omega.2004.11.004>.
- Pretty, J. (1995). Participatory learning for sustainable agriculture. *World Development*, 23(8), 1247-1263. [https://doi.org/10.1016/0305-750X\(95\)00046-F](https://doi.org/10.1016/0305-750X(95)00046-F).
- Rowe, G., & Frewer, L. J. (2018). A typology of public engagement mechanisms. *Science, Technology, & Human Values*, 30(2), 251-290. <https://doi.org/10.1177/016224390427172>.
- Schilling, M. A. (2020). *Strategic management of technological innovation*. McGraw-Hill Education.
- Shah, R., & Ward, P. T. (2003). Lean manufacturing: Context, practice bundles, and performance. *Journal of Operations Management*, 21(2), 129-149. [https://doi.org/10.1016/S0272-6963\(02\)00108-0](https://doi.org/10.1016/S0272-6963(02)00108-0).
- Tidd, J., & Bessant, J. (2020). *Managing innovation: Integrating technological, market and organizational change*. John Wiley & Sons.
- Torring, J., Sørensen, E., & Røiseland, A. (2020). Transforming the public sector into an arena for co-creation: Barriers, drivers, benefits, and ways forward. *Administration & Society*, 51(5), 795-825. <https://doi.org/10.1177/0095399716680057>
- Wang, L., & Qualls, W. (2007). Towards technology innovation for the supply chain: A conceptualization and case study. *International Journal of Technology Management*, 37(1-2), 145-160.
- West, J., & Bogers, M. (2021). Open innovation: Current status and research opportunities. *Innovation: Organization & Management*, 23(1), 34-40. <https://doi.org/10.1080/14479338.2016.1258995>.
- Zhang, Y., Wang, H., Luo, Y., & Zhao, J. (2020). Application of Artificial Intelligence in the Agricultural Sector. *IEEE Access*, 8, 36298-36310.
- Zhang, Q. (2015). The future of precision agriculture. *Journal of Agricultural and Food Chemistry*, 63(46), 10442-10444. <http://dx.doi.org/10.12785/ijcads/1401112>.

ชุมชนหนองหญ้าปล้อง: การวิเคราะห์ SWOT และ TOWS Matrix

สู่การสร้างกลยุทธ์ส่งเสริมการตลาด

NONG YA PLONG COMMUNITY: SWOT AND TOWS MATRIX ANALYSIS FOR CREATING A MARKETING PROMOTION STRATEGY

จุฑามาศ พีรพัชระ, จอมขวัญ สุวรรณรักษ์, อินท์ธีมา หิรัญอักษรวงศ์,

Chutamas Peeraphatchara, Jomkhwun Suwannarak, Inteema Hirunakrawong,

วรลักษณ์ ป้อมน้อย, และพัชรนันท์ ยังวรวิเชียร*

Woralak Pomnoi, and Patcharanun Youngworawichian

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

*Corresponding Author E-mail: patcharanun.y@rmutp.ac.th

Received May 31, 2024; Revised July 31, 2024; Accepted September 18, 2024

บทคัดย่อ

การนำความรู้และทรัพยากรในพื้นที่ผลิตเป็นสินค้าและบริการเป็นการเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจฐานรากเพื่อสร้างและกระจายรายได้สู่ชุมชน งานวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีวิทยาการศึกษาเฉพาะกรณี มุ่งศึกษาการจำหน่ายสินค้าตามทฤษฎีส่งเสริมการตลาด และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมชุมชนสู่การสร้างกลยุทธ์ส่งเสริมการตลาด ผู้ให้ข้อมูลเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านหนองหญ้าปล้องแปรรูปผลไม้และน้ำสมุนไพร ได้แก่ ประธานกลุ่ม กรรมการกลุ่ม และสมาชิกกลุ่ม รวม 15 คนโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบบันทึกการวิเคราะห์ SWOT รวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่เป็นทางการและการระดมความคิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล และวิเคราะห์ SWOT ด้วยการหาค่าเฉลี่ยรายข้อและจัดลำดับสูงในการวิเคราะห์ TOWS Matrix ผลการวิจัยพบว่า 1) ช่องทางและวิธีการจำหน่ายสินค้าตามทฤษฎีส่ว่นประสมการส่งเสริมการตลาด ทางกลุ่มสื่อสารข้อมูลข่าวสารกับลูกค้าผ่านเฟซบุ๊กเพจและไลน์หมู่บ้าน ใช้การประชาสัมพันธ์แบบบอกต่อ ส่งเสริมการขายด้วยการลดราคาสินค้าเมื่อซื้อครบตามจำนวนที่กำหนด ไม่มีพนักงานขายเฉพาะ และทำการตลาดแบบชุมชนร่วมทำโดยไม่ผ่านคนกลาง 2) ผลการวิเคราะห์ SWOT จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ร่วมกับการวิเคราะห์ TOWS Matrix ได้กลยุทธ์การตลาด 7 กลยุทธ์ เริ่มต้นจากการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคเพื่อใช้เป็นแนวทางพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร และสิ้นสุดที่พัฒนาช่องทางการตลาดด้วยนวัตกรรมการตลาดออนไลน์ โดยมีข้อเสนอแนะให้สร้างชุมชนที่เลี้ยง เพื่อแบ่งปันประสบการณ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาดโดยการสนับสนุนของหน่วยงานในท้องถิ่น และใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมชุมชนช่วยพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่ม

คำสำคัญ: การวิเคราะห์ SWOT, ส่วนประสมการส่งเสริมการตลาด, กลยุทธ์ส่งเสริมการตลาด,
ตำบลหนองหญ้าปล้อง

Abstract

The use of knowledge and resources in production areas as products and services can create a foundation economy and distribute income to communities. This research is a qualitative case study focusing on examining product distribution and the community environment using SWOT to develop marketing strategies. The informants were 15 housewives from the Nong Ya Plong community group that processes fruit and herbal juices, including the group leader, group committee members, and group members, selected through purposive sampling. The research tools were in-depth interviews and record-based SWOT analysis. Data were gathered through informal in-depth interviews and brainstorming sessions and were analyzed using content analysis, data triangulation, and SWOT analysis by averaging and ranking each item in the TOWS Matrix analysis. The results showed that: 1) Regarding the channels and methods of distribution based on the theory of marketing promotion mix, the group communicates information to customers through their Facebook page and village LINE group. There is also word-of-mouth publicity and sales promotions offering discounts on products when a certain amount is purchased. 2) The SWOT analysis of strengths, weaknesses, opportunities, and threats, together with the TOWS Matrix analysis, yielded seven marketing strategies, starting with analyzing consumer behavior to use as a guideline for food product development and ending with developing marketing channels with online marketing innovations. The recommendations are to create a mentoring community in order to share experiences in product development and marketing, supported by local authorities, and to leverage community innovators to help improve the group's operations. This study will serve as a guideline to help increase the potential of communities to create and distribute income within their community.

Keywords: SWOT Analysis, Marketing Promotion Mix, Marketing Promotion Strategy,
Nong Ya Plong

บทนำ

รัฐบาลให้ความสำคัญกับชุมชนในการนำความรู้และทรัพยากรในพื้นที่ผลิตเป็นสินค้าและบริการ เพื่อเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจฐานรากให้สามารถสร้างและกระจายรายได้สู่ชุมชน พัฒนาช่องทางการตลาด เชื่อมโยงกับระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ผ่านอัตลักษณ์พื้นที่ สนับสนุน ความเข้มแข็งผ่านเทคโนโลยี และสร้างโอกาสการเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (สำนักเลขาธิการ นายกรัฐมนตรี, 2566) การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากจึงเป็นการดำเนินการเพื่อวางรากฐานที่มั่นคงทาง เศรษฐกิจให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง มีศักยภาพในการแข่งขัน สามารถพึ่งพาตนเองได้ (กาญจนา รอดบัว และคณะ, 2564) โดยในปี 2567 พบว่า ประเทศไทยมีผู้ผลิตและผู้ประกอบการชุมชนจำนวน 99,336 กลุ่ม/ราย โดยดำเนินการด้านผลิตภัณฑ์อาหารมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.72 และมีรายได้จากการ จำหน่ายผลิตภัณฑ์ทุกประเภทเป็นมูลค่า 279,999.53 ล้านบาท ภายใต้การส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนทั้ง ด้านการผลิตและการตลาด (สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์, 2567)

ชุมชนตำบลหนองหญ้าปล้อง อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ทำไร่ผลไม้ ทำนา และรับจ้างทั่วไป (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหญ้าปล้อง 2567) จากการลงพื้นที่ เพื่อสำรวจและดำเนินโครงการ 1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัยในปี 2564-2565 ได้สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านและ ประธานชุมชน (ชลธรร วัฒนากร และสุขุมาช เต็มศักดิ์ การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 พฤศจิกายน 2565) พบว่า จุดแข็งของชุมชนหนองหญ้าปล้องคือ มีลักษณะทางชีวภาพที่อุดมสมบูรณ์ทั้งป่าไม้ แหล่งน้ำ และ ดินที่เหมาะสมแก่การทำเกษตร มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และมีถนนเชื่อมโยงกับพื้นที่ต่างอำเภอและ ต่างจังหวัด ทำให้สะดวกในการเดินทางและขนส่งผลผลิตทางการเกษตร แต่มีอุปสรรคด้านราคาผลผลิต ตกต่ำในบางฤดูกาล การแก้ปัญหาโดยแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ดำเนินการได้ในระดับหนึ่ง และมีช่องทางการ จำหน่ายเฉพาะในตลาดชุมชน เนื่องจากขาดความรู้เรื่องการสร้างตลาดกลุ่มใหม่ จากการแพร่ระบาดของ โควิด-19 เป็นอุปสรรคในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ส่งผลให้รายได้ลดลง จึงต้องการแปรรูป อาหารจากผลผลิตทางการเกษตรเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและเพิ่มช่องทางการตลาด เนื่องจากมีนโยบายจาก ภาครัฐในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้วยการเปิดพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวควบคู่กับ ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ดำเนินโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์จากผลผลิตทาง การเกษตรของชุมชนหนองหญ้าปล้อง 4 กลุ่มผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์จากกล้วย ขนุน มะม่วง และ มะม่วงหาวมะนาวโห่ แต่ยังไม่ครอบคลุมเรื่องการส่งเสริมการตลาด ที่ผ่านมามีการศึกษาพัฒนากลยุทธ์ ส่งเสริมการตลาดดิจิทัลเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เป็นการศึกษา ปัญหาและอุปสรรคและแนวทางการสร้างกลยุทธ์การตลาดดิจิทัลโดยใช้กระบวนการวิจัยมีส่วนร่วม อนันตพร พุทธิสัสสะ (2563 การ)ศึกษากลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจ ชุมชน โดยใช้การสอบถามความพึงพอใจและกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จ กัลยารัตน์ หัสโรค์ (2564) แต่ไม่พบการศึกษากลยุทธ์ส่งเสริมการตลาดที่เน้นเรื่องผลิตภัณฑ์อาหารที่เป็นแบบเฉพาะตามบริบท ชุมชน

บทความวิจัยนี้ นำเสนอการวิเคราะห์ตนเองสู่การสร้างกลยุทธ์ส่งเสริมการตลาด โดยศึกษาต่อยอดในกลุ่มแม่บ้านหนองหญ้าปล้องแปรรูปผลไม้และน้ำสมุนไพร ใช้ SWOT ซึ่งเป็นเทคนิคการวิเคราะห์ตนเองเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการตลาด และ TOWS Matrix เครื่องมือการกำหนดกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ มีเป้าหมายเพื่อนำผลการศึกษาประยุกต์ใช้ในการวางแผนการตลาดที่ดำเนินการโดยสมาชิก เพิ่มช่องทางนำสินค้าเสนอต่อผู้บริโภค ให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นและตอบสนองวิสัยทัศน์การผลักดันกลุ่มอาชีพก้าวหน้าของตำบลหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาช่องทางและวิธีการจำหน่ายสินค้าตามทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด
2. เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของชุมชนสู่การสร้างกลยุทธ์ส่งเสริมการตลาดของชุมชนหนองหญ้าปล้อง

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดทฤษฎีการส่งเสริมการตลาด

Kotler & Keller (2012) กล่าวว่า การส่งเสริมการตลาด เป็นส่วนประสมทางการตลาดขององค์กรนอกเหนือจากผลิตภัณฑ์ ราคา และการจำหน่าย เพื่อสร้างการรับรู้ในการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการ ได้แก่ 1) การโฆษณา (Advertising) เป็นการสื่อสารระหว่างผู้ขายกับผู้ซื้อผ่านสื่อต่าง ๆ 2) การประชาสัมพันธ์ (Public Relation) เป็นการสื่อสารที่มีอิทธิพลต่อเจตคติและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างองค์กรและชุมชน 3) การส่งเสริมการขาย (Sales Promotion) เป็นการใช้เครื่องมือการตลาดที่กระตุ้นความสนใจของผู้บริโภคให้เกิดความต้องการซื้อ 4) การขายโดยใช้พนักงานขาย (Personal Selling) เป็นการสื่อสารข้อมูลโดยบุคคลเพื่อจูงใจให้ซื้อสินค้าหรือบริการที่มีประสิทธิภาพ และ 5) การตลาดทางตรง (Direct Marketing) เป็นการใช้สื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์หรือการแลกเปลี่ยนที่สามารถวัดได้

2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในองค์กร (SWOT Analysis: SWOT)

ความสำเร็จของธุรกิจ ส่วนหนึ่งมาจากการวางแผนการตลาดที่ช่วยให้เป้าหมายและทิศทางดำเนินธุรกิจชัดเจนขึ้น โดยการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน ทำให้รับรู้ถึงความสามารถในการแข่งขันระหว่างกิจการกับคู่แข่ง (ธนภณ นิธิเชาวกุล, 2565) Hennig-Thurau et al. (2005) กล่าวว่า SWOT เป็นการวิเคราะห์องค์กร 4 ด้าน ได้แก่ 1) จุดแข็ง (Strengths) เป็นปัจจัยภายในที่เป็นข้อได้เปรียบใช้พัฒนาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กร 2) จุดอ่อน (Weaknesses) เป็นปัจจัยภายในที่เป็นข้อเสียเปรียบที่ควรปรับปรุงให้ดีขึ้นหรือขจัดให้หมดไป 3) โอกาส (Opportunities) เป็นปัจจัยภายนอกที่ใช้เสริมสร้างให้องค์กรเข้มแข็งขึ้น และ 4) อุปสรรค (Threats) เป็นปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อผลกำไรหรือปกป้ององค์กรให้แข็งแกร่งขึ้น สอดคล้องกับ Mu'min et al. (2024) ที่กล่าวว่า SWOT

เป็นภาพสะท้อนขององค์กรที่จัดเรียงในรูปแบบเมทริกซ์เพื่อกำหนดกลยุทธ์เกี่ยวกับดำเนินงานและแนวคิดทางธุรกิจที่กำหนดไว้

3. การวิเคราะห์ TOWS Matrix

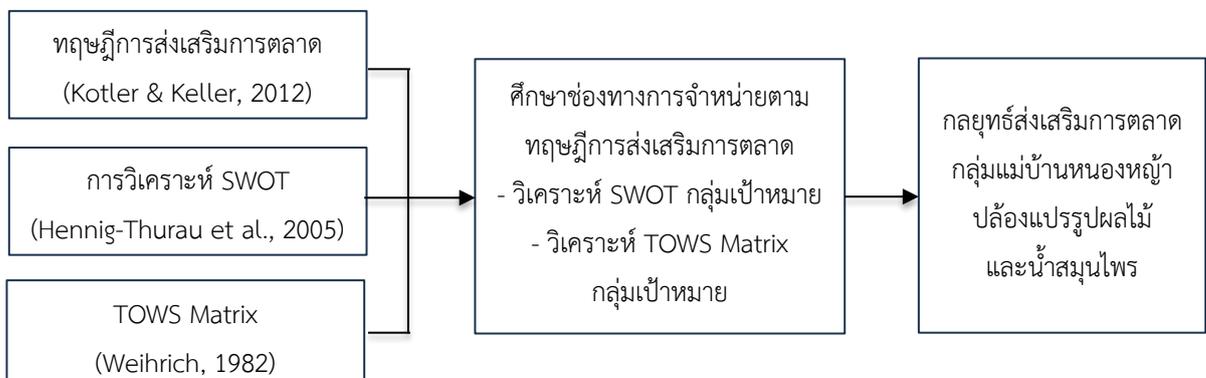
Wehrich (1982) กล่าวว่า TOWS Matrix มาจาก SWOT กลับหัว โดยนำผลวิเคราะห์องค์กรมาจับคู่กัน คือ 1) กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategy) จับคู่ระหว่างสภาพแวดล้อมภายในทางบวกคือจุดแข็งและสภาพแวดล้อมภายนอกทางบวกคือโอกาส ใช้จุดแข็งขององค์กรผสมกับโอกาสที่ดีกำหนดเป็นกลยุทธ์เชิงรุก 2) กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO Strategy) จับคู่ระหว่างสภาพแวดล้อมภายในทางลบคือจุดอ่อนและสภาพแวดล้อมภายนอกทางบวกคือโอกาสเพื่อปิดจุดอ่อนขององค์กร 3) กลยุทธ์เชิงรับ (ST Strategy) จับคู่ระหว่างสภาพแวดล้อมภายในทางบวกคือจุดแข็งและสภาพแวดล้อมภายนอกทางลบคืออุปสรรค เพื่อป้องกันภัยคุกคาม 4) กลยุทธ์เชิงป้องกัน (WT Strategy) จับคู่ระหว่างสภาพแวดล้อมภายในทางลบคือจุดอ่อนและสภาพแวดล้อมภายนอกทางลบคืออุปสรรค เพื่อลดจุดอ่อนขององค์กร

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์ส่งเสริมการตลาด

อนันตพร พุทธสัสสะ (2563) ศึกษาพบว่า สภาพปัญหาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนคือมีการดำเนินงานด้านส่งเสริมการตลาดน้อย ขาดเงินทุนสนับสนุน ไม่มีความรู้ด้านเทคโนโลยี โดยกลยุทธ์การส่งเสริม ได้แก่ การสร้างเพจสินค้าผ่านเฟซบุ๊ก ให้เทคนิคการถ่ายรูปสินค้า การเขียนคอนเทนต์ การโฆษณาผ่านเพจสินค้า และประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานภาครัฐ Mu'min et al. (2024) ศึกษากลยุทธ์การตลาดธุรกิจโดยใช้การวิเคราะห์ SWOT ผลการวิเคราะห์โดยใช้ TOWS Matrix ที่รวมจุดแข็งจุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค สามารถสร้างกลยุทธ์ทางเลือกที่เป็นไปได้ 4 ชุด

แนวคิดการส่งเสริมการตลาดเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์กรด้วย SWOT และ TOW Matrix นำสู่กระบวนการสร้างกลยุทธ์ส่งเสริมการตลาด ตามกรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีวิทยาการศึกษาเฉพาะกรณี (Case study) มุ่งหาความรู้เชิงลึกและรอบด้านของชุมชนที่มีเรื่องราวน่าสนใจ น่ารู้ ในมิติต่าง ๆ (Creswell, 1998) โดยศึกษาดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านหนองหญ้าปล้องเพื่อสร้างกลยุทธ์ส่งเสริมการตลาด

1. ผู้ให้ข้อมูล เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านหนองหญ้าปล้องแปรรูปผลไม้และน้ำสมุนไพร 15 คน ประกอบด้วย 1) ประธานกลุ่ม 1 คน 2) กรรมการกลุ่ม 4 คน ได้แก่ รองประธานกลุ่ม เลขานุการกลุ่ม หัวหน้าฝ่ายผลิต และหัวหน้าฝ่ายการตลาดและประชาสัมพันธ์ ที่มีประสบการณ์การทำงานในกลุ่มไม่น้อยกว่า 3 ปี และ 3) สมาชิกกลุ่ม 10 คน คือ ผู้ร่วมรับผิดชอบงานผลิต และงานการตลาดและประชาสัมพันธ์ ที่มีประสบการณ์การทำงานในกลุ่มไม่น้อยกว่า 2 ปี ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงเฉพาะผู้ที่สมัครใจและมีส่วนร่วมตลอดกิจกรรมการวิจัย โดย Lester (1999) กล่าวว่า การเลือกตัวอย่างในงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยไม่มีสูตรสำเร็จในการใช้จำนวนตัวอย่าง อาจใช้ตั้งแต่ 10 ราย ถึงหลายสิบราย ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์การวิจัยและความอึดตัวของข้อมูล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง กำหนดแนวคำถามตามแนวคิดทฤษฎีส่วส่วนประสมการส่งเสริมการตลาดของ Kotler & Keller (2012) 2) แบบบันทึกการวิเคราะห์ SWOT ตามแนวคิดทฤษฎีของ Hennig-Thurau et al. (2005) และการวิเคราะห์ TOWS Matrix ใช้เครื่องมือตามแนวคิดทฤษฎีของ Wehrich (1982)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดย 1) ข้อมูลช่องทางและวิธีการจำหน่ายสินค้าของกลุ่มแม่บ้านหนองหญ้าปล้องแปรรูปผลไม้และน้ำสมุนไพร ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่เป็นทางการในการสนทนาอย่างเป็นธรรมชาติตามแนวคำถามที่กำหนดไว้ 2) ข้อมูลการวิเคราะห์ SWOT และ TOWS Matrix ใช้วิธีการระดมความคิด (Brainstorm) สรุปรประเด็นควบคู่กับสถิติเพื่อช่วยในการวิเคราะห์ นำผลจากการวิเคราะห์ SWOT มาจับคู่กันตามวิธีการของ TOWS เป็น กลยุทธ์เชิงรุก (SO) กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO) กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST) และกลยุทธ์เชิงรับ (WT) (Wehrich, 1982)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 1) ข้อมูลช่องทางและวิธีการจำหน่ายสินค้า ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา เริ่มจากการถอดเทป อ่านข้อมูล หาข้อความสำคัญและให้ความหมาย กำหนดประเด็นสำคัญ (themes) หาความเชื่อมโยงของประเด็นสำคัญ เขียนข้อค้นพบจากการวิเคราะห์ และตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) (สุภาวงศ์ จันทวานิช, 2553) 2) แบบบันทึก SWOT ใช้แนวการวิเคราะห์ของ ธนภณ นิธิเชาวกุล (2565) ที่ใช้สถิติประกอบการตัดสินใจเลือกจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อที่มีคะแนนความสำคัญน้อยออกเมื่อเทียบกับเกณฑ์แปลความหมายภายใต้สมมติฐานว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นและให้คะแนนความสำคัญแต่ละข้อแตกต่างกัน โดยเกณฑ์การให้คะแนนของ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค แบ่งเกณฑ์การวัดออกเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) โดย 5 คะแนนหมายถึง มีจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ในระดับมากที่สุด และ 1 คะแนน หมายถึงมีในระดับน้อยที่สุด โดยเกณฑ์การแปลความหมาย ค่าเฉลี่ย

คะแนนระหว่าง 4.51-5.00 แสดงว่า เป็น จุดแข็ง/จุดอ่อน/โอกาส/อุปสรรค ในระดับมากที่สุด และคะแนนระหว่าง 1.00-1.50 แสดงว่า เป็นจุดแข็ง/จุดอ่อน/โอกาส/อุปสรรค ในระดับน้อยที่สุด โดยเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยที่มีความเหมาะสม คือช่วงค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 ขึ้นไป หรือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับหรือมากกว่า 2.51 และในการนำเสนอผลการวิจัยของวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 มีการอ้างอิงผู้ให้ข้อมูลด้วยสัญลักษณ์ P ตามด้วยหมายเลขและประโยคคำพูด (Quotation)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ช่องทางและวิธีการจำหน่ายสินค้าตามทฤษฎีการส่งเสริมการตลาด พบว่า

1. การโฆษณา กลุ่มแม่บ้านหนองหญ้าปล้องแปรรูปผลไม้และน้ำสมุนไพร สื่อสารข้อมูลข่าวสารกับลูกค้าผ่านเฟซบุ๊กเพจของกลุ่มและไลน์หมู่บ้าน เป็นการแจ้งช่วงเวลาแปรรูปผลิตภัณฑ์ตามฤดูกาลของผลไม้ที่ปราศจากสารกันเสีย ช่วงที่มีผลผลิตมะม่วงหาวมะนาวโห่ จะแปรรูปเป็นน้ำผลไม้พร้อมดื่ม เชื่อมแช่อิ่ม และน้ำพริก เดือนมีนาคม-พฤษภาคม เป็นช่วงแปรรูปมะม่วงกวน ซึ่งลูกค้าจะรับรู้แต่เป็นกลุ่มเล็ก

P 2 “...คนในชุมชนเขาจะรู้ว่าเดือนนั้น เดือนนี้มีอะไร แล้วเราจะทำอะไรขาย เขาอยู่เลยคิดว่าไม่ต้องบอกเขาก็ได้...”

P 4 “...เราก็มีเพจนะคะ แต่ไม่ค่อยได้เข้าไปทำอะไร คนรู้จักเขาจะดูที่ไลน์มากกว่า เป็นไลน์ของหมู่บ้าน เข้าไปดู ๆ เขาก็รู้ว่าวันไหนเราทำอะไร แต่ไม่เยอะที่เข้าไปดู...”

2. การประชาสัมพันธ์ เป็นไปแบบบอกต่อ และโดยสมาชิกเนื่องจากทุกคนทราบข้อมูลข่าวสารของกลุ่มเป็นอย่างดี นอกจากนี้ เกษตรอำเภอนองหญ้าปล้องได้จัดนิทรรศการส่งเสริมการตลาด เปิดโอกาสให้กลุ่มนำสินค้าไปจำหน่ายในงานนิทรรศการ ซึ่งพบว่าขายดีมาก แต่ปีละเพียง 2-3 ครั้ง สำหรับหน่วยงานอื่น ให้การสนับสนุนจัดทำสื่อและประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ ของพื้นที่

P 1 “...คนที่นี้จะเจอกันบ่อย ก็จะบอกว่าเราทำอะไรบ้าง บางทีเขาก็ถามว่าวันนี้มีอะไรขาย...”

P 7 “...ทางเกษตรอำเภอ บางทีก็จัดงานแล้วบอกให้เราไปขาย เขาช่วยประชาสัมพันธ์ให้ด้วย เอาไปขายก็ขายดีเลย แต่ไม่ได้จัดบ่อย...”

3. การส่งเสริมการขาย มีการส่งเสริมการขายโดยลดราคาสินค้าให้เมื่อซื้อครบตามจำนวนที่กำหนด ได้แก่ น้ำผลไม้พร้อมดื่มขวดละ 10 บาท ซื้อ 12 ขวด ลดจาก 120 บาท เป็น 100 บาท หรือน้ำพริกมะม่วงหาวมะนาวโห่ กระปุกละ 35 บาท เมื่อซื้อ 3 ขวด ลดราคาเป็น 100 บาท

P 2 “...มีนะคะ เรามีเหมือนกันที่คนซื้อเยอะ ๆ ก็มีลดราคาบ้าง แต่ไม่ได้บอกล่วงหน้า อย่างน้ำผลไม้ บางที เขาซื้อไปฝากคนที่ทำงาน ซื้อโหลหนึ่งก็คิดแค่ 10 ขวด แต่ก็ไม่น่าจะ...”

P 10 “...เราไม่อยากจะลดราคาเยอะ กลัวเขาจะมาบอกว่า คราวที่แล้วลดให้เท่านี้เท่านี้ จะเพิ่มราคาก็ไม่ได้อีก เดี่ยวจะมาผิดใจกัน...”

4. การขายโดยบุคคล สมาชิกทุกคนมีหน้าที่ด้านการขายโดยไม่ได้กำหนดตัวบุคคลที่เป็นพนักงานขายเฉพาะ เนื่องจากสมาชิกสามารถเล่าเรื่องราวผลิตภัณฑ์ของกลุ่มและสื่อสารให้ลูกค้ารับทราบได้ ซึ่งกิจกรรมการขาย กำกับดูแลและให้ความช่วยเหลือโดยประธานและเลขานุการกลุ่ม

P 1 “...สมาชิกทุกคนรู้เรื่องผลิตภัณฑ์เราหมดค่ะ เพราะเราใช้วิธีช่วยกันทำไม่ค่อยได้แบ่งว่าทำอะไรที่ตายตัว ดังนั้น ทุกคนก็เป็นคนขายได้ ตอบคำถามได้...”

P 3 “...อย่างป่าเองนี่ ป่าก็บอกได้นะถ้ามีคนถามเรื่องว่าเป็นอาหารอะไร ทำยังไง อะไรแบบนี้ เพราะประธานกับนุชเขาจะคอยบอก คอยแนะนำตลอด...”

5. การตลาดทางตรง เป็นวิธีการหลักของกลุ่ม แต่ไม่ได้จัดทำหรือเก็บข้อมูลลูกค้า เนื่องจากใช้วิธีทำการตลาดแบบชุมชนร่วมทำกันเอง เป็นการขายจากผู้ผลิตไปยังผู้ซื้อโดยไม่ผ่านคนกลาง ไม่ได้ใช้กลยุทธ์การตลาดทางตรง ทั้งทางไปรษณีย์ ผ่านตัวแทน โทรศัพท์ หรืออินเทอร์เน็ต เพราะลูกค้าส่วนใหญ่เป็นบุคคลในพื้นที่จึงรู้จักคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี และพบว่า มีการนำสินค้าฝากขายในร้านค้าของสมาชิกและร้านอาหารในตำบลเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการในร้านอาหาร

P 4 “...ขายกันเองจ๊ะ คนของเราขายเก่ง ขายได้ ไม่รู้จะเอาไปฝากใครขายด้วยแหละ...”

P 12 “...บางทีนุชก็เอาไปฝากขายนะ เป็นร้านขายอาหารที่รู้จักกัน เขาก็บอกว่าช่วยขายให้ได้...”

**ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในชุมชน
สู่การสร้างกลยุทธ์ส่งเสริมการตลาด พบว่า**

1. ผลการวิเคราะห์ SWOT 1) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับหรือสูงกว่า 2.51 มี 19 ข้อ ประกอบด้วย จุดแข็ง 4 ข้อ จุดอ่อน 6 ข้อ โอกาส 5 ข้อ และอุปสรรค 4 ข้อ 2) ผลการวิเคราะห์ SWOT ตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับ ดังนี้ (1) จุดแข็ง ได้แก่ สมาชิกมีความเข้าใจและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการมุ่งมั่นทำงานเพื่อกลุ่ม มีภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทำอาหารซึ่งเป็นพื้นฐานที่ดีในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ใช้วัตถุดิบท้องถิ่นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สามารถสร้างจุดขายได้ (2) จุดอ่อน ได้แก่ สมาชิกขาดความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ออกสู่ตลาด สมาชิกขาดความรู้และทักษะการใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการตลาด ขาดแคลนวัตถุดิบบางฤดูกาลส่งผลให้การแปรรูปขาดช่วง (3) โอกาส ได้แก่ มีหน่วยงานการศึกษาให้การสนับสนุนความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนงบประมาณการจัดหาอุปกรณ์การแปรรูปอาหาร หน่วยงานในพื้นที่ช่วยประชาสัมพันธ์ช่องทางการตลาด และ (4) อุปสรรค ได้แก่ เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีกระบวนการทำไม่ซับซ้อน จึงเกิดการลอกเลียนแบบได้ง่าย เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคู่แข่งอยู่ในตลาดเป็นจำนวนมากทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ตำบลหนองหญ้าปล้อง ผลิตภัณฑ์ยังไม่เป็นที่รู้จักของตลาดนอกพื้นที่ เนื่องจากยังไม่มีประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริโภครับรู้เท่าที่ควร

2. ผลการวิเคราะห์ TOWS Matrix จากการวิเคราะห์ SWOT ของกลุ่มแม่บ้านหนองหญ้าปล้องแปรรูปผลไม้และน้ำสมุนไพร นำเสนอตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์ TOWS Matrix จากผลการวิเคราะห์ SWOT

ปัจจัยภายใน	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
	1 สมาชิกมีความเข้าใจและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการมุ่งมั่นทำงานเพื่อกลุ่ม 2 มีภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทำอาหารซึ่งเป็นพื้นฐานที่ดีในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม 3 ใช้วัตถุดิบท้องถิ่นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สามารถสร้างจุดขายได้ 4 มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์โดยไม่ใช้วัตถุกันเสียซึ่งสอดคล้องกับกระแสความนิยมของผู้บริโภคในปัจจุบัน	1 สมาชิกขาดความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ออกสู่ตลาด 2 สมาชิกขาดความรู้และทักษะการใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการตลาด 3 ขาดแคลนวัตถุดิบบางฤดูกาลส่งผลให้การแปรรูปขาดช่วง 4 การใช้เทคโนโลยีชาวบ้านในการแปรรูปอาหารทำให้ผลิตภัณฑ์มีอายุการเก็บสั้น 5 ขาดรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับผลิตภัณฑ์แต่ละรายการ 6 มีช่องทางการจัดจำหน่ายน้อย
ปัจจัยภายนอก	โอกาส (Opportunities)	กลยุทธ์เชิงรุก (SO strategy)
	1 มีหน่วยงานการศึกษาให้การสนับสนุนความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการตลาด 2 สนับสนุนงบประมาณการจัดหาอุปกรณ์ การแปรรูปอาหาร 3 ช่องทางการตลาด 4 หน่วยงานการศึกษาที่ช่วยให้ยกระดับมาตรฐานการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร 5 ท่องเที่ยว ทำให้สามารถขายได้อย่างสม่ำเสมอ	1 (S2,3,4 + O2,3) ร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารจากวัตถุดิบท้องถิ่นตามหลักอาหารปลอดภัย 2 (S1 + O3) พัฒนาช่องทางการตลาดด้วยนวัตกรรมการตลาดออนไลน์
		กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO strategy)
		1 (W6 + O5) เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายทางตรงและทางอ้อม 2 (W1,5 + O1) จัดอบรมทักษะการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม 3 (W3,4 + O4) พัฒนาสูตรอาหารแปรรูปจากวัตถุดิบท้องถิ่นด้วยเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสม
	อุปสรรค (Threats)	กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST strategy)
	1 เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีกระบวนการทำไม่ซับซ้อน จึงเกิดการลอกเลียนแบบได้ง่าย 2 เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคู่แข่งอยู่ในตลาดเป็นจำนวนมากทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ตำบลหนองหญ้าปล้อง 3 ผลิตภัณฑ์ยังไม่เป็นที่รู้จักของตลาดนอกพื้นที่ เนื่องจากยังไม่มี การ 4 ประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริโภครับรู้เท่าที่ควร ขาดเครื่องมือและกระบวนการทำการตลาดที่เหมาะสมกับกลุ่ม	1 (S1 + T1,2) วิเคราะห์ความต้องการผู้บริโภคเพื่อพัฒนากลยุทธ์การผลิตให้สอดคล้องกับทิศทางของตลาดผลิตภัณฑ์อาหารท้องถิ่น
		กลยุทธ์เชิงรับ (WT strategy)
		1 (W2 + T3,4) อบรมให้ความรู้ด้านการตลาดออนไลน์

จากตารางที่ 1 การวิเคราะห์ TOWS Matrix จากผลการวิเคราะห์ SWOT ของกลุ่มแม่บ้านหนองหญ้าปล้องแปรรูปผลไม้และน้ำสมุนไพร ได้กลยุทธ์การตลาด 7 กลยุทธ์ ประกอบด้วย กลยุทธ์เชิงรุก 2 กลยุทธ์ กลยุทธ์เชิงแก้ไข 3 กลยุทธ์ กลยุทธ์เชิงป้องกัน 1 กลยุทธ์ และกลยุทธ์เชิงรับ 1 กลยุทธ์ หากลำดับตามขั้นการดำเนินงานของกลุ่ม สามารถจัดได้ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 วิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคเพื่อใช้เป็นแนวทางพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร

กลยุทธ์ที่ 2 ร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่เพื่อใช้ประโยชน์จากวัตถุดิบท้องถิ่นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์

กลยุทธ์ที่ 3 จัดอบรมทักษะการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาสูตรอาหารแปรรูปจากวัตถุดิบท้องถิ่นด้วยเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสม

กลยุทธ์ที่ 5 เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายทางตรงและทางอ้อม

กลยุทธ์ที่ 6 อบรมให้ความรู้ด้านการตลาดออนไลน์

กลยุทธ์ที่ 7 พัฒนาช่องทางการตลาดด้วยนวัตกรรมการตลาดออนไลน์

อภิปรายผล

การอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

ผลการศึกษาช่องทางและวิธีการจำหน่ายสินค้าตามทฤษฎีส่วนประสมการตลาดพบว่า ชุมชนสื่อสารข้อมูลข่าวสารกับลูกค้าผ่านเฟซบุ๊กเพจและไลน์หมู่บ้าน ประชาสัมพันธ์แบบบอกต่อ ส่งเสริมการขายด้วยการลดราคาสินค้า สมาชิกทุกคนทำหน้าที่ขายเอง และทำการตลาดแบบโดยไม่ผ่านคนกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพื้นที่ชุมชนมีขนาดเล็กและยังไม่มีแหล่งจำหน่ายสินค้า ได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานในพื้นที่บ้างแต่เพียงปีละ 2-3 ครั้ง ส่งผลให้ดำเนินการด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ โดยมีความเชื่อว่าผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาโดยใช้วัตถุดิบท้องถิ่น ปราศจากสารกันเสีย ราคาเหมาะสม ทำให้ลูกค้าจดจำและกลับมาซื้อซ้ำ สอดคล้องกับการศึกษาของ วรณวิสา ไชยทองแท้ และโชคชัย สุเวชวัฒน์กุล (2567) ที่พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ราคา และการส่งเสริมการตลาดมีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของลูกค้า ปาณิสรา ธรรมโหร และบรรดิษฐ์ พระประทานพร (2563) กล่าวว่า ปัจจัยส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการของผู้บริโภคมากที่สุด ส่วนการตลาดแบบบอกต่อ (WOM) เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อความตั้งใจที่จะซื้อของลูกค้าโดยไม่ต้องอาศัยความไว้วางใจจากคนกลาง (Mahmud et al. (2024)

การอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

ผลการวิเคราะห์ SWOT พบว่า กลุ่มมีจุดแข็งด้านการมุ่งมั่นทำงานเพื่อกลุ่ม มีภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหาร ใช้วัตถุดิบท้องถิ่นพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สร้างจุดขายได้ และมีการแปรรูปอาหารโดยไม่ใช้วัตถุกันเสีย จุดอ่อนคือ ขาดความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ การใช้เทคโนโลยี ขาดแคลนวัตถุดิบบางฤดูกาล

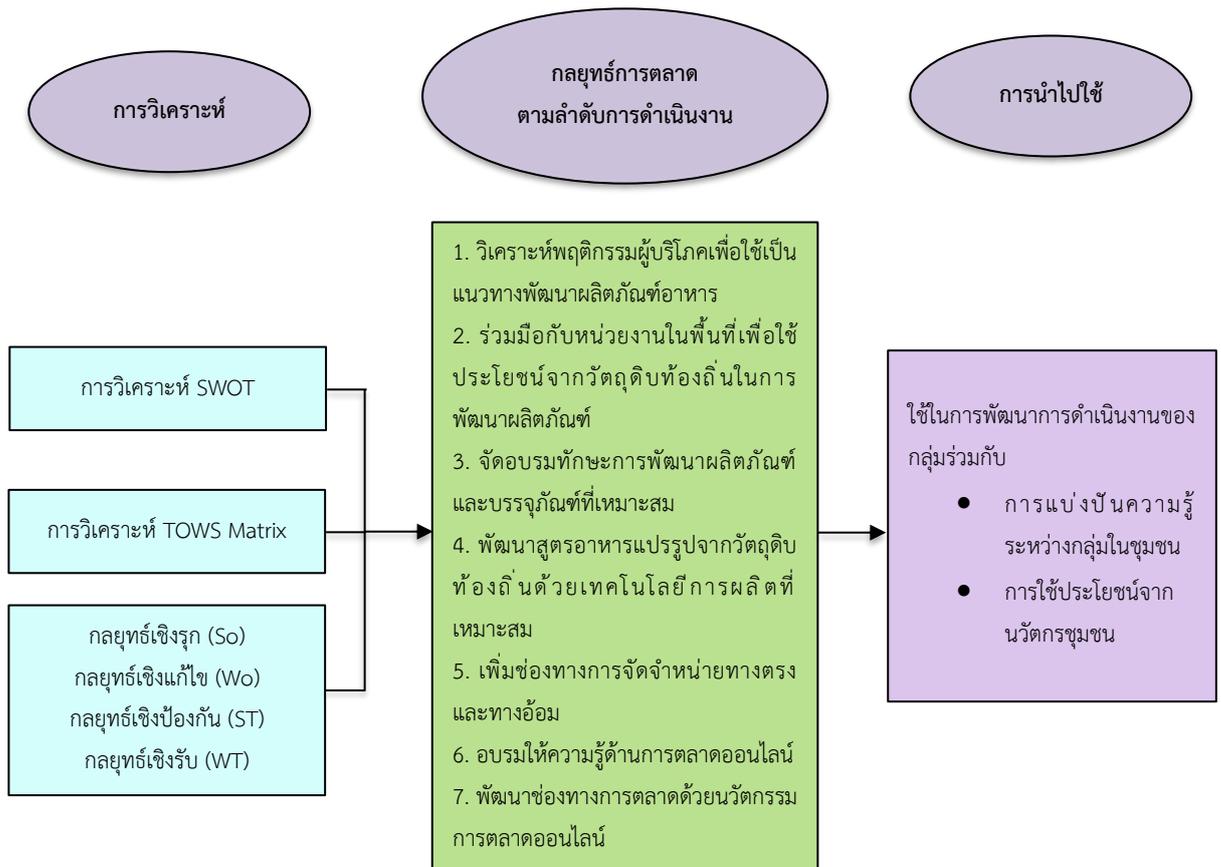

การใช้เทคโนโลยีชาวบ้านทำให้ผลิตภัณฑ์มีอายุการเก็บสั้น ขาดรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม และมีช่องทางการจัดจำหน่ายน้อย ส่วนโอกาส คือมีหน่วยงานให้การสนับสนุนความรู้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ และการตลาด องค์กรท้องถิ่นสนับสนุนอุปกรณ์การแปรรูปอาหารและประชาสัมพันธ์ช่องทางการตลาด มีเทคโนโลยีของหน่วยงานการศึกษาช่วยยกระดับมาตรฐานการแปรรูปอาหาร และผลิตภัณฑ์ ได้รับความนิยจากผู้บริโภคควบคู่กับการท่องเที่ยว อุปสรรคคือ ผลิตภัณฑ์ลอกเลียนแบบได้ง่าย เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคู่แข่งและไม่เป็นที่รู้จักของตลาดนอกพื้นที่ ขาดเครื่องมือและกระบวนการทำการตลาด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะยังไม่มีการศึกษาข้อมูลการตลาดที่ชัดเจน สำหรับจุดอ่อน สุระเชษฐ์ สุทธิบุตร และคณะ (2563) ศึกษาพบว่า ชุมชนขาดทักษะเรื่องเทคโนโลยี ไม่กล้าแสดงออก มีความรู้แน่น ไม่มีความรู้ด้านการบันทึก ขาดความมั่นใจในตัวเอง สุระเชษฐ์ สุทธิบุตร และคณะ (2563) ได้วิเคราะห์พบว่า จุดแข็งของผลิตภัณฑ์ชุมชน คือ มีคุณภาพได้รับรองมาตรฐานเน้นการคัดเลือกวัตถุดิบคุณภาพ มีศักยภาพด้านการผลิต มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีความพร้อมสำหรับการพัฒนา มีจุดอ่อนด้านช่องทางการจัดจำหน่ายไม่หลากหลาย ช่องทางการขายไม่หลากหลาย โอกาสคือ การสนับสนุนจากภาครัฐ และมีอุปสรรคด้านการแข่งขัน ราคาวัตถุดิบเปลี่ยนแปลง สำหรับการวิจัยนี้ เมื่อพิจารณาอุปสรรคเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่มีคู่แข่งในตลาดทั้งในและนอกพื้นที่ตำบลหนองหญ้าปล้อง พบว่า ผลิตภัณฑ์ผลไม้แปรรูปด้วยวิธีการเชื่อม มีกระบวนการทำไม่ซับซ้อน จึงเกิดการลอกเลียนแบบได้ง่าย ส่งผลให้มีคู่แข่งจำนวนมาก

ผลการวิเคราะห์ TOWS Matrix และสร้างกลยุทธ์ส่งเสริมการตลาด 7 กลยุทธ์ เริ่มจากการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค ถึง การพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ Rakhmansyah et al. (2022) พัฒนากลยุทธ์ SO เพิ่มจุดเน้นการส่งเสริมการตลาด รักษาคุณภาพสินค้าและบริการ และการสื่อสารกับลูกค้า กัลยารัตน์ หัสโรค์ (2565) กล่าวว่า กลยุทธ์การตลาดออนไลน์มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน และช่องทางการตลาด มีผลกระทบทางบวกต่อประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ (Kerdpitak, 2022) อนันตพร พุทธสัสสะ (2563) พัฒนากลยุทธ์ส่งเสริมการตลาดดิจิทัล โดยสร้างเพจสินค้าผ่านเฟซบุ๊ก เทคนิคการถ่ายรูป เขียนคอนเทนต์ โฆษณาผ่านเพจสินค้า และประชาสัมพันธ์ จากผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่า การตลาดเป็นสิ่งสำคัญ ในการดำเนินงานของชุมชน จึงควรมุ่งเน้นใช้การตลาดนำ พัฒนาความรู้ของสมาชิกให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในยุคดิจิทัลมากขึ้น โดยมีกลยุทธ์วิเคราะห์ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเพื่อพัฒนากลยุทธ์การผลิตให้สอดคล้องกับทิศทางของตลาด เน้นผลิตภัณฑ์ที่สร้างความแตกต่างเพื่อหลีกเลี่ยงการลอกเลียนแบบและคู่แข่งในตลาด

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาการวิเคราะห์ SWOT สู่การสร้างกลยุทธ์การตลาดของกลุ่มแม่บ้านหนองหญ้าปล้องแปรรูปผลไม้และน้ำสมุนไพร พบองค์ความรู้ใหม่ สรุปตามแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 แสดงองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ 3 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงกระบวนการได้มาซึ่งกลยุทธ์การตลาด โดยการวิเคราะห์ SWOT และ TOWS Matrix จำนวน 7 กลยุทธ์ แบ่งเป็น กลยุทธ์เชิงรุก เชิงแก้ไข เชิงป้องกัน และเชิงรับ ตามขั้นตอนการดำเนินงานของกลุ่มจากต้นน้ำสู่ปลายน้ำ ได้แก่ วิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคเพื่อใช้เป็นแนวทางพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร ร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่เพื่อใช้ประโยชน์จากวัตถุดิบท้องถิ่นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ จัดอบรมทักษะการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม พัฒนาสูตรอาหารแปรรูปจากวัตถุดิบท้องถิ่นด้วยเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสม เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายทางตรงและทางอ้อม อบรมให้ความรู้ด้านการตลาดออนไลน์ และพัฒนาช่องทางการตลาดด้วยนวัตกรรมการตลาดออนไลน์ นำไปใช้ประโยชน์ในกลุ่มแม่บ้านหนองหญ้าปล้องแปรรูปผลไม้และน้ำสมุนไพร ร่วมกับกระบวนการแบ่งปันความรู้ของชุมชนในพื้นที่ตำบลหนองหญ้าปล้องและการให้คำปรึกษาของผู้รู้หรือนวัตกรรมชุมชน

สรุป

การนำความรู้และทรัพยากรในพื้นที่ผลิตเป็นสินค้าและบริการเป็นการเพิ่มศักยภาพของเศรษฐกิจฐานรากให้สามารถสร้างและกระจายรายได้สู่ชุมชน งานวิจัยนี้ศึกษาการจำหน่ายสินค้า

ตามทฤษฎีส่งเสริมการตลาด และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมชุมชนสู่การสร้างกลยุทธ์ส่งเสริมการตลาดของชุมชนหนองหญ้าปล้อง โดยช่องทางและวิธีการจำหน่ายสินค้าตามทฤษฎีส่งเสริมการตลาดของชุมชนหนองหญ้าปล้อง ได้สื่อสารข้อมูลข่าวสารกับลูกค้าผ่านเฟซบุ๊กเพจและไลน์หมู่บ้าน ใช้การประชาสัมพันธ์แบบบอกต่อ ส่งเสริมการขายด้วยการลดราคาสินค้า ไม่มีพนักงานขายเฉพาะ และทำการตลาดโดยไม่ผ่านคนกลาง ผลการวิเคราะห์ SWOT รวม 19 ข้อ แบ่งเป็น จุดแข็ง 4 ข้อ จุดอ่อน 6 ข้อ โอกาส 5 ข้อ และอุปสรรค 4 ข้อ การวิเคราะห์ TOWS Matrix ได้กลยุทธ์ส่งเสริมการตลาด 7 กลยุทธ์ โดยมีข้อเสนอแนะให้สร้างชุมชนที่เลี้ยงและนวัตกรรมชุมชนเพื่อพัฒนาการดำเนินงานของชุมชน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ชุมชนในพื้นที่มีทักษะการตลาดแตกต่างกัน จึงควรจัดกิจกรรม “ชุมชนที่เลี้ยง” ที่ร่วมแบ่งปันทักษะและประสบการณ์ ภายใต้การสนับสนุนของผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหญ้าปล้อง เพื่อให้มีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน

1.2 ในการลงพื้นที่วิจัยพบว่า สมาชิกชุมชนบางรายเป็นผู้มีความรู้และทักษะด้านการการตลาด และมีคุณลักษณะเป็นนวัตกรรมชุมชน ดังนั้น จึงควรใช้ประโยชน์โดยการให้เป็นที่ปรึกษาร่วมกับกิจกรรมชุมชนที่เลี้ยง ภายใต้การสนับสนุนของหน่วยงานท้องถิ่น เพื่อเพิ่มความเข้มแข็งด้านการตลาด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเรื่อง ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่น อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี สู่การพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว และการพัฒนาการตลาดบริการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนในอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี

เอกสารอ้างอิง

กัลยารัตน์ หัสโรศ. (2565). กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการที่ได้รับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน จังหวัดอุดรธานี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 41(6), 7-19.

กาญจนา รอดแก้ว ภูซังค์ เสนานุช และธรรรงค์ จันใด. (2564). การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 19(1), 48-66.

- ธนภณ นิธิเชาวกุล. (2565). การวิเคราะห์ SWOT Analysis กับสถิติ. *วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย*, 18(1), 108-120.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.
- ปานิสรา ธรรมโหระ และบรรดิษฐ์ พระประทานพร. (2563). ส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจร้านอาหารตามสั่งที่มีอิทธิพลต่อระดับการตัดสินใจเลือกซื้อของลูกค้าในตลาดนัดหลังกระทรวงการคลัง. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 13(2), 41-56.
- วรรณวิสา ไชยหนองเข้ และโชคชัย สุเวชวัฒนกุล. (2567). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อความจงรักภักดีต่อตราสินค้าในการเลือกพักผ่อนของนักท่องเที่ยวชาวไทยบริเวณหมู่เกาะล้าน จังหวัดชลบุรี. *วารสารศิลปศาสตรรัชมงคลสุวรรณภูมิ*, 6(2), 301-315.
- สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์. (2567). *แนวทางการส่งเสริมสินค้าโอท็อป*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์.
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2565). *นโยบายข้อ 7 การพัฒนาสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก*. สืบค้น 20 เมษายน 2567. จาก <https://www.soc.go.th/wp-content/uploads/2022/01/14-นโยบายข้อ7-หน้า-163-180.pdf>.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2553). *การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุระเชษฐ์ สุทธิบุตร พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส และพระปราโมทย์ วาทโกวิโท. (2563). การส่งเสริมการขายสินค้าชุมชนด้วยการตลาดออนไลน์โดยพุทธสันติวิธี ศึกษากรณีตำบลสวาย อำเภอบางบาล จังหวัดศรีสะเกษ. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 8 (ฉบับเพิ่มเติม), 172-184.
- อนันตพร พุทธิสสะ. (2563). การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดดิจิทัลเพื่อสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารวิชาการเทคโนโลยีการจัดการ*, 1(2), 12-21.
- Creswell, J. W. (1998). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five traditions*. Sage Publications.
- Hennig-Thurau, T., Malthouse, E. C., Friege, C., Gensler, S., Lobschat, L., Rangaswamy, A, & Humphrey, A. (2005). *SWOT Analysis for Management Consulting*, SRI Alumni Newsletter. SRI International. Retrieved September 1, 2023, from <https://alumni.sri.com/newsletters/2005/AlumNews-Dec-2005.pdf>.
- Kerdpitak, C. (2022). Business performance model of herbal community enterprise in Thailand. *Uncertain Supply Chain Management*, 10(2), 345-352.
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2012). *Marketing management*. 14th ed. New York: Pearson Education.

- Lester, S. (1999). *An Introduction to phenomenological research*. Retrieved September 1, 2023, from www.sld.demon.co.uk/resmethy.pdf, accessed [date].
- Mahmud, M. S., Islam, M. N., Ali, M. R., & Mehjabin, N. (2024). Impact of electronic word of mouth on customers' buying intention considering trust as a mediator: A SEM approach. *Global Business Review*, 25(2_suppl), S184-S198.
- Mu'min, H., Telaumbanua, E., Sya'rani, R., Basir, B., & Hasdiansa, I. W. (2024). Building Competitive Advantage: Copra Marketing Strategy with Swot Analysis Approach. *Journal Of Economics, Entrepreneurship, Management Business and Accounting*, 2(1), 16-28.
- Rakhmansyah, M., Wahyuningsih, T., Srenggini, A. D., & Gunawan, I. K. (2022). Small and Medium Enterprises (SMEs) with SWOT Analysis Method. *International Journal for Applied Information Management*, 2(3), 50–57.
- Wehrich, H. (1982). The TOWS matrix-A tool for situation analysis. *Long Range Planning*, 15(2), 54-66.

การสังเคราะห์งานวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่ตามยุทธศาสตร์

การพัฒนาจังหวัดแพร่ ปี พ.ศ. 2566-2570

SYNTHESIZING RESEARCH IN PHRAE PROVINCE ACCORDING TO THE PHRAE PROVINCIAL DEVELOPMENT STRATEGY FOR THE YEARS 2023-2027

วัชรีย์ เลขะวิวัฒน์, วิลาสินี บุญธรรม และสร้อยญา โชติรัตน์

Watcharee Lekhawipat, Wilasinee Boonthum and Saranya Chotirat

มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ

Maejo University Phare Campus

ประไพพรรณ กวีเกษม

Praphaiphon Kewkasem

กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์สุขภาพ โรงเรียนกำเนตวิทย์

Social Science, Humanities and Health Science, Kamnoetvidya Science Academy

E-mail: watcharee@mju.ac.th

Received June 2, 2024; Revised July 13, 2024; Accepted September 18, 2024

บทคัดย่อ

ประเด็นการวิจัยเพื่อพัฒนาจังหวัดแพร่มีข้อค้นพบและองค์ความรู้จำนวนมาก แต่ยังขาดการสังเคราะห์องค์ความรู้ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะงานวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่ 2) สังเคราะห์ผลการวิจัยและข้อค้นพบงานวิจัยในพื้นที่ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแพร่ และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาพื้นที่จังหวัดแพร่ตามยุทธศาสตร์ของจังหวัด โดยการรวบรวมงานวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ และบทความวิจัยที่เผยแพร่ผ่านระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2555-2566 จำนวน 250 เรื่อง เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัยและแบบบันทึกการสกัดข้อมูล การสังเคราะห์งานวิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงประยุกต์ การสังเคราะห์งานวิจัยเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด ปี พ.ศ. 2566-2570 พบว่าองค์ความรู้จากการวิจัยส่วนใหญ่สอดคล้องกับแผนการพัฒนาจังหวัดแพร่ตามยุทธศาสตร์ที่ 4 ยกระดับคุณภาพชีวิต ยุทธศาสตร์ที่ 2 อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 1 เพิ่มประสิทธิภาพการเกษตร เศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับการท่องเที่ยว ตามลำดับ ส่วนแนวทางการพัฒนาประกอบด้วยยุทธศาสตร์ที่ 1 เน้นการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์และจัดการห่วงโซ่อุปทาน ยุทธศาสตร์ที่ 2 เน้นการอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 3 ควรประเมินศักยภาพแหล่งการท่องเที่ยวและศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยว และยุทธศาสตร์ที่ 4 เน้นการยกระดับคุณภาพชีวิตด้วยการส่งเสริมการดูแลสุขภาพ บริการสาธารณสุข การมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้นผลการสังเคราะห์งานวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่

จึงทำให้เห็นภาพรวมขององค์ความรู้ในพื้นที่ได้ชัดเจนขึ้นซึ่งเป็นฐานข้อมูลประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายได้

คำสำคัญ: การสังเคราะห์งานวิจัย, จังหวัดแพร่, ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด

Abstract

There are many findings and knowledge regarding research issues for the development of Phrae province. However, there is still a lack of knowledge synthesis. This research aims to: 1) study the characteristics of research in Phrae province, 2) synthesize the research findings and discoveries in Phrae province according to the Phrae provincial development strategy, and 3) propose development approaches for Phrae province according to the provincial strategy. The data was collected from research reports funded by Thailand Science Research and Innovation, the National Research Council of Thailand, and research articles published through the central electronic journal database of Thailand between the years 2012 and 2023, totaling 250 articles. The tools used in the research included a research characteristic recording form and a data extraction recording form. Content analysis was used as the method for research analysis. According to the research findings, all the studies were applied research. The synthesis of research correlates with the provincial development strategy for 2023–2027, revealing that the predominant findings closely align with Phrae province's developmental agenda. Notably, these findings resonate prominently with Strategy 4, which prioritizes enhancing quality of life, followed by Strategy 2, focusing on the sustainable conservation and restoration of natural resources. Strategy 1 underscores the augmentation of agricultural productivity, economic growth, trade, and investment, while Strategy 3 aims to elevate tourism development within the region. The development guidelines comprise Strategy 1, focusing on enhancing the value of products and managing supply chains. Strategy 2 emphasizes sustainable conservation and restoration of natural resources and the environment. Strategy 3 should assess the potential of tourism resources and study factors influencing tourism. Strategy 4 prioritizes elevating quality of life through promoting healthcare, public health services, and community participation. The results of the synthesis of research in Phrae province provide a clearer overview of the area's knowledge, serving as a basis for policy-making decisions.

Keywords: Research Synthesis, Phrae Province, Provincial Development Strategy

บทนำ

การสังเคราะห์งานวิจัยเป็นวิธีการหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนางานวิจัยและต่อวงวิชาการ โดยกระบวนการสังเคราะห์งานวิจัยเป็นการนำผลการวิจัยจากหลายแหล่งมาบูรณาการกันเพื่อนำไปสู่ การสร้างข้อสรุปร่วมกัน หรือข้อเสนอแนะทั่วไปในเรื่องที่ศึกษาด้วยการใช้แนวคิด ทฤษฎี และหลักการ ของศาสตร์ที่หลากหลายในหัวเรื่องเดียวกันมาสรุปด้วยการใช้เหตุผลเชิงอุปมาน ทั้งนี้การใช้เหตุผล เชิงอุปมานเป็นวิธีการศึกษาที่น่าข้อค้นพบจากปรากฏการณ์ต่าง ๆ จำนวนมาก เพื่อหาข้อสรุปทั่วไป หรือค้นหาความเป็นจริงของปรากฏการณ์ร่วมที่ใช้ระเบียบวิธีการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ ผลการสังเคราะห์ที่ได้อาจมีการนำข้อสรุปหรือข้อสรุปทั่วไป หรือต้นแบบใหม่ไปทดลองหรือทดสอบ เพื่อหาความจริงแท้ต่อไป (สัญญา เคนาภูมิ, 2562) นอกจากนี้ผลการสังเคราะห์งานวิจัยยังมีความกว้างขวางมากกว่างานวิจัยปกติ ทำให้เกิดข้อค้นพบที่ลึกซึ้งเหนือชั้นกว่างานวิจัยแต่ละเรื่องที่น่ามาสังเคราะห์ (กิตติยาภรณ์ ยุสินธุ์ และคณะ, 2564) ดังนั้นการเสนอผลการสังเคราะห์งานวิจัยจึงสามารถสร้างประโยชน์ได้จากการเชื่อมโยงผลวิจัยกับความรู้ในอดีตและทฤษฎีแล้วพัฒนาต่อยอดจากผลการวิจัยเดิม ทั้งยังสามารถนำผลการสังเคราะห์งานวิจัยมาสร้างข้อเสนอแนะทางวิชาการและเชิงนโยบายได้อีกด้วย

จังหวัดแพร่มีพื้นที่ล้อมรอบด้วยภูเขา มีพื้นที่ราบเพียงร้อยละ 20 มีการแบ่งเขตการปกครองเป็น 8 อำเภอ รายได้ส่วนใหญ่ของประชาชนมาจากเกษตรกรรม เมื่อพิจารณาประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านเศรษฐกิจและตัวชี้วัดระดับประเทศ พบว่าประชาชนส่วนมากยังอยู่ใต้เส้นความยากจน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2567) เนื่องจากยังคงทำเกษตรรูปแบบเดิม นอกจากนี้จังหวัดแพร่ยังประสบปัญหาการบุกรุกป่า เพื่อใช้เป็นพื้นที่ทำกิน จากปัญหานี้ได้มีนักวิชาการ นักวิจัยอิสระ ผู้นำชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ให้ความสนใจศึกษาวิจัยเพื่อแก้ปัญหาในหลายประเด็น เช่น การพัฒนาส่งเสริมอาชีพเพื่อให้เกษตรกร มีรายได้เพิ่มขึ้นโดยการนำนวัตกรรมมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและผลผลิตทางการเกษตร รวมทั้งการอนุรักษ์และเสริมสร้างการพัฒนาทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สหทยา วิเศษ และคณะ, 2565)

มีนักวิจัยและนักวิชาการได้เสนอผลการวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่จำนวนมากและหลากหลายศาสตร์ ทั้งวิจัยการเกษตร วิจัยป่าไม้ และวิจัยทางสังคม ซึ่งผลงานที่มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนา ชุมชนได้ อย่างไรก็ดี หากมีการสังเคราะห์ข้อค้นพบดังกล่าวเข้าด้วยกันจะทำให้ได้ข้อสรุปที่สามารถนำไปใช้ เป็นแนวทางในการกำหนดข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นได้ตรงประเด็นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งยังสามารถนำไปใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น อย่างที่ควรจะเป็นและเหมาะสมกับบริบทในพื้นที่จังหวัดแพร่ (อรประภัสร์ สร้อยเสนา และคณะ, 2565) รวมทั้งยังเป็นการเสริมสร้างกลไกเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และผู้ประกอบการ ดังนั้นการสังเคราะห์งานวิจัยจึงเป็นการตกผลึกชุดความคิดให้ได้ข้อสรุปเพื่อนำ ผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการศึกษา วางแผน และกำหนดแนวทางในบริบทต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง

ที่ผ่านมาประเด็นการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดแพร่ มีข้อค้นพบที่กระจัดกระจาย ยังไม่มีงานวิจัยที่ทำสรุป วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อค้นพบจากงานวิจัยในพื้นที่ที่จะช่วยให้เข้าใจปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น เพื่อสร้างแนวทางในการปรับปรุงนโยบายให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และเชื่อมโยงกับงานวิจัยระดับชาติในการแลกเปลี่ยนความรู้ที่จะนำมาพัฒนาพื้นที่ได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการศึกษารายงานวิจัยที่ดำเนินการแล้วเสร็จและสามารถสืบค้นได้จากฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และบทความวิจัยที่เผยแพร่ในระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย (Thai Journals Online) ในระยะเวลา 12 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2555-2566 เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งองค์ความรู้ที่ได้จะเป็นแนวทางการพัฒนาในระดับปฏิบัติการของผู้เกี่ยวข้องที่ต้องการนำผลการวิจัยไปใช้ในการทำงาน ตลอดจนพิจารณาถึงแนวโน้มจากงานวิจัยในพื้นที่เพื่อวิจัยต่อยอดต่อไป (Gilson, 2014) รวมทั้งผู้บริหารยังสามารถนำข้อมูลไปใช้วางแผน กำหนดยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในการจัดการ แก้ปัญหา และพัฒนาจังหวัดแพร่ได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะงานวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่
2. เพื่อสังเคราะห์ผลการวิจัยองค์ความรู้และข้อค้นพบงานวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแพร่
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาพื้นที่จังหวัดแพร่ตามยุทธศาสตร์ของจังหวัด

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับบริบท สภาพแวดล้อมทั่วไป และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแพร่ และแนวคิดเกี่ยวกับการสังเคราะห์งานวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. บริบท สภาพแวดล้อมทั่วไป และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแพร่

จังหวัดแพร่เป็น 1 ใน 17 จังหวัดภาคเหนือของประเทศไทย พื้นที่ล้อมรอบด้วยภูเขาทั้ง 4 ทิศ โดยพื้นที่ร้อยละ 80 เป็นภูเขา มีพื้นที่ราบเพียงร้อยละ 20 สำหรับใช้เป็นที่อยู่อาศัยและเกษตรกรรม ทรัพยากรสำคัญของแพร่ คือ ป่าไม้ มีพื้นที่ป่าถึงร้อยละ 64.44 ของพื้นที่ โครงสร้างทางเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง พริกใหญ่ และส้มเขียวหวาน อุตสาหกรรมที่สำคัญ ได้แก่ เฟอร์นิเจอร์และเครื่องเรือนไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ และอุตสาหกรรมเกษตร แพร่เป็นจังหวัดขนาดเล็กและประชากรยังคงมีฐานะยากจน จากข้อมูลของสำนักงานพาณิชย์จังหวัดแพร่ (2564) พบว่าสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ปัจจุบันแพร่กำลังก้าวสู่ “สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์” วิธีการดำเนินชีวิตเปลี่ยนไป และขาดแคลนวัยแรงงาน อันเป็นผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ดังนั้น ภาครัฐจึงจำเป็นต้องส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชากรในพื้นที่จังหวัดแพร่ รวมถึงต้องเร่งพัฒนา

ศักยภาพประชากรทุกช่วงวัย กอปรกับควรสนับสนุนให้ภาคประชาสังคมและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพประชากรกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ และกลับมาเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาจังหวัดแพร่

“เมืองเศรษฐกิจมั่นคง ชุมชนเข้มแข็ง ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์” เป็นเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดแพร่ที่มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจตามนโยบายรัฐบาลและความต้องการของพื้นที่ให้มีความมั่นคง รวมทั้งรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยภายใน ด้วยการป้องกันเชิงสังคมเพื่อให้ประชาชน/ชุมชนมีความเข้มแข็ง อยู่ดีกินดี และป้องกัน ปรามปราม เพื่อรักษา อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ฟื้นคืนและสมบูรณ์อย่างยั่งยืน จากแผนพัฒนาจังหวัดแพร่ 5 ปี พ.ศ. 2566-2570 (องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่, 2565) ได้แก่ ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ 1 ยกระดับขีดความสามารถและเพิ่มประสิทธิภาพการเกษตร เศรษฐกิจ การค้า การลงทุนให้สามารถแข่งขันได้ เชื่อมโยงภูมิภาคและต่างประเทศ ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และภัยพิบัติแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ 3 ยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และยั่งยืน และยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ 4 ยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ลดความเหลื่อมล้ำ และเสริมสร้างความมั่นคงเพื่อรับรองการเป็นเมืองน่าอยู่

2. แนวคิดการสังเคราะห์งานวิจัย

การสังเคราะห์งานวิชาการเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการคิดต่อยอดความรู้และช่วยให้เกิดการสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ ส่วนการสังเคราะห์งานวิจัย (Research Synthesis) คือเทคนิคการนำผลงานวิจัยตั้งแต่ 2 เรื่องขึ้นไป มาบูรณาการตามระเบียบวิธีวิจัยทางวิทยาศาสตร์ เพื่อตอบปัญหาใดปัญหาหนึ่งโดยรวบรวมงานวิจัยหลาย ๆ เรื่องที่ศึกษาในประเด็นปัญหาเดียวกันมาศึกษาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ หรือวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งจุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอข้อสรุปอย่างเป็นระบบและได้คำตอบของปัญหาวิจัยที่ต้องการ รวมถึงได้ข้อเสนอแนะทั่วไปในหัวข้อที่ศึกษาโดยใช้เหตุผลเชิงอุปมาน ผลการสังเคราะห์ที่ได้รับจะกว้างขวางและกลุ่มเล็กมากกว่าผลงานวิจัยแต่ละเรื่อง (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) รวมทั้งให้ได้องค์ความรู้เชิงสรุปผลการวิจัยที่มีอยู่กระจุกกระจายให้ชัดเจนและสมบูรณ์

ประเภทของการสังเคราะห์งานวิจัยมีการจำแนกไว้สอดคล้องกัน 2 ประเภท ได้แก่ 1) การสังเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Synthesis) เป็นการวิเคราะห์งานวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกัน แล้วนำมาเขียนสรุปเข้าด้วยกันเป็นองค์ความรู้ของผู้วิจัย ซึ่งเป็นการสังเคราะห์เนื้อหาสาระเฉพาะส่วนที่เป็นข้อค้นพบของงานวิจัย ประเภทนี้จะสังเคราะห์ด้วยวิธีการบรรยายเพื่อให้ได้บทสรุปรวมข้อค้นพบของงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์โดยอาจยังคงสาระของงานวิจัยแต่ละเรื่องไว้ด้วย หรืออาจนำเสนอบทสรุปรวมในลักษณะภาพรวมโดยไม่คงสาระของงานวิจัยแต่ละเรื่องก็ได้ การสังเคราะห์วิธีนี้เป็นรูปแบบที่ช่วยให้เข้าใจงานวิจัยเชิงระบบได้ดีขึ้นผ่านกระบวนการที่สะท้อนมุมมองและการตัดสินใจของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งจะสรุปทิศทางแนวโน้ม หรือข้อเสนอที่ควรจะเป็นให้เหมาะสมกับบริบท (Gilson, 2014) และ 2) การสังเคราะห์

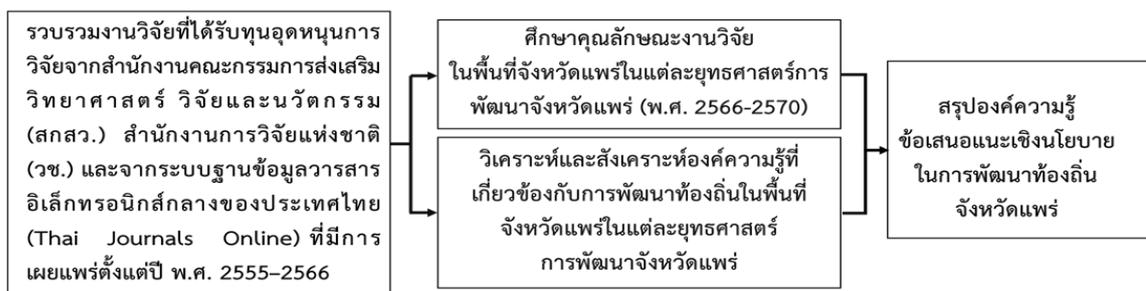

เชิงปริมาณ คือการใช้ระเบียบวิธีทางสถิติเพื่อนำเสนอข้อค้นพบจากงานวิจัยทุกเรื่องในหน่วยมาตรฐานเดียวกัน และบูรณาการข้อค้นพบของงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ พร้อมทั้งแสดงให้เห็นความเกี่ยวข้องของลักษณะงานวิจัย การสังเคราะห์ประเภทนี้ จึงเป็นการวิเคราะห์ผลการวิเคราะห์ (Analysis of Analysis) หรือการวิเคราะห์เชิงผสมผสาน (Integrative Analysis) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์อภิมาน (Meta-Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติในการรวบรวมผลวิจัยแต่ละเรื่องมาสรุปรวมกัน มีการให้ค่าเชิงปริมาณที่แน่นอน มักใช้กับกรณีงานวิจัยเชิงปริมาณที่มีความเป็นเนื้อเดียวกันและจะใช้งานวิจัยเพื่อสังเคราะห์อย่างน้อย 2-3 เรื่อง หรือยิ่งมากก็จะทำให้ได้ข้อสรุปที่ครอบคลุมและน่าเชื่อถือ (สุมิตรา ลิมสุวัฒน์, 2564)

เพื่อการรายงานผลการวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่ซึ่งรวบรวมจากงานวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากแหล่งทุนต่าง ๆ และมีการเผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555-2566 จากการทบทวนวรรณกรรมและการรวบรวมข้อมูลรายงานวิจัยในพื้นที่เพื่อเชื่อมโยงเนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิดการสังเคราะห์งานวิจัย แล้วสรุปองค์ความรู้และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาท้องถิ่นให้เหมาะสมกับบริบทจังหวัดแพร่ ซึ่งการวิจัยนี้มีส่วนเสริมสร้างกลไกเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา ชุมชนผู้ประกอบการ และหน่วยงานภาครัฐที่จะนำไปสู่ข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ต่อแนวทางการทำวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่ต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและขั้นตอนการสังเคราะห์งานวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาและบรรยายเพื่อสรุปผลการวิจัยตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแพร่ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) (องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่, 2565) ดังแสดงตามภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้รวบรวมรายงานวิจัยและบทความวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่ ระหว่าง พ.ศ. 2555-2566 โดยการวิเคราะห์เนื้อหา ดังมีกระบวนการวิจัยต่อไปนี้

1. การสืบค้น ผู้วิจัยใช้คำค้น “จังหวัดแพร่” ในการสืบค้นงานวิจัยจากแหล่งสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย (Thai Journals Online)
2. การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยคัดกรองผลจากข้อ 1. ด้วยการอ่านบทคัดย่อและพิจารณาคัดเลือกงานวิจัยที่มีวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการ และผลการวิจัยที่มีผลกระทบต่อพัฒนาจังหวัดแพร่ จึงได้กลุ่มตัวอย่างงานวิจัยมาใช้ในการวิจัยนี้มีจำนวน 250 เรื่อง
3. ผู้วิจัยอ่านงานวิจัยอย่างละเอียด แล้วรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัยและแบบบันทึกการสกัดข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อศึกษาลักษณะงานวิจัย โดยมีแนวทางการวิเคราะห์ ดังนี้
 - 4.1 การใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป เช่น ประเภท ปีที่รวบรวมข้อมูล ปีที่เผยแพร่ ศาสตร์/สาขาวิชาในการผลิต จุดมุ่งหมาย และการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ เพื่อวิเคราะห์ค่าความถี่และร้อยละ
 - 4.2 การวิเคราะห์เนื้อหา โดยพิจารณาสาระสำคัญของแต่ละงานวิจัย ซึ่งประกอบด้วยคำสำคัญ วัตถุประสงค์ ตัวแปร และผลการวิจัย แล้วกำหนดรหัสเพื่อจัดกลุ่มข้อมูล (Clustering) ในขั้นนี้ได้นำข้อมูลจากการวิเคราะห์และแยกองค์ประกอบตามแต่ละปัจจัยมาทำการเข้ารหัสข้อมูล แล้วจัดกลุ่มตามความคล้ายคลึงของปัจจัยที่วิเคราะห์ได้ แล้วแยกตามกลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแพร่ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)
5. การสังเคราะห์งานวิจัยโดยใช้การเชื่อมโยงเชิงตรรกะ (Logical Linked) ผู้วิจัยได้นำข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษามาจัดทำเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นตามประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแพร่ 5 ปี และสร้างแผนผังองค์ความรู้
6. ประเมินและกำหนดข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดแพร่

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดแพร่ระหว่าง พ.ศ. 2555-2566 มีรายละเอียด คือปีที่ตีพิมพ์เผยแพร่ การเผยแพร่ผลงานวิจัยตั้งแต่ พ.ศ. 2555-2566 จำนวน 250 เรื่อง พบว่า พ.ศ. 2564 มีงานวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่มากที่สุด ร้อยละ 18.40 รองลงมาคือ พ.ศ. 2561 และ พ.ศ. 2563 ตามลำดับ สาขาที่ผลิตงานวิจัย พบว่าเป็นงานวิจัยกลุ่มสังคมศาสตร์ ร้อยละ 71.20 ส่วนกลุ่มวิทยาศาสตร์ ร้อยละ 28.80 เมื่อพิจารณาแยกตามสาขาวิชา พบว่าสาขาสังคมวิทยามีจำนวนงานวิจัยมากที่สุด รองลงมาคือสาขาปรัชญาและการศึกษา วิทยาศาสตร์การแพทย์ เกษตรศาสตร์ และชีววิทยา ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามระเบียบวิธีวิจัย พบว่ามีงานวิจัยเชิงบรรยายมากที่สุด รองลงมา คืองานวิจัยเชิงสำรวจ งานวิจัยเชิงทดลองและกึ่งทดลอง และงานวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ ตามลำดับ และเมื่อจำแนกตามการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่ามีงานวิจัยเชิงปริมาณมากที่สุด รองลงมา คืองานวิจัยเชิงคุณภาพ และงานวิจัยแบบผสม ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าเมื่อพิจารณางานวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่ตามประเด็นยุทธศาสตร์ การพัฒนาจังหวัดแพร่ พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับองค์ความรู้ที่สนับสนุนยุทธศาสตร์ที่ 4 มีจำนวน มากถึงร้อยละ 64.00 โดยงานวิจัยเหล่านี้มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างโอกาสอาชีพ และสนับสนุน สิทธิและสวัสดิการพื้นฐานให้กับประชาชน รองลงมาคือเพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนและส่งเสริม การเรียนรู้ตลอดชีวิต และเพื่อพัฒนาเสริมสร้างความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตามลำดับ

องค์ความรู้ที่งานวิจัยให้ความสำคัญรองลงมา คือองค์ความรู้ที่สนับสนุนยุทธศาสตร์ที่ 2 ร้อยละ 13.20 โดยมีเป้าหมายเพื่ออนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างสมดุลทางธรรมชาติ และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รองลงมาคือเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการมีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ และเพื่อพัฒนาระบบและกลไก การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการ ตามลำดับ ในขณะที่จากการสังเคราะห์ ไม่พบงานวิจัยที่เสนอองค์ความรู้ด้านพลังงานทดแทน

องค์ความรู้ที่งานวิจัยให้ความสำคัญถัดมา คือองค์ความรู้ที่สนับสนุนยุทธศาสตร์ที่ 1 ร้อยละ 12.80 โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับคุณภาพสินค้าและบริการ รองลงมาเพื่อ สร้างโอกาสทางการตลาดและส่งเสริมความร่วมมือด้านการค้า การลงทุน และเพื่อพัฒนา ขีดความสามารถในการแข่งขันและสร้างนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ตามลำดับ

ส่วนองค์ความรู้ที่พบน้อยที่สุด คือยุทธศาสตร์ที่ 3 ร้อยละ 10.00 ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริม สนับสนุนการอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาเพื่อเพิ่มคุณค่าและมูลค่าทางเศรษฐกิจ รองลงมา คือการพัฒนา เพื่อยกระดับแหล่งท่องเที่ยว และการพัฒนาส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ตามลำดับ ทั้งนี้ยังพบว่าในพื้นที่ยังขาดงานวิจัยที่จะสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพด้านบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการการท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ที่ 3 จากการสังเคราะห์เชิงเนื้อหาของงานวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่ ทำให้เกิดองค์ ความรู้และสามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ของจังหวัดแพร่ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับขีดความสามารถและเพิ่มประสิทธิภาพการเกษตร เศรษฐกิจ การค้า การลงทุน ให้สามารถแข่งขันได้เชื่อมโยงภูมิภาคและต่างประเทศ **แนวทางการพัฒนา** 1) เพิ่มมูลค่าให้ผลิตภัณฑ์ และเศรษฐกิจรากฐาน เช่น ผลิตภัณฑ์ไม้สักและผ้าหม้อห้อม 2) จัดการห่วงโซ่อุปทาน 3) วิเคราะห์ต้นทุน และผลตอบแทน 4) ส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่าย และ 5) อบรมให้ความรู้และสร้างทัศนคติ แก่เกษตรกร

ยุทธศาสตร์ที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และภัยพิบัติแบบบูรณาการ อย่างยั่งยืน **แนวทางการพัฒนา** 1) ส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์และป้องกัน 2) ใช้ภูมิปัญญาในการอนุรักษ์ ธรรมชาติ เช่น การบวชป่า 3) สร้างระบบติดตามเพื่อประเมินปัญหาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม 4) สร้างเครือข่ายระหว่างภาครัฐและประชาชน และ 5) จัดฝึกอบรมเพื่อให้เกิดการตระหนักที่จะอนุรักษ์ ธรรมชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และยั่งยืน **แนวทางการพัฒนา** 1) ประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลและอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว พฤติกรรมนักท่องเที่ยว และการตัดสินใจท่องเที่ยวเมื่อรองอย่างจังหวัดแพร่ และ 3) ควรมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวจากภาครัฐเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ลดความเหลื่อมล้ำ และเสริมสร้างความมั่นคงเพื่อรับรองการเป็นเมืองน่าอยู่ **แนวทางการพัฒนา** 1) ด้านคุณภาพชีวิต: ส่งเสริมการดูแลสุขภาพประชาชน บริการสาธารณสุข พัฒนาสังคมผู้สูงอายุ 2) ด้านโอกาสทางการศึกษา: พัฒนาระบบการเรียนการสอน สร้างการเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญา ฯลฯ และ 3) ด้านสังคม: ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครอง สร้างระบบการป้องกันภัย รวมถึงพัฒนาการบริหารงานหน่วยงานภาครัฐ จากผลการวิจัยสามารถสรุปเป็นแผนภาพความคิดได้ ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 แสดงแนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ของจังหวัดแพร่

อภิปรายผล

จากการสังเคราะห์งานวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่ ระหว่าง พ.ศ. 2555-2566 จำนวน 250 เรื่อง สะท้อนให้เห็นถึงองค์ความรู้ที่สามารถกำหนดข้อเสนอแนะและแนวทางในการพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้เป็น 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะงานวิจัย จากผลการวิจัยพบว่างานวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่มีการตีพิมพ์เผยแพร่มากที่สุดในปี พ.ศ. 2564 และเป็นงานกลุ่มสาขาสังคมวิทยามากที่สุดและเป็นงานวิจัยเชิงบรรยาย โดยเน้นการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฤตินันท์ สมุทร์ทัย และคณะ (2563) และเอนก ชิตเกษร และเทียน เสร้ามัญญ (2563) ที่มุ่งหมายอธิบายถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและพยายามชี้ให้เห็นถึงปัจจัยความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากประชาชนในพื้นที่จังหวัดแพร่ ทั้งนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นแบบเชิงปริมาณเพื่ออธิบายเหตุการณ์ต่าง ๆ จึงทำให้ได้ผลที่น่าเชื่อถือและเหมาะสมกับบริบทพื้นที่ (ธิดารัตน์ สุขประภากรณ์, 2564) และผลการวิจัยยังพบว่า งานวิจัยทั้งหมดในพื้นที่เป็นงานวิจัยประยุกต์และงานวิจัยเชิงปฏิบัติการที่มุ่งหาแนวทางปฏิบัติ โดยเสาะแสวงหาความรู้และประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติหรือ

แก้ปัญหาโดยตรงต่อชุมชน (บุบผา เมฆศรีทองคำ, 2565) ทั้งยังสอดคล้องกับที่สัญญา ยีอราน และศิริไลซ์ วรรัตน์วิจิตร (2561) ได้ศึกษางานวิจัยเชิงปฏิบัติการที่มุ่งวิจัยชุมชนโดยชุมชนมีส่วนร่วมกับนักวิจัย ทั้งทำงานและวิเคราะห์ปัญหาอย่างเป็นระบบ ทำให้สมาชิกชุมชนเห็นความสำคัญของปัญหาที่มีผลกระทบต่อชีวิต และสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาท้องถิ่น ด้วยเหตุนี้จึงเป็นผลสรุปของงานวิจัยนี้ คือพบประเด็นวิจัยเพื่อการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำทั้งคุณภาพชีวิต การศึกษา และการเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิต

2. การสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแพร่ 5 ปี พบว่างานวิจัยในพื้นที่ที่พบมากที่สุด คือมุ่งวิจัยองค์ความรู้ด้านการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตซึ่งตรงกับยุทธศาสตร์ที่ 4 สอดคล้องกับงานวิจัยของฤตินันท์ สมุทรทัย และคณะ (2563) และเอนก ชิตเกษร และเทียน เลรารัฐ (2563) ที่มุ่งเน้นเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน สร้างโอกาสอาชีพ สนับสนุนสิทธิ และสวัสดิการพื้นฐาน โดยมีองค์ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยเฉพาะเรื่องสาธารณสุข การเตรียมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และการส่งเสริมให้พัฒนาทางสถาบันสังคมให้แข็งแรง รองลงมา งานวิจัยที่สนับสนุนยุทธศาสตร์ที่ 2 กล่าวคือแพร่เป็นจังหวัดที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติโดยเฉพาะแหล่งป่าไม้ มีพันธุ์พืชหลากหลาย และยังมีไม้เศรษฐกิจที่สำคัญต่อการสร้างรายได้ของประชาชน โดยองค์ความรู้หลักที่ได้จากวิจัยประกอบด้วยการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ นอกจากนี้ ยังมีองค์ความรู้ที่สำคัญคือการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม ผลการสังเคราะห์ข้อมูลไม่พบบางงานวิจัยที่สนับสนุนองค์ความรู้ในการใช้พลังงานทดแทน ซึ่งสถานการณ์ปัจจุบันและการเติบโตทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีทำให้มีการใช้พลังงานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องส่งผลให้เกิดปัญหาตามมา เช่น ปัญหาขาดแคลนพลังงานและมลพิษ ซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหานี้ที่รัฐบาลกำหนดเป็นนโยบายคือการใช้พลังงานทดแทน (พัทธ์ธีรา สติธัยภาคิกุล, และคณะ, 2563) จึงจำเป็นต้องเร่งสร้างองค์ความรู้และพัฒนานวัตกรรมพลังงานทดแทน ประสานความร่วมมือกันสร้างจิตสำนึกและให้ความรู้แก่ประชาชนเพื่อให้ตระหนักถึงการใช้อย่างเหมาะสม ถัดมางานวิจัยที่สนับสนุนยุทธศาสตร์ที่ 1 กล่าวคือจังหวัดแพร่มีรายได้หลักจากภาคเกษตร มีการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสินค้าเกษตรทั้งสินค้าอุปโภคและบริโภค เช่น น้ำผึ้ง ผลิตภัณฑ์สมุนไพร อาหารแปรรูป ผ้าหม้อฮ่อม เป็นต้น องค์ความรู้หลักที่ได้คือการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและบริการ การสร้างมูลค่าเศรษฐกิจฐาน การพัฒนาศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตรคุณภาพ การสร้างโอกาสและการส่งเสริมการตลาด ส่วนงานวิจัยที่พบน้อยที่สุด คืองานวิจัยที่สนับสนุนยุทธศาสตร์ที่ 3 กล่าวคือ การท่องเที่ยวเมืองรองอย่างจังหวัดแพร่ เมืองขนาดเล็กที่ไม่มีชื่อเสียงมากนักแต่มีความเป็นมาของตนเองที่น่าสนใจและมีสิ่งน่าชม สถานที่ท่องเที่ยวเน้นศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น มีธรรมเนียมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะพื้นถิ่น ทรัพยากร ธรรมชาติสวยงาม มีสถานที่ที่มีประวัติศาสตร์สำคัญ (จันจิรา แก้วอ่อน และคณะ, 2565) องค์ความรู้หลักจากงานวิจัยคือการส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและยกระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว แต่งานวิจัยที่พบ

น้อย คืองานที่สนับสนุนการยกระดับศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว อีกทั้งยังไม่พบงานวิจัยที่สนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์และบริการ

3. แนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแพร่จากการสังเคราะห์งานวิจัยวิธีวิเคราะห์เนื้อหาและศึกษาความสัมพันธ์ของงานวิจัยตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแพร่ 5 ปี ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อแนวทางการพัฒนาซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาทั้ง 4 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่ 1 ยกกระดับขีดความสามารถและเพิ่มประสิทธิภาพการเกษตร เศรษฐกิจ การค้า การลงทุนให้สามารถแข่งขันได้เชื่อมโยงภูมิภาคและต่างประเทศ (ด้านเศรษฐกิจ) ประเด็นที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากร ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และภัยพิบัติแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน (ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม) ประเด็นที่ 3 ยกกระดับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และยั่งยืน (ด้านการท่องเที่ยว) และประเด็นที่ 4 ยกกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ลดความเหลื่อมล้ำ และเสริมสร้างความมั่นคงเพื่อรับรองการเป็นเมืองน่าอยู่ (ด้านคุณภาพชีวิต) สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านเศรษฐกิจ เป้าหมายเพื่อพัฒนาระบบให้เกษตรกรและธุรกิจเกษตรมีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถเชื่อมโยงกับภาคอื่น ต่างประเทศ และตลาดโลกเพื่อเพิ่มโอกาสในการผลิต การค้า และการลงทุน ให้มีศักยภาพสูงขึ้น แนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ 1) ส่งเสริมกระบวนการ/กิจกรรมที่สร้างความคุ้มค่า และเพิ่มประสิทธิภาพให้กับผลิตภัณฑ์/บริการเดิม โดยมุ่งพัฒนาทรัพยากรและใช้เทคโนโลยีเพื่อลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตและคุณภาพ อีกทั้งภาคเกษตรยังมีการผลิตรูปแบบเดิมจึงควรมีกิจกรรมที่มุ่งให้ข้อมูลความรู้ เทคโนโลยี ทักษะ และเสริมสร้างความเข้าใจแก่เกษตรกรเพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินกิจกรรมเกษตร รวมทั้งสร้างนวัตกรรมหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ 2) ส่งเสริมการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนในบริหารจัดการ และตัดสินใจในธุรกิจ และ 3) ควรส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการเกษตร เพื่อแบ่งปันข้อมูล และพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน

3.2 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป้าหมายเพื่อใช้อย่างมีสติปัญญาและรับผิดชอบ ต่อการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน รวมถึงจัดการความเสี่ยงต่อภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้น ด้วย แนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) ส่งเสริมให้มีกิจกรรมอนุรักษ์ ฟื้นฟู และสร้างความเข้มแข็งให้กับทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถใช้งานได้อย่างยั่งยืน 2) ส่งเสริมให้ใช้ภูมิปัญญาและประสบการณ์ ท้องถิ่นเพื่อประเมินและส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีกระบวนการ กิจกรรม หรือระบบติดตามปัญหา เป็นเครื่องมือเฝ้าระวังที่จะช่วยลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติธรรมชาติและเตรียมความพร้อมเพื่อลดผลกระทบ ของภัยพิบัติต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม และ 3) ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐและ ชุมชนเพื่อวางแผนดำเนิน ติดตาม และประเมิน รวมทั้งจัดฝึกอบรมเพื่อตระหนักที่จะร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

3.3 ด้านการท่องเที่ยว เป้าหมายเพื่อพัฒนาและสร้างโครงสร้างการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทั้งเชิง วัฒนธรรมและการรักษาสีสิ่งแวดล้อม โดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสถานที่ท่องเที่ยวให้เสื่อมโทรม และ ทำให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น รวมทั้งใช้งานได้อย่างยั่งยืน จังหวัดแพร่มีประวัติศาสตร์ยาวนานและมี แหล่งวัฒนธรรมมากมาย ดังนั้นแนวทางการพัฒนาของทั้งชุมชนและภาครัฐ ควรร่วมกันประเมินศักยภาพ แหล่งท่องเที่ยวเพื่อกำหนดแผนและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยว พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวทั้งทักษะการสื่อสาร ทักษะการบริการลูกค้า การจัดการกิจกรรม

ท่องเที่ยว แนวทางนี้มีส่วนสำคัญที่ช่วยให้ภาคเอกชนและภาครัฐพัฒนาและปรับตัวกับพลวัตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้การรวบรวมประเพณี พิธีกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นกระบวนการสำคัญในการกำหนดแผนจัดการแหล่งท่องเที่ยว เพื่อช่วยให้ชุมชนสามารถเชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบันได้ และสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมวัฒนธรรมและสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งแรงได้อีกด้วย

3.4 ด้านคุณภาพชีวิต มุ่งเน้นพัฒนาและปรับปรุงสถานะและประสิทธิภาพของชีวิตด้านต่าง ๆ เพื่อให้มีความพึงพอใจและความสุขมากขึ้น เสริมสร้างครอบครัวและชุมชนเข้มแข็ง เสริมสร้างทักษะให้เติบโตในอาชีพ มั่นคง และปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ผลการสังเคราะห์ พบว่างานวิจัยที่ศึกษาประเด็นคุณภาพชีวิตมีมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของฤตินันท์ สมุทรทัย และคณะ (2563) และเอนกชิตเกษร และเทียน เสรรามัญ (2563) ด้วยประเด็นเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตมีผลต่อความเป็นอยู่ของผู้คนและสังคม ดังนั้น แนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) ด้านสาธารณสุข ควรส่งเสริมการดูแลสุขภาพประชาชนทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เช่น ให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรค ดูแลโภชนาการ มีระบบสาธารณสุขที่เข้าถึงสะดวกและเพียงพอต่อความต้องการ 2) ด้านการศึกษา ควรสนับสนุนการศึกษาที่มีคุณภาพและเป็นธรรม ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาความรู้และทักษะที่เอื้อต่อการดำเนินชีวิตในพลวัตสังคม มีกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้/ภูมิปัญญาเพื่อสืบทอดและอนุรักษ์ประเพณีของชุมชนและสังคม 3) ด้านผู้สูงอายุ ควรมีมาตรการเสริมสร้างสุขภาพ คุณภาพชีวิตและสวัสดิการในสังคมผู้สูงอายุ สนับสนุน สร้างโอกาสให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและการทำงาน และมีความสุขตามช่วงวัย 4) ด้านสังคม ควรเสริมสร้างพื้นฐานและโครงสร้างสังคมให้แข็งแรงและทนทานต่อพลวัตสังคม โดยพัฒนาสังคมให้แข็งแรงแก้ไขปัญหา และรับมือกับความเสี่ยงและวิกฤตการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนชุมชนและระบบสังคมให้เข้มแข็ง และ 5) การบริหารงานของหน่วยงานรัฐเป็นกระบวนการสร้างความเข้มแข็งทางสังคม เพื่อให้สามารถรับมือกับความท้าทายและปัญหาในระดับต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการสังเคราะห์งานวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่ พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุปผลได้ดังภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 แสดงแนวทางการพัฒนาจังหวัดแพร่อย่างยั่งยืน

จากแผนภาพที่ 3 แนวทางการพัฒนาจังหวัดแพร่อย่างยั่งยืน พบว่าองค์ความรู้จากงานวิจัยในพื้นที่มีจุดเด่นในการพัฒนาศักยภาพพื้นฐาน เช่น องค์ความรู้ด้านเศรษฐกิจ มีการผลิตและยกระดับสินค้าและบริการของท้องถิ่น ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีการอนุรักษ์และฟื้นฟู ด้านการท่องเที่ยวมีการส่งเสริม อนุรักษ์ และเผยแพร่ภูมิปัญญา ด้านคุณภาพชีวิตมีการสร้างโอกาสอาชีพ สนับสนุนสิทธิและสวัสดิการพื้นฐานให้กับประชาชน ในขณะที่การพัฒนาอย่างขาดแคลนองค์ความรู้จากงานวิจัยในด้านการสร้างนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ พลังงานทดแทน การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว การสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์และบริการ และด้านคุณภาพชีวิตควรสนับสนุนการวิจัยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเมือง ดังนั้น การกำหนดนโยบาย/แนวทางการพัฒนาจังหวัดแพร่จึงควรผลักดันกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ชุมชน และนักวิจัย เพื่อพัฒนางานวิจัยและนำองค์ความรู้ที่ได้ไปพัฒนาชุมชนให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่อันจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นจังหวัดแพร่อย่างยั่งยืน

สรุป

สรุปภาพรวมของการสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่ ซึ่งเผยแพร่ระหว่าง พ.ศ. 2555-2566 จำนวน 250 เรื่อง พบว่า งานวิจัยที่ศึกษาได้สร้างองค์ความรู้หลากหลายศาสตร์/สาขาวิชา ซึ่งสาขาที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุดคือกลุ่มสาขาสังคมวิทยา งานวิจัยส่วนใหญ่มีจุดมุ่งหมายเชิงอธิบายถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและมุ่งหาแนวทางปฏิบัติในการนำไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาและแก้ปัญหาในพื้นที่ทั้งในระดับชุมชน ตำบล อำเภอ เมื่อพิจารณาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแพร่ พ.ศ. 2566-2570 พบว่าองค์ความรู้จากงานวิจัยให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ที่ 1 และยุทธศาสตร์ที่ 3 ตามลำดับ สำหรับแนวทางการพัฒนาพื้นที่ตามยุทธศาสตร์จังหวัด ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ควรส่งเสริมกระบวนการ/กิจกรรมที่สร้างความคุ้มค่าและเพิ่มประสิทธิภาพผลิตภัณฑ์ ยุทธศาสตร์ที่ 2 ควรส่งเสริมให้มีกิจกรรมอนุรักษ์ ฟื้นฟู อนุรักษ์ภูมิปัญญาเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์ที่ 3 ควรพัฒนาศักยภาพบุคลากรและประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อกำหนดแผนและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และยุทธศาสตร์ที่ 4 ควรส่งเสริมด้านการสาธารณสุข การศึกษา ผู้สูงอายุ และการบริหารงานของหน่วยงานรัฐให้เป็นกระบวนการสร้างความเข้มแข็งทางสังคมเพื่อรับมือกับปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลจากการสังเคราะห์องค์ความรู้งานวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการพัฒนาของหน่วยงานภาครัฐได้ ควรส่งเสริมให้สร้างเครือข่ายนักวิจัย นักวิชาการ ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และวิจัย อันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นที่ตรงกับความต้องการของชุมชน

1.2 ผลวิจัยพบองค์ความรู้จากงานวิจัยเพื่อมุ่งพัฒนาตามยุทธศาสตร์ที่ 4 มีมากที่สุด ในขณะที่ยุทธศาสตร์ที่ 3 มีน้อยที่สุด จึงควรส่งเสริมงานวิจัยที่มุ่งพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในหลากหลายมิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว การสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์และบริการด้านการท่องเที่ยว ซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1.3 ผลการวิจัยยังไม่พบงานวิจัยที่สนับสนุนการพัฒนาตามเป้าหมายส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนอย่างมีประสิทธิภาพตามยุทธศาสตร์ที่ 2 จึงควรส่งเสริมและสนับสนุนหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษาให้ร่วมกันวิจัยและพัฒนานวัตกรรม รวมถึงส่งเสริมเทคโนโลยีพลังงานทดแทนด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การสังเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่นี้ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยที่มีลักษณะหลากหลายทั้งในด้านศาสตร์ องค์ความรู้ วัตถุประสงค์ และระเบียบวิธีวิจัย ทำให้ยากที่จะวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคำนวณหาขนาดอิทธิพล (Effect Size) ของงานวิจัยที่มีต่อการวัดคุณภาพของงานวิจัยได้ ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรกำหนดปรากฏการณ์หรือปัญหาที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อจะทำการวิเคราะห์อภิมาน (Meta-analysis) ซึ่งผลการวิเคราะห์จะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นในผลลัพธ์ที่ได้ในการวิจัยมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กิตติยาภรณ์ ยุสินธุ์, สมพงษ์ ปั่นหุ่่น และสุริพร อนุศาสนนันท์. (2564). การสังเคราะห์งานวิจัยอิทธิพลของปัจจัยที่มีต่อความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคทางการเรียน: การวิเคราะห์อภิมาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 21(2), 124-142.
- จันจิรา แก้วอ่อน, ภูวเดช ธนชานนท์ และสมกมล รักวีระธรรม. (2565). การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวบ้านนาคูหา จังหวัดแพร่. *วารสารวิชาการเพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมเชิงพื้นที่*, 3(3), 11-25.
- จิตรัตน์ สุขประภาภรณ์. (2564). การสังเคราะห์งานวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. *วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่*, 22(1), 163-178.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *การวิเคราะห์อภิมาน META-ANALYSIS*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุบผา เมฆศรีทองคำ. (2565). คุณภาพ คุณค่า และคุณประโยชน์ของการวิจัยเพื่อท้องถิ่นภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ทั่วประเทศ: การสังเคราะห์งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นช่วง 15 ปี. *วารสารวิธีวิทยาการวิจัย*, 35(2), 117-141.
- พัทธ์ธีรา สติธัยภาศีกุล, อนันต์ ธรรมชาลัย และเกียรติชัย วีระญาณนนท์. (2563). การพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมพลังงานทดแทนในประเทศไทย. *วารสารวิชาการการตลาดและการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*, 7(2), 13-29.

- ฤตินันท์ สมุทร์ทัย, ฆนธรส ไชยสุต, พิมพ์ทอง สังสุทธิพงษ์ และหนึ่งหทัย ชัยอากร. (2563). การสังเคราะห์งานวิจัยในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ระหว่างปี พ.ศ. 2549 – 2559. *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*, 8(1), 275-289.
- สัททยา วิเศษ, สมจันท์ ศรีปรัชยานนท์, ทิพาภาณ เยสุวรรณ์, จอมพน สมหวัง และปาณิสรา เพชรักษ์. (2565). การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ภาคเหนือตอนบน. *วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ*, 8(1), 143-159.
- สุมิตรา ลี้มสุวัฒน์. (2564). การวิเคราะห์ห่อภิมาณในงานวิจัยด้านการจัดการเรียนการสอน. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ*, 16(3), 233-245.
- สัญญา เคนาภูมิ. (2562). หลักการและแนวทางการสังเคราะห์งานวิชาการ. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 3(2), 89-106.
- สัญญา ยีอราน และศิริไลซ์ วรรณรัตน์วิจิตร. (2561). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมสู่ความสำเร็จ การเปลี่ยนแปลงนโยบายในระบบสุขภาพ. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยและการสาธารณสุขภาคใต้*, 5(2), 288-300.
- สำนักงานพาณิชย์จังหวัดแพร่. (2564). *ข้อมูลทั่วไปจังหวัด*. สืบค้น 22 พฤษภาคม 2567. จาก <https://phrae.moc.go.th/th/content/page/index/id/1055>.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2567). *แผนพัฒนาสถิติระดับจังหวัด (พ.ศ. 2566 - 2570)*. สืบค้น 21 พฤษภาคม 2567. จาก https://www.nso.go.th/nsoweb/province/download_file/Fa/th.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่. (2565). *แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2566-2570) องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่*. สืบค้น 31 มกราคม 2567. จาก <https://shorturl.asia/lkETB>.
- อรประภัสร์ สร้อยเสนา, ต่อลาภ คำโย, ปัญจพร คำโย และอิสริย์ ฮาวปินใจ. (2565). ความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติของประชาชนในจังหวัดแพร่ที่มีต่อโครงการสร้างป่าสร้างรายได้ ตามแนวพระราชดำริฯ. *วารสารวนศาสตร์ไทย*, 41(2), 27-38.
- เอนก ชิตเกษร และเทียน เลรามัญ. (2563). การสังเคราะห์งานวิจัยในพื้นที่จังหวัดน่าน ระหว่างปี พ.ศ. 2549–2559 เพื่อการจัดการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*, 14(1), 41-58.
- Gilson, L. (2014). Qualitative research synthesis for health policy analysis: What does it entail and what does it offer?. *Health Policy and Planning*, 29(Suppl. 3), iii1-iii5.

ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ของหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้า ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ECONOMIC FACTORS THAT AFFECT THE STOCK PRICES OF POWER PLANT STOCKS LISTED ON THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND

สุพรรณ พันธุ์สุข และกนกพร ภาคีฉาย

Suphan Phansook and Kanokporn Pakeechai

คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

E-mail: suphanphansook@gmail.com

Received May 23, 2024; Revised สิงหาคม 1, 2024; Accepted September 18, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ของหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้าที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยการศึกษาจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลราคาหลักทรัพย์ของหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้าที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 25 หลักทรัพย์ และปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ จำนวน 5 ปัจจัย ได้แก่ ดัชนีราคาหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) ราคาน้ำมันดิบ (WTI) อัตราแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์สหรัฐ (USD) ดัชนีการอุปโภคบริโภคภาคเอกชน (CPI) และดัชนีการลงทุนภาคเอกชน (PII) ข้อมูลที่รวบรวมได้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ แบบรายเดือน ในช่วงระยะเวลา 5 ปี (เดือน มีนาคม 2561 - กุมภาพันธ์ 2566) จำนวนข้อมูลทั้งสิ้น 1,800 ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำตัวแปรเข้าทั้งหมด (Enter Regression) สถิติที่ใช้ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษาพบว่า มีตัวแปรอิสระ 2 ตัว ที่สามารถอธิบายอัตราผลตอบแทน ของราคาหลักทรัพย์หุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้าที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ได้แก่ ดัชนีราคาหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับราคาหลักทรัพย์ และราคาน้ำมันดิบ (WTI) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับราคาหลักทรัพย์ สำหรับปัจจัยที่ไม่ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์หุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้าที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ดัชนีการอุปโภคบริโภคภาคเอกชน (CPI) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับราคาหลักทรัพย์ ส่วนอัตราแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์สหรัฐ (USD) และดัชนีการลงทุนภาคเอกชน(PII) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับราคาหลักทรัพย์

คำสำคัญ: ราคาหุ้น, หุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้า, ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ, ตลาดหุ้น, ดัชนีราคาหุ้นตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Abstract

This article has the objective to study economic factors affecting the stock prices of power plant stocks listed on the Stock Exchange of Thailand. The study was done by collecting information on the stock prices of 25 power plant stocks and 5 economic factors namely The Securities Price Index of Thailand (SET), Crude Oil Price (WTI), US Dollar Exchange Rate (USD), Private Consumption Index (CPI) and Private Investment Index (PII). The collected data is quantitative monthly for a period of 5 years (March 2018 - February 2023). The total obtained 1,800 data were analyzed by importing all variables (Enter Regression). Statistics used in the study included Descriptive statistics and Inferential statistics together with Multiple Regression Analysis.

The results of the study found that there are two independent variables that can explain the rate of return of the securities prices of power plant stocks listed on the Stock Exchange of Thailand which have statistical significance at 0.01. Such variables include the Stock Price Index of Thailand (SET) which has a relationship in the same direction with stock prices and Crude Oil Prices (WTI) which has an inverse relationship with stock prices. Factor that does not have a statistically significant effect on the prices of power plant stocks listed on the Stock Exchange of Thailand is The Private Consumption Index (CPI) which has a relationship in the same direction with stock prices. As for the US Dollar Exchange Rate (USD) and The Private Investment Index (PII), both of them have inverse relationship with stock prices.

Keywords: Stock Prices, Power Plant Stocks, Economic Factors, Stock Market,
The Stock Exchange of Thailand

บทนำ

ปัจจุบันการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ เป็นที่นิยมสำหรับนักลงทุนเป็นอย่างมาก เนื่องจากผลตอบแทนของการลงทุน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นสูงกว่า อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำและอัตราเงินเฟ้อ เมื่อพิจารณาจากสถิติ ปีพ.ศ. 2531-2540 ที่อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 10 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2566) นักลงทุนอาจจะไม่ต้องแบกรับความเสี่ยง ในการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ เมื่อผลตอบแทนจากดอกเบี้ยเงินฝากประจำสูงมาก ส่งผลให้การฝากเงินในธนาคารสามารถเอาชนะเงินเฟ้อ และเพียงพอต่อการดำรงชีวิต ทำให้ในยุคสมัยนั้น การลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ จึงยังไม่เป็นที่นิยมและแพร่หลายมากนัก ในทางกลับกัน อัตราดอกเบี้ยเงินฝากในปัจจุบัน

เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 1.75 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2566) ที่ไม่สามารถเอาชนะเงินเฟ้อได้ การลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ จึงเป็นทางเลือกที่ดีสำหรับนักลงทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ปีพ.ศ. 2517 ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการซื้อขายหลักทรัพย์และให้บริการที่เกี่ยวข้อง โดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้จัดแบ่งกลุ่มบริษัทหุ้นที่จดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์ออกเป็น 8 กลุ่มอุตสาหกรรม 28 หมวดธุรกิจ หนึ่งในหมวดธุรกิจ ที่มีความสำคัญ และมีขนาดใหญ่ที่สุดในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ก็คือกลุ่มพลังงานโดยมีมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด(Market Capitalization) ในปี พ.ศ.2566 ประมาณ 4 ล้านล้านบาท (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2566) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคอุตสาหกรรมการผลิตพลังงานไฟฟ้า ที่มีการเติบโตอย่างก้าวกระโดด หากเทียบกับหลักทรัพย์ประเภทอื่น ๆ อาทิ ธุรกิจโรงกลั่น ธุรกิจเหมืองแร่ ธุรกิจจำหน่ายเชื้อเพลิง ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมพลังงานเช่นเดียวกัน โดยทิศทางการเติบโตของธุรกิจโรงไฟฟ้า คือความต้องการใช้ไฟฟ้าภายในประเทศ ซึ่งแปรผันตามภาวะเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลจะมีแนวทางการจัดทำแผน PDP2018 หรือแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย ปีพ.ศ.2561-2580 ขึ้นเพื่อกำหนดทิศทางของโรงไฟฟ้าภายในประเทศไทย เพื่อความมั่นคงทางด้านพลังงาน โดยมีการพยากรณ์ความต้องการพลังงานไฟฟ้าสูงสุด (Peak) ในปี พ.ศ. 2580 มีค่าประมาณ 53,997 เมกะวัตต์ ซึ่งในปี พ.ศ.2565 มีค่าความต้องการพลังงานไฟฟ้าสูงสุดเพียง 35,231 เมกะวัตต์ ซึ่งหมายความว่า จะมีโรงไฟฟ้าโครงการใหม่ ๆ ที่ถูกสร้างขึ้น เพื่อรองรับการเติบโตของประเทศอีกจำนวนมาก และโรงไฟฟ้าเดิมที่มีอยู่ ก็จะมีการพิจารณาต่อสัญญาไปอีกในอนาคต (สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน, 2563) ประกอบกับเทรนด์ธุรกิจในภาคอุตสาหกรรมการผลิตพลังงานไฟฟ้านั้น ยังสอดคล้องกับ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของ SDGs (Sustainable Development Goals) ในเป้าหมายที่ 7 โดยมีเป้าหมายการเพิ่มสัดส่วนพลังงานทดแทน การปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงาน การเข้าถึงการวิจัยและเทคโนโลยีพลังงานที่สะอาด ซึ่งจะส่งเสริมทำให้ธุรกิจภาคอุตสาหกรรมการผลิตพลังงานไฟฟ้านั้นมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

แต่อย่างไรก็ตามการที่นักลงทุนจะตัดสินใจเลือกลงทุนในหลักทรัพย์ใด หรือเลือกลงทุนในกลุ่มอุตสาหกรรมใด จำเป็นต้องตระหนักถึงความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ ความผันผวนของราคาและภาวะเศรษฐกิจในช่วงเวลานั้น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์นั้น ๆ ได้ ดังนั้นการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ ผู้ลงทุนควรต้องมีการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มาประกอบการพิจารณาตัดสินใจลงทุน ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงจากการลงทุน และสร้างผลตอบแทนตามที่คาดหวังได้

ด้วยเหตุผลและข้อมูลดังกล่าวข้างต้น หุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้าที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จึงมีความน่าสนใจในการลงทุนเพื่อหวังผลตอบแทน และการวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ จึงเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะช่วยให้นักลงทุนเข้าใจถึงความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัย

ทางด้านเศรษฐกิจที่มีต่ออุตสาหกรรมดังกล่าว ซึ่งบทความวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในเรื่อง “ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ของหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้าที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย” ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อนักลงทุน ในการตัดสินใจลงทุน และสร้างอัตราผลตอบแทนตามที่นักลงทุนคาดหวังจากการลงทุนได้ และเป็นแนวทางในการศึกษาหาความรู้ สำหรับผู้ที่สนใจต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจ ที่ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ของหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้าที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมมติฐานการวิจัย

H_1 : ดัชนีราคาหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ของหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้าที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

H_2 : ราคาน้ำมันดิบ (WTI) ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ของหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้าที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

H_3 : อัตราแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์สหรัฐ (USD) ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ของหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้าที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

H_4 : ดัชนีการอุปโภคบริโภคภาคเอกชน (CPI) ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ของหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้าที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

H_5 : ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน (PII) ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ของหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้าที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ของหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้าที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยทำการศึกษาจากเอกสาร วารสาร บทความ เพื่อนำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย

1. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

การวิเคราะห์เศรษฐกิจ เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญต่อการวิเคราะห์หลักทรัพย์ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจ จะส่งผลกระทบต่อราคาของหลักทรัพย์ เช่น หลักทรัพย์บางกลุ่ม

มีระดับราคาลดลง เมื่อสภาพเศรษฐกิจชะลอตัว และมีระดับราคาสูงขึ้น เมื่อเศรษฐกิจฟื้นตัวขึ้น พฤติกรรมดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ภาวะเศรษฐกิจโดยทั่วไปมีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานและความสามารถในการทำกำไรของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ ดังนั้น การวิเคราะห์หลักทรัพย์ จึงมีความจำเป็นต้องวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจ เพื่อนำไปสู่การคาดการณ์ทิศทางการขยายตัวของเศรษฐกิจ และกำหนดอุตสาหกรรมที่คาดว่าจะได้รับผลประโยชน์ จากการขยายตัวของเศรษฐกิจ ทำหน้าที่ที่ดีก็จะสามารถเลือกบริษัทที่ควรลงทุนในอุตสาหกรรมนั้นได้ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2558)

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ โดยอาศัยกรอบแนวความคิดที่ได้จากการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งทำการสังเคราะห์องค์ประกอบ ของปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ จากเอกสารและงานวิจัยจากหลายแห่ง ได้แก่ พงษ์ยุทธ กล้ายุทธ (2566), วริษฐา เจริญศรี และอดุลย์ สุภานันท์ (2566), อัครเทพ อากาศวิภาต และคณะ (2565), วิวัฒน์วงศ์ บุญหนู และคณะ (2566) และวิรัตน์ ทรงพิทักษ์กุล (2567) ผลการสังเคราะห์พบว่าปัจจัยที่สอดคล้องกับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ดัชนีราคาหุ้นตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) เป็นดัชนีที่สะท้อนความเคลื่อนไหวของราคาหลักทรัพย์ทั้งหมด โดยคำนวณจากหุ้นสามัญจดทะเบียนทุกตัวในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งจะรวมหน่วยลงทุนของกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ

1.2 ราคาน้ำมันดิบ (WTI) น้ำมันดิบจะซื้อขายกันด้วยสัญญาล่วงหน้า (Futures Contract) ซึ่งมีสัญญาเรียงกันไปเป็นรายเดือน เลือกซื้อขายได้ตามช่วงเวลาและวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ทั้งที่ใช้ลงทุนในเชิงการเงินและที่ต้องการซื้อขายน้ำมันดิบจริง

1.3 อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทและดอลลาร์สหรัฐ (USD) หมายถึงอัตราแลกเปลี่ยนของค่าเงินบาทต่อค่าเงินดอลลาร์สหรัฐ เช่น ค่าของเงินบาทเทียบกับ 1 หน่วยดอลลาร์สหรัฐอเมริกาเท่ากับ 35 บาท เป็นต้น

1.4 ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป (CPI) คือดัชนีราคาโดยรวมสินค้าทุกหมวดหมู่ เกี่ยวข้องกับ โภคภัณฑ์ บริการ และสินค้าทั้งหมด เป็นตัวเลขทางสถิติที่ใช้วัดการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าและบริการที่ครอบครัวยุคหรือผู้บริโภคซื้อบริโภคเป็นประจำ ในปัจจุบัน เปรียบเทียบกับราคาในปีที่กำหนดไว้เป็นปีฐาน

1.5 ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน (PII) เป็นดัชนีชี้ภาวะอุปสงค์ภายในประเทศที่สำคัญอีกตัวหนึ่ง ที่ชี้ทิศทางการลงทุนของภาคธุรกิจ ที่ชี้ภาวะการขยายตัว หรือหดตัวของการลงทุนโดยภาคเอกชนหรือธุรกิจได้อย่างมีนัยยะสำคัญ

2. ราคาหลักทรัพย์กลุ่มพลังงานและสาธารณูปโภค

กลุ่มอุตสาหกรรมและหมวดธุรกิจในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้แบ่งกลุ่มอุตสาหกรรมออกเป็น 8 กลุ่มหลัก ในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมหลักนั้น จะจำแนกออกเป็นหมวดธุรกิจต่าง ๆ ซึ่งบริษัท

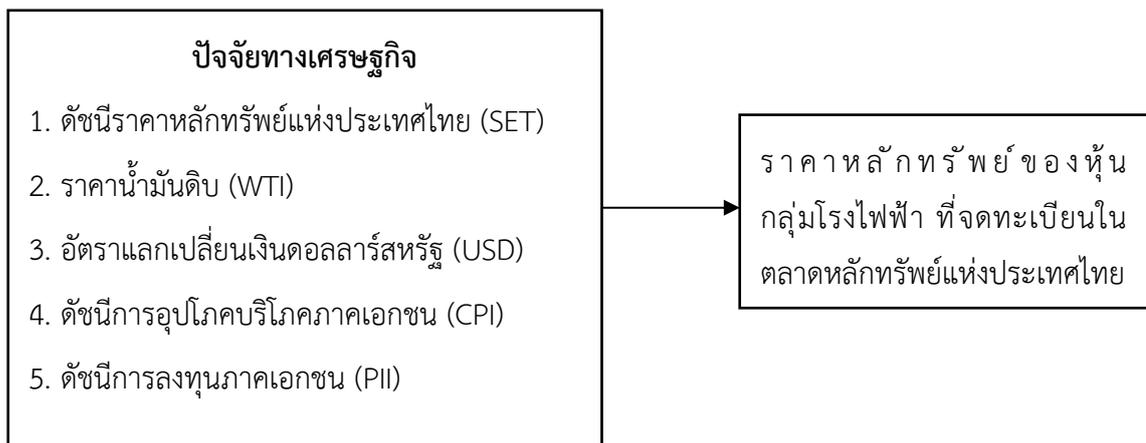
เดียวกันจะบ่งบอกถึงธุรกิจที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน และสามารถเปรียบเทียบกันได้ตามเกณฑ์ที่มาของรายได้และทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินธุรกิจ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2564)

จากการศึกษาเกี่ยวกับ ราคาหลักทรัพย์กลุ่มพลังงานและสาธารณูปโภค โดยอาศัยกรอบแนวความคิดที่ได้จากการค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งทำการสังเคราะห์องค์ประกอบของราคาหลักทรัพย์กลุ่มพลังงานและสาธารณูปโภค จากเอกสาร และงานวิจัยจากหลายแห่ง ได้แก่ ศุภิสรา กุศลฉันทน์ และธารินี พงศ์สุพัฒน์ (2566), ศรีัญญา ตระกูลไพศาล และศิริขวัญ เจริญวิริยะกุล (2566), รุธิยา ส่งสุข และธนกร สังขะรัมย์ (2565), ชัยวัฒน์ เทพวีระกุล และธนิดา จิตรน้อมรัตน์ (2565) และภณชิตรา รัตนคำ (2567) ผลการสังเคราะห์ทำให้ทราบถึงตัวแปรตาม ดังนี้

2.1 ราคาหลักทรัพย์ของหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้าที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย คือ ราคาของหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยมีลักษณะของหุ้นที่ประกอบกิจการโรงไฟฟ้า และสาธารณูปโภคต่าง ๆ ธุรกิจแบตเตอรี่ และธุรกิจที่เกี่ยวข้องหรือประกอบธุรกิจ โดยการเข้าถือหุ้นในบริษัทที่ประกอบธุรกิจผลิตและจำหน่ายไฟฟ้า

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปคัดเลือกตัวแปร จากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ที่มีผู้ทำการทำวิจัยในเรื่องเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดงานวิจัย เรื่องปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ของหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้าที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีระเบียบวิธีการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่

1.1 ราคาหลักทรัพย์ของหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้าที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 25 บริษัท (ในที่นี่จะทำการคัดเลือกตัวแปรตามจาก หุ้นในกลุ่มอุตสาหกรรมพลังงาน โดยคัดเลือกเฉพาะหุ้นที่ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการ ผลิต จำหน่าย และให้บริการที่เกี่ยวข้องกับไฟฟ้า เท่านั้น ซึ่งมีจำนวน 25 บริษัท)

1.2 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ จำนวน 5 ตัวแปร คือ 1) ดัชนีราคาหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) 2)ราคาน้ำมันดิบ (WTI) 3) อัตราแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์สหรัฐ (USD) 4) ดัชนีการอุปโภคบริโภคภาคเอกชน (CPI) 5) ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน (PII)

2. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่ใช้จะเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ใช้วิธีรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาวิจัยเป็นรายเดือน ตั้งแต่เดือน มีนาคม 2561 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2566 เป็นระยะเวลา 60 เดือน ข้อมูลรวมทั้งสิ้น 1,800 รวบรวมจากธนาคารแห่งประเทศไทย ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ 1) ดัชนีราคาหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) 2) ราคาน้ำมันดิบ (WTI) 3) อัตราแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์สหรัฐ (USD) 4) ดัชนีการอุปโภคบริโภคภาคเอกชน (CPI) 5) ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน (PII)

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ 1) ราคาหลักทรัพย์ของหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้าที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (PRICE)

4. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ของหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้าที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องมือทางสถิติ ในการวิเคราะห์ข้อมูล 2 ส่วน ได้แก่

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ใช้ศึกษาข้อมูลที่สำคัญของตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งการวิเคราะห์นี้ จะบอกถึงลักษณะของข้อมูลที่เก็บมาได้ อาทิ การแจกแจงความถี่ การวัดการกระจายของข้อมูล ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจ ที่ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการประมวลผล เพื่อเป็นการทดสอบสมมุติฐาน การวิเคราะห์จะเป็นการหาผลกระทบและความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปร และทำการสร้างรูปแบบสมการทางคณิตศาสตร์ ที่เป็นการพยากรณ์ค่าของตัวแปรตาม โดยสามารถสร้างเป็นแบบจำลองราคา

หลักทรัพย์ของหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้าที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยมีขั้นตอนทดสอบสมมติฐาน และการแปลความหมาย ดังนี้

1) ทดสอบความนิ่งของข้อมูล (Unit Root Test) เพื่อตรวจสอบความนิ่งของข้อมูลอนุกรมเวลา (Time-Series Data) ที่มีลักษณะไม่นิ่ง (Non-Stationary)

2) ตรวจสอบความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) โดยใช้วิธี Correlation Matrix หากค่าสหสัมพันธ์ของ ตัวแปรนั้นมีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรอิสระคู่่นั้นมีลักษณะความสัมพันธ์กันสูง (อินทัย ตรีนานิช, 2552)

3) สร้างสมการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา(Descriptive Statistics)

ตารางที่ 1 แสดงค่าสถิติเชิงพรรณนา(Descriptive Statistics)

ตัวแปรที่ใช้	ภาพรวมของปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ส่งผล กระทบต่อหลักทรัพย์ของหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้า			
	Min	Max	Mean	S.D.
ตัวแปรต้น				
ดัชนีราคาหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET)	1125.86	1780.11	1573.86	146.21
ราคาน้ำมันดิบ (WTI)	18.84	114.67	64.94	20.06
อัตราแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์สหรัฐ (USD)	29.76	38.05	32.42	1.87
ดัชนีการอุปโภคบริโภคภาคเอกชน (CPI)	119.9	153.60	133.58	8.20
ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน (PII)	107	156.80	132.84	11.82
ตัวแปรตาม				
ราคาปิดหลักทรัพย์ของหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้า (PRICE)	21.94	42.36	30.60	7.39

จากตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรแต่ละกลุ่มสามารถอธิบายสาระสำคัญ ได้ดังนี้

ดัชนีราคาหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) มีค่าต่ำสุด (Minimum) = 1125.86, ค่าสูงสุด (Maximum) = 1780.11, ค่าเฉลี่ย (Mean) = 1573.86, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. Deviation) = 146.21

ราคาน้ำมันดิบ (WTI) มีค่าต่ำสุด (Minimum) = 18.84 , ค่าสูงสุด (Maximum) = 114.67, ค่าเฉลี่ย (Mean) = 64.94, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. Deviation) = 20.06

อัตราแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์สหรัฐ(USD) มีค่าต่ำสุด (Minimum) = 29.76, ค่าสูงสุด (Maximum) = 38.05, ค่าเฉลี่ย (Mean) = 32.42, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. Deviation) = 1.87

ดัชนีการอุปโภคบริโภคภาคเอกชน (CPI) มีค่าต่ำสุด (Minimum) = 119.9, ค่าสูงสุด (Maximum) = 153.60, ค่าเฉลี่ย (Mean) = 133.58, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. Deviation) = 8.20

ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน (PII) มีค่าต่ำสุด (Minimum) = 107, ค่าสูงสุด (Maximum) = 156.80, ค่าเฉลี่ย (Mean) = 132.84, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. Deviation) = 11.82

ราคาหลักทรัพย์ของหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้า (PRICE) มีค่าต่ำสุด (Minimum) = 21.94, ค่าสูงสุด (Maximum) = 42.36, ค่าเฉลี่ย (Mean) = 30.60, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. Deviation) = 7.39

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมานในการวิจัยครั้งนี้ จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีลักษณะเชิงเส้น ดังนั้นจะต้องทำการทดสอบตัวแปรที่นำมาใช้ในการวิจัย ซึ่งเป็นข้อตกลงเบื้องต้น ในการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ ดังนี้

การทดสอบความนิ่งของข้อมูล (Unit Root Test)

การทดสอบคุณสมบัติความนิ่ง (Stationary) ของตัวแปรที่มีลักษณะข้อมูลเป็นอนุกรมเวลา (Time Series Data) โดยวิธี Augmented Dickey-Fuller test พบว่า ตัวแปรอิสระ ทั้ง 5 ตัว มีค่า Prob. น้อยกว่า 0.05 ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) แสดงให้เห็นว่าตัวแปรอิสระมีความนิ่งของข้อมูล รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการทดสอบความนิ่งของข้อมูล (Unit Root Test) ที่ระดับ Level หรือ I(0)

Dependent Variable	Augmented Dickey-Fuller test statistic		
	t-Statistic	Prob*	ระดับความนิ่ง
1. ดัชนีราคาหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET)	-7.708**	0.0000	I(0)
2. ราคาน้ำมันดิบ (WTI)	-6.689**	0.0000	I(0)
3. อัตราแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์สหรัฐ (USD)	-7.013**	0.0000	I(0)
4. ดัชนีการอุปโภคบริโภคภาคเอกชน (CPI)	-4.486**	0.0007	I(0)
5. ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน (PII)	-4.597**	0.0004	I(0)

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 , ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) โดยวิธี Correlation Matrix

เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรปัจจัยทางเศรษฐกิจ หากค่าสหสัมพันธ์ของมีค่ามากกว่า 0.8 แสดงว่าตัวแปรอิสระคู่หนึ่ง มีลักษณะความสัมพันธ์กันสูง (อโนทัย ตริวานิช, 2552) จากผลการทดสอบพบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละคู่ ไม่ส่งผลกระทบต่อในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ซึ่งผลที่ได้มีรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยวิธี Correlation Matrix

Correlations						
	PRICE	PII	CPI	WTI	USD	SET
PRICE	1					
PII	-0.235	1				
CPI	-0.229	0.339**	1			
WTI	-0.495**	0.357**	0.312*	1		
USD	-0.573**	0.284*	0.299*	0.710**	1	
SET	0.259	0.114	0.171	0.551**	0.240	1

** Correlation is significant at the 0.01 level , * Correlation is significant at the 0.05 level

เมื่อทำการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น ในการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ และไม่พบปัญหาที่เกิดขึ้น จึงเป็นการยืนยันว่า ตัวแปรที่นำมาใช้งานจะไม่ส่งผลกระทบต่อในการวิเคราะห์ข้อมูล และสามารถดำเนินการทดสอบการถดถอยพหุคูณต่อไปได้

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ตารางที่ 4 แสดงผลวิเคราะห์ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์หุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้า

Coefficients ^a						
Model		Unstandardized		Standardized	t	Sig.
		B	Std. Error	Coefficients		
1	(Constant)	32.460	19.401		1.673	0.100
	PII	-0.091	0.062	-0.146	-1.479	0.145
	CPI	-0.010	0.088	-0.011	-0.111	0.912
	WTI	-0.278	0.056	-0.755	-4.947	0.000**
	USD	-0.784	0.470	-0.199	-1.669	0.101
	SET	0.035	0.006	0.692	5.708	0.000**

a. Dependent Variable: PRICE

R-square = 0.60 , Adjust R-square = 0.56 , Durbin-Watson = 0.36 , F-statistic = 16.45

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปร ดัชนีราคาหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) ราคาน้ำมันดิบ (WTI) อัตราแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์สหรัฐ (USD) ดัชนีการอุปโภคบริโภคภาคเอกชน (CPI) และดัชนีการลงทุนภาคเอกชน (PII) ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของ ราคาหลักทรัพย์ของหุ้นกลุ่ม

โรงไฟฟ้า (PRICE) ได้ร้อยละ 60 และพบว่า มีตัวแปรอิสระ 2 ตัวได้แก่ ตัวแปร ดัชนีราคาหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) และราคาน้ำมันดิบ (WTI) ที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.035 และ -0.278 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สำหรับปัจจัยอัตราแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์สหรัฐ (USD) ดัชนีการอุปโภคบริโภคภาคเอกชน (CPI) ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน (PII) ไม่ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ของหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้าที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากสมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Linear Regression) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square-OLS) ทำให้ได้แบบจำลองฟังก์ชัน ดังต่อไปนี้

$$PRICE_{it} = 13.460 + 0.035SET_{it}^{**} - 0.278WTI_{it}^{**} - 0.784USD_{it} - 0.010CPI_{it} - 0.091PII_{it} + \varepsilon_{it}$$

ผลที่ได้จากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Linear Regression) จะเป็นข้อมูล ที่ช่วยในการอธิบายความสัมพันธ์ ของตัวแปรอิสระคือ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ที่มีต่อตัวแปรตามคือ ราคาหลักทรัพย์ในหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้า ว่าส่งผล และมีความสัมพันธ์กันในทิศทางที่เหมือนหรือต่างกันอย่างไร โดยในที่นี้ สามารถอธิบายได้ว่า หากดัชนีราคาหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) มีการเปลี่ยนแปลง ไปทุก ๆ 1 หน่วย (เปอร์เซ็นต์) ราคาหลักทรัพย์หุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้าจะเปลี่ยนแปลงไป 0.035 หน่วย (เปอร์เซ็นต์) ในทิศทางเดียวกัน ส่วนราคาน้ำมันดิบ (WTI) หากมีการเปลี่ยนแปลงไปทุก ๆ 1 หน่วย (เปอร์เซ็นต์) ราคาหลักทรัพย์หุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้าจะเปลี่ยนแปลงไป 0.278 หน่วย (เปอร์เซ็นต์) ในทิศทางตรงกันข้าม

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ของหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้า ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจประกอบด้วยสามารถ อภิปรายผลได้ดังนี้

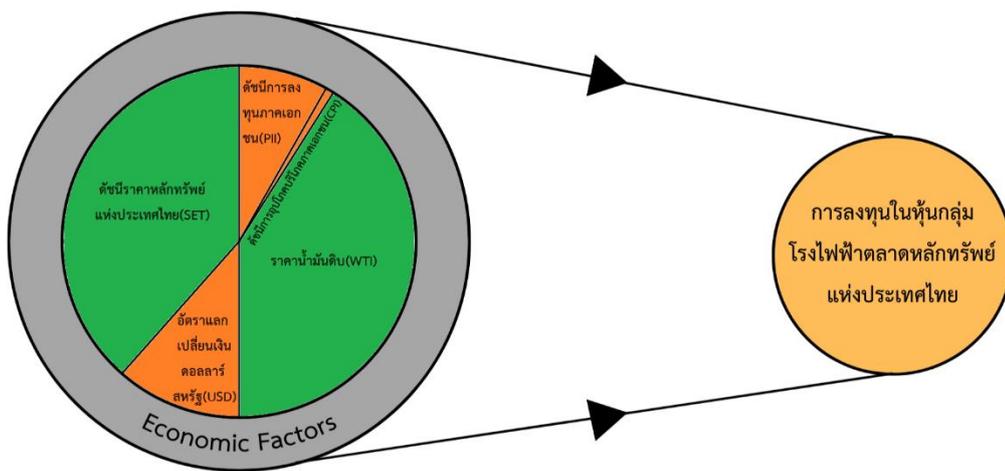
ดัชนีราคาหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) มีผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัครเทพ อากาศวิภาต และคณะ (2565) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง อิทธิพลของปัจจัยทางเศรษฐกิจ ต่อการเปลี่ยนแปลงดัชนีราคาหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร พบว่าตัวแปรดัชนีราคาตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET Index) สามารถอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตาม โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

และราคาน้ำมันดิบ (WTI) มีผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีธัญญา ตรีภูมิกุลไพศาล และ ศิริขวัญ เจริญวิริยะกุล (2566) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนหลักทรัพย์กลุ่ม

พลังงานและสาธารณูปโภคในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่าราคาน้ำมันดิบ ส่งผลต่ออัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ของหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้าที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่ ที่ทำให้ทราบว่า ปัจจัยดัชนีราคาหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) และราคาน้ำมันดิบ (WTI) ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ของหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้า (PRICE) โดยสามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ของหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้าที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

จากแผนภาพที่ 2 แสดงให้เห็นถึงสัดส่วนผลกระทบ ของปัจจัยทางเศรษฐกิจ จำนวน 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์หุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้า ได้แก่ ดัชนีราคาหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) ที่ส่งผลเชิงบวกต่อราคาหลักทรัพย์ของหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้า และราคาน้ำมันดิบ (WTI) ส่งผลเชิงลบต่อราคาหลักทรัพย์ของหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้าที่ องค์ความรู้ที่ได้นี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับนักลงทุน ในการนำไปเป็นข้อมูลเพื่อพิจารณาลงทุน เมื่อดัชนีราคาหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) มีการปรับตัวเพิ่มสูงขึ้น จึงเป็นโอกาสในการเข้าซื้อหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้า เพราะราคามีโอกาสปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นตาม ในทางกลับกัน เมื่อราคาน้ำมันดิบ (WTI) มีการปรับตัวสูงขึ้น จึงเป็นโอกาสในการขายทำกำไรออกไปก่อน หรือเป็นจังหวะรอเข้าซื้อเมื่อราคาหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้ามีราคาลดต่ำลงมามากกว่ามูลค่าที่ควรจะเป็น

สรุป

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ของหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้าที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่าปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจได้แก่ ดัชนีราคาหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) ราคาน้ำมันดิบ (WTI) อัตราแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์สหรัฐ (USD) ดัชนีการอุปโภคบริโภคภาคเอกชน (CPI) และดัชนีการลงทุนภาคเอกชน (PII) ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของราคาหลักทรัพย์ของหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้า (PRICE) ได้ร้อยละ 60 และพบว่า มีตัวแปรอิสระ 2 ตัว ได้แก่ ตัวแปร ดัชนีราคาหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) และราคาน้ำมันดิบ (WTI) ที่ส่งผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.035 และ -0.278 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สำหรับปัจจัย ส่วนอัตราแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์สหรัฐ (USD) ดัชนีการอุปโภคบริโภคภาคเอกชน (CPI) ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน (PII) ไม่ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ของหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้าที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งนี้

1. ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ของหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้าที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย คือ ดัชนีราคาหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับราคาหลักทรัพย์ นักลงทุนควรศึกษาแนวโน้มของปัจจัยทางเศรษฐกิจดังกล่าว เพื่อคาดคะเนทิศทางของราคาหลักทรัพย์ได้

2. การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ของหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้าที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในครั้งนี้ เป็นการนำตัวแปรอิสระ ที่เป็นปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ เข้ามาศึกษาความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ ซึ่งปัจจัยดังกล่าว ถือเป็นปัจจัยภายนอกเพียงอย่างเดียว ดังนั้นนักลงทุนควรศึกษาปัจจัย ที่เป็นปัจจัยพื้นฐาน หรืออัตราส่วนทางการเงิน ของตัวบริษัทควบคู่กันไปด้วย อาทิ กระแสเงินสด กำไรสุทธิ หนี้สินต่อทุน เป็นต้น เพื่อลดความเสี่ยงจากการลงทุน

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์โดยให้ความสำคัญกับตัวแปรอิสระ ที่ตัวแปรเป็นตัวแปรเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียว ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไป จึงควรนำตัวแปรเชิงคุณภาพ หรือตัวแปรด้านอื่น ๆ มาทำการวิเคราะห์ด้วย เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรดังกล่าว และลดความคาดเคลื่อนให้น้อยลง

2. ในการศึกษาหาปัจจัยที่ส่งผลต่อตัวแปรอิสระใด ๆ การเลือกใช้แบบจำลองที่มีอยู่หลากหลาย เพื่อใช้อธิบายอิทธิพล หรือความสัมพันธ์ของปัจจัยนั้น ๆ ก็มีความสำคัญ การตรวจสอบแบบจำลอง

ที่มีความเหมาะสมที่สุด ก็จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการวิเคราะห์ข้อมูลได้เช่นกัน ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไป อาจพิจารณา เลือกแบบจำลองที่มีความแตกต่างกันออกไป เพื่อเปรียบเทียบผลที่ได้จากการศึกษา ว่าแตกต่างกันหรือไม่ หรือเพื่อเปรียบเทียบผลว่าแบบจำลองใดเหมาะสมที่สุด อาทิ แบบจำลองราคาหลักทรัพย์เฉลี่ย หรือแบบจำลองความแปรปรวนของราคาหลักทรัพย์ เป็นต้น

3. การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ของหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้าที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในครั้งนี้ เป็นการนำข้อมูลของราคาหลักทรัพย์และข้อมูลปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ มาทำการศึกษา ในช่วงระยะเวลา 5 ปีเท่านั้น อาจจะทำให้ผลการวิจัยสะท้อนกับสภาพเศรษฐกิจและสภาพแวดล้อมโดยทั่วไป แค่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น แต่เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การนำข้อมูลในช่วงระยะเวลาที่ยาวขึ้น อาทิเช่น 10 ปี ย้อนหลัง ก็จะทำให้ข้อมูลมีเสถียรภาพและน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กันต์สุดา อินทสุวรรณ. (2564). ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อดัชนีราคาหลักทรัพย์ หมวดขนส่ง และโลจิสติกส์. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา*, 2(3), 15-24.
- ชัยวัฒน์ เทพวีระกุล และธนิดา จิตรน้อมรัตน์. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับผลตอบแทนของหลักทรัพย์ กรณีศึกษา : บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มพลังงานและสาธารณูปโภค. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 36(4), 51-64.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2558). *วิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐาน*. สืบค้น 12 ตุลาคม 2566. จาก https://member.set.or.th/education/th/begin/stock_content04.pdf.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2564). *ดัชนีราคากลุ่มอุตสาหกรรมและหมวดธุรกิจ*. สืบค้น 1 กันยายน 2566. จาก <https://www.set.or.th/th/market/index/set/industry-sector-profile>.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2566). *มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด(Market Capitalization) ในหุ้นกลุ่มโรงไฟฟ้า*. สืบค้น 31 สิงหาคม 2566. จาก <https://www.setsmart.com/smm/favourite>.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2566). *อัตราดอกเบี้ยเงินฝากสำหรับบุคคลธรรมดา ของธนาคารพาณิชย์ ปี2531-2540*. สืบค้น 31 สิงหาคม 2566. จาก <https://www.bot.or.th/th/statistics/interest-rate.html>.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2566). *อัตราดอกเบี้ยเงินฝากสำหรับบุคคลธรรมดา ของธนาคารพาณิชย์ ปี2566*. สืบค้น 31 สิงหาคม 2566. จาก <https://www.bot.or.th/th/statistics/interest-rate.html>.
- พงษ์ยุทธ กล้ายุธ. (2566). ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อความสามารถในการทำกำไรของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการหมวดธุรกิจพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารบริหารธุรกิจ ศรีนครินทรวิโรฒ*, 14(1), 97-112.

- ภัณฑิรา รัตนคำ. (2567). การวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนของการลงทุนในดัชนีหุ้นสามัญหมวดธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภค. ใน *การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ประจำปี พ.ศ. 2567* (หน้า 363-370). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- รัฐยา ส่งสุข และธนกร สังขะรัมย์. (2565). การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ของกลุ่มธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภค. *Journal of Modern Learning Development*, 7(6), 341-358.
- วิรัชญา เจริญศรี และอดุลย์ ศุภานนท์. (2566). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อดัชนีราคาตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงสถานการณ์โควิด-19. ใน *การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ประจำปี พ.ศ. 2566* (หน้า 1030-1041). อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- วิรัตน์ ตรงพิทักษ์กุล (2567). การศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจและสถานการณ์ของโรคระบาด Covid 19 ที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม*, 19(1), 4.
- วิวัฒน์วงศ์ บุญหนุน, ณัฐพร ผ่องอรัญญา, นันทา โสภภาพร, นิธิภักดิ์ กทิตาสาสตร์ และนันทนา งามตามพงษ์ (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจต่อการเคลื่อนไหวดัชนีราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*, 15(2), 264-290.
- ศรัณยูดา ตระกูลไพศาล และศิริขวัญ เจริญวิริยะกุล. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนหลักทรัพย์กลุ่มพลังงานและสาธารณูปโภคในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 1(7), 34.
- ศุภิสรา กุศลฉันทน์ และธารินี พงศ์สุพัฒน์. (2566). การเปรียบเทียบประสิทธิภาพของแบบจำลองกำหนดราคาหลักทรัพย์ (CAPM) แบบจำลอง 3 ปัจจัย และแบบจำลอง 5 ปัจจัยของ Fama-French กรณีศึกษาหลักทรัพย์หมวดธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภค ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *Journal of Buddhist Education and Research*, 9(3), 59-74.
- สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน. (2563). *แผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย PDP2018*. สืบค้น 31 สิงหาคม 2566. จาก https://www.eppo.go.th/images/Information_service/public_relations/PDP2018/PDP2018Rev1.pdf.
- อโนทัย ตรีวานิช. (2552). *สถิติธุรกิจ*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). ขอนแก่น: คณะวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อัสวเทพ อากาศวิภาต, สิริมา นาคสาย, ปิยฉัตร วงศ์ดี, เยวาลักษณ์ ด้วงสุข และอังคณา ทิพย์ปะละ. (2565). อิทธิพลของปัจจัยทางเศรษฐกิจต่อการเปลี่ยนแปลงดัชนีราคาหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร. *วารสารวิจัยวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 6(2), 193-203.

การพัฒนาความสามารถรู้เรื่องการอ่านวรรณคดีไทยและการคิดสร้างสรรค์
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์
เป็นฐานร่วมกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

DEVELOPMENT OF THAI LITERATURE READING LITERACY AND CREATIVE
THINKING OF GRADE 9 STUDENTS THROUGH CREATIVITY-BASED
LEARNING COMBINED WITH CREATIVE ART ACTIVITIES

เอกรัตน์ จำปาเมือง และธนิตา ดวงวิไล

Ekkarat Jampamuang and Dhanita Doungwilai

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Education, Khon Kaen University

E-mail: Ekkarat.j@kkumail.com

Received May 12, 2024; Revised July 13, 2024; Accepted September 18, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) พัฒนาความสามารถรู้เรื่องอ่านวรรณคดีไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยนักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป และ 2) พัฒนาความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ นักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/4 โรงเรียนขามแก่นนคร ตำบลศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน แบบประเมินความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ แบบทดสอบวัดความสามารถรู้เรื่องการอ่านวรรณคดีไทยทำยวงจรปฏิบัติการ แบบประเมินความสามารถรู้เรื่องการอ่านวรรณคดีไทย และแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ทำยวงจรปฏิบัติการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยหาค่าเฉลี่ย \bar{X} ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าร้อยละ % และ 2) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย พบว่า 1) นักเรียนมีความสามารถด้านการเรื่องอ่านวรรณคดีไทยคิดเป็นร้อยละ 82.43 และนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 83.87 ขึ้นไป ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) นักเรียนมีความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์คิดเป็นร้อยละ 90.32 และนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 84.62 ขึ้นไป ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

คำสำคัญ: การรู้เรื่องการอ่าน, การคิดสร้างสรรค์, การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับ
กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

Abstract

This research aimed: 1) to develop the ability to read Thai literature of grade 9 students by organizing creative-based learning combined with creative art activities, with the goal of having 80 percent of students passing the criteria of 80 percent or higher, and 2) to develop the creative thinking abilities of grade 9 students by using creative learning management alongside creative art, aiming for 80 percent of students to meet the criteria with 80 percent or more. The target group was Mathayom 3/4 students at Kham Kaen Nakhon School, located in Sila Subdistrict, Mueang District, Khon Kaen Province. This research was an action research. The tools used in the research included lesson plans, learning management results recording forms, student learning behavior observation forms, creative thinking ability assessment forms, tests to measure knowledge ability in reading Thai literature at the end of the operational cycle, assessments of knowledge ability in reading Thai literature, and tests to measure creative thinking ability at the end of the practice cycle. Statistics used in data analysis were divided into 2 types: 1) Analyzing quantitative data by finding the mean \bar{X} standard deviation (SD) and percentage %, and 2) Analyzing qualitative data. Data were analyzed using descriptive content analysis. The research results were as follows: 1) students had 82.43 % ability in reading literacy Thai literature, and students who passed the criteria account for 83.87 % or more, which was higher than the specified criteria, and 2) students had creative thinking ability of 90.32 % and students who passed the criteria were 84.62 % or more, which was higher than the specified criteria.

Keywords: Reading Literacy, Creative Thinking, Creativity-Based Learning Combined
With Creative Art Activities,

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการ ได้พัฒนาวิสัยทัศน์และกรอบแนวคิด เพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยกำหนดแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 หลักสูตรฐานสมรรถนะ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่เน้นการส่งเสริมสมรรถนะของผู้เรียน เพื่อให้สอดคล้องกับความเหมาะสม รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของโลก และความก้าวหน้าของวิทยาการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิด 3Rs และ 8Cs ที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ (Learning Tools) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความฉลาดรู้ในด้านนั้น ๆ หรือเรียกได้ว่าเป็นความฉลาดรู้ (Literacy) ที่จะต้องพัฒนาให้เกิดแก่ผู้เรียนให้ถึงระดับที่เรียกได้ว่าเป็น “สมรรถนะ” ในด้านสมรรถนะการคิดขั้นสูง เป็นความสามารถทางการคิดที่สำคัญในการพัฒนาทักษะพื้นฐานของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนา การพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนประกอบด้วยการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาตนเองของผู้เรียน และการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลโลกอย่างมีคุณภาพและศักยภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564)

เพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน การคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) เป็นองค์ประกอบหนึ่งของสมรรถนะการคิดขั้นสูงซึ่งมีความสำคัญสำหรับการเรียนรู้ แต่ถึงอย่างไรก็ตามปัญหาขาดการคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน สรวงมณฑ์ สิทธิสมาน (2563) ได้กล่าวว่า เกิดจากอิทธิพลของสภาพแวดล้อมที่บดบังการคิดสร้างสรรค์ที่สำคัญ เช่น กลัวการวิจารณ์ ขาดความเชื่อมั่น สภาพของร่างกายและจิตใจ การที่มีความเชื่อว่าตัวเองไม่มีความสามารถ ซึ่งเป็นปัญหาหลักของผู้เรียน และก่อให้เกิดปัญหาขาดการคิดสร้างสรรค์ ทำให้เกิดการขาดจินตนาการ และสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ จึงจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนาทักษะพื้นฐานของผู้เรียน ควบคู่ไปกับสมรรถนะหลัก ในส่วนของสมรรถนะหลักด้าน “การรู้เรื่องการอ่าน” เป็นสมรรถนะพื้นฐานที่สำคัญของผู้เรียนที่ต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนาจากการศึกษาปัญหาและข้อมูลของนักเรียนโรงเรียนขามแก่นนคร ตำบลศิลา อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขามแก่นนคร มีผลการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ประจำปีการศึกษา 2565 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขามแก่นนคร อยู่ในระดับ 49.84 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับจังหวัด คือ 51.26 และระดับประเทศคือ 52.95 และในสาระวรรณคดีและวรรณกรรมที่มีผลคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ 43.64 ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากปี 2564 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ในปี 2565 โรงเรียนขามแก่นนคร จัดการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ 100 % เนื่องจากสภาวะการณ์แพร่ระบาดของโควิด 19 ทำให้ครูผู้สอนและนักเรียนมีความสัมพันธ์และประสิทธิภาพในการเรียนสอนที่ลดลง เนื่องจากการเรียนภายนอกโรงเรียนในปีการศึกษา 2564 รวมทั้งผลการสอบ PISA ปี 2565 ของไทยในส่วนของ การอ่าน มีผลคะแนนเฉลี่ยที่ลดลงต่ำกว่าผล PISA ปี 2562 ด้านการอ่านจาก 393 คะแนนลดเหลือ

379 คะแนนเมื่อเทียบกับปี 2562 ลดลง 14 คะแนน ซึ่งเป็นปัญหาที่ผู้วิจัยเห็นว่า ต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างเร่งด่วน

เพื่อเป็นการพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ควบคู่ไปกับการรู้เรื่องการอ่าน ตามกรอบสมรรถนะ บุษบา บัวสมบุรณ์ และคณะ (2564) อธิบายว่า วรรณคดีและศิลปะเป็นสิ่งที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน อันเนื่องมาจากการงานศิลปะนั้น บางครั้งก็มาจากวรรณคดี ในขณะที่เดียวกันวรรณคดีก็เกิดจากการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ รวมทั้งศิลปะยังสะท้อนวัฒนธรรมประเพณี มีหน้าที่และพันธกิจในการเป็นสื่อกลางที่แสดงออกซึ่งความคิด จินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ดังนั้น การจัดการเรียนรู้การอ่านวรรณคดีไทยและศิลปะสร้างสรรค์จึงเป็นการบูรณาการ เพื่อให้ให้นักเรียนเห็นความสัมพันธ์ระหว่างศาสตร์และศิลป์ โดยใช้จินตนาการในด้านการคิดสร้างสรรค์และหลักภาษาไทยในด้านการรู้เรื่อง การอ่าน มาผสมผสานในการสร้างงานศิลปะเพื่อการเรียนรู้วรรณคดีไทย

ผู้วิจัยจึงได้วิจัย การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาความสามารถการรู้เรื่องการอ่านและความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนโดยใช้กรอบแนวคิดของ วิริยะ ฤชชัยพาณิชย์ (2558) ที่ประยุกต์จากแนวคิดของ Edward de Bono ในการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 คือ การจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดความรู้ เกิดการคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นกระบวนการลงมือปฏิบัติด้วยความกระตือรือร้นในการศึกษาค้นคว้าและการนำเสนอ โดยสามารถทำตามขั้นตอนการสอน ผู้วิจัยจึงเห็นว่าจัดการการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity-based learning) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่พัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน นำไปสู่รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ที่สามารถบูรณาการระหว่างวรรณคดีและศิลปะ เพื่อให้เกิดการคิดสร้างสรรค์ และส่งเสริมให้เกิดการรู้การอ่านวรรณคดีไทยให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งผู้เรียนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาความสามารถการรู้เรื่องอ่านวรรณคดีไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ นักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป

2. เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ นักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป

การทบทวนวรรณกรรม

Guilford (1950) อธิบายว่า การคิดสร้างสรรค์เป็นสมรรถภาพทางสมองที่มีลักษณะความคิดแบบอเนกนัย คือ สามารถคิดได้หลากหลายทิศทางหลายแง่หลายมุมคิดได้กว้างไกล ความคิดแบบอเนกนัย ประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว ความยืดหยุ่นในการคิดและความคิดละเอียดลออ

รัตภรณ์ อุทุมพร และวณิชชา สิทธิพล (2566) กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ คือ กระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติโดยตรงด้วยตนเอง โดยจะสื่อสารออกมาผ่านผลงานศิลปะที่หลากหลายรูปแบบ เช่น การวาดภาพ ระบายสี การใช้สี และงานประดิษฐ์ เป็นต้น

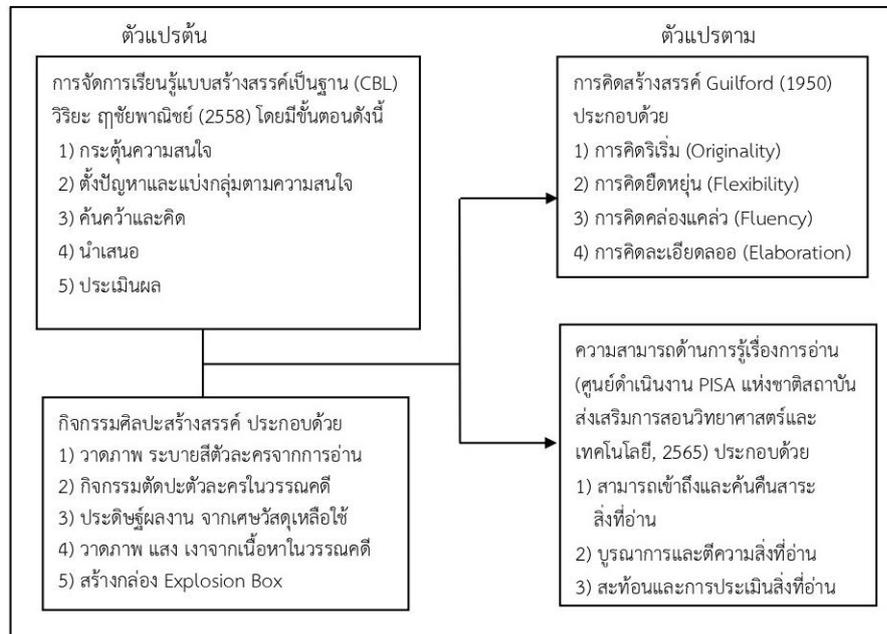
ศูนย์ดำเนินงาน PISA แห่งชาติสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2565) ให้ความหมายว่า การรู้เรื่องการอ่านว่า เป็นระดับสมรรถนะเหนือการอ่านออกเขียนได้ หมายรวมถึงความเข้าใจในบทอ่าน การตีความเนื้อหาและรูปแบบของบทอ่าน และสามารถโต้แย้งทัศนคติของผู้เขียนได้ ประเมินสะท้อนออกมาเป็นความคิดเห็นของตนเอง มีความรักและผูกพันกับการอ่าน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย มีการพัฒนาความรู้และศักยภาพ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในสังคม

วิริยะ ฤชชัยพาณิชย์ (2558) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานเป็นหนึ่งในแนวทางการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ กระตุ้นให้เกิดทักษะการคิด ทักษะการนำเสนอ ทักษะการทำงานเป็นกลุ่มอย่างสร้างสรรค์ โดยอาศัยกระบวนการกลุ่ม

สรุปได้ว่า การคิดสร้างสรรค์เป็นสมรรถภาพทางสมอง ที่สามารถคิดได้หลากหลายทิศทางหลายแง่มุม โดยสามารถส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์จากการจัดการเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และปฏิบัติโดยตรงได้ด้วยตนเองรวมทั้งได้แสดงทักษะ ความคิด จินตนาการอย่างอิสระควบคู่ไปกับสมรรถนะของผู้เรียน ที่สื่อสารออกมาในรูปแบบของผลงานได้อย่างบรรลุวัตถุประสงค์

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการรู้เรื่องการอ่านวรรณคดีไทย และความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ รายละเอียดดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยใช้แนวคิดของ Kemmis & McTaggart (1988) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามวงจรปฏิบัติการ PAOR

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/4 โรงเรียนขามแก่นนคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 31 คน

1.2 ตัวแปรในการวิจัย ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตัวแปรตาม ได้แก่ การรู้เรื่องการอ่านวรรณคดีไทยและความสามารถในการคิดสร้างสรรค์

1.3 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย คือ เนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 1 การอ่าน และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

1.4 ระยะเวลา คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 เดือนพฤศจิกายน – กุมภาพันธ์ 2567

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จำนวน 12 แผน 12 ชั่วโมง โดยแบ่งเป็นแผนการจัดการเรียนรู้วงจรถูกปฏิบัติครั้งที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 4.21 อยู่ในระดับเหมาะสมมาก แผนการจัดการเรียนรู้วงจรถูกปฏิบัติครั้งที่ 2 มีค่าเฉลี่ย 4.29 อยู่ในระดับเหมาะสมมาก และแผนการจัดการเรียนรู้วงจรถูกปฏิบัติครั้งที่ 3 มีค่าเฉลี่ย 4.32 อยู่ในระดับเหมาะสมมาก

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผลการดำเนินการวิจัยได้แก่ (1) แบบบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ (2) แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน (3) แบบประเมินการรู้เรื่องการอ่านวรรณคดีไทย โดยประเมินตามแนวทางการรู้เรื่องการอ่านของ PISA โดยใช้แบบประเมินชนิด Scoring Rubrics (4) แบบประเมินความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ ประเมินตามแนวทางการคิดสร้างสรรค์ของ Guilford (1950) โดยใช้แบบประเมินชนิด Scoring Rubrics

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการวิจัย ได้แก่ 1. แบบทดสอบวัดความสามารถการรู้เรื่องการอ่านวรรณคดีไทยทำวงจรถูกปฏิบัติ โดยนำผลการสอบจากกลุ่มทดลองมาวิเคราะห์ หาค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบแล้ว คัดเลือกแบบทดสอบเฉพาะที่มีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป (สมนึก ภัททิยธนี, 2551) เมื่อนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแต่ละวงจรถูกปฏิบัติแล้ว ผลปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถการรู้เรื่องการอ่านวรรณคดีไทยทำวงจรถูกปฏิบัติ

แบบทดสอบวัดความสามารถการรู้เรื่องการอ่านวรรณคดีไทยทำวงจรถูกปฏิบัติ				
วงจรถูกปฏิบัติ	ค่าดัชนีความสอดคล้อง	ค่าความยากง่าย	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น
	(IOC)	(P)	(r)	
1	0.60-1.00	0.30-0.80	0.31-0.83	0.73
2	0.60-1.00	0.53-0.80	0.22-0.85	0.85
3	0.60-1.00	0.41-0.80	0.22-0.74	0.70

จากตารางที่ 1 แบบทดสอบวัดความสามารถการรู้เรื่องการอ่านวรรณคดีไทยทำวงจรถูกปฏิบัติ เป็นข้อสอบปรนัยวงจรถูกปฏิบัติ 10 ข้อ รวมเป็น 30 ข้อ โดยให้ครอบคลุมทุกองค์ประกอบของการรู้เรื่องการอ่านตามแนวทางของ PISA พบว่าข้อสอบมีดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.30-0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.22-0.67 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.70

2.4 แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ทำยวงจรปฏิบัติการ นำผลการสอบจากกลุ่มทดลองมาวิเคราะห์ หาค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ แล้วคัดเลือกแบบทดสอบเฉพาะที่มีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป (สมนึก ภัททิยธนี, 2551) ผลปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ทำยวงจรปฏิบัติการ

แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ทำยวงจรปฏิบัติการ				
วงจรที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ค่าความยากง่าย (P)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ค่าความเชื่อมั่น
1	0.60-1.00	0.50-0.80	0.31-0.83	0.73
2	0.60-1.00	0.53-0.80	0.32-0.85	0.85
3	0.60-1.00	0.52-0.80	0.27-0.74	0.79

จากตารางที่ 2 แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ทำยวงจรปฏิบัติการ เป็นข้อสอบอัตนัยวงจรละ 2 ข้อ รวมเป็น 6 ข้อ โดยให้ครอบคลุมองค์ประกอบการคิดสร้างสรรค์ 4 ด้านของ Guilford (1950) ประกอบด้วย การคิดริเริ่ม การคิดยืดหยุ่น การคิดคล่องแคล่ว การคิดละเอียดลออ พบว่าข้อสอบที่คัดเลือก โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.30-0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.22-0.67 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.73

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 12 แผน 12 ชั่วโมง แบ่งออกเป็น 3 วงจรปฏิบัติการวงจรปฏิบัติการละ 4 ชั่วโมง

3.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากทุกแผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยเครื่องมือที่สร้างขึ้น และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และปรับปรุงแก้ไขเพื่อใช้ดำเนินการวิจัยในการพัฒนางจรปฏิบัติการต่อไป

3.3 หลังดำเนินการเสร็จสิ้นในแต่ละวงจรปฏิบัติการ ผู้วิจัยจะดำเนินการบันทึกผลการเรียนรู้สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ประเมินผลการรู้เรื่องการอ่านวรรณคดีไทยทำยวงจรปฏิบัติการ แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์และแปลผล เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วงจรปฏิบัติการต่อไป

3.4 เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการ 12 แผน 12 ชั่วโมง ผู้วิจัยมีการประเมินความสามารถการรู้เรื่องอ่าน โดยใช้แบบทดสอบวัดการรู้เรื่องการอ่านวรรณคดีไทยทำยวงจรปฏิบัติการ แบบประเมินความสามารถการรู้การอ่านวรรณคดีไทย และความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์โดยใช้ แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ทำยวงจรปฏิบัติการ และแบบประเมินความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ จากนั้นนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและอภิปรายผลในขั้นตอนต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ 1) ความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ข้อมูลจาก แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดสร้างสรรค์ทำยวงจร แบบประเมินการคิดสร้างสรรค์ แล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติ หาค่าเฉลี่ย \bar{X} ค่าร้อยละ (%) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เทียบกับเกณฑ์การประเมิน คือ นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิเคราะห์ข้อมูลจาก แบบบันทึกผลการจัดการเรียนรู้แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน มาวิเคราะห์เนื้อหาสรุปเป็นความเรียงด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาความสามารถการรู้เรื่องอ่านวรรณคดีไทย ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ หลังจากที่ถูกวิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการ รวมทั้งหมด 12 ชั่วโมง โดยนักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ทางสถิติด้านความสามารถการรู้เรื่องการอ่านวรรณคดีไทย

จำนวน นักเรียน	คะแนน			จำนวนนักเรียน ที่ผ่านเกณฑ์		จำนวนนักเรียน ที่ไม่ผ่านเกณฑ์	
	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	ค่า S.D.	ค่าร้อยละ %	จำนวน (คน)	ร้อยละ %	จำนวน (คน)	ร้อยละ (คน)
31 (คน)	24.03	2.47	82.43	26	83.87	5	16.12

จากตารางที่ 3 ผลการทดสอบวัดการรู้เรื่องการอ่านวรรณคดีไทย นักเรียนมีคะแนนการทดสอบวัดการรู้เรื่องการอ่านวรรณคดีไทย นักเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.03 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน

มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.47 คิดเป็นร้อยละ 82.43 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 83.87 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความสามารถการรู้เรื่องการอ่านวรรณคดีไทย ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ หลังจากที่ถูกวิจัย ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการ รวมทั้งหมด 12 ชั่วโมงคะแนน ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Guilford (1950) คือ การคิดริเริ่ม การคิดคล่องแคล่ว การคิดยืดหยุ่น การคิดละเอียดลออโดยนักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 ขึ้นไป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ทางสถิติด้านความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์

จำนวน นักเรียน	คะแนน			จำนวนนักเรียน ที่ผ่านเกณฑ์		จำนวนนักเรียน ที่ไม่ผ่านเกณฑ์	
	ค่าเฉลี่ย	ค่า S.D.	ค่าร้อยละ %	จำนวน (คน)	ร้อยละ %	จำนวน (คน)	ร้อยละ (คน)
31 (คน)	37.03	1.24	84.62	28	90.32	3	9.67

จากตารางที่ 4 ผลความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ ที่นักเรียนเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ คะแนนความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 37.03 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.24 คิดเป็นร้อยละ 84.62 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 90.67 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความสามารถการรู้เรื่องการอ่านวรรณคดีไทย ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การพัฒนาความสามารถการรู้เรื่องอ่านวรรณคดีไทย ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยนักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป จากการทำแบบทดสอบเพื่อวัดความสามารถการรู้เรื่องการอ่านวรรณคดีไทย ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชามแก่นนคร พบว่านักเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.03 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.47 คิดเป็นร้อยละ 82.43 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 83.87 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความสามารถการรู้เรื่อง

การอ่านวรรณคดีไทย โดยนักเรียนมีความสามารถในการรู้เรื่องการอ่านวรรณคดีไทย ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้เรียนร่วมกันนำเสนอข้อมูลจากการอ่าน รวมทั้งสามารถจับประเด็นสำคัญนำเสนอ อภิปรายแลกเปลี่ยนประเด็นสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้ รวมทั้งมีกลวิธีการนำเสนอที่ใช้ อย่างมีคุณภาพและเข้าใจง่าย มีการตีความ และวิเคราะห์เนื้อหาจากเรื่องที่อ่าน ซึ่งสอดคล้องกับตามกรอบการประเมิน PISA คือ สามารถเข้าถึงและค้นคืนสาระสิ่งที่อ่าน สามารถบูรณาการและตีความสิ่งที่อ่าน สามารถสะท้อนและการประเมินสิ่งที่อ่านได้ การรู้เรื่องการอ่านเกิดจากการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่นำมาใช้ในการดึงดูดความสนใจของผู้เรียนในการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถการอ่านของผู้เรียนให้สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ทศนีย์ เศรษฐพงษ์ และวิภาวรรณ เอกวรรณัง (2563) ที่ได้กล่าวว่า ความสามารถในการรู้เรื่องการอ่านของผู้เรียนเกิดจากการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ช่วยพัฒนาความสามารถการรู้เรื่องการอ่านให้แก่ผู้เรียน ในด้านการค้นหาสาระ การวิเคราะห์ตีความ และการประเมินคุณค่าที่ได้จากสิ่งที่อ่าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน เป็นหนึ่งในแนวทางการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการศึกษาค้นคว้าและกระตุ้นให้คิดให้ตั้ง ปัญหาและนำเสนอโดยอาศัยกระบวนการกลุ่ม และการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ วิริยะ ฤชชัยพาณิชย์ (2558) ได้อธิบายว่า การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานเป็นหนึ่งในแนวทางการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ กระตุ้นให้เกิดทักษะการคิด ทักษะการนำเสนอ ทักษะการทำงานเป็นกลุ่มอย่างสร้างสรรค์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มงคล เรียงณรงค์ และลัดดา ศิลาน้อย (2558) ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รายวิชา ส 23104 สังคมศึกษา พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานนักเรียนร้อยละ 80.00 ผ่านเกณฑ์ และมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75.50 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ รวมทั้งผลจากกิจกรรมการเรียนรู้นักเรียนมีความเข้าใจเนื้อหามากขึ้น และสอดคล้องกับ สุพัตรา บุญทิสา และมนตรี วงษ์สะพาน (2566) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ เรื่อง เศรษฐศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.93/78.43 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานสามารถพัฒนาตัวผู้เรียนได้ และส่งผลให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน ได้มากขึ้นได้ตั้งประเด็นปัญหาและค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ แล้วนำความรู้ที่ได้จากการอภิปราย และสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการสร้างสรรค์ผลงานที่สามารถทำให้ผู้อื่นสนใจได้เป็นอย่างดี

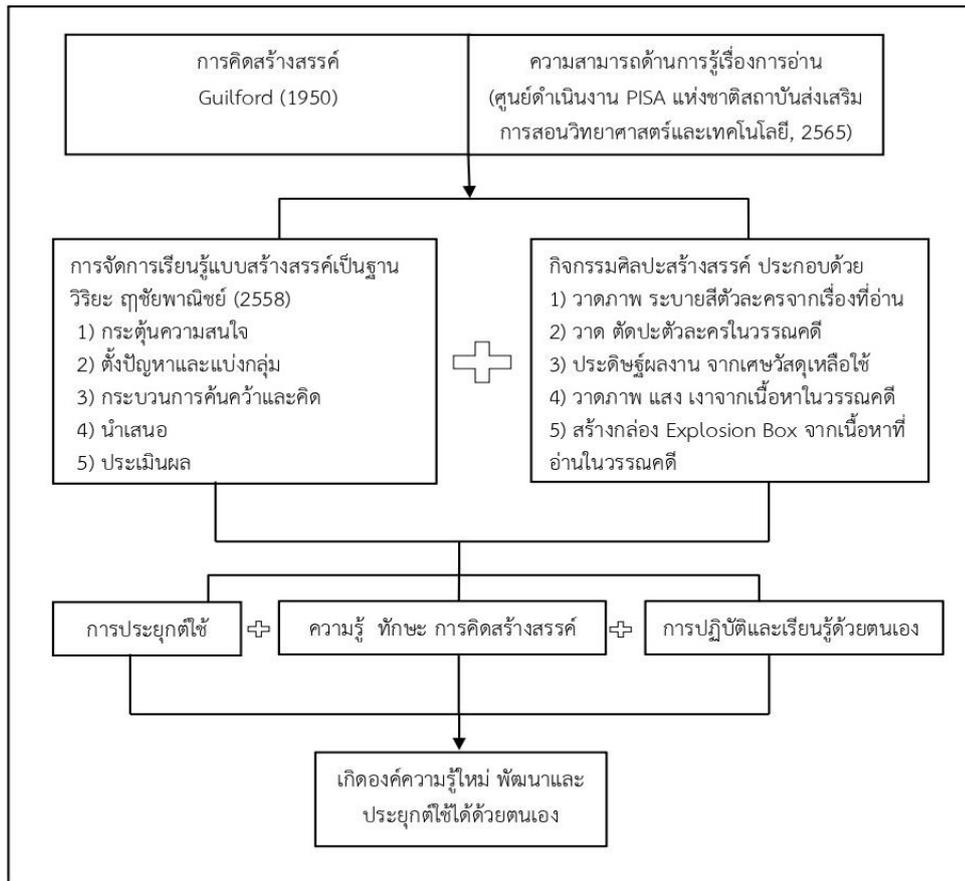
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ ที่นักเรียนเรียนรู้ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ มีคะแนนความสามารถ

ด้านการคิดสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 37.03 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.24 คิดเป็นร้อยละ 84.62 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 90.67 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้สังเกตได้จากการแสดงออกขณะปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งเป็นการประเมินตามสภาพจริง จึงเป็นการประเมินผลการเรียนรู้หลาย ๆ ด้านของนักเรียนซึ่งเน้นปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงาน ตลอดจนพฤติกรรมของนักเรียนโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และค้นคว้าหาข้อมูล การเรียนรู้ของนักเรียน แล้วสร้างผลงานศิลปะจากกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ที่บูรณาการกับการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นให้เกิดการค้นคว้าหาสาระที่มีต่อวรรณคดีเรื่องที่อ่าน และประเมินคุณค่าของวรรณคดีเรื่องที่อ่าน ในความเห็นของนักเรียน โดยสามารถเลือกสะท้อนความรู้สึกและความคิดออกมาเป็นงานสร้างสรรค์ได้อย่างอิสระ สอดคล้องกับ บุชบา บัวสมบุญ และคณะ (2564) ที่ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีโดยบูรณาการศิลปะเมื่อการศึกษาวรรณคดีส่องสว่างต่องานศิลปะ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีโดยบูรณาการศิลปะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ อันมีแรงบันดาลใจมาจากวรรณคดี ทำให้นักเรียนเข้าถึงคุณค่าของวรรณคดีมากยิ่งขึ้น และได้ทำกิจกรรมสุนทรียะผ่านกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์อีกด้วยทำให้ผู้เรียนมีความสนใจในเนื้อหา สอดคล้องกับ กิ่งฟ้า สินธุวงษ์ (2550) ได้กล่าวว่า การพัฒนาความคิดของผู้เรียนบรรยากาศในการเรียนรู้แนวการสอนแบบ Active learning เป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนอยากรู้อยากเรียน และถือเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดสร้างสรรค์

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาการพัฒนาความสามารถการรู้เรื่องการอ่านวรรณคดีไทยและการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุปตามรายละเอียดดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 แสดงการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

จากแผนภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สามารถพัฒนาความสามารถด้านการรู้เรื่องการอ่านวรรณคดีไทยและความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ โดยผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้ที่ได้รับ ทำให้เกิดความรู้ ทักษะ การคิดสร้างสรรค์ การปฏิบัติจากการทำกิจกรรม และเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ผู้เรียนยังสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง นำไปสู่การเกิดองค์ความรู้ใหม่ที่นำไปพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์ได้

สรุป

การพัฒนาความสามารถการรู้เรื่องอ่านวรรณคดีไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการตั้งคำถาม ดึงความรู้เดิมมาใช้ และมีความกระตือรือร้นในการค้นหาคำตอบ นักเรียนเรียนรู้อย่างอิสระ มีจินตนาการและเชื่อมโยงสิ่งที่กำลังเรียนรู้ได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานมุ่งเน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และมีการปฏิบัติจริงจากกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยสร้างสรรค์ผลงานจากการอ่านเนื้อหาในวรรณคดี โดยการใช้ทักษะ ความรู้ ความคิด

จินตนาการในการสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ ได้ด้วยตนเอง เกิดองค์ความรู้ที่แตกต่างจากเดิม และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของผู้เรียน นำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่และใช้ให้เกิดประโยชน์ ได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ผู้สอนควรศึกษารายละเอียดเนื้อหา ขั้นตอนการสอน และกิจกรรมมีความต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง

1.2 ครูควรออกแบบกิจกรรม ในชั้นเรียนอย่างทั่วถึง นำประเด็นปัญหาที่นักเรียนสนใจมาใช้ และสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการคิดสร้างสรรค์ที่ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับศิลปะสร้างสรรค์ ช่วยพัฒนาการรู้ เรื่องการอ่านได้เป็นอย่างดี ควรนำไปประยุกต์ใช้กับเนื้อหาในระดับชั้นอื่น ๆ และใช้ร่วมกับเทคนิคการอ่าน แบบต่าง ๆ เช่น เทคนิคการอ่านแบบ 5W1H เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เป็นต้น

2.2 การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ มีรูปแบบ การจัดกิจกรรมที่หลากหลายช่วยพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนได้ ดังนั้น ควรศึกษารูปแบบ การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์มาใช้บูรณาการร่วมกับรายวิชาอื่น

เอกสารอ้างอิง

กิ่งฟ้า สินธุวงษ์. (2550). *การสอนเพื่อพัฒนาการคิดและการเรียนรู้*. ขอนแก่น: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

บุษบา บัวสมบุรณ์, พิณพนธ์ คงวิจิตร และกิตติพงษ์ แบลิว. (2564). รูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดี โดยบูรณาการศิลปะเมื่อการศึกษาวรรณคดีส่องสว่างต่องานศิลปะ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 19(1), 53-67.

ทัศนีย์ เศรษฐพงษ์ และวิภาวรรณ เอกวรรณง. (2563). การพัฒนาความสามารถในการรู้เรื่องการอ่าน ตามแนวทางการสอบแบบ PISA โดยใช้แนวคิดการอ่านจากต้นแบบของนักเรียนระดับ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 2(1), 85-98.

มงคล เรียงณรงค์ และลัดดา ศิลาน้อย. (2558). การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รายวิชา ส21103 สังคมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 38(4), 141-148.

- รัตภรณ์ อุทุมพร และวณิชชา สิทธิพล. (2566). ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่มีต่อการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1. *วารสารเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์และนวัตกรรม*, 2(1), 21-30.
- วิริยะ ฤกษ์พาณิชย์. (2558). การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน Creativity-based (CBL). *วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้*, 1(2), 23-37.
- ศูนย์ดำเนินงาน PISA แห่งชาติสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2565). *ผลการประเมิน PISA 2022*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2551). *การวัดผลการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กทม: ประสานการพิมพ์.
- สรวงมณฑ์ สิทธิสมาน. (2563). *ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กไทยที่หายไป*. สืบค้น 3 เมษายน 2567. จาก <https://www.thaipbskids.com/contents/5f6188f917d8e5bbee2401a1>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *กรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุพัตรา บุญทิสสา และมนตรี วงษ์สะพาน. (2566) การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์เรื่องเศรษฐศาสตร์เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารเทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 6(17), 43-54.
- Guilford, J. P. (1950). *Creativity*. *American Psychologist*, 5(9), 444-454.
- Kemmis, & McTaggart, R. (1988). *The Action Research Planner* (3rd ed.). Geelong: Deakin University Press.

นวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุคดิจิทัล INNOVATION FOR MANAGEMENT IN THE DIGITAL AGE OF EDUCATION ADMINISTRATORS UNDER THE PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE

ทัตธนันท์ พุ่มนุช, วรณรี ปานศิริ และทัศนีย์ ช่อเทียนทิพย์*

Thatthanun Pumnuh, Wannaree Pansiri and Tassanee Chotientip

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

Doctor of Philosophy Program College of Management Innovation,

Rajamangala University of Technology Rattanakosin

*Corresponding Author E-mail: thatthanun.pum@rmutr.ac.th

Received May 30, 2024; Revised August 7, 2024; Accepted September 18, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของนวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุคดิจิทัล 2. เพื่อสร้างนวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุคดิจิทัล และ 3. เพื่อประเมินคุณภาพของนวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุคดิจิทัล เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้วิจัยมี 2 ชนิด คือ 1) แบบสอบถาม มาจากแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และแนวคิดการบริหารงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ทั้ง 6 เขต กลุ่มพื้นที่การบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานประจำเขตตรวจราชการ ที่ 4 กลุ่มตัวอย่าง 379 คน ประชากร จำนวน 6,890 คน 2) แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis : EFA)

ผลการวิจัย พบว่า นวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุคดิจิทัล มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การบริหารโดยใช้เขตพื้นที่การศึกษาเป็นฐาน เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากการรวมศูนย์อำนาจของระบบราชการไปยังหน่วยปฏิบัติที่เป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (2) การพัฒนานวัตกรรมที่ยั่งยืน เป็นการริเริ่ม พัฒนา สร้าง หรือนำนวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างยั่งยืน (3) การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานในลักษณะของการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ข้อค้นพบจากการศึกษา ได้นวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุคดิจิทัลที่มีความเหมาะสม มีความถูกต้อง มีความเป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุคดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพได้

คำสำคัญ: วิเคราะห์องค์ประกอบ, นวัตกรรมการบริหาร, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา, ยุคดิจิทัล

Abstract

The objectives of this research article are: 1) to analyze the elements of innovation in administration of primary education service area offices in the digital era, 2) to create innovation in administration of primary education service area offices in the digital era, and 3) to evaluate the quality of innovations in the management of the primary education area office in the digital age. This research is a quantitative and qualitative research which studied concepts, theories, documents, academic articles, journals, and research related to management both domestically and abroad including management concepts of the 6 primary education service area offices in the management of the basic education administration area group Government Inspection District No. 4. The data were collected from a sample of 379 people, with a population of 6,890 people. There were 2 types of research tools used namely: 1) questionnaires and 2) interview forms. Data were analyzed by using Statistics on frequency, percentage, standard deviation and exploratory factor analysis (EFA). The research results found that:

Innovation in the management of primary education area offices in the digital era has 3 components as follows: (1) Administration using educational areas as a base is the decentralization of educational management from the centralized authority of the bureaucracy to the operational units that are educational area offices; (2) Sustainable innovation development is the initiation, development, creation or use of innovative digital technology in sustainable development and (3) Participatory management is an opportunity for individuals to be involved in operations. In the form of knowing, jointly thinking, jointly doing, jointly deciding, which will lead to the goals of the organization. Findings from the study can be used as the innovations in the administration of primary education service area offices in the digital age that are appropriate, accurate and possible and can be used to effectively manage primary education service area offices in the digital era.

Keywords: Analysis of Components, Management Innovation, Primary Educational Service Area Office, Digital Ara

บทนำ

โลกในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นสังคมและเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge based Society and Economy) ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงในการจัดกิจกรรมในทุก ๆ ด้าน ทั้งในด้านการศึกษา ไลฟ์สไตล์ฯ ผู้บริหารการศึกษาจำเป็นต้องพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงาน ผู้บริหารจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำการตัดสินใจที่ดี และมีความเป็นมืออาชีพในการบริหารงาน จึงจะสามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมการบริหารหน่วยงานยุคดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพ (ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ, 2561) เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ ทันต่อโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว นวัตกรรมมีบทบาทและมีความสำคัญต่อการบริหารงานของภาครัฐในปัจจุบัน ภาครัฐต้องมีการปรับตัวและตื่นตัว รู้เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนอง ความต้องการของประชาชน ซึ่งแนวคิดและวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้สำนักงานรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงบางครั้งเป็นสิ่งที่น่ากลัว ทว่าหากมีการเตรียมพร้อมและขบคิดเส้นทางเดินที่ถูกต้อง การเปลี่ยนแปลงก็เป็นเรื่องที่วิเศษสุด นำมาซึ่งอนาคตที่ดีงามและมั่นคง (รัชยา เรืองศรี, 2562) นวัตกรรมมีความสำคัญทั้งนวัตกรรมบริหาร นวัตกรรมบริการ ภาครัฐและนวัตกรรมเชิงนโยบาย โดยทั่วไปจึงต้องมีวิธีการและบริหารที่เหมาะสม และกำหนดโครงสร้างการบริหารและกลยุทธ์ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่ง สร้างผลผลิตที่มีคุณภาพตามกรอบวงเงินงบประมาณที่ได้รับในการขับเคลื่อนให้เกิดผลผลิตตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ เพราะเมื่อก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัล (Digital Era) ทุกอย่างมีการเปลี่ยนแปลงและเป็นไปอย่างก้าวกระโดด ดังนั้น ผู้บริหารการศึกษาจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนทัศนคติและแนวคิดการบริหารของตนเองให้รู้เท่าทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป (จุฬาลักษณ์ โสระพันธ์, 2564)

จากผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดผลอย่างจริงจังจำเป็นต้องปฏิรูปการศึกษา ด้านต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ จุฬาลักษณ์ โสระพันธ์ (2564) ได้เสนอความเห็นที่ ผู้บริหารการศึกษา ยุคดิจิทัล ในยุคที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ผู้ที่สามารถปรับตัวและเตรียมความพร้อมเพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับโลกอนาคตได้เร็วเท่าไรย่อมมีความได้เปรียบมากเท่านั้น การมีพื้นฐานการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษาที่ดีถือเป็นกุญแจสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและบุคลากรของประเทศในยุคดิจิทัล ดังนั้นบทบาทของผู้บริหาร การศึกษายุคดิจิทัลถือได้ว่าเป็นบทบาทที่มีส่วนสำคัญที่จะนำประเทศเปลี่ยนผ่านไปสู่ยุคประเทศไทย 5.0 ซึ่งบทบาทสำคัญของผู้บริหารการศึกษาหรือผู้บริหารการศึกษาที่ดีในยุคดิจิทัล และเป็นแนวทางการเอาตัวรอดสำหรับองค์กรขนาดใหญ่ จึงหนีไม่พ้นต้องปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของโลกดิจิทัล จึงหนีไม่พ้นต้องปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของโลกดิจิทัล (ธัชกรณ วชิรมน, 2562) อีกทั้งจากรายงานผลการติดตาม ประเมินผลการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 6 เขต 4 จังหวัด ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ตามมาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร (กพร.) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีงบประมาณ 2564 ปรากฏว่า ผลการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่ามาตรฐานตัวชี้วัด ใน 4 ประเด็นดังนี้ คือ 1) กระบวนการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนางานยังขาดความเป็นระบบไม่ครอบคลุมกลุ่มงานเท่าที่ควร 2) บุคลากรขาดความชัดเจนในการประเมิน 3) แนวทางการปฏิบัติงานยังไม่ชัดเจน และ 4) บุคลากรยังขาดประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเมื่อมีการปรับเปลี่ยนสายงานใหม่

ด้วยเหตุผลและความเป็นมาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างนวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุคดิจิทัล กลุ่มพื้นที่การศึกษาประจำเขตตรวจราชการที่ 4 เพราะปัจจุบันนวัตกรรมเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาภาครัฐ และเพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการแสวงหานวัตกรรมใหม่สำหรับการบริหารงาน ตลอดเวลา รวมทั้งสำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุคดิจิทัล กลุ่มพื้นที่การศึกษาประจำเขตตรวจราชการที่ 4 และส่งผลดีต่อประเทศชาติ ทำให้การศึกษามีความเจริญก้าวหน้าทันยุคแห่งสังคมการเรียนรู้แบบยุคดิจิทัล และยุควิถีใหม่ (New Normal) คอยขับเคลื่อนการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กลุ่มพื้นที่การศึกษาประจำเขตตรวจราชการที่ 4 ให้มีความเจริญก้าวหน้าเป็นที่ยอมรับของสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของนวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุคดิจิทัล
2. เพื่อสร้างนวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุคดิจิทัล
3. เพื่อประเมินคุณภาพของนวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุคดิจิทัล

การทบทวนวรรณกรรม

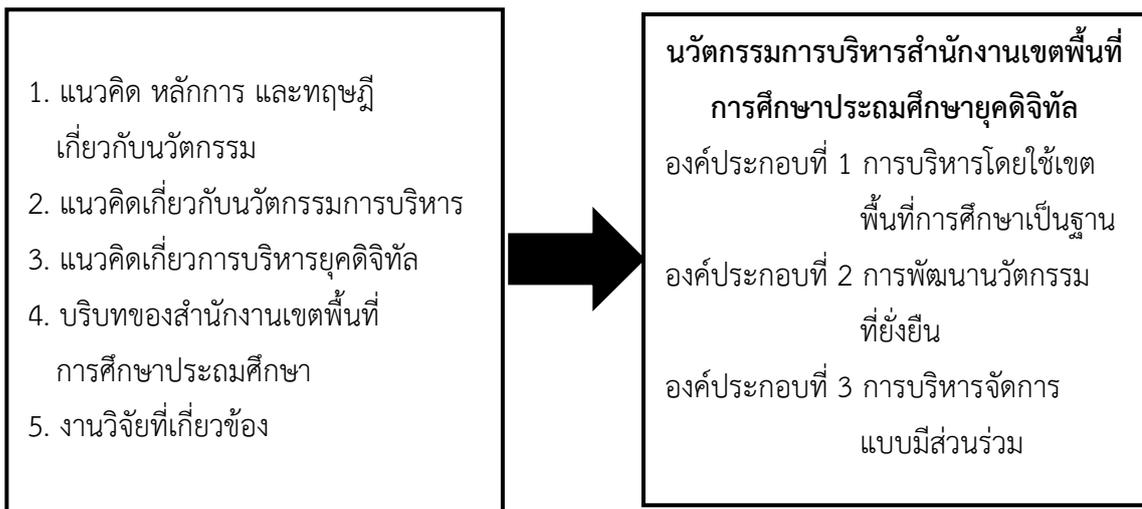
ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร บทความวิชาการ วารสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมการบริหาร รวมทั้งแนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมการบริหาร แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารยุคดิจิทัล บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่เกี่ยวข้อง มาสรุปเป็นเป็นตัวแปรเพื่อสร้างเป็นข้อคำถามของแบบสอบถาม

จากนวัตกรรม (Innovation) สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (2547) ได้ให้ความหมายของ คำว่า นวัตกรรม คือ “สิ่งใหม่ที่เกิดจากการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ที่มีประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม” ได้เข้ามามีบทบาทและมีความสำคัญอย่างมากต่อการบริหารจัดการงานของภาครัฐในปัจจุบัน โดยภาครัฐต้องมีการปรับตัวเพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนอง ความต้องการของประชาชน และในปัจจุบันได้มีการปรับเปลี่ยนทั้งการถ่ายโอนอำนาจการปกครองจากส่วนกลางเพื่อลงสู่ท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น โดยการแสวงหาแนวทางการนำมา ซึ่งแนวคิดและวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้องค์การรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นนวัตกรรมจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อภาครัฐ สำหรับบทลงโทษ เหลืองภิรมย์ (2555) กล่าวว่า ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่า นวัตกรรมมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ในปัจจุบัน นอกจากนี้นวัตกรรมก็มักเกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาหรือสถาบันวิจัย เนื่องจากมีการกิจการแสวงหาความรู้และสร้างนวัตกรรมใหม่ และสามารถเกิดขึ้นที่ภาครัฐได้เช่นเดียวกัน แต่จำเป็นต้องมีวิธีการที่เหมาะสม สร้างพื้นที่ปลอดภัยให้ทดลองและสามารถล้มเหลวได้ ทั้งนี้นวัตกรรมภาครัฐที่ดีจะมีประโยชน์และสร้างผลกระทบเป็นอย่างมากต่อการให้บริการประชาชน ให้มีความสะดวก รวดเร็ว สร้างสรรค์ โดนใจ และมีต้นทุนที่ต่ำ (ประกาย ชีระวัฒนากุล และธรรารัตนนฤมิตศร, 2564)

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed- Method research) เรื่อง “นวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี” โดยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาในกลุ่มพื้นที่การศึกษาประจำเขตตรวจราชการที่ 4 อยู่ใน 4 จังหวัด มีทั้งหมด 6 เขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1, 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1, 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 6,890 คน กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งหมด 379 คน โดยผู้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ ยามาเน่ (Yamane,1973) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัย ได้กำหนดรายละเอียด และขั้นตอนการดำเนินการวิจัยไว้เป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์องค์ประกอบนวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุคดิจิทัล ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร บทความวิชาการ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา รวมทั้งแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล และดำเนินการเก็บข้อมูล จากผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลว่านวัตกรรมของเราควรจะได้อะไร ข้อมูลอะไร แนวคิดการบริหารงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ทั้ง 6 เขต ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1, 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1, 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 6,890 คน กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งหมด 379 คน การวิเคราะห์องค์ประกอบนวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุคดิจิทัล จากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่เกี่ยวข้องมาสรุปเป็นเป็นตัวแปรเพื่อสร้างเป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามที่ผ่านการหาคุณภาพไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis : EFA) พบว่าตัวแปรทั้ง 180 ตัว มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมากถึงระดับมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อสร้างนวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุคดิจิทัล ในขั้นตอนนี้จะเป็นการสร้างนวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุคดิจิทัล

2.1 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 มาสังเคราะห์และสรุปประเด็นสำคัญเพื่อเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาก่อนสนทนากลุ่ม

2.2 สนทนากลุ่มเพื่อตรวจสอบความเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบนวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจง (purposive method) จำนวน 12 คน ประกอบด้วยผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารการศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา อาจารย์มหาวิทยาลัยและนักวิชาการด้านการศึกษาที่มีความรู้ด้านนวัตกรรมการบริหารการศึกษา

2.3 นำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มสรุปผล เพื่อจัดทำรายงานผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 เพื่อประเมินคุณภาพของนวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี ตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และประโยชน์ในการนำไปใช้ ผู้วิจัยกำหนดวิธีการศึกษา ดังนี้

3.1 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 มาสังเคราะห์และสรุปประเด็นสำคัญ เพื่อเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาก่อน ประเมินคุณภาพของนวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี

3.2 ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจง (purposive method) โดยมีกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษาที่มีประสบการณ์การบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 2 คน และทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านนวัตกรรมทางการศึกษาและเทคโนโลยีที่มีประสบการณ์ จำนวน 5 คน เพื่อประเมินคุณภาพของนวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี

3.3 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์สรุปผล เพื่อจัดทำรายงานผลการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบนวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี จากการวิเคราะห์องค์ประกอบด้วยวิธีสกัดปัจจัย (Principle Component analysis) และการวิเคราะห์ส่วนประกอบด้วยการหมุนแกนแบบตั้งฉาก (Orthogonal rotation) โดยใช้วิธี (Varimax rotation) สกัดปัจจัยได้ 3 องค์ประกอบ โดยพิจารณาค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalue) ที่มีความมากกว่า 1 ตามเกณฑ์ของไกเซอร์ (Kaiser) และการเลือกตัวประกอบจากจำนวนตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบที่ต้องมีตัวแปรบรรยายตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไปโดยพบว่าทั้ง 3 องค์ประกอบ ประกอบด้วยตัวแปรจำนวน 180 ตัว และแต่ละองค์ประกอบ ผู้วิจัยตั้งชื่อโดยพิจารณาตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบได้ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 การบริหาร

โดยใช้เขตพื้นที่การศึกษาเป็นฐาน มี 66 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 2 การพัฒนานวัตกรรมที่ยั่งยืน มี 44 ตัวแปร และองค์ประกอบที่ 3 การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม มี 70 ตัวแปร

1.2 ผลการสร้างนวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยุคดิจิทัล ผู้วิจัยนำปัจจัยที่สกัดได้ 3 องค์ประกอบ มาจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากประเด็นการสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิ 12 ท่าน หลังจากนั้นผู้วิจัยสังเคราะห์และสรุปผลหลังการสนทนากลุ่ม ได้นวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยุคดิจิทัล ซึ่งเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยุคดิจิทัลใน 3 องค์ประกอบดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การบริหารโดยใช้เขตพื้นที่การศึกษาเป็นฐาน (Using the educational area as a base) คือ กระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากการรวมศูนย์อำนาจของระบบราชการไปยังหน่วยปฏิบัติที่เป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีการแบ่งอำนาจกันระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและประชาชนได้มากที่สุด มีการบริหารงานในรูปของคณะกรรมการที่มาจากความร่วมมือของประชาชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา โดยผู้บริหารมีความสำคัญยิ่งในการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา ด้านงบประมาณ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร และด้านบริหารทั่วไป โดยการมีส่วนร่วมและกระจายอำนาจ ทั้งนี้ผู้บริหารต้องคำนึงการจูงใจให้บุคลากรเต็มใจและตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ มีระบบติดตามความก้าวหน้าของบุคลากร มีการส่งเสริมให้บุคลากรบูรณาการทำงาน โดยใช้รูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทของงาน อีกทั้งมีการพัฒนาบุคลากรตลอดเวลา ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้มีพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา กำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา มีการวิเคราะห์ปัญหาที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และหน่วยงาน สร้างความเชื่อมั่นให้กับบุคลากร กำหนดความคาดหวังในความสำเร็จของตนเองได้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีวัฒนธรรมองค์กรที่ชัดเจน ผู้บริหารมีหลักการกระจายอำนาจ มีการมอบหมายหน้าที่ให้ผู้ปฏิบัติงานที่ได้รับอย่างเต็มที่ สามารถใช้ดุลยพินิจของตนได้โดยเน้นผลงานที่เกิดขึ้นเป็นหลักสายการบังคับบัญชาที่แบ่งตามหน้าที่การทำงานของแต่ละฝ่ายไว้อย่างชัดเจน ให้บุคลากรรับรู้ถึงสภาพแวดล้อมภายนอกที่บุคลากรต้องรับมือ เช่น บริบทสำนักงาน และวัฒนธรรมของหน่วยงาน **องค์ประกอบที่ 2 การพัฒนานวัตกรรมที่ยั่งยืน** (Sustainable innovation development) คือ การริเริ่ม พัฒนา สร้าง หรือนำนวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนานวัตกรรม รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน มาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอนของครู หรือมีคลังสื่อการเรียนรู้ของครูผู้สอน ให้เกิดการพัฒนสถานศึกษาอย่างยั่งยืน และการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม เป็นการที่ผู้บริหารใช้การจูงใจให้บุคคลผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมรับผิดชอบ เพื่อพัฒนางานที่ปฏิบัติให้มีคุณภาพสูงสุด ซึ่งเป็นการเปิด

โอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ตลอดจนการประเมินผลให้ทุกฝ่ายได้สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกัน อันจะนำไปสู่เป้าหมายขององค์กร โดยเน้นความสามารถของผู้บริหารและทักษะการนำนวัตกรรมมาใช้เพื่อให้ระบบการศึกษามีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ซึ่งเป็นการพัฒนาวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ในการบริหาร พัฒนาแนวคิด ระบบ รูปแบบ วิธีการ เครื่องมือใหม่ทางการบริหารของผู้บริหาร ที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาและบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ประสิทธิภาพ และยั่งยืน ผู้บริหารมีการปรับปรุงและสร้างสรรค์รูปแบบการบริหารในด้านต่าง ๆ เช่น การวางแผน การควบคุม การสั่งการ มีแนวทางการพัฒนาหน่วยงานไปสู่ความสำเร็จ มีการสื่อสารหลายช่องทาง สร้างให้บุคลากรปฏิบัติงานด้วยความเคารพซึ่งกันและกัน พร้อมมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน บุคลากรมีความภาคภูมิใจที่เข้าได้มาปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงาน ผู้บริหารมีความคิดสร้างสรรค์สร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากับสถานศึกษาผู้บริหารมีความสามารถในการจูงใจและแนวทางผู้ร่วมงานเพื่อให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติงาน สามารถยึดหลักความคุ้มค่า มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด มีหลักความเป็นอิสระและยอมรับผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นสำคัญ ผู้บริหารสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการทำงานเป็นทีมด้วยบรรยากาศที่สนุกสนาน และได้รับผลตอบแทนอย่างทั่วถึง และดูแล เอาใจใส่ครู บุคลากร และนักเรียนอย่างใกล้ชิด **และองค์ประกอบที่ 3 การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม (Participatory management)** คือ การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานในลักษณะของการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ตลอดจนการประเมินผลให้ทุกฝ่ายได้สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกัน อันจะนำไปสู่เป้าหมายขององค์กร โดยผู้บริหารมีการส่งเสริมบุคลากรใช้ ICT ในการปฏิบัติงาน มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล การใช้วัตกรรมการบริหารและปรับปรุงให้มีคุณภาพสูงขึ้น และกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่บุคลากรผู้ทำหน้าที่ติดตามและประเมินผลอย่างชัดเจน ยอมรับการทำงานของบุคลากร ในการตัดสินใจร่วมกันคิด ร่วมกันทำ อีกทั้งผู้บริหารจัดสรรแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนให้กับสถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ให้มีความเป็นระเบียบสวยงาม พร้อมมีการชี้แนะ (Coaching) เพื่อให้บุคลากรเกิดมุมมองความเชื่อมต่อสถานการณ์ต่าง ๆ จนส่งผลต่อการจัดการกับสภาพแวดล้อม ที่ทำลายความสามารถแก้ไขปัญหาการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้บริหารและบุคลากรมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการกำหนดเป้าหมายการทำงาน พัฒนาระบบการบริหารจัดการและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

1.4 ผลการประเมินนวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุคดิจิทัล โดยใช้แบบสัมภาษณ์และแสดงความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน จากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิที่ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 คน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า นวัตกรรมการบริหาร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี มีความเหมาะสม เป็นไปได้ ถูกต้องและสามารถนำไปใช้ได้จริง เพราะการบริหารโดยใช้เขตพื้นที่การศึกษาเป็นฐาน เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากการรวมศูนย์อำนาจของระบบราชการไปยังหน่วยปฏิบัติที่เป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีการแบ่งอำนาจกันระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและประชาชนได้มากที่สุด มีการบริหารงานในรูปของคณะกรรมการที่มาจากความร่วมมือร่วมใจของประชาชน ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ส่วนการพัฒนานวัตกรรมที่ยั่งยืน เป็นการริเริ่ม พัฒนา สร้าง หรือนำนวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ทำให้เกิดการพัฒนาสถานศึกษาอย่างยั่งยืน และการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ในลักษณะของการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ตลอดจนการประเมินผลให้ทุกฝ่ายได้สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกัน อันจะนำไปสู่เป้าหมายขององค์กร

อภิปรายผล

การอภิปรายผล สามารถอภิปรายตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบนวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี ผลที่ได้จากการวิจัยพบว่า องค์ประกอบนวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การบริหารโดยใช้เขตพื้นที่การศึกษาเป็นฐาน (2) การพัฒนานวัตกรรมที่ยั่งยืน และ (3) การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม และเมื่อพิจารณาตามลำดับขององค์ประกอบสามารถอภิปรายในแต่ละองค์ประกอบดังนี้

องค์ประกอบ การบริหารโดยใช้เขตพื้นที่การศึกษาเป็นฐาน เนื่องจากการจัดการศึกษาแบบเขตพื้นที่การศึกษา เป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบของการใช้พื้นที่เป็นฐานที่มุ่งความเป็นอิสระ คล่องตัวในการบริหารจัดการที่ใกล้ชิดประชาชน และหน่วยปฏิบัติหรือสถานศึกษาตอบสนองต่อการแก้ปัญหาได้ สอดคล้องกับสถานการณ์และฉับไว ที่คำนึงถึงความแตกต่าง จุดแข็งความมีลักษณะเฉพาะของสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น รองรับการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการ สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารจัดการศึกษาโดยยึดเขตพื้นที่การศึกษาเป็นฐานตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติมเป็นพระราชบัญญัติที่เป็นการปฏิรูปการศึกษาของชาติ ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมสร้างเสริมความรู้ มีความหลากหลายในทางปฏิบัติโดยเฉพาะการบริหารและการจัดการในเขตพื้นที่ เพื่อรองรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาจากกระทรวงทั้งด้านด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคลและด้านบริหารทั่วไป **องค์ประกอบ การพัฒนานวัตกรรมที่ยั่งยืน** เนื่องจากการบริหารสถานศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์และยุคของการปฏิรูปการศึกษาและการกระจายอำนาจทางการศึกษาจากส่วนกลางไปสู่ระดับสถานศึกษา องค์กรหรือหน่วยงานต้องมีความพร้อมในการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมในการรองรับนวัตกรรมเพื่อการบริหาร

ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และมีเครื่องมือในการบริหารจัดการนวัตกรรม มีการพัฒนานวัตกรรมเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายการบริหารสถานศึกษาแนวใหม่จึงจำเป็นต้องนำนวัตกรรม มาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการ สอดคล้องกับงานวิจัยของสมบัติ นามบุรี (2562) ศึกษาวัตกรรมและการบริหารจัดการ พบว่าองค์กรที่สามารถ สร้างสรรค์นวัตกรรมได้ต้องมีผู้บริหารที่มีความมุ่งมั่นในการสร้างนวัตกรรม การมีบรรยากาศในการทำงานที่สนับสนุนการสร้างนวัตกรรม สอดคล้องกับ อีร์ศักดิ์ อุปรมัย อุปไมยอติชัย และสุชาติ บางวิเศษ (2560) กล่าวว่า แนวคิดการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนเกิดจากการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 และสอดคล้องกับหลักการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยึดหลัก “การพัฒนาที่ยั่งยืน” โดยที่เป้าหมายและตัวชี้วัดต้องสอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่องค์การระหว่างประเทศโดยสหประชาชาติกำหนดขึ้น คือ การพัฒนาที่ยั่งยืน **องค์ประกอบ การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม** เนื่องจากการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนร่วม ซึ่งจะมีผลประโยชน์เป็นแรงผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมและเกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชา มุ่งเน้นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ สอดคล้องกับ Cohen, M. J. & Norman, T. U., (1980) ได้เสนอแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมโดยมุ่งเน้นเกี่ยวกับการสร้างโอกาสให้สมาชิกของชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ช่วยเหลือและเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการพัฒนานั้น ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ได้แก่ ริเริ่ม ตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ 2) การมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ(Implementation) เช่น การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหารจัดการ และการประสานขอความช่วยเหลือ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ไม่ว่าจะเป็น ผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เกี่ยวกับการ ควบคุมและการตรวจสอบการดำเนินการทั้งหมด และแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติยา ระวะนาวิก (2565) ทำวิจัย เรื่อง นวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า นวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นมีต้นทุนทางสังคมสำคัญเป็นสิ่งที่ผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมในชุมชนเป็นการร่วมกลุ่มการสร้างเครือข่าย การประสานงานทั้งภายในและภายนอกชุมชนสร้างเสริมพลังในชุมชน เกิดเศรษฐกิจและสังคมดีขึ้น โดยเน้นการใช้ทรัพยากรภายในชุมชนสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ เกิดการร่วมคิด ร่วมทำร่วมวางแผนเกิดขึ้นในชุมชน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม โปร่งใส ตรวจสอบได้จนประสบความสำเร็จพร้อมเป็นแบบอย่างที่ดีอย่างยั่งยืน

2. การสร้างนวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี ประกอบด้วย พบว่า นวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1 การบริหารโดยใช้เขตพื้นที่การศึกษาเป็นฐาน 2 การพัฒนานวัตกรรมที่ยั่งยืน และ 3. การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ทั้งนี้เพราะนวัตกรรมที่ได้ประกอบด้วย องค์ประกอบที่มีเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นผล ประกอบกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และเปลี่ยนแปลงในการจัดกิจกรรมในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งระบบการศึกษาไทยที่มีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนไปให้ทันกับกระแสโลก ทำเพื่อยกระดับ มาตรฐานการศึกษาไปสู่ผู้เรียนที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชวน ภารังกุล (2552) ที่พบว่า นวัตกรรมการบริหารโรงเรียนชายแดนภูมิภาคตะวันตก ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ คือ 1) ภาวะผู้นำ 2) การพัฒนานวัตกรรม 3) การกระจายอำนาจ 4) การวางแผน 5) การจัดการความรู้ 6) การใช้โรงเรียน เป็นฐาน 7) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 8) การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 9) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิศณุ ทองเลิศ (2555) ได้ศึกษานวัตกรรมการบริหารงาน อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาอาชีวศึกษา พบว่า นวัตกรรมการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคีในสถานศึกษาอาชีวศึกษา มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การบริหารการจัดการอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคี 2) ระบบการดำเนินงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 3) นโยบายการจัดการอาชีวระบบทวิภาคี 4) ความร่วมมือการจัดการอาชีวระบบทวิภาคี 5) การวัดและการประเมิน 6) หลักสูตร และ 7) คุณลักษณะของผู้บริหาร

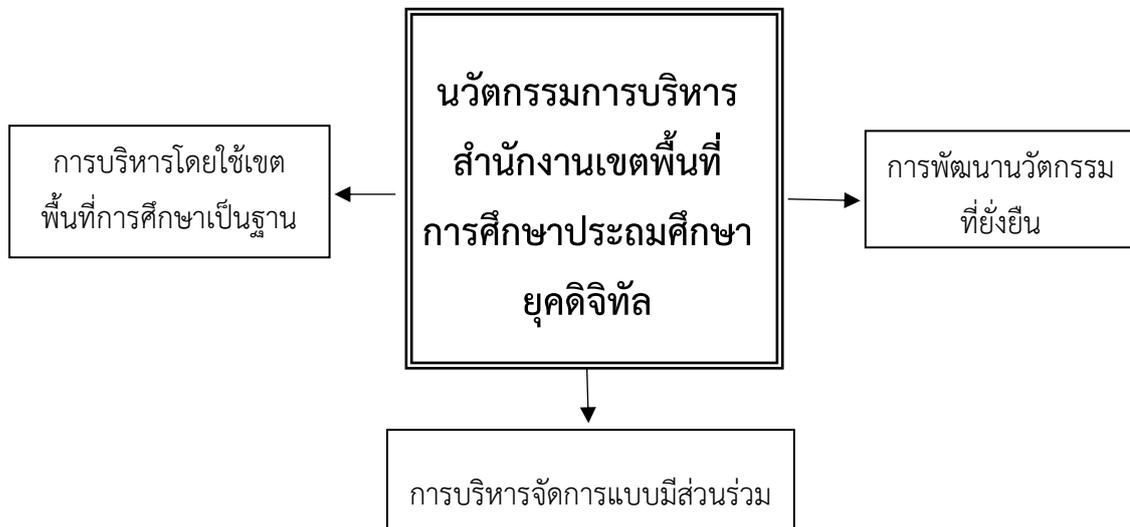
3. การประเมินคุณภาพนวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า นวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุทัยธานี มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ถูกต้อง และเป็นประโยชน์ สามารถใช้เป็น แนวทางในการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานีได้ ทั้งนี้เพราะนวัตกรรมที่ได้ วิเคราะห์มาจากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการจัดการ และนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการ นวัตกรรมการบริหาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจรรุวรรณ นาดัน (2556) ทำวิจัย เรื่อง นวัตกรรม การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า ผลการยืนยันโดยทรงคุณวุฒิ ได้พิจารณาโดยมีความเห็นที่ สอดคล้องกันว่า นวัตกรรมที่ได้สามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อกำหนดนโยบาย และเป็นแนวทาง ในการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

นวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานีในกลุ่มพื้นที่การศึกษา ประจำเขตตรวจราชการที่ 4 อยู่ใน 4 จังหวัด มีทั้งหมด 6 เขตพื้นที่การศึกษา ต้องมีการปรับตัวให้เข้า กับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการสื่อสารที่รวดเร็ว เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยในการจัดการข้อมูลและการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การบริหารจัดการที่ดีขึ้นและการให้บริการที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนและครูได้ดีขึ้น

แผนภาพที่ 2 นวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุคดิจิทัล

สรุป

จากการวิจัยเรื่อง นวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุคดิจิทัล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ 1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบนวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุคดิจิทัล ได้ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบการบริหารโดยใช้เขตพื้นที่การศึกษาเป็นฐาน มี 66 ตัวแปร 2) องค์ประกอบการพัฒนานวัตกรรมที่ยั่งยืน มี 44 ตัวแปร และ 3) องค์ประกอบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม มี 70 ตัวแปร 2. ผลการสร้างนวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุคดิจิทัล พบว่า นวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุคดิจิทัล คือแนวคิดที่ใช้ในการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุคดิจิทัล ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบการบริหารโดยใช้เขตพื้นที่การศึกษาเป็นฐาน 2) องค์ประกอบการพัฒนานวัตกรรมที่ยั่งยืน และ 3) องค์ประกอบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม และ 3. ผลการประเมินคุณภาพนวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุคดิจิทัล พบว่า นวัตกรรมการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุคดิจิทัล มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ถูกต้อง และเป็นประโยชน์ สามารถใช้เป็นแนวทางในการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุคดิจิทัลได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรควรมีการบริหารโดยมีการกระจายอำนาจการจัดการการศึกษาจากการรวมศูนย์อำนาจของระบบราชการไปยังหน่วยปฏิบัติที่เป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและประชาชนได้มากที่สุด มีการมอบหมายหน้าที่ให้ผู้ปฏิบัติงานที่ได้รับ อย่างเต็มที่ สามารถใช้ดุลยพินิจของตนได้โดยเน้นผลงานที่เกิดขึ้นเป็นหลักสายการบังคับบัญชาที่แบ่งตามหน้าที่การทำงานของแต่ละฝ่ายไว้อย่างชัดเจน

1.2 ผู้บริหารควรให้สถานศึกษาริเริ่ม พัฒนา สร้าง หรือนำนวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนานวัตกรรม พัฒนาแนวคิด ระบบ รูปแบบ วิธีการ เครื่องมือใหม่ทางการบริหารของผู้บริหารที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาและบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ประสิทธิภาพและยั่งยืน

1.3 ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ในลักษณะของการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ เพื่อให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มีการกำหนดเป้าหมายการทำงาน พัฒนาระบบการบริหารจัดการและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

2.1 ควรวิจัยระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาทักษะและความรู้ของบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

เอกสารอ้างอิง

จุฬาลักษณ์ โสระพันธ์. (2564). *บทบาทของผู้บริหารการศึกษายุคดิจิทัล*. นนทบุรี: ศูนย์พัฒนาและ
ประยุกต์วิชาการ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.

ธีรกรณ์ วชิรมน. (2566). *องค์การใหญ่ปรับตัวอย่างไรให้อยู่รอดในยุคดิจิทัล*. สืบค้น 17 พฤษภาคม
2566. จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/645281>.

นพดล เหลืองภิรมย์. (2555). *การจัดการนวัตกรรม*. กรุงเทพมหานคร. ดวงกลมพับลิชชิง.

ธีรศักดิ์ อุปรมัย อุปไมยอริชัย และสุชาติ บางวิเศษ. (2560). *การบริหารและการจัดการศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน*. สืบค้น 30 กรกฎาคม 2567. จาก <https://www.nupress.grad.nu.ac.th/shop/product/978-616-426-183-9/>.

- ประกาย อีระวัฒนากุล และธราธร รัตนนฤมิตร. (2564). *นวัตกรรมภาครัฐ: จุดคานงัดพลิกโฉมประเทศไทย*. สืบค้น 26 กุมภาพันธ์ 2566. จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/121579>.
- รัชยา เรืองศรี. (2562). *ปรับธุรกิจให้รอดในยุคดิจิทัล = Digital darwinism*. กรุงเทพมหานคร: ซี เอ็ดดูเคชั่น จำกัด.
- ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ. (2561). นวัตกรรมการบริหารการศึกษาสู่การเปลี่ยนแปลง 4 เร็ย่นรู้. *วารสารครูศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 46(4), 534-553.
- สมบัติ นามบุรี. (2562). นวัตกรรมและการบริหารจัดการ. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 2(2), 121-134.
- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (2547). *การจัดการนวัตกรรมสำหรับผู้บริหาร*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ.
- Cohen, M. J. & Norman, T. U. (1980). *Participations Place in Rural Development: Seeking Clarity Through Specificity*. New York: World Development.

WORKING CAPITAL POLICY CLUSTERING TECHNIQUE: A CASE STUDY OF LISTED COMPANIES IN THE INDUSTRIAL SECTOR, MAI THAILAND

Bhannawat Wanganusorn, Sirikul Tulasombat, Ratchaneeya Bangmek and

Thatphong Awirothananon

Faculty of Business Administration Maejo University

Email: payothust56@gmail.com

Received May 19, 2024; Revised July 16, 2024; Accepted September 18, 2024

Abstract

Working capital policy (WCP) has an impact on liquidity and profitability management. An aggressive WCP allows businesses to generate profits from short-term capital sources but poses risks in timely short-term debt repayment. Determination of WCP involves various factors. Previous studies found that the risk level of the working capital policy is solely determined by the financial ratio, overlooking other contributing factors. This research aimed to enhance the coverage of risk dimensions in setting the risk level of WCP by introducing a clustering technique to determine the WCP risk level. The study population consisted of 213 companies listed on the Market for Alternative Investment (MAI). A specific sampling method was employed, focusing on companies within the industrial sector registered on the MAI. This study utilized panel data by gathering financial ratio data from the STATA database and executive position data (CEO, President) through the annual report Form 56-2 from the SEC database. Data collection spanned 15 consecutive years, from 2008 to 2022, divided into two periods: the COVID-19 pandemic outbreak and the non-pandemic period, which resulted in a total of 432 observations. The hierarchical clustering analysis technique was utilized, followed by K-means cluster analysis and one-way ANOVA robustness checks. The results revealed that the working capital investment policy (WCIP) could be categorized into three sub-groups: risky, moderate, and conservative. The working capital financing policy (WCFP) could be classified into two sub-groups: risky and conservative. K-means clustering analysis for risk levels identified two groups: a risky and a conservative WCP. One-way ANOVA analysis for group differentiation indicated three sub-groups for both policies.

Keywords: Hierarchical, K-means Clustering, Working Capital Policy, Aggressiveness

Introduction

Managing working capital is a pivotal aspect of business financial management, involving the formulation of working capital policies and assessing their efficiency (Banchuenvijit, 2017; Pestonji & Wichitsatian, 2019). Working capital policies determine the amount and sourcing of working capital, focusing on major components such as cash, accounts receivable, and inventory (Brigham & Houston, 1998). Efficiency in working capital management ensures the optimal use of current assets and short-term debts to maintain smooth business operations (Intara & Wanganusorn, 2022). Investment in working capital involves determining the quantity of working capital relative to sales. Businesses with low reserves can invest surplus capital in non-current assets, generating additional income and increasing overall revenue (Kasiran et al., 2016). This reinvestment in income-generating assets enhances profitability and signals improved operational performance to investors, which can increase the market price of common stocks and enterprise value (Berk et al., 2009; Myers & Majluf, 1984). Conversely, a high reserve policy ensures adequate product supply, preventing missed profit opportunities and minimizing the risk of stockouts (Baños-Caballero et al., 2020; Mansoori & Muhammad, 2012). Technological advancements can negatively impact businesses by making products obsolete and introducing lower-priced substitutes (Intara & Wanganusorn, 2022). Failure to meet sales targets can result in financial losses due to significant investments in remaining inventory, decreasing enterprise value (Intara & Wanganusorn, 2022; Kasiran et al., 2016; Song et al., 2012). WCP also plays a crucial role. Businesses that obtain funds from short-term sources for permanent working capital (Aggressive Investment Policy) can save financial costs, improving operational performance and enterprise value (Pestonji & Wichitsatian, 2019). This aligns with the pecking order theory, which suggests prioritizing low-cost funding sources, including internal funds from trade creditors and accrued expenses, to enhance profitability and enterprise value (Myers & Majluf, 1984). Issuing additional shares as a funding strategy may signal financial challenges to investors (Brigham & Daves, 2007).

In Thailand, businesses can raise capital through the stock market, divided into the Stock Exchange of Thailand (SET) and the Market for Alternative Investment (MAI). The MAI facilitates fundraising for SMEs with potential but lacking capital, with 206 SMEs registered, raising over 479,383 million baht (SET, 2023). These SMEs play a vital role in the Thai economy by addressing economic issues and supporting job creation,

contributing to direct and indirect investments that propel economic growth. The literature review on factors affecting business value in the MAI reveals challenges such as long-term survival, data inconsistency, bankruptcy trends, and failures in working capital management (Banchuenvijit, 2017; Chancharat & Chancharat, 2019; Intara & Wanganusorn, 2022; Phromsuwansiri et al., 2022). These challenges highlight the importance of effective working capital management in ensuring the survival of companies in the MAI market. Previous studies on the relationship between working capital management policies and business performance categorize risk levels into Aggressive and Conservative Approaches (Adam et al., 2017; Nazir & Afza, 2009; Sudiyatno & Elen Puspitasari, 2017), or into Aggressive, Moderate, and Conservative Approaches (Pestonji & Donkwa, 2018; Vishnani & Shah, 2007) While some studies find a significant relationship between working capital policies and business performance, others do not, suggesting the need for further research.

To provide a comprehensive understanding, this study investigates factors influencing the determination of risk levels in working capital management policies using a Clustering Technique to classify different risk levels.

Research Objectives

To investigate the factors influencing the determination of risk levels in working capital management policies using a Clustering Technique

Literature Review

The Clustering Technique

The Clustering Technique is a statistical method used to group similar data based on their characteristics. It categorizes data by placing those with the highest similarity into the same group, while different data are assigned to separate groups (Gupta et al., 2011). This technique has been applied in various research areas and industries, such as:

1. In the medical field: Grouping patients based on urgency (McLachlan, 1992).
2. In the Biology field: Analyzing Genome-Wide Association Studies (GWAS) to identify data groups related to disease or cancer strains (Sharma et al., 2017).
3. In the Business Management field: Arranging product positions to meet customer needs and segmenting markets (Punj & Stewart, 1983; Saunders, 1980).

The main types of clustering techniques include:

1. Partitioning Methods: This approach divides data into groups based on the most similar

characteristics, creating a predefined number of K groups (where K is the desired number of groups) The user needs to specify the number of groups or clusters they want to create (denoted as 'k'). In the K-Means technique, the algorithm operates through multiple iterations. In each iteration, cases are assigned to a group based on minimizing the distance from the group's centroid. The centroid is then recalculated, and this process is repeated until the centroid values no longer change or until a predefined number of iterations is reached. This technique requires quantitative variables, specifically those on the interval or ratio scale, and cannot be applied to categorical or binary data, in contrast to the Hierarchical technique. 2. Hierarchical Methods: This method divides groups based on similar characteristics at each level until the desired group is obtained. The choice of clustering technique depends on the nature of the data and the objectives of the analysis. Therefore, literature review and statistical experiments may be used to select the most suitable technique for grouping highly diverse data. The Hierarchical Cluster Technique categorizes cases without the need to determine a specific number of clusters in advance or to know which group each case belongs to. This method is suitable for datasets with a relatively small number of cases and is compatible with nominal scale or binary data. The technique creates a tree-like structure, or dendrogram, representing the relationships between cases. At each step, the algorithm combines the closest cases or clusters until all cases are grouped. This method is flexible and can be applied to various types of data, including those with nominal scale or binary measurements.

Research Methodology

This research adopts a quantitative approach with secondary data to study the aggressiveness of working capital policies. The relevant factors associated with the determination of these policies are used to categorize companies registered in the Industrial sector in MAI into subgroups based on their risk levels. The comparison of grouping outcomes is performed through K-mean clustering and One-Way ANOVA.

Population and Sample Group Selection:

- **Population:** The population comprises companies registered in the MAI market, totaling 213 companies across eight major industry groups and 30 subcategories.

- **Sample Group Selection:** A targeted sampling method is employed, selecting companies registered in the Industrial Industry with complete data.

Data Collection and Analysis:

- **Data Collection:** This research utilizes panel data, gathering financial ratio data from the STATA database and executive position data (CEO, President) through the annual Form 56-2 from the SEC database. Data collection spans 15 consecutive years, from 2008 to 2022, divided into two periods: the COVID-19 pandemic outbreak period and the non-pandemic period, resulting in a total of 432 observations.

- Data Analysis:

1. Cluster Analysis:

Hierarchical Cluster Analysis groups cases or variables based on these conditions: 1). Number of Cases: Suitable for fewer than 200 cases. For more, K-Means Cluster is recommended. 2). No Prior Knowledge: The number of groups does not need to be known beforehand. 3). Initial Group Membership: It is unnecessary to know which variables or cases belong to specific groups initially (Wanichbancha, 2009). The process starts with n subgroups, merging the closest or most similar items iteratively until one group remains. The Linkage method is commonly used in Agglomerative Hierarchical Cluster Analysis, with three main types: 1). Single Linkage: Measures the distance between the closest elements. 2). Complete Linkage: Measures the distance between the farthest elements. 3). Average Linkage: Measures the average distance between all elements. This creates a dendrogram, showing relationships between subgroups. The choice of linkage method depends on data characteristics and clustering goals. Ward's Method, This study uses Ward's Method (Gupta et al., 2011), which minimizes the sum of squared differences within clusters. The distance between clusters C_i and C_j is given

by:

$$d(C_i, C_j) = \sqrt{\frac{|C_i| \cdot |C_j|}{|C_i| + |C_j|}} \text{dist}(m_i, m_j)$$

Where m_i and m_j are the centroids of cluster C_i and C_j respectively in these formulas: C_i and C_j are clustered being compared. $|C_i|$ and $|C_j|$ represents the number of elements in clusters C_i and C_j respectively. $\text{Dist}(m_i, m_j)$ is the distance between the centroids of C_i and C_j clusters. The linkage method choice depends on the data's characteristics and the clustering goal. The hierarchical clustering process is often visualized using a dendrogram, where the y-axis represents the distance at which clusters are merged or split to group companies based on similar financial and executive characteristics.

2. Robustness check; Employ K-mean and Mean Difference Analysis which applies One-Way ANOVA to test the relationship between subgroups and the outcomes of groupings then Comparative Analysis of Grouping Results.

Table 1: Variables Used in Analysis:

Variables summary and measurement	Desired Value to be high Aggressiveness
Current Assets to Sales Ratio	
Measures the level of investment in working capital. A higher ratio indicates lower risk. It is calculated as Current Assets/Sales.	-Low
Inventory Turnover Rate	
Indicates the speed of selling goods. A higher turnover suggests efficient sales, while a low one may indicate higher risk. Calculated as Cost of Goods Sold/Average Inventory.	-High
Accounts Receivable Turnover Rate	
Reflects investment in trade receivables. A high turnover indicates quicker collection, while a low one may signify a lenient credit policy. Calculated as Sales on Credit/Average Trade Receivables.	-High
Current Liabilities to Sales Ratio	
Measures liquidity. A ratio greater than 1 indicates excess short-term funds for debt payment, suggesting low risk. It is calculated as Current Liabilities/Sales.	-High
Current Assets to Current Liabilities Ratio	
Reflects business liquidity. A ratio greater than 1 indicates excess working capital, suggesting low risk. It is calculated as Current Assets/Current Liabilities.	-Low
Debt to Non-Current Liabilities Ratio	
Indicates financial leverage. A high ratio suggests high risk. It is calculated as Long-term Debt/Non-Current Liabilities.	-High
Free Float	
Reflects stock ownership dispersion, impacting decision-making difficulty. Greater dispersion suggests lower management risk.	-Low

CEO Duality

The nominal variable indicates whether the President also holds the CEO position. Duality may suggest higher risk due to consolidated decision-making power.

-High

Results

According to the WCIP clustering result, hierarchical clustering with the ward algorithm, dendrogram, and the Auto Clustering Akaike's Criterion (AIC) tests was utilized to validate clusters, The result revealed that the optimal group based on the dendrogram is categorized WCIP into 3 groups as shown in Figure1. The AIC test indicated that the optimal group of WCIP clustering is 10 group. It is because after the elbow joint, the decrease becomes notably smaller however, it is meaningless for the subgroups more than 3. For this reason, WCIP was categorized into 3 groups which consisted of aggressive WCIP, moderate WCIP, and conservative WCIP. For WCFP clustering result, is quite similar to WCIP but the optimal categorization is only 2 categories including aggressive WCFP and conservative WCFP.

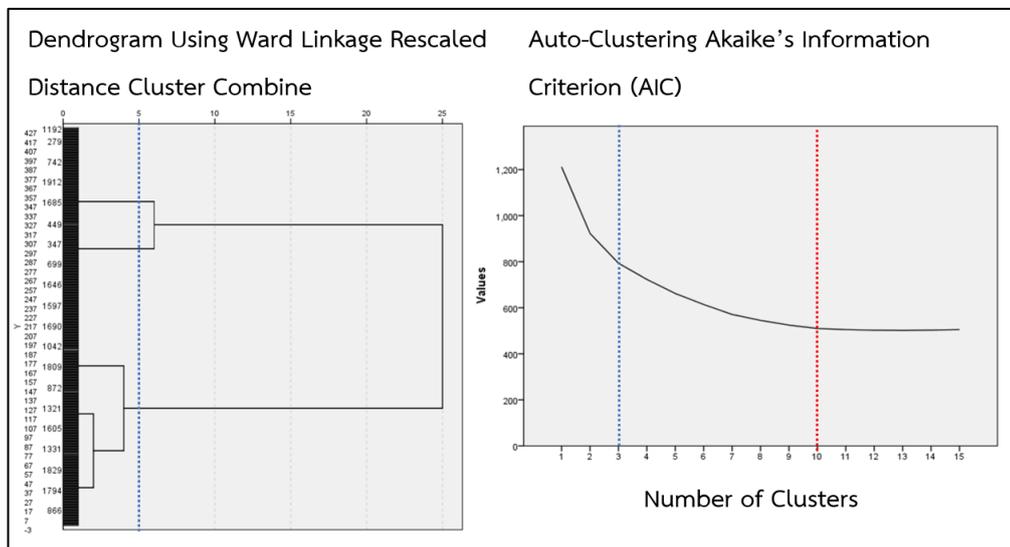

Figure 1: Dendrogram and AIC Test for WCIP

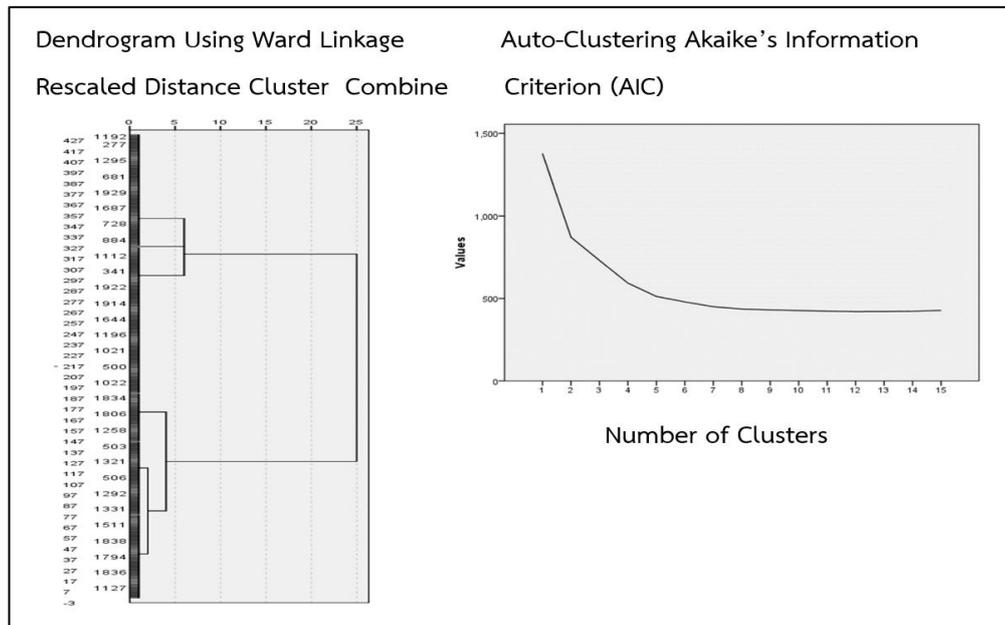

Figure 2: Dendrogram and AIC Test for WCFP

Robustness Test

K-Mean clustering

In this study, K-mean clustering and a One-way ANOVA test were employed to make robustness. As the K-mean clustering part, this study uses a simulation of K (number of group clustering) broken into 2 cases with K=2 and 3, in which K =2 denotes a group of aggressive and conservative WCIP. In contrast, K=3 denotes a group of aggressive, moderate, and conservative WCIP respectively. To assign the definition to each group, this study employed the desired Value coupled with the final cluster center to determine the group characteristic. The result shows that at K = 2 the WCIP iteration is stable in the 4th round and at K=3 the WCIF iteration is stable in the 8th round which indicates that clustering WCIP into 2 groups is more precise. For WCFP, the iteration is stable in the 3rd at K=2 and stable in the 4th at K= 3 which implies that the 2 group is suitable for WCFP. In other words, WCFP should be an aggressive and conservative group. Moreover, this study presents the average mean of each variable for each group clustering which is proxy by the K-mean final cluster center The result found that there are notable differences in the mean between the aggressive group and conservative group e.g. The Free Float (WCIP) within the aggressive group exhibits a mean value of 0.90, indicating a substantial contrast with the conservative group, where the mean value

is 32.9. This notable difference in mean values suggests a significant disparity in the level of free float between companies classified as aggressive and those classified as conservative in the WCIP clustering.

One-Way ANOVA Test

ANOVA results demonstrate the variables that significantly contribute to the formation of the clusters. The top factor that affected WCIP clustering was explained by the combination of the mean square of the cluster and the mean square of error shown as F is FRD for K= 2(F =984.03) and for K=3 (F=1618.09). Regarding WCFP, CLTN emerges as the predominant factor, exhibiting the highest F values (F=1332.167 with K=2 and F=1099.65 with K=3), influencing group clustering. In the summary from the ANOVA test, three subgroups for both WCIP and WCFP are preferable.

Discussion

In previous study WCP (WCIP and WCFP) was categorized into three main subgroups consisting of an aggressive policy, moderate policy, and Conservative policy with single criteria utilized e.g. current asset /total asset with a cut-off rate of 0.5 (Raheman et al., 2010), current liability to total asset, short-term debt to the total asset, using One-way ANOVA as clustering criteria (Pestonji & Wichitsatian, 2019). Besides, the study conducted by (Chancharat & Kumpamool, 2020) used the average industry indicator as a base case, for a value that is greater than the mean value is supposed to be an aggressive policy, and below the mean is supposed to be a conservative policy. In this study, the clustering technique was employed with hierarchical clustering and robustness by K-mean and One-way ANOVA test. The results reveal the 3 different outputs (WCP subgroup) by hierarchical clustering, the optimal subgroup for WCIP is 3 (Aggressive, Moderate, and Conservative subgroup) and for WCFP is 2(Aggressive and Conservative): for K-mean clustering, the optimal WCP subgroup is 2: for One-Way ANOVA test the optimal WCP subgroup is 3 (Aggressive, Moderate, and Conservative subgroup) in line with (Pestonji & Wichitsatian, 2019). One factor accounting for variations in clustering output is the inherent variability in the characteristics of variables, stemming from differences in their levels of measurement. Notably, the utilization of nominal scale data is precluded in the K-means clustering method, contributing to disparities in the clustering outcomes.

Body of Knowledge

In addition to the working capital management concept, the working capital policy illustrates the short-term liquidity management guidelines, which represent the degree of business aggressiveness. Prior research has examined the relationship between WCP and FP (Chancharat & Kumpamool, 2020; Pestonji & Wichitsatian, 2019; Raheman et al., 2010). Three distinct relationships were found: the first is positive, indicating that aggressive policies perform better; the second is negative, indicating that conservative policies perform better; and the third, there is no relationship at all. By the concept of clustering WCP with risk-taking characteristics, moderate characteristics, or conservative characteristics prior research has determined this characteristic by using only a single financial ratio to determine risk appetites, such as the current asset /total asset with a cut-off rate of 0.5 (Raheman et al., 2010), current liability to total asset, short-term debt to the total asset and short-term debt to total assets (Pestonji & Wichitsatian, 2019). By the way, The changes in the business environment led to another factor that affected WCP formulation. Based on the Agency theory, as the executives do not own 100% of the shares implies that there is a change of agency problems due to conflicts of interests. Determining a working capital policy is one of the executive's decisions. If there is a low level of distribution of shareholding (Free Float) coupled with the action of the president as executive chairman (CEO duality) could lead to an increase in aggressive WCP. To fulfill the dimensions for WCP formulation, this research utilizes several factors expected to affect the determination of WCP e.g. free float, CEO Duality, the ratio of current assets to sales, and another related financial ratio to participate in determining WCP as shown in Figure 3. Aggressive WCP represents the highest risk-taking policy as the Moderate and Conservative WCP refer to the risk-neutral and risk-averse respectively.

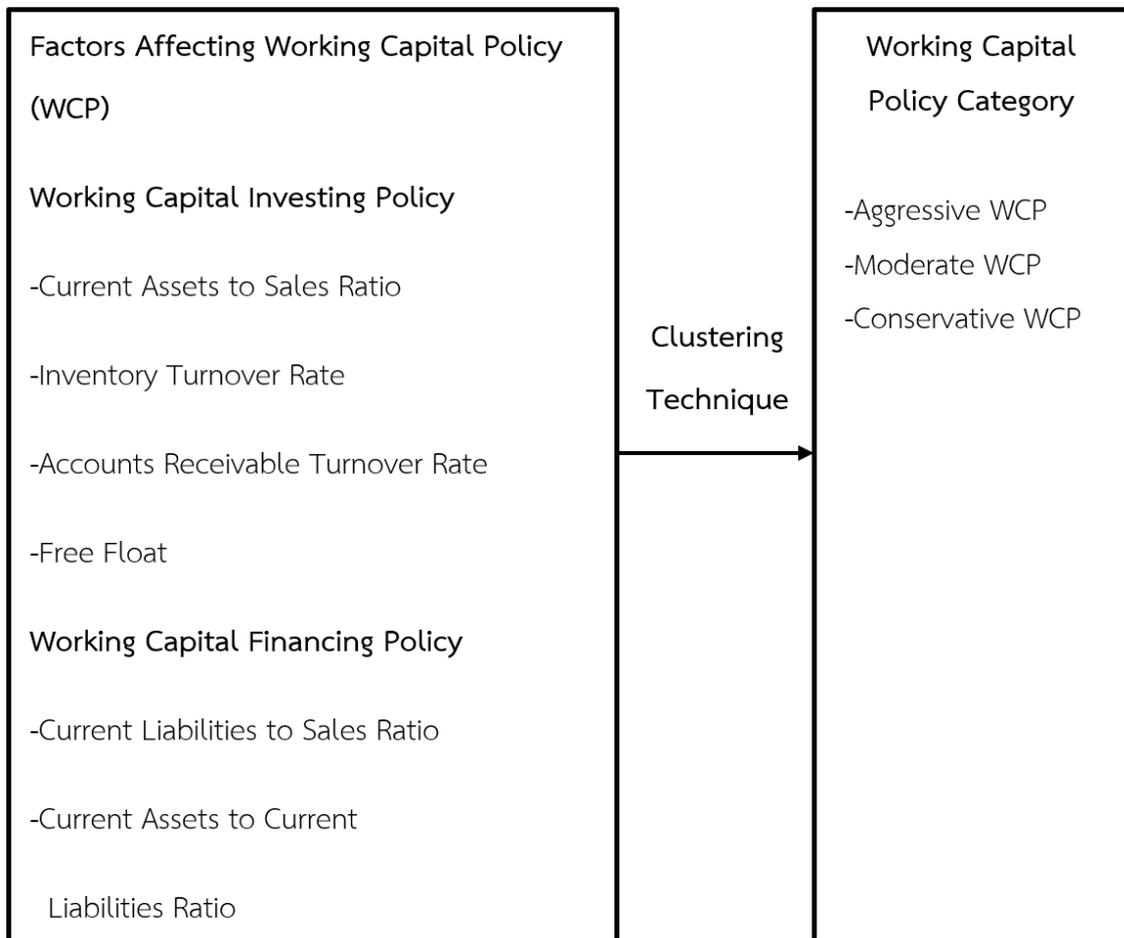

Figure 3: Factor affecting working capital policy

Conclusion

WCM is the crucial factor affecting business performance. WCP is a part of WCM which is specific to policy implementation. It demonstrates the level of aggressiveness which leads to the increase in FP. Beyond the MAI context, WCP is a success key factor because of the restriction in working capital capability e.g. it is hard to access low-cost funding, and it's hard to deal with mass production. To identify the level of aggressiveness, several studies focus on a single ratio to conduct the level of aggressiveness which may result in losing some key factors. The study population consisted of 213 companies listed on MAI. A specific sampling method was employed, focusing on companies within the industrial sector registered on the MAI from 2008 to 2023, totaling 432 observations. This study employed Hierarchical Clustering to identify the level of aggressiveness and make robustness checks by K-means Clustering and One-Way ANOVA. The results revealed that the WCIP could be categorized into three sub-

groups: risky, moderate, and conservative. The WCFP could be classified into two sub-groups: risky and conservative. K-means clustering analysis for risk levels identified two groups: a risky WCFP and a conservative WCIP. The One-Way ANOVA analysis for group differentiation indicated three sub-groups for both policies.

Suggestions

Applying the Study Findings:

This research has examined the stratification of aggressiveness levels associated with the implementation of working capital policy. Under the classification of companies in the INDUST industry using hierarchical clustering and K-WAY ANOVA techniques to assess the risk levels of working capital policies (WCP) employing various factors thought to influence the formulation of these policies as components in measuring their risk levels. The study found that both hierarchical clustering and K-WAY ANOVA techniques yielded consistent results, allowing for the categorization of companies into three groups based on their risk appetite in employing working capital policies. Those interested in studying the deep relationships of differences or the impacts of employing working capital policies in various forms that affect operational performance can utilize the aforementioned techniques in categorizing companies to better explain the relationships of companies within each group.

Recommendations for Future Research:

According to the limitation of The K-Mean technique, the measurement level of the variable entered must be interval scale and or ratio scale which leads to the loss of some variables whose scale is Nominal or ordinal scale

References

- Adam, A. M., Quansah, E., & Kawor, S. (2017). Working Capital Management Policy and Return of Listed Manufacturing Firms in Ghana. *Scientific Annals of Economics and Business*, 64(2), 255-269.
- Banchuenvijit, W. (2017). Working capital management and profitability of SMEs in Thailand. *UTCC International Journal of Business and Economics*, 9(2), 155-165.
- Baños-Caballero, S., García-Teruel, P. J., & Martínez-Solano, P. (2020). Net operating working capital and firm value: A cross-country analysis. *Business Research Quarterly*, 23(3), 234-251.

- Berk, J., DeMarzo, P., & Harford, J. (2009). *Fundamentals of Corporate Finance*. Pearson Education Inc.
- Brigham, E. F., & Daves, P. R. (2007). *Intermediate Financial Management*. (9 ed.). USA: Thomson Learning.
- Brigham, E. F., & Houston, J. F. (1998). *Fundamentals of Financial Management*. (8 ed.). Harcourt Inc.
- Chancharat, S., & Chancharat, N. (2019). Board Structure, Ownership Structure, and Performance of Thai Listed Companies. *Australasian Accounting, Business and Finance Journal*, 13(3), 53-70.
- Gupta, E., Gupta, E., & Mishra, A. (2011). Research Paper on Cluster Techniques of Data Variations. *International Journal of Advance Technology & Engineering Research*, 1(1), 39-47.
- Intara, P., & Wanganusorn, B. (2022). The Relationship between Working Capital Management Efficiency and Financial Performance: The Case of Listed Companies in Agro and Food Industry in Thailand. *Economics and Business Administration Journal, Thaksin University*, 15(4), 73-92.
- Kasiran, F. W., Mohamad, N. A., & Chin, O. (2016). Working Capital Management Efficiency: A Study on the Small Medium Enterprise in Malaysia. *Procedia Economics and Finance*, 35, 297-303.
- Chancharat, N., & Kumpamool, C. (2022). Working capital management, board structure and Tobin's q ratio of Thai listed firms. *Managerial Finance*, 48(4), 541-556.
- Mansoori, E., & Muhammad, J. D. (2012). The Effect of Working Capital Management on Firm's Profitability: Evidence from Singapore. *Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business*, 4(5), 472-486.
- McLachlan, G. J. (1992). Cluster analysis and related techniques in medical research. *Stat Methods Med Res*, 1(1), 27-48.
- Myers, S. C., & Majluf, N. S. (1984). Corporate financing and investment decisions when firms have information that investors do not have. *Journal of Financial Economics*, 13(2), 187-221.
- Nazir, M. S., & Afza, T. (2009). Working Capital Requirements and the Determining Factors in Pakistan. *The ICAFI Journal of Applied Finance*, 15(4), 28-38.
- Pestonji, C., & Donkwa, K. (2018). Profitability of Food and Beverage Sector in the Thailand Stock Exchange. *Journal of Accountancy and Management Mahasarakham Business School, Mahasarakham University*, 10(2), 42-55.

- Pestonji, C., & Wichitsatian, S. (2019). Determinants of Working Capital Management Impacting on Profitability: Evidence from Agro and Food Industry in Stock Exchange of Thailand. *Suranaree Journal of Social Science*, 13(1), 89-104.
- Phromsuwansiri, B., Chutimagul, W., & Promnurakkij, S. (2022). Working Capital Management Policies Affecting Profitability and Sustainable Growth Rate of the Listed Companies on the Market for Alternative Investment (MAI). *Journal of Innovation and Management*, 7(2), 46-60.
- Punj, G., & Stewart, D. W. (1983). Cluster Analysis in Marketing Research: Review and Suggestions for Application. *Journal of Marketing Research*, 20(2), 134-148.
- Raheman, A., Afza, T., Qayyum, A., & Bodla, M. A. (2010). Working Capital Management and Corporate Performance of Manufacturing Sector in Pakistan. *International Research Journal of Finance and Economics*, (47), 151-163.
- Saunders, J. A. (1980). Cluster Analysis for Market Segmentation. *European Journal of Marketing*, 14(7), 422-435.
- SET. (2023). the market for alternative investment. The Stock Exchange of Thailand. Retrieved October 29, 2023 from <https://shorturl.at/3uuTH>.
- Sharma, A., Boroevich, K. A., Shigemizu, D., Kamatani, Y., Kubo, M., & Tsunoda, T. (2017). Hierarchical Maximum Likelihood Clustering Approach. *IEEE Trans Biomed Eng*, 64(1), 112-122.
- Song, Z., Liu, D., & Chen, S. (2012). A Decision Engineering Method to Identify the Competitive Effects of Working Capital: A Neural Network Model. *SciVerse ScienceDirect*, 5, 326-333.
- Sudiyatno, B., & Elen Puspitasari, S. S. (2017). Working Capital, Firm Performance, and Firm Value: An Empirical Study in Manufacturing Industry on Indonesia Stock Exchange. *Economics*, 5(5), 444-450.
- Vishnani, S., & Shah, B. K. (2007). Impact of working capital management policies on corporate performance-an empirical study. *Global Business Review*, 8(2), 267-281.
- Wanichbancha, K. (2009). *Statistics for research*. (4 ed.). Bangkok: Book Center of Chulalongkorn.

นวัตกรรมการให้บริการเพื่อส่งเสริมการรักษาสิทธิของผู้ประกันตนตามมาตรา
39 ของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดนนทบุรี
SERVICE INNOVATION TO PROMOTE THE PRESERVATION
OF THE RIGHTS INSURED UNDER SECTION 39
OF THE NONTHRBU RI PROVINCIAL SOCIAL SECURITY OFFICE

อัครเดช ยอดเสาวดี, ธนู ทดแทนคุณ*, สัมพันธ์ สุกใส, ณัฐวุฒิ เอี่ยมเนตร

Akaraded Yodsaowadee, Thanu Thodthankhun*, Samphan Suksai, Nattawut Eiamnate

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

นักثر แก้วนาค

Naputr Gewnak

ข้าราชการบำนาญ วิทยาลัยการทัพอากาศ

Royal Thai Air Force

*Corresponding Author E-mail: boboa1974@hotmail.com

Received June 25, 2024; Revised August 16, 2024; Accepted July 26, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการให้บริการงานกับผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดนนทบุรี 2. เพื่อพัฒนานวัตกรรมการให้บริการเพื่อส่งเสริมการรักษาสิทธิของผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดนนทบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 17 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัญหาและอุปสรรคที่พบส่วนมาก ได้แก่ ปัญหาบุคลากรไม่เพียงพอต่อการให้บริการ ผู้ประกันตนไม่รู้สิทธิและหน้าที่ของการเป็นผู้ประกันตน ความไม่เข้าใจในการใช้เทคโนโลยีระบบประกันสังคม นอกจากนี้ปัญหาทางการเงินและความยุ่งยากในการชำระเงินของผู้ประกันตนทำให้การชำระเงินสมทบมีความยุ่งยาก 2. การพัฒนานวัตกรรมการให้บริการเพื่อส่งเสริมการรักษาสิทธิของผู้ประกันตนฯ 1) นวัตกรรมการให้บริการเป็นสิ่งพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถต่อการให้บริการ ซึ่งประกอบด้วย การสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ จะทำให้ผู้ประกันตนมาตรา 39 สามารถเข้าถึงช่องทางการตรวจสอบสิทธิของตนเองและสามารถชำระเงินสมทบผ่านทางแอปพลิเคชันได้ 2) การส่งเสริมการรักษาสิทธิของผู้ประกันตนเริ่มจากการให้ความรู้ความเข้าใจของข้อมูลต่าง ๆ สร้างการรับรู้ในสิทธิของผู้ประกันตน และการสร้างความมีคุณค่าของการเป็นผู้ประกันตนมาตรา 39 ให้มากขึ้น เพื่อป้องกันตนเองเพื่อที่จะไม่ให้ถูกตัดสิทธิจากการเป็นผู้ประกันตน นอกจากนี้ควรมีการอบรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง มีการจัดทำแผน

ประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจนเหมาะสม และดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีเรื่องการบริการ อีกทั้งพัฒนารูปแบบการบริการครบวงจรในจุดเดียว (One Stop Service)

คำสำคัญ: นวัตกรรมบริการ, สิทธิของผู้ประกันตนตามมาตรา 39, ประกันสังคม

Abstract

The objectives of this research are 1) To examine the problems and obstacles in delivering employment services to insured persons under Section 39 of the Nonthaburi Provincial Social Security Office and 2) To develop service innovation to support the safeguarding of the rights of insured persons under Section 39 of the Nonthaburi Provincial Social Security Office. This research is qualitative, using in-depth interviews and focus group discussions with 17 key informants.

The results of the research found that; 1. The most common problems and obstacles included of insufficient personnel to provide services, the insured persons do not know the rights and duties of being an insured persons and lack of understanding of using social security system technology. In addition, financial problems and payment difficulties of insured persons make contribution payment difficult and 2. Developing service innovations to promote the preservation of insured persons' rights as follows: 1) Service innovations are the development of the personnel potential to have the knowledge and ability to provide services which consists of communication, public relations, and the use of information technology. This will allow Section 39 insured persons to access channels to verify their rights and to be able to pay contributions through the application; 2) Promotion of the preservation of the rights of insured persons begins with providing knowledge and understanding of various information and creating awareness of the rights of insured persons and creating more value in being an insured under Section 39 in order to protect themselves from being disqualified from being an insured persons. In addition, there should be training to enhance knowledge and understanding for relevant officials, a clear and appropriate public relations plan should be prepared and continuous implementation should be carried out to promote a good image of service , as well as developing a one-stop service model.

Keywords: Service Innovation, Rights of The Insured According to Section 39, Social Security

บทนำ

จากสถานการณ์ Covid-19 ที่ได้สร้างผลกระทบต่อนานาชาติทั่วโลกได้ลดความรุนแรงลงหลายประเทศได้ฟื้นตัวขึ้นอย่างก้าวกระโดด ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ได้เข้าสู่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว ซึ่งจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ได้ส่งผลให้ประชาชนมีความต้องการและความคาดหวังต่อการบริหารงานของภาครัฐ มุ่งหวังให้รัฐมีความชัดเจนในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น และในด้านการจัดทำบริการสาธารณะ รวมถึงมีการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอย่างเข้มข้น (สำนักงานประกันสังคม, 2565) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ หนึ่งในนั้นคือการให้บริการสาธารณะ ซึ่งสำนักงานประกันสังคมเป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทสำคัญในการให้บริการแก่ประชาชนโดยยึดหลักแนวนโยบายของรัฐในการให้ความคุ้มครองและบรรเทาความเดือดร้อนแก่ลูกจ้าง รวมถึงดูแลเรื่องสิทธิและสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ประกันตนได้รับประโยชน์สูงสุด อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมได้นำมาซึ่งความท้าทายใหม่ ๆ ที่สำนักงานประกันสังคมต้องเผชิญ

แม้สำนักงานประกันสังคมจังหวัดนนทบุรีจะมีบทบาทสำคัญในการดูแลสิทธิและสวัสดิการของผู้ประกันตน แต่ก็ยังพบปัญหาหลายประการที่ต้องการการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ที่ได้พบว่าในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ผู้ประกันตนหลายรายต้องเผชิญกับการขาดรายได้เนื่องจากการกักตัวและการหยุดงาน อันจะส่งผลให้ไม่สามารถส่งเงินสมทบได้ตามกำหนด ทำให้ผู้ประกันตนตามมาตรา 39 เสี่ยงสิทธิการเป็นผู้ประกันตน ซึ่งการเสียสิทธิในการคุ้มครองในเหตุ เจ็บป่วย ทูพพลภาพ คลอดบุตร เสียชีวิต สงเคราะห์บุตร และชราภาพ ซึ่งปัญหานี้เกิดจากการขาดความรู้และความเข้าใจในกฎระเบียบต่าง ๆ ของสำนักงานประกันสังคม รวมถึงการประชาสัมพันธ์ที่ยังไม่ทั่วถึง ทำให้ผู้ประกันตนไม่ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน (วรเวศม์ สุวรรณระดา และถาวร สกฤพาศิษย์, 2565) อีกทั้งการบริการที่ไม่เต็มประสิทธิภาพทำให้ผู้ประกันตนไม่สามารถรักษาสถานะของตนได้อย่างครบถ้วน อันจะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของกองทุนประกันสังคมและสิทธิประโยชน์ของผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ปัญหาดังกล่าวไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อผู้ประกันตนโดยตรง แต่ยังส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนต่อระบบประกันสังคมและหน่วยงานภาครัฐด้วย

จากปัญหาที่เกิดขึ้นสำนักงานประกันสังคมจังหวัดนนทบุรีจึงจำเป็นต้องหาแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์และนำไปสู่การพัฒนาประกันสังคมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การนำแนวคิดเรื่องนวัตกรรมการบริการมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการทำงานของสำนักงานประกันสังคมจะช่วยลดช่องโหว่และความซ้ำซ้อนในการทำงาน เพิ่มประสิทธิภาพ และสร้างคุณค่าให้แก่ผู้ประกันตนและองค์กรในภาพรวม โดยการสร้างนวัตกรรมการบริการจะเน้นให้ผู้ประกันตนได้รับข้อมูลและบริการที่ชัดเจน ถูกต้อง และรวดเร็ว ผ่านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

ซึ่งการวิจัยนวัตกรรมการให้บริการเพื่อส่งเสริมการรักษาสิทธิของผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดนนทบุรี จะเป็นการพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดนนทบุรีในเชิงนวัตกรรม เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด และสร้างระบบประกันสังคมที่มั่นคงและเสถียรภาพต่อไป

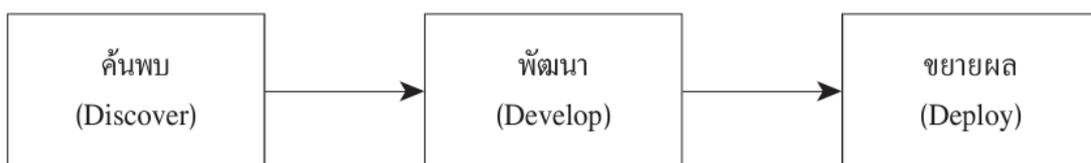
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการให้บริการงานกับผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อพัฒนานวัตกรรมการให้บริการเพื่อส่งเสริมการรักษาสิทธิของผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดนนทบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

นวัตกรรมและนวัตกรรมการให้บริการ

นวัตกรรมเป็นผลลัพธ์จากการคิดสร้างสรรค์และการพัฒนาความคิดใหม่ที่มีค่า ไม่จำกัดเพียงแค่การสร้างสิ่งใหม่เท่านั้น แต่ยังครอบคลุมการปรับปรุงและพัฒนาสิ่งที่มีอยู่เพื่อทำให้ดียิ่งขึ้นด้วย นวัตกรรมสามารถปรากฏในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ใหม่ บริการใหม่ หรือกระบวนการใหม่ ๆ Marina (2007) นิยามนวัตกรรมว่า เป็นการสร้างความรู้และความคิดใหม่เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ทางธุรกิจที่แตกต่าง โดยเน้นการปรับปรุงกระบวนการภายในองค์กรและโครงสร้างธุรกิจ เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์และบริการที่ตอบสนองตลาดได้อย่างเหมาะสม สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (2552) กำหนดนิยามนวัตกรรมว่าเป็นสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นจากการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ที่มีประโยชน์ ซึ่งช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ Padmore et al. (1998) ได้พัฒนาแบบจำลองเพื่ออธิบายกระบวนการสร้างสรรค์นวัตกรรมในแบบจำลองเชิงเส้นตรง ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แบบจำลองเชิงเส้นตรงของกระบวนการสร้างสรรค์นวัตกรรม (Padmore et al., 1998)

ซึ่งจากรูปแบบของการเกิดนวัตกรรม ทำให้เห็นว่านวัตกรรมที่เกิดขึ้นมาใหม่ในปัจจุบันมีรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งหนึ่งในนั้นคือนวัตกรรมบริการ

นวัตกรรมบริการ หมายถึง การสร้างความสำเร็จในการให้บริการที่มีคุณค่าและแตกต่างจากผู้ให้บริการอื่นๆ โดยการนำเสนอผลิตภัณฑ์บริการใหม่ การพัฒนากระบวนการที่ช่วยลดความซับซ้อนหรือเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ การจัดการการให้บริการที่มุ่งเน้นความพึงพอใจมากขึ้น การนำเทคโนโลยีใหม่เข้ามาใช้ในการให้บริการ หรือการสร้างความสัมพันธ์และชุมชนที่มีประสิทธิภาพ รอบข้างกับลูกค้า ซึ่ง Chesbrough (2010) ได้ยกตัวอย่างของนวัตกรรมบริการของ Airbnb ที่เป็นแพลตฟอร์มที่ช่วยให้ผู้คนสามารถเช่าที่พักจากผู้ที่มีที่อยู่อาศัยว่างออกมาให้เช่าได้ โดยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิธีการใช้บริการที่มีอยู่และสร้างตลาดใหม่ในอุตสาหกรรมที่มีอยู่แล้ว นอกจากนี้ Zott & Amit (2010) ได้อธิบายรูปแบบนวัตกรรมบริการของ Uber ที่เป็นแพลตฟอร์มการบริการรถหรือแท็กซี่ที่ทำให้ผู้ใช้บริการสามารถจองรถพร้อมคนขับผ่านแอปพลิเคชันได้ง่ายและสะดวก ซึ่งเป็นการปรับใช้เทคโนโลยีใหม่เข้าสู่อุตสาหกรรมบริการขนส่ง

จึงสามารถสรุปได้ว่า นวัตกรรมบริการหมายถึงการพัฒนาและนำเสนอบริการใหม่ที่มีคุณค่าและต่างจากบริการที่มีอยู่แล้ว ซึ่งสามารถเป็นผลิตภัณฑ์บริการใหม่ การพัฒนากระบวนการที่ทำให้บริการมีประสิทธิภาพมากขึ้น การนำเทคโนโลยีใหม่เข้ามาใช้ หรือการสร้างตลาดใหม่และความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกับชุมชน นวัตกรรมนี้ช่วยเสริมความแตกต่างและความสามารถในการแข่งขันในตลาด

การให้บริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐ

ชัชวาล อรวงศ์ศุภทัต (2554) ได้กล่าวถึงความหมายและลักษณะของการบริการประชาชนว่าเป็นการรับใช้และให้ความสะดวกต่าง ๆ แก่ประชาชน อาจจะเป็นการให้บริการที่หน่วยงานของรัฐต้องการให้ประชาชนไปรับบริการที่หน่วยงานของรัฐหรือการส่งเจ้าหน้าที่ไปให้บริการที่จุดที่สะดวกต่อประชาชน นอกจากนี้ Drejer (2004) ได้กล่าวถึงหลักสำคัญของการให้บริการขององค์กรของรัฐประกอบด้วย 1) การติดต่อเฉพาะงาน 2) การให้บริการที่มีลักษณะเป็นทางการ และ 3) การวางตัวเป็นกลางในการให้บริการ ซึ่งการให้บริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐมีลักษณะที่หลากหลาย โดยสามารถแบ่งออกเป็นรูปแบบต่าง ๆ ได้ดังนี้

1) บริการทางตรง (Direct Services) เป็นการบริการที่ภาครัฐให้โดยตรงแก่ประชาชนหรือธุรกิจ เช่น การให้บริการทางการแพทย์ การศึกษา การให้บริการขนส่งสาธารณะ

2) บริการทางอ้อม (Indirect Services) เป็นการบริการที่ไม่ให้โดยตรงแต่ส่งผลกระทบต่อประชาชนหรือภาคเอกชน เช่น การสนับสนุนการศึกษา การประสานงานในการสร้างองค์ความรู้ และการส่งเสริมการลงทุนในพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (OECD, 2009)

จากที่กล่าวมานั้นสามารถสรุปได้ว่า การให้บริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐคือการรับใช้และให้ความสะดวกต่าง ๆ แก่ประชาชน ซึ่งอาจเป็นการให้บริการที่ต้องการให้ประชาชนไปรับที่หน่วยงานหรือการส่งเจ้าหน้าที่ไปให้บริการที่จุดที่สะดวกต่อประชาชน นอกจากนี้ยังมีการติดต่อ

เฉพาะงาน การให้บริการที่มีลักษณะเป็นทางการ และการวางตัวเป็นกลางในการให้บริการ เพื่อให้การบริการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างเหมาะสม

ประกันสังคมและสิทธิของผู้ประกันตนตามมาตรา 39

ประกันสังคมคือ ระบบที่รัฐบาลสร้างขึ้นเพื่อป้องกันและช่วยเหลือประชาชนในกรณีต่าง ๆ เช่น การบาดเจ็บ การเจ็บป่วย การเสียชีวิต รวมถึงการเลิกจ้าง ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ซึ่งมีเจตนารมณ์ให้ผู้ประกันตนได้มีการส่งเงินสมทบเข้ากองทุนในช่วงระยะเวลาหนึ่งก่อนจึงจะก่อให้เกิดสิทธิในการขอรับประโยชน์ทดแทน ซึ่งมาตรา 39 ของพระราชบัญญัติประกันสังคมกำหนดให้ผู้ประกันตนมีสิทธิเงินช่วยเหลือในกรณีต่าง ๆ เช่น การได้รับเงินช่วยเหลือเมื่อตกงาน หรือการได้รับการชดเชยเมื่อได้รับบาดเจ็บในการทำงาน โดยมีการกำหนดเงื่อนไขและวิธีการเพื่อให้ได้รับการชดเชยตามกฎหมายประกันสังคมของประเทศไทย (พระราชบัญญัติประกันสังคม, 2533)

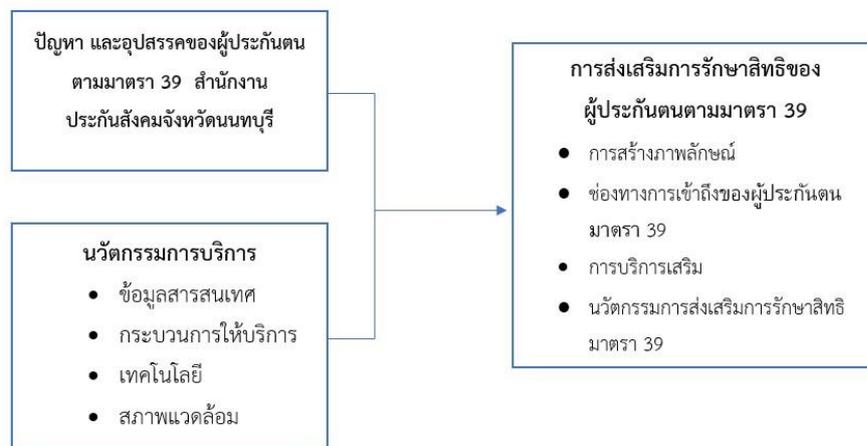
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นอกจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องแล้ว ยังพบว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของวรารัตน์ ต่านศิริ และชัชวาล สิทธิวงษ์ (2566) พบว่า นวัตกรรมบริการและผลประโยชน์เชิงสัมพันธ์มีอิทธิพลต่อความภักดีของลูกค้าในธุรกิจแอปพลิเคชันจัดส่งอาหาร โดยผลประโยชน์เชิงสัมพันธ์มีอิทธิพลสูงสุด นอกจากนี้การวิเคราะห์ของกรวิวัฒน์ สกลคฤหเดช (2563) พบว่าการบูรณาการข้อมูลและการตอบสนองต่อตลาดมีความสำคัญในการพัฒนานวัตกรรมบริการที่ตรงกับความต้องการของตลาด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประกันสังคมดารุณี พันธุ์แอ (2559) พบว่าการจัดเก็บเงินสมทบยังมีปัญหาด้านการบังคับใช้กฎหมายและการติดตามการชำระเงินสมทบ อีกทั้ง สุชาติ เปรมสุริยา และจุฬารัตน์ วัฒนะ (2560) ศึกษาแนวทางการปรับปรุงสิทธิประโยชน์ประกันสังคม พบว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องการให้มีการปรับปรุงสิทธิประโยชน์ทั้งสองแนวทางไปพร้อมกัน นอกจากนี้ในด้านของการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีกับการให้บริการของภาครัฐ Janssen and Estevez (2013) ได้ทำการวิจัยและพบว่า การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ จะช่วยลดขั้นตอนการทำงานและเพิ่มความรวดเร็วในการให้บริการ

ซึ่งสามารถสรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ว่า นวัตกรรมบริการให้บริการมีผลสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการบริการในหลากหลายภาคส่วน อีกทั้งยังช่วยลดขั้นตอนและเพิ่มความสะดวกรวดเร็วในการทำงาน นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและการตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยโดยมีตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ ตัวแปรต้น ได้แก่ 1) ปัญหาและอุปสรรคของผู้ประกันตนตามมาตรา 39 และ 2) นวัตกรรมการให้บริการเพื่อส่งเสริมการรักษาสิทธิมาตรา 39 และ ตัวแปรตาม ได้แก่ การส่งเสริมการรักษาสิทธิของผู้ประกันตนตามมาตรา 39 เพื่อนำไปสู่การพัฒนา นวัตกรรมการให้บริการเพื่อส่งเสริมการรักษาสิทธิของผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดนนทบุรี ดังแสดงในแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติ รายงานการวิจัย รายงานของหน่วยงานต่าง ๆ บทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ละใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างและการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมการให้บริการเพื่อส่งเสริมการรักษาสิทธิของผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดนนทบุรี และทำการประเมินคุณสมบัติและคุณภาพนวัตกรรม โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการประเมินจำนวน 3 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ได้กำหนดการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2 กลุ่มเพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของการให้บริการงานกับผู้ประกันตนตามมาตรา 39 และเพื่อพัฒนานวัตกรรมการให้บริการเพื่อส่งเสริมการรักษาสิทธิของผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดนนทบุรี โดยกลุ่มที่ 1 ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญระดับหัวหน้างานด้านประกันสังคมจำนวน 3 คน กลุ่มที่ 2 ผู้ประกันตนตามมาตรา 39 จำนวน 7 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน

การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) ได้กำหนดการสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 1 กลุ่ม เพื่อการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของการให้บริการงานกับผู้ประกันตนตามมาตรา 39 และเพื่อ พัฒนานวัตกรรมการให้บริการเพื่อส่งเสริมการรักษาสิทธิของผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ของสำนักงาน ประกันสังคมจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย กลุ่มผู้ประกันตนตามมาตรา 39 จำนวน 7 คน โดยมีคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลจะต้องเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ที่ขาดการชำระเงินประกันตนเป็น เวลานานจนสิทธิหลุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) ได้แก่แบบสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วย 4 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ 1) ปัญหาและอุปสรรคได้รับการ ให้บริการของสำนักงานประกันสังคมฯ 2) แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ได้รับจาก สำนักงานประกันสังคมฯ 3) นวัตกรรมการให้บริการที่คาดว่าจะได้รับจากสำนักงานประกันสังคมฯ และ 4) รูปแบบการส่งเสริมการรักษาสิทธิจากสำนักงานประกันสังคมฯ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขอหนังสือแนะนำตัวจากคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ โดยมีขั้นตอนดังนี้ ผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงานผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม และทำ หนังสือถึงหน่วยงานเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนที่ผู้วิจัยจะเดินทางไปเก็บรวบรวม ข้อมูลด้วยตนเอง ดำเนินการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 คน และดำเนินการสนทนา กลุ่มย่อยผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 7 คน ซึ่งข้อมูลเชิงลึกที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มจะ นำไปสู่การพัฒนาบริการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น (Macmillan, 1971) มีความคาด เคลื่อน 0.04)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร (Document Research) ประกอบด้วย สามขั้นตอนหลัก ได้แก่ ขั้นตอนที่หนึ่ง การวิเคราะห์เนื้อหา (Contents Analysis) ซึ่งเป็นการตีความ และสร้างข้อสรุปแบบอุปนัยจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Berelson, 1952; Holsti, 1969)

ขั้นตอนที่สอง การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ที่ครอบคลุมด้านข้อมูล ด้านผู้วิจัย ด้านทฤษฎี และด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Denzin, 1970)

ขั้นตอนที่สาม การวิเคราะห์โดยใช้เทคนิค QDAT Knowledge; 6'C (Qualitative Data Analysis Technic Knowledge) ซึ่งนำข้อมูลดิบเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลด้วย เทคนิค 6'C เพื่อเปลี่ยนข้อมูลดิบให้เป็นสารสนเทศการวิจัยและบทสรุปที่มีระบบความคิดและกรอบ แนวคิดผลการวิจัยอย่างเป็นระบบ (นภัทร์ แก้วนาถ, 2555)

ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยจำนวน 2 ข้อ โดยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการให้บริการงานกับผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดนนทบุรี พบว่า

ปัญหาและอุปสรรคที่พบเจอในการให้บริการผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดนนทบุรีนั้นมีหลายด้าน โดยส่วนใหญ่เป็นปัญหาบุคลากรไม่เพียงพอต่อการให้บริการ นอกจากนี้ ผู้ประกันตนยังไม่ทราบถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ไม่เข้าใจเงื่อนไขการถูกตัดสิทธิ และไม่สามารถใช้เทคโนโลยีระบบประกันสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงปัญหาสภาพคล่องทางการเงินของผู้ประกันตนที่ทำให้เกิดความยุ่งยากในการชำระเงินสมทบ และการให้บริการทางการแพทย์ของหน่วยงานที่ผู้ประกันตนเลือกสิทธินั้นมีระยะเวลาในการตัดสิทธิน้อยเกินไป

ในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคเหล่านี้ สำนักงานประกันสังคมจังหวัดนนทบุรีควรเพิ่มอัตรากำลังบุคลากร ประชาสัมพันธ์ข่าวสารผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ให้ผู้ประกันตนเข้าถึงได้ง่ายขึ้น และพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพในการให้บริการอย่างทั่วถึง นอกจากนี้ ควรเพิ่มการตรวจสอบโรงพยาบาลตามสิทธิให้ครอบคลุมและเป็นมาตรฐานเดียวกัน รวมถึงการสร้างช่องทางการชำระเงินเพิ่มขึ้น เช่น การหักบัญชีธนาคาร การผ่อนชำระ และการเพิ่มพนักงานที่ให้บริการ เพื่อป้องกันการขาดส่งและเพิ่มการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ของผู้ประกันตน

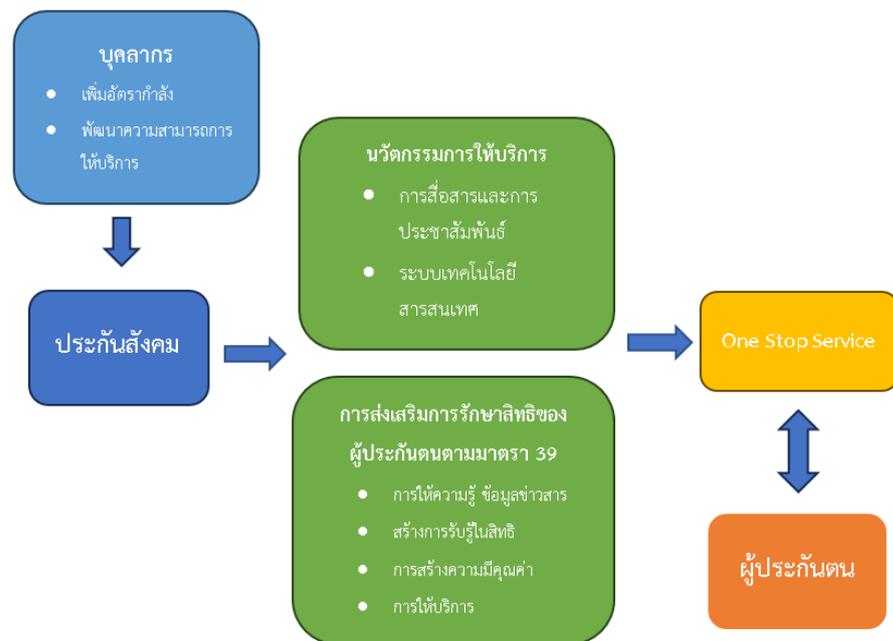
วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อพัฒนานวัตกรรมการให้บริการเพื่อส่งเสริมการรักษาสิทธิของผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดนนทบุรี พบว่า

นวัตกรรมการให้บริการนั้นควรเน้นที่การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และจำนวนเพียงพอต่อการให้บริการ เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมการบริการที่รวมถึงการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการให้บริการ เช่น การพัฒนาแอปพลิเคชันของสำนักงานประกันสังคมให้ผู้ประกันตนตามมาตรา 39 สามารถเข้าถึงช่องทางการตรวจสอบสิทธิของตนเองและชำระเงินสมทบผ่านแอปพลิเคชันได้

การส่งเสริมการรักษาสิทธิของผู้ประกันตนเริ่มจากการให้ความรู้และการสร้างการรับรู้ในสิทธิของผู้ประกันตน รวมถึงการสร้างควมมีคุณค่าของการเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 โดยควรมีการอบรมเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอย่างมีแบบแผน และมีการจัดทำแผนประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจน ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีเรื่องบริการ โดยให้ข้อมูลผ่านสื่อต่าง ๆ และส่งเสริมการบริการครบวงจรในจุดเดียว (One Stop Service) เพื่อให้การบริการมีประสิทธิภาพและมาตรฐานเดียวกัน

การพัฒนานวัตกรรม โดยนำผลการศึกษาที่ได้จากวัตถุประสงค์ที่ 1 และ 2 มาสังเคราะห์เป็นนวัตกรรมบริการ พบว่า การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และจำนวนเพียงพอต่อการให้บริการเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสรรค์นวัตกรรมบริการ เช่น การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการให้บริการ นอกจากนี้ การพัฒนาแอปพลิเคชันของสำนักงานประกันสังคมยังช่วยให้ผู้ประกันตนสามารถตรวจสอบสิทธิและชำระเงินสมทบได้อย่างสะดวกสบายยิ่งขึ้น การส่งเสริมการรักษาสิทธิของผู้ประกันตนตามมาตรา 39 เริ่มจากการให้ความรู้และสร้างการรับรู้ในสิทธิของผู้ประกันตน รวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับเงื่อนไขการถูกตัดสิทธิเพื่อให้ผู้ประกันตนป้องกันตนเองจากการถูกตัดสิทธิ นอกจากนี้การบริการแบบครบวงจรในจุดเดียว (One Stop Service) จะเพิ่มประสิทธิภาพของการให้บริการและสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ประกันตน ดังแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 รูปแบบนวัตกรรมบริการให้บริการเพื่อส่งเสริมการรักษาสิทธิของผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดนนทบุรี

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องนวัตกรรมบริการให้บริการเพื่อส่งเสริมการรักษาสิทธิของผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

จุดประสงค์ที่ 1 ปัญหาและอุปสรรคที่พบส่วนใหญ่เกิดจากบุคลากรไม่เพียงพอ และผู้ประกันตนไม่ทราบสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ทั้งนี้รวมถึงการให้บริการของหน่วยงานยังไม่ทันสมัย ผู้ประกันตนขาดสภาพคล่องทางการเงิน รวมถึงการให้บริการทางการแพทย์ของหน่วยงานที่ผู้ประกันตน

เลือกสถิติ โดยปัญหาเหล่านี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของธีระวิทย์ วงศ์เพชร และคณะ (2563) ที่พบว่าการมีบุคลากรเพียงพอจะนำไปสู่การพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการ อีกทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของสุชาติ เปรมสุริยา และจุฬารัตน์ วัฒนนะ (2560) ที่ให้ความสำคัญกับการเพิ่มช่องทางการให้บริการให้มากขึ้น เพื่อรองรับการสื่อสารและข้อมูลที่มากขึ้น เพื่อประโยชน์ของผู้ประกันตนต่อไป

จากจุดประสงค์ที่ 2 พบว่า นวัตกรรมการให้บริการมีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรและการสร้างสรรค์บริการ โดยการบูรณาการกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้บริการ เช่น การพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อการตรวจสอบสิทธิและชำระเงินสมทบออนไลน์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของวรารภรณ์ ด่านศิริ และชัชวาล สิทธิวงษ์ (2566) ที่ชี้ให้เห็นว่า นวัตกรรมบริการช่วยเพิ่มความพึงพอใจและความภักดีของลูกค้า นอกจากนี้งานวิจัยของณัฐวุฒิ เหมาะประมาณ และสันติธร ภูริภักดี (2566) ได้อธิบายถึงการรับรู้นวัตกรรมและการตื่นตัวในการสร้างสรรค์บริการใหม่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นถึงขั้นตอนการพัฒนานวัตกรรมบริการต้องเริ่มจากการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และความสามารถเพียงพอ มีการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการเข้าถึงระบบสารสนเทศเพื่อเพิ่มความสะดวกในการให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุพจน์ บุญวิเศษ (2566) ที่พบว่าการนำนวัตกรรมการให้บริการมาใช้จะส่งผลต่อการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ

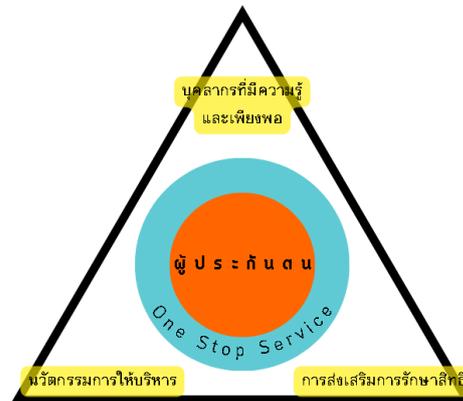
สุดท้ายแล้วการศึกษานี้มุ่งเน้นถึงการส่งเสริมการรักษาสิทธิของผู้ประกันตนเริ่มจากการให้ความรู้ความเข้าใจของข้อมูลต่าง ๆ สร้างการรับรู้ในสิทธิของผู้ประกันตน และการสร้างความมีคุณค่าของการเป็นผู้ประกันตนมาตรา 39 ให้มากขึ้น รวมไปถึงการส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีเรื่องการบริการ มีการให้ข้อมูลผ่านสื่อต่าง ๆ และควรส่งเสริมการบริการครบวงจรในจุดเดียว (One Stop Service) ซึ่งผลการศึกษาที่มีความสอดคล้องกันกับงานวิจัยของกรรวิวัฒน์ สกลฤทธิเดช (2563) ที่ได้มีการสร้างนวัตกรรมบริการเพื่อนำไปสู่การส่งเสริมธุรกิจให้มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องทำให้การแข่งขันเพิ่มสูงขึ้นโดดเด่นด้านการให้บริการ การให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ลูกค้า สอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้ที่เน้นตอบสนองของผู้ประกันตนที่ยังไม่เข้าใจในระบบ หรือการส่งเสริมสิทธิต่าง ๆ ที่ควรได้รับ และยังคงสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Skälén & Gummerus (2023) และ Wu et al. (2023) ที่มีการนำนวัตกรรมมาใช้แล้วเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นกับการนำไปใช้ อีกทั้งยังบูรณาการกับการใช้ร่วมกันของตลาดเพื่อรักษาความได้เปรียบทางการแข่งขัน ดังเช่นการให้บริการของประกันสังคมที่มีความสัมพันธ์กันกับหน่วยงานของรัฐอื่น ๆ ทั้งการให้บริการทางการแพทย์ เป็นต้น

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้ พบองค์ความรู้ใหม่ ได้แก่ นวัตกรรมการให้บริการเพื่อส่งเสริมการรักษาสิทธิของผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ของสำนักงานประกันสังคมจังหวัด

นนทบุรี ผ่านรูปแบบการให้บริการที่ยกระดับนวัตกรรมการให้บริการ การส่งเสริมการรักษาสิทธิ และบุคลากรที่มีความรู้และเพียงพอ ซึ่งจะเป็นตัวช่วยในการสร้างการรับรู้ระหว่างผู้ประกันตนและหน่วยงานประกันสังคม ให้เป็นองค์กรที่ทันสมัยผ่านรูปแบบ One Stop Service ซึ่งแสดงให้เห็นดังแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 รูปแบบนวัตกรรมการให้บริการเพื่อส่งเสริมการรักษาสิทธิของผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดนนทบุรี

สรุป

จากการวิจัยสามารถสรุปได้ว่าการส่งเสริมการรักษาสิทธิของผู้ประกันตนเริ่มจากการให้ความรู้ความเข้าใจในข้อมูลต่าง ๆ ของผู้ประกันตน เพื่อสร้างการรับรู้ในสิทธิของผู้ประกันตน และการสร้างความมีคุณค่าของการเป็นผู้ประกันตนมาตรา 39 ให้มากขึ้น รวมไปถึงหน่วยงานประกันสังคมจำเป็นต้องส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีเรื่องการบริการ มีการให้ข้อมูลผ่านสื่อต่าง ๆ และควรส่งเสริมการบริการครบวงจรในจุดเดียว (One Stop Service) เพื่อให้เกิดความครอบคลุมในการบริหารจัดการระหว่างรัฐและประชาชน ดังเช่นการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานประกันสังคมที่มีความสัมพันธ์กันกับหน่วยงานของรัฐอื่น ๆ ของทางภาครัฐ เช่น หน่วยงานทางการแพทย์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องนวัตกรรมการให้บริการเพื่อส่งเสริมการรักษาสิทธิของผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยสามารถสรุปข้อเสนอแนะได้ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคจะเป็นแนวทางที่เข้ามาแก้ไขปัญหาจากสภาพแวดล้อมที่ควบคุมไม่ได้ ให้หน่วยงานสามารถวางแผนล่วงหน้าเพื่อให้ประสบความสำเร็จจากการดำเนินการของหน่วยงานประกันสังคมต่อไป

1.2 รูปแบบนวัตกรรมการให้บริการเพื่อส่งเสริมการรักษาสิทธิของผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดนนทบุรีที่ได้นั้น นำไปใช้ในการสร้างแผนการดำเนินงานให้กับหน่วยงานได้ เพื่อที่จะเป็นตัวชี้วัดในการให้บริการกับผู้ประกันตนตามมาตรา 39 และวัดผลโดยการลดจำนวนของผู้ประกันตนที่เสียสิทธิได้

1.3 นวัตกรรมที่นำมาใช้สามารถพัฒนาต่อยอดให้ครอบคลุมในกลุ่มอื่น ๆ ของประกันสังคมได้เพื่อลดขั้นตอนและเอื้อประโยชน์ต่อผู้ประกันตน และบุคลากรที่ปฏิบัติงานได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเท่านั้น ทำให้ข้อมูลที่ได้รับอาจจะยังไม่สมบูรณ์มากพอเนื่องจากหน่วยงานที่ศึกษาเป็นหน่วยงานใหญ่ อาจจะมีการพัฒนางานวิจัยโดยการเพิ่มวิธีการวิจัยเชิงปริมาณเข้าไปเพื่อให้ทราบถึงกลุ่มประชากรส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานี้

2.2 ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการให้บริการของผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ดังนั้นควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกับภารกิจอื่น หรือหน่วยงานอื่นเพื่อที่จะได้เห็นแนวทางที่เหมือนหรือต่างกัน ส่งผลให้เกิดองค์ประกอบที่เหมาะสมตามมาได้นำไปประยุกต์ใช้ได้ ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาวรรณกรรมอื่นที่เหมาะสมกับการพัฒนานวัตกรรมการให้บริการนวัตกรรมระบบ นวัตกรรมการสื่อสาร หรือนวัตกรรมอื่น ๆ ที่เหมาะสมและสามารถนำมาใช้กับหน่วยงานได้อย่างดีที่สุด

2.3 เพื่อให้เกิดความครอบคลุมในการนำไปใช้จริง จึงควรมีการเก็บข้อมูลจากตัวอย่างเพิ่มขึ้น และหลากหลายกว่าเดิม เพื่อประโยชน์ของการนำข้อมูลไปใช้ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน

เอกสารอ้างอิง

- กรธวัฒน์ สกลฤทธิเดช. (2563). แนวความคิดการมุ่งเน้นตลาดกับการสร้างนวัตกรรมการให้บริการของธุรกิจการกีฬาประเภทพิตเนสเซ็นเตอร์ในประเทศไทย. *วารสารจันทร์เกษมสารมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทร์เกษม*, 26(1), 1-15. <https://li01.tci-thaijo.org/index.php/crujournal/article/view/183870>
- ชัชวาล อรวงศ์ศุภทัต. (2554, 11 เมษายน). *การวัดคุณภาพการให้บริการ: มุมมองในเชิงวิชาการ*. http://www.tpa.or.th/writer/read_this_book_topic.php?pageid=3&bookID=1285&read=true&count=true
- ณัฐวุฒิ เหมาะประมาณ และสันติธร ภูริภักดี. (2566). นวัตกรรมบริการที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 8(2), 14-26. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jmbr/article/view/261758>

- ดารุณี พันธุ์แอ. (2559). ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการจัดเก็บเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533. *ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร*, 18(1), 42-49. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/jpcru/article/view/183100>
- ธีระวิทย์ วงศ์เพชร, ฤเดช เกิดวิชัย และดวงสมร โสภณธาดา. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การบริหารการพัฒนา สำนักงานประกันสังคมกระทรวงแรงงาน. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 9(2), 605-614. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/journal-peace/article/view/244775>
- นภัทร์ แก้วนาค, จิตาภา เร่งมีศรีสุข, พระครูใบฎีกาอภิชาติ พรสุทธิชัยพงศ์, สุวรงค์ วงศ์สุรวัดน์ และพระครูปลัดประวิทย์ ทรัพย์อุไรรัตน์. (2567). นวัตกรรมวิธีวิทยาการวิเคราะห์และการสังเคราะห์ ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 7(2), 965-980. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jmhs1_s/article/view/270843/183477
- พระราชบัญญัติประกันสังคม. (2533, 3 กันยายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. 1-8.
- วารภรณ์ ด่านศิริ และชัชวาล สิทธิวงษ์. (2566). นวัตกรรมบริการและผลประโยชน์เชิงสัมพันธ์ของ แอปพลิเคชันจัดส่งอาหารที่ส่งผลต่อความภักดีโดยผ่านความพึงพอใจของลูกค้า. *วารสารวิชาการการตลาดและการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*, 10(1), 84-107. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/mmr/article/view/264270>
- วรวุฒิ สุวรรณระดา และถาวร สกุลพานิชย์. (2565, 13 กรกฎาคม). *สรุปประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไข พ.ร.บ. ประกันสังคม พ.ศ. 2560*. <https://waymagazine.org/theanalysis-of-social-security-act/>.
- สุชาติ เปรมสุริยา และจุฬารัตน์ วัฒนนะ. (2560). แนวทางการปรับปรุงสิทธิประโยชน์ประกันสังคม มาตรา 40. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 32(1), 51-57. https://kukr.lib.ku.ac.th/kukr_es/index.php?/BKN_EDU/search_detail/result/371783
- สุพจน์ บุญวิเศษ. (2566). สภาพนวัตกรรมการบริการสาธารณะและความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อนวัตกรรมการบริการสาธารณะในเทศบาลเมืองในพื้นที่จังหวัดชลบุรี. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 7(1), 167-178. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JLGISRRU/article/view/264656>
- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (2552, 9 สิงหาคม). *การจัดการนวัตกรรมในยุคเศรษฐกิจขับเคลื่อนด้วยความรู้*. <http://www.nia.or.th/innolinks>
- สำนักงานประกันสังคม. (2565). *พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และแก้ไขเพิ่มเติมพร้อมด้วยพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง*. ครีเอทีฟ มาร์เก็ตติ้ง
- Berelson, D. (1952). *Content Analysis in Communicative Research*. The Free Press.

- Chesbrough, H. (2010). Business model innovation: Opportunities and barriers. *Long Range Planning*, 43(2-3), 354-363. <https://doi.org/10.1016/j.lrp.2009.07.010>
- Denzin, N. K. (1970). *The research act*. Aldine.
- Drejer, I. (2004). Principles of public service management. *Public Management Review*, 6(3), 377-396.
- Holsti, O. R. (1969). *Content Analysis for the Social Science and Humanities*. Addison-Wesley.
- Janssen, M., & Estevez, E. (2013). Lean government and platform-based governance- Doing more with less. *Government Information Quarterly*, 30, S1-S8. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2012.11.003>
- Macmillan, T. T. (1971). The Delphi Technique.
- Marina, D. P. (2007). The Role of Knowledge Management in Innovation. *Journal of Knowledge Management*, 11(4), 20-29. <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/13673270710762684/full/html>
- OECD. (2009). *Indirect Expenditure on Services of General Interest: Principles and Guidelines for European Union Structural Funds*. OECD Publishing.
- Padmore, T., Schuetze, H. & Gibson, H. (1998). Modeling Systems of Innovation: An Enterprise Centered view. *Research Policy*, 26(6), 60-24. [https://doi.org/10.1016/S0048-7333\(97\)00039-5](https://doi.org/10.1016/S0048-7333(97)00039-5)
- Skålen, P., & Gummerus, J. (2023). Conceptualizing Services and Service Innovation: A Practice Theory Study of the Swedish Music Market. *Journal of Service Research*, 26(1), 83-102. <https://doi.org/10.1177/10946705211062693>
- Wu, C. M., Chen, T. J., & Wang, Y. C. (2023). Formation of hotel employees' service innovation performance: Mechanism of thriving at work and change-oriented organizational citizenship behavior. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 54, 178-187. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2022.12.015>
- Zott, C., & Amit, R. (2010). Business model design: An activity system perspective. *Long Range Planning*, 43(2-3), 216-226. <https://doi.org/10.1016/j.lrp.2009.07.004>

กลยุทธ์การบูรณาการภารกิจร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงาน
ภาครัฐอื่นและเอกชนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนในเขตเทศบาล

ตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

THE STRATEGY FOR INTEGRATING THE COLLABORATIVE MISSION OF
THE LOCAL GOVERNMENT ORGANIZATION WITH OTHER GOVERNMENT
AGENCIES AND PRIVATE SECTOR IN DEVELOPING THE COMMUNITY
INFRASTRUCTURE IN BANG SI THONG SUB-DISTRICT
BANG KRUI DISTRICT NONTHABURI PROVINCE

พิสิฐ คำหวาย, พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ และพระมหาประกาศิต สิริเมโธ

Phisit Khamwai, Phramaha Boonlert Inthapanyo and Phramaha Prakasit Sirimedho

วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Buddhapanyasridvaravadi Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: Khamwai1972@gmail.com

Received July 4, 2024; Revised September 6, 2024; Accepted September 11, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐอื่นและเอกชนของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางสีทอง 2) เพื่อพัฒนากลยุทธ์การสร้างความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐอื่นและเอกชนในเขตเทศบาลตำบลบางสีทอง 3) เพื่อเสนอแนวทางกลยุทธ์การบูรณาการภารกิจร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐอื่นและเอกชนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการประชุม และการสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 11 คน วิเคราะห์เชิงเนื้อหาประกอบบริบท โดยใช้เทคนิควิเคราะห์ข้อมูลแบบสามเส้า

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาและผลกระทบพื้นที่ทับซ้อนจากการอุทกภัยที่ดินให้ด้วยวาจา ชุมชนเกิดการขยายตัวจึงเกิดการหวงแหว่งที่ดินไม่ให้รัฐเข้าใช้ประโยชน์สาธารณะ 2) การพัฒนากลยุทธ์การสร้างความร่วมมือโดยการทำบันทึกข้อตกลง การสำรวจพิกัดและทำแผนที่ที่ดิน การทำแอปพลิเคชันในการชี้เขตที่ดิน การสร้างบริการ One Stop Service การสร้างการรับรู้และการแก้ไขปัญหาแบบเคลสบายเคสโดยการจัดการประชุม และวางแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 3) การสร้างกลยุทธ์การบูรณาการภารกิจร่วมกันของพื้นที่ทับซ้อนในการระงับชี้แนวเขตและลงชื่อรับรองเขตที่ดิน นำไปสู่

การจัดทำแผนที่เดินดินโดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเพื่อให้เจ้าของพื้นที่เดิมยินยอมอุทิศให้เป็นทางสาธารณะประโยชน์ และเกิดนวัตกรรมการทำบันทึกข้อตกลงเพื่อการสำรวจพิกัดและทำแผนที่เดินดิน

คำสำคัญ: กลยุทธ์, การบูรณาการภารกิจร่วม, โครงสร้างพื้นฐาน, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

This article aims to 1) study the status of local administrative organizations with other government agencies and private sectors in communities in Bang Si Thong Subdistrict Municipality; 2) develop strategies for creating cooperation between local administrative organizations and other government agencies and private sectors in Bang Si Thong Subdistrict Municipality; and 3) propose strategies for integrating joint missions of local administrative organizations with other government agencies and private sectors in developing community infrastructure in Bang Si Thong Subdistrict Municipality, Bang Krui District, Nonthaburi Province, using participatory action research methods. Data were collected through community meetings and focus group discussions with 11 key informants. Content analysis was conducted using triangulation techniques.

The research results showed that 1) the problems and impacts of overlapping areas from verbal land dedication resulted in the expansion of the community, which led to the state's possessiveness of the land and preventing it from being used for public benefit. 2) developing strategies for creating cooperation by making memorandums of understanding, surveying coordinates and mapping the land, creating an application for indicating the boundary of the land, creating a One Stop Service, creating awareness and solving problems on a case-by-case basis by organizing the community, and drafting an infrastructure development plan. 3) creating strategies for integrating joint missions of overlapping areas in observing the boundary and signing land boundary certification, leading to the creation of a land map using the data obtained from the survey to allow the original land owner to agree to dedicate it as a public road. The innovation of recording agreements for surveying coordinates and making walking maps was born.

Keywords: Strategy, Joint Mission Integration, Infrastructure,

Local Administrative Organization

บทนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดขึ้นตามแนวคิดหลักการกระจายอำนาจการปกครอง กล่าวคือ เป็นองค์กรที่รับมอบภารกิจบางอย่างจากรัฐบาลมาดำเนินการจัดทำเอง โดยภารกิจที่จัดทำนั้นเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับท้องถิ่นและเป็นภารกิจที่ท้องถิ่นสามารถทำได้โดยมีประสิทธิภาพมากกว่ารัฐบาล เนื่องจากเป็นภารกิจที่มีลักษณะเฉพาะขึ้นอยู่กับสภาพความเป็นอยู่ของท้องถิ่นแต่ละแห่ง โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกลไกที่สำคัญในการดำเนินการหรือให้บริการที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในแทบทุกด้าน เช่น การบำรุงรักษาและดูแลความสะอาดทางน้ำ ถนน ทางเดิน ที่สาธารณะ ไฟฟ้าหรือแสงสว่าง และทางระบายน้ำ จัดให้มีน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคและการเกษตร เป็นต้น (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2554)

ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคมมีความเกี่ยวเนื่องอย่างใกล้ชิดและซับซ้อน โดยความสัมพันธ์เชิงอำนาจผ่านตัวบทกฎหมายและนโยบายที่รัฐเป็นผู้กำหนดและบังคับใช้เพื่อการจัดระเบียบทางสังคม รัฐก็จะเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือกลุ่มคนในสังคมเข้ามามีบทบาทร่วมกับรัฐ โดยทั่วไปความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคมมักเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจมักแสดงออกในรูปของอำนาจนโยบาย ซึ่งในด้านหนึ่งรัฐจะอ้างอำนาจตามกฎหมายในการกำหนดและบังคับใช้นโยบายที่มีผลกระทบต่อสังคม ขณะที่ในอีกด้านหนึ่ง ประชาชนแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มในสังคมจะพยายามใช้สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม เครือข่ายความสัมพันธ์ รวมทั้งสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองของตนเป็นพลังอำนาจในการผลักดันหรือต่อรองกับรัฐ เพื่อให้นโยบายการจัดระเบียบสังคมตอบสนองต่อผลประโยชน์ของตน (อนุสรณ์ ลิ้มมณี, 2558) จังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นเมืองปริมณฑลที่มีพื้นที่ใกล้ชิดกับกรุงเทพฯ มากจนแทบจะแยกไม่ออก จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการขยายตัวในด้านที่อยู่อาศัย และการเข้ามาตั้งของสถานที่ธุรกิจ ที่อยู่อาศัย และสถานที่ราชการสำคัญ ๆ ทั้งในระดับกระทรวง ระดับกรมในปัจจุบัน ปัจจัยดังกล่าวนี้ทำให้มีการพัฒนาที่ดินที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นการวางแผนควบคุมการพัฒนาทางกายภาพของจังหวัดด้วยผังเมืองรวม เพื่อขึ้นนำการพัฒนา การเติบโตของเมืองอย่างเป็นระบบ ทำให้การพัฒนาเมืองเป็นไปอย่างเหมาะสม ส่วนหนึ่งจะทำให้ภาครัฐมีมาตรการในการพัฒนาพื้นที่ เช่น การวางผังเฉพาะการออกแบบวางผังเมืองพัฒนาพื้นที่และการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ จะเป็นเครื่องมือหลักในการแก้ไขปัญหาพื้นที่ เช่น ปัญหาพื้นที่ตาดอด พื้นที่ประสบปัญหาน้ำท่วม เป็นต้น (เทศบาลตำบลบางสีทอง, 2563)

ดังนั้นปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบูรณาการภารกิจร่วมกันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐอื่นและเอกชนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี เพื่อเป็นการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการร่วมคิด ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมสร้าง ร่วมจัดทำ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในพื้นที่ของเทศบาลตำบลบางสีทองให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในทุกด้าน การพัฒนาเทศบาลตำบลบางสีทองจะสมบูรณ์ได้ จำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการภารกิจร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐอื่นและเอกชนใน

พื้นที่เกิดความตระหนักร่วมกันแก้ไขปัญหาและความเข้าใจในแนวทางแก้ไขปัญหากันอย่างจริงจังต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐอื่นและเอกชนของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อสร้างความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐอื่นและเอกชนในเขตเทศบาลตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อสร้างแนวทางกลยุทธ์การบูรณาการภารกิจร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐอื่นและเอกชนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การบูรณาการภารกิจร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐอื่นและเอกชนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผู้วิจัยได้ศึกษาและค้นคว้าเอกสาร และรายงานการวิจัย ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้านำเสนอเนื้อหา ดังต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการวางแผนจากการแสวงหาโอกาสจากสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นหน้าต่างแห่งโอกาส เพื่อสร้างสมรรถนะและความสามารถขององค์กรผ่านการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ ผู้นำเชิงกลยุทธ์ต้องผสมผสานทรัพยากรภายในกับโอกาสภายนอก เพื่อสร้างคุณค่าและความได้เปรียบในการแข่งขัน บทความเน้นการจัดการกลยุทธ์โดยใช้ทฤษฎีเชิงระบบ ตั้งแต่การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อค้นหาโอกาส การกำหนดกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับจุดแข็งขององค์กร และการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยกระบวนการจัดการนี้มีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนตามสภาพแวดล้อม และประเมินผลการสร้างคุณค่าได้อย่างมีประสิทธิภาพ (David, Fred R., 2007) แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่นเป็นการประสานงานระหว่างราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นนั้น โดยกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน โดยใช้แผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดที่จัดทำร่วมกันระหว่าง นอกจากนี้เพื่อให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสานความร่วมมือกับราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค อย่างเป็นทางการ (คณะกรรมการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่น สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) แนวคิดเกี่ยวกับระบบกรรมสิทธิ์ที่ดินของชุมชนที่ระบุในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งให้สิทธิแก่ชุมชนท้องถิ่นและชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมในการจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนตามมาตรา 66 นอกจากนี้ มาตรา 67

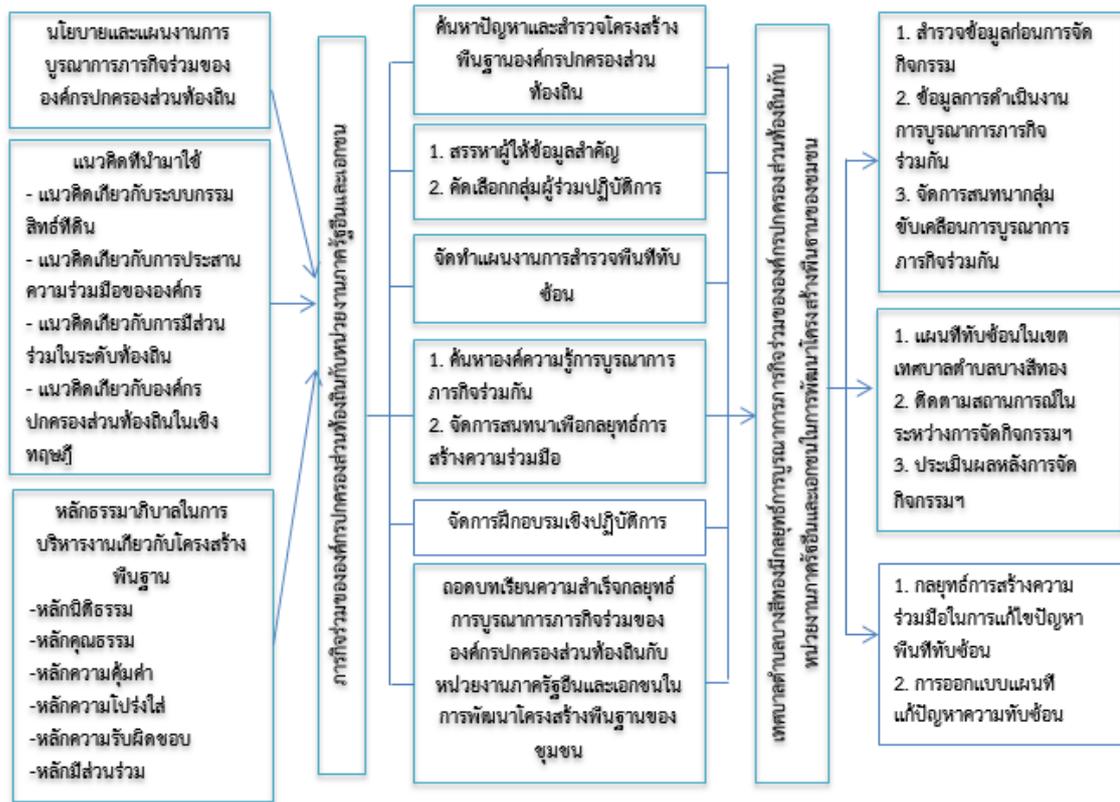

วรรคท้าย ยังระบุสิทธิของชุมชนในการฟ้องร้องหน่วยงานรัฐเพื่อให้ปฏิบัติตามหน้าที่ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ โดยรัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ที่จะสนับสนุนและส่งเสริมบทบาทของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดสิทธิของชุมชนในการดูแลทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง (ยศ สันตสมบัติ, 2546) ที่เน้นให้ความสำคัญกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเพื่อส่วนรวมมากกว่าการถือครองในลักษณะของการใช้ประโยชน์ส่วนตัว อันเป็นสิทธิในการใช้ประโยชน์ซึ่งดำรงควบคู่กับการดูแลรักษา ทั้งเป็นการเปิดโอกาสและกระจายอำนาจการตัดสินใจให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถกำหนดวิถีชีวิตและทางเลือกของตนเอง และยังเป็นมาตรการสำคัญที่นำไปสู่การใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน (เสนห์ จามริก, 2540)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีพื้นที่การปกครองทับซ้อนระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการส่วนภูมิภาค รวมถึงความจำเป็นในการประสานงานกับราชการส่วนกลางอย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินได้เสนอแนวทางพัฒนาโลกและเครื่องมือสนับสนุนการทำงานร่วมกัน โดยเน้นการกำหนดผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เพื่อลดความซ้ำซ้อน เช่น การปรับปรุงพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2551 และปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการมอบอำนาจให้ชัดเจนยิ่งขึ้น พร้อมเสนอจัดทำพระราชกฤษฎีกาใหม่เพื่อบูรณาการความร่วมมือระหว่างส่วนราชการต่าง ๆ โดยให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเป็นผู้รับผิดชอบและบัญญัติหลักความโปร่งใสในการบริหารงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของประชาชน (Rattanasamai, W., 2000) มาตรา 50 ความว่า "รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐที่มีใช้ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการตามที่กฎหมายบัญญัติ และต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารดังกล่าวได้โดยสะดวก" มาตรา 127 ความว่า "การประชุมสภาผู้แทนราษฎร การประชุมวุฒิสภา และการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ย่อมเป็นการเปิดเผยตามลักษณะที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมแต่ละสภา แต่ถ้าคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกของแต่ละสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา หรือจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา แล้วแต่กรณีร้องขอให้ประชุมลับ ก็ให้ประชุมลับ" มาตรา 164 ความว่า "การบริหารราชการแผ่นดิน คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ด้วย (1) ปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ เปิดเผยและมีความรอบคอบและระมัดระวังในการดำเนินกิจการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศและประชาชนส่วนรวม..." และ มาตรา 253 ความว่า "การดำเนินงาน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นเปิดเผยข้อมูลและรายงานผลการดำเนินงานให้ประชาชนทราบ ตลอดทั้งมีกลไกให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ"

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิด โดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแผนภาพที่ 1 กลยุทธ์การบูรณาการการกิจร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการนำนโยบายและแผนงานการบูรณาการการกิจร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาใช้ร่วมกับแนวคิดเกี่ยวกับระบบกรรมสิทธิ์ที่ดิน การประสานความร่วมมือขององค์กร การมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเชิงทฤษฎี และหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน สู่การดำเนินการการกิจร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐอื่นและเอกชน เพื่อค้นหาปัญหาและสำรวจโครงสร้างพื้นฐานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยได้การสรรหาคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง จากนั้นลงพื้นที่ทำการสำรวจในเขตเทศบาลตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี และจัดทำแผนงานการสำรวจพื้นที่ทับซ้อนนำสู่การค้นหาองค์ความรู้การบูรณาการการกิจร่วมกัน และการจัดสนทนาเพื่อพัฒนากลยุทธ์การสร้างความร่วมมือ ลงพื้นที่เข้าจัดการแก้ปัญหาจริงจาก Case Study ในการลงพื้นที่ปฏิบัติการโดยการนำกลยุทธ์ที่ได้ไปใช้ในการเจรจาแก้ปัญหา แล้วกลับมาถอดบทเรียนถึงความสำเร็จของแนวทางการสร้าง

กลยุทธ์การบูรณาการภารกิจร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐอื่นและเอกชน ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation Action Research-PAR) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม อันประกอบด้วย เทคนิค Participatory workshop เทคนิค AIC เพื่อให้ได้ข้อมูลการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 5 ระยะ คือ การเตรียมการ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การสังเกตผล และการสะท้อนผล เมื่อได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การจดบันทึก และการบันทึกเสียงมาแล้ว จะตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) ซึ่งจะทำการพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงและตอบปัญหาการวิจัย โดยการตรวจสอบแหล่งข้อมูลพิจารณาในแหล่งบุคคล หมายถึง ถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ ในการศึกษาในครั้งนี้ได้ใช้การตรวจสอบจากแหล่งบุคคลมากที่สุด

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยได้คัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยใช้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษา จำนวน 11 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม คือ แบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดโครงสร้างในข้อคำถาม เนื่องจากเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จึงกำหนดให้ตัวผู้วิจัยเองเป็นเครื่องมือในการวิจัย นอกจากตัวผู้วิจัยเองผู้วิจัยก็ยังเลือกใช้เครื่องมืออื่น ๆ เช่น บันทึกภาคสนามของผู้วิจัยที่ได้ทำการบันทึกระหว่างการสังเกต และการประชุมกลุ่มย่อย ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกระบวนการจัดเก็บข้อมูลทุกระยะของการทำกิจกรรมกลุ่มย่อยกับกลุ่มเป้าหมาย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เริ่มรวบรวมข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ระยะการเตรียมการเพื่อสำรวจแนวทางการวิจัย แหล่งข้อมูล สอบถามรายชื่อและตำแหน่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มผู้ร่วมปฏิบัติการ เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับผู้ที่เกี่ยวข้อง และเตรียมความพร้อมให้สามารถดำเนินการวิจัยในทันทีที่โครงการได้รับการอนุมัติ ผู้วิจัยจะใช้เทคนิคการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ได้แก่ เทคนิคการจัดประชุมปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Workshop) เพื่อให้ได้ข้อมูลการวิจัยและเก็บ รวบรวมข้อมูลจากกระบวนการมีส่วนร่วมต่าง ๆ เหล่านี้

5. การวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกวิเคราะห์เป็น 2 ประเภท คือ 1) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาประกอบบริบท (Context Content Analysis) โดยมีการดำเนินการดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้ตระหนักถึงประเด็นสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ นั่นคือ ข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมนั้น มีความสมบูรณ์ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และสามารถตอบปัญหาของการวิจัยได้ชัดเจนสมบูรณ์และสอดคล้องกับกรอบความคิดในการวิจัย โดยผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีเทคนิคสามเส้า (Triangulation Technique) 2) ข้อมูลที่เกิดจากการขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ผู้วิจัยใช้วิธีการนำเสนอด้วยเทคนิคการเล่าเรื่อง (story telling) ร่วมกับเทคนิคการไต่คำพูดของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ โดยครอบคลุมประเด็นของเรื่องที่ทำ สิ่งที่ได้เรียนรู้ ผลการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เห็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐอื่นและเอกชนของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่า การสร้างแผนที่เดินดินของพื้นที่ทับซ้อนในเขตเทศบาลตำบลบางสีทอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจที่ดินในพื้นที่ทับซ้อน จากพื้นที่ความรับผิดชอบจำนวน 5 หมู่บ้าน การจัดทำแผนที่เดินดินใช้ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจและรังวัดในการจัดทำแผนที่เดินดินโดยแสดงรายละเอียดของขอบเขตที่ดิน, พิกัดที่ดิน, ข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าของที่ดิน, และการใช้ประโยชน์ที่ดินในปัจจุบัน การจัดทำแผนที่เดินดินพื้นที่ทับซ้อนในเขตเทศบาลตำบลบางสีทองต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการใช้เทคโนโลยีและกระบวนการที่ทันสมัยเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม การบูรณาการภารกิจร่วมกันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐอื่นและเอกชนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี จึงเป็นการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการร่วมคิด ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมสร้าง ร่วมจัดทำ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในพื้นที่ของเทศบาลตำบลบางสีทองให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในทุกด้าน การบูรณาการร่วมกันในการระวางแนวเขตเป็นการดำเนินการดูว่าถนนเป็นสาธารณะหรือไม่ และทำหนังสืออุทกชี้ให้เพื่อการพัฒนาในการดำเนินโครงการและขอจัดสรรงบประมาณได้ กรณีระวางขอบเขตที่ดินต้องอาศัยความร่วมมือกับกรมที่ดินในการสำรวจ

2. ผลการพัฒนากลยุทธ์การสร้างความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐอื่นและเอกชน ในเขตเทศบาลตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่า กลยุทธ์การบูรณาการภารกิจร่วมกันโดยการทำ MOU ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ กรมที่ดิน กรมผังเมือง และหน่วยงานเอกชนเพื่อการสำรวจพิกัดและทำแผนที่เดินดินร่วมกันเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่เร็วขึ้น และลดการทับซ้อนของพื้นที่ในการยื่นขอขออนุญาตปรับปรุง เช่น เทศบาลทำการขุด เจาะ ปรับปรุงถนนและไหล่ทางแล้วเสร็จ การประปาได้งบประมาณลงมาดำเนินการขุดเจาะเพื่อทำการฝังท่ออีก ทำให้เกิดการทับซ้อนในการปรับปรุงแต่ละหน่วยงาน การจัดทำแผนพัฒนาช่วยให้

การทำงานเป็นไปอย่างมีระบบและสามารถตอบสนองต่อปัญหาได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อน การทำงานอย่างบูรณาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานเพื่อการสื่อสารและการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ ร่วมกันกำหนดแผนปฏิบัติการและขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน ดำเนินการตามแผนที่ได้กำหนดไว้อย่างต่อเนื่อง การประชุมร่วมกัน โดยยกเหตุการณ์ที่เคยประสบเหตุมาวิเคราะห์หาสาเหตุและการป้องกัน การใช้กลยุทธ์บนพื้นฐานของศาสตร์พระราช “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เข้าใจปัญหาถึงสถานการณ์ปัจจุบัน รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูลชุมชน สถิติ และข้อมูลพื้นที่ สู่แนวทางแก้ไข

3. ผลการเสนอแนวทางกลยุทธ์การบูรณาการภารกิจร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐอื่นและเอกชนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่า การวางแผนและกำหนดกลยุทธ์การบูรณาการ ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นเกี่ยวกับการสร้างกลยุทธ์การบูรณาการภารกิจร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยเน้นการศึกษา Case Study ผลการวิจัยที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรมสังคมที่ได้รับจากการวิจัย การแก้ไขปัญหาโดยการเจรจาและการไกล่เกลี่ยระหว่างฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาทางออกที่เป็นธรรมและยั่งยืน โดยการจัดทำสัญญาและเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อยืนยันการอุทิศที่ดินและขอบเขตที่ชัดเจน การให้ข้อมูลและสร้างความเข้าใจแก่ชาวบ้านเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ การสำรวจและทำแผนที่ที่ดินใหม่ การจัดประชุมและการสร้างความเข้าใจระหว่างประชาชน หน่วยงานราชการ และผู้พัฒนา การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนและการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ การทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐอื่นและเอกชนเป็นการสร้างความร่วมมือและการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกัน การจัดทำบันทึกข้อตกลงนี้ช่วยให้ทุกฝ่ายมีความเข้าใจร่วมกันในเป้าหมายและความรับผิดชอบ มีการระบุหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น เทศบาลตำบลบางสีทอง กรมที่ดิน กรมผังเมือง และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ระบุหน่วยงานเอกชนที่มีบทบาทในการพัฒนาและการแก้ไขปัญหา เป็นการจัดทำบันทึกข้อตกลงเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่เร็วขึ้น และไม่เพียงเกิดการทับซ้อนจากที่ดินเท่านั้น ยังมีการเกิดการทับซ้อนของพื้นที่ในการยื่นของงบประมาณปรับปรุง เมื่อมีการดำเนินการบันทึกข้อตกลงความร่วมมือแล้วนั้น ร่วมกันสำรวจพิกัดและทำแผนที่ที่ดินและการแก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อน โดยการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลพิกัดทางภูมิศาสตร์ สามารถทำให้แผนที่มีความแม่นยำและสามารถนำมาใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำเครื่องหมายจุดสำคัญในพื้นที่ การเดินสำรวจพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลพิกัดเพิ่มเติม ใช้แผนที่ในการแก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อนและการจัดการที่ดิน จัดอบรมและให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการใช้แผนที่เพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อน

อภิปรายผล

สภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐอื่นและเอกชนของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ปัญหาพื้นที่ทับซ้อนจากการอุทกภัยที่ดินด้วยวาจาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ การขยายตัวของชุมชนและการเติบโตอย่างรวดเร็ว การที่ชาวบ้านยึดทรัพย์สินสาธารณะในการสร้างที่อยู่อาศัย การเพิ่มขึ้นของราคาที่ดิน การลุกกล้าพื้นที่ทับซ้อนถูกมองว่าภาครัฐไม่สามารถรักษาทรัพยากรที่ดินได้อย่างมีประสิทธิภาพ การอุทกภัยที่ดินจากพื้นที่ทับซ้อนเพื่อสาธารณประโยชน์แต่ไม่มีการใช้ประโยชน์จริง ดังที่ อารยา โกวิทย์, ศักดา ศิลปภักดิ์ และพิมพ์นิภา ฤทธิบุตร (2565) ได้ศึกษาเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการบริการโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหญ้าไทร จังหวัดพิจิตร” ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหญ้าไทร ด้านการคมนาคมและการขนส่ง ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของชุมชน ซ่อมแซมถนนที่ชำรุดให้อยู่ในสภาพที่ดี เพื่อให้ประชาชนใช้สัญจรเป็นเส้นทางขนส่งสินค้าของการเกษตรและท่องเที่ยวได้สะดวก ด้านระบบไฟฟ้าและแสงสว่าง ควรตั้งหน่วยที่รับผิดชอบโดยเฉพาะโดยตรงเกี่ยวกับระบบไฟฟ้าสาธารณะ ให้อิสระในการทำงานอย่างเต็มที่ เพื่อจะได้ทำงานอย่างรวดเร็วไม่ต้องผ่านกระบวนการหลายขั้นตอน พร้อมทั้งจัดงบประมาณอย่างเพียงพอ เพิ่มจุดติดตั้งโคมไฟสาธารณะอย่างทั่วถึง ด้านระบบประปา แก้ไขปัญหาน้ำดิบเพื่อทำประปา เพิ่มการขุดเจาะบ่อบาดาลในการผลิตน้ำประปาให้เพียงพอ ลดขั้นตอนการทำงานปรับเปลี่ยนเวลาในการจ่ายน้ำ เตรียมแผนแก้ปัญหารองรับในสถานการณ์ฉุกเฉิน ด้านแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรควรสร้างขบวนการมีส่วนร่วมเพื่อทำแผนชุมชน ในการปรับปรุงระบบน้ำเพื่อสร้างความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหาระยะยาว โครงการขุดลอกคูคลองเพื่อกักเก็บน้ำสำหรับทำเกษตรกรรม

การสร้างความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐอื่นและเอกชนในเขตเทศบาลตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การบูรณาการภารกิจร่วมกันโดยการทำ MOU ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานเอกชน การจัดทำแผนพัฒนา การทำงานอย่างบูรณาการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน การประชุมร่วมกัน และการใช้กลยุทธ์บนพื้นฐานของศาสตร์พระราชา “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ดังที่ โสภารัตน์ จารุสมบัติ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง “การบริหารจัดการพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลระหว่างประเทศไทยและมาเลเซีย” ผลพบว่า สถานการณ์ในปัจจุบันของการพัฒนาความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลระหว่างประเทศไทยและมาเลเซีย ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาข้อพิพาททางทะเล ในพื้นที่ระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ ดังนี้ 1. การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจภาพรวมและลักษณะจำเพาะของพื้นที่ให้มากขึ้น ทั้งบุคลากรในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ 2. การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งส่วนของทวิภาคีและพหุภาคี รวมถึงการเมืองค์กรระหว่างประเทศที่ร่วมกันเพื่อให้มีกลไกสร้างเสริม

ความสัมพันธ์ที่หลากหลายรูปแบบ รวมทั้งการส่งเสริมความสัมพันธ์ในภาคประชาชนเพื่อเป็นความสัมพันธ์ระดับพื้นฐานที่จะนำสู่ความเข้าใจและความตระหนักถึงผลประโยชน์ที่จะได้ร่วมกัน

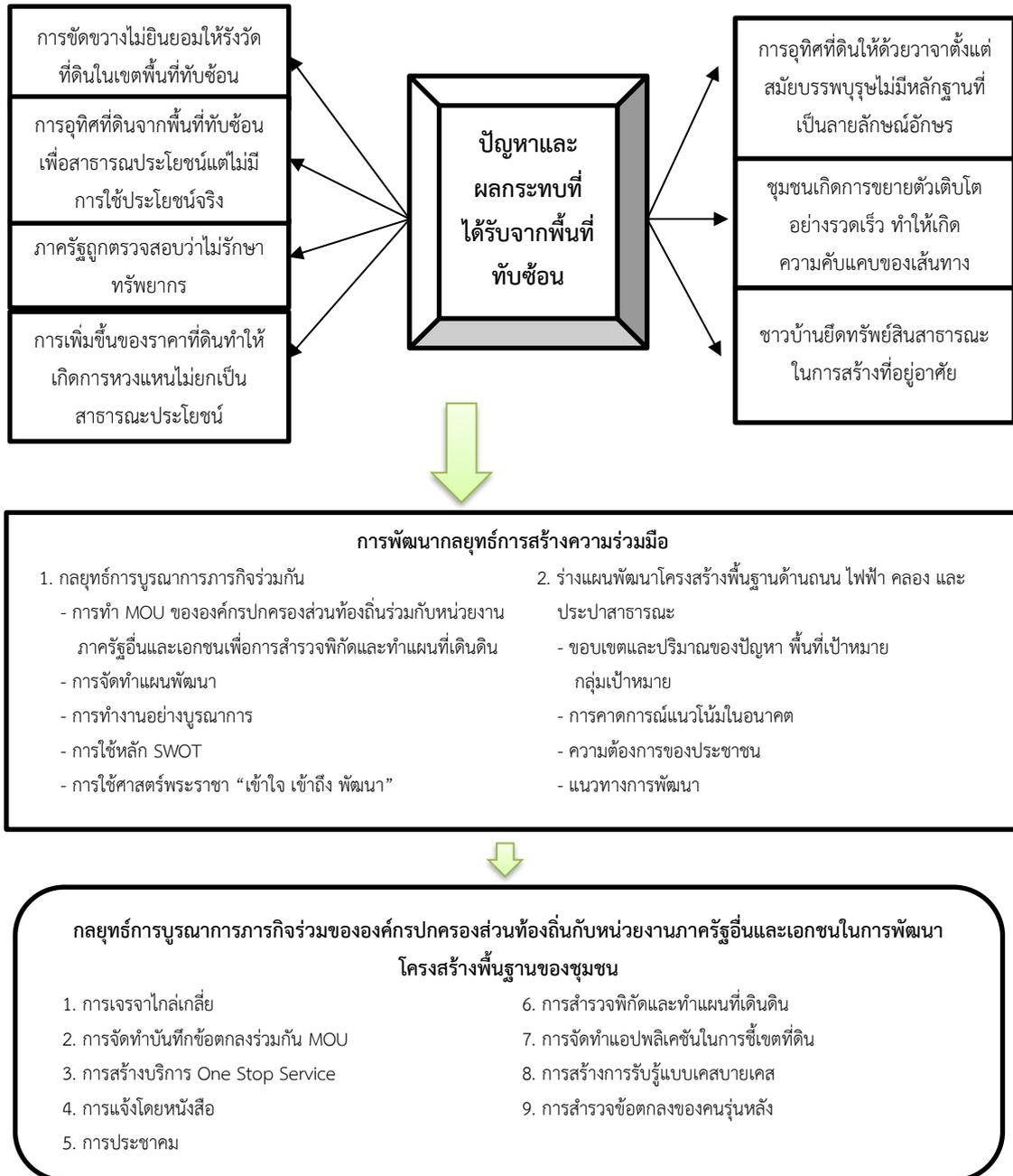
3. การดำเนินงานแบบร่วมกันอย่างบูรณาการ โดยการกำหนดกรอบความร่วมมือเพื่อให้ดำเนินการเป็นไปอย่างมีระบบในการบริหารจัดการส่วนของอำนาจหน้าที่ ข้อมูลและกำลังพล รวมถึงเป็นการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลและสร้างความเข้าใจร่วมกัน

การสร้างกลยุทธ์การบูรณาการภารกิจร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐอื่นและเอกชนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ศึกษาเกี่ยวกับการแก้ปัญหาพื้นที่ทับซ้อนในการระวางชี้แนวเขตและลงชื่อรับรองเขตที่ดินสู่การสร้างกลยุทธ์โดยการเจรจาไกล่เกลี่ย การจัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกัน MOU ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐอื่นและเอกชน การสร้างบริการ One Stop Service ในการให้ความช่วยเหลือประชาชน การออกหนังสือแจ้งเจ้าของที่ดินเพื่อให้เจ้าของที่ดินที่เกี่ยวข้องทราบถึงปัญหาและร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไขอย่างเป็นทางการ การประชาคมในการรับฟังความคิดเห็น การสำรวจพิกัดและทำแผนที่ที่ดิน การจัดทำแอปพลิเคชันในการชี้เขตที่ดิน การสร้างการรับรู้และการแก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อนแบบเคลบายเคส และการสำรวจพื้นที่การยกให้เป็นสาธารณะตั้งแต่สมัยรุ่นปู่ย่าตายายโดยไม่ได้ทำเป็นลายลักษณ์อักษร ดังที่ ภาณุภักดิ์ ศรีอินทร์สุทธิ และคณะ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง “การวางแผนพัฒนาแบบบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการพัฒนาของจังหวัดนนทบุรีอยู่ในระดับสูง โดยมีการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงขึ้น แต่รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนลดลง การออมต่ำและอัตราส่วนหนี้ต่อรายได้สูง และพบว่าปัญหาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย ปัญหาด้านการบริการสาธารณะ ปัญหาด้านเศรษฐกิจปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และปัญหาด้านสังคม
2. แนวคิดและทฤษฎีที่เหมาะสมกับการวางแผนพัฒนาแบบบูรณาการ ได้แก่ (1) 7's (2) การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ (3) เครือข่าย (4) การมีส่วนร่วม (5) เทคโนโลยี และ (6) แนวคิดที่ช่วยให้การวางแผนพัฒนาแบบบูรณาการมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ได้แก่ การพัฒนาบุคลากร การสื่อสาร ผู้บริหารท้องถิ่นต้องมีวิสัยทัศน์ และมีสัมพันธภาพที่ดีกับทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาสังคม
3. แนวทางที่ช่วยให้การวางแผนพัฒนาแบบบูรณาการมีความเหมาะสม ได้แก่ (1) การจัดทำกิจกรรม/โครงการที่เกินศักยภาพไว้ล่วงหน้า (2) เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม/โครงการร่วมให้ข้อมูล (3) จัดทำบัญชีกิจกรรม/โครงการเรียงตามลำดับความสำคัญของปัญหา (4) สื่อสารทำความเข้าใจเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาจังหวัดอย่างต่อเนื่อง และ (5) จัดทำช่องทางเผยแพร่ข้อมูลการวางแผนพัฒนาแบบบูรณาการของจังหวัดนนทบุรี และมีคลินิกให้คำปรึกษา

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การบูรณาการภารกิจร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐอื่นและเอกชนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ดังแสดงในแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 3 แสดงองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่า บทความนี้กล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนเขตเทศบาลตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ซึ่งมีการอุทกที่ดินให้ด้วยวาจาโดยไม่มีหลักฐานเป็นลาย

ลักษณะอักษร ทำให้เกิดปัญหาพื้นที่ทับซ้อนและผลกระทบต่อชุมชนที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทั้งชาวบ้านใช้ทรัพยากรสาธารณะ ราคาที่ดินเพิ่มขึ้น และภาครัฐถูกตรวจสอบว่ามีการจัดการทรัพยากรไม่เหมาะสม การบูรณาการภารกิจร่วมกันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีความสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในท้องถิ่น การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนผ่านการทำบันทึกข้อตกลง MOU การใช้หลัก SWOT และศาสตร์พระราชา “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เป็นแนวทางในการกำหนดแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและกลยุทธ์การบูรณาการ นอกจากนี้ยังมีการสร้างบริการ One Stop Service การออกหนังสือแจ้งเจ้าของที่ดิน การจัดทำแอปพลิเคชันในการชี้เขตที่ดิน และการสร้างการรับรู้ในการแก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อนแบบเฉพาะเจาะจง โดยให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนอย่างเป็นระบบ

สรุป

การสร้างกลยุทธ์การบูรณาการภารกิจร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐอื่นและเอกชนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อนและการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ โดยการใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ เช่น การเจรจาไกล่เกลี่ย การจัดทำ MOU การสร้างบริการ One Stop Service การออกหนังสือแจ้งเจ้าของที่ดิน การประชาคมรับฟังความคิดเห็น การสำรวจพิกัดแผนที่เดินดิน การจัดทำแอปพลิเคชัน การสร้างการรับรู้แบบเคสบายเคส และการสำรวจพื้นที่การยกให้เป็นสาธารณะตั้งแต่สมัยรุ่นปู่ย่าตายายโดยไม่ได้ทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้การใช้ประโยชน์ที่ดินเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน จากพบว่า Case Study สำรวจพบพื้นที่ทับซ้อน 7 ราย เทศบาลได้ลงพื้นที่ทำการสำรวจทั้ง 7 รายว่าตรงจุดใดที่เกิดการทับซ้อน และในจุดนั้นๆ มีการยกเป็นสาธารณะประโยชน์แล้วหรือยัง จากประสานงานขอความร่วมมือจากกรมที่ดินในการการระวางชี้แนวเขตและลงชื่อรับรองเขตที่ดิน และมีการเข้าเจรจาไกล่เกลี่ยถึงประโยชน์ต่อชุมชนหากได้รับการอุทิศที่ดินเป็นสาธารณะ ผลการดำเนินงานนี้เจ้าของที่ดินทั้ง 7 ราย ยินยอมอุทิศพื้นที่ทับซ้อนให้เป็นทางสาธารณะประโยชน์ร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและผลกระทบที่ได้รับจากพื้นที่ทับซ้อนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชุมชน ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐอื่นและเอกชน เพื่อให้สามารถแลกเปลี่ยนความรู้ข้อมูลด้านต่าง ๆ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชุมชน

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า การพัฒนากลยุทธ์การสร้างความร่วมมือมีการกำหนดขอบเขตและปริมาณของปัญหา พื้นที่เป้าหมาย กลุ่มเป้าหมาย การคาดการณ์แนวโน้มในอนาคต ความต้องการของประชาชน แนวทางการพัฒนาแนวทางการพัฒนา ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสร้างการรับรู้ให้ชาวบ้านเข้าใจพื้นที่ทับซ้อน ควรมีการแสวงหาองค์ความรู้ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ๆ เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มศักยภาพชุมชน

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า การสร้างกลยุทธ์การบูรณาการภารกิจร่วมในการระงับชี้แนวเขตและลงชื่อรับรองเขตที่ดินจาก Case Study จำนวน 7 ราย ประสบความสำเร็จทั้ง 7 ราย ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการส่งเสริมเรื่องการบูรณาการภารกิจร่วมกัน MOU เพื่อเพิ่มศักยภาพในการดำเนินการพัฒนากลยุทธ์การบูรณาการภารกิจร่วมกันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐอื่นและเอกชน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการศึกษาพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสร้างการรับรู้ให้ชาวบ้านเข้าใจพื้นที่ทับซ้อน ควรมีการแสวงหาองค์ความรู้ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ๆ ซึ่งยังพบว่า ชุมชนยังขาดองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัย ดังนั้นจึงควรศึกษาในเรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้างฐานข้อมูลเพื่อการสร้างกลยุทธ์การบูรณาการภารกิจร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐอื่นและเอกชน เพื่อเพิ่มความสะดวก มีฐานข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน และแก้ไขปัญหาให้แก่ชุมชนได้ทันต่อความต้องการ

2.2 จากผลการศึกษาพบว่า เกิดผลกระทบจากปัญหาพื้นที่ทับซ้อนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชุมชน ซึ่งยังพบว่า มีการอุทธรณ์ที่ดินให้ด้วยวาจาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษประกอบกับชุมชนเกิดการขยายตัวเติบโตอย่างรวดเร็ว ดังนั้นจึงควรศึกษาในเรื่อง การบูรณาการภารกิจร่วมในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชุมชน เพื่อนำไปเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศด้านเศรษฐกิจ

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2554). *การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- คณะกรรมการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่น สภาปฏิรูปแห่งชาติ. (2566). *แนวทางการปฏิรูปการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น (รอบ 2)*. สืบค้น 26 พฤศจิกายน 2566. จาก <https://dl.parliament.go.th/handle/20.500.13072/441612>.
- เทศบาลตำบลบางสีทอง. (2563). *แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2559-2563)*. เทศบาลตำบลบางสีทอง.
- ภณณัฐ ศรีอินทร์สุทธิ, บุญเลิศ ไพรินทร์ และสฤติ นียมญาติ. (2562). การวางแผนพัฒนาแบบบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี. *วารสารเซนต์จอห์น*, 22(30), 103-116.
- ยศ สันตสมบัติ. (2546). *พลวัตและความยืดหยุ่นของสังคมชานนา: เศรษฐกิจชุมชนภาคเหนือ และการปรับกระบวนการที่ค้นคว้าด้วยชุมชนในประเทศโลกที่สาม*. วิทอินดีไซน์.
- เสนห์ จามริก. (2540). *การเมืองไทยกับการพัฒนารัฐธรรมนูญ*. มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- โสภารัตน์ จารุสมบัติ. (2565). การบริหารจัดการพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลระหว่างประเทศไทยและมาเลเซีย. *วารสารสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย*, 4(8), 129-149.
- อนุสรณ์ ลิ้มมณี. (2558). *รัฐ สังคม และการเปลี่ยนแปลง: การพิจารณาเชิงอำนาจ นโยบาย และเครือข่ายความสัมพันธ์*. สยามปริทัศน์.
- อารยา โกวิทย์, ศักดา ศิลปาภิสิทธิ์, และพิมพ์นิภา ฤทธิบุตร. (2565). แนวทางการพัฒนาการบริการโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหญ้าไทร จังหวัดพิจิตร. *วารสารสหวิทยาการการพัฒนา*, 1(1), 20-30.
- David, Fred R. (2007). *Strategic management: Concepts and cases*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall.
- Rattanasamai. W.. (2000). *Awareness of Public Awareness about the Monitoring of the use of State Power of Sub-district Administration Organizations*. Thammasat University.

ความมั่นคงด้านอาหารของประเทศไทย : การวิเคราะห์นโยบาย

ผลกระทบ และแนวโน้มในอนาคต

THAILAND'S FOOD SECURITY: AN ANALYSIS OF POLICIES, IMPACTS, AND TRENDS

จรุงเกียรติ ภูติรัตน์, พระมหาบุญเลิศ ช่วยธานี, และพระมหาประกาศิต ฐิติปสิทธิกรม

Jarongkait Pootirat, Phramaha Bunlerd Chauythanee and Phramaha Prakasit Thitipisittikhorn

วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Buddhapanya Si Dvaravati Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: nopparatpom2002@yahoo.com

Received July 3, 2024; Revised September 10, 2024; Accepted September 11, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์นโยบายและมาตรการของไทยและต่างประเทศที่ส่งผลต่อความมั่นคงด้านอาหารของไทย 2) การศึกษาการเคลื่อนไหวของภาคประชาชนในประเด็นการต่อสู้เกี่ยวกับความมั่นคงด้านอาหาร 3) การวิเคราะห์ภาพอนาคตของประเด็นความมั่นคงด้านอาหารในมิตินโยบายของรัฐ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบการวิจัยเชิงนโยบาย ประกอบด้วยวิธีการวิจัยเอกสาร การสนทนากลุ่มเฉพาะ และการสร้างฉากทัศน์

ผลการวิจัยพบว่า 1) นโยบายและมาตรการของไทยและต่างประเทศที่ส่งผลต่อความมั่นคงด้านอาหารเกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านแนวคิดสิทธิด้านอาหาร อธิปไตยด้านอาหาร และความมั่นคงด้านอาหารระดับโลก กรอบเศรษฐกิจระหว่างประเทศและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความหลากหลายทางชีวภาพ นโยบายความมั่นคงด้านอาหารของไทยได้รับอิทธิพลจากพัฒนาการระดับโลก โดยรัฐนำมาใช้เป็นแนวนโยบายความมั่นคงด้านอาหาร ซึ่งประกอบด้วยนโยบายและแผนอย่างน้อย 12 นโยบาย/แผน จึงเกิดความซับซ้อนและปัญหาหลายมิติ

2) ภาคประชาสังคมมีบทบาทในการดำเนินการว่าด้วยความมั่นคงด้านอาหาร 3 ลักษณะ ได้แก่ การวิพากษ์ การเสนอทางเลือกในการพัฒนา และการขับเคลื่อนการพัฒนา โดยบทบาทของภาคประชาสังคมเชื่อมโยงกับภาคส่วนต่างๆ ซึ่งส่งผลต่อนโยบายและผลการดำเนินการของภาคประชาสังคม

3) ฉากทัศน์อนาคตว่าด้วยความมั่นคงด้านอาหารมี 4 ฉากทัศน์ โดยฉากทัศน์ที่ 3 มีความเป็นไปได้สูงสุด ทั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอแนวทางปรับปรุงนโยบายและประสิทธิภาพการดำเนินการของภาคประชาสังคมในด้านความมั่นคงทางอาหาร

คำสำคัญ: การพัฒนาตัวแบบบูรณาการ, ความมั่นคงด้านอาหาร, อธิปไตยด้านอาหาร, สิทธิอาหาร

Abstract

The objectives of this article were 1) to analyze Thai and foreign policies and measures that affect food security in Thailand, 2) to study civil society movements in their struggle regarding food security, and 3) to analyze future scenarios regarding food security issues across various dimensions of government policy. This research is based on a qualitative policy research methodology, incorporating documentary research, focus group discussion, and scenario building/visualization. The contents thereof are then analyzed and presented descriptively. The results of this research are as follows:

1) Thailand's policies and measures, as well as those evolving internationally that exert influence on the country's food security, involve the conceptualization of the right to food, food security and food sovereignty at the global level, as well as international economic frameworks, climate change, and biodiversity. Influenced by such global developments, Thailand's food security policy comprises at least 12 policies/plans, which inevitably leads to complexity and multi-dimensional problems.

2) Civil society plays a pivotal role in the implementation of food security in three ways: Criticism, proposing alternatives to mainstream development, and driving development through various pathways. The role of civil society is linked to various sectors, affecting both public policies and the operational results of its civil action.

3) Four food security scenarios have been envisaged, with scenario 3 being the most probable one to prevail in the real-life context. The researcher proposes ways to enhance Thailand's food security policy and the effectiveness of civil society actions in the context of food security.

Keywords: Food Security, Food Sovereignty, Right to Food, Integrated Model Development, Problem-Solving Concept

บทนำ

ความมั่นคงด้านอาหารเป็นประเด็นสำคัญระดับโลก ซึ่งกำลังทวีความรุนแรงจากปัจจัยต่าง ๆ อาทิ วิกฤติสภาพแวดล้อม พลังงาน สงคราม โรคระบาด การบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานอาหาร และการผลิตพืชอาหารลดลง มโนทัศน์ความมั่นคงด้านอาหารมีพัฒนาการนับแต่ทศวรรษ 1970 ที่ประชุมสุดยอดอาหารโลก ปี 1996 ได้กำหนดคำนิยามความมั่นคงด้านอาหารซึ่งได้รับการอ้างอิงมากที่สุด ในปี

2020 ความไม่มั่นคงด้านอาหารในระดับปานกลางหรือรุนแรงเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในปี 2021 ประชากรโลกประมาณ 2,300 ล้านคนเผชิญความไม่มั่นคงด้านอาหารในระดับปานกลางหรือรุนแรง และประชากรโลกประมาณ 11.7% เผชิญความไม่มั่นคงด้านอาหารในระดับต่าง ๆ (FAO et al., 2022) การกระจายตัวของความไม่มั่นคงทางอาหารแตกต่างกันอย่างมากระหว่างภูมิภาค โดยทวีปแอฟริกา มีความชุกของความไม่มั่นคงด้านอาหารมากที่สุด รองลงมาคือภูมิภาคลาตินอเมริกาและแคริบเบียน และทวีปเอเชีย ในขณะที่ทวีปอเมริกาเหนือและทวีปยุโรปประสบปัญหาน้อยกว่าภูมิภาคอื่นอย่างมีนัยสำคัญ สำหรับประเทศไทย แม้เป็นประเทศผู้ผลิตและส่งออกอาหารสำคัญ ก็ยังประสบปัญหาในระดับลึกกว่าที่สังคมเข้าใจ ในปี 2022 ตามดัชนีความมั่นคงด้านอาหารโลก (GFSI) ประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 64 จาก 113 ประเทศ ลดลงจากอันดับที่ 51 ในปี 2021 คะแนนรวม 60.1 คะแนน สะท้อนถึงความจำเป็นในการปรับปรุงการบริหารจัดการความมั่นคงทางอาหารในหลายมิติ (FAO, 1984) อย่างไรก็ตาม วิกฤตการณ์ในปัจจุบันยังขาดตัวแบบที่บูรณาการองค์ประกอบสำคัญของความมั่นคงด้านอาหารหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคืออธิปไตยด้านอาหาร และสิทธิด้านอาหาร ตลอดจนบทบาทของภาคประชาสังคม และฉกัทัศน์ว่าด้วยความมั่นคงด้านอาหาร

ผู้วิจัยจึงได้กำหนดประเด็นสำคัญในการวิจัยเพื่อปิดช่องว่างในวงวิชาการ โดยกำหนดเป้าหมายในการวิจัยนโยบายความมั่นคงด้านอาหารในประชาคมระหว่างประเทศ และนโยบายความมั่นคงด้านอาหารของประเทศไทย ซึ่งมีลักษณะการจัดกระจาย รวมทั้งศึกษาบทบาทของภาคประชาสังคมว่ามีบทบาทในลักษณะเสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหารได้เพียงใดและในลักษณะใด ในบริบทที่ภาคเอกชนมีความเข้มแข็งและร่วมมือกับภาครัฐในการควบคุมภาคการเกษตรและความมั่นคงด้านอาหาร และภาคประชาชนมีลักษณะพึ่งพาภาคเศรษฐกิจสมัยใหม่ ตลอดจนพัฒนาฉกัทัศน์ความมั่นคงด้านอาหารเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินนโยบายว่าด้วยความมั่นคงด้านอาหาร

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้คือเพื่อวิเคราะห์นโยบาย และมาตรการของประเทศไทย และต่างประเทศที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหารของประเทศไทย ตลอดจนศึกษาความเคลื่อนไหวของภาคประชาชนในประเด็นการต่อสู้เกี่ยวกับความมั่นคงทางอาหาร และเพื่อวิเคราะห์ฉกัทัศน์ในประเด็นความมั่นคงทางอาหารในสังคมไทยในมิตินโยบายของรัฐ โดยดำเนินการวิจัยเชิงเอกสารนโยบาย การดำเนินการสนทนากลุ่มเฉพาะ และการสร้างฉกัทัศน์

บทความวิจัยนี้นำเสนอกระบวนการทัศน์ความมั่นคงด้านอาหารขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ กระบวนทัศน์ความมั่นคงทางอาหาร GFSI กระบวนทัศน์ความมั่นคงทางอาหารแบบบูรณาการซึ่งผู้วิจัยนำเสนอ และนำเสนอกรอบแนวคิดและกระบวนการวิจัยประยุกต์กรณีการวิจัยเชิงนโยบาย โดยมีโลกทัศน์ปรัชญาเชื่อมโยงการถอดรื้อเพื่อสร้างและแนวคิดเชิงวิพากษ์ การวิจัยนี้เน้นส่งเสริมอธิปไตยด้านอาหาร สิทธิด้านอาหาร บทบาทของภาคประชาสังคม ประสิทธิภาพด้านอุปทานการผลิตอาหาร การเพิ่มความหลากหลายและคุณภาพของอุปทานอาหาร รวมถึง

การปรับปรุงมาตรฐานความปลอดภัยด้านอาหาร เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้บริโภคและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตรไทย ตลอดจนมิติเชิงนโยบายว่าด้วยความมั่นคงด้านอาหาร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์นโยบาย และมาตรการของประเทศไทย และต่างประเทศที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหารของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาความเคลื่อนไหวของภาคประชาชนในประเด็นการต่อสู้เกี่ยวกับความมั่นคงทางอาหาร
3. เพื่อวิเคราะห์ภาพอนาคตของประเด็นความมั่นคงทางอาหารในสังคมไทยในมิตินโยบายของรัฐ

การทบทวนวรรณกรรม

กระบวนทัศน์ด้านความมั่นคงด้านอาหารที่ผู้วิจัยศึกษา ประกอบด้วยกระบวนทัศน์จำนวน 2 กระบวนทัศน์ ได้แก่

1. กระบวนทัศน์ด้านความมั่นคงด้านอาหารขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO)

ผู้วิจัยนำเสนอบทสำรวจค่านิยมโน้ตทัศน์ในแนวทางของ FAO จากแหล่งต่าง ๆ 6 แหล่ง ตามที่ระบุในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 นิยามความมั่นคงด้านอาหารตามแนวทางของ FAO

ที่ประชุม/องค์การที่กำหนดบทนิยาม	บทนิยามความมั่นคงทางอาหาร
1) การประชุมสุดยอดอาหารโลก 1974	“ความพร้อมใช้ตลอดเวลาของอุปทานอาหารพื้นฐานของโลกที่เพียงพอเพื่อรองรับการขยายตัวของประชากรอย่างต่อเนื่อง และเพื่อชดเชยความผันผวนของการผลิตและราคา” (United Nations, 1975; FAO, 2002)
2) องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ	“การสร้างหลักประกันว่า ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงอาหารขั้นพื้นฐานที่ตนจำเป็นต้องได้รับทั้งเชิงกายภาพและเชิงเศรษฐกิจได้ตลอดเวลา” (FAO, 1983)
3) ธนาคารโลก	“การที่ประชาชนทุกคนเข้าถึงอาหารที่เพียงพอตลอดเวลาเพื่อดำรงชีวิตที่สามารถแสดงบทบาทของตนอย่างจริงจังและมีสุขภาวะชีวิตที่ดี” (World Bank, 1986)

ตารางที่ 1 นิยามความมั่นคงด้านอาหารตามแนวทางของ FAO (ต่อ)

<p>4) การประชุมสุดยอดอาหารโลก 1996</p>	<p>“ความมั่นคงทางอาหารระดับปัจเจกบุคคล ครีวเรือน ชาติ ภูมิภาค และโลกบรรลุผลเมื่อประชาชนทั้งปวงเข้าถึงอาหารที่เพียงพอ ปลอดภัย และมีคุณค่าทางโภชนาการ ทั้งทางกายภาพ (สังคม) และทางเศรษฐกิจได้ทุกเมื่อ ซึ่งตอบสนองความจำเป็นและความพึงใจด้านอาหาร เพื่อชีวิตที่มีส่วนร่วมในการดำรงชีวิตได้อย่างจริงจังและมีสุขภาวะชีวิตที่ดี” (FAO, 1996; FAO, 2002)</p>
<p>5) รายงาน The State of Food Insecurity in the World 2001</p>	<p>“ความมั่นคงทางอาหารคือสถานการณ์ที่ปรากฏเมื่อประชาชนทั้งปวงเข้าถึงอาหารที่เพียงพอ ปลอดภัย และมีคุณค่าทางโภชนาการ ทั้งทางกายภาพ (สังคม) และทางเศรษฐกิจได้ทุกเมื่อ ซึ่งตอบสนองความจำเป็นและความพึงใจด้านอาหาร เพื่อชีวิตที่มีส่วนร่วมในการดำรงชีวิตได้อย่างจริงจังและมีสุขภาวะชีวิตที่ดี” (FAO, 2002)</p>
<p>6) บทนิยามเชิงปฏิบัติการ ว่าด้วยความมั่นคงด้านอาหาร และความไม่มั่นคงด้านอาหารขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ</p>	<p>1) “ความมั่นคงด้านอาหารปรากฏเมื่อประชาชนทั้งปวงเข้าถึงอาหารที่เพียงพอ ปลอดภัย และมีคุณค่าทางโภชนาการ ทั้งทางกายภาพ สังคม และทางเศรษฐกิจได้ทุกเมื่อ ซึ่งตอบสนองความจำเป็นและความพึงใจด้านอาหาร เพื่อชีวิตที่มีส่วนร่วมในการดำรงชีวิตได้อย่างจริงจังและมีสุขภาวะชีวิตที่ดี” 2) “ความไม่มั่นคงด้านอาหารปรากฏเมื่อประชาชนทั้งปวงไม่สามารถเข้าถึงอาหารทั้งทางกายภาพ สังคม และทางเศรษฐกิจดังที่นิยามข้างต้นอย่างเพียงพอ” (FAO, 2002)</p>

เมื่อวิเคราะห์พัฒนาการบทนิยามความมั่นคงด้านอาหารจะเห็นการเน้นมิติอุปสงค์ ได้แก่ การบริโภค และประเด็นการเข้าถึงอาหารในกลุ่มประชากรเปราะบาง ซึ่งเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับแนวการศึกษาของ Sen (1981) อย่างไรก็ดี Sen ไม่ไข่มโนทัศน์เรื่องความมั่นคงด้านอาหาร ทว่ามุ่งเน้นสิทธิสถานะ (Entitlements) ของปัจเจกบุคคลและครีวเรือน ประเด็นสำคัญคือ ในเชิงรูปแบบทางการระดับมหภาค ประชาคมโลกยอมรับนิยามว่าด้วยความมั่นคงด้านอาหาร ซึ่งเป้าประสงค์มุ่งร่วมกันให้ความรับผิดชอบมีลักษณะกว้างยิ่งขึ้นกว่าบทนิยาม ณ การประชุมสุดยอดอาหารโลก พ.ศ. 2517 (1974 WFS) กระนั้นก็ดีการตอบสนองในทางปฏิบัติของประชาคมระหว่างประเทศคือการมุ่งเน้นวัตถุประสงค์ที่เจาะเฉพาะ มีลักษณะแคบลง และเรียบง่ายขึ้น เพื่อจัดระเบียบการปฏิบัติระดับสาธารณะ วัตถุประสงค์หลักพื้นฐานในวาทกรรมนโยบายการพัฒนาระหว่างประเทศคือการลดและขจัดความยากจนยิ่งขึ้น อาทิ การประชุมสุดยอดว่าด้วยอาหาร พ.ศ. 2539 (1996 WFS) กำหนดวัตถุประสงค์หลักของการปฏิบัติการว่าด้วยความมั่นคงด้านอาหาร เพื่อลดจำนวนผู้หิวโหยหรือผู้ที่ได้รับ

สารอาหารต่ำกว่ามาตรฐานลงครึ่งหนึ่งภายในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) ความมั่นคงด้านอาหารเป็นปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับปัจเจกบุคคล ภาวะโภชนาการของสมาชิกในครัวเรือนแต่ละคนเป็นจุดเน้นสูงสุด และมีความเสี่ยงที่ภาวะดังกล่าวจะไม่บรรลุผลหรือถูกบั่นทอน ความเสี่ยงนี้อธิบายความเปราะบางของปัจเจกบุคคลในบริบทนี้ โดยความเปราะบางอาจปรากฏทั้งแบบเรื้อรังและชั่วคราว ในขั้นต้นเป็นการนำเสนอองค์ประกอบกระบวนการทัศนความมั่นคงทางอาหารของ FAO ซึ่งเป็นการบ่งชี้ที่ได้รับการอ้างอิงแพร่หลายที่สุดคือ 1. การมีอาหารเพียงพอ (Food Availability) 2. การเข้าถึงอาหาร (Food Access) 3. การใช้ประโยชน์จากอาหาร (Utilization) และ 4. การมีเสถียรภาพด้านอาหาร (Stability)

อย่างไรก็ดี องค์ประกอบของกระบวนการทัศนของ FAO ในขั้นต้นมิได้พิจารณามิติอุปทานเท่าที่ควร และนำเสนอมิติด้านอุปสงค์เป็นหลัก โดยพิจารณาอุปสงค์ในเชิงปริมาณ (Patel, 2009) และมิได้พิจารณาองค์ประกอบต่อไปนี้เป็นความปลอดภัยอาหาร และโภชนาการอาหาร ดังนั้นจึงได้มีการพัฒนาต่อยอดเป็นกระบวนการทัศนความมั่นคงด้านอาหารของ FAO ฉบับขยาย ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบจำนวน 6 องค์ประกอบ ได้แก่องค์ประกอบจำนวน 4 องค์ประกอบแรก และองค์ประกอบเพิ่มเติมจำนวน 2 องค์ประกอบ ได้แก่ 5. ความปลอดภัยอาหาร (Food Safety) และ 6. โภชนาการอาหาร (Nutrition)

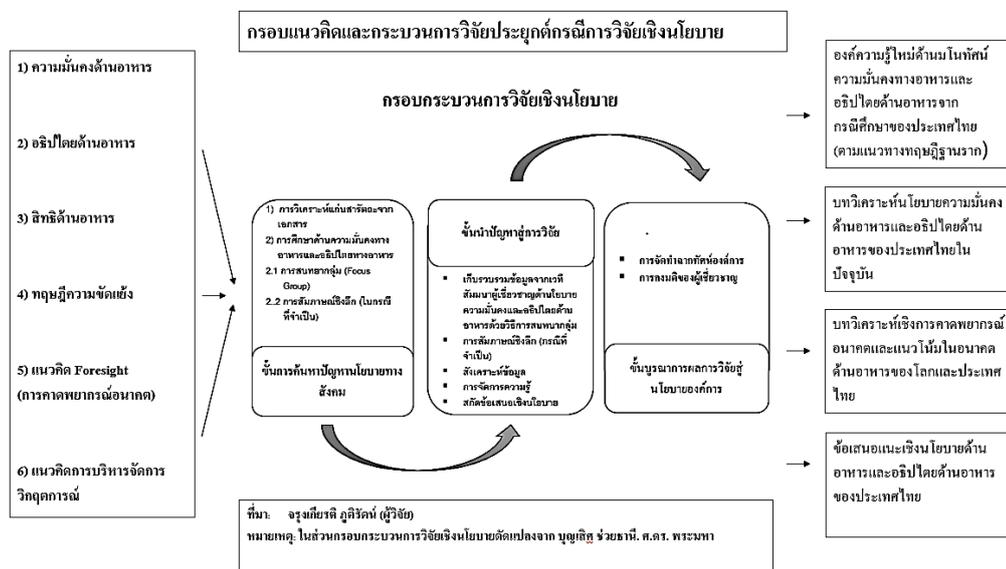
2. กระบวนการทัศนด้านความมั่นคงทางอาหาร GFSI

กระบวนการทัศนนี้มีการวัดดัชนีความมั่นคงด้านอาหารโลก (Global Food Security Index) ซึ่งวัดองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ 1) ความสามารถในการซื้ออาหาร 2) ความสามารถในการซื้ออาหาร 3) คุณภาพและความปลอดภัย และ 4) ความยั่งยืนและการปรับตัว จุดสำคัญของกระบวนการทัศนคือ 1) มีการวัดข้อมูลในเชิงปริมาณเพื่อการเปรียบเทียบ มีการจัดเก็บข้อมูลในวงกว้างทั่วโลกแยกเป็นรายประเทศและรายภูมิภาค ตลอดจนมีการเก็บข้อมูลและประมวลผลเป็นรายปี ทำให้สามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบ และวิเคราะห์พัฒนาการระดับโลก 4 มิติอย่างต่อเนื่อง 2) กระบวนการทัศนของ GFSI ซึ่งครอบคลุมมิติ 4 มิตินั้นเน้นองค์ประกอบ 3 ด้าน โดยเชื่อมโยงองค์ประกอบด้านอุปสงค์ต่ออาหารและผู้บริโภค องค์ประกอบด้านอุปทานอาหาร และองค์ประกอบบูรณาการด้านผลิตภัณฑ์อาหารและคุณภาพชีวิตของผู้บริโภค 3) กระบวนการทัศนของ GFSI ครอบคลุมมิติที่ซับซ้อนกับองค์ประกอบกระบวนการทัศนของ FAO 4 ประการ เมื่อบูรณาการกระบวนการทัศนของ GFSI และกระบวนการทัศนของ FAO ฉบับขยายอาจพัฒนาต่อยอดเป็นกระบวนการทัศนความมั่นคงด้านอาหารเชิงบูรณาการ โดยองค์ประกอบส่วนเพิ่มคือมิติด้านอุปทาน คือองค์ประกอบด้านความยั่งยืนและการปรับตัวจากกระบวนการทัศนของ GFSI ทำให้ครอบคลุมมิติอุปสงค์ต่ออาหาร อุปทานอาหาร และองค์ประกอบด้านผลิตภัณฑ์อาหารและคุณภาพชีวิตของผู้บริโภค ทว่าในเชิงมิติทางสังคม กระบวนการทัศนความมั่นคงด้านอาหารเชิงบูรณาการยังพิจารณาด้านกายภาพเป็นหลัก จึงได้พัฒนาต่อยอดโดยบูรณาการแนวคิดสิทธิด้านอาหารและ

อธิปไตยด้านอาหาร สู่กระบวนการทัศน์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนโยบาย บทบาทการขับเคลื่อนของภาคประชาสังคม ความมั่นคงด้านอาหาร อธิปไตยด้านอาหาร และสิทธิอาหารเชิงบูรณาการ

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปแบบการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงนโยบาย โดยมีโลกทัศน์ปรัชญาเกี่ยวเนื่องกันระหว่างการถอดรื้อเพื่อสร้างและแนวคิดเชิงวิพากษ์ โดยใช้แนวทางการวิจัยแบบทฤษฎีฐานราก เจาะรายละเอียดหัวข้อเฉพาะจากการวิจัยเอกสารเชิงลึก บูรณาการกับการสนทนากลุ่มเฉพาะซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิในด้านความมั่นคงทางอาหาร โดยใช้กรอบแนวคิดดังนี้

ที่มา: จรุงเกียรติ ภูศิริรัตน์ (ผู้วิจัย)
แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยใช้วิธีการเชิงคุณภาพ โดยแบ่งออกเป็น การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงนโยบาย ซึ่งมีโลกทัศน์ปรัชญาเชื่อมโยงกันระหว่างการถอดรื้อเพื่อสร้างและแนวคิดเชิงวิพากษ์ โดยใช้แนวทางการวิจัยแบบทฤษฎีฐานราก รวมถึงการวิเคราะห์เอกสารเชิงลึกและการสนทนากลุ่มเฉพาะ

1. ผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มตัวอย่างคือผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคประชาสังคมและภาครัฐจำนวน 6 คน ซึ่งคัดเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง ประกอบด้วยนักวิชาการและผู้นำองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในด้านความมั่นคงด้านอาหาร ดังนั้น นักทรงคุณวุฒิด้านเมล็ดพันธุ์ ผู้ทรงคุณวุฒิภาคประชาสังคมสาขา

ความมั่นคงด้านอาหาร นักวิจัยด้านวิศวกรรมศาสตร์และผู้บริหารการศึกษาระดับสูง นักวิชาการสาขา การพัฒนาสังคม อดีตผู้บริหารหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อม และผู้บริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

2. เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยคำถามในการสัมมนา กลุ่ม ประชาพิจารณ์ และการสร้างฉกทัศน์ ซึ่งคำถามนั้นพัฒนาร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและที่ปรึกษาในการวิจัยตามแนวทางคำถามในการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย การวิจัยเอกสารเชิงนโยบายว่าด้วยความมั่นคงด้านอาหารของประเทศไทยและระหว่างประเทศ การสนทนากลุ่มเฉพาะจากภาคประชาสังคมและภาครัฐ การประชาพิจารณ์เพื่อรับทราบทัศนคติและข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิและสาธารณชน

4. การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงคุณภาพดังนี้ การวิเคราะห์เนื้อหา โดยการวิเคราะห์ เอกสารและบทถอดบันทึกการสนทนากลุ่มเฉพาะด้วยการสกัดสาระจากการสื่อความหมายของผู้ให้ ข้อมูลทั้งที่แสดงออกมาโดยตรงและความหมายแฝง และการวิเคราะห์แก่นสารัตถะด้วยการวิเคราะห์ เนื้อหาเอกสารและบทถอดบันทึกการสัมมนาที่มีการแบ่งจำแนกเป็นรายหัวข้อ

ผู้วิจัยได้ตีความสร้างข้อสรุป บูรณาการการวิเคราะห์และการสังเคราะห์ประเด็นเพื่อที่จะสร้าง ฉกทัศน์ และเสนอแนะนโยบาย ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลด้านต่าง ๆ ด้วยหลักการ ตรวจสอบสามเส้า การวิจัยนี้มุ่งวิเคราะห์สถานการณ์ความมั่นคงด้านอาหาร การเคลื่อนไหวของ ภาคประชาสังคม และพัฒนาชุดข้อเสนอแนะเชิงนโยบายผ่านการสังเคราะห์ข้อมูลและการวิเคราะห์ ที่หลากหลาย

ผลการวิจัย

1. จากการวิจัยเชิงเอกสาร พบว่านโยบายว่าด้วยความมั่นคงด้านอาหารของไทยประกอบด้วย นโยบายอย่างน้อยจำนวน 12 นโยบาย/แผน ซึ่งประกอบด้วย 1) แผนระดับที่ 1 จำนวน 1 ยุทธศาสตร์ 2) แผนระดับที่ 2 จำนวน 3 นโยบาย/แผน และ 3) แผนระดับที่ 3 จำนวน 8 แผน นโยบายของประเทศไทยจึงประสบปัญหาสำคัญหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือมีความซับซ้อน ขาดการบูรณาการ มีลักษณะกระจาย ประสบปัญหาทางงบประมาณจำกัด ขาดแคลนบุคลากร บุคลากรขาดความรู้ ความสามารถที่จำเป็น จำนวนโครงการบางรายสาขามีน้อยจนไม่อาจแก้ปัญหาได้ องค์กรที่เกี่ยวข้อง ขาดความชำนาญในการแก้ไขวิกฤติ ขาดการระบุประเด็นและหลักการสำคัญ อาทิ ปัญหาทรัพยากรน้ำ รวมทั้งขาดความมุ่งมั่นเชิงการเมืองเพื่อแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะคือทรัพยากรที่ดิน

2. การวิจัยชี้ว่าภาคประชาสังคมมีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับความมั่นคงด้านอาหาร โดยจำแนก สารัตถะได้ 15 ประเด็น ดังนี้ 1) พัฒนาการเกี่ยวกับองค์ความรู้ว่าด้วยการเกษตรผสมผสานและ ความมั่นคงด้านอาหารในประเทศไทย 2) ภูมิทัศน์เศรษฐกิจและการเกษตรระหว่างประเทศ 3) บทบาท ของภาคประชาสังคมในการระบุดันต่อปัญหาเกษตรกรรม ระบบเกษตรกรรมแบบผสมผสานเป็น ทางออกซึ่งเกษตรกรพัฒนาขึ้น มิใช่การเกษตรเชิงเดี่ยว หัวใจของระบบเกษตรกรรมได้แก่พันธุ์พืชและ

ความหลากหลายทางชีวภาพ 4) ประเด็นความมั่นคงด้านอาหารเกี่ยวข้องกับภาคประชาสังคม 5) ตัวอย่างความสำเร็จของภาคประชาสังคมได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช โดยเป็นผลจากการร่วมมือของภาคี 6) กรณีศึกษาบทบาทของภาคประชาสังคมในการดำเนินงานด้าน GMOs 7) ความมั่นคงด้านอาหารในภาวะวิกฤติ 8) ความสำคัญของระบบเครือข่ายภายในประเทศและระหว่างประเทศ 9) บทบาทของผู้บริโภคเกี่ยวกับความมั่นคงด้านอาหาร 10) ในเชิงสังคมวิทยา ประชากรในสังคมเมืองและคนรุ่นใหม่มีบทบาทสนับสนุนความมั่นคงด้านอาหาร โดยวิกฤตการณ์คือปัจจัยเร่ง 11) บทบาทผู้บริโภคในการเฝ้าระวังปัญหา 12) บทบาทของสื่อสังคม อาทิ เมื่อสื่อสร้างให้สาธารณชนเข้าใจเรื่อง CPTPP รัฐบาลจึงตัดสินใจถอนวาระ 13) การปรับเปลี่ยนทัศนะสู่การทำงานร่วมกันและปรับเปลี่ยนมาอยู่ฝ่ายเดียวกันทำให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างทำงานร่วมกัน 14) ประเด็นอันตรายจากการทำงานด้านความมั่นคงด้านอาหารต้องอาศัยจิตใจที่เข้มแข็ง และการทำงานร่วมกับผู้เกี่ยวข้องจำนวนมาก 15) การตีความผลงานมิใช่การกำหนดเป้าหมายในลักษณะดอกผล ทว่าคือการตระหนักว่าองค์กรดำเนินการสิ่งใด การเห็นความเปลี่ยนแปลง การเติบโตขององค์กร และบุคคล ตลอดจนการที่สังคมตระหนักรู้และตื่นตัว

3. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ได้แก่ฉากทัศน์ว่าด้วยความมั่นคงด้านอาหารจำนวน 4 ฉากทัศน์ ดังนี้ **ฉากทัศน์ที่ 1** รัฐบาลพัฒนานโยบายที่ครอบคลุมและดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพในขณะที่ภาคประชาสังคมพัฒนาแนวทางส่งเสริมความมั่นคงด้านอาหารและรับมือวิกฤติการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ **ฉากทัศน์ที่ 2** รัฐบาลพัฒนานโยบายที่ครอบคลุมและดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่ภาคประชาสังคมไม่มีการพัฒนาแนวทางส่งเสริมความมั่นคงและรับมือวิกฤติการณ์ **ฉากทัศน์ที่ 3** นโยบายพัฒนาไม่ครอบคลุมและการดำเนินการไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ในขณะที่ภาคประชาสังคมได้พัฒนาแนวทางส่งเสริมความมั่นคงและรับมือวิกฤติการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ และ**ฉากทัศน์ที่ 4** นโยบายพัฒนาไม่ครอบคลุมและการดำเนินการไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ในขณะที่ภาคประชาสังคมไม่ได้พัฒนาแนวทางส่งเสริมความมั่นคงและรับมือวิกฤติการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

1. นโยบายว่าด้วยความมั่นคงด้านอาหารของไทยประกอบด้วยนโยบายอย่างน้อยจำนวน 12 นโยบาย/แผน ในเชิงโครงสร้างและสาระจะจึงมีความซับซ้อนสูง มีลักษณะกระจาย และประสบปัญหาการประสานงานและการบูรณาการ โดยประเด็นความสำคัญของนโยบาย องค์กร และโครงสร้างส่วนบนต่อผลการพัฒนาทั้งเชิงบวกและเชิงลบ สอดคล้องกับการวิจัยของเกรียงศักดิ์ แสงจันทร์ (2563) ที่พบว่า ในด้านผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้สู่การปฏิบัตินั้น ในระดับผลกระทบด้านสังคมได้สร้างการเปลี่ยนแปลงสู่การฟื้นฟูสังคมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่ ในด้านเศรษฐกิจ ได้สร้างการเปลี่ยนแปลงในมิติการพัฒนาอาชีพ การค้าขาย และการลงทุนใน

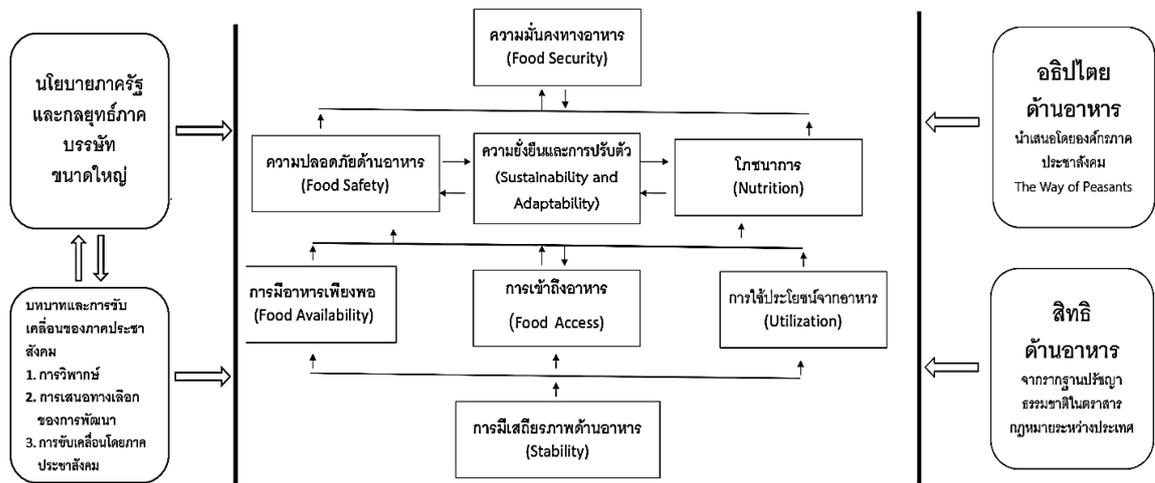
พื้นที่ ด้านการบริหารจัดการ ได้พัฒนาระบบกลไกการบริหารจัดการเพื่อบูรณาการการทำงานของภาครัฐในการปฏิบัติงานระดับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ทุกระดับ ทั้งมิติการพัฒนาและมิติความมั่นคง รวมถึงขยายผลการทำงานมีส่วนร่วมด้านการเมืองของทุกภาคส่วน และส่งผลกระทบต่อฝ่ายการเมือง อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยครั้ง การกำหนดนโยบายจึงได้รับผลกระทบในเชิงลบไปด้วย

2. การวิจัยชี้ว่าภาคประชาสังคมมีบทบาทสำคัญยิ่งในการดำเนินงานด้านนี้ โดยจำแนกสารัตถะได้ 15 ประเด็น อาทิ ความสำคัญระบบเครือข่ายภายในประเทศและระหว่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ Lindgren & Lang (2022) ที่วิเคราะห์รัฐบัญญัติความมั่นคงด้านอาหารแห่งชาติของอินเดีย ค.ศ. 2013 (NFSA) และพบว่า ร่างฉบับแรกคลุมความถึงสิทธิสถานะจำนวนมากสำหรับกลุ่มเปราะบางในเมือง ส่วนหนึ่งเนื่องจากบทบาทของภาคประชาสังคม ต่อมาเกิดการตัดสิทธิกลุ่มเปราะบางลงตามหลักเหตุผลนิยมด้านเศรษฐกิจ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สื่อถึงการขาดความร่วมมือภายในภาครัฐในกระบวนการกำหนดนโยบาย โดยมีแรงกดดันอย่างต่อเนื่องจากเหตุผลทางเศรษฐกิจระยะสั้น ซึ่งลดทอนเป้าหมายนโยบายในการลดความหิวโหย รวมทั้งสอดคล้องกับการที่ Martinez-Torres and Rosset (2010) นำเสนอว่า การรณรงค์ประเด็นอธิปไตยด้านอาหารขององค์กร La ViaCampesina ส่งผลดีต่อการผลิตของเกษตรกรรายย่อยและความมั่นคงด้านอาหาร ในขณะที่การวิจัยของพระมหาบุญเลิศ ช่วยธานี และคณะ (2566) ซึ่งวิจัยหัวข้อรูปแบบการเพิ่มศักยภาพในการทำเกษตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผ่านการออกแบบกระบวนการโดยไม่ต้องพึ่งการทำเกษตรรูปแบบเดิมและมีการจัดการพื้นที่ของเกษตรกรชาวไร่อ้อยและไร่มันสำปะหลัง อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าเกษตรกรมีความรู้และเข้าใจหลักเศรษฐกิจพอเพียง และสร้างความมั่นคงด้านอาหารสู่การเปลี่ยนแปลงเพื่อพึ่งตนเอง อาทิ การใช้พื้นที่ว่างบริเวณบ้าน ไร่อ้อย และไร่มันสำปะหลังสร้างความมั่นคงด้านอาหารและทดลองปลูกผัก จนสามารถลดรายจ่ายในการประกอบอาหาร และจำหน่ายผลิตผลเพื่อเพิ่มรายได้เกษตรกรแกนนำจึงมีอาหารปลอดภัยบริโภค ใช้ประโยชน์จากพื้นที่ว่างเพิ่มรายได้ และสร้างความสุขในชุมชน โดยแบ่งปันอาหารปลอดภัยเพื่อส่งต่อสุขภาพที่ดี

3. ผลการวิจัยครั้งนี้มีการพัฒนาฉกทัศน์เกี่ยวกับนโยบายและบทบาทของภาคประชาสังคมเป็นครั้งแรกในวงวิชาการ ทัศนะของผู้ร่วมสนทนากลุ่มบ่งว่ามีโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ในฉกทัศน์ที่ 3 มากที่สุด โดยเหตุการณ์จะไม่มีลักษณะแบบเด็ดขาด ทว่าจะเกื้อหนุนทั้งฉกทัศน์ ขึ้นอยู่กับบริบทของประเด็นหนึ่ง ๆ อนึ่ง เหตุการณ์ในฉกทัศน์ที่ 4 จะปรับเปลี่ยนเป็นฉกทัศน์ที่ 3 เมื่อภาคประชาสังคมและประชาชนพัฒนาแนวทางส่งเสริมความมั่นคงและรับมือวิกฤติการณ์ด้านความมั่นคงอย่างมีประสิทธิภาพ มิติความหลากหลายและไม่แน่นอนนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ Van Dijk et al. (2020) ที่พบว่า การประเมินการรับประกันความมั่นคงทางอาหารระดับโลกมีความซับซ้อนและไม่แน่นอนในระดับสูง จากปัจจัยขับเคลื่อนของสถานการณ์ระดับโลกใหม่ 4 สถานการณ์

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

1. องค์ความรู้แบบองค์รวมและสารัตถะนโยบายว่าด้วยความมั่นคงด้านอาหารของประเทศไทย ซึ่งซับซ้อน และกระจาย เนื่องจากประกอบด้วยนโยบายอย่างน้อยจำนวน 12 นโยบาย/แผน
2. องค์ความรู้ว่าด้วยบทบาทของประชาสังคมในด้านนี้จำแนกได้ 15 ประเด็น เช่น มิติสังคม วิทยาและความมั่นคงด้านอาหาร บทบาทของสื่อสังคม อาทิ ในกรณี CPTPP จนทำให้รัฐบาลถอนวาระตลอดจนบทบาทหลักในทางปฏิบัติ 3 ประการ ได้แก่ การวิพากษ์ การนำเสนอแนวทางการพัฒนาแบบทางเลือก และการร่วมปฏิบัติแก้ปัญหา
3. ตัวแบบความมั่นคงด้านอาหารเชิงบูรณาการ ซึ่งครอบคลุมมิติความมั่นคงด้านอาหาร อธิปไตยด้านอาหาร ปรัชญาสิทธิด้านอาหารทฤษฎีเพื่อแก้ปัญหาด้านอาหาร ภูมิทัศน์ระหว่างประเทศ นโยบายว่าด้วยความมั่นคงด้านอาหาร และบทบาทภาคประชาสังคม ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงกระบวนการทัศน์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนโยบาย บทบาทการขับเคลื่อนของภาคประชาสังคม ความมั่นคงด้านอาหาร อธิปไตยด้านอาหาร และสิทธิอาหารเชิงบูรณาการ

4. ฉากทัศน์ว่าด้วยความมั่นคงด้านอาหารซึ่งพัฒนาขึ้นมาจำนวน 4 ฉากทัศน์เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณานโยบายภาครัฐและบทบาทของภาคประชาสังคม

สรุป

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการโดยใช้ระเบียบวิธีเชิงคุณภาพแบบการวิจัยเชิงนโยบาย ครอบคลุมการวิจัยเอกสาร การสนทนากลุ่มเฉพาะ และการสร้างฉากทัศน์อนาคต โดยการตรวจสอบสามเสา ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) ในระดับโลกมีพัฒนาการด้านแนวคิดความมั่นคงด้านอาหาร อธิปไตยด้านอาหาร สิทธิด้านอาหาร กรอบเศรษฐกิจระหว่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความหลากหลายทางชีวภาพ 2) นโยบายความมั่นคงด้านอาหารของประเทศได้รับอิทธิพลจากพัฒนาการระดับโลก 3) นโยบายความมั่นคงด้านอาหารของไทยเกี่ยวข้องกับนโยบายและแผนอย่างน้อย 12 นโยบาย/แผน จึงซับซ้อนและประสบปัญหาหลายมิติ 4) ภาคประชาสังคมแสดงบทบาทด้านความมั่นคงทางอาหาร 3 รูปแบบดังนี้ การวิพากษ์ การเสนอทางเลือกการพัฒนา และการขับเคลื่อนการพัฒนา และ 5) ผู้วิจัยเสนอฉากทัศน์ว่าด้วยความมั่นคงด้านอาหาร 4 ฉากทัศน์ โดยฉากทัศน์ที่ 3 มีความเป็นไปได้มากที่สุด ทั้งนี้ผู้วิจัยเสนอแนวทางปรับปรุงนโยบายและประสิทธิภาพการดำเนินการของภาคประชาสังคม องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยคือ 1. องค์ความรู้แบบองค์รวมและสารัตถะนโยบายว่าด้วยความมั่นคงทางอาหาร 2. องค์ความรู้ว่าด้วยบทบาทภาคประชาสังคม 15 ประเด็น และบทบาทหลักในทางปฏิบัติ 3 ประการ 3. ตัวแบบความมั่นคงด้านอาหารเชิงบูรณาการ 4. มีฉากทัศน์ว่าด้วยความมั่นคงด้านอาหารจำนวน 4 ฉากทัศน์เพื่อเป็นแนวทางพิจารณาโยบายและบทบาทภาคประชาสังคม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า นโยบายความมั่นคงด้านอาหารของประเทศไทย ประสบปัญหาที่สำคัญ 13 ประการ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ โดยเลือกดำเนินการในประเด็นที่สำคัญเป็นพิเศษ 5 ประเด็น ดังนี้

1) จัดตั้งองค์กรกลางโดยตรงเพื่อควบคุม ติดตาม และกำหนดให้นโยบาย แผน และโครงการว่าด้วยความมั่นคงด้านอาหารให้ประสบผลสำเร็จแท้จริง เพื่อลดปัญหาการบูรณาการระหว่างหน่วยงานจำนวนมากทั้งระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

2) จัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับความสำคัญของประเด็น โดยเสริมด้วยสารสนเทศ และวิสัยทัศน์ ตลอดจนปรับปรุงสารสนเทศงบประมาณ พัฒนาความรู้ของนักการเมืองด้านงบประมาณ และคัดสรรโครงการที่ส่งผลเชื่อมโยง โดยระบุสาขาและโครงการที่เสริมประสิทธิภาพ ผลลัพธ์ และผลกระทบเพื่อรับมือประเด็นความไม่สอดคล้องระหว่างงบประมาณและความจำเป็นในการแก้ปัญหา

3) ระบุประเด็นสำคัญและจัดทำนโยบายที่ตรงจุด พร้อมจัดสรรแนวทางการดำเนินนโยบายให้เกิดผล ด้วยการสนับสนุนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อเรียนรู้ประเด็นและเกิดภาคีเครือข่าย เพื่อรับมือการละเลยประเด็นสำคัญ อาทิ ประเด็นเมล็ดพันธุ์และพันธุ์พืช และความหลากหลายทางชีวภาพ

4) จัดสร้างโครงสร้างและองค์ความรู้เพื่อป้องกัน บรรเทา และเยียวยา โดยเฉพาะคือบริหารระบบชลประทานเครือข่ายเพื่อลดปัญหาอุทกภัยและภัยแล้ง พัฒนาสายพันธุ์ จัดสร้างคลังอาหาร และระบบการกระจายอาหารทางเลือก พัฒนาแผน จัดเตรียมกำลังคน และทรัพยากรในรูปแบบเครือข่าย ซึ่งช่วยลดภาระงบประมาณ เพื่อรับมือประเด็นการความพร้อมรับมือวิกฤติการณ์ภูมิอากาศและภัยพิบัติ

5) ดำเนินการนโยบายการคลัง นโยบายการเงิน และนโยบายรายสาขา โดยจัดสรรงบประมาณเพื่อลดต้นทุนการผลิต และส่งเสริมผลิตภาพ อาทิ การพัฒนาปุ๋ยชีวภาพ และเครื่องจักรการเกษตร และจัดหาเงินกู้อัตราดอกเบี้ยต่ำ พร้อมส่งเสริมช่องทางสร้างรายได้ อาทิ การท่องเที่ยวเชิงการเกษตร เพื่อรับมือประเด็นเกษตรกรขาดแคลนเงินทุนในการดำเนินด้านเศรษฐกิจ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ภาคประชาสังคมสามารถขับเคลื่อนความมั่นคงด้านอาหารได้ด้วยการวิพากษ์ การเสนอแนวทางการพัฒนาแบบแนวทางเลือก และการร่วมมือปฏิบัติเพื่อขับเคลื่อน แนวทางดำเนินการที่เหมาะสมของภาคประชาสังคมคือการปฏิบัติงานด้วยระบบเครือข่ายภาคี ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ 1) พัฒนาระบบเครือข่ายการปฏิบัติงานให้แกร่ง โดยขยายวงภาคี และทำงานคู่ขนานกับแนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่ 2) สร้างเสริมประสิทธิภาพการวางแผนมาตรการ ตลอดจนศึกษาและสร้างองค์ความรู้ซึ่งสามารถใช้แลกเปลี่ยนเชิงวิชาการและเป็นต้นทุนความคิดเชิงนโยบายสังคมเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์แก่ภาคส่วนต่าง ๆ และนานาชาติ และใช้วางแผนฉากทัศน์เพื่อรับมือปัญหา และ 3) เกษตรในฐานะผู้ผลิตควรมุ่งสร้างเจตทัศน์คติที่เน้นการพึ่งพาตนเอง ตลอดจนพัฒนาศักยภาพทั้งด้านการผลิต วิทยาการ และการเป็นผู้ประกอบการ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า มีฉากทัศน์ว่าด้วยความมั่นคงด้านอาหารจำนวน 4 ฉากทัศน์ ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินนโยบายความมั่นคงด้านอาหารได้ โดยฉากทัศน์ที่ 3 มีความเป็นไปได้มากที่สุด และฉากทัศน์ที่ 1 เป็นฉากทัศน์ที่ดีที่สุด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ ควรพัฒนาศักยภาพภาคประชาสังคมเพื่อให้ฉากทัศน์ที่ 4 พัฒนาเป็นฉากทัศน์ที่ 3 ซึ่งในฉากทัศน์ที่ 3 ภาคประชาสังคมพัฒนาแนวทางส่งเสริมความมั่นคงด้านอาหารและรับมือวิกฤติการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ และในกรณีที่เป็นไปได้ควรพัฒนาฉากทัศน์ที่ 3 ขึ้นเป็นฉากทัศน์ที่ 1 ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ (องค์ความรู้) ที่สำคัญ คือ 1. องค์ความรู้แบบองค์รวมและสารัตถะนโยบายว่าด้วยความมั่นคงด้านอาหารของประเทศไทยซึ่งประกอบด้วยนโยบายอย่างน้อยจำนวน 12

นโยบาย/แผน 2. องค์ความรู้ว่าด้วยบทบาทของประชาสังคมจำแนกได้ 15 ประเด็น เช่น มิติสังคมวิทยา และความมั่นคงด้านอาหาร บทบาทของสื่อสังคม รวมทั้งบทบาทหลักของประชาสังคมในทางปฏิบัติ 3 ประการ และ 3. ตัวแบบความมั่นคงด้านอาหารเชิงบูรณาการ ซึ่งครอบคลุมมิติความมั่นคงด้านอาหาร อธิปไตยด้านอาหาร ปรัชญาสิทธิด้านอาหารทฤษฎีเพื่อแก้ปัญหาด้านอาหาร ภูมิทัศน์ระหว่างประเทศ นโยบายว่าด้วยความมั่นคงด้านอาหาร และบทบาทภาคประชาสังคม ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการดำเนินนโยบายความมั่นคงด้านอาหาร โดยควรให้ความสำคัญกับการบูรณาการบทบาทของภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน และการประยุกต์ใช้ฉันทศน์ในการวางแผนและดำเนินนโยบาย ความมั่นคงด้านอาหาร สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับประเด็นต่อไป

2.1 นโยบายความมั่นคงด้านอาหารเปรียบเทียบระดับนานาชาติ เพื่อศึกษากระบวนการ บทเรียน ความสำเร็จ ความล้มเหลว และแนวทางสร้างความยั่งยืนด้านความมั่นคงทางอาหาร

2.2 การวิจัยต่อยอดการนำฉันทศน์ไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ตัวอย่างหรือโครงการนำร่องและการติดตามประเมินผลที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อปรับปรุงและพัฒนา ใช้ประโยชน์ให้เหมาะสมตามบริบทของสังคมไทย

2.3 การวิจัยฉันทศน์อนาคตในด้านการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างสังคมเชิงพื้นที่ซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชน อามี นโยบายที่ดินที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อเตรียมโครงสร้างขั้นพื้นฐานในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นต่อยอดในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ แสงจันทร์. (2563). ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2555-2557 ไปสู่การปฏิบัติ. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*, 12(3), 195-223.

พระมหาบุญเลิศ ช่วยธานี, พระมหาประกาศิต ฐิติปสิทธิกร, พระปลัดประพจน์ อยู่สำราญ และ อาภากร ปัญโญ. (2566). รูปแบบการเพิ่มศักยภาพในการทำการเกษตรตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านการออกแบบกระบวนการที่ไม่ต้องพึ่งพิงการทำการเกษตรแบบเดิมและมีการจัดการพื้นที่ของเกษตรกรชาวไร่อ้อยและไร่มันสำปะหลังอำเภอลำปางบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 6(3), 1-13.

FAO. (1983). *World Food Security: A Reappraisal of the Concepts and Approaches*. Director General's Report. Rome: FAO.

FAO. (1984). *Agriculture Series: Food and Agriculture Organization of the United Nations*. Rome: FAO.

- FAO. (1996, November 3). *World Food Summit: Rome Declaration on World Food Security and World Food Summit Plan of Action*. <https://www.fao.org/4/w3613e/w3613e00.htm>
- FAO. (2002). *Chapter 2 Food Security: Concepts and Measurement*. In Trade and Food Security: Conceptualizing the Linkages Expert Consultation. Rome: FAO.
- FAO, IFAD, UNICEF, WFP & WHO. (2022). *The State of Food Security and Nutrition in the World 2022. Repurposing Food and Agricultural Policies to Make Healthy Diets More Affordable*. Rome: FAO.
- Lindgren, K. A., & Lang, T. (2022). Understanding the Policy Discourse within the Formulation of the 2013 Indian National Food Security Act. *Food Security*, 14(5), 1159-1173.
- Martínez-Torres, M. E., & Rosset, P. M. (2010). La Via Campesina: the Birth and Evolution of a Transnational Social Movement, *Journal of Peasant Studies*, 37(1):149-175. DOI:10.1080/03066150903498804.
- Patel, R. (2009). Food Sovereignty. *Journal of Peasant Studies*, 36(3), 663-706. <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/03066150903143079>
- Sen, A. (1981). *Poverty and Famines*. Oxford: Clarendon Press.
- United Nations. (1975). *Report of the World Food Conference*. Rome 5-16 November 1974. New York: United Nations.
- Van Dijk, M., Gramberger, M., Laborde, D., Mandryk, M., Lindsay, S., Stehfest, E., Valin, H., & Faradsch, K. (2020). Stakeholder-Designed Scenarios for Global Food Security Assessments. *Global Food Security*, 24(1), 100352. <https://doi.org/10.1016/j.gfs.2020.100352>
- ViaCampesina. (1996, November 11-17). *The Right to Produce and Access to Land*. <https://viacampesina.org/en/wp-content/uploads/sites/2/2021/11/1996-Rom-en.pdf>
- World Bank. (1986). *Poverty and Hunger: Issues and Options for Food Security in Developing Countries*. Washington DC.: World Bank.

การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
ร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน

THE DEVELOPMENT OF PROBLEM-SOLVING SKILLS
AND CREATIVE WRITING SKILLS OF GRADE 5 STUDENTS
USING PROBLEM-BASED LEARNING AND FLIPPED CLASSROOM

ณัฐสิทธิ์ เมืองซง และ ดนิตา ดวงวิไล

Nattasit Muangsong and Dhanita Doungwilai

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Education, Khon Kaen University

E-mail: Nattasit.m@kkumail.com

Received August 20, 2024; Revised September 10, 2024; Accepted September 11, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน โดยนักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป และ 2) พัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน โดยนักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนร่มเกล้าที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 24 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน แบบบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ แบบสัมภาษณ์นักเรียน แบบวัดทักษะในการแก้ปัญหาทำนองจร แบบวัดทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ทำนองจร แบบวัดทักษะในการแก้ปัญหา และแบบวัดทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ร้อยละ 83.33 ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 85.69 ขึ้นไป ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) ทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ร้อยละ 83.33 ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 84.72 ขึ้นไป ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

คำสำคัญ: ทักษะการแก้ปัญหา, ทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์, การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน

Abstract

This research aimed to achieve two primary objectives: 1) to develop problem-solving skills of Grade 5 students by employing a problem-based learning approach in conjunction with the flipped classroom concept, with the target of 80% of the students achieving a score of 70% or higher, and 2) to enhance creative writing skills of Grade 5 students using the same combined approach, again targeting 80% of the students to score 70% or higher. The study was designed as action research, focusing on 24 Grade 5 students from Romklao School who were enrolled in the second semester of the 2023 academic year. These students were selected through purposive sampling. The instruments used for data collection included detailed lesson plans, student behavior observation forms, learning outcome records, student interviews, end-cycle problem-solving skill assessments, and end-cycle creative writing skill assessments. Quantitative data were analyzed using mean, standard deviation, and percentage calculations, while qualitative data were analyzed through content analysis. The research findings revealed that: 1) 83.33% of the students exceeded the set criteria for problem-solving skills, achieving an average score of 85.69%, which was significantly higher than the predetermined benchmark, and 2) 83.33% of the students surpassed the criteria for creative writing skills, with an average score of 84.72%, also well above the set standard.

These results indicated the effectiveness of the problem-based learning approach combined with the flipped classroom concept in improving both problem-solving and creative writing skills among Grade 5 students, suggesting that this method could be a valuable strategy for broader educational applications. The study underscores the potential benefits of integrating innovative teaching methodologies to foster essential skills in primary education.

Keywords: Problem Solving Skills, Creative Writing Skills, Problem Based Learning with Flipped Classroom.

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กล่าวถึงแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ในการจัดการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Dewey (1963) ที่เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ควรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการกระทำ หรือ Learning by Doing เพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือทำกิจกรรมการเรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย (สิทธิพล อัจฉินทร์, 2564) ทักษะการแก้ปัญหาจึงเป็นทักษะที่สำคัญเพราะเป็นทักษะที่ช่วยสร้างความสามารถในการรับมือกับปัญหาและหาทางแก้ไขปัญหาในทุกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ช่วยให้สามารถวางแผนและดำเนินการตามขั้นตอนอย่างเป็นระเบียบ การแก้ปัญหาไม่เพียงแต่เป็นกระบวนการที่ใช้ความคิดตามแบบแผนเท่านั้น แต่ยังเป็นโอกาสในการสร้างความคิดสร้างสรรค์และความรู้สึกสร้างสรรค์ สามารถสร้างวิธีแก้ไขที่ใหม่และนวัตกรรมเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ที่มีปัญหา และการเขียนเป็นทักษะการสื่อสารที่มีความสำคัญมากสำหรับเด็กประถมศึกษา ซึ่งการพัฒนาทักษะทั้งในด้านการส่งสารและรับสารนั้นต้องอาศัยการคิดเป็นพื้นฐานอันสำคัญยิ่งของการสื่อสาร (อัจฉรา ชิวพันธ์, 2547) สอดคล้องกับกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ซึ่งกล่าวว่า การรับและการส่งสารเพื่อการสื่อสารนั้น ต้องคำนึงถึงการใช้ทักษะการคิดด้วยเสมอเพราะภาษาเป็นสื่อทางความคิด ดังนั้นความสามารถเชิงสร้างสรรค์ในการคิดและการเขียนของมนุษย์นั้นจึงสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่นและเป็นส่วนประกอบเสริมซึ่งกันและกัน

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้ส่งผลกระทบต่อคนไทย ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม อารมณ์ รวมไปถึงการเรียนรู้ของนักเรียน ต้องปรับรูปแบบการเรียนการสอนจากที่โรงเรียนมาเรียนที่บ้าน ทำให้ช่วงเวลาที่ผ่านมาการจัดการเรียนการสอนไม่อาจตอบโจทย์การพัฒนานักเรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ ทำให้เกิดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning Loss) ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นส่งผลต่อไปถึงทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ซึ่งหากพิจารณาจากผลคะแนนเฉลี่ยในสาระการเขียนตลอด 3 ปี ที่ผ่านมามีค่าเฉลี่ยระดับโรงเรียนอยู่ที่ 53.45 โดยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศซึ่งอยู่ที่ 58.27 ในปีการศึกษา 2564 มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียนอยู่ที่ 50.38 โดยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศซึ่งอยู่ที่ 59.45 ในปีการศึกษา 2565 มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียนอยู่ที่ 56.72 โดยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ซึ่งอยู่ที่ 59.36 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2566) จากการพิจารณาวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาพบว่า

นักเรียนมีความเข้าใจและมีทักษะในการเขียน ในรายวิชาภาษาไทยน้อยมาก ทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์ แก้ปัญหาและนำไปใช้ได้ถูกต้อง หากต้องการพัฒนาระดับความสามารถของนักเรียนให้สูงขึ้น ต้องมุ่งพัฒนาในเรื่องของทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการเขียน และอีกประเด็นหนึ่งของสาเหตุ พบว่า นักเรียนมีเจตคติเชิงลบต่อรายวิชาภาษาไทย โดยนักเรียนรู้สึกว่าร่ายวิชาภาษาไทยเป็นเรื่องที่ยาก และน่าเบื่อหน่าย ต้องจำกฎเกณฑ์ทางภาษามากมาย จึงไม่ชอบการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทย และยังส่งผลให้ไม่มีความกระตือรือร้นในการเรียน สอดคล้องกับ ดนิตา ดวงวิไล (2565) การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษา เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร และเป็นการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีการเตรียมการที่ดี โดยการออกแบบการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เน้นความสอดคล้องของเนื้อหา การเรียนรู้กับตัวชี้วัดในหลักสูตร การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน การออกแบบกิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เน้นการลงมือปฏิบัติ การใช้สื่อที่เหมาะสม และการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ถ้าผู้สอนมีการวางแผนและออกแบบการจัดการเรียนรู้ อย่างเป็นระบบแล้ว ย่อมส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ดีขึ้น เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้านจะช่วยให้เด็กมีเวลามากพอที่จะฝึกฝนการอ่าน การเขียน การคิด การวิเคราะห์ ผ่านการฝึกปฏิบัติด้วยตนเองหรือพูดคุยแลกเปลี่ยนแนวคิดกับเพื่อนร่วมชั้นและครู

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน โดยนักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป
2. เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน โดยนักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป

การทบทวนวรรณกรรม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน คือการเรียนรู้ที่เริ่มจากปัญหาที่เกิดขึ้นจริง โดยสร้างองค์ความรู้ผ่านกระบวนการทำงานกลุ่ม

เพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ในชีวิตประจำวันซึ่งมีความสำคัญต่อผู้เรียน ปัญหาที่กำหนดจะเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ และกระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลและการค้นคว้าข้อมูลเพื่อเข้าใจกลไกของปัญหาและวิธีการแก้ไข การเรียนรู้แบบนี้เน้นการพัฒนาทักษะและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยฝึกฝนการสร้างความรู้ผ่านกระบวนการคิดและการแก้ปัญหาที่มีความหมายต่อตนเอง

สามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน คือ การจัดการเรียนรู้ที่สร้างสภาพที่ผู้เรียนจะถูกนำมาพบกับสถานการณ์ที่ต้องการหาทางแก้ไขปัญหา ซึ่งการแก้ปัญหาก็จะใช้ทักษะในการวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อหาข้อเสนอแนะหรือวิธีการแก้ไขปัญหามารูปแบบที่มีความเหมาะสมกับสถานการณ์นั้น ๆ เมื่อผู้เรียนได้สัมผัสและฝึกทักษะการแก้ปัญหาจริง จะสามารถนำไปใช้ในการเผชิญกับอุปสรรคต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันและการทำงานในอนาคตได้

Gerstein (2011) กล่าวว่า แนวคิดห้องเรียนกลับด้านเป็นนวัตกรรมการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ที่มุ่งเน้นการสร้างการเรียนรู้แบบรอบด้านหรือ Mastery Learning ให้กับผู้เรียน โดยประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบสำคัญที่เชื่อมโยงกันเป็นวัฏจักร (Cycle) อย่างเป็นระบบ ได้แก่ การกำหนดยุทธวิธี เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ (Experiential Engagement) การสืบค้นเพื่อพัฒนามโนทัศน์รวบยอด (Concept Exploration) การสร้างองค์ความรู้ที่มีความหมาย (Meaning Making) และการสาธิตพร้อมทั้งการประยุกต์ใช้ (Demonstration & Application)

สามารถสรุปได้ว่า ห้องเรียนกลับด้าน คือ กระบวนการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองก่อนที่บ้านหรือนอกห้องเรียนผ่านสื่อออนไลน์ จากแหล่งเรียนรู้ที่ผู้สอนกำหนดให้หรืออาจศึกษาเพิ่มเติมจากที่อื่นที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้อง ซึ่งผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา และสามารถนำความรู้ที่นำมาแก้ปัญหากิจกรรมในห้องเรียน พร้อมทั้งสรุปความเนื้อหานั้น ๆ แล้วนำมาอภิปรายในห้องเรียน โดยครูจะเป็นผู้นำการเรียนและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน

Charles et al. (1987) แนะนำวิธีประเมินผลการแก้ปัญหาไว้ 4 วิธี ได้แก่ 1. การสังเกตและการถามคำถามนักเรียน (Observing and questioning) 2. การประเมินโดยใช้ข้อมูลจากการประเมินตนเองของนักเรียน (Using self-assessment data from students) 3. การให้คะแนนรูบรีค (Rubric scoring) 4. การใช้แบบทดสอบ (Using tests)

สามารถสรุปได้ว่า ทักษะการแก้ปัญหา คือ ความสามารถในการตรวจสอบปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และพยายามหาวิธีในการแก้ไขหรือแก้ปัญหานั้นให้มีผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์หรือเป็นการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม ทักษะเหล่านี้เกี่ยวข้องกับการใช้ความคิดวิเคราะห์เพื่อสรุปสิ่งที่เกิดขึ้นและพัฒนาแผนหรือวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ปัญหานั้น ๆ

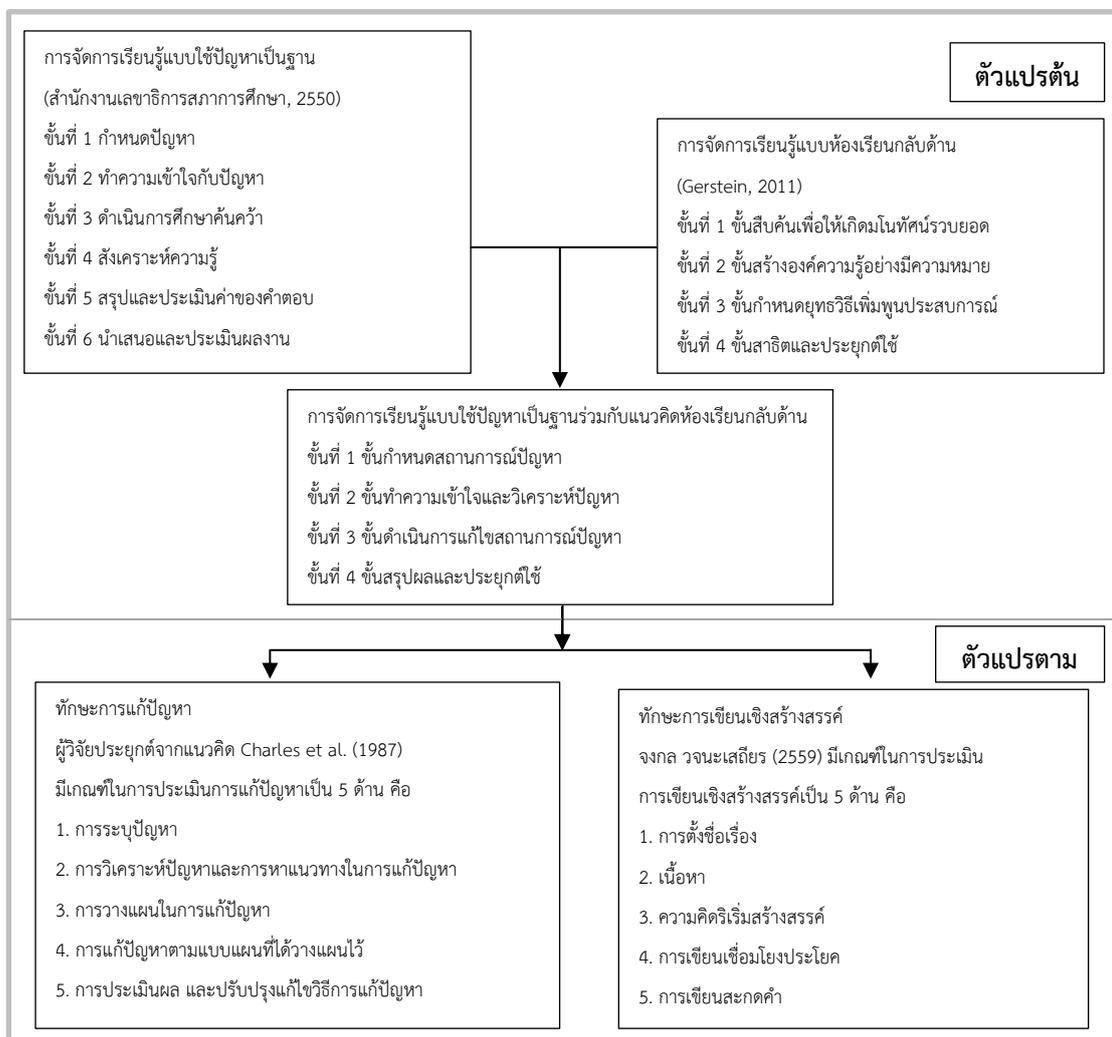
จกมล วจนะเสถียร (2559) การเขียนเชิงสร้างสรรค์ คือการถ่ายทอดอารมณ์ ความคิด ความรู้สึก ผ่านภาษาและตัวอักษร โดยใช้กระบวนการเขียนผนวกกับจินตนาการ และความคิด

สร้างสรรค์ร่วมกับประสบการณ์ของผู้เขียน เพื่อสร้างสรรค์ผลงานการเขียนที่มีความแปลกใหม่ ผ่านการถ่ายทอดเรื่องราวด้วยสำนวนภาษาของตนเอง โดยใช้ภาษาอย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อเป็นสื่อกลางในการสื่อสารไปยังผู้รับสารได้อย่างชัดเจนและถูกต้อง

สามารถสรุปได้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การเขียนที่เป็นเอกลักษณ์และไม่เหมือนใคร โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการเพื่อสร้างเรื่องราว บทกวี นวนิยาย หรือผลงานเขียนอื่น ๆ ที่มีคุณค่าทางวรรณกรรม มีการใช้ภาษาที่สร้างความน่าสนใจ ความรู้สึกและพลังในผู้อ่าน

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามหลักการและแนวคิดของ Kemmis & McTaggart (1992) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน (Plan) ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ (Action) ขั้นที่ 3 ขั้นสังเกตการณ์ (Observation) และขั้นที่ 4 ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนร่มเกล้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โดยมีจำนวนนักเรียน 24 คน

1.2 ตัวแปรในการวิจัย ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์

1.3 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย คือ เนื้อหาในรายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ท15101 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งเป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสาระที่ 2 การเขียน (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

1.4 ระยะเวลาในการทำวิจัย คือ ในระหว่างภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองเชิงปฏิบัติการ คือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน ซึ่งมีจำนวน 3 วงจรปฏิบัติการ แบ่งเป็นวงจรปฏิบัติการละ 4 แผน รวมเวลาทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง โดยผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.55 ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมมาก วงจรปฏิบัติการที่ 2 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.63 ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมมาก และวงจรปฏิบัติการที่ 3 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.70 ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมมาก

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผลการดำเนินการวิจัย ได้แก่ (1) แบบบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นแบบบันทึกเหตุการณ์ที่มีลักษณะปลายเปิดที่ครูใช้บันทึกเหตุการณ์เรียนการสอนที่เกิดขึ้นจริง โดยมุ่งเน้นพฤติกรรมการณ์เรียนของนักเรียนและพฤติกรรมการณ์สอนของตนเองในแต่ละขั้นตอนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบการใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เป็นการพิจารณาว่านักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไร เหตุการณ์โดยทั่วไปเป็นอย่างไร ซึ่งลักษณะของการบันทึก เป็นการบรรยายเหตุการณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอน (2) แบบสังเกตพฤติกรรมการณ์จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นแบบบันทึกที่มีลักษณะปลายเปิด เพื่อให้ครูผู้ช่วยวิจัยบันทึก เก็บรวบรวมข้อมูล

เกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนของการปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งรายละเอียดของการจัดบันทึกนั้น เป็นการบันทึกที่สำคัญ ๆ และสอดคล้องความคิดเห็น ประเมินว่าเหตุการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นในชั้นนั้น ๆ มีความเหมาะสมหรือไม่ และควรแก้ไขอย่างไร หรือนำไปปรับปรุงการเรียนการสอนในครั้งต่อไปได้อย่างไร (3) แบบสัมภาษณ์นักเรียน เป็นแบบบันทึกคำให้สัมภาษณ์ของนักเรียน ว่ามีความคิดเห็นอย่างไรในตั้งแต่เริ่มการจัดการเรียนการสอนจนถึงสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง (4) แบบวัดทักษะการแก้ปัญหาท้ายวงจรปฏิบัติการ แบบอัตนัย จำนวนวงจรละ 1 ข้อ รวมทั้งหมด 3 วงจรปฏิบัติการ โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of objective congruence) พบว่า แบบวัดทักษะการแก้ปัญหาท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 1 แบบวัดทักษะการแก้ปัญหาท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 2 แบบวัดทักษะการแก้ปัญหาท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 3 มีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of objective congruence) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 (5) แบบวัดทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ท้ายวงจรปฏิบัติการ แบบอัตนัย จำนวนวงจรละ 1 ข้อ รวมทั้งหมด 3 วงจรปฏิบัติการ โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of objective congruence) พบว่า แบบวัดทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 1 แบบวัดทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 2 แบบวัดทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 3 มีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of objective congruence) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการวิจัย ได้แก่ (1) แบบวัดทักษะการแก้ปัญหา แบบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of objective congruence) เท่ากับ 0.60 – 1.00 ค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.38 – 0.62 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.23 – 0.35 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบซึ่งเป็นรูปแบบอัตนัยทั้งหมดเท่ากับ 0.79 (2) แบบวัดทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ แบบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of objective congruence) เท่ากับ 0.60 – 1.00 ค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.38 – 0.62 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.23 – 0.35 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบซึ่งเป็นรูปแบบอัตนัยทั้งหมดเท่ากับ 0.75

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ตามแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน จำนวน 12 แผน 12 ชั่วโมง แบ่งออกเป็น 3 วงจรปฏิบัติการ วงจรปฏิบัติการละ 4 ชั่วโมง 2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากทุกแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเครื่องมือที่สร้างขึ้น และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ปรับปรุงแก้ไข เพื่อใช้ดำเนินการวิจัย ในวงจรปฏิบัติการต่อไป 3) หลังดำเนินการเสร็จสิ้นในแต่ละวงจรปฏิบัติการ ผู้วิจัยจะดำเนินการบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ประเมินทักษะการแก้ปัญหาท้าย

วงจรถอบปฏิบัติ การประเมินทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ทำวงจรถอบปฏิบัติ สัมภาษณ์นักเรียน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และแปลผลเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วงจรถอบปฏิบัติต่อไป และ 4) เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบทั้ง 3 วงจรถอบปฏิบัติ 12 แผน 12 ชั่วโมง ผู้วิจัยมีการประเมินทักษะการแก้ปัญหาโดยใช้แบบวัดทักษะการแก้ปัญหา และประเมินทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบวัดทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จากนั้นนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์และอภิปรายผลในขั้นตอนต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ (1) ทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน โดยกำหนดให้มีนักเรียนจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้สถิติเพื่อค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าร้อยละ (%) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ (2) ทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน โดยกำหนดให้มีนักเรียนจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้สถิติ เพื่อค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าร้อยละ (%) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพทำได้โดยการนำข้อมูลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน และการบันทึกผลการจัดการเรียนรู้มาวิเคราะห์เนื้อหา จากนั้นจึงสรุปเป็นความเรียงด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นต่อไป

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน หลังจากผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนเสร็จสิ้นครบทั้ง 3 วงจรถอบปฏิบัติ รวมเป็นเวลาทั้งหมด 12 ชั่วโมง และนักเรียนทำแบบวัดทักษะการแก้ปัญหา รูปแบบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ โดยมีเกณฑ์ในการประเมินการแก้ปัญหาเป็น 5 ด้าน คือ การระบุปัญหา การวิเคราะห์ปัญหาและการหาแนวทางในการแก้ปัญหา การวางแผนในการแก้ปัญหา การแก้ปัญหาตามแบบแผนที่ได้วางแผนไว้ การประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหา โดยมีนักเรียนมากกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์แบบวัดทักษะการแก้ปัญหา

จำนวนนักเรียนทั้งหมด	จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์		จำนวนนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์		คะแนนเต็ม	แบบวัดทักษะการแก้ปัญหา		
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ		คะแนนเฉลี่ย	ค่า S.D.	ร้อยละ
24	20	83.33	4	16.67	30	25.71	3.24	85.69

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวัดทักษะการแก้ปัญหาที่นักเรียนเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน มีนักเรียนที่ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้จำนวน 20 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 83.33 และมีคะแนนการวัดทักษะการแก้ปัญหา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.71 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.24 คิดเป็นร้อยละ 85.69 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีคะแนนทักษะการแก้ปัญหาเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน หลังจากผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนเสร็จสิ้นครบทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการ รวมเป็นเวลาทั้งหมด 12 ชั่วโมง และนักเรียนทำแบบวัดทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ รูปแบบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ โดยมีเกณฑ์ในการประเมินการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็น 5 ด้าน คือ การระบุปัญหา การวิเคราะห์ปัญหาและการหาแนวทางในการแก้ปัญหา การวางแผน ในการแก้ปัญหา การแก้ปัญหาตามแบบแผนที่ได้วางแผนไว้ การประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหา โดยมีนักเรียนมากกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์แบบวัดทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์

จำนวนนักเรียนทั้งหมด	จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์		จำนวนนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์		คะแนนเต็ม	แบบวัดทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์		
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ		คะแนนเฉลี่ย	ค่า S.D.	ร้อยละ
24	20	83.33	4	16.67	30	25.42	2.86	84.72

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวัดทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่นักเรียนเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน มีนักเรียนที่ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้จำนวน 20 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 83.33 และมีคะแนนการวัดทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.42 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.86 คิดเป็นร้อยละ 84.72 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีคะแนนทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยในวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ผลการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน โดยมีนักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป จากการทำแบบวัดทักษะการแก้ปัญหาเพื่อวัดทักษะการแก้ปัญหาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนร่มเกล้า พบว่า มีจำนวนนักเรียนที่ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จำนวน 20 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 83.33 และมีคะแนนการวัดทักษะการแก้ปัญหา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.71 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.24 คิดเป็นร้อยละ 85.69 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีคะแนนทักษะการแก้ปัญหาเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาให้สูงขึ้น เนื่องจากเป็นรูปแบบการสอนที่ทำให้ให้นักเรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยผ่านกระบวนการคิดที่ผู้สอนเป็นผู้แนะนำและเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ นักเรียนได้ทำหน้าที่เป็นผู้แสวงหาความรู้ผ่านกระบวนการที่หลากหลาย รู้จักค้นหาคำตอบและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง มีโอกาสแสดงความคิดเห็นซึ่งส่งเสริมให้เกิดความรู้และความเข้าใจ ผักคิดและฝึกแก้ปัญหา จนสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้กับสถานการณ์ในชีวิตประจำวันได้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เน้นกระบวนการคิดตัดสินใจ โดยผู้สอนใช้สถานการณ์ปัญหากระตุ้นการคิดให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง และฝึกทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) ที่มีขั้นตอนในการปฏิบัติ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน ขั้นลงมือปฏิบัติ ขั้นสังเกตและขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติการ ดำเนินต่อเนื่องจนได้ข้อสรุป นำปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละวงจรปฏิบัติการมาวิเคราะห์สาเหตุ เพื่อพัฒนาอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้เกิดทักษะการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับ Charles et al. (1987) เรื่อง How to Evaluate Progress in Problem Solving พบว่า ผู้สอนส่วนใหญ่ตระหนักดีว่าการประเมินการแก้ปัญหาเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อน แต่พวกเขาไม่ได้พยายามกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้อง ผู้สอนจึงควรตระหนักถึงประเด็นในการประเมิน โดยการให้ผู้สอนได้อภิปรายงานเขียนของผู้เรียนเกี่ยวกับปัญหา หลังจากชี้แจงวิธีแก้ปัญหาที่ถูกต้องแล้ว ให้ผู้สอนอภิปรายวิธีแก้ปัญหของผู้เรียนแต่ละคน โดยพยายามหาแนวคิดที่ผู้เรียนใช้ในการสร้างวิธีการแก้ปัญหา ทำให้ผู้สอนได้ฝึกการจัดการกับปัญหาเชิงปฏิบัติในการสร้างแผนการประเมินของตนเองและพัฒนาแผนการประเมินของตนเอง

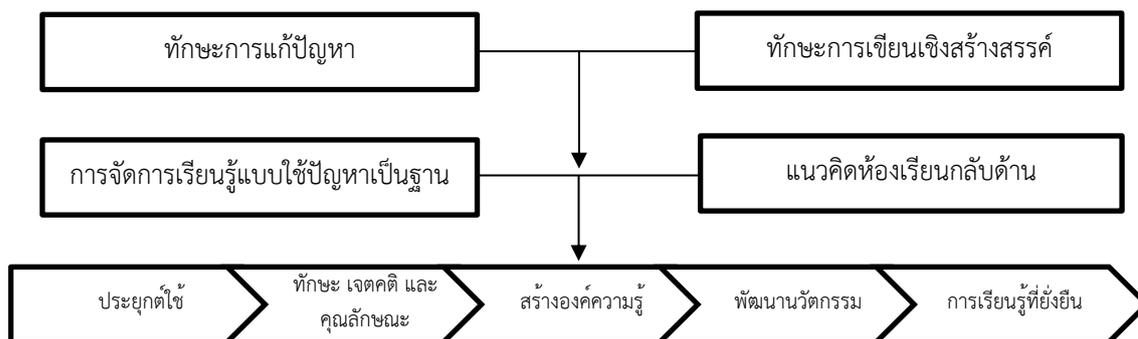
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน โดยมีนักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป จากการทำแบบวัดทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์

เพื่อวัดทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนร่มเกล้า พบว่า มีจำนวนนักเรียนที่ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จำนวน 20 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 83.33 และมีคะแนนการวัดทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.42 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.86 คิดเป็นร้อยละ 84.72 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีคะแนนทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้านช่วยพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยนักเรียนสามารถแสวงหาความรู้ ค้นหาคำตอบ และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง จนเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้กับชีวิตประจำวันได้ ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ วางแผน ปฏิบัติ สังเกต และสะท้อนผลการปฏิบัติ โดยนำปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มาวิเคราะห์และพัฒนาอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้เกิดทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับ จงกล วจนะเสถียร (2559) เรื่อง การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบซินเนคติกส์ ผลการวิจัยพบว่า 1. ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบซินเนคติกส์สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบซินเนคติกส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2. ความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบซินเนคติกส์ อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนได้รับการฝึกฝนด้วยกระบวนการที่กระตุ้นทางความคิด ทำให้เกิดความคิดที่แปลกใหม่และนอกกรอบ อีกทั้งยังทำให้นักเรียนมีอิสระทางความคิดและกล้าแสดงออกทางความคิดมากขึ้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบซินเนคติกส์สามารถจุดประกายทางความคิดและสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนต้องการถ่ายทอดความคิดและความรู้สึกด้วยการเขียน โดยกระบวนการนี้นักเรียนจะได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์ และการแก้ปัญหา นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมความสามารถในการทำงานเป็นทีมและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำให้มีความมั่นใจในการเขียนมากยิ่งขึ้น จนสามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิดที่แปลกใหม่และสร้างสรรค์ รวมทั้งยังสามารถนำแนวคิดที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและการเรียนรู้ในสาขาวิชาอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน ได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่ โดยสามารถสรุปตามรายละเอียดดังแผนภาพที่ 2 ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

ร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน

จากแผนภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่า วิธีโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน สามารถพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้ที่ได้รับ ทำให้เกิดทักษะ เจตคติ คุณลักษณะที่ดี นอกจากนี้ผู้เรียนยังสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง นำไปสู่การสร้างสรรคและพัฒนาวัตกรรมและนำไปสู่การเรียนรู้ที่ยั่งยืน

สรุป

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) พัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้านโดยมีนักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป และ 2) พัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้านโดยมีนักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนร่มเกล้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โดยมีจำนวน 24 คน พบว่า 1) นักเรียนผ่านเกณฑ์ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 และมีทักษะการแก้ปัญหา คิดเป็นร้อยละ 85.69 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และ 2) นักเรียนผ่านเกณฑ์ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 และมีทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ คิดเป็นร้อยละ 84.72

สรุปได้ว่า การวิจัยครั้งนี้สามารถพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี ผู้เรียนแต่ละคนสามารถสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณภาพและเกิดทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง นอกจากนี้ยังสามารถนำกระบวนการแก้ปัญหาและกลวิธีการคิดไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

อย่างเหมาะสม แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเผชิญและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมความมั่นใจในความสามารถของผู้เรียน ทำให้พวกเขากล้าที่จะแสดงความคิดเห็นและนำเสนอความคิดใหม่ ๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาศักยภาพในด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ควรศึกษาแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน ว่าเหมาะสมต่อบริบทของโรงเรียนหรือไม่ เพราะแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน สิ่งที่สำคัญคือสื่อเทคโนโลยี หากอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ไม่เอื้ออำนวย ในกรณีนี้อาจใช้ใบความรู้ให้นักเรียนได้ศึกษา

1.2 การเลือกสถานการณ์ปัญหาที่นำมาใช้เป็นโจทย์ให้นักเรียนแก้ไขปัญหา ควรมีความเหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละระดับชั้น เป็นสถานการณ์ปัญหาที่สอดคล้องกับพื้นฐานของผู้เรียน

1.3 การใช้เวลาในการศึกษาค้นคว้าเป็นสิ่งจำเป็น ผู้สอนต้องเข้าใจธรรมชาติของนักเรียนแต่ละคน เนื่องจากแต่ละคนมีการศึกษา ค้นคว้า และวิธีการแก้ปัญหาแตกต่างกัน

1.4 การกำหนดให้สามารถใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยไม่จำกัดเพียงในหนังสือหรือตำรา ให้ประโยชน์ต่อทั้งผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากกระบวนการค้นคว้าหาความรู้ของผู้เรียนเกิดปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบการใช้ปัญหาเป็นฐาน ในการพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ เช่น ทักษะการสืบค้นข้อมูล ทักษะทางสังคม ทักษะความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

2.2 ควรปรับใช้การจัดการเรียนรู้แบบการใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้านกับเนื้อหาวิชาอื่น ๆ และทดลองกับตัวแปรทักษะอื่น ๆ ที่มีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)*. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภาลาดพร้าว.

- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2566). ระบบประกาศผลสอบ
โอเน็ต. สืบค้น 9 สิงหาคม 2566. จาก [http://www.newonetestresult.niets.or.th/
AnnouncementWeb/Login.aspx](http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/Login.aspx).
- จنگล วจนะเสถียร. (2559). การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบซินเนคติกส์. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดนิตา ดวงวิไล. (2565). นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ สำหรับครูภาษาไทย. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สิทธิพล อัจฉินทร์. (2564). ศาสตร์และศิลป์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. ขอนแก่น: คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อัจฉรา ชิวพันธ์. (2547). กิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในชั้นประถมศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 5).
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Charles, R., Lester, F., & O'Daffer, P. (1987). *How to evaluate progress: in problem solving*.
New York: The National Council of Teachers of Mathematics.
- Dewey, J. (1963). *Experience and Education*. New York: Macmillan Publishing Company.
- Gerstein, J. (2011). *The Flipped Classroom Model: A Full Picture*. Retrieved
September 12, 2016, from [https://usergeneratededucation.
wordpress.com/2011/06/13/the-flipped-classroom-model-a-full-picture/](https://usergeneratededucation.wordpress.com/2011/06/13/the-flipped-classroom-model-a-full-picture/).
- Kemmis, S. & McTaggart, R. (1992). *The Action Research Planner (3rd ed.)*. Geelong:
Deakin University Press.

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาสในโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดผาโอ
นครหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
GUIDELINES FOR IMPROVING THE QUALITY OF LIFE OF
THE UNDERPRIVILEGED AT WAT PHA-O MONASTIC SECONDARY SCHOOL
LUANG PRABANG, LAOS

Anousone Phanpaseuth, พระมหาบุญเลิศ อินทปณฺโญ, และพระปลัดประพจน์ สุภภาโต

Anousone Phanpaseuth, Phramaha Boonlert Inthapanyo and Phrapalad Prapoj Supabhato

วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Buddhapanyasridvaravadi Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: anousonpps@gmail.com

Received July 4, 2024; Revised September 10, 2024; Accepted September 11, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาส 2) พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาส และ 3) สร้างเครือข่ายความร่วมมือการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาส ในโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดผาโอ นครหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา โดยใช้เทคนิคแบบสามเส้า นำเสนอแบบอธิบายและพรรณนาความ

ผลการวิจัยพบว่า

1. กระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาสเริ่มจากการประเมินและระบุปัญหา จากนั้นวางแผนการพัฒนา สู่การดำเนินการตามแผนที่ได้วางไว้ มีการติดตามและประเมินผลเพื่อทราบถึงระดับความสำเร็จและประสิทธิภาพของการดำเนินงาน

2. การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาสในการส่งเสริมโภชนาการและสุขภาพอนามัยเกี่ยวกับความเข้าใจและเรียนรู้การใช้ชีวิตที่ดีที่เหมาะสมและสร้างการเรียนรู้วิเคราะห์ข้อมูลสุขภาพ การสุขภาพและอนามัยแวดล้อมของโรงเรียน โดยให้ความสำคัญกับความสะอาดและความปลอดภัยในโรงเรียน การส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน สร้างแปลงเกษตรกรรมในโรงเรียน การพัฒนากิจกรรมเกี่ยวกับการทดลองปลูกพืชที่ต้องการน้ำน้อยหรือร่วมการปฏิบัติงานจริงในสวนผัก

3. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาสเป็นการเชื่อมโยงกับชุมชนท้องถิ่น จัดอบรมจากผู้มีความเชี่ยวชาญ มีโรงเรียนเป็นศูนย์กลางการศึกษารวมเข้ากับการฝึกทักษะอาชีพ การสร้างมูลค่าจากการฝึกอาชีพและทักษะการทำงาน จัดกิจกรรมเกี่ยวกับประวัติศาสตร์

วัฒนธรรม และประเพณีของท้องถิ่นในการเยี่ยมชมวัดและสถานที่ประวัติศาสตร์ การเสริมพลังคุณภาพชีวิตตามหลักภavana 4

คำสำคัญ: การพัฒนาคุณภาพชีวิต, ผู้ด้อยโอกาส, โรงเรียนมัธยมสงฆ์, ภavana 4, สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

Abstract

This article aimed to study: 1) the process of improving the quality of life of the underprivileged, 2) developing the quality of life of the underprivileged, and 3) creating a network of cooperation to develop the quality of life of the underprivileged in Wat Pha-O Monastic Secondary School, Luang Prabang, Laos. This research used participatory action research (PAR). Data were collected through in-depth interviews. Then the data were analyzed for content using the triangular technique to present an explanation and description of the findings.

The research results found that

1. The process of improving the quality of life of the underprivileged began with evaluating and identifying problems. Then, a development plan was created and implemented. There was monitoring and evaluation to determine the level of success and efficiency of operations.

2. Improving the quality of life of the underprivileged involved promoting nutrition and health by understanding and learning the appropriate use of raw materials, creating learning opportunities and analyzing health data. School sanitation and environmental health were prioritized by focusing on cleanliness and safety. Environmentally friendly agriculture was promoted by establishing agricultural plots in the school and developing activities such as experimenting with growing plants that required little water or participating in actual work in a vegetable garden.

3. Creating a network of cooperation to develop the quality of life of the underprivileged involved linking with the local community. This included organizing training from experts, with the school as the center of education, combined with vocational skills training. The goal was to create value from vocational training and work skills. Activities related to local history, culture and traditions were organized by visiting

temples and historical sites, while strengthening the quality of life through the 4 principles of meditation.

Keywords: Improving the Quality of Life, Underprivileged, Sangha Secondary School, Pray 4, Lao People's Democratic Republic

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ฉบับปรับปรุง) ปี ค.ศ. 2015 หมวดที่ 2 ระบอบเศรษฐกิจและสังคม มาตรา 22 ระบุว่า รัฐเอาใจใส่ปฏิบัตินโยบายพัฒนาการศึกษา ปฏิบัติระบอบการศึกษาขั้นประถมแบบบังคับ เพื่อสร้างคนลาวให้เป็นพลเมืองดี มีคุณสมบัติศีลธรรมปฏิบัติ มีความรู้และความสามารถ รัฐและทั่วสังคม ตั้งหน้าพัฒนาการศึกษาแห่งชาติให้มีคุณภาพ สร้างโอกาสและเงื่อนไขให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะประชาชนที่อยู่เขตห่างไกลชอกหลีกชนเผ่า แม่หญิง เด็กน้อย และผู้ด้อยโอกาส (สภาแห่งชาติลาว, 2565) สถานการณ์ปัญหาของผู้ด้อยโอกาส มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีความสลับซับซ้อน ทำให้ยากลำบากในการทำ ความเข้าใจต่อสาเหตุและปัญหาที่แท้จริง ประเด็นสำคัญที่คล้ายคลึงกัน เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเด็กและสตรี พบในกลุ่มเป้าหมายผู้ด้อยโอกาสทุกกลุ่มเนื่องจากทั้งเด็กและสตรีเป็นผู้ที่อ่อนแอ จึงถูกเอารัดเอาเปรียบได้ง่าย และผู้ด้อยโอกาสมักไม่ได้รับสิทธิครบถ้วนตามที่ประชาชนคนอื่นได้รับ เช่น กลุ่มผู้ไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎร อาจไม่สามารถเข้าถึงสิทธิที่จะได้รับการดูแลด้านสุขภาพ หรืออาจขาดสิทธิที่จะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คนยากจนขาดสิทธิพื้นฐานที่จะมีอาหารเพียงพอ รวมทั้งถูกละเมิดสิทธิมากกว่าคนกลุ่มอื่น จากความรู้หรือด้วยเหตุปัจจัยอื่น ๆ จึงถือเป็นสิ่งจำเป็นที่สังคมพึงหันมาตระหนัก รวมทั้งสร้างโอกาสให้บุคคลเหล่านี้สามารถเข้าถึงบริการของรัฐ ให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ แก่ผู้ด้อยโอกาสให้ได้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้ด้อยโอกาส, 2555)

โรงเรียนสงฆ์ลาวได้อนุมัติตามนโยบายการศึกษาของชาติ คือ โรงเรียนทั่วประเทศลาวได้เข้าสู่ระบบใหม่ตามแผนปฏิรูปการศึกษา คือ ตั้งปี 2553 การสามัญศึกษาลาวจะเข้าหลักสูตร 12 ปี แทนหลักสูตรที่เคยเรียนเพียง 10 ปี ด้วยระบบ 5-3-2 เปลี่ยนเป็น 12 ปี ด้วยระบบ 5-4-3 ดังนั้น คณะสงฆ์ลาวได้จัดให้สอดคล้องกับการศึกษาของชาติ คือ ประถมปลาย คือ ป.3 - ป.4 - ป.5 ระดับมัธยมต้น 4 ระดับคือ ม.1 - ม.2, ม.3 - ม.4 และระดับมัธยมปลาย 3 ระดับคือ ม.5- ม.6 - ม.7 โดยค่าเล่าเรียนสำหรับโรงเรียนสงฆ์ เมื่อ 10 ปีก่อน ค่าเล่าเรียนเพียง 3,500 กีบ หรือประมาณ 140 บาท ต่อปี ซึ่งปัจจุบันนี้ก็ยังอยู่ระหว่าง 50,000 - 100,000 กีบ หรือคิดเป็นเงินไทยไม่เกิน 400 บาท ค่าเล่าเรียนดังกล่าวนี้เป็นค่าเรียนที่ไม่สูงแต่หากครอบครัวจากชนบทลาวก็ยังถือว่าเป็นจำนวนที่หาได้ยาก อย่างไรก็ตามค่าใช้จ่ายในการบริหารการศึกษาของโรงเรียนสงฆ์ต้องอาศัยการอุดหนุนจากรัฐเป็นส่วนใหญ่ แต่ปัจจุบันวัดก็จะเป็นฝ่ายจ่ายให้กับสามเณรในส่วนของค่าเล่าเรียนในส่วนนี้ ดังนั้น การจ่าย

ค่าเทอมจำนวนน้อยนี้จึงนับเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กจากครอบครัวยากจนตามชนบทห่างไกลมีความสามารถที่จะจ่ายได้ด้วยตนเอง และเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้พ่อแม่จากถิ่นห่างไกลตัดสินใจนำเอาลูกชายตัวเองเข้ามาบวช ด้วยต้องการให้ลูกตนเองมีการศึกษาในระบบที่สูงขึ้น รูปแบบชีวิตนักบวชในพระพุทธศาสนาของลาว เป็นเส้นทางแห่งการเริ่มต้นศึกษาของเด็กยากจนอยู่ห่างไกลเมืองและไร้โอกาสทางการศึกษา โดยมีโรงเรียนสงฆ์ประจำเมืองให้การศึกษาทันทีทั้งทางโลกและทางธรรมกับเด็กเหล่านี้ การให้โอกาสจากโรงเรียนสงฆ์เป็นการลดค่าใช้จ่ายและให้ที่พักอาศัย ได้สร้างบุคลากรที่มีคุณภาพ มีความอดทนให้กับสังคมลาวสามเณรนอกจากจะอดทนในฐานะนักบวชแล้ว ยังเป็นกลุ่มที่สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับพุทธศาสนา และนับเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมให้กับเมืองสำคัญ เช่น เมืองหลวงพระบางเมืองมรดกโลก ที่มีภาพลักษณ์แห่งเมืองพุทธศาสนา ภาพของสามเณรจำนวนมากได้ส่งเสริมให้ลาวเป็นเมืองพุทธศาสนาที่มีเสน่ห์น่าค้นหา และเดินทางมาท่องเที่ยวของคนทั่วโลก ยังผลให้รัฐบาลลาวได้ให้ความสำคัญต่อการจัดระเบียบสงฆ์ให้ผิดชอบต่อพระศาสนาและประเทศชาติของตนด้วย

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษากระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาสในโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดผาโอ นครหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อเป็นการสร้างกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาสในโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดผาโอ เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาสในโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดผาโอ และสร้างเครือข่ายความร่วมมือการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาสในโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดผาโอ นครหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาสในโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดผาโอ นครหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาสในโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดผาโอ นครหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
3. เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาสในโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดผาโอ นครหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาสในโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดผาโอ นครหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้แบ่งประเด็นในการศึกษาประกอบด้วยหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนและผู้ด้อยโอกาส

การพัฒนาคุณภาพชีวิต ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ โดยมีความสอดคล้องกับหลักการพัฒนาสติทางพระพุทธศาสนา (1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ กับการพัฒนาสติโดยใช้จิตภาวนา (2) ร่างกายกับการพัฒนาสติโดยใช้กายภาวนา (3) ความสัมพันธ์ทางสังคมกับการพัฒนาสติโดยใช้ศีลภาวนา และ (4) สิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาสติโดยใช้ปัญญาภาวนา ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของเยาวชนมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตใน 4 ด้าน คือ ด้านกาย คือเยาวชนมีแสดงออกทางกายที่มีความสุขุม มีความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อพระสงฆ์ครู อาจารย์ และผู้ใหญ่ในชุมชน, ด้านศีล คือ เยาวชนมีความรับผิดชอบในหน้าที่ ประพฤติตามวินัย กฎกติกา และข้อบังคับของโรงเรียนและชุมชน, ด้านจิตใจ คือ เยาวชนมีจิตใจเข้มแข็ง รู้จักควบคุมระงับอารมณ์ตนเอง มีจิตอาสาช่วยเหลือผู้อื่นและทำกิจกรรมดีงามในชุมชน และด้านปัญญา คือ เยาวชนมีความรู้คู่คุณธรรมและรู้เท่าทันสิ่งที่ย้อมจิตใจให้ขุ่นมัว และมีจิตใจใฝ่ศึกษาเรียนรู้อยู่เสมอ (พระสมพร ฉนทสีโล และคณะ, 2563) ซึ่งการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่สอดคล้องกับหลักการพัฒนาสติตามพระพุทธศาสนาใน 4 ด้าน คือ จิตใจ, ร่างกาย, ความสัมพันธ์ทางสังคม, และสิ่งแวดล้อม โดยเชื่อมโยงกับการพัฒนาสติโดยใช้จิตภาวนา, กายภาวนา, ศีลภาวนา และปัญญาภาวนา ซึ่งส่งผลให้เยาวชนมีการพัฒนาในด้านกาย, ศีล, จิตใจ และปัญญาอย่างสมดุลและเป็นรูปธรรมในชีวิตประจำวัน

2. ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการและทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่กับการพัฒนาคุณภาพชีวิต

สำหรับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ 5 ขั้น ของอับราฮัม มาสโลว์ (Maslow, 1970) เป็นทฤษฎีที่ได้อธิบายผ่านทางงานเขียนของเขาชื่อ แรงจูงใจและบุคลิกภาพ (Motivation and Personality) ได้รับการตีพิมพ์ครั้งแรกในปี ค.ศ.1970 โดยทฤษฎีดังกล่าว เป็นทฤษฎีที่แสดงให้เห็นระดับความต้องการตามแรงจูงใจของมนุษย์ 5 ขั้น ซึ่งเรียงลำดับตั้งแต่ขั้นที่ต่ำที่สุดไปจนถึงขั้นที่สูงที่สุด โดยระดับความต้องการทั้ง 5 ขั้นนี้จะสามารถพัฒนามนุษย์ให้ไปถึงความเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ (Self-actualization) อันเป็นเป้าหมายสูงสุดตามแนวความคิดของมาสโลว์ เขาได้กำหนดระดับความต้องการของมนุษย์ 5 ขั้น ดังต่อไปนี้ 1. ความต้องการพื้นฐานทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) 2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs) 3. ความต้องการความรักและสังคม (Belonging and Love Needs) 4. ความต้องการการได้รับการยกย่องนับถือในตนเอง (Esteem Needs) 5. ความต้องการพัฒนาศักยภาพของตน (Self-actualization) แนวคิดทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ (Structural - Functional Theory) นับเป็นทฤษฎีแม่บทที่ยิ่งใหญ่ที่สุดทฤษฎีหนึ่งในบรรดาทฤษฎีแม่บททั้งหลาย โดย Comte (1976) จัดแบ่งเนื้อหาของทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ (Structural - Functional Theory) ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวหรือพลวัตทางสังคม ซึ่งสถาบันครอบครัวถือว่าเป็นสถาบันที่สำคัญยิ่งที่ทำให้สังคมอยู่อย่างสงบเรียบร้อยของสังคม หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็น "เซลล์ทางสังคม" (Social cell) นั่นเอง นอกจากนี้ Comte

ให้ความสำคัญกับสถาบันการศึกษาโดยเป็นที่พึงพอใจและช่วยให้เกิดความเหนียวแน่นทางสังคม (social cohesion) ดังนั้น ทฤษฎีลำดับความต้องการ 5 ชั้นของมาสโลว์ที่อธิบายถึงการพัฒนามนุษย์ให้ถึงขั้นสมบูรณ์ (Self-actualization) และทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ของ Comte ที่เน้นบทบาทของสถาบันครอบครัวและศาสนาในการสร้างความสงบเรียบร้อยและความเหนียวแน่นทางสังคม

3. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนและผู้ด้อยโอกาส

การส่งเสริมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ด้อยโอกาส สามารถจำแนกการสร้างเครือข่ายหรือการบริหารร่วมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ด้อยโอกาสเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เครือข่ายที่เป็นทางการ คือ เป็นเครือข่ายที่มีข้อตกลง ระบบ ระเบียบของความสัมพันธ์และมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน และเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการคือ เครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคม มีข้อตกลงเฉพาะกิจกรรม มีวัตถุประสงค์เฉพาะเรื่องแต่ไม่มีข้อตกลงระบบ ระเบียบของความสัมพันธ์ และมีวัตถุประสงค์ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนจะจัดระบบความสัมพันธ์ให้เป็นเครือข่ายประเภทใดขึ้นอยู่กับระดับความสัมพันธ์และวัตถุประสงค์ขององค์กรนั้นๆ โดยมีการเตรียมการและแสวงหาผู้ร่วมพัฒนา สร้างข้อตกลงและร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงานและกำกับ ติดตาม และทบทวนผลการดำเนินงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) ด้วยความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคนที่มีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญมากของประเทศชาติทั้งในปัจจุบันและอนาคต เป็นพื้นฐานของการบริหารการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รวมทั้งเป็นผู้ที่จะสืบทอดเจตนารมณ์เอกลักษณ์วัฒนธรรมที่ดั้งเดิมอันเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรม และเป็นกำลังสำคัญของประเทศ การพัฒนาคุณภาพของเด็กและเยาวชนให้มีศักยภาพ มีความพร้อมด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และคุณธรรมจริยธรรม มีความรอบรู้อย่างเท่าทัน และสามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศอย่างยั่งยืน

ดังนั้น การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ด้อยโอกาสผ่านเครือข่ายที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยโรงเรียนสามารถจัดระบบความสัมพันธ์ตามวัตถุประสงค์ขององค์กร พร้อมเน้นความสำคัญของการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีศักยภาพครบทุกด้าน เพื่อเป็นทรัพยากรสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศอย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิง ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิด โดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) พื้นที่วิจัย คือ โรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดผาโอ นครหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมี รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการรวบรวมข้อมูลโดยการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ควบคู่ไปกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) โดยมีวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 10 ท่าน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์โดยกำหนดโครงสร้างในข้อคำถาม การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ (Content validity) และโครงสร้างของข้อคำถาม (Construct validity) รูปแบบของเครื่องมือตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์รายข้อ (Index of Item-Objective Congruent : IOC) โดยกำหนดเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ภาพรวมตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้อง แล้วปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

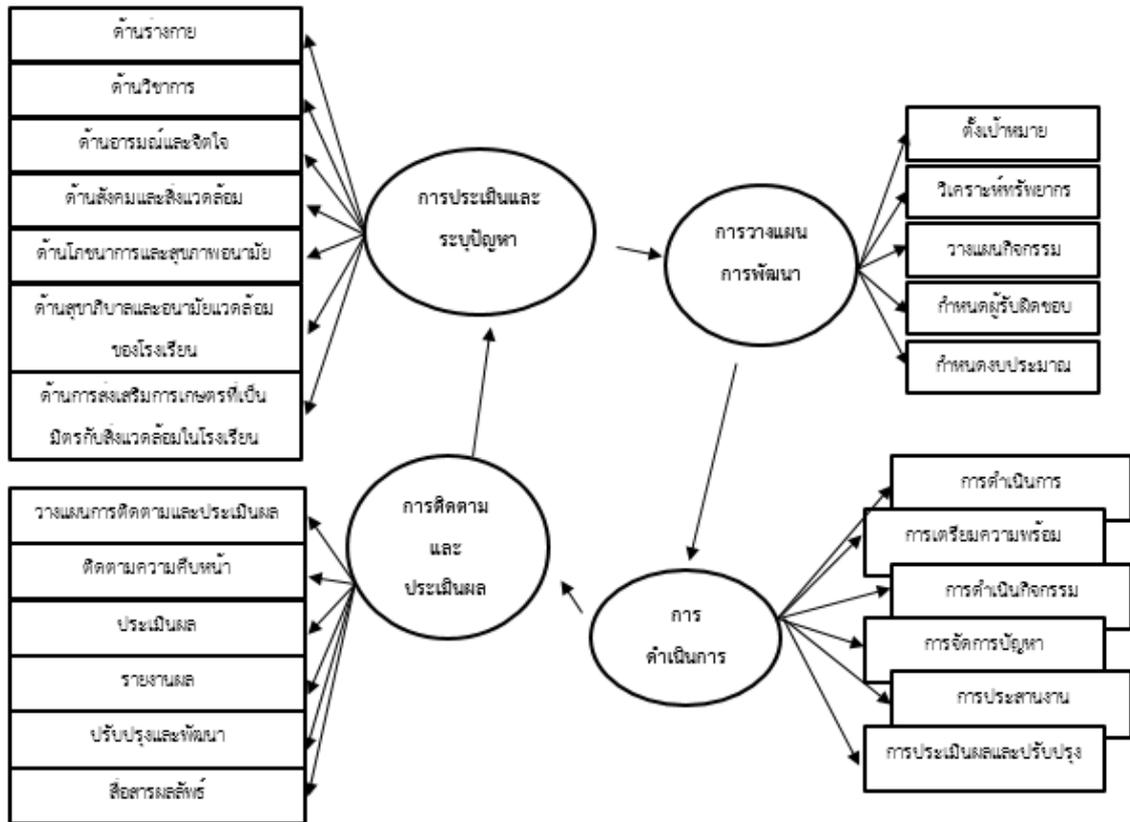
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เริ่มรวบรวมข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ระยะการเตรียมการเพื่อสำรวจแนวทางการทำวิจัย แหล่งข้อมูล สอบถามรายชื่อและตำแหน่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับผู้ที่เกี่ยวข้อง และเตรียมความพร้อมให้สามารถดำเนินการวิจัยในทันทีที่โครงการได้รับการอนุมัติ เพื่อให้ได้ข้อมูลการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลจากกระบวนการมีส่วนร่วมต่าง ๆ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป (Berelson, 1952; Holsti, 1969) ซึ่งประกอบด้วยวิธีการวิเคราะห์ 3 วิธี ได้แก่ 1. การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) คือ วิธีตีความสร้างข้อสรุป ข้อมูลจากรูปธรรมโดยการนำข้อมูลที่ได้อามาตีความสรุปเบื้องต้นเพื่อตรวจสอบต่อไป 2. การวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) คือ การจำแนกข้อมูลเป็นชนิดตามลักษณะของแนวคิด ทฤษฎี หรือกรอบแนวคิดในการวิจัย 3. การวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูล (Constant Comparison) คือ การใช้วิธีการเปรียบเทียบโดยการนำข้อมูลมาเปรียบเทียบเพื่อหาความสัมพันธ์เพื่อนำไปสู่การสร้างข้อสรุป

ผลการวิจัย

1. กระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาสในโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดผาโอ นครหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จากการประเมินและระบุปัญหาในด้านร่างกาย ด้านวิชาการ ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ด้านโภชนาการและสุขภาพอนามัย ด้านสุขาภิบาลและอนามัยแวดล้อมของโรงเรียน และด้านการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน การวางแผนการพัฒนาในการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน การวิเคราะห์ทรัพยากร เพื่อให้ทราบถึงสิ่งที่มีอยู่และสิ่งที่ต้องการเพิ่มเติม การวางแผนกิจกรรม กำหนดผู้รับผิดชอบ และกำหนดงบประมาณ การดำเนินการโดยการเตรียมความพร้อมเพื่อการดำเนินกิจกรรมและโครงการ

ต่างๆ จัดการปัญหา ประสานงาน ประเมินผลและปรับปรุงเพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการดำเนินงานกิจกรรมให้ดียิ่งขึ้นในอนาคต และการติดตามและประเมินผลจากการวางแผนการติดตามและประเมินผลเพื่อวัดตัวชี้วัดที่กำหนด ติดตามความคืบหน้า ประเมินผลและรายงานผล ปรับปรุงและพัฒนาพร้อมทั้งสื่อสารผลลัพธ์เพื่อแสดงความสำเร็จ ความคืบหน้า และผลลัพธ์ที่ได้ในการดำเนินงานต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังแผนภาพที่ 2

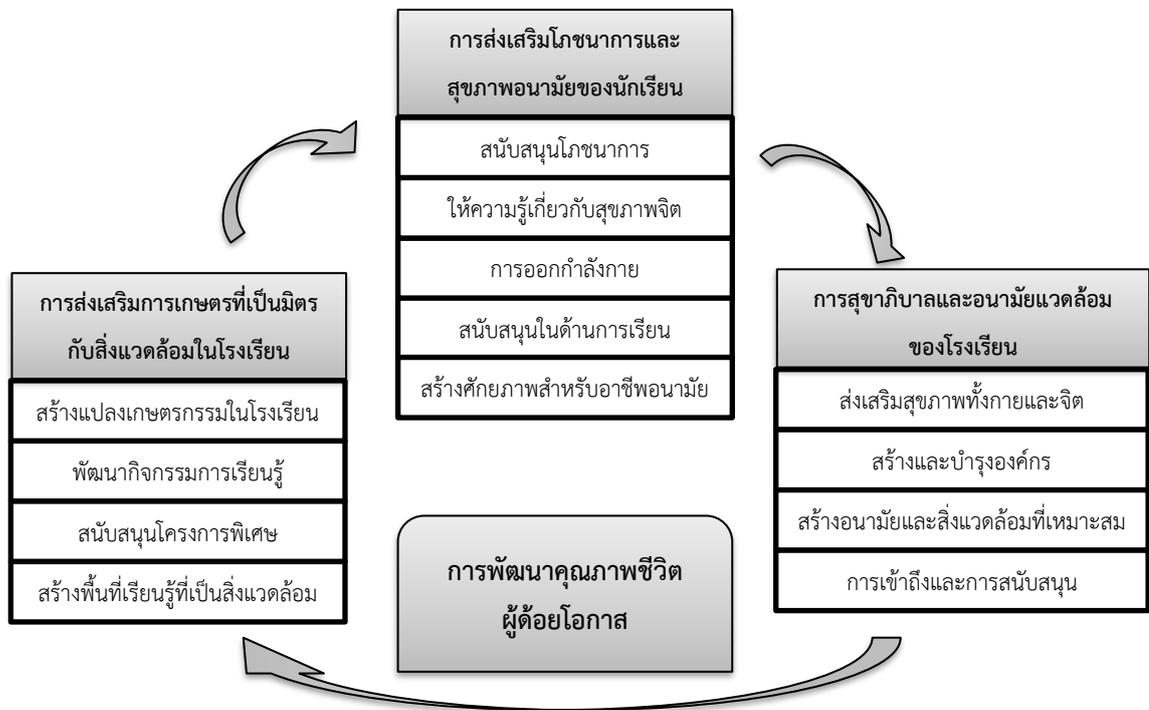

แผนภาพที่ 2 แสดงกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาสในโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดผาโอ นครหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2. การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาสในโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดผาโอ นครหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในการส่งเสริมโภชนาการและสุขภาพอนามัยของนักเรียน สนับสนุนโภชนาการสร้างการเข้าใจในการรักษาสุขภาพ สร้างพื้นที่และโอกาสในการพัฒนาสุขภาพร่างกาย ให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพจิต สนับสนุนในด้านการเรียนสร้างโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วม สร้างศักยภาพสำหรับอาชีพอนามัยให้สังคมมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การสุขภาพและอนามัยแวดล้อมของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพทั้งกายและจิต สร้างและบำรุงองค์กรที่สนับสนุนการเรียนรู้และสุขภาพที่ดี สร้างอนามัยและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน เข้าถึงและสนับสนุน

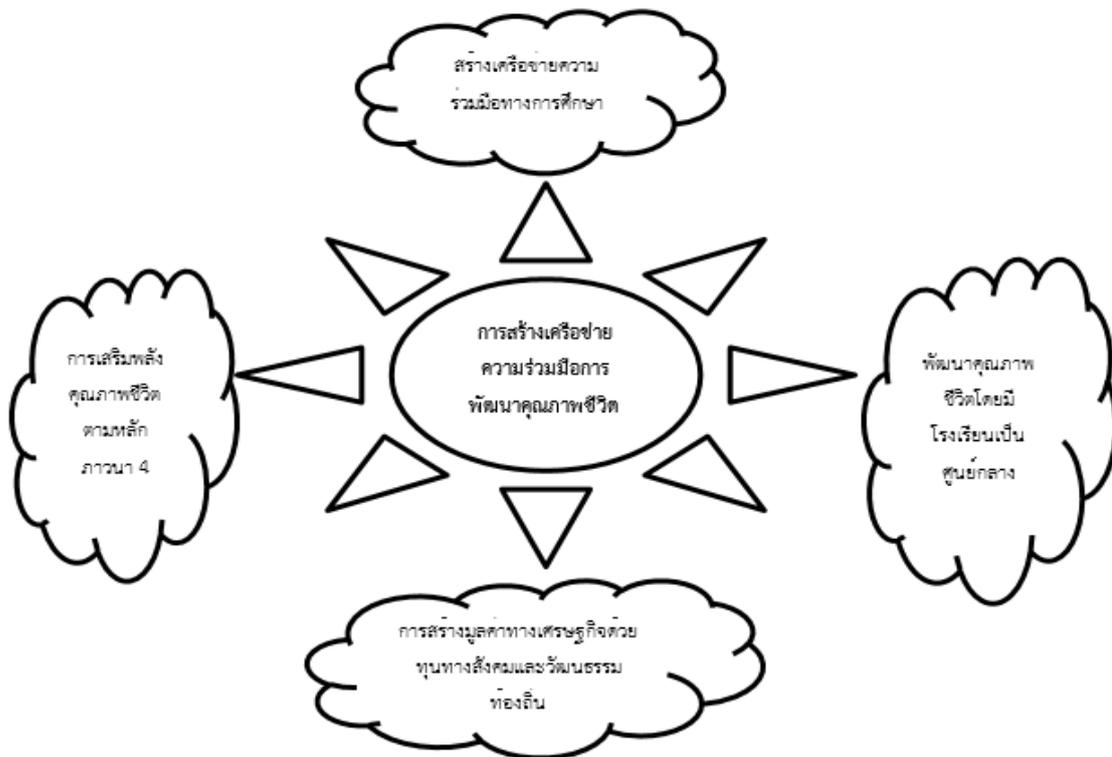

ทางการศึกษาให้นักเรียนมีโอกาสในการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการศึกษาที่เหมาะสม และการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน สร้างแปลงเกษตรกรรมในโรงเรียน พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ สนับสนุนโครงการพิเศษสร้างชุมชนการเรียนรู้ และสร้างพื้นที่เรียนรู้ที่เป็นสิ่งแวดล้อมสร้างการเรียนรู้เชิงมุมมองที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์จริง ดังแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 แสดงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาสในโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดผาโอ นครหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

3. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาสในโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดผาโอ นครหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาเป็นเครื่องมือที่สร้างโอกาสและสนับสนุนทักษะการเรียนรู้ การพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์กลางเป็นการบูรณาการการศึกษาเข้ากับการฝึกทักษะอาชีพ การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจด้วยทุนทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้และพัฒนาฝึกอาชีพ จัดกิจกรรมที่สอนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และประเพณีของท้องถิ่น จัดทริปท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เน้นการเยี่ยมชมวัดและสถานที่ประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น การเสริมพลังคุณภาพชีวิตตามหลักภาวะ 4 ภาวะ (การพัฒนากาย) ศิลภาวะ (การพัฒนาศีล) จิตภาวะ (การพัฒนาจิต) และปัญญาภาวะ (การพัฒนาปัญญา) ดังแผนภาพที่ 4

แผนภาพที่ 4 แสดงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาสในโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดผาโอ นครหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

อภิปรายผล

1. กระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาสในโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดผาโอ นครหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นการประเมินและระบุปัญหาในด้านร่างกาย ด้านวิชาการ ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ด้านโภชนาการและสุขภาพอนามัย ด้านสุขาภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน และด้านการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน การวางแผนการพัฒนาจากการตั้งเป้าหมาย วิเคราะห์ทรัพยากร วางแผนกิจกรรม กำหนดผู้รับผิดชอบ และกำหนดงบประมาณ การดำเนินการในการเตรียมความพร้อม การดำเนินกิจกรรม การจัดการปัญหา การประสานงาน และการประเมินผลและปรับปรุง การติดตามและประเมินผลเพื่อวัดตัวชี้วัดที่กำหนด ติดตามความคืบหน้า ประเมินผลและรายงานผล ปรับปรุงและพัฒนา และสื่อสารผลลัพธ์เพื่อแสดงความสำเร็จ ความคืบหน้า และผลลัพธ์ที่ได้ในการดำเนินงานต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุตติพร เหล็กคำ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 57 จังหวัดเพชรบูรณ์สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า องค์กรประกอบคุณภาพเด็กด้อยโอกาสในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 57 จังหวัดเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มี 4 องค์กรประกอบ คือ 1) คุณภาพ

ด้านร่างกาย 2) คุณภาพด้านวิชาการ 3) คุณภาพด้านจิตใจ อารมณ์ และสังคม และ 4) คุณภาพด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การนำแผนกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพเด็กด้อยโอกาส ในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 57 จังหวัดเพชรบูรณ์ สู่การปฏิบัติในปีการศึกษา 2564 โดยใช้วงจรการบริหารแบบเดมมิ่ง (Deming Cycle) การบริหารให้ครบวงจร จัดระบบการบริหารให้ครบทั้ง 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนการวางแผน (Plan or Planning) 2) ขั้นตอนการนำไปปฏิบัติ (Do or Implementation) 3) ขั้นตอนการติดตามประเมินผล (Check or Evaluation) และ 4) ขั้นตอนปรับมาตรฐาน (Act or Standardization) และผลการประเมินคุณภาพนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 57 จังหวัดเพชรบูรณ์ 4 ด้าน ได้แก่ 1) คุณภาพด้านร่างกาย 2) คุณภาพด้านวิชาการ 3) คุณภาพด้านจิตใจ อารมณ์ และสังคม และ 4) คุณภาพด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พบว่าผ่านเกณฑ์ตามที่สถานศึกษากำหนด มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีการศึกษา 2563 มีรางวัลยกย่องชมเชยแสดงถึงผลสำเร็จของการพัฒนาในเชิงประจักษ์

2. การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาสในโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดผาโอ นครหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว การส่งเสริมโภชนาการและสุขภาพอนามัยของนักเรียนในการออกกำลังกายเสริมสร้างสุขภาพร่างกาย การให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพจิต การสนับสนุนในด้านการเรียน และการสร้างศักยภาพสำหรับอาชีพอนามัย การสุขภาพและอนามัยแวดล้อมของโรงเรียนเพื่อส่งเสริมสุขภาพทั้งกายและจิต สร้างและบำรุงองค์กร สร้างอนามัยและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม และการเข้าถึงและการสนับสนุนสนับสนุนทางการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรชัย บุชบงค์ และคณะ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กในชุมชนโคกโคเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและคุณภาพชีวิตของเด็ก แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านร่างกาย (2) ด้านอารมณ์-จิตใจ (3) ด้านสังคม-วัฒนธรรม (4) ด้านปัญญา องค์ประกอบที่เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กในตำบลโคกโคเฒ่า นั้น แบ่งออกเป็น 8 ด้าน ได้แก่ (1) อาหาร (2) ที่อยู่อาศัย (3) เครื่องนุ่งห่ม (4) สุขภาพ (5) การศึกษา (6) ครอบครัวอบอุ่น (7) การได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น และ (8) การที่จะประสบความสำเร็จ มีโอกาสก้าวหน้า สิ่งที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของเด็ก ได้แก่ 1) สิ่งที่มีอิทธิพลที่มาจากสภาพของตัวเด็กเอง 4 ด้าน ได้แก่ (1) สิ่งที่มีอิทธิพลที่จากสภาพครอบครัว (2) เรื่องการเรียน (3) สภาพจิตใจ และ (4) ด้านสังคม 2) อิทธิพลจากปัจจัยภายนอกของเด็ก 5 ด้าน ได้แก่ (1) ความช่วยเหลือจากแหล่งอื่น (2) การมีส่วนร่วมสนับสนุนจากชุมชน (3) ศักยภาพชุมชน (4) โครงสร้างชุมชน และ (5) เศรษฐกิจชุมชน รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ได้มีการเสนอรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กในชุมชนโคกโคเฒ่าใน 4 มิติ ได้แก่ (1) รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางร่างกาย (2) รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางอารมณ์จิตใจ (3) รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางสังคม-วัฒนธรรม และ (4) รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางปัญญา โดยอาศัยองค์ประกอบที่

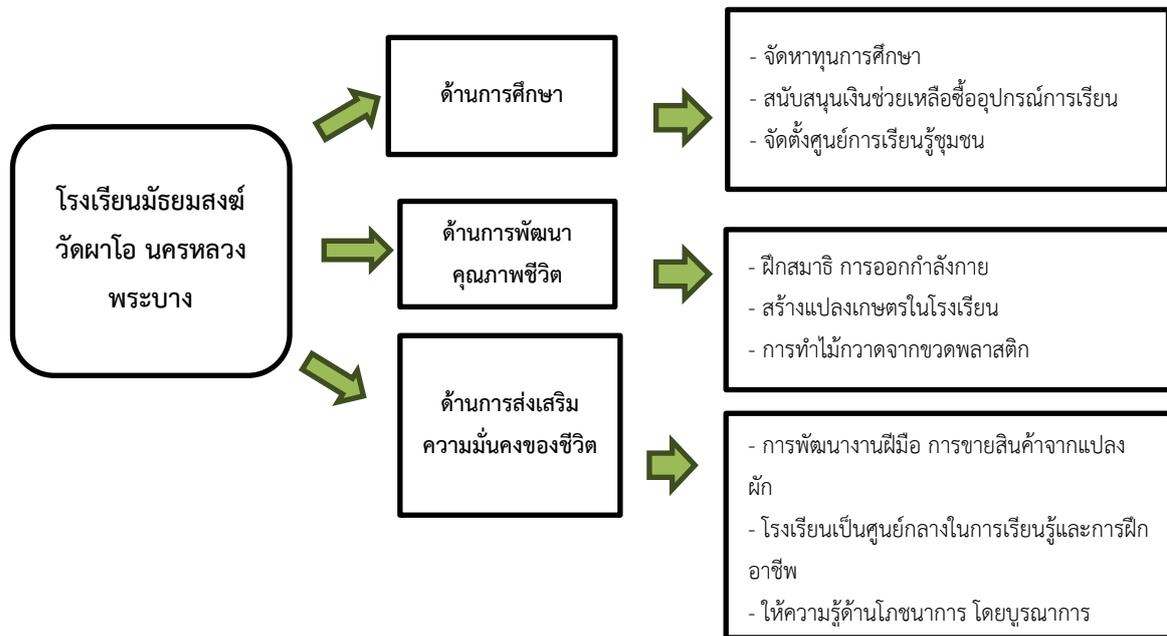

เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก ได้แก่ ผู้ดูแลเด็ก ครอบครัว ชุมชน และภาครัฐ โดยนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กในชุมชน โศกโคเตมา

3. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาสในโรงเรียนมัธยมสงฆ์ วัดผาโอ นครหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาเป็นเครื่องมือที่สามารถสร้างโอกาสและสนับสนุนทักษะและการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ในนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการบูรณาการการศึกษาขั้นพื้นฐานรวมเข้ากับการฝึกทักษะอาชีพ รวมทั้งเป็นการเพิ่มโอกาสในการสร้างรายได้ให้กับโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง และคนในชุมชน การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจด้วยทุนทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้และพัฒนาฝึกอาชีพและทักษะการทำงานให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกฝนการทำงาน จัดกิจกรรมที่สอนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และประเพณีของท้องถิ่น จัดทริปท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เน้นการเยี่ยมชมวัดและสถานที่ประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นจากความร่วมมือกับชุมชน การเสริมพลังคุณภาพชีวิตตามหลักภาวะนา 4 ภาวะนา (การพัฒนากาย) ศิลภาวะนา (การพัฒนาจิต) จิตภาวะนา (การพัฒนาจิต) และปัญญาภาวะนา (การพัฒนาปัญญา) สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑาทิพย์ พลเยี่ยม, วัชรินทร์ สุทธิชัย และ สิทธิพรร์ สุนทร (2566) ได้ศึกษาเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาคุณภาพนักเรียนในครอบครัวยากจนกรณีศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาคุณภาพนักเรียนในครอบครัวยากจนกรณีศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ควรดูแลนักเรียนในระบบแล้วยังรวมไป ถึงการพัฒนานักเรียนที่ออกกลางคัน ควรมีการดูแลนักเรียนกลุ่มที่ไม่จบการศึกษามหาวิทยาลัย ควรมีการส่งเสริมและจัดทำหลักสูตรด้านวิชาชีพ การพัฒนาคุณภาพนักเรียนในครอบครัวยากจนจะต้องร่วมมือกันหลายภาคส่วนทั้งชุมชน สังคม ครอบครัว โรงเรียนจึงจะสามารถช่วยเหลือหรือดูแลเด็กนักเรียนให้มีคุณภาพได้ รัฐบาลควรมีการกำหนดนโยบายระดับพื้นที่ในครอบครัวที่ยากจนได้รับการช่วยเหลือดูแลจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวยากจน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาสในโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดผาโอ นครหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 5 แสดงองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ 5 แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาสในโรงเรียนมัธยมสงฆ์ วัดผาโอ นครหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีการสนับสนุนด้านการศึกษา ในการจัดหาและมอบทุนการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณร สนับสนุนเงินช่วยเหลือในการซื้ออุปกรณ์การเรียน และจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน มีการสนับสนุนด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ฝึกสมาธิ ปฏิบัติธรรม การออกกำลังกายจากการเดินรับบาตร การกวาดลานวัด สร้างแปลงเกษตรในโรงเรียนทั้งจากการปลูกพืชโดยไม่ใช้ดิน การนำขวดพลาสติกมารีไซเคิล โดยการทำไม้กวาด มีการสนับสนุนด้านการส่งเสริมความมั่นคงของชีวิต ในการให้ความรู้ด้านโภชนาการโดยบูรณาการ ร่วมกับการเรียนการสอน เป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้และการฝึกอาชีพ การพัฒนางานฝีมือ และการขายสินค้า

สรุป

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาสในโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดผาโอ นครหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตจากการประเมินและระบุปัญหาในด้านร่างกาย ด้านวิชาการ ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ด้านโภชนาการและสุขภาพอนามัย ด้านสุขาภิบาลและอนามัยแวดล้อมของโรงเรียน และด้านการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีการส่งเสริมโภชนาการและสุขภาพอนามัย

ของนักเรียน สนับสนุนโภชนาการและการดูแลสุขภาพ ให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพจิต สนับสนุนในด้านการเรียนสร้างโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วม สร้างศักยภาพสำหรับอาชีพอนาคตให้สังคม มีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สร้างอนามัยและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมส่งเสริมการใช้พลังงาน ทดแทน เข้าถึงและสนับสนุนทางการศึกษาให้นักเรียนมีโอกาสในการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรการศึกษาที่เหมาะสม และการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน สร้างแปลงเกษตรกรรมในโรงเรียน พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ สนับสนุนโครงการพิเศษสร้างชุมชน การเรียนรู้ และสร้างพื้นที่เรียนรู้ที่เป็นสิ่งแวดล้อมสร้างการเรียนรู้เชิงมุมมองที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์จริง สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาเป็นเครื่องมือที่สร้างโอกาสและสนับสนุนทักษะ การเรียนรู้ การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์กลางเป็นการบูรณาการการศึกษาเข้ากับการฝึกทักษะอาชีพ การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจด้วยทุนทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นนำทรัพยากร ที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้และพัฒนาฝึกอาชีพ จัดกิจกรรมที่สอนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และประเพณีของท้องถิ่น จัดทริปท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เน้นการเยี่ยมชมวัดและสถานที่ ประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น การเสริมพลังคุณภาพชีวิตตามหลักภาวะ 4 ภาวะ (การพัฒนากาย) ศิลปะ (การพัฒนาจิต) จิตภาวะ (การพัฒนาจิต) และปัญญาภาวะ (การพัฒนาปัญญา)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 หน่วยงานภาครัฐค้นหาครอบครัวที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กได้ เป็นอย่างดี หรือมีการยกย่องกลุ่มอาชีพที่ประสบความสำเร็จมาเป็นแบบอย่าง มอบรางวัลเป็นเกียรติ และเป็นการสร้างขวัญกำลังใจ ความเชื่อมั่น และเป็นแบบอย่างให้คนในชุมชนปฏิบัติตาม

1.2 สถานศึกษาควรมีการกำหนดบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการ สถานศึกษา นักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ อย่างชัดเจนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม

1.3 มีการสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กในชุมชนระหว่างผู้นำแต่ละ หมู่บ้านกับหน่วยงานภาครัฐ และมีการดำเนินการในเรื่องแผนปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาถึงกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทุกช่วงวัยเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี

2.2 ควรศึกษาวิจัยแบบมีส่วนร่วมในชุมชนอื่น ๆ ที่มีความแตกต่างกันทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

เอกสารอ้างอิง

- จุฑาทิพย์ พลเยี่ยม, วัชรินทร์ สุทธิชัย และสิทธิพร สุนทร. (2567). รูปแบบการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ในครอบครัวยากจน กรณีศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. *Journal of Modern Learning Development*, 9 (1), 203-217.
- ฉัตรชัย บุชบงค์, พรพิมล นามวงศ์, ชนม์ธิดา ยาแก้ว, กรกนก มั๊กการุณ และไพศาล คงสถิตสถาพร. (2562). รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กในชุมชนโคกโคเต่า อำเภอเมือง จังหวัด สุพรรณบุรี ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง. ใน รายงานการวิจัย. สุพรรณบุรี: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- ชุตีพร เหล็กคำ. (2564). กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 57 จังหวัดเพชรบูรณ์สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. ใน รายงานการวิจัย. เพชรบูรณ์: กระทรวงศึกษาธิการ.
- พระสมพร ฉนทสีโล, พระโสภณพัฒนบัณฑิต, โสวิทย์ บำรุงศักดิ์ และพระมหาสำรอง สณญโต. (2563). การพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนในชุมชนบ้านหนองไฮ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ตามหลักทฤษฎี 4. *Journal of Modern Learning Development*, 5(3), 78-92.
- สภาแห่งชาติลาว. (2564). รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปี 1991 ฉบับปรับปรุงถึงปี 2003. สืบค้น 30 ธันวาคม 2565. จาก <https://th.wikisource.org/wiki>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือการสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาและการส่งเสริมศักยภาพผู้เรียน. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้ด้อยโอกาส. (2555). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาและพิทักษ์ผู้ด้อยโอกาส จากประชาคมอาเซียน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ.
- Berelson, D. (1952). *Content Analysis in Communicative Research*. New York: The Free Press.
- Comte, A. (1976). *The Foundation of Sociology*. London: Nelson.
- Maslow, A. H. (1970). *Motivation and Personality*. New York: Harpers and Row.
- Holsti, O. R. (1969). *Content Analysis for the Social Science and Humanities*. Massachusetts: Addison-Wesley.

การต่อยอดอาชีพเพื่อเพิ่มมูลค่าจากข้าวไรซ์เบอร์รี่สู่ไอศกรีม

CAREER EXPANSION TO ADD VALUE FROM RICEBERRY TO ICE CREAM

แววดาว จงกลณี

Waewdao Jhongkonnee

คณะอุตสาหกรรมบริการโรงแรมและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

Faculty of Hospitality and Tourism Industry, Rajamangala University of Technology Rattanakosin

E-mail: waewdao.jho@rmutr.ac.th

Received August 9, 2024; Revised September 12, 2024; Accepted September 13, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ไอศกรีมและศึกษาการยอมรับของไอศกรีม
คุณภาพจากข้าวไรซ์เบอร์รี่และเพื่อศึกษาคุณค่าทางโภชนาการของไอศกรีม เก็บข้อมูลด้วยการประชุม
ระดมความคิดเห็น การทดลอง การเก็บแบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่
แบบสอบถาม โดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสถิติทดสอบ t (t-test) ผลการวิจัย
พบว่า ผลิตภัณฑ์ไอศกรีมคุณภาพจากข้าวไรซ์เบอร์รี่ที่มีข้าวไรซ์เบอร์รี่และข้าวทับทิมชุมแพปริมาณ
น้ำหนัก 20, 40 และ 60 กรัม นำมาต้มกับน้ำเปล่า ปริมาณ 400 กรัม ที่อุณหภูมิ 80 องศาเซลเซียส
ปิดฝาระหว่างต้ม ใช้เวลา 10, 20 และ 30 นาที แล้วนำมาทดแทนกะทิในอัตราส่วนที่ต่างกันในสูตร
ไอศกรีม จากนั้นนำไปทดสอบความพึงพอใจของผู้บริโภคในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
จำนวน 400 คน

ผลการทดสอบพบว่า คะแนนความชอบเฉลี่ยของไอศกรีมทั้ง 3 สูตรทุกด้านอยู่ในระดับชอบ
ปานกลางถึงชอบมาก (\bar{X} = 6.77-7.33) โดยไอศกรีมสูตรที่ 3 ที่มีส่วนผสมของกะทิ น้ำข้าวไรซ์เบอร์รี่
น้ำข้าวทับทิมชุมแพ แป้งข้าวโพด น้ำตาล เกลือ และวนิลา ร้อยละ 60.98, 17.42, 8.71, 0.87, 11.67,
0.17, และ 0.17 มีคะแนนความชอบรวมใกล้เคียงกับไอศกรีมสูตรควบคุมมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนาการพบว่า คุณค่าทางโภชนาการของไอศกรีมข้าวไรซ์เบอร์รี่
100 กรัม จะให้พลังงาน 965.65 กิโลแคลอรี คาร์โบไฮเดรต 87.47 กรัม ไขมัน 65.45 กรัม มีวิตามินบี
วิตามินซีและแคลเซียมในปริมาณเล็กน้อย

คำสำคัญ: ไอศกรีม, ข้าวไรซ์เบอร์รี่, พัฒนาผลิตภัณฑ์, จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Abstract

This article aims to develop an ice cream product and study the acceptance of a healthy ice cream made from Riceberry rice, as well as to examine the nutritional value of the ice cream. Data was collected through brainstorming meetings, experiments, and surveys. The research tools included questionnaires. Statistical analysis was conducted using percentage, mean, standard deviation, and t-test (t-test). The research results showed that the healthy ice cream product made from Riceberry rice and Thapthim Chumphae rice, in amounts of 20, 40, and 60 grams, was boiled with 400 grams of water at a temperature of 80 degrees Celsius with the lid closed for 10, 20, and 30 minutes, then used to replace coconut milk in different ratios in the ice cream formulas. The consumer satisfaction was then tested with 400 participants in Hua Hin district, Prachuap Khiri Khan Province. The test results found that the average liking score for all 3 ice cream formulas in all aspects was at the level of liking moderate to liking very much (\bar{X} = 6.77–7.33). The third formula of ice cream contains coconut milk, Riceberry water, Tubtim Chum Phae rice juice, corn starch, sugar, salt, and vanilla were 60.98, 17.42, 8.71, 0.87, 11.67, 0.17, and 0.17 percent, with total liking scores closest to the control ice cream formula.

Results of nutritional analysis found that the nutritional value of 100 grams of riceberry ice cream would provide 965.65 kilocalories of energy, 87.47 grams of carbohydrates, 65.45 grams of fat, and a small amount of vitamin B, vitamin C, and calcium.

Keywords: Ice Cream, Riceberry, Product Development, Prachuap Khiri Khan Province

บทนำ

พื้นที่อำเภอหัวหินเป็นเมืองท่องเที่ยว ตั้งอยู่ทางตอนเหนือสุดของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทางด้านทิศตะวันออกเป็นชุมชนชายทะเลที่มีความสวยงามและเป็นที่พักตากอากาศของเจ้านายในสมัยก่อน โดยจากสถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สํารวจตั้งแต่เดือนมกราคม - เดือนกันยายน พ.ศ. 2563 มีนักท่องเที่ยวรวมทั้งหมด 389,358 คน โดยเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 329,446 คน และนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวน 59,912 คน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563) ซึ่งถึงแม้ว่าสถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนา (Covid 19) จะส่งผลให้

นักท่องเที่ยวลดลงโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวต่างชาติ แต่อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ก็ยังมีทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งศิลปวัฒนธรรมและอาหารท้องถิ่นที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ เช่น วัดห้วยมงคล เป็นต้น

จากการศึกษาวิจัยในพื้นที่อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ งานวิจัยเรื่องการพัฒนาภูมิปัญญาพื้นบ้านในการใช้ประโยชน์ด้านอาหารจากพืชท้องถิ่นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มฯ ผลวิจัยดังกล่าวพบว่าไอศกรีมวานิลลาหวานทางจระเข้ได้รับความนิยมจากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งด้านรสชาติ ราคาและคุณประโยชน์ของไอศกรีม (วิวรรณ วงศ์อรุณ, 2560) และความต้องการบริโภคไอศกรีมในปัจจุบันที่สามารถรับประทานได้ทุกช่วงอายุเพราะทำให้ผู้รับประทานมีความรู้สึกผ่อนคลายจากอากาศร้อน ซึ่งจะเห็นได้จากการผลิตไอศกรีมรสชาติต่าง ๆ ออกสู่ตลาดมากมาย และข้าวไรซ์เบอร์รี่เป็นข้าวที่ได้รับความนิยมเพราะมีกลิ่นหอม รสชาติดีและมีสารอาหารสำคัญประกอบด้วยโอเมก้า 3 ธาตุเหล็ก สังกะสี วิตามินอี วิตามินบี 1 ลูทีน โพลีฟีนอล แทนนิน เส้นใยที่มีอยู่ปริมาณมากในข้าวไรซ์เบอร์รี่ช่วยลดระดับไขมันและคอเลสเตอรอล ป้องกันโรคหัวใจ ช่วยควบคุมน้ำหนัก ช่วยระบบขับถ่าย และที่สำคัญข้าวไรซ์เบอร์รี่มีสารแอนโทไซยานินเป็นรงควัตถุหรือสารสี ต้านอนุมูลอิสระ ช่วยชะลอความเสื่อมของเซลล์ ช่วยลดอัตราเสี่ยงของการเกิดโรคหัวใจและเส้นเลือดอุดตันในสมอง ชะลอความเสื่อมของดวงตา ช่วยยับยั้งจุลินทรีย์ก่อโรค ในระบบทางเดินอาหาร ซึ่งเป็นสาเหตุของโรคท้องร่วงและอาหารเป็นพิษด้วย (สุนัน ปานสาคร และจตุรงค์ ลังกาพินธุ์, 2561)

จากคุณประโยชน์ของข้าวไรซ์เบอร์รี่และคามนิยมของไอศกรีม และการตระหนักถึงและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติในตำบลทับใต้ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รวมถึงศักยภาพด้านการตลาดของไอศกรีมที่น่าจะเป็นไปได้ ดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์ไอศกรีมสุขภาพจากข้าวไรซ์เบอร์รี่ศึกษาการยอมรับและคุณค่าทางโภชนาการของไอศกรีมสุขภาพจากข้าวไรซ์เบอร์รี่เพื่อให้ชุมชนสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ไอศกรีมเพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่ข้าวไรซ์เบอร์รี่เพราะอาหาร เครื่องดื่มและขนมหวานจัดเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่มีความสำคัญที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ ชุมชนหรือจังหวัด อีกทั้งสามารถสร้างความแตกต่างในการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยวเพราะสามารถสร้างประสบการณ์แก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวให้น่าจดจำและเกิดความประทับใจทำให้เกิดการเดินทางซ้ำ (พัชรศศิ ศรีพิพัฒน์พรกุล และจุฑามาศ พีรพัชระ, 2567) ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงอาหาร (Gastronomy Tourism) ก็เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญและได้รับความสนใจ อาหารและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ รูปแบบและวิธีการปรุงอาหาร วัตถุดิบที่ใช้ในการปรุงและประกอบอาหาร วิธีการรับประทานอาหาร เป็นสิ่งที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมของผู้คนในท้องถิ่นนั้นและกลายเป็นอัตลักษณ์ที่ส่งต่อกันจากคนรุ่นสู่รุ่นและถ่ายทอดสู่โลกภายนอกชุมชนและสังคม ส่งผลให้เกิดความสนใจในการเดินทางเพื่อไปค้นหาและสัมผัสประสบการณ์ใหม่เกี่ยวกับอาหาร (เสีียม บุญพัฒน์ และอรรวรรณ บุญพัฒน์, 2566)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการยอมรับของผู้บริโภคต่อไอศกรีมสุขภาพจากข้าวไรซ์เบอร์รี่
2. เพื่อศึกษาคูณค่าทางโภชนาการของไอศกรีมสุขภาพจากข้าวไรซ์เบอร์รี่
3. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ไอศกรีมสุขภาพสุขภาพจากข้าวไรซ์เบอร์รี่

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับไอศกรีม

ไอศกรีมสามารถแบ่งตามประเภทได้ต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ไอศกรีมหวานเย็นผสมนม (milk ice) คือไอศกรีมที่มีส่วนผสมหลักคือ นม น้ำตาลและเครื่องปรุงแต่งรสชาติ สามารถผลิตเป็นไอศกรีมได้ทั้งแบบเนื้อนุ่มและแบบเนื้อแข็ง มีปริมาณไขมันมาก

1.2 ไอศกรีมเจลลาโต้ (ice cream gelato) มีส่วนผสมของนม น้ำตาลไขมัน และเครื่องปรุงแต่งรสชาติ เช่น ช็อกโกแลต วานิลลาหรือผลไม้ต่าง ๆ

1.3 ไอศกรีมหวานเย็น (water ice) มีส่วนผสมหลักคือ น้ำตาล สี และกลี้นไม่มีส่วนผสมของไขมันหรือมีในปริมาณเล็กน้อย

1.4 ไอศกรีมโยเกิร์ต (yogurt ice cream) ไอศกรีมโยเกิร์ต ประกอบด้วยไอศกรีมกับโยเกิร์ตซึ่งจะทำให้รสชาติหวานกลมกล่อมแบบไอศกรีมและมีรสเปรี้ยวเล็กน้อยจากโยเกิร์ตและอาจมีการเติมผลไม้สด

1.5 เชอร์เบต (sherbet) ไม่มีไขมัน มีส่วนผสมสำคัญคือน้ำผลไม้และน้ำตาลมีนมเป็นส่วนประกอบเพียงเล็กน้อยรสชาติเปรี้ยวหวาน เนื้อเหนียว เนียนละเอียดสีสวย

1.6 ซอร์เบต (sorbet) ไม่มีไขมัน มีส่วนผสมสำคัญคือ ผลไม้ น้ำผลไม้หรือชิ้นผลไม้ น้ำตาลมีปริมาณน้ำตาลมากที่สุด เนื้อไอศกรีมเป็นเกล็ดละเอียด ได้รสชาติเข้มข้นของผลไม้

1.7 ไอศกรีมซอฟท์เสิร์ฟ (soft serve) เป็นไอศกรีมเนื้อนุ่ม ส่วนผสมเบาว่าไอศกรีมทั่วไป ส่วนผสมหลักคือ ไขมัน นมสด กลี้น สี และน้ำตาลและเนื้อเนียน แต่มักจะละลายค่อนข้างเร็ว (สุดาภรณ์ สีแก้ว และคณะ, 2559)

2. ข้าวไรซ์เบอร์รี่

ข้าวไรซ์เบอร์รี่เป็นข้าวเจ้าสีม่วงเข้ม เมล็ดเรียวยาว ที่มีสารต้านอนุมูลอิสระสูงและมีคุณค่าทางโภชนาการ ปี พ.ศ. 2548 โดยมีชื่อพันธุ์ว่า ไรซ์เบอร์รี่นอกจากข้าวข้าวไรซ์เบอร์รี่แล้ว ชุมชนยังปลูกข้าวทับทิมชุมแพซึ่งเป็นสายพันธุ์รองลงมาจากข้าวไรซ์เบอร์รี่ปลูกที่ตำบลทับใต้ อำเภอหัวหิน สายพันธุ์นี้เกิดจากการผสมพันธุ์ของสายพันธุ์ข้าวระหว่างข้าวเจ้าขาวดอกมะลิ ซึ่งเป็นสายพันธุ์กลายที่มีลักษณะ

ต้นเตี้ย ต้านทานโรคไหม้ ไม่ไวต่อช่วงแสงเป็นแม่พันธุ์ กับข้าวเจ้าพันธุ์สังข์หยดพัทลุง ซึ่งเป็นข้าวเจ้าที่มีเยื่อหุ้มเมล็ดสีแดง ไวต่อช่วงแสง อายุหนัก ต้นสูง มาเป็นพ่อพันธุ์ (ศูนย์วิทยาศาสตร์ข้าว, 2563)

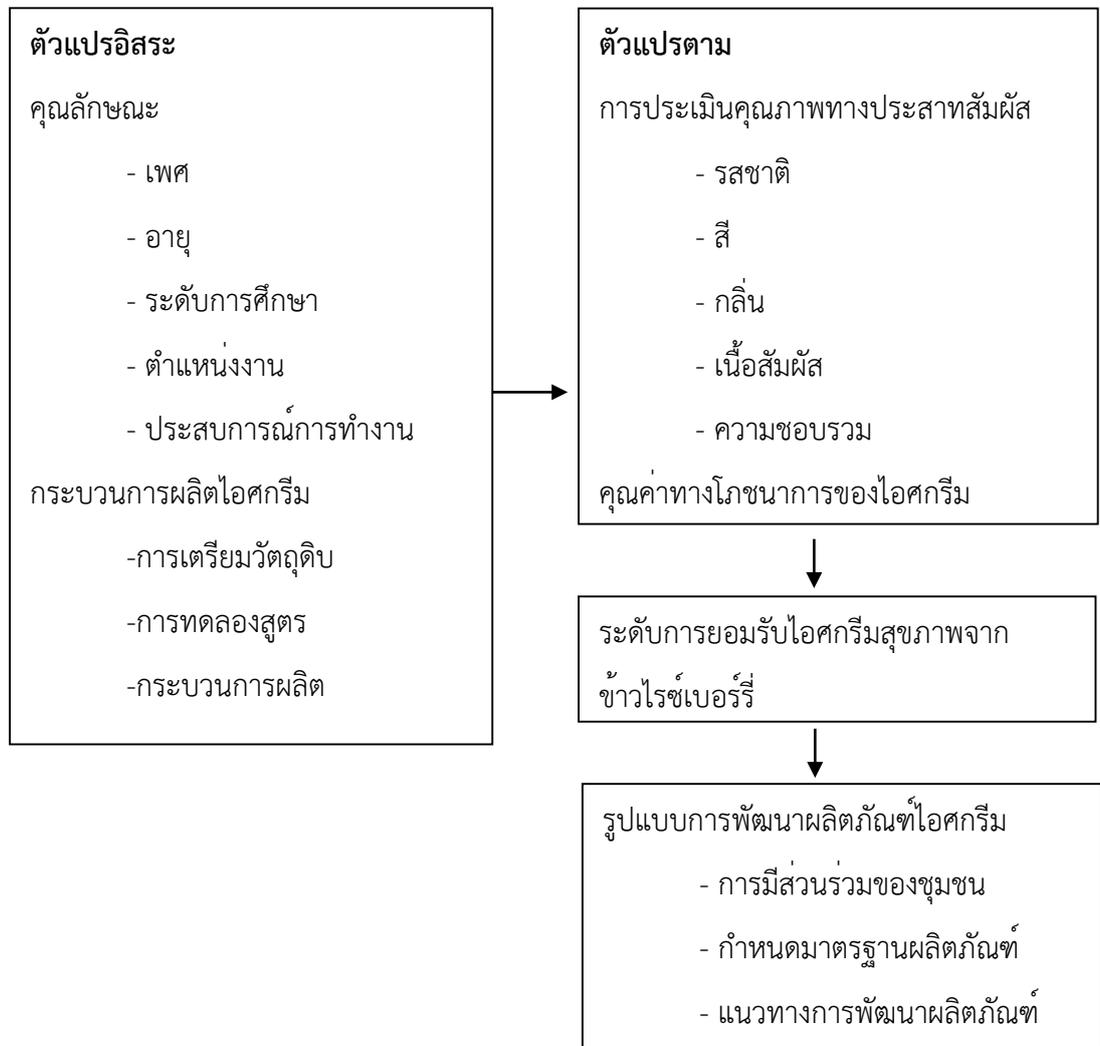
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มจากว่านหางจระเข้ ของกลุ่มแม่บ้านป่าเสลาเขานกกระจิบ พบว่า ไอศกรีมกะทิว่านหางจระเข้เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้การยอมรับในผลิตภัณฑ์ รองจากผลิตภัณฑ์แยมว่านหางจระเข้-สับปะรด (วิวรรณ วงศ์อรุณ, 2560) และไอศกรีมเป็นขนมหวานที่ชื่นชอบมากที่สุดของผู้สูงอายุและรับประทานบ่อยครั้งมากกว่า 3 วัน ใน 1 สัปดาห์ (เบญจรงค์ อัจฉริยะโพธา, 2558) นอกจากนี้แล้วยังพบว่า การใช้ข้าวไรซ์เบอร์รี่และถั่วแดงต่อน้ำกะทิอัตราส่วนที่ดีที่สุดในการผลิตไอศกรีมคือ 70+30 :100 คุณค่าทางโภชนาการของไอศกรีมข้าวไรซ์เบอร์รี่เสริมถั่วแดง 1 หน่วยบริโภค จำนวน 50 กรัม ให้พลังงาน 132.89 กิโลแคลอรี โปรตีน 3.20 กรัม ใยอาหาร 2.29 กรัม ความคิดเห็นผลิตภัณฑ์ไอศกรีมข้าวไรซ์เบอร์รี่เสริมถั่วแดงด้านสี 4.20 อยู่ในระดับคะแนนชอบมาก ด้านกลิ่น 3.90 อยู่ในระดับคะแนนชอบมาก และด้านความชอบโดยรวม 4.00 อยู่ในระดับคะแนนชอบมาก ด้านราคาในการวางจำหน่าย ผู้บริโภคร้อยละ 47 เห็นว่า ราคาที่เหมาะสมต่อการวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ไอศกรีมข้าวไรซ์เบอร์รี่เสริมถั่วแดงคือ ราคา 21-25 บาท/50 กรัม (สุพิน สุโพธิ์ และคณะ, 2561) และความคิดเห็นด้านราคาของไอศกรีมจมูกข้าว จำหน่ายในราคา 25 บาท ต่อน้ำหนักสุทธิ 120 กรัม เป็นราคาที่เหมาะสม (ร้อยละ 100) (ณพศักดิ์ เจริมมงคล และคณะ, 2565)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

พื้นที่วิจัย คือ ตำบลทับใต้ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยประชุมระดมความคิดเห็นของคนในชุมชน ทดลองเก็บแบบสอบถาม และแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การคัดเลือกสูตรไอศกรีมพื้นฐานและพัฒนาผลิตภัณฑ์ไอศกรีม

ทดลองทำไอศกรีมสูตรไอศกรีมพื้นฐาน โดยดัดแปลงจาก (วิวัฒน์ วงศ์อรุณ และคณะ, 2558) และ (สุพิน สุโพธิ์ และคณะ, 2561) แล้วพัฒนาผลิตภัณฑ์ไอศกรีมโดยใช้ข้าวไรซ์เบอร์รี่และข้าวทับทิมชุมแพ น้ำหนัก 20, 40 และ 60 กรัม นำมาต้มกับน้ำเปล่า ปริมาณ 400 กรัม โดยใช้อุณหภูมิ 80 องศาเซลเซียส ปิดฝาระหว่างต้ม ใช้เวลา 10, 20 และ 30 นาที แล้วนำมาทดสอบกะทิในส่วนผสมของไอศกรีมกะทิในอัตราส่วนที่แตกต่างกันของสูตรไอศกรีม

ขั้นตอนที่ 2 การทดสอบคุณภาพทางประสาทสัมผัส

ผู้วิจัยได้นำตัวอย่างผลิตภัณฑ์ไอศกรีมที่พัฒนาได้แล้วใส่ในภาชนะที่เหมาะสมนำไปให้ผู้ประเมินแต่ละตำรับประกอบด้วย อาจารย์ เจ้าหน้าที่ คณะอุตสาหกรรมการโรงแรมและการท่องเที่ยว จำนวน 30 คน โดยใช้แบบประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัส (ปราณี อ่านเปรื่อง, 2557) เพื่อประเมินรสชาติ ลักษณะและให้คะแนน

ขั้นตอนที่ 3 การทดสอบความพึงพอใจในการบริโภคผลิตภัณฑ์

ผู้วิจัยได้นำผลิตภัณฑ์ไอศกรีมไปทดสอบความพึงพอใจของผู้บริโภค ในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 400 คน โดยกลุ่มผู้บริโภคที่ใช้ในการทดสอบ คือ กลุ่มผู้บริโภคที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ตอบแบบสอบถามและทำผ่านกูเกิ้ลฟอร์ม โดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังบัง โดยเก็บข้อมูล ณ โรงแรมราชชมงคลชมคลื่น ร้านอาหารเขาตะเกียบ ชายหาดหัวหิน วัดห้วยมงคล ชายทะเลหัวหิน ร้านอาหารหัวหินซอย 51 และห้างสรรพสินค้าในเขตอำเภอหัวหิน

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนาการ

การวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนาการจากตำรับอาหารที่พัฒนาแล้ว โดยวิเคราะห์สารอาหาร ได้แก่ พลังงาน (Energy) คาร์โบไฮเดรต (CHO) น้ำตาล (Sugar) โปรตีน (Protein) ไขมัน (Fat) แคลเซียม (Ca) ฟอสฟอรัส (P) เหล็ก (Fe) โพแทสเซียม (K) โซเดียม (Na) โยอาหาร (Dietary Fiber) วิตามินเอ (Vit. A) วิตามินบี 1 (Vit. B1) วิตามินบี 2 (Vit. B2) วิตามินซี (Vit. C) และไนอาซิน (Niacin)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เมื่อผู้วิจัยได้สูตรไอศกรีมพื้นฐานแล้วจึงทำการทดลองทำไอศกรีมเพื่อให้ได้ไอศกรีมที่มีรสชาติดีและคุณค่าทางโภชนาการด้านคาร์โบไฮเดรตไม่สูงจนเกินไป เมื่อได้สูตรที่เหมาะสมแล้วนำไปทดสอบคุณภาพทางประสาทสัมผัส ผลการทดสอบพบว่า คะแนนความชอบเฉลี่ยของไอศกรีม

ที่มีส่วนผสมของสารสกัดจากข้าวไรซ์เบอร์รี่และข้าวทับทิมชุมแพทั้ง 3 สูตรทุกด้านอยู่ในระดับชอบปานกลางถึงชอบมาก (\bar{X} = 6.77-7.33) โดยไอศกรีมสูตรที่ 3 ที่มีส่วนผสมของกะทิ น้ำข้าวไรซ์เบอร์รี่น้ำข้าวทับทิมชุมแพ แป้งข้าวโพด น้ำตาล เกลือ และวนิลา ร้อยละ 60.98, 17.42, 8.71, 0.87, 11.67, 0.17, และ 0.17 มีคะแนนความชอบรวมใกล้เคียงกับไอศกรีมสูตรควบคุมมากที่สุด

ภาพที่ 1 แสดงภาพไอศกรีมสุภาพจากข้าวไรซ์เบอร์รี่

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนาการของไอศกรีม พบว่า คุณค่าทางโภชนาการของไอศกรีม 100 กรัม ให้พลังงาน 965.65 กิโลแคลอรี คาร์โบไฮเดรต 87.47 กรัม ไขมัน 65.45 กรัม สารอาหารมีวิตามินและมีแคลเซียมในปริมาณเล็กน้อย

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า การประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อไอศกรีมที่ผ่านการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสแล้วได้นำไปประเมินความพึงพอใจจากผู้บริโภค จำนวน 400 คน โดยเก็บแบบสอบถามบริเวณร้านอาหารเขาตะเกียบ โรงแรมชมคลื่น ชายหาดหัวหิน ร้านอาหาร หัวหินซอย 51 ห้างสรรพสินค้า วัดห้วยมงคล อำเภอหัวหิน ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีนักท่องเที่ยวมาใช้บริการและพักผ่อนอยู่รอบ ๆ บริเวณ โดยเก็บข้อมูลทุกสัปดาห์ ๆ ละ 1 ครั้ง จนครบจำนวน ทั้งนี้ เพื่อให้มีการกระจายของผู้บริโภคที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งข้อมูลในแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภค ข้อมูลความพึงพอใจ และข้อมูลการยอมรับผลิตภัณฑ์

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ไอศกรีม ใช้วิธีการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์ด้านลักษณะปรากฏ สี กลิ่น รสชาติ และความชอบรวม โดยการให้คะแนนเป็นระดับตั้งแต่ 1-5 คะแนน พบว่า ผู้บริโภคทั้งหมดยอมรับผลิตภัณฑ์ไอศกรีม หากนำผลิตภัณฑ์วางจำหน่าย ผู้บริโภคส่วนใหญ่ (ร้อยละ 79.00) ชื่นแน่นอน และสถานที่ที่ซื้อพบว่าผู้บริโภคมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 60.75) อยากซื้อในร้านสะดวกซื้อความพึงพอใจผู้บริโภคจำนวน 400 คน ต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์ โดยกำหนดระดับความพึงพอใจ 5 ระดับ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ไอศกรีมในระดับชอบมากที่สุด (\bar{X} = 4.41-4.47) และมีคะแนนเฉลี่ยความชอบด้านรสชาติและด้านความชอบรวมมากที่สุด (\bar{X} = 4.47) รองลงมาคือ ด้านกลิ่น ด้านเนื้อสัมผัส ด้านสี และด้านลักษณะปรากฏ ตามลำดับ (\bar{X} = 4.46, 4.42 และ 4.41) ส่วนราคาที่คุณบริโภคยอมรับคือขนาด 120 กรัม ราคาถ้วยละ 20-25 บาท

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาการยอมรับของผู้บริโภคต่อไอศกรีม พบว่า คะแนนความชอบเฉลี่ยของไอศกรีมทั้ง 3 สูตร ทุกด้านอยู่ในระดับชอบปานกลางถึงชอบมาก (\bar{X} = 6.77-7.33) โดยไอศกรีมสูตรที่ 3 ที่มีส่วนผสมของกะทิ น้ำข้าวไรซ์เบอร์รี่ น้ำข้าวทับทิมชุมแพ แป้งข้าวโพด น้ำตาลเกลือ และวนิลา ร้อยละ 60.98, 17.42, 8.71, 0.87, 11.67, 0.17, และ 0.17 มีคะแนนความชอบรวมใกล้เคียงกับไอศกรีมสูตรควบคุมมากที่สุด หากพิจารณาคุณภาพทางประสาทสัมผัสในแต่ละด้าน พบว่าด้านสี ไอศกรีมสูตรที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยความชอบใกล้เคียงสูตรควบคุมมากที่สุด (\bar{X} = 7.27) สอดคล้องกับ Seong et al. (2023) ที่ศึกษาเรื่อง ลักษณะคุณภาพของไอศกรีมจากข้าวที่มีปริมาณอะมิโลสแตกต่างกันพบว่าคุณภาพของไอศกรีม ค่าสีเป็นสิ่งสำคัญเพราะส่งผลต่อความต้องการของผู้บริโภค เนื่องจากเป็นตัวกำหนดรูปลักษณ์ภายนอก ส่วนด้านราคาของผู้บริโภคยอมรับคือบรรจุในถ้วยขนาด 120 กรัม ราคาถ้วยละ 20-25 บาท สอดคล้องกับสุพิน สุโพธิ์ และคณะ (2561) ที่ศึกษาการผลิต ผลิตภัณฑ์ไอศกรีมข้าวไรซ์เบอร์รี่เสริมถั่วแดง พบว่า ไอศกรีมสูตรมาตรฐานสูตรที่ 3 มีค่าเฉลี่ยของผลประเมินมากที่สุดคือ 4.24 อยู่ในระดับคะแนนชอบมาก ด้านราคาในการวางจำหน่าย ผู้บริโภคร้อยละ 47 เห็นว่าราคาที่เหมาะสมต่อการวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ไอศกรีมข้าวไรซ์เบอร์รี่เสริมถั่วแดงคือ ราคา 21-25 บาท/50 กรัมและการศึกษาของณพศักดิ์ เจริมมงคล และคณะ (2565) เรื่องผลของจุกข้าวต่อคุณภาพของไอศกรีมและความคิดเห็นของผู้บริโภคในการทำธุรกิจพบว่า ไอศกรีมจุกข้าวจำหน่ายในราคา 25 บาท ต่อน้ำหนักสุทธิ 120 กรัม เป็นราคาที่เหมาะสม

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาคุณค่าทางโภชนาการของไอศกรีมพบว่า ด้านคุณค่าทางโภชนาการ 100 กรัม จะให้พลังงาน 965.65 คาร์โบไฮเดรต 87.47 ไขมัน 65.45 วิตามินบี วิตามินซีและแคลเซียมในปริมาณเล็กน้อย ในขณะที่สุพิน สุโพธิ์ และคณะ (2561) ที่ศึกษาการผลิต ผลิตภัณฑ์ไอศกรีมข้าวไรซ์เบอร์รี่เสริมถั่วแดงพบว่า คุณค่าทางโภชนาการของไอศกรีมข้าวไรซ์เบอร์รี่เสริมถั่วแดง 1 หน่วยบริโภค จำนวน 50 กรัม ให้พลังงาน 132.89 กิโลแคลอรี โปรตีน 3.20 กรัม ใยอาหาร 2.29 กรัมและงานวิจัยของเบญจางค์ อัจฉริยะโพธา (2558) ที่ศึกษาการพัฒนาไอศกรีมเพื่อสุขภาพของผู้สูงอายุ พบว่า ไอศกรีมในปริมาณ 100 กรัม ให้พลังงาน 47.42 กิโลแคลอรี มีคาร์โบไฮเดรต ไขมัน และโปรตีน ร้อยละ 29.12, 2.32 และ 1.73 ตามลำดับ

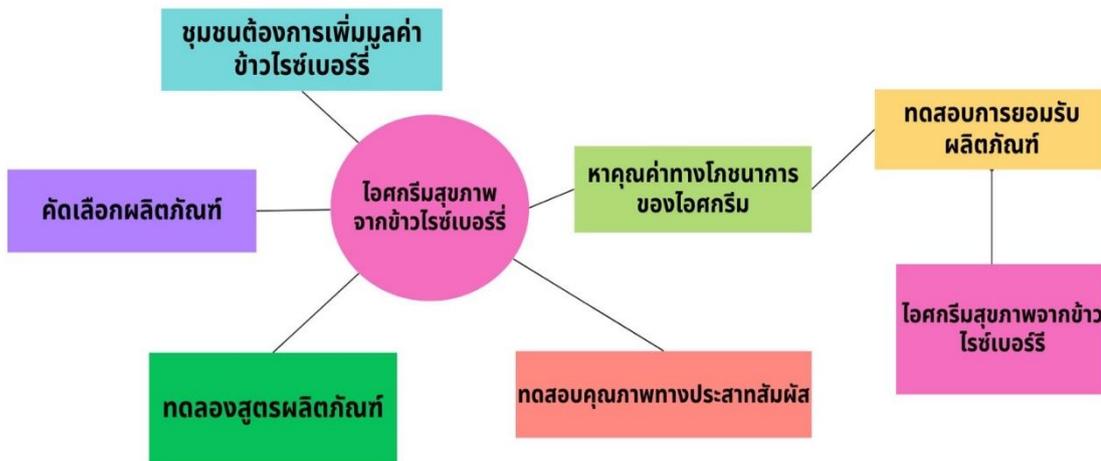
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พัฒนาผลิตภัณฑ์ไอศกรีม ผู้วิจัยได้พัฒนาผลิตภัณฑ์ไอศกรีมได้สูตรไอศกรีมจำนวน 3 สูตรโดยมีส่วนผสมของกะทิ น้ำข้าวไรซ์เบอร์รี่ น้ำข้าวทับทิมชุมแพ แป้งข้าวโพด น้ำตาล เกลือ และวนิลา สอดคล้องกับณพศักดิ์ เจริมมงคล และคณะ (2565) ที่ศึกษาผลของจุกข้าวต่อคุณภาพของไอศกรีมและความคิดเห็นของผู้บริโภคในการทำธุรกิจ พบว่า ส่วนผสมพื้นฐานที่เหมาะสมสำหรับการผลิตไอศกรีมจุกข้าว ประกอบด้วยผงจุกข้าว นมพาสเจอร์ไรซ์ ไข่ไก่ วิปป์ครีม น้ำตาลทราย แป้งข้าวโพด เกลือ และกลิ่นวานิลา และการศึกษาของ Legassa (2020) ที่ศึกษาเรื่อง

โภชนาการไอศกรีมและผลกระทบต่อสุขภาพ พบว่า ไอศกรีมเป็นผลิตภัณฑ์แช่แข็งซึ่งมีรสหวาน นิยมใช้เป็นของหวานทำจากนมและผลิตภัณฑ์นมเต็มผลไม้ง่ายไปกับส่วนผสมอื่น ๆ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการสังเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยนี้ ได้สูตรไอศกรีมที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้การยอมรับคือ สูตรที่มีส่วนผสมของน้ำข้าวไรซ์เบอร์รี่และน้ำข้าวทับทิมชุมแพในปริมาณที่เหมาะสมและเมื่อนำไปทดแทนกะทิในส่วนผสมทำให้ปริมาณกะทิลดลงซึ่งอาจส่งผลดีเชิงสุขภาพและได้เป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบให้ชุมชนได้นำไปต่อยอดอาชีพเสริมผลักดันให้เกิดเป็นสินค้าชุมชนส่งเสริมการท่องเที่ยวไปในอนาคต ทั้งนี้ประสบการณ์แปลกใหม่เป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการในการเดินทาง อาหารถือเป็นมิติสำคัญที่เป็นส่วนประกอบในการสร้างประสบการณ์การเดินทางให้นักท่องเที่ยว ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวที่มีภาพลักษณ์โดดเด่นด้านอาหารจึงเป็นที่นิยม (พิมพ์ระวี โรจน์รุ่งสัจด์, 2561) จากผลการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยได้พบองค์ความรู้ที่สรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงผังมโนทัศน์องค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัย

สรุป

สรุปบทความนี้ศึกษาตามวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ ศึกษาการยอมรับ ศึกษาคุณค่าทางโภชนาการ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ไอศกรีมสุขภาพ ทำให้ได้สูตรและกระบวนการผลิตไอศกรีมแล้วนำไปทดสอบประสาทสัมผัสและทดสอบการยอมรับผลิตภัณฑ์ ผู้ตอบแบบสอบถามยอมรับไอศกรีมสูตรกะทิ น้ำข้าวไรซ์เบอร์รี่น้ำข้าวทับทิมชุมแพ แป้งข้าวโพด น้ำตาล เกลือ และวานิลา ร้อยละ 60.98, 17.42, 8.71, 0.87, 11.67, 0.17 และ 0.17 มากที่สุด ผลวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนาการของไอศกรีม 100 กรัม ให้พลังงาน 965.65 กิโลแคลอรี คาร์โบไฮเดรต 87.47 กรัม ไขมัน 65.45 กรัม มีวิตามินบี วิตามินซีและแคลเซียมเล็กน้อย

จากผลการวิจัยดังกล่าว ชุมชนได้ต้นแบบผลิตภัณฑ์ไอศกรีมนำไปต่อยอดเสริมอาชีพเพื่อเพิ่มมูลค่าข้าวไรซ์เบอร์รี่จำหน่ายในชุมชนและนักท่องเที่ยว โดยรูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์สรุปได้ดังนี้

1. **การมีส่วนร่วมของชุมชน** โดยการเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มได้มาพบปะพูดคุยสนทนากันมีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งทางตรงหรือทางอ้อม ซึ่งการได้มาของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ไอศกรีมก็มาจากการความคิดเห็นของคนในชุมชนตำบลทับใต้ ทั้งการเลือกชนิดผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่เป็นถ้อยกระดาก

2. **การกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์** กระบวนการนี้คือการควบคุมการผลิตแบบเดิมให้มีคุณภาพ มีความสม่ำเสมอเป็นไปตามที่กำหนดไว้ ซึ่งควบคุมการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยการชั่ง ตวงสูตรวิธีการทำตามสูตรมาตรฐานและผลิตตามสูตรมาตรฐานในทุก ๆ ครั้ง

3. **แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์** ปัจจุบันมีผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ออกสู่ตลาดจำนวนมาก และมีการแข่งขันสูง ทำให้ต้องพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง และสร้างความแตกต่างแบบมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้องมีการสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภค เพื่อให้ผลิตภัณฑ์นั้นตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค (ทาริกา สระทองคำ และคณะ, 2565) ซึ่งการผลิตไอศกรีมเมื่อเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์ในตลาดชุมชนก็ถือว่ามีความแปลกใหม่ในแง่เชิงสุขภาพและผู้บริโภคให้การยอมรับผลิตภัณฑ์

การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ไอศกรีม พบว่า ไอศกรีมที่ทำจากวัตถุดิบธรรมชาติที่มีคุณประโยชน์เชิงสุขภาพ ผู้บริโภคจะให้การยอมรับและสนใจ เช่น การผลิตผลิตภัณฑ์ไอศกรีมข้าวไรซ์เบอร์รี่เสริมถั่วแดงมีคะแนนความชอบรวมอยู่ในระดับชอบมาก (สุพิน สุโพธิ์ และคณะ, 2561) และการศึกษาผลของรำข้าวต่อคุณภาพของไอศกรีมกะทิลดไขมัน พบว่า การเพิ่มปริมาณรำข้าวส่งผลให้ไอศกรีมกะทิลดไขมันมีอัตราการละลายต่ำลงและผู้บริโภคให้คะแนนความชอบรวมใกล้เคียงกับไอศกรีมที่ไม่ได้เติมรำข้าวมากที่สุด (อุทัยวรรณ ฉัตรธง, 2555) และการศึกษาผลของการใช้สตีเวียและมอลทิทอลต่อสมบัติทางเคมี-กายภาพ การทดสอบทางประสาทสัมผัส ผลการวิจัยไม่พบความแตกต่างกันทางสถิติของเซอรุ่มสูตรพื้นฐาน (นาตยา อังคนาวิน และคณะ, 2562)

ทั้งนี้ นักวิจัยขอขอบคุณสมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอนุรักษ์ชาวนาหัวหิน สถาบันวิจัยและพัฒนาและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ที่สนับสนุนทุนวิจัยทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้น พบว่า ช่องทางการตลาดยังไม่หลากหลาย หน่วยงานภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณในรูปแบบโครงการเพื่อเข้าไปช่วยชุมชนเรื่องการตลาดและช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ให้เข้าถึงลูกค้าได้หลากหลายกลุ่มมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบคือ สูตรไอศกรีมที่มีน้ำข้าวไรซ์เบอร์รี่และและน้ำข้าวทับทิมชุมแพเป็นส่วนผสมหลักเพื่อเพิ่มมูลค่าให้ข้าวไรซ์เบอร์รี่ที่สำคัญคือได้ต้นแบบไอศกรีมพร้อมบรรจุภัณฑ์เป็นผลผลิตงานวิจัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับผลิตภัณฑ์อาหารชนิดอื่น ๆ หรือพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพประเภทอื่น ๆ เช่น ไร่ข้าว ข้าววงอกจากข้าวพื้นเมืองชนิดอื่น ๆ และควรจัดทำตราสินค้าที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน ประวัติเรื่องเล่าของชุมชน วันเดือนปีที่ผลิตและตารางโภชนาการอย่างย่อ จะทำให้น่าสนใจและเพิ่มความมั่นใจให้ผู้บริโภคมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2563). *สถิตินักท่องเที่ยว*. สืบค้น 20 กรกฎาคม 2565 จาก

https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=411.

ณพศักดิ์ เจริญมงคล, ปฏิภาณ จันทนารา, ปวีศ สุทธิเสรีสกุล, บัณฑิต ธารอุไรกุล, สุริโย มีนาม และ ณัฐธัญญา ศรีสุวอ. (2565). ผลของจมูกข้าวต่อคุณภาพของไอศกรีมและความคิดเห็นของผู้บริโภคในการทำธุรกิจ. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย*, 14(2), 343-357.

ทาริกา สระทองคำ, อนงค์ ไต้วัลย์ และอมร ถุงสุวรรณ. (2565). รูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ตอบสนองความต้องการลูกค้าในยุคอนาคต. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 8 (1), 239-250.

นาคยา อังคนาวิน, ทวีศักดิ์ เตชะเกรียงไกร, ทศนีย์ ลิ้มสุวรรณ. (2562). ผลของการใช้สตีเวียและมอลทิทอลต่อสมบัติทางเคมี-กายภาพ การทดสอบทางประสาทสัมผัส คุณค่าทางโภชนาการและฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระของเชอร์เบทหม่อน. *วารสารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 11(22) 343-357.

- เบญจรงค์ อัจฉริยะโพธา. (2558). การพัฒนาไอศกรีมเพื่อสุขภาพของผู้สูงอายุ. *วารสารวิจัยและพัฒนา*
วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 10(1), 107-121.
- ปราณี อานเป็รื่อง. (2557). *หลักการวิเคราะห์อาหารด้วยประสาทสัมผัส*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชรศศิ ศรีพิพัฒน์พรกุล และจุฑามาศ พีรพัชระ. (2567). เส้นทางท่องเที่ยวสู่การท่องเที่ยวเชิง
วัฒนธรรมอาหารชุมชนกุฎีจีน. *วารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ*, 6(1), 179-200.
- พิมพ์ระวี ไรจันรุ่งสัจย์. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการภาพลักษณ์อาหารท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้าง
ความจงรักภักดีของนักท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรี. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทย*
นานาชาติ, 14(1), 152-167.
- วิวัฒน์ วงศ์อรุณ, จารุวรรณ เม่งกวาง และมนัสนันท์ เม่งกวาง. (2558). *การพัฒนาภูมิปัญญาพื้นบ้านใน*
การใช้ประโยชน์ด้านอาหารจากพืชท้องถิ่นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม:กรณีศึกษาพืชสมุนไพรว่านหาง
จระเข้. ใน รายงานการวิจัย. ประจวบคีรีขันธ์: มหาวิทยาลัยราชชมงคลรัตนโกสินทร์.
- วิวัฒน์ วงศ์อรุณ. (2560). การแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มจากว่านหางจระเข้ ของกลุ่มแม่บ้าน
ป่าเสลาเขานกกระจิบตำบลทับใต้อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. *วารสารมหาวิทยาลัย*
นครพนม, 7(3), 63-70.
- ศูนย์วิทยาศาสตร์ข้าว. (2563). *ข้าวไรซ์เบอร์รี่*. สืบค้น 12 สิงหาคม 2565 จาก
<https://dna.kps.ku.ac.th/index.php/research-develop/rice-breeding-lab/riceberry-variety>.
- สุตาภรณ์ สีแก้ว, อุมาพร สนองคุณ, ศรันย์ เชื้อแฉ่ง และสิรินทร์เทพ วิจิตรประภาพงษ์. (2559).
ผลิตภัณฑ์ไอศกรีมถั่วและถั่วป่น. ใน รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
จันทระเกษม.
- สุนัน ปานสาคร และจตุรงค์ ลังกาพินธุ์. (2561). ผลของการแปรรูปและการให้ความร้อนต่อสมบัติการ
ต้านอนุมูลอิสระและคุณภาพของเครื่องดื่มข้าวมอลต์จากข้าวพันธุ์ไรซ์เบอร์รี่. *วารสาร*
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (วท.), 9(1), 120-123.
- สุพิน สุโพธิ์, อธิพัทธ์ นิธิโชติชัยอมร, นฤเบศ ไหลแดง และจิระพงษ์ ไชยเดช. (2561). *ผลิตภัณฑ์*
ไอศกรีมข้าวไรซ์เบอร์รี่เสริมถั่วแดง. ใน รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
จันทระเกษม.
- เสงี่ยม บุญพัฒน์ และอรวรรณ บุญพัฒน์. (2566). การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงอาหารใน
จังหวัดเชียงราย ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจ BCG. *วารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ*, 5(3),
679-702.

อุทัยวรรณ ฉัตรธง. (2555). ผลของรำข้าวต่อคุณภาพของไอศกรีมกะทิลดไขมัน. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร*, 7(1), 44-51.

Legassa, O. (2020). Ice cream Nutrition and Its Health Impacts. *International Journal of Food and Nutritional Science*. 7 (1), 19-27.

Seong, G.U., Kim, J. Y., Kim, J.S., Jeong, S.U., Cho, J.H., Lee, J.Y., ...& Kang, J.W. (2023). Quality Characteristics of Rice-Based Ice Creams with Different Amylose Contents. *Foods*, 12(7), 1518.

รูปแบบการจัดการสินค้าคงคลังของโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา เพื่อป้องกันความเสี่ยงจากวิกฤตการณ์โลก

A NEW INVENTORY MANAGEMENT MODEL OF THE EYEGLASS LENS INDUSTRY SUPPLY CHAIN TO MITIGATE RISKS FROM GOLBAL CRISES

สาโรจน์ การกุล

Sarot Kankoon

สถาพร อมรสวัสดิวัฒนา*

Sataporn Amornsawadwatana

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

University of The Thai Chamber of Commerce

*Corresponding Author E-mail: sataporn_amo@utcc.ac.th

Received July 2, 2024; Revised September 24, 2024; Accepted September 25, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาความเสี่ยงของสินค้าคงคลังในอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การควบคุมสินค้าคงคลังในระบบโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา ในช่วงวิกฤตการณ์โลก การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวม ข้อมูล ได้แก่ การประเมินความเสี่ยง การศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ด้วยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กระบวนการ PRISMA และโปรแกรม VOS viewer ประมวลผลปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การควบคุมสินค้าคงคลังของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา ในวิกฤตการณ์โลก และสนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 ท่าน เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโลจิสติกส์อย่างน้อย 10 ปี และมีความสามารถในการบริหารจัดการในส่วนของงานของโลจิสติกส์

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความเสี่ยงของสินค้าคงคลังในอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา ในช่วงวิกฤตการณ์โลก ได้แก่ ผลกระทบสำเร็จรูปและวัตถุดิบที่มีความเสี่ยงสูง ที่ต้องมีระดับสินค้าคงคลัง 3-4 MOH, รองลงมาเป็นแม่แบบและสารเคมีย่อย ที่มีระดับความเสี่ยงปานกลาง ต้องมีระดับสินค้าคงคลัง 2-3 MOH และสินค้าคงคลังอื่น ๆ ที่มีความเสี่ยงต่ำ ต้องมีระดับสินค้าคงคลัง 1.5-2 MOH สำหรับปริมาณการใช้งานของฝ่ายผลิต สำหรับความต้องการของกระบวนการผลิตและลูกค้า 2) ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การควบคุมสินค้าคงคลังในระบบโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา ในช่วงวิกฤตการณ์โลก ได้แก่ การเติมเต็มของสินค้าคงคลัง การประเมินสถานการณ์ของคลังสินค้า 3) แผนการป้องกันอันตรายจากสิ่งแวดล้อม 4) นโยบายการตัดสินใจ และ 5) กระบวนการดำเนินการด้านโลจิสติกส์ และการจัดการสินค้าคงคลังของโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตาเพื่อป้องกันความเสี่ยงจากวิกฤตการณ์โลกที่สำคัญ คือ SIMPLE ประกอบด้วย การบริหารสินค้าคงคลังขั้นต่ำ

การผสมรวมข้อมูล วิธีการตัดสินใจ วงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ การบริหารจัดการโลจิสติกส์และสภาพเศรษฐกิจ เพื่อลดความเสี่ยงของการดำเนินการของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา

คำสำคัญ: การบริหารความเสี่ยง, เลนส์แว่นตา, การบริหารสินค้าคงคลัง, วิกฤติการณ์โลก, โซ่อุปทาน

Abstract

This article aimed to study: 1) inventory risks in the eyeglass lens industry and 2) factors affecting inventory control in the supply chain system within the eyeglass lens industry and to present an inventory control management model for the eyeglass lens industry during the world crisis. The research was conducted using a mixed methods approach. The samples were selected by risk management using the Risk Exposure Value of Risk Factors, a literature review using the PRISMA method, and a focus group. The instruments for data collection were VOS viewer and percentage analysis using descriptive statistics and content analysis.

The research results were as follows: 1) The eyeglass lens industry's inventory risk during the global crisis included finished products and raw materials, which had a high risk and required inventory control within 3-4 months on hand (MOH). Molds for eyeglass lenses and sub-materials were at a medium risk level, necessitating the buildup of inventory for 2-3 MOH to support demand. Other inventory items were at a low risk level, requiring monitoring and control within 1.50-2 MOH to support production usage and customer demand. 2) The factors affecting the eyeglass lens industry's supply chain inventory control during the global crisis were: fulfillment inventory and distribution assessment 3) environmental protection 4) fuzzy rules and 5) logistics operations, all of which scored highly and impacted the service level to support customer demand. After brainstorming with eyeglass supply chain experts, an inventory management model for the eyeglass lens industry's supply chain to prevent risks from global crises was developed. The model is SIMPLE, which stands for safety stock, information integration, methodical decision-making, product life cycle, logistics management, and economic conditions, aimed at reducing risks in the eyeglass lens business.

Keywords: Risk Management, Eyeglass Lens, Warehouse Management, Global Crisis and Supply Chain

บทนำ

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562-2566 วิกฤตการณ์โลก ได้ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมโดยรวมและโซ่อุปทานการผลิตทั่วโลก อุตสาหกรรมเลนส์แว่นตาเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบจากการหยุดชะงักของโซ่อุปทาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการผลิตเลนส์แว่นตาเพื่อรองรับความต้องการของลูกค้าที่ไม่เพียงพอ จากการขาดแคลนวัตถุดิบ และกำลังคนในกระบวนการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรม

ปี พ.ศ. 2562-2563 พบว่า มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีสาเหตุมาจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ โควิด-19 หรือ SARS-CoV-2 เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2562 สำนักงานสาธารณสุขเมืองหวู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ การเกิดโควิด-19 เกี่ยวข้องกับตลาดหัวหนาน ซึ่งเป็นตลาดการค้าอาหารทะเลที่ใหญ่ที่สุดในอู่ฮั่นและจีนตอนกลางของการระบาดอย่างรวดเร็วของโควิด-19 เนื่องจากทุกพื้นที่ของโลกได้รับผลกระทบระดับโลกที่เกี่ยวข้องกับโซ่อุปทานอุตสาหกรรม และทำให้เกิดการหยุดชะงักของโซ่อุปทานทั่วโลก (Das, 2021)

ปี พ.ศ. 2564 เดือนมีนาคม พบว่า เรือเอเวอ์ กิฟเว่น ปิดกั้นคลองสุเอซ เหตุการณ์เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2564 เรือคอนเทนเนอร์เอเวอ์ กิฟเว่น ติดอยู่ในคลองสุเอซในอียิปต์ ภายหลังจากท่าเรือในจีนและมุ่งหน้าไปยังเนเธอร์แลนด์ หน่วยงานคลองสุเอซ (SCA) ขณะที่เรือกำลังแล่นผ่านคลองสุเอซเมื่อวันที่ 23 มีนาคม พายุทรายพัฒนาด้วยความเร็วลมมากกว่า 40 นอต และทำให้ทัศนวิสัยลดลงจนในที่สุดเรือก็เสียการควบคุมหัวเรือเกยตื้นที่กิโลเมตรที่ 151 โดยตัวเรือปิดกั้นทางเดินของคลองสุเอซโดยสิ้นเชิง เป็นเส้นทางเดินเรือที่มีสัดส่วนประมาณ 12% ของการขนส่งทั่วโลก (Associated Press, 2024) อุตสาหกรรมเลนส์แว่นตาใช้เส้นทางนี้กับการขนส่งสินค้าประเทศในทวีปยุโรป เพื่อใช้การโรงงานของประเทศแถบเอเชีย

ปี พ.ศ. 2565 เดือนกุมภาพันธ์ เกิดความขัดแย้งระหว่างรัสเซียและยูเครน ส่งผลกระทบต่อ การขนส่งทางอากาศและทางทะเลทั่วโลกของ DACHSER สำหรับการจัดส่งที่มีต้นกำเนิดหรือปลายทางในยูเครนได้ถูกระงับ นอกจากนี้เรายังไม่รับรองการขนส่งทางรถไฟระหว่างเอเชียและยุโรปอีกต่อไป เกิดการระงับการจองแบบเดียวกันนี้กับการขนส่งด้วยรถบรรทุกระหว่างเอเชียและยุโรปด้วย เหตุผลที่ใช้มาตรการเหล่านี้เนื่องมาจากเราไม่สามารถรับประกันความปลอดภัยของพัสดุของลูกค้าที่ส่งผ่านประเทศเหล่านี้ได้

จากสถานการณ์วิกฤตการณ์โลก พบว่า โซ่อุปทานของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา ผลกระทบที่ทำให้อุตสาหกรรมเลนส์แว่นตาขาดแคลนวัตถุดิบ และการส่งมอบเลนส์แว่นตาได้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า ดังนั้น ความสัมพันธ์กับกิจกรรมการปฏิบัติการที่หลากหลายของระบบการจัดการโซ่อุปทานอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา การศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งเน้นไปที่การบริหารจัดการสินค้าคงคลังของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตาในช่วงวิกฤตการณ์โลก การวิจัยนี้คาดว่าจะพบความเสี่ยงของสินค้า

คลังของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา ในช่วงวิกฤตการณ์โลก และปัจจัยที่ส่งผลต่อการควบคุมสินค้าคลังที่ดีที่สุดสำหรับอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา ในช่วงวิกฤตการณ์โลก เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นไปที่แง่มุมการจัดการสินค้าคลังที่มีความสำคัญต่อประสิทธิภาพของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา ในแง่ของต้นทุนคุณภาพ การตอบสนองลูกค้า และการควบคุมระดับสินค้าคลัง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเสี่ยงของสินค้าคลังของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา ในช่วงวิกฤตการณ์โลก
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การควบคุมสินค้าคลังในระบบโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา ในช่วงวิกฤตการณ์โลก

การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยรูปแบบการจัดการสินค้าคลังของโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา เพื่อป้องกันความเสี่ยงจากวิกฤตการณ์โลก มีแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรของการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสืบค้น จากเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

1. การจัดการสินค้าคลัง

การบริหารจัดการสินค้าคลัง เป็นส่วนสำคัญในการตัดสินใจด้านการจัดการต้นทุนขององค์กร เช่น กิจกรรมที่ต้องดำเนินการตามนโยบายการจัดการสินค้าคลังและขั้นตอนในการจัดการสินค้าคลัง เพื่อให้แน่ใจว่าสินค้าแต่ละรายการมีปริมาณที่เหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า (Hasbullah & Santoso, 2020) พื้นที่ทางกายภาพที่มีอยู่ คุณภาพผลิตภัณฑ์ การส่งคืนผลิตภัณฑ์จากผลิตภัณฑ์ที่เสียหาย และการคาดการณ์ความต้องการ สินค้าคลังเป็นสิ่งจำเป็นในต้นทุนการผลิต ความผันผวนของความต้องการของลูกค้าถือเป็นความเสี่ยงจากการคาดการณ์ที่ไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริง สินค้าคลังที่เหมาะสมจำเป็นต้องกำหนดจำนวนสินค้าคลังที่ต้องการในช่วงเวลาผ่อนผันเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า

2. การจัดการคลังสินค้า

คลังสินค้า เป็นหนึ่งในกระบวนการพื้นฐานในการจัดการโซ่อุปทานตามส่วนสำคัญของการบูรณาการในทุกกิจกรรมของโซ่อุปทาน (Hamdy et al., 2022) ดังนั้นจึงเป็นส่วนสำคัญของการดำเนินงานของผลิตภัณฑ์ เนื่องจากมีส่วนช่วยให้กระบวนการผลิตที่มีการดำเนินงานที่เหมาะสมและต่อเนื่องจนถึงกระบวนการจัดจำหน่าย (Torbacki & Kijewska, 2019) มีการค้นพบบทบาทใหม่สำหรับคลังสินค้าในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา สามารถทำให้กระบวนการในโซ่ทั้งหมดบูรณาการได้ดีขึ้นไม่เพียงแต่ในการจัดเก็บผลิตภัณฑ์เท่านั้น และสร้างการออกแบบคลังสินค้าอัจฉริยะ หรือที่เรียกว่า Warehouse 4.0 คลังสินค้าเหล่านี้ได้รับการออกแบบและดำเนินการโดยใช้หลักการพื้นฐานของ I4.0 (Zoubek &

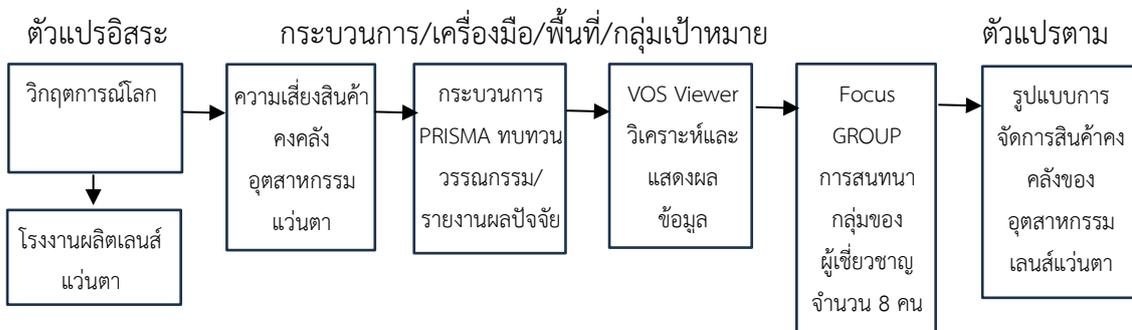
Simon, 2021) ปัจจุบันการจัดการคลังสินค้าตอบสนองความต้องการของลูกค้าในการจัดการกระบวนการคลังสินค้าทั้งหมดอย่างมีประสิทธิภาพและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกคลังสินค้า

3. ปริมาณการสั่งซื้อทางเศรษฐกิจ (EOQ)

การดำเนินธุรกิจที่มีประสิทธิภาพของบริษัทขึ้นอยู่กับความพร้อมของเครื่องมือต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการสนับสนุนการดำเนินงาน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแน่ใจว่ามีอุปกรณ์ในปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการในการปฏิบัติงานที่เหมาะสมที่สุดระดับสต็อกที่ไม่เพียงพออาจส่งผลให้การดำเนินธุรกิจหยุดชะงักและพลาดโอกาสในการทำกำไร ดังนั้นการวางแผนและควบคุมสินค้าคงคลังที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญในการรักษาระดับสต็อกให้เพียงพอและป้องกันการขาดแคลนหรือส่วนเกินเพื่อลดต้นทุนการจกเก็บผลิตภัณฑ์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนี้ คลังสินค้าสามารถบริหารจัดการเป็น 2 วิธี Economic Order Volume (EOQ) และวิธี Just-in-Time (JIT) (Lufti et al., 2022) โดยเป็นการประหยัดต้นทุนในการปรับปรุงประสิทธิภาพการจกเก็บสินค้าคงคลัง

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีของ ความเสี่ยงของการควบคุมสินค้าคงคลัง ที่มีผลกระทบต่อโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา ในสภาวะวิกฤตการณ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย รูปแบบการจัดการสินค้าคงคลังของโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา เพื่อป้องกันความเสี่ยงจากวิกฤตการณ์โลก โดยใช้วิธีการดำเนินการ 2 ขั้นตอน ดังนี้

1) การศึกษาความเสี่ยงของการควบคุมสินค้าคงคลังของอุตสาหกรรมผลิตเลนส์แว่นตาเป็นการประเมินความเสี่ยงของการควบคุมสินค้าคงคลัง มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

(1) การค้นหาปัจจัยด้านความเสี่ยง

- การระบุความเสี่ยง ขั้นตอนแรกของระยะแรกของโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา เป็นการระบุความเสี่ยงสินค้าคงคลังของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา ที่เกี่ยวกับการกำหนดโครงสร้างสินค้าคงคลัง

- การยอมรับความเสี่ยง ขั้นตอนที่สามของระยะแรกในตารางที่ 2 มีความหมายเหมือนกันกับการประเมินความไม่แน่นอน และเกี่ยวข้องกับการกำหนดโอกาสของแต่ละปัจจัยเสี่ยง ความไม่แน่นอนสามารถประเมินได้จากข้อมูลที่เป็นกลาง

(2) การประเมินความเสี่ยง ขั้นตอนแรกในระยะเวลาที่ 2 ของโซ่อุปทานและเกี่ยวข้องกัขั้นตอนย่อยของการจัดอันดับความเสี่ยงและการยอมรับความเสี่ยง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการประเมินความน่าจะเป็นตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

มูลค่าความเสี่ยงของปัจจัยเสี่ยง = ดัชนีผลกระทบความเสี่ยง x ดัชนีความน่าจะเป็นของความเสี่ยง

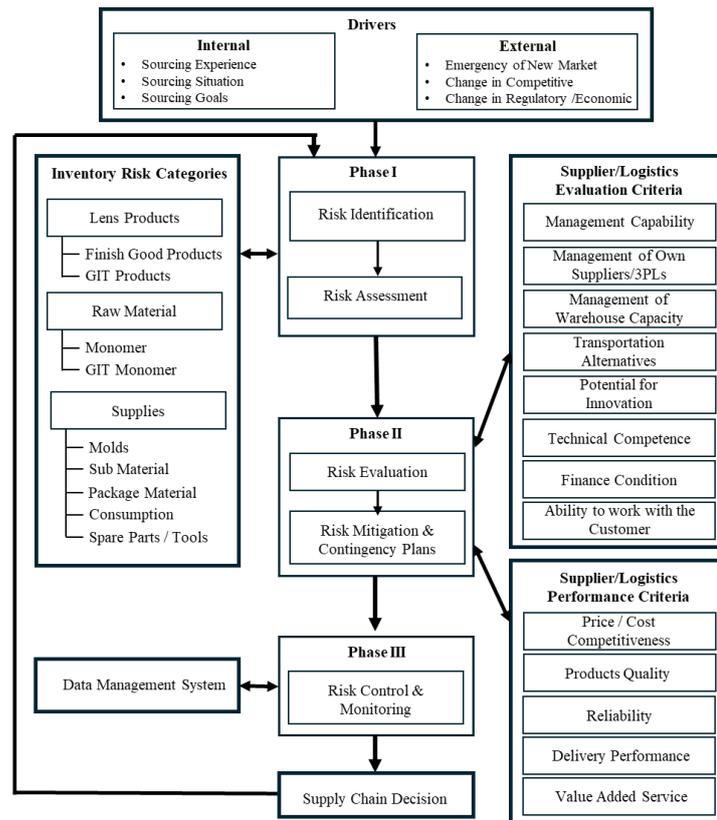
(3) แผนฉุกเฉินด้านความเสี่ยง องค์กรประกอบแผนการลดความเสี่ยงและแผนฉุกเฉิน ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ 2 (แผนภาพที่ 4) เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแผนปฏิบัติการตอบสนองต่อความเสี่ยง เพื่อควบคุมและควบคุมความเสี่ยง (การวางแผนความเสี่ยง)

(4) การควบคุมและติดตามความเสี่ยง การตรวจสอบความคืบหน้าเกี่ยวกับแผนปฏิบัติการตอบสนองต่อความเสี่ยง ที่นำไปใช้การดำเนินการแก้ไขสามารถดำเนินการได้หากเกิดการเบี่ยงเบนของมูลค่าความเสี่ยงของปัจจัยเสี่ยง เพื่อให้บรรลุประสิทธิภาพโซ่อุปทานที่ต้องการ

2) การศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (Literature Review) เป็นการการสืบค้น ศึกษา ทบทวน วิเคราะห์ สังเคราะห์และสรุป เกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย ทั้งในอดีตและปัจจุบัน เพื่อให้เกิดความชัดเจนในปัญหาที่จะทำวิจัย โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

(1) ทำการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสินค้าคงคลังของอุตสาหกรรมที่มีความใกล้เคียงกับเลนส์แว่นตา

(2) ทำการเลือกฐานข้อมูลงานวิจัย เข้าสู่กระบวนการ PRISMA โดยค้นหาปัจจัยจากฐานข้อมูลที่เผยแพร่ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ซึ่งคำค้นหาใช้ “การควบคุมสินค้าคงคลัง”, “โรงงานอุตสาหกรรม”, “วิกฤตการณ์โลก” และ “เลนส์” แผนภาพที่ 3 แสดงกระบวนการ PRISMA สำหรับการควบคุมสินค้าคงคลังที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจเลนส์แว่นตา

แผนภาพที่ 2 แสดงการประเมินความเสี่ยงของสินค้าคงคลังของอุตสาหกรรมผลิตเลนส์แว่นตา

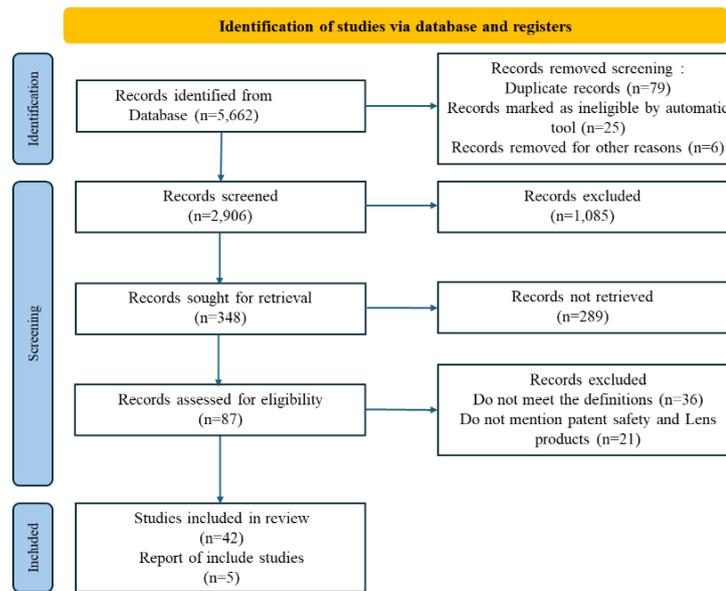
(3) ดำเนินการศึกษาวเคราะห์แนวคิด รูปแบบ การจัดการ และแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ และกระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับการควบคุมสินค้าคงคลังของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา จากข้อมูลที่ได้จากกระบวนการ PRISMA โดยใช้โปรแกรม VOS viewer

(4) สรุปและนำเสนอผลการศึกษาที่ได้ทั้งจากการศึกษาจาก VOS viewer มาทำการวิเคราะห์ โดยนำมาประเด็นที่สำคัญ และการควบคุมสินค้าคงคลังของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตาในวิกฤตการณ์โลก

3) ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ของการวิเคราะห์รูปแบบและแนวทางการควบคุมสินค้าคงคลังของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา ในวิกฤตการณ์โลก จำนวน 8 ท่าน ที่มีคุณสมบัติที่เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโลจิสติกส์อย่างน้อย 10 ปี และมีความสามารถในการบริหารจัดการในส่วนของโลจิสติกส์

4) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (Literature Review) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

5) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กระบวนการ PRISMA และโปรแกรม VOS viewer ประมวลผลปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการควบคุมสินค้าคงคลังของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา ในวิกฤตการณ์โลก

แผนภาพที่ 3 แสดง PRISMA สำหรับการควบคุมสินค้าคงคลังที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา

ผลการวิจัย

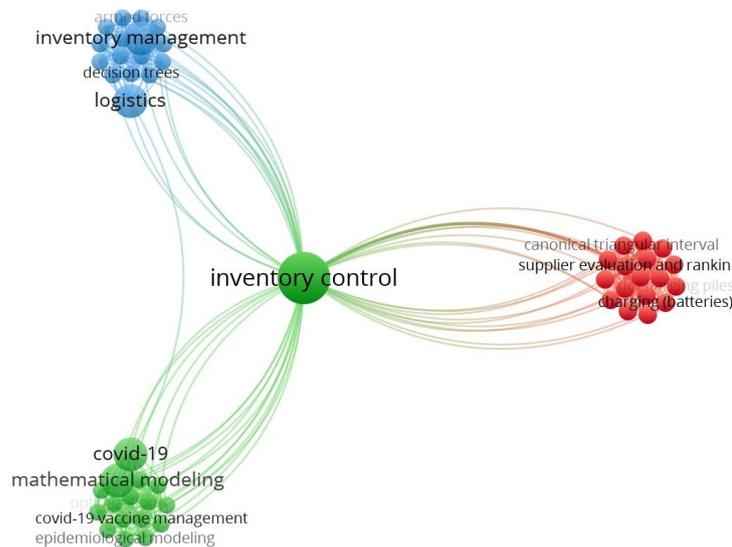
วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า ความเสี่ยงของสินค้าคงคลังของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา ในช่วงวิกฤตการณ์โลก ผลที่ได้จากการประเมินความเสี่ยงของสินค้าคงคลังของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา ได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินความเสี่ยงของสินค้าคงคลังของอุตสาหกรรมผลิตเลนส์แว่นตา

สินค้าคงคลัง	ผลที่ตามมาของความเสี่ยง	ความน่าจะเป็นความเสี่ยง	มูลค่าความเสี่ยง
เลนส์สำเร็จรูป	B	3	B3
วัตถุดิบ	B	3	B3
แม่แบบ	B	2	B2
วัสดุที่ใช้ในกระบวนการผลิต	B	2	B2
วัสดุบรรจุภัณฑ์	C	1	C1
อุปกรณ์ซ่อมแซมเครื่องจักร	C	1	C1

จากตารางที่ 1 พบว่า ความเสี่ยงที่มีความรุนแรงสูง และอาจจะก่อให้เกิดผลกระทบกับอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา ได้แก่ เลนส์สำเร็จรูป และวัตถุดิบ ที่ต้องใช้ในกระบวนการผลิตเลนส์แว่นตา ความเสี่ยงที่มีระดับรุนแรงปานกลาง ได้แก่ แม่แบบ และวัสดุที่ใช้ในกระบวนการผลิต และความเสี่ยงที่มีระดับรุนแรงน้อย ได้แก่ วัสดุบรรจุภัณฑ์ และอุปกรณ์ซ่อมแซมเครื่องจักร

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการควบคุมสินค้าคงคลังในระบบโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา ในช่วงวิกฤตการณ์โลก ผลที่ได้จากการประมวลปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมสินค้าคงคลังของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา ได้ตั้งแผนภาพที่ 4

แผนภาพที่ 4 แสดงปัจจัยการควบคุมสินค้าคงคลังของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา
ในวิกฤตการณ์โลก ด้วยโปรแกรม VOS Viewer

การวิเคราะห์ปัจจัยการควบคุมสินค้าคงคลังของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา ในวิกฤตการณ์โลก พบว่า 3 ด้านใหญ่ ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยที่ส่งผลกระทบมากที่สุดได้แก่ ผู้ผลิตวัตถุดิบ เพราะมีปัจจัยทางด้านการประเมินผู้ผลิตโดดเด่นในการประมวลผล รองลงมาเป็นการบริหารจัดการคลังสินค้าที่มีปัจจัยทางด้านโลจิสติกส์ และสุดท้ายเป็นด้านการตัดสินใจ ที่มีผลกระทบของการควบคุมสินค้าคงคลัง และแสดงให้เห็นชัดเจนในแผนภาพที่ 4 แสดงผลปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการควบคุมสินค้าคงคลังเลนส์แว่นตา ในภาวะวิกฤตการณ์โลก โดยโปรแกรม VOS Viewer ดังตารางที่ 2 เป็นการทบทวนวรรณกรรมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการควบคุมสินค้าคงคลังของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา โดยพบว่า 5 อันดับ ประกอบด้วย การเติมเต็มของสินค้า การประเมินสถานการณ์ของคลังสินค้า แผนการป้องกันอันตรายจากสิ่งแวดล้อม นโยบายการตัดสินใจ และกระบวนการดำเนินการด้านโลจิสติกส์

ตารางที่ 2 แสดงผลอัตราส่วนของปัจจัยการควบคุมสินค้าคงคลังเลนส์แว่นตาในวิกฤตการณ์โลก

No.	Keyword	Occurrences	Total link Strength	Ratio
1	Inventory Control	3	49	56%
2	Fulfillment	1	17	20%
3	Distribution Assessment	1	17	20%
4	Environment Protection	1	17	20%

5	Fuzzy Rule	1	17	20%
6	Logistics Operation	2	17	20%
7	Sensitivity Analysis	1	17	20%
8	Supplies Evaluation and ranking	1	17	20%

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการควบคุมสินค้าคงคลังของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา ในช่วงวิกฤตการณ์โลก ซึ่งเป็นการสนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ ในอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา โดยเป็นการรวมกลุ่มของกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ และเป็นการจัดกลุ่มของกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งการประเมินความเสี่ยงของปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการจัดการสินค้าคงคลังของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา สามารถจำแนกได้ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงผลปัจจัยการจัดการสินค้าคงคลังที่มีอิทธิพลต่ออุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา

Inventory Domain	Factor	Risk Triggers
Safety Stock	Inventory Management	* Cost of holding Inventory * Supplier fulfillment
	Optimization Inventory	* Operating profit impact * Products disposal from expire
Information integration	Service Level	* Loss customer * Information distortion due to sale promotions
	Socia economic condition	* Lack of effective system integration * Extensive system networking
Methodology decision	Evaluation and Ranking	* Quality of service including responsiveness * Selection of wrong partners
	Operation Planning	* Poor Quality * Higher product cost and Design changes
Products Life Cycle	Distribution assessment	* Products produced from a single source * Short life cycle and products tend
	Demand forecast	* Order fulfilment errors * Swing demand and seasonality
Logistic Management	Digital Storage	* Information infrastructure breakdown * Lack of compatibility in IT platforms among SC partners
	Site Selection	* Inventory high from kept all manufacturing * High cost of transportation
Economic condition	Logistic Operation	* Port strikes delay at port due to port capacity * Congestion Custom Clearance
	Environment Protection	* Transportation Breakdown * Border crossing or change in transportation mode

จากตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ของความเสียหายของปัจจัยการจัดการสินค้าคงคลังที่มีอิทธิพลต่ออุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการระดมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการค้นหาปัจจัยความเสี่ยงของการจัดการสินค้าคงคลัง และผลกระทบของความเสียหายที่ก่อให้เกิดภายหลังการเกิดความเสียหาย

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ความเสี่ยงของสินค้าคงคลังของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา ในช่วงวิกฤตการณ์โลก ได้แก่ ผลผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป และวัตถุดิบ ที่มีความเสี่ยงสูง ที่ต้องมีระดับสินค้าคงคลัง 3-4 MOH, รองลงมาเป็นแม่แบบและสารเคมีย่อย ที่มีระดับความเสี่ยงปานกลาง ต้องมีระดับสินค้าคงคลัง 2-3 MOH และสินค้าคงคลังอื่น ๆ ที่มีความเสี่ยงต่ำ ต้องมีระดับสินค้าคงคลัง 1.5-2 MOH สำหรับปริมาณการใช้งานของฝ่ายผลิต สำหรับความต้องการของกระบวนการผลิต และลูกค้า จะทำให้เกิดความต่อเนื่องในการจัดจำหน่ายสินค้า และไม่เสียโอกาสในการตอบสนองความต้องการแก่ลูกค้าในทุกช่วงวิกฤตการณ์โลกที่มีการเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งสอดคล้องกับ Liao et al. (2019) ที่กล่าวว่านโยบายการสั่งซื้อที่เหมาะสมที่สุดในแบบจำลองปริมาณการสั่งซื้อทางเศรษฐกิจ (EOQ) ของสินค้าที่มีความสำคัญสูง จะสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ ซึ่งมีความสำคัญในการบริหารจัดการระดับของสินค้าในคลังเพื่อป้องกันการขาดแคลนของสินค้าต่อความต้องการของลูกค้า

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อควบคุมสินค้าคงคลังในระบบโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตาในช่วงวิกฤตการณ์โลก ซึ่งประกอบด้วย ดังนี้ 1) การเติมเต็มของสินค้าคงคลัง 2) การประเมินสถานการณ์ของคลังสินค้า 3) แผนการป้องกันอันตรายจากสิ่งแวดล้อม และ 4) นโยบายการตัดสินใจ เป็นการประเมินสถานการณ์และการใช้เครื่องมือต่าง ๆ ที่จะช่วยในการตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับ Pescaroli et al. (2023) ที่กล่าวว่าการจัดการความเสี่ยงเชิงระบบในการจัดการเหตุฉุกเฉิน ความยืดหยุ่นขององค์กร และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และนอกจากนี้ยังพบว่า การบริหารจัดการควบคุมสินค้าคงคลังของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา ในช่วงวิกฤตการณ์โลก ซึ่งสามารถจำแนกประเภทออกได้เป็น 6 ประเภท ดังนี้

S : Safety Stock เป็นการแผนปริมาณสินค้าที่มีความความปลอดภัยกับความต้องการของลูกค้า และศูนย์กระจายสินค้า ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดการสินค้าคงคลัง การพึ่งพาเครื่องจักร และการเพิ่มประสิทธิภาพสินค้าคงคลัง ซึ่งมีความสอดคล้องกับ Khan et al. (2022) กล่าวว่า สินค้าคงคลังสำหรับสินค้าที่เน่าเสียง่ายพร้อมการชำระเงินขั้นสูง ต้นทุนการถือครองตามเวลาเชิงเส้น โดยต้องมีการบริหารจัดการระดับของสินค้าที่เหมาะสม และไม่เกิดของเสียในการจัดเก็บสินค้าที่มากจนเกินไป

I : Information integration เป็นการบูรณาการข้อมูลเกี่ยวข้องกับหน่วยงานผู้ให้บริการ Hospital & Eyecare และหน่วยงานซัพพลายเออร์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับระดับการบริการและภาวะเศรษฐกิจ

สังคม ความเสี่ยงหลักที่ส่งผลกระทบต่อเครือข่ายด้านการสื่อสาร การสูญเสียลูกค้าและการสูญเสียข้อมูลในช่วงส่งเสริมการขาย รวมทั้งความกังวลเกี่ยวกับเครือข่ายข้อมูลในเชิงพาณิชย์และการตลาด

M : Method Decision เป็นการตัดสินใจด้านระเบียบวิธีเกี่ยวข้องกับหน่วยงานซัพพลายเออร์และหน่วยงานการผลิต ซึ่งเกี่ยวข้องกับการประเมินและการจัดอันดับ (ซัพพลายเออร์และลูกค้า) รวมทั้งการวางแผนการปฏิบัติงานสำหรับการตัดสินใจ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ Utama et al. (2020) กล่าวว่า การประเมินประสิทธิภาพของการจัดซื้อจัดจ้างในอุตสาหกรรมการผลิตพลาสติก

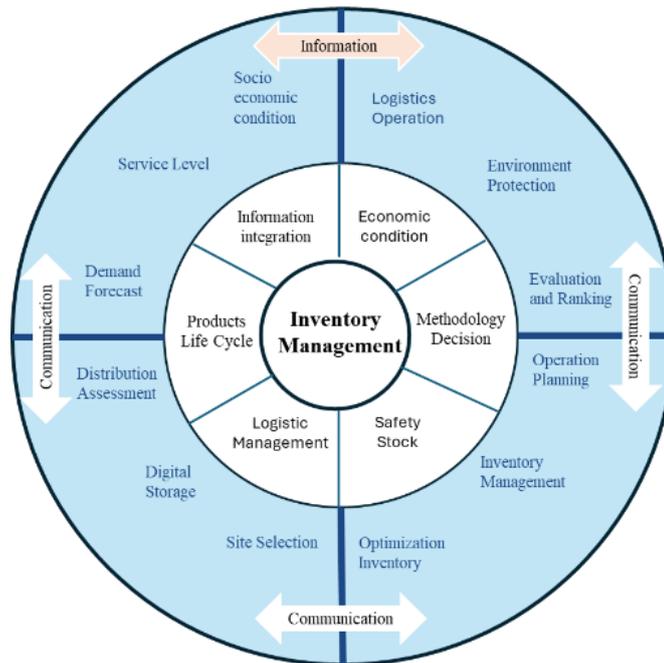
P : Products Life Cycle เป็นการเกี่ยวข้องกับหน่วยงานการจัดจำหน่าย และหน่วยงานผู้ให้บริการโรงพยาบาลและดวงตา ต้องมีการประเมินการจัดจำหน่ายพร้อมแนวโน้มความต้องการของลูกค้า และมีวงจรชีวิตสั้นเนื่องจากเลนส์แว่นตาหมดอายุ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ Paul et al. (2021) ผลกระทบของอุปสงค์ที่อ่อนไหวต่อราคา ความเสี่ยงของระยะเวลาเครดิต และรอบเวลาที่เหมาะสมสำหรับการผลิต ซึ่งจะมีผลกระทบต่อสินค้าคงคลังที่เสื่อมลง

L : Logistics Management เป็นการจัดการโลจิสติกส์เกี่ยวข้องกับหน่วยงานการผลิตและหน่วยงานการกระจายสินค้า ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดเก็บข้อมูลดิจิทัล เพื่อรองรับความต้องการของลูกค้าทั่วโลก และลดความเสี่ยงที่มีผลกระทบจากโครงสร้างพื้นฐานข้อมูล ซึ่งมีความสอดคล้องกับ Asuelimen et al. (2020) ที่ได้กล่าวว่า การประเมินความปลอดภัยอย่างเป็นทางการของการปฏิบัติงานของเรือสำรวจแผ่นดินไหว โดยผสมผสานการวิเคราะห์เมทริกซ์ความเสี่ยงและแผนผังข้อบกพร่อง

E : Economics Condition เป็นภาวะเศรษฐกิจเกี่ยวข้องกับหน่วยงานของผู้ให้บริการโรงพยาบาลและดวงตา และหน่วยงานซัพพลายเออร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์และการปกป้องสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีความสอดคล้องกับ Lotfi et al (2022) กล่าวว่า โชนุญค่าระดับโลกและการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งภาวะเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อการบริหารและการดำเนินกิจกรรมของโซ่อุปทานภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะเศรษฐกิจ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษา รูปแบบการจัดการสินค้าคงคลังของโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา เพื่อป้องกันความเสี่ยงจากวิกฤติการณ์โลก พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุป เป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 5 แสดงการจัดการสินค้าคงคลังของโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตาเพื่อ
ป้องกันความเสี่ยงจากวิกฤติการณ์โลก

จากแผนภาพที่ 5 จากการศึกษาผลการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา เพื่อป้องกันวิกฤติการณ์โลก มีความสัมพันธ์กับ 6 โดเมน และ 13 ปัจจัย ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมสินค้าคงคลังเพื่อป้องกันความเสี่ยงกับธุรกิจเลนส์แว่นตา ประกอบด้วย 4 หน่วยงาน ได้แก่ หน่วยงานซัพพลายเออร์ หน่วยงานการผลิต หน่วยงานคลังสินค้า และหน่วยงานผู้ให้บริการแก่ลูกค้า ได้แก่ โรงพยาบาลหรือการดูแลดวงตา ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกระบวนการดำเนินการในช่วงวิกฤติการณ์โลก โมเดล SIMPLE เป็นกระบวนการขับเคลื่อนหลักที่มีการจัดการโซ่อุปทาน

สรุป

การควบคุมสินค้าคงคลังและตรวจสอบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา ในภาวะวิกฤติทั่วโลก ในหัวข้อแรก พิจารณากลยุทธ์การเพิ่มประสิทธิภาพสินค้าคงคลังเลนส์แว่นตาเพื่อจัดการต้นทุนสินค้าคงคลังในฟังก์ชันการจัดการโซ่อุปทาน และร่วมมือกับทีมการวางแผนตลาด อย่างใกล้ชิดเพื่อรองรับความต้องการของลูกค้าและปรับปรุงประสิทธิภาพการคาดการณ์ ประการที่สอง การค้าและการตลาด โดยมีคำสั่งซื้อรายไตรมาสและตามฤดูกาลกับความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งพิจารณาสินค้าคงคลังที่มีการกระจายภูมิภาคเพื่อสร้างต้นทุนในการถือ

ครองกลยุทธ์ ประการที่สาม รูปแบบการควบคุมสินค้าคงคลังเลนส์แว่นตาโดยใช้การศึกษาในช่วงวิกฤตการณ์โลกที่ได้กล่าวถึงหัวข้อนี้ก่อนหน้า ผู้เขียนได้ศึกษาข้อมูลนี้สามารถนำไปใช้งานจริงกับการจัดการโซ่อุปทานเลนส์แว่นตา และประการที่สี่ เป้าหมายการจัดการสินค้าคงคลังขัดแย้งกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของฝ่ายบริหารอย่างไร มักมีความขัดแย้งระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก 3 ฝ่าย ได้แก่ ผู้บริโภค กลุ่มการจัดจำหน่ายในระดับภูมิภาค และกลุ่มการผลิต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ความเสี่ยงของสินค้าคงคลังในอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตาในช่วงวิกฤตการณ์โลก สามารถไปประยุกต์ใช้งานกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ การจัดการสินค้าคงคลังของโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตาเพื่อป้องกันความเสี่ยงจากวิกฤตการณ์โลก ด้วยกระบวนการ SIMPLE เพื่อให้โซ่อุปทานของอุตสาหกรรมอื่น ๆ เพื่อไม่ให้เกิดการขาดแคลนสินค้าแก่ลูกค้าในทุกช่วงเวลาของการจัดจำหน่ายสินค้า

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ การจัดการสินค้าคงคลังของโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตาเพื่อป้องกันความเสี่ยงจากวิกฤตการณ์โลก ในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับการพยากรณ์หรือความต้องการของลูกค้า/ผู้บริโภค ภายหลังจากวิกฤตการณ์ที่เกิดการเปลี่ยนแปลง

เอกสารอ้างอิง

- Associated Press. (2024, Jan 18th). Panama Canal Traffic Cut by More Than a Third Because of Drought. <https://apnews.com/article/panama-canal-global-trade-routes-drought-climate-change>
- Asuelimen, G., Davis, E.B., Wang, J., Yang, Z., & Matellin, D.B. (2020). Formal Safety Assessment of a Marine Seismic Survey Vessel Operation, Incorporating Risk Matrix and Fault Tree Analysis. *Journal of Marine Science and Application*, 155–172. <https://doi.org/10.1007/s11804-020-00136-4>
- Das, K. (2021, Mar 30th). Explained: How much did Suez Canal blockage cost world trade. <https://www.indiatoday.in/business/story/explained-how-much-did-suez-canal-blockage-cost-world-trade-1785062-2021-03-30>
- Hamdy, W., Al-Awamry, A., & Mostafa, A. (2022). Warehousing 4.0: A proposed system of using node-red for applying internet of things in warehousing. *Journal of Sustainable Futures*, 4(1). <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2666188822000065>

- Hasbullah, H., & Santoso, Y. (2020). Overstock improvement by combining forecasting, EOQ and ROP. *Journal Penelitian dan Aplikasi Sistem & Teknik Industri (PASTI)*, 14(3), 230-242. <https://download.garuda.kemdikbud.go.id/article.php?article=2204345>
- Khan, M.G., Ul Huda, N., & Zaman, U.K.U. (2022). Smart Warehouse management System: Architecture, Real-Time Implementation and Prototype design Machine. *Knowledge Machines*, 10(2). <https://doi.org/10.3390/machines10020150>
- Liao, J.J., Huang, KN., Chung, KJ., Lin, SD., Chuang, ST., & Srivastava, HM. (2019). Optimal ordering policy in an economic order quantity (EOQ) model for non-instantaneous deteriorating items with defective quality and permissible delay in payments. *Serie A. Matematicas*, 41(114), 1–26. <https://www.researchgate.net/publication/338009336>
- Lufti, I., Jakfat, H., Muhammad, K., & Mu'min, R. (2022). The Integration Of Business Process Reengineering And Snell X's Enterprise Resource Planning For Efficiency And Effectiveness: A Case Study Of Cosmetics And Household Sub Sector Companies. *Social Science Journal*, 12(4), 1767-1772. <https://resmilitaris.net/uploads/paper/3b5598d73c36a2521efae2e6e8640427.pdf>
- Paul, A., Pervin, M., Kumar Roy, S., Wilhelm Weber, G., & Mirzazadeh, A. (2021). Effect of price-sensitive demand and default risk on optimal credit period and cycle time for a deteriorating inventory model. *RAIRO-Oper. Res*, 55(1), S2575–S2592. <https://doi.org/10.1051/ro/2020108>
- Pescaroli, G., Guida, K., Reynolds, J., Pulwarty, R.S., Linkov, I., & David, A. (2023). Managing systemic risk in emergency management, organizational resilience and climate change adaptation. *Disaster Prevention and Management*, 32(1), 234-251. <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/DPM-08-2022-0179/full/html>
- Torbacki, W., & Kijewska, K. (2019). Identifying Key Performance Indicators to be used in Logistics 4.0 and Industry 4.0 for the needs of sustainable municipal logistics by means of the DEMATEL method. *Transportation Research Procedia*, 39(1), 534-543. <https://doi.org/10.1016/j.trpro.2019.06.055>

- Utama, D M., Baroto, T., Ibrahim, M.F., & Widod, D.S. (2020). Evaluation of Supplier Performance in Plastic Manufacturing Industry: A Case Study, *Journal of Physics: Conference Ser.* 1845 012016. <https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1742-6596/1845/1/012016/pdf>
- Zoubek, M., & Simon, M. (2021). A Framework for a Logistics 4.0 Maturity Model with a Specification for Internal Logistics. *MM Science Journal*, 14(3), 4264–4274. <http://hdl.handle.net/11025/46966>

รูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตของนักศึกษา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

THE MODEL FOR ENHANCING THE GROWTH MINDSET FOR STUDENTS

RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY SUVARNABHUMI

นันทยา คงประพันธ์, สุภาวดี เผือกฟัก, พรทิพย์ ช่วยเพล*, อุทุมพร เรืองฤทธิ์ และมนพัฒน์ บุญยะบุรณะ
Nuntaya Kongprapun, Supawadee Phueafak, Phornthip Chuayphen, Uthumporn Rueangrit and Monnapat Bunyaburana

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

*Corresponding Author E-mail: phornthip.c@rmutsb.ac.th

Received August 30, 2024; Revised September 30, 2024; Accepted October 2, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) รูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ 2) ผลการพัฒนากรอบความคิดเติบโตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ และ 3) ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีผลต่อรูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต การวิจัยนี้เป็นการศึกษาแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) นักศึกษาที่กำลังศึกษาชั้นปี 1 ปีการศึกษา 2566 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ จำนวน 400 คน และ 2) ได้มาจากนักศึกษาที่มีคะแนนประเมินจากแบบวัดระดับกรอบความคิดเติบโตมีผลการประเมินเฉลี่ยน้อยกว่า 5 (จากมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ) โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดกรอบความคิดเติบโตและชุดฝึกรูปแบบเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ

ผลการวิจัย พบว่า คะแนนหลังการใช้รูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับผลการพัฒนากรอบความคิดเติบโตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ มีค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพ 81.23/84.65 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และนักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, $S.D. = 0.42$) ผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพต่อการนำไปเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตของนักศึกษา ซึ่งส่งต่อการจัดกิจกรรมเรียนรู้ที่เหมาะสมและพัฒนาผู้เรียนเป็นบัณฑิตนักปฏิบัติที่พึงประสงค์ในอนาคต

คำสำคัญ: รูปแบบการเสริมสร้าง, กรอบความคิดเติบโต, นักศึกษา

Abstract

This article aimed to study: 1) The model for enhancing the growth mindset for Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi students; 2) The results of developing a model for enhancing the growth mindset of Rajamangala University of Technology students and 3) the students' satisfaction that affects the model for enhancing the growth mindset. This research used mixed research method which the sampling was divided into 2 groups as follows: 1) 400 first-year students in the academic year 2023 at Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi, and 2) 30 students whose scores from the growth mindset scale had an average evaluation score of less than 5 (from a 6-point rating scale) by purposive selection. Data were analyzed by mean, standard deviation and repeated measures analysis of ANOVA.

The research results found that the scores after using the growth mindset enhancement model were significantly higher than before using the growth mindset enhancement model at a statistical significance level of 0.05. For the results of the growth mindset enhancement model development for students of Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi, the average efficiency was 81.23/84.65, which was higher than the set criteria. Students were satisfied with the growth mindset enhancement model, with the highest overall level ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.42). The results of this research reflected that the developed mindset enhancement model is effective in enhancing the growth mindset of students. This finding affects the organization of appropriate learning activities and develops students into desirable graduates and practitioners in the future.

Keywords: The Model for Enhancing, Growth Mindset, Students

บทนำ

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวข้าม “สาระวิชา” ไปสู่การเรียนรู้ “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” (21st Century Skills) ซึ่งอาจารย์จะไม่ได้เป็นเพียงผู้สอนเท่านั้น แต่ต้องให้นักศึกษาเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยอาจารย์จะออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งกระแสสังคมปัจจุบัน คนเจนเอเรชันยุคใหม่จำเป็นต้องอย่างยิ่งต้องมีทักษะในการเรียนรู้และปรับตัวที่สูง เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทุกรูปแบบ (ขวัญชัย ขั้วนา และธารทิพย์ ขั้วนา, 2562) แต่อย่างไรก็ตามมุมมองของคนไทยยังให้ความสำคัญกับ “ความฉลาด” ซึ่งเป็นตัวชี้วัดของความสามารถทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการประสบ

ความสำเร็จในชีวิต จะเห็นได้ว่าปัจจุบันการศึกษาไทยในระดับอุดมศึกษาเกิดการแข่งขันที่สูงและสร้างความกดดันให้กับผู้เรียนอย่างมาก เนื้อหาที่ซับซ้อนและหลากหลาย งานที่มีความยุ่งยาก เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความท้อแท้และแรงจูงใจในการเรียนต่ำ ส่งผลให้เกิดปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ตามมา เช่น การจ้างเรียน การคัดลอกผลงานหรือแม้กระทั่งทุจริตในการสอบแทนความพยายามด้วยตนเอง เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียน (Hong and others, 1999 : Dweck, 2010) การสร้างความเชื่อแบบกรอบความคิดเติบโต จึงสำคัญต่อการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยเฉพาะนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิที่จะต้องมีความเชี่ยวชาญในศาสตร์เฉพาะตน เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีสภาพการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างกันไป และสามารถปรับแก้ปัญหาสถานการณ์เฉพาะหน้าได้

ดังนั้นกระบวนการปรับเปลี่ยนทัศนคติของนักศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามคุณลักษณะของนักศึกษาที่ดีตรงตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย จะต้องเริ่มที่การเปลี่ยนความคิด ความเชื่อของนักศึกษาให้มีลักษณะแบบกรอบความคิดเติบโต เพราะนักศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยเฉพาะระดับชั้นปีต้น ๆ ได้เปลี่ยนสภาพจากนักเรียนที่มีครูคอยดูแลมาสู่สภาพที่มีความเป็นอิสระในตนเองสูง นักศึกษาต้องกำกับดูแลตนเองในเรื่องของการเรียนรู้ เห็นคุณค่าของเป้าหมายที่จะนำไปสู่ทางแห่งความสำเร็จและได้รับการหนุนเสริมจากสภาพแวดล้อมที่ดี นักศึกษาก็จะมีแรงจูงใจต่อการเรียนการพัฒนานักศึกษาให้เกิดความคิด ความเชื่อแบบกรอบความคิดเติบโตนั้น มีความสำคัญต่อตัวนักศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะเมื่อนักศึกษามีมุมมองและทัศนคติต่อการเรียนรู้และอุปสรรคเปลี่ยนไป ไม่เพียงส่งผลดีต่อการพัฒนาตัวนักศึกษาเอง ยังส่งผลต่อมหาวิทยาลัยอีกด้วย ซึ่งการส่งเสริมกรอบความคิดเติบโตให้กับนักศึกษาจะเป็นแรงจูงใจให้นักศึกษา ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีความอดทน พยายามที่จะเรียนรู้ และฝึกฝนเพื่อพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา เพราะเชื่อว่าตนเองสามารถพัฒนาได้ ทั้งนี้ กรอบความคิดเติบโตไม่ได้มีผลต่ออิทธิพลในการเรียนรู้เท่านั้น สอดคล้องกับการศึกษาของ King (2012) แสดงให้เห็นว่ากรอบความคิดเติบโตมีความสัมพันธ์กับอารมณ์และสุขภาพจิตของนักศึกษาอีกด้วย โดยนักศึกษาที่มีกรอบความคิดเติบโตจะมีความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างราบรื่น เนื่องมาจากการมีสุขภาพจิตที่ดี และการปรับตัวที่มีประสิทธิภาพ ยิ่งไปกว่านั้นการศึกษาของ Aronson, et. al. (2002) พบว่า นักศึกษาได้รับการส่งเสริมกรอบความคิดเติบโตมีความสุขในการเรียน (Enjoy Academic) และเห็นว่าการศึกษาคือสิ่งสำคัญ (Academics are Important) ดังนั้นการส่งเสริมกรอบความคิดเติบโต นับว่าเป็นการเสริมสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ให้แก่นักศึกษา ประกอบกับปัจจุบันปัญหาที่พบคือนักศึกษาส่วนใหญ่เริ่มหมดความสนใจหรืออยากรู้ อยากเห็นชีวิตในมหาวิทยาลัย พยายามหนีห่างจากการเรียนรู้ให้มากที่สุด ทั้งที่เป็นวัยที่ควรเผชิญความท้าทายที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในชีวิตและเป็นช่วงเวลาที่เขาประเมินตัวเองอย่างหนักด้วยกรอบความคิดเติบโต นักศึกษาที่มีกรอบความคิดจำกัดจะรู้สึกแตกตื่นและหาที่กำบัง ซึ่งเป็นการแสดงถึงแรงจูงใจและผลการเรียนที่ต่ำลง (Dweck, 2007) นักศึกษา

ที่จัดกรอบความคิดให้ตัวเองเป็นแบบจำกัดจะส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ ปิดกั้นความสามารถของตนเองเพียงเพราะเชื่อว่าตนเองทำไม่ได้ หรือกลัวที่ทำแล้วดูแย่ในสายตาคนอื่น ไม่กล้าที่จะพัฒนาตนเอง ไม่พร้อมที่จะพยายามต่อสู้กับปัญหา ทั้งหมดนี้จึงเป็นเหตุให้นักศึกษาที่อยู่ในกรอบความคิดแบบจำกัด มีปัญหาในการเรียน ส่งผลต่อความสำเร็จและอนาคตที่ดีของพวกเขาได้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนกรอบความคิดของเด็กกลุ่มนี้ให้เกิดเป็นกรอบความคิดแบบเติบโต เพื่อให้พวกเขาสามารถก้าวข้ามสิ่งกีดกั้นความสามารถและมุ่งสู่ความสำเร็จในอนาคตได้

กรอบความคิดแบบเติบโตเป็นคุณลักษณะที่สำคัญสำหรับผู้เรียนในยุคปัจจุบัน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกในบริบทปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านการปรับตัวต่อบริบทการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงไป การปรับตัวในการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมถึงปัญหาด้านสุขภาพจิตที่เกิดขึ้น ดังนั้น การเตรียมความพร้อมสำหรับผู้เรียนให้เป็นผู้ที่สามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่ผันผวนจึงเป็นสิ่งสำคัญ จากที่กล่าวมาข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ตามองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบของ Dweck (2007) ผ่านรูปแบบของกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นตามขั้นตอนรูปแบบ SPASA (ธนะดี สุริยะจันทร์หอม, 2561) เพื่อให้ให้นักศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ใฝ่เรียนรู้ รักในงานท้าทาย พร้อมยืดหยุ่นต่อปัญหาและอุปสรรค มองความผิดพลาดเป็นโอกาสในการเรียนรู้ นำความรู้ความสามารถกลับไปพัฒนาตนเองและการประกอบวิชาชีพในอนาคตได้อย่างยั่งยืนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
2. เพื่อศึกษาผลการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีผลต่อรูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับกรอบแนวคิดเติบโต

คณะผู้วิจัยศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ครอบคลุมในประเด็นและเนื้อหาที่สำคัญสำหรับการพัฒนากรอบความคิดเติบโต ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ความหมายของกรอบความคิดเติบโต

พฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถของแต่ละบุคคลในการเรียนรู้ ระบบความคิด ทักษะทางปัญญา ทักษะคิด ความเชื่อ ตลอดจนความสามารถพิเศษ บุคลิกภาพ การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง และประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อนำพาไปสู่ความสำเร็จได้ (สุพิน ใจแก้ว, 2563)

ความสำคัญของกรอบความคิดเติบโต

กรอบความคิดเติบโต เป็นสิ่งที่มีบทบาทในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งในด้านกระบวนการเรียนรู้ การจัดการปัญหาบุคลิกภาพและการปรับตัว ดังนั้น กรอบความคิดเติบโตจึงนับเป็นสิ่งสำคัญที่ก่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพ อันนำไปสู่การประสบความสำเร็จในชีวิตต่อไป

ทฤษฎีของกรอบความคิดเติบโต

ทฤษฎีของกรอบความคิดเติบโต จะประกอบด้วยทฤษฎีแห่งตน (Self-Theory) เป็นทฤษฎีที่สร้างแรงจูงใจ และมี 2 ทฤษฎีย่อย (Dweck, 2016) ได้แก่ ทฤษฎีของสติปัญญาแบบคงที่และทฤษฎีที่เชื่อว่าความสามารถสติปัญญาเพิ่มขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงได้ บุคคลที่มีความเชื่อตามแนวทฤษฎีนี้จะมีลักษณะความคิดความเชื่อที่ทุกคนนั้นมีความพยายาม และถ้าได้รับคำแนะนำที่ดีก็สามารถเพิ่มพูนสติปัญญาและความสามารถได้ เห็นคุณค่าของการเรียนมากกว่าการชื่นชมความฉลาดตระหนักรู้ในความท้าทายและความพยายาม และให้ความผิดพลาดเป็นหนทางสู่ความชำนาญการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่กับงานใหม่ ๆ มีความพยายามในการทำบางสิ่งบางอย่าง เพื่อให้เกิดทักษะและได้ใช้ความรู้อย่างแท้จริง

องค์ประกอบของกรอบความคิดเติบโต

จากการศึกษาองค์ประกอบกรอบความคิดเติบโต ของ Dweck (2007) สอดคล้องกับ ธนะดี สุริยะจันทร์หอม (2561) ได้สังเคราะห์องค์ประกอบของกรอบความคิดเติบโต จากทฤษฎีของนักจิตวิทยาต่าง ๆ ซึ่งได้สรุปถึงบุคคลที่มีกรอบความคิดเติบโต จะมีลักษณะที่สำคัญทั้งหมด 6 องค์ประกอบดังนี้

1. มองว่าความสามารถทางปัญญาพัฒนาได้ (Belief about Intellectual Ability)

หมายถึง การที่นักศึกษารู้ว่าความสามารถในการเรียนรู้ ความสามารถในการคิด ความถนัดและความสามารถพิเศษเป็นสิ่งที่ไม่ถาวรสามารถพัฒนาหรือสร้างได้โดยการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ การฝึกฝนซ้ำ ๆ ในเรื่องนั้นอย่างหนักจะส่งผลให้เซลล์สมองสร้างเครือข่ายแตกแขนงเชื่อมต่อกันมากขึ้นทำให้เกิดเป็นความสามารถใหม่รวมถึงคิดและทำสิ่งนั้นได้เร็วขึ้น

2. ต้อนรับความท้าทาย (Embrace Challenges)

หมายถึง การที่นักศึกษาพร้อมในการเรียนรู้และลองทำสิ่งใหม่ไม่ปฏิเสธงานที่ยากงานที่ไม่ถนัดหรือแม้แต่งานที่มีบุคคลอื่น ๆ คิดว่าไม่มีทางทำได้สำเร็จหรือเป็นสิ่งที่เป็นไปได้แต่ก็จะกระทำสิ่งนั้น ๆ ด้วยความรักในการเรียนรู้และสนุก

กับการแสวงหาโอกาสในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพราะรับรู้ว่าจะงานยากหรืองานที่ท้าทายเป็นสิ่งที่น่าสนใจ และจะสร้างโอกาสที่จะทำให้เกิดการพัฒนา

3. ยืนหยัดแม้จะเผชิญกับความพ่ายแพ้ (Persist in the Face of Setbacks) หมายถึง การที่นักศึกษาแสดงออกซึ่งการไม่ยอมแพ้มีความมุ่งมั่นไม่ละทิ้งเมื่อเผชิญกับความผิดพลาดไม่ล้มเลิกงานที่ยังไม่สำเร็จตามเป้าหมาย มีกำลังใจเกิดแรงผลักดันในการแสวงหาแนวทางและวิธีการใหม่ ๆ มาแก้ปัญหา มองเห็นความผิดพลาดเป็นโอกาสในการเรียนรู้ ไม่กลัวความล้มเหลวโดยสิ่งที่เกิดขึ้นอาจจะยังไม่บรรลุเป้าหมายแต่นักศึกษาครูก็มีความยืนหยัดที่จะพาตนเองให้บรรลุตามเป้าหมายโดยไม่กล่าวโทษบุคคลอื่นหรือสิ่งแวดล้อม

4. มองว่าความพยายามทำให้เกิดการเรียนรู้ (See Effort as the Path to Mastery) หมายถึง การที่นักศึกษาเชื่อและรับรู้ว่าการพยายามเป็นกระบวนการสำคัญที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ความเชี่ยวชาญเข้าใจว่าการทุ่มเทและความตั้งใจในการทำอย่างต่อเนื่องคือ วิธีที่จะได้มาซึ่งความรู้ ความเข้าใจและเกิดเป็นความสามารถขึ้นมา นักศึกษาครูจึงเพิ่มความพยายามในการเรียนรู้แสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความมุ่งมั่น ทุ่มเทมีการฝึกฝนอย่างหนักเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

5. เรียนรู้จากคำวิพากษ์วิจารณ์ (Learn from Criticism) หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมของนักศึกษาที่แสดงออกซึ่งการยอมรับต่อการถูกตำหนิหรือการได้รับข้อเสนอแนะจากบุคคลอื่นในเรื่องของการเรียนและการทำงาน พร้อมทั้งสามารถนำข้อมูลที่ได้รับมาพิจารณาประโยชน์และทำการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องนั้นให้ดีขึ้น

6. หาบทเรียนและแรงบันดาลใจจากความสำเร็จของผู้อื่น (Success of Others) หมายถึง การที่นักศึกษาแสดงถึงความสนใจในการศึกษาประวัติแนวทางการทำงานแนวความคิดและประสบการณ์ของบุคคลที่ประสบความสำเร็จมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองในด้านการศึกษามูลนิธิภาพแนวคิดในการทำงานและการสอน

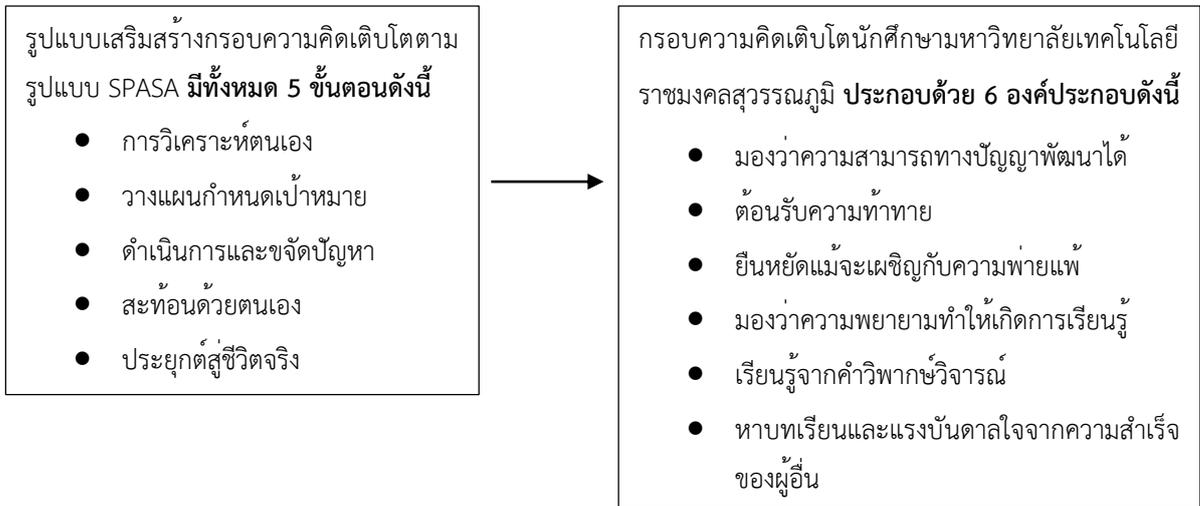
กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง รูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน คณะผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ตัวแปรอิสระและตัวแปรตามเป็นกรอบแนวคิดงานวิจัยดังต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) โดยมุ่งอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชชมงคลสุวรรณภูมิ สำหรับรายละเอียดของวิธีการดำเนินการวิจัย มีดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาที่กำลังศึกษาชั้นปี 1 ปีการศึกษา 2566 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชชมงคลสุวรรณภูมิ ประกอบด้วย 4 ศูนย์พื้นที่ จำนวนทั้งสิ้น 1,990 คน (สำนักงานส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน, 2566) โดยคณะผู้วิจัยการกำหนดขนาดตัวอย่างคำนวณจากสูตร Krejcie & Morgan ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อทำการประเมินด้วยแบบวัดกรอบความคิดเติบโต

ผู้ให้ข้อมูลสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ นักศึกษาที่มีคะแนนประเมินจากแบบวัดระดับกรอบความคิดเติบโต มีผลการประเมินเฉลี่ยน้อยกว่า 5 (จากมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ) โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selective) และตามความสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย รวมทั้งสิ้น 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. แบบวัดกรอบความคิดเติบโต ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบและนิยามองค์ประกอบของกรอบความคิดเติบโต พร้อมกับประยุกต์ใช้แบบวัดกรอบความคิดเติบโต จากงานวิจัย

ของคณะศรีสุริเยจันทร์หอม (2561) ซึ่งสร้างเป็นแบบวัดกรอบความคิดเติบโต จำนวน 60 ข้อ หลังจากนั้นทำการทดสอบความมั่นคงตามเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์รายข้อ (Index of Item-Objective congruence: IOC) ซึ่งจะต้องมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม และทำการทดสอบความเชื่อถือได้ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักศึกษา จำนวน 30 ชุด เพื่อหาความเที่ยงตรง (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficients) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งแบบวัดนี้มีสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.912

2. ชุดฝึกรูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ เป็นเครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพ ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation)

3. แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต จำนวน 15 ข้อ โดยทำการทดสอบความมั่นคงตามเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์รายข้อ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ซึ่งจะต้องมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม ต่อจากนั้นทดสอบความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักศึกษา จำนวน 30 ชุด เพื่อหาความเที่ยงตรง (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficients) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งแบบวัดนี้มีสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.865

การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิเลขที่โครงการ IRB-RUS-2566-042 ซึ่งคณะผู้วิจัยจะขอความยินยอมจากกลุ่มตัวอย่างโดยตรงผ่านการลงนามเข้าร่วมโครงการวิจัยดังกล่าว ข้อมูลจะถูกปกปิดและเก็บรักษาไว้เป็นความลับ การนำเสนอผลการศึกษาในภาพรวม

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

คณะผู้วิจัยได้กำหนดการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ หลังจากได้รับแบบสอบถามครบตามจำนวน ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดไปทำการตรวจสอบความถูกต้อง การลงรหัส และประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ เพื่อทำการคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์การนำเสนอและสรุปผลการวิจัย ได้แก่ 1) สถิติเชิงพรรณนา ซึ่งจะประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน และ

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายค่าประสิทธิภาพ E1/E2 ของรูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ 80/80 โดยตัวเลข 80 ตัวแรก (E1) คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการซึ่งได้จากร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักศึกษา ในการทำกิจกรรมระหว่างฝึกรอบรูปแบบเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต และตัวเลข 80 ตัวหลัง (E2) คือ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ซึ่งได้จากร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักศึกษาในการทำกิจกรรมระหว่างฝึกรอบรูปแบบเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต และ 2) สถิติเชิงอนุมาน ซึ่งจะวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated Measure ANOVA เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างก่อนใช้ หลังใช้และระยะติดตามผล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหาที่บันทึกในสมุดบันทึกของนักศึกษ และสังเคราะห์เนื้อหา โดยพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบของแต่ละกิจกรรมของนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า คะแนนกรอบความคิดเติบโตของนักศึกษาก่อนการใช้รูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต และหลังการใช้รูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยกรอบความคิดเติบโตหลังการใช้รูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยกรอบความคิดเติบโต ก่อนการใช้รูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต (ดังตารางที่ 1 และ 2)

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนกรอบความคิดเติบโตของนักศึกษาก่อนใช้ หลังใช้ และติดตามผลรูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต

กรอบความคิดเติบโต(Growth Mindset)	ก่อน		หลัง		ติดตามผล	
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D
1. องค์กรประกอบมองว่าความสามารถทางปัญญาพัฒนาได้	4.82	0.40	5.21	0.26	5.23	0.25
2. องค์กรประกอบต้อนรับความท้าทาย	4.25	0.56	5.01	0.31	5.05	0.33
3. องค์กรประกอบยึดหยุ่นจะเผชิญกับความพ่ายแพ้	4.53	0.55	5.12	0.30	5.14	0.34
4. องค์กรประกอบมองว่าความพยายามทำให้เกิดการเรียนรู้	4.78	0.65	5.27	0.28	5.30	0.26
5. องค์กรประกอบเรียนรู้จากคำวิพากษ์วิจารณ์	4.49	0.64	5.11	0.29	5.14	0.30
6. องค์กรประกอบเนื้อหาบทเรียนและแรงบันดาลใจ จากความสำเร็จของผู้อื่น	4.84	0.59	5.28	0.32	5.30	0.34
รวม	4.62	0.38	5.17	0.30	5.19	0.29

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาพรวมคะแนนกรอบความคิดเติบโตของนักศึกษาก่อนใช้รูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38 คะแนนหลังใช้รูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.17 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.30 และคะแนนติดตามผลการใช้รูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต

ตารางที่ 2 แสดงการแจกแจงแบบปกติ (Test of Normality) คะแนนกรอบความคิดเติบโตของนักศึกษาก่อนใช้ หลังใช้ และติดตามผลการใช้รูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต

ช่วงเวลา	Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	sig
ก่อนการใช้ชุดฝึกอบรม	0.87	400	0.42
หลังการใช้ชุดฝึกอบรม	0.91	400	0.60
ติดตามผลการใช้ชุดฝึกอบรม	0.89	400	0.25

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนกรอบความคิดเติบโตของนักศึกษาก่อนใช้รูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต หลังใช้รูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต และติดตามผลการใช้รูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต มีค่า Sig มากกว่า 0.05 แสดงว่าข้อมูลมีการแจกแจงแบบปกติ

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพช่วยเสริมสร้างและพัฒนากรอบความคิดเติบโตของนักศึกษาสูงขึ้นทั้งระหว่างการจัดกิจกรรมและหลังการจัดกิจกรรม (ดังตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 แสดงการหาค่าประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ของรูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ประสิทธิภาพ	คะแนนเต็ม	คะแนนมากที่สุด	คะแนนน้อยสุด	\bar{X}	S.D	ร้อยละ
E1	126	117	95	106.63	4.35	81.23
E2	360	348	290	314.47	13.64	84.65

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตสำหรับนักศึกษา E_1/E_2 มีค่าเท่ากับ 81.23/84.65 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ 80/80 นอกจากนี้คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติ Repeated Measure ANOVA โดยใช้สถิติ Mauchly's Test of Sphericity พบว่า ไม่เป็นไปตามข้อตกลงเกี่ยวกับค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละคู่ที่วัดซ้ำและความแปรปรวนของตัวแปรตามในการวัดซ้ำแต่ละครั้งในแต่ละกลุ่มแตกต่างกัน ดังนั้นในการรายงานผลจึงเลือกใช้สถิติ Greenhouse - Geisser Epsilon (ดังตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนกรอบความคิดเติบโตของนักศึกษา ก่อนใช้รูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต หลังใช้รูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต และติดตามผลการใช้รูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	sig
ช่วงเวลา	5.052	1.032	5.779	118.401*	0.000
ความคลาดเคลื่อน	1.683	399.511	0.056		

หมายเหตุ : ค่า Mauchly's Test = 0.045 df= 2 sig.= .00; *sig < 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า คะแนนกรอบความคิดเติบโตของนักศึกษา ก่อนใช้รูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต หลังใช้รูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต และติดตามผลการใช้รูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายความว่า มีอย่างน้อยหนึ่งคู่ที่มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกัน

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการรูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D = 0.42) (ดังตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 แสดงระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต

รายการ	\bar{X}	S.D	ระดับ
ด้านเป้าหมาย	4.74	0.40	มากที่สุด
ด้านกิจกรรม	4.62	0.48	มากที่สุด
ด้านอื่น ๆ (สื่อ อุปกรณ์ และการวัดผล)	4.70	0.32	มากที่สุด
รวม	4.69	0.42	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่า หลังจากการนำรูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตไปใช้แล้ว สอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาจำนวน 400 คน พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D = 0.42) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจมากที่สุดทุกด้าน โดยเฉพาะด้านเป้าหมายมีคะแนนความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$, S.D = 0.40)

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

จากการสังเคราะห์ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ มีข้อค้นพบสนับสนุนวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ว่ากิจกรรมต่าง ๆ ในรูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต มีความสอดคล้องต่อการพัฒนากรอบความคิดเติบโตที่จำเป็นต่อการชีวิตประจำวันและการประกอบวิชาชีพในอนาคตของนักศึกษา รวมทั้งรูปแบบกิจกรรม

ยังสอดคล้องกับสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่จำเป็น ซึ่งนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนและชีวิตการทำงานได้

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า คะแนนกรอบความคิดเติบโตก่อนการใช้รูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต และหลังการใช้รูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลังนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิเข้าร่วมอบรมรูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตจะมีโอกาสในการเรียนรู้ได้มากกว่า ปรับตัวได้กับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ดีและมีความอดทนมากกว่า เนื่องจากผู้เรียนจะเชื่อว่าความสามารถสร้างได้จึงตั้งใจทำงานเต็มที่และพร้อมเรียนรู้ผ่านอุปสรรค แต่ก่อนการอบรมรูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตผู้เรียนจะมีลักษณะกรอบความคิดแบบยึดติดจะยึดติดว่าทักษะเปลี่ยนแปลงไม่ได้ ความตั้งใจทำงานต่ำ เพราะคิดไว้ตั้งแต่แรกว่าทำไม่สำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของจากรุศรี จิรวินิจกุล และศรัณย์ พิมพ์ทอง (2566) พบว่า พนักงานองค์การพัฒนาเอกชนที่ได้รับโปรแกรมเสริมสร้างกรอบความคิดแบบเติบโต มีกรอบความคิดแบบเติบโตสูงกว่าพนักงานองค์การพัฒนาเอกชนที่ไม่ได้รับโปรแกรมเสริมสร้างกรอบความคิดแบบเติบโต เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Yokchoo (2018) พบว่า ในระยะติดตามผลนักศึกษาที่เข้าร่วมโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบความคิดแบบเติบโตมีกรอบความคิดแบบเติบโตสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า รูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิมีค่าเฉลี่ย ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเท่ากับ 81.23/84.65 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือร้อยละ 80/80 แสดงว่าการใช้รูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตดังกล่าวมีประสิทธิภาพช่วยให้ผลการพัฒนากรอบความคิดเติบโตทั้งระหว่างการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของจากรุศรี จิรวินิจกุล และศรัณย์ พิมพ์ทอง (2566) พบว่า โปรแกรมเสริมสร้างกรอบความคิดแบบเติบโตที่พัฒนาขึ้นเป็นโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกรอบความคิดแบบเติบโตได้อย่างแท้จริง อันเป็นผลมาจากกระบวนการออกแบบสร้างและพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างกรอบความคิดแบบเติบโตที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เชื่อมโยงกับพฤติกรรมการทำงานที่เหมาะสม เช่นเดียวกับการศึกษาของชนมน สุขวงศ์ (2566) พบว่า การสอดแทรกกิจกรรมกระตุ้นกรอบความคิดเติบโตให้กับผู้เรียนไปพร้อมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยวิธีการส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดกรอบความคิดเติบโตสามารถทำได้ โดยทำให้ผู้เรียนเชื่อมั่นว่าเขาสามารถเรียนรู้ได้ สอนโดยเน้นว่าความผิดพลาดเป็นสิ่งที่ช่วยให้เราเรียนรู้ สอนและมอบหมายงานที่ท้าทายความสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับที่มุ่งเน้นเรื่องความพยายาม

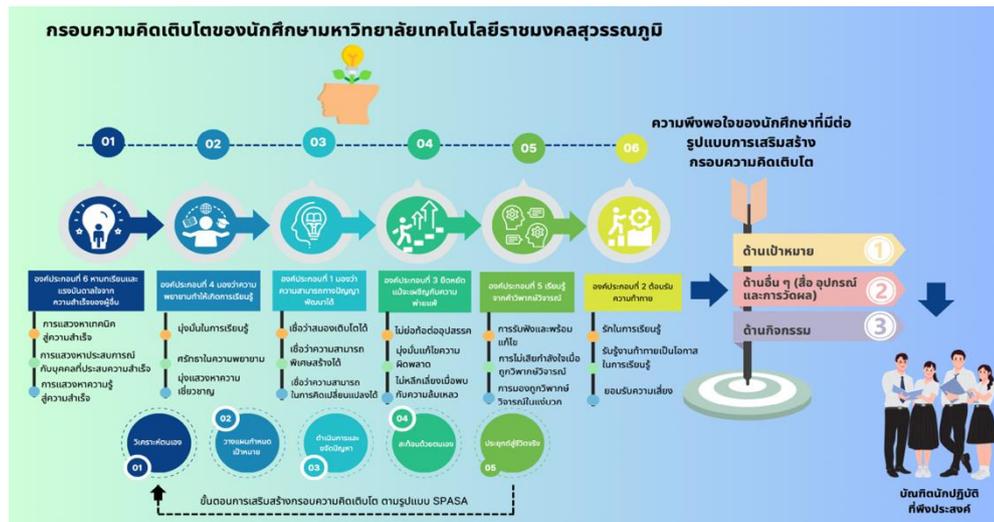

แทนความฉลาดหรือความสามารถ ส่งผลทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจภายในและมีความมุ่งมั่นพยายามนำไปสู่การประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ พฤติกรรมผู้สอนเพื่อพัฒนากรอบความคิดเติบโตให้นักศึกษา

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการรูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69, S.D = 0.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตทุกด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.74, S.D = 0.40$) ด้านอื่น ๆ ($\bar{X} = 4.70, S.D = 0.32$) และด้านกิจกรรม ($\bar{X} = 4.62, S.D = 0.48$) ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีการวางแผนพร้อมปรับตัวชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัย เพื่อเน้นกิจกรรมที่หลากหลายสอดรับสังคมเทคโนโลยียุคดิจิทัล การมีส่วนร่วม ความเป็นส่วนตัวและพื้นที่ปลอดภัยในการเสริมสร้างพัฒนากรอบความคิดเติบโต ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุพิน ใจแก้ว (2563) พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อชุดฝึกอบรมเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83, S.D = 0.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมในระดับมากที่สุดทุกด้าน เนื่องจากธรรมชาติของนักศึกษาครุศาสตร์ จะมีการปรับตัวกับการเรียนในระดับมหาวิทยาลัยและวางแผนประกอบวิชาชีพครูในอนาคต สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันหรือการประกอบวิชาชีพครูได้ กิจกรรมมีความหลากหลาย เน้นการมีส่วนร่วม ลดความเป็นส่วนตัวและสร้างพื้นที่ปลอดภัยในการพัฒนากรอบความคิดเติบโต วัสดุอุปกรณ์ประกอบกิจกรรมใช้ได้ง่าย มีลำดับขั้นตอนของกิจกรรมที่ชัดเจนสอดคล้องกับรูปแบบ SPASA และระยะเวลาในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม รวมทั้งองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษารูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชชมงคลสุวรรณภูมิ พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงรูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

จากแผนภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบที่สำคัญ ซึ่งเรียงลำดับความสำคัญดังนี้ 1) องค์ประกอบที่ 6 ทัศนคติและแรงจูงใจจากความสำเร็จของผู้อื่น 2) องค์ประกอบที่ 4 มุ่งมั่นในการเรียนรู้ 3) องค์ประกอบที่ 1 มุ่งมั่นที่จะประสบความสำเร็จ 4) องค์ประกอบที่ 3 ยึดจุดประสงค์แม้จะเผชิญกับความพ่ายแพ้ 5) องค์ประกอบที่ 5 เรียนรู้จากคำวิจารณ์ และ 6) องค์ประกอบที่ 2 อดทนความพ่ายแพ้ตามลำดับ นอกจากนี้องค์ประกอบที่สำคัญที่นักศึกษาควรได้รับการส่งเสริมคือ **องค์ประกอบที่ 2 อดทนความพ่ายแพ้** พบว่า นักศึกษายังขาดทักษะและการเตรียมความพร้อมด้านยอมรับความเสี่ยงที่จำเป็นต่อการรับมือสถานการณ์โลกยุคพลิกผัน ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรมีการปรับหลักสูตรการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีสมรรถนะทางอารมณ์และสังคมเพิ่มขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนกล้าเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและเรียนรู้เพื่อรับมือกับความผันผวนและไม่แน่นอน ด้วยการมีมุมมองเชิงบวกว่า การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นโจทย์ที่ท้าทายสำหรับผู้เรียน ผู้เรียนจึงต้องเรียนรู้ปรับตัวและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

สรุป

ผลการวิจัยครั้งนี้สะท้อนถึงการบรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัย กล่าวคือ นักศึกษามีคะแนนกรอบความคิดเติบโต ก่อนการใช้รูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต และหลังการใช้รูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยกรอบความคิดเติบโตหลังการใช้รูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต สูงกว่า

คะแนนเฉลี่ยกรอบความคิดเติบโตก่อนการใช้รูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต นอกจากนี้รูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต มีประสิทธิภาพโดยรวมเท่ากับ 81.23/84.65 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงว่าการใช้รูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโต มีประสิทธิภาพช่วยให้นักศึกษามีการพัฒนากรอบความคิดเติบโตสูงขึ้นทั้งระหว่างการทำกิจกรรมและหลังการทำกิจกรรม และความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการรูปแบบการเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตในภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัย สะท้อนให้เห็นว่า รูปแบบเสริมสร้างกรอบความคิดแบบเติบโตที่ประยุกต์ใช้ขึ้นเป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกรอบความคิดแบบเติบโตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิได้อย่างแท้จริง ดังนั้น ข้อค้นพบที่ได้จากผลการวิจัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับงานพัฒนานักศึกษา โดยสถานศึกษา คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องสามารถนำมาขยายผลเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างกรอบความคิดแบบเติบโต ซึ่งเป็นคุณลักษณะทางจิตวิทยาที่สำคัญของผู้เรียนที่ช่วยให้ผู้เรียนมุ่งไปสู่การเรียนรู้และพัฒนา ส่งผลทำให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมเป็นบัณฑิตนักปฏิบัติที่พึงประสงค์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับความต้องการและปัญหาที่ส่งผลต่อรูปแบบเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตของนักศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการศึกษาเกี่ยวกับกรอบความคิด (Mindset) ข้อคำถามมีลักษณะเป็นตัวแปรแฝงทางจิตวิทยาที่ค่อนข้างมีความซับซ้อน การออกแบบตัวชี้วัดที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อใช้วัดผลการใช้รูปแบบเสริมสร้างและความเปลี่ยนแปลงในกรอบความคิดของนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพตรงความเป็นจริงมากที่สุด และควรมีการศึกษาวิจัยระยะยาว (Longitudinal Study) เพื่อติดตามประเมินผลจากการเสริมสร้างกรอบความคิดแบบเติบโตอย่างต่อเนื่องมากขึ้น เช่น ประเมินผล 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี โดยทำการติดตามการเปลี่ยนแปลงและความคงทนของกรอบความคิดแบบเติบโต ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะชี้ให้เห็นถึงพัฒนาการ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตที่มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญชัย ช้วนา และธารทิพย์ ช้วนา. (2562). ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21: ความท้าทายในการพัฒนา
นักศึกษา. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*, 3(2), 208-222.
- จารุศรี จิรวินิจกุล และศรัณย์ พิมพ์ทอง. (2566). ประสิทธิภาพของโปรแกรมเสริมสร้างกรอบความคิด
แบบเติบโตของพนักงานองค์การพัฒนาเอกชนในกรุงเทพมหานคร. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์
เพื่อการพัฒนา*, 15(2), 17-39.
- ชนมน สุขวงศ์. (2566). Growth mindset: กรอบความคิดเติบโตหัวใจสำคัญสำหรับนักศึกษาครูยุค
ใหม่. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 12(1), 571 -583.
- ธนะดี สุริยะจันทร์หอม. (2561). *การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างโครงข่าย มายด์เซต สำหรับนักศึกษา
หลักสูตรวิชาชีพครู (คุณวินิพนธ์ปรัชญาคุณวินิต)*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
สำนักงานส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน. (2566). *ข้อมูลนักศึกษา ปีการศึกษา 2566*. สืบค้น 15
สิงหาคม 2566. จาก <https://register.rmutsb.ac.th/content/98>.
- สุพิน ใจแก้ว. (2563). การพัฒนาชุดฝึกอบรมเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตนักศึกษาคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5(11), 348-360
- Aronson, J., Fried, C. B., & Good, C. (2002). Reducing the Effects of Stereotype Threat on
African American College Students by Shaping Theories of Intelligence. *Journal
of Experimental Social Psychology*, 38(1), 113-125.
- Dweck, C.S. (2016). *Mindset: the new psychology of success*. New York: Random House.
- Dweck, C.S. (2007). Boosting Achievement with Messages that Motivate. *Journal of
Education Canada*, 47(2), 6-10.
- Dweck, C.S. (2010). Mind-sets. *Journal of Principal Leadership*, 10(5), 26-29.
- Hong, Y.Y., & others. (1999). Implicit Theories, Attributions, and Coping: A Meaning System
Approach. *Journal of Personality and Social psychology*, 77(3), 588-597.
- King, R. B. (2012). How you think about your intelligence influences how adjusted you
are: Implicit theories and adjustment outcomes. *Personality and Individual
Differences*, 53(5), 705-709.
- Yokchoo, K. (2018). *Study and Enhancement Growth Mindset of Pre-Service Teachers
(Doctoral Dissertation)*. Nakhon Pathom: Srinakharinwirot University.

การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค และเส้นทางผู้บริโภคของผลิตภัณฑ์แพะ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ANALYSIS OF CONSUMER BEHAVIOR AND CUSTOMER JOURNEY FOR THE GOAT PRODUCTS IN PHRA NAKHON SRI AYUTTHAYA PROVINCE

ปราชญ์ พวงเงิน, กนกพร ภาคิฉาย, กนกกาญจน์ กล่อมเกล้า, จารุณี ทองอร่าม และชุตินันท์ วิลามาต*
Prach Phaungngern, Kanokporn Pakeechai, Kanokkarn Klomklaw, Jarunee Thongaram and Chutinun Wilamas*

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

*Corresponding author E-mail: chutinun.w@rmutsb.ac.th

Received September 11, 2024; Revised October 15, 2024; Accepted October 16, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค และเส้นทางของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมผู้บริโภคจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคผลิตภัณฑ์แพะในร้านอาหารที่จำหน่ายเมนูแพะในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวม 943 ตัวอย่าง จำแนกเป็นคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญก่อนและหลังการสร้างการรับรู้ (ก่อนวิจัย จำนวน 523 ตัวอย่าง และหลังวิจัย 400 ตัวอย่าง) และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างลูกค้าแบบเจาะจงจำนวน 20 ราย สัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อวิเคราะห์เส้นทางผู้บริโภค ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคจำแนกออกเป็น 2 กลุ่มคือ 1) กลุ่มผู้บริโภคแพะดั้งเดิม เป็นคนในพื้นที่ มีอำนาจซื้อ ทราบคุณสมบัติประโยชน์ทางโภชนาการ เลือกบริโภคเพราะตัวผลิตภัณฑ์ และรสชาติ และ 2) กลุ่มผู้บริโภคใหม่ เหตุผลที่เดิมไม่บริโภค เนื่องจาก ไม่เคยเห็นตัวผลิตภัณฑ์ และไม่กล้ารับประทาน โดยปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกบริโภค ได้แก่ ตัวสินค้า รองลงมาคือ การส่งเสริมการตลาด/ประชาสัมพันธ์ ราคา สถานที่จำหน่าย ภาพลักษณ์ของร้านค้า ครอบครัว/เพื่อน การให้บริการ และพนักงานร้าน ตามลำดับ เส้นทางของผู้บริโภค พบว่า ผู้บริโภคเริ่มต้นเส้นทางจากการรับรู้ข้อมูล Social Media ของเพจร้านค้า และเพจประชาสัมพันธ์ ขั้นตอนดึงดูดใจ ผู้บริโภคเริ่มหาข้อมูลจากการสอบถามผู้ที่เคยบริโภค และค้นหาข้อมูลด้วยตัวเอง ผ่านสื่อ Social Media ขั้นตอนความเชื่อ กลุ่มเป้าหมายรุ่นใหม่จะมีความสนใจ อยากลอง จากแรงกระตุ้นของกระแส Soft Power สู่อันดับต้นการตัดสินใจซื้อ และนำมาสู่ขั้นตอนการแนะนำบอกต่อผลิตภัณฑ์จากแพะ ให้กับคนที่ใกล้ชิด โดยองค์ความรู้ที่ได้เกิดประโยชน์แก่ผู้ประกอบการร้านค้า สามารถนำไปสร้างกลยุทธ์ทางการตลาดที่ตรงความต้องการของลูกค้า

คำสำคัญ: เส้นทางของผู้บริโภค, พฤติกรรมผู้บริโภค, กลยุทธ์การตลาด, ผลิตภัณฑ์แพะ, สื่อสังคม

Abstract

This article presents a mixed-methods research study aimed at analyzing consumer behavior and the customer journey for goat products in Phra Nakhon Si Ayutthaya province. Data on consumer behavior were collected from a sample group of 943 consumers of goat products at restaurants offering goat-based dishes in Phra Nakhon Si Ayutthaya province., The samples were divided into accidental sampling before and after awareness-building (before the study: 523 samples, after the study: 400 samples). Additionally, a targeted sample group of 20 customers was chosen for in-depth interviews to analyze the consumer journey. The research results revealed two main consumer groups: 1) existing goat consumers, who were local residents with purchasing power, aware of the nutritional benefits, and chose to consume goat products due to the product itself and its taste; and 2) new consumers, who had not previously consumed goat products primarily due to lack of exposure to the product and hesitancy to taste it. The key factors influencing the decision to consume goat products consisted of, in order of importance: the product itself, followed by marketing/promotion efforts, price, location of purchase, the restaurant's image, family/friends, service, and restaurant staff. Regarding the customer journey, consumers typically began by becoming aware of the product through social media pages of restaurants and promotional pages. In the attraction phase, consumers sought additional information by asking those who had already tasted the product or by conducting their own research via social media. In the trust phase, younger target groups expressed interest and willingness to taste goat products, driven by the Soft Power trend. This led to the decision-making phase and, ultimately, to the recommendation of goat products to their close acquaintances. The knowledge gained benefits store owners, enabling them to develop marketing strategies that align with customer needs.

Keywords: Customer journey, Customer behavior, Marketing strategy, Goat products, Social media

บทนำ

ผลิตภัณฑ์แพะในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เดิมเป็นผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลาม เพื่อใช้ในการประกอบพิธีกรรมทางความเชื่อ แต่ด้วยการสื่อสารทางการตลาด ส่งผลให้เกิดการรับรู้ที่แตกต่างจากเดิม ผลิตภัณฑ์แพะกลายเป็นเมนูอาหารหนึ่งที่สามารถบริโภคได้ทุกเทศกาล และมีการพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ได้อย่างหลากหลายตรงตามความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น โดยปัจจัยการตลาดส่งผลต่อการเพิ่มความถี่ในการบริโภคอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 (กนกพร ภาคฉาย และคณะ, 2567) นั่นคือการตลาดดิจิทัล และสื่อโฆษณาที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านช่องทางตลาดอิเล็กทรอนิกส์อย่างมีนัยสำคัญ 0.05 (สุภกร ต้นวราวุฒิชัย และบุญไทย แก้วขันตี, 2564) โดยเฉพาะปัจจัยการตลาดดิจิทัล (รภัสศา นนทวงษ์ และสุพิชา บุรณะวิทยาภรณ์, 2566; วิศนันท อุปรมย์ และประภาศรี พงศ์ธนาพานิช, 2566) อีกทั้งพบว่าผู้บริโภคมีประสบการณ์ร่วมที่มีอิทธิพลต่อการบอกต่อแบบปากต่อปาก โดยมีเรื่องของสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นปัจจัย (ทวิทรัพย์ นาคา และคณะ, 2565) ผ่านรูปแบบ 5A (Awareness, Appeal, Ask, Act, Advocacy) ซึ่งเชื่อมโยงปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้า อาทิ สังคมบนโลกออนไลน์ เพื่อนและครอบครัว การรีวิวต่าง ๆ รวมถึงการบอกต่อสินค้า (Kotler, 2003)

พฤติกรรมทางเลือกซื้อสินค้าดังกล่าวเริ่มชัดเจนจากแรงกระตุ้นในสภาวะการณ์ covid 19 พบว่าเทคโนโลยีมีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า (วิศนันท อุปรมย์ และประภาศรี พงศ์ธนาพานิช, 2566) สอดคล้องกับการศึกษาเส้นทางของผู้บริโภค (Customer journey) ทั้งในและนอกประเทศ ปวรพล สอนระเบียบ และสุทธนิภา ศรีไสย์ (2566) และ ห้ว เชียง เหว่ย และคณะ (2566) พบว่าผู้บริโภคมีพฤติกรรมและการเดินทางที่เปลี่ยนแปลงไป เน้นสื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหา มากยิ่งขึ้น โดยเส้นทางของผู้บริโภคเริ่มต้นตั้งแต่ก่อนจะเป็นลูกค้าจนถึงการกลับมาซื้อสินค้าซ้ำ ปัจจุบันผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับเส้นทางผู้บริโภค เนื่องจากเป็นการช่วยเข้าใจพฤติกรรมของผู้บริโภค โดยเฉพาะลูกค้าออนไลน์ที่มีเป็นจำนวนมากหลังตั้งแต่ช่วงสภาวะการณ์ covid 19 ที่ผ่านมา เนื่องจากยุคดิจิทัลในปัจจุบัน ผู้บริโภคมีสื่อในมือจึงสามารถเข้าถึงข้อมูลและซื้อขายในระบบ e-commerce ได้ไม่จำกัดสถานที่ และเวลา ส่งผลให้รายละเอียดของเส้นทางผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก (ณัฐวัฒน์ คณารักษ์สมบัติ และอุทัย ยะรี, 2566)

ด้วยเหตุนี้การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค และเส้นทางผู้บริโภคของผลิตภัณฑ์จากแพะในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างกลยุทธ์ทางการตลาด ให้ตรงตามความต้องการของลูกค้า เพื่อใช้ในการวางแผนการตลาดที่วัดผลได้แม่นยำมากขึ้น เกิดการพัฒนาธุรกิจให้เติบโตตามเป้าหมายที่ผู้ประกอบการต้องการต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค และเส้นทางผู้บริโภคของผลิตภัณฑ์จากแพะในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การทบทวนวรรณกรรม

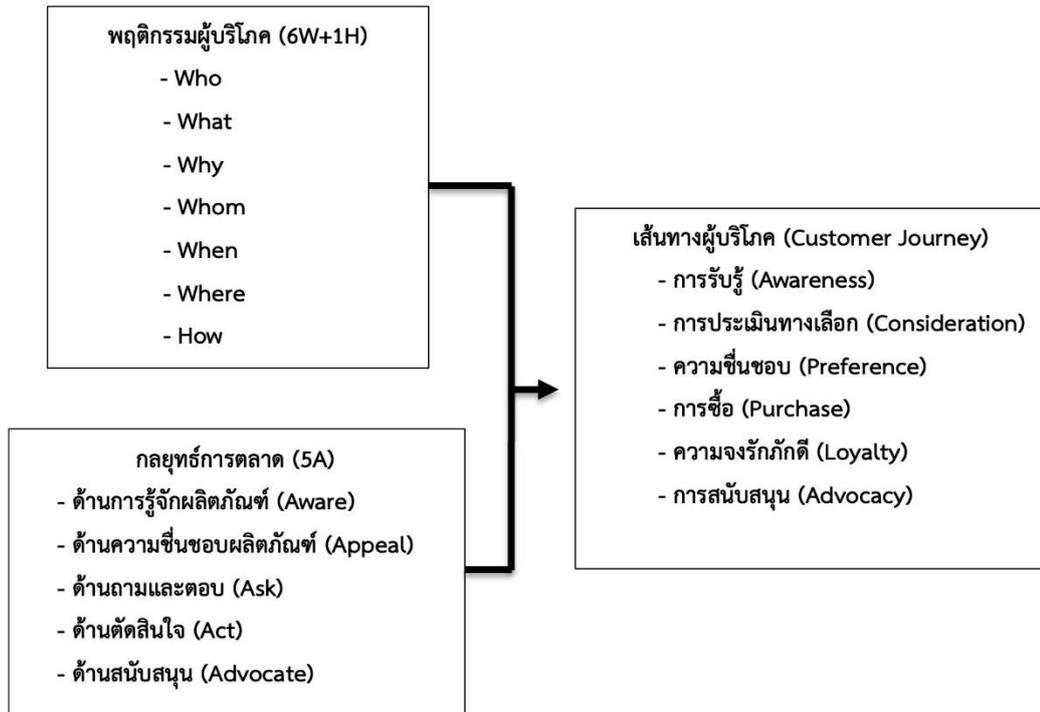
การประยุกต์ใช้ 6W1H ในการวิเคราะห์ พฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer Behavior) ช่วยให้เข้าใจปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคอย่างครอบคลุมและเป็นระบบ ดังนี้ What ผู้บริโภคต้องการซื้ออะไร Why ทำไมผู้บริโภคถึงตัดสินใจซื้อ Who ใครเป็นกลุ่มเป้าหมายของการซื้อ When ผู้บริโภคซื้อเมื่อไหร่ Where ผู้บริโภคซื้อที่ไหน Whom ผู้บริโภคซื้อเพื่อใคร และ How ผู้บริโภคตัดสินใจซื้ออย่างไร (Kotler & Keller, 2016; Schiffman & Wisenblit, 2019) การใช้ 6W1H ในการวิเคราะห์ พฤติกรรมผู้บริโภคช่วยให้ธุรกิจเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออย่างรอบด้าน เพื่อนำไปพัฒนากลยุทธ์การตลาดที่ตรงกับความต้องการและความคาดหวังของผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ทางการตลาด 5A เป็นแนวคิดของ Kotler et al. (2016) เพื่อวิเคราะห์เส้นทาง การตัดสินใจของลูกค้า (Customer Path) ซึ่งเน้นเข้าใจขั้นตอนต่าง ๆ ที่ผู้บริโภคผ่านตั้งแต่รู้จักสินค้า ไปจนถึงการเป็นลูกค้าประจำ โดยแนวคิดนี้ถูกพัฒนาโดย Philip Kotler และใช้เพื่อช่วยธุรกิจวางแผน การตลาดอย่างมีประสิทธิภาพประกอบด้วย การรับรู้ (Awareness) รับรู้ว่ามีสินค้านี้อยู่ในตลาดจนเกิด ความสนใจ ชื่นชอบ (Appeal) เริ่มค้นหาข้อมูล (Ask) เกี่ยวกับตัวสินค้าตามความต้องการของตนเอง เพื่อประกอบการตัดสินใจ ผู้บริโภคจะตัดสินใจซื้อ (Act) และขั้นตอนสุดท้ายการสนับสนุน การบอกต่อ (Advocate) โดยกลยุทธ์การตลาด 5A ช่วยให้ธุรกิจเข้าใจเส้นทางและกระบวนการตัดสินใจของลูกค้า อย่างละเอียด ตั้งแต่ขั้นตอนแรกจนถึงการเป็นลูกค้าประจำ และนำไปสู่การสร้างความภักดี (Brand Loyalty) และการตลาดแบบบอกต่อที่มีประสิทธิภาพ

เส้นทางของผู้บริโภค (Customer Journey) คือ กระบวนการที่ผู้บริโภคผ่านตั้งแต่เริ่มรับรู้ เกี่ยวกับสินค้า/บริการไปจนถึงการซื้อและการเป็นลูกค้าประจำ ซึ่งเป็นแนวทางที่ช่วยให้ธุรกิจเข้าใจ ความต้องการและประสบการณ์ของลูกค้าในแต่ละจุด (Touchpoints) เพื่อนำไปพัฒนากลยุทธ์ การตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเริ่มจากการที่ลูกค้ารับรู้ (Awareness) ค้นหาข้อมูล (Consideration) เพื่อเปรียบเทียบสินค้าประกอบการตัดสินใจซื้อ ลูกค้าเกิดความชื่นชอบ (Preference) เลือกทางที่ดีที่สุด ตรงกับความต้องการ ลูกค้าตัดสินใจซื้อ (Purchase) เกิดความจงรักภักดี (Loyalty) ทำให้เกิดการบอกต่อ (Advocacy) ส่งผลให้เกิดการซื้อซ้ำ (Court et al., 2009; Kotler & Keller, 2016; Lemon & Verhoef 2016)

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสานวิธี ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดพฤติกรรมผู้บริโภค (6W1H) และกลยุทธ์การตลาด (5A) เพื่อวิเคราะห์เป็นเส้นทางผู้บริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานวิธี เพื่อสร้างเส้นทางของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (Customer Journey) โดยมีกลุ่มตัวอย่าง รวม 943 ตัวอย่าง จำแนกเป็นการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคตามแนวคิด 6W1H คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ตามช่วงก่อนและหลังการสร้างการรับรู้ จำนวน 923 ตัวอย่าง (ก่อนสร้างการรับรู้ 523 ตัวอย่าง และหลังสร้างการรับรู้ 400 ตัวอย่าง) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยโปรแกรม G*Power (Faul et al., 2007) และศึกษากลยุทธ์ทางการตลาด (5A) ใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง (Key informants) แบบเจาะจง (Judement Sampling) จำนวน 20 ตัวอย่าง (วรรณดี สุทธินรากร, 2556; ชาย โพธิ์สิตา, 2554; พิเชษฐ วงศ์เกียรติขจร, 2559) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ชนิด ได้แก่ 1) เชิงปริมาณ แบบสอบถามเชิงโครงสร้างตามแนวคิดพฤติกรรมผู้บริโภค (Kotler & Keller, 2016; Schiffman & Wisenblit, 2019) มีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.88 มากกว่า 0.7 (Field, 2013) สามารถนำแบบสอบถามมาใช้ศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคได้เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์

ความเชื่อมั่นมีค่า 0.7 ขึ้นไปถือว่าเป็นค่าที่ยอมรับได้ในกรณีทั่วไปของการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ 2) เชิงคุณภาพ แบบสัมภาษณ์ (สร้างตามแนวคิดกลยุทธ์การตลาด (Kotler et al., 2016) ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จำนวน 3 ท่าน ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67–1.00 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.50 ในแต่ละข้อ (Tuckman, 1999) สามารถนำมาใช้เป็นคำถามเพื่อสังเคราะห์เส้นทางของลูกค้าผลิตภัณฑ์จากแพะในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีระยะเวลาในการเก็บรวบรวมในช่วงก่อนดำเนินการวิจัย เดือนเมษายน 2566 และหลังดำเนินการวิจัย เดือนมีนาคม 2567 นำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลแล้วนำมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. การศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภค (6W1H)

1.1 พฤติกรรมผู้บริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะ (ก่อนดำเนินการวิจัย, เมษายน 2566) พบว่าสามารถแบ่งกลุ่มผู้บริโภคได้ 2 กลุ่มคือ กลุ่มผู้บริโภคแพะดั้งเดิม และกลุ่มผู้บริโภคใหม่

1) กลุ่มผู้บริโภคแพะดั้งเดิม พบว่า เป็นเพศหญิง ร้อยละ 75.1 มีอายุในช่วง Gen X (อายุ 44–59 ปี) ร้อยละ 68.3 รองลงมาอายุในช่วง Gen B (อายุ 60 ขึ้นไป) ร้อยละ 20.1 (พฤติกรรมของผู้บริโภคและการแบ่ง Generation ตามแนวคิดการตลาด Kotler and Keller (2016) และ Solomon (2018)) การศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 79.5 มีระดับรายได้มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 67.3 นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 54.5 และเป็นคนในพื้นที่ ร้อยละ 50.1 สามารถสรุปได้ว่า กลุ่มผู้บริโภคแพะดั้งเดิม เป็นคนในพื้นที่ มีอำนาจซื้อ และมีความรู้ (ทราบถึงประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ และทราบแหล่งจำหน่าย) สำหรับเหตุผลที่บริโภคเนื้อแพะ เพราะใช้ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ร้อยละ 61.5 และบริโภคนมแพะเพราะชื่นชอบในรสชาติและเล็งเห็นถึงประโยชน์ ร้อยละ 37.5 และเลือกตัดสินใจซื้อ เพราะตัวผลิตภัณฑ์เป็นหลัก ร้อยละ 54.2 ผลิตภัณฑ์ที่นิยม คือ ข้าวหมกแพะแพะทอด แกงแพะ และนมแพะ ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 52.1, 37.5 35.4 และ 27.1 ตามลำดับ ความถี่ในการบริโภคเนื้อ/นมแพะ อย่างน้อย 1 ครั้งต่อเดือน (ระหว่าง ทุกวัน – เดือนละครั้ง) ร้อยละ 45.9 ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเนื้อ/นมแพะต่อครั้งคือ 151–300 บาท ร้อยละ 51.1 ความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์เนื้อ/นมแพะคือ รสชาติดี คุ่มราคา ร้อยละ 73.3 กลุ่มผู้บริโภคนิยมทานอาหารนอกบ้าน (ร้านค้า) ร้อยละ 42.2 ที่ปรุงสดใหม่/รสชาติดี ร้อยละ 66.7 ปัญหาที่พบในการบริโภคเนื้อ/นมแพะในปัจจุบัน คือ แหล่งจำหน่าย มีจำนวนน้อย หาซื้อยาก ร้อยละ 45.6

2) กลุ่มผู้บริโภคใหม่ พบว่า เลือกซื้อผลิตภัณฑ์เนื้อ/นมแพะ เพราะประโยชน์ทางโภชนาการ พบว่า ผู้บริโภค ร้อยละ 45.1 อาจบริโภคทั้งเนื้อและนมแพะ และพร้อมเปิดรับผลิตภัณฑ์เนื้อแพะ ได้แก่ แพะทอดกระเทียม ร้อยละ 74.5 และนมแพะพร้อมดื่มปรุงรส ร้อยละ 41.1 โดยปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อ

การตัดสินใจเลือกบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะ ได้แก่ ตัวสินค้า คิดเป็นร้อยละ 62.7 รองลงมาคือ การส่งเสริมการตลาด/ประชาสัมพันธ์ ร้อยละ 41.2 ราคา ร้อยละ 39.2 สถานที่จัดจำหน่าย ร้อยละ 33.3 ภาพลักษณ์ของร้านค้า ร้อยละ 23.5 ครอบครัว/เพื่อน การให้บริการ และพนักงานร้าน คิดเป็น ร้อยละ 15.7 11.8 และ 7.8 ตามลำดับ

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น สามารถใช้หลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคตามหลัก 6W1H ได้ดังนี้ **Who** คือ กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเป้าหมายเดิม มีอายุ ในช่วง Gen X (อายุ 44–59 ปี) เป็นคนในพื้นที่ มีอำนาจซื้อ และมีความรู้ (ทราบถึงประโยชน์ของ ผลิตภัณฑ์ และทราบแหล่งจำหน่าย) กลุ่มเป้าหมายใหม่ ผู้บริโภคที่ไม่เคยบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะ มีอำนาจซื้อ ไม่เคยเห็นตัวผลิตภัณฑ์มาก่อนจึงไม่กล้ารับประทาน **What** ลูกค้ามีความต้องการ ผลิตภัณฑ์แพะที่มีรสชาติอร่อย อาหารจานด่วน ข้าวหมกแพะ แพะทอด นมแพะ และแกงแพะ ทั้งกลุ่มเป้าหมายเดิม และกลุ่มเป้าหมายใหม่ มีความต้องการเหมือนกัน **Why** ลูกค้าเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ เนื้อ/นมแพะ ที่ไม่มีกลิ่นสาบ เนื้อไม่เหนียว ทั้งสองกลุ่มเป้าหมาย และเพื่อประกอบพิธีทางศาสนา **When** ลูกค้าเฉพาะกลุ่มมุสลิม ใช้เมื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนาหรือพิธีสำคัญทางศาสนา **Whom** ลูกค้าตัดสินใจซื้อด้วยตนเอง โดยลูกค้ารายใหม่ขอทดลองผลิตภัณฑ์จากแพะก่อนการตัดสินใจ **Where** ลูกค้าต้องการแหล่งซื้อผลิตภัณฑ์แพะที่หาซื้อง่าย สะดวกในการบริโภค **How** ลูกค้าต้องการหาข้อมูล ก่อนการตัดสินใจซื้อ อาจจะเป็นปากต่อปาก หรือข้อมูลอื่น ๆ เพื่อสร้างความมั่นใจในการบริโภคมากขึ้น

1.2 พฤติกรรมผู้บริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะ (หลังดำเนินการวิจัย, มีนาคม 2567) โครงการ มีการสำรวจพฤติกรรมลูกค้า โดยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวัด เพื่อทราบถึงพฤติกรรม ของผู้บริโภคในปัจจุบัน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยโครงการดำเนินการ สำรวจพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป พบว่า ผู้บริโภคเนื้อ/นมแพะ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 67.5 มีอายุอยู่ในช่วง Gen Y (อายุ 28–43 ปี) ร้อยละ 35.0 รองลงมา อายุในช่วง Gen X (อายุ 44–59 ปี) ร้อยละ 37.5 (พฤติกรรมของผู้บริโภคและการแบ่ง Generation ตามแนวคิดการตลาด Kotler and Keller (2016) และ Solomon (2018)) ระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 40.0 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 82.5 ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 27.5 ในสัดส่วนเท่ากัน จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระหว่าง 4–6 คน ร้อยละ 27.5, 25.0 และ 22.5 ตามลำดับ ระดับรายได้เฉลี่ย 30,001–50,000 บาท/เดือน ร้อยละ 45.0 รองลงมา มีระดับรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 50,001–100,000 บาท/เดือน ร้อยละ 20.0 สำหรับ พฤติกรรมผู้บริโภคเนื้อ/นมแพะ พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่บริโภคเนื้อ/นมแพะ ร้อยละ 60.0 เนื่องจาก ชอบในรสชาติ ร้อยละ 87.50 นิยมบริโภคผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารพร้อมรับประทาน (ข้าวหมกแพะ พิซซ่าแพะ เบอร์เกอร์แพะ ตามร้านอาหาร เป็นต้น) ร้อยละ 80.0 ส่วนลักษณะผลิตภัณฑ์นมแพะ คือ นมแพะแปรรูป (ชา กาแฟ โกล์นนมแพะ) ร้อยละ 67.5 มีปริมาณการบริโภค 1–2 หน่วย/ครั้ง

ร้อยละ 60.0 และ 25 ตามลำดับ มีความถี่ 1–3 ครั้ง/สัปดาห์ ร้อยละ 35.0, 30.0 และ 25.0 ตามลำดับ และผู้บริโภคส่วนใหญ่ใช้เนื้อแพะต่อปี สำหรับการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ร้อยละ 84.20 สำหรับการตัดสินใจ ผู้บริโภคเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เนื้อ/นมแพะด้วยตัวเอง ร้อยละ 50.0 รองลงมา เพื่อน/คนรู้จัก และครอบครัว ร้อยละ 32.5 และ 17.5 ตามลำดับ แหล่งจำหน่ายที่นิยมเลือกซื้อ ได้แก่ ร้านอาหาร ร้อยละ 60.0 รองลงมา บูธจัดแสดงสินค้าในห้างสรรพสินค้า ร้อยละ 47.5 เหตุผลที่เลือกซื้อจากแหล่งจำหน่ายดังกล่าว เนื่องจาก เชื่อมั่นในคุณภาพ ร้อยละ 65.0 รองลงมา มีมาตรฐานรับรอง ร้อยละ 60.0 และก่อนการตัดสินใจซื้อ ผู้บริโภคจะค้นหาข้อมูลโดยให้น้ำหนักวิธีการแนะนำสินค้าแบบ ปากต่อปาก ร้อยละ 80.0

จากข้อมูลการวิเคราะห์ดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปผลการสำรวจพฤติกรรมลูกค้า 6W1H ดังนี้

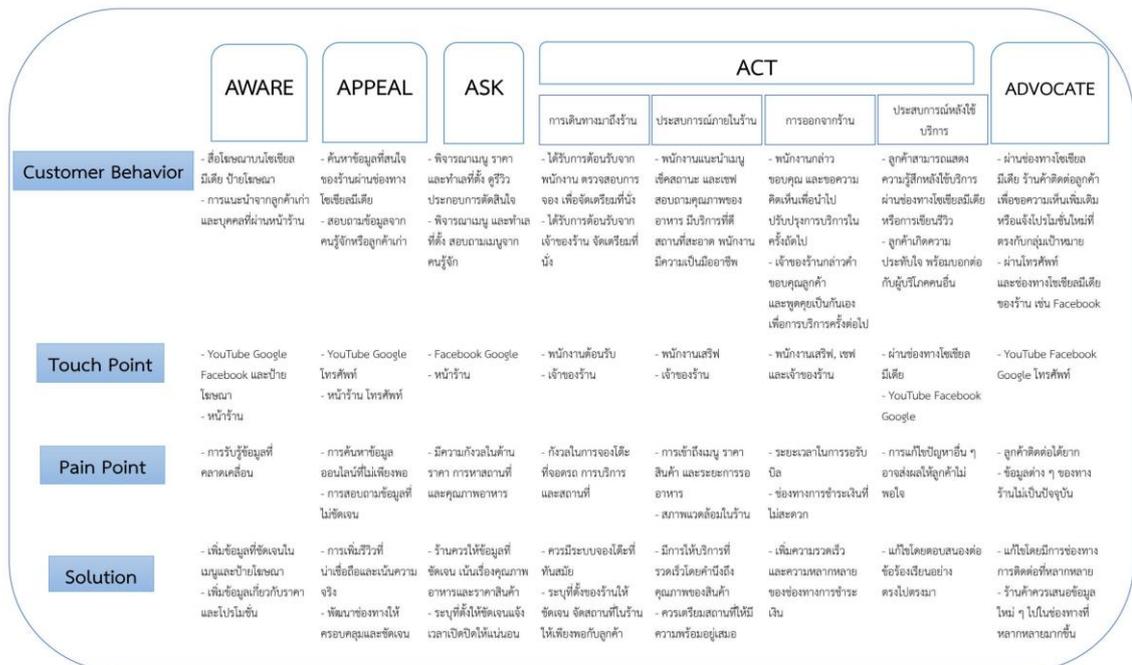
Who กลุ่มลูกค้ามีอายุในช่วง Gen Y (อายุ 28–43 ปี) เป็นเพศหญิง ระดับการศึกษาปริญญาตรี นับถือศาสนาพุทธ ประกอบอาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว รายได้เฉลี่ยส่วนบุคคลระหว่าง 30,001–50,000 บาท/เดือน และเป็นคนในพื้นที่ **What** ลูกค้าบริโภคเนื้อ/นมแพะ เพราะชื่นชอบรสชาติ ซึ่งนิยมผลิตภัณฑ์แพะพร้อมรับประทาน ได้แก่ ข้าวหมกแพะ พิซซ่าแพะ เบอร์เกอร์แพะ ตามร้านอาหาร สำหรับผลิตภัณฑ์นมแพะ ได้แก่ ชา กาแฟ โกโก้ นมแพะ **Why** ลูกค้าเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เนื้อ/นมแพะ เพราะไม่มีกลิ่นสาบ เนื้อไม่เหนียว มีผลิตภัณฑ์ให้เลือกหลากหลายตรงกับความต้องการของลูกค้า **When** ลูกค้ามีความถี่ในการบริโภค 1 ครั้งต่อสัปดาห์ ปริมาณการบริโภคคือ 1 หน่วยต่อครั้ง **Whom** การตัดสินใจซื้อ ลูกค้าตัดสินใจบริโภคด้วยตนเอง **Where** ช่องทางการจัดจำหน่าย ลูกค้าเน้นความสะดวกสบาย ไม่ต้องประกอบอาหารเอง และราคาไม่แพงจนเกินไป ได้แก่ ร้านอาหารในพื้นที่ **How** คือ ลูกค้าให้ความสำคัญกับคุณภาพผลิตภัณฑ์ และการรับรองมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ โดยการค้นหาข้อมูลก่อนการตัดสินใจ และให้น้ำหนักกับการแนะนำแบบปากต่อปาก

2. กลยุทธ์การตลาด 5A ของลูกค้าผลิตภัณฑ์จากแพะในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้างตามกรอบแนวคิด 5A กับลูกค้าร้านค้าที่มีเมนูผลิตภัณฑ์จากแพะจำหน่าย จำนวน 20 ราย (ภาพที่ 1) พบว่า ลูกค้าผลิตภัณฑ์แพะในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเริ่มต้นการรับรู้ (Awareness) จากข้อมูล Social Media ได้แก่ เพจของร้านค้า และเพจ Tripgether รวมถึงลูกค้าเก่าที่เคยบริโภคเดิม นอกจากนี้ยังมีกลุ่มลูกค้าที่มาจากการแนะนำบอกต่อ ขั้นตอนความชื่นชอบผลิตภัณฑ์ หรือดึงดูดใจ (Appeal) ความสนใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์แพะ จากการรับรู้ (Awareness) ผู้บริโภคหาข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจซื้อ โดยสอบถามผู้ที่เคยบริโภค (กรณีเป็นลูกค้าใหม่) ค้นหาข้อมูลด้วยตัวเอง จากสื่อ Social Media ต่าง ๆ ที่ทางร้าน หรือเพจ Tripgether ที่น่าสนใจ ทั้งภาพ เสียง ดึงดูดใจผู้บริโภคได้ นำไปสู่การค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม ขั้นตอนความเชื่อ หรือสอบถาม (Ask) เมื่อผู้บริโภคค้นหาข้อมูลเรียบร้อยแล้ว

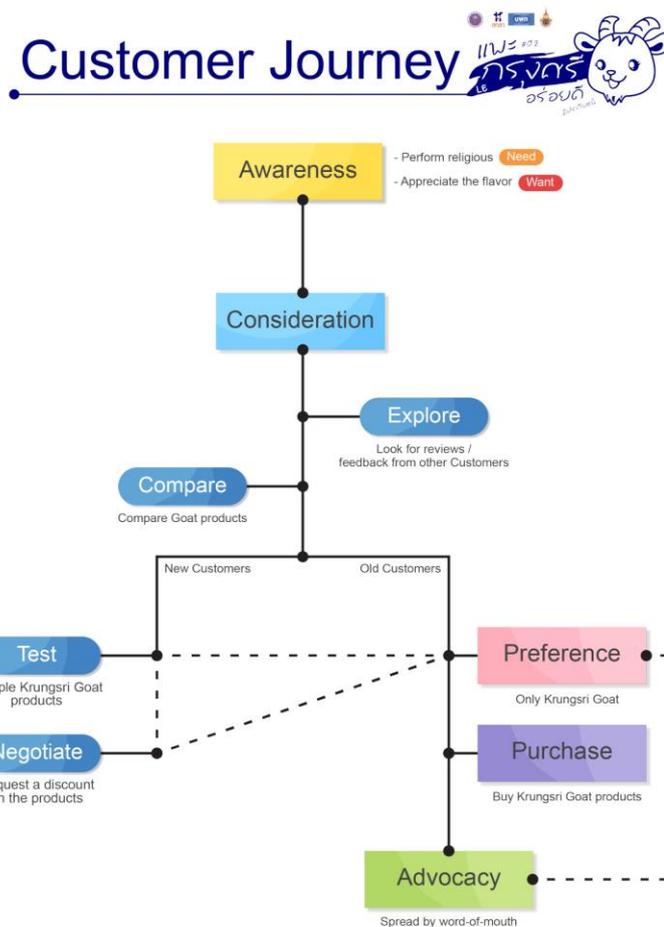
กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้บริโภครุ่นใหม่จะมีความสนใจ อยากรอง เพราะกระแสจากสื่อ Social Media อีกทั้งกระแส Soft Power ของละครพหุมิติ เช่น ก๊วยเตี้ยวเรื้อ การรับรู้ข้อมูลของผู้บริโภคได้นำไปสู่ความอยากรอง ทำให้เกิดการสอบถามโดยเริ่มจากบุคคลใกล้ชิด คนที่เคยบริโภค ทั้งการค้นหาด้วยตัวเอง หรือการสอบถามรายละเอียดต่าง ๆ มากขึ้น แต่การบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะเป็นสิ่งใหม่สำหรับผู้บริโภคที่ยังไม่เคยทดลอง ต้องการสอบถามข้อมูลต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น นำไปสู่การตัดสินใจซื้อที่ง่ายขึ้น ขั้นตอนการซื้อ (Act) จากข้อมูลที่ได้รับ รวมถึงความสะดวกสบายที่สามารถบริโภคได้ ทั้งที่ร้านซึ่งมีบุคลากรภายในร้านมีส่วนช่วยให้ผู้บริโภคเกิดความประทับใจ สามารถติดต่อสั่งซื้อได้จากช่องทาง Social Media ของร้าน ช่องทางอื่น ๆ ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่าง การจำหน่ายแบบเดิม Offline กับ Online เน้นความสะดวกสบายของผู้บริโภคที่เหมาะสมกับยุคสมัยปัจจุบัน ขั้นตอนการแนะนำต่อ หรือการสนับสนุน (Advocate) ผู้บริโภคที่ได้ตัดสินใจบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะ ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมหลังการซื้อที่ดี เพราะผลิตภัณฑ์จากแพะที่ได้ ผ่านกระบวนการวิจัยตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ (Form Farm to Table) จึงทำให้ผู้บริโภคมั่นใจว่าผลิตภัณฑ์แพะของเราไม่มีกลิ่น มีประโยชน์ อร่อย สด สะอาด ผู้บริโภคจึงกล้าบอกต่อ (Word of Mouth) ผู้บริโภคที่บอกต่อก็จะสนับสนุนให้เกิดผู้บริโภครายใหม่ กลายเป็นผู้เผยแพร่แบรนด์ (Brand Evangelist) ซึ่งกลยุทธ์การบอกต่อ (Word of Mouth) นี้จะได้ผลมาก โดยเฉพาะคนที่บอกต่อเป็นบุคคลที่เรารัก และชื่นชม ทั้ง Influencer และบุคคลที่ใกล้ชิดทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับตัวผลิตภัณฑ์แพะในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาพที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ Customer Behavior ผ่านกลยุทธ์การตลาด 5A

จากภาพที่ 1 การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถสังเคราะห์เส้นทางการเดินทางของลูกค้า (Customer Journey) (ภาพที่ 2) พบว่า เส้นทางการบริโภคผลิตภัณฑ์ เริ่มจากการรับรู้ (Awareness) จากสื่อโฆษณาบน Social Media การแนะนำจากลูกค้าเก่า ช่องทางที่รับรู้ได้มากที่สุด คือ YouTube Facebook และป้ายโฆษณาหน้าร้าน ร้านค้าควรเพิ่มข้อมูลให้ชัดเจนในป้ายโฆษณา แจกข้อมูลด้านการส่งเสริมการตลาดให้ชัดเจน เมื่อผู้บริโภคเกิดการรับรู้ที่ถูกต้องจึงต้องการข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ (Consideration) เช่น การรีวิวจากลูกค้าที่เคยบริโภค การเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์ การรีวิวจากบุคคลที่มีชื่อเสียง การทดลองชิมผลิตภัณฑ์จากแหล่งจำหน่าย หรือแหล่งที่น่าเชื่อถือ เมื่อลูกค้าทดลองแล้วเกิดความชื่นชอบ (Preference) เกิดการตัดสินใจซื้อ (Purchase) ร้านค้าควรให้บริการที่ครบวงจร ตั้งแต่การมาที่ร้านค้า ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ประสบการณ์ที่อยู่ในร้าน จนเดินออกจากร้าน สอบถามความพึงพอใจของลูกค้า เมื่อลูกค้าประทับใจจะบอกต่อ (Advocacy) การให้บริการของร้านค้าที่ทำให้ลูกค้าประทับใจ ส่งผลให้ลูกค้าเกิดการซื้อซ้ำและนำไปสู่ความจงรักภักดีต่อตราสินค้า (Brand Loyalty)

ภาพที่ 2 แสดงเส้นทางการบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค ก่อนและหลังการสร้างการรับรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ถึงประโยชน์ทางโภชนาการจากเนื้อ/นมแพะที่มีการการันตีด้านคุณภาพและมาตรฐานตั้งแต่ระดับฟาร์มจนถึงโต๊ะอาหารภายใต้งานวิจัยระดับพื้นที่ พบว่า พฤติกรรมผู้บริโภคเปลี่ยนแปลง ดังนี้ ลูกค้ำ Who มีช่วงอายุลดลงจาก Gen X และ Gen B สู่ ช่วง Gen X และ Gen Y การศึกษาระดับปริญญาตรี สอดคล้องกับ วรธร ศิริวรรณ และศักดิ์สิทธิ์ บุคยพลากร (2567) พบว่า ปัจจัยด้านอายุ ระดับการศึกษา ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อ What ชื่นชอบผลิตภัณฑ์เพราะรสชาติ (เนื้อแพะไม่เหนียว ไม่มีกลิ่นสาบ นมแพะดีไม่มีกลิ่น) และให้ความสำคัญกับความสะดวกสบาย ทานง่าย พร้อมรับประทาน (ready to eat) สอดคล้องกับ Makowska et al. (2024) พบว่า กลุ่ม Gen X ให้ความสำคัญกับคุณภาพอาหาร ขณะที่ Gen Y เน้นที่ราคาของผลิตภัณฑ์ ทั้งสองกลุ่มมีการบริโภคอาหารแบบพร้อมรับประทานเพิ่มขึ้น Where เลือกซื้อจากร้านอาหารในพื้นที่ และบูธจัดนิทรรศการ เพราะมีเมนูที่หลากหลาย เดินทางสะดวก ราคาไม่แพง Why เลือกซื้อเพราะเป็นผลิตภัณฑ์ภายใต้โครงการวิจัย การันตีด้านคุณภาพ มีผลิตภัณฑ์หลากหลายตรงกับความต้องการของผู้บริโภค When เลือกบริโภคสัปดาห์ละครั้ง Whom ลูกค้ำแพะดั้งเดิม ตัดสินใจซื้อด้วยตนเอง ส่วนลูกค้ำใหม่ จะขอทดลองชิม โดยมีเพื่อนหรือคนรู้จักร่วมสนับสนุน How ลูกค้ำใหม่ จะเลือกซื้อผลิตภัณฑ์โดยเริ่มหาข้อมูลก่อนการตัดสินใจซื้อ โดยได้รับการแนะนำแบบปากต่อปาก สอดคล้องกับปฏิพร ภมร และธนภฤต วงศ์มหาเศรษฐ์ (2024) พบว่า ปัจจัยการสื่อสารแบบบอกต่อ ส่งผลต่อความตั้งใจในการซื้อซ้ำของลูกค้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

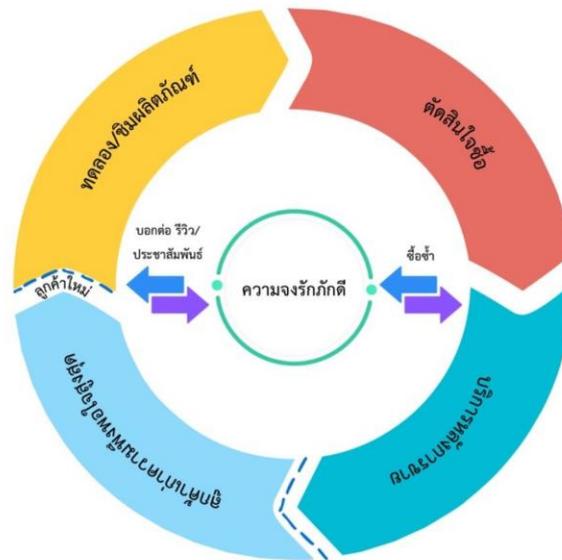
ผลการวิเคราะห์เส้นทางผู้บริโภค พบว่า การรับรู้ (Awareness) ผลิตภัณฑ์แพะในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย และการแนะนำจากลูกค้ำเก่า โดยช่องทางที่นิยม ได้แก่ YouTube Facebook สอดคล้องกับบุรจามา แพงเกษร (2566) พบว่า สื่อโซเชียลเป็นช่องทางการสร้างรับรู้ข้อมูลสินค้าทำให้เกิดความต้องการสินค้าและนำมาสู่การตัดสินใจซื้อ เมื่อผู้บริโภคเกิดความชื่นชอบ (Preference) และตัดสินใจซื้อ (Purchase) การบริการหลังการขายโดยการสอบถามความพึงพอใจจะนำมาสู่การปรับปรุงคุณภาพที่ตรงใจลูกค้ำ เกิดการบอกต่อ (Advocacy) และเป็นแรงสนับสนุนที่ดีให้เกิดการรีวิวจากประสบการณ์จริง การซื้อซ้ำและบอกต่อ เกิดลูกค้ำรายใหม่ และความจงรักภักดีต่อตราสินค้า (Brand Loyalty) สอดคล้องกับปวรพล สอนระเบียบ และสุทธนิภา ศรีไสย์ (2566)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค และเส้นทางของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุปได้ว่า ลูกค้ำใหม่ตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าเกิดจากกระบวนการทดลอง (Test) จนเกิดความชื่นชอบ (Preference) และตัดสินใจซื้อ (Purchase)

นอกจากนี้ จากงานวิจัย พบว่า การกลับมาซื้อซ้ำของลูกค้า เกิดจากการบอกต่อ ได้แก่ การรีวิวสินค้า จากผู้มีประสบการณ์จริง เป็นการส่งเสริมการตลาดที่สร้างความเชื่อมั่นให้กับลูกค้า จนเกิดความพึงพอใจสูงสุด (Advocacy) เกิดความจงรักภักดี (Loyalty) รวมทั้งเกิดลูกค้ากลุ่มใหม่ และความถี่ในการซื้อซ้ำ เป็นการสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อการวางแผนการตลาดเชิงกลยุทธ์ด้วยหลัก Customer centric เพิ่มประสิทธิภาพ และอรรถประโยชน์สูงสุดของการบริโภค นำไปสู่การบริโภคที่ยั่งยืน

ภาพที่ 3 แสดงผลการสร้างการจงรักภักดีของลูกค้ารายใหม่ผ่านกระบวนการทดลอง และบอกต่อ

สรุป

ผลิตภัณฑ์จากแพะในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เดิมเป็นผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลาม เพื่อใช้ในการประกอบพิธีกรรมทางความเชื่อ แต่ด้วยการสื่อสารทางการตลาด ส่งผลให้เกิดการรับรู้ที่แตกต่างจากเดิม ส่งผลให้พฤติกรรมของผู้บริโภคในปัจจุบันเปลี่ยนไป โดยเฉพาะกลุ่มลูกค้า Generation X และ Y พบว่า เกิดความพึงพอใจจากการบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะเพิ่มขึ้น จนเกิดการซื้อซ้ำ และเพิ่มปริมาณและความถี่ในการบริโภคเพิ่มขึ้น จนบอกต่อ และจงรักภักดีของตราสินค้าแพะในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (Brand Loyalty) เกิดจากกระบวนการรีวิวผ่านประสบการณ์จริง และผู้มีอิทธิพลทางความคิดผ่านช่องทางทั้ง Online และ Offline โดยผู้บริโภครายใหม่จะตัดสินใจเลือกซื้อ ก็ต่อเมื่อได้มีการทดลอง/ชิมผลิตภัณฑ์จากแพะ จนเกิดการชื่นชอบ ถึงจะเกิดการตัดสินใจซื้อ อย่างไรก็ตาม กระบวนการหลังการขายนั้นมีความสำคัญ เพราะส่งเสริมให้ลูกค้ากลับมาซื้อซ้ำ/ถ่ายทอดประสบการณ์จริง เกิดการบอกต่อ เพิ่มปริมาณ/เพิ่มความถี่ในการบริโภคต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลจากการวิจัยพฤติกรรมผู้บริโภค พบว่า กลุ่มลูกค้า Generation X และ Y ให้ความสำคัญกับคุณภาพอาหารและราคาที่เหมาะสม ตลอดจนนิยมอาหารแบบพร้อมรับประทาน กล่าวคือให้ความสำคัญกับเรื่องของความสะดวกและสุขภาพ ดังนั้นผู้ประกอบการร้านค้าผลิตภัณฑ์จากแพะในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรใช้ปัจจัยการตลาดดังกล่าวประกอบการวางแผนกลยุทธ์ เพื่อเพิ่มยอดขาย

1.2 ผลจากการวิจัยเส้นทางของลูกค้า พบว่า การทดลองผลิตภัณฑ์จะส่งผลให้ลูกค้าเกิดการตัดสินใจเลือกซื้อ และการซื้อซ้ำของผลิตภัณฑ์ เกิดจากการบอกต่อปากต่อปาก หรือการตอกย้ำสินค้าจากผู้มีอิทธิพล หรือการอ่านรีวิวกจากผู้มีประสบการณ์จริง ผ่าน Social Media ทั้งออนไลน์ และออฟไลน์ ผู้ประกอบการร้านค้าผลิตภัณฑ์จากแพะในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถนำปัจจัยจากเส้นทางของลูกค้าไปวางแผนการตลาดเพื่อเกิดการซื้อซ้ำและสร้างความจงรักภักดีต่อตราสินค้าผลิตภัณฑ์จากแพะในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ พฤติกรรมผู้บริโภค และเส้นทางของลูกค้าผลิตภัณฑ์จากแพะในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับผลิตภัณฑ์อื่นที่ใกล้เคียงทั้งในและนอกพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมผู้บริโภคของผู้บริโภคและเส้นทางลูกค้ามีการเปลี่ยนแปลงตามการเปลี่ยนแปลงที่แน่นอนของโลก ไม่ว่าจะเป็น VUCA World และ Bani World นักการตลาด หรือผู้ประกอบการควรนำปัจจัยดังกล่าวมาวิเคราะห์ร่วมด้วยเพื่อวางแผนกลยุทธ์การตลาด เพิ่มยอดขาย รักษากลุ่มลูกค้าเดิม และเพิ่มกลุ่มลูกค้าใหม่ให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร ภาคิฉาย, ชุตินันท์ วิชามาศ, ปราชญ์ พวงเงิน, จารุณี ทองอร่าม และกนกกาญจน์ กล่อมเกล้า. (2567). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเพิ่มปริมาณความต้องการผลิตภัณฑ์จากแพะในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ*, 6(1), 239-252. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/art/article/view/276221>.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2554). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- ณัฐวัฒน์ คณารักษ์สมบัติ และอุทัย ยะวี. (2566). การสื่อสารการตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อบรรลุเส้นทางผู้บริโภคในยุค New Normal. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ*

- อุบลราชธานี, 14(1), 205-214. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/humanjubru/article/view/259309>.
- ทวีทรัพย์ นาคา, นงนภัส ทองทูล, นันธินี เหวรรณ, เมธิษา คำเมืองมูล, ศุภณัฐ อ่าดอนกลอย และจรรุพร ตั้งพัฒนกิจ. (2565). การศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ที่มีผลต่อการเลือกใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (IoT) ในธุรกิจร้านอาหาร. *วารสารการศิลปศาสตร์ประยุกต์*, 15(1), 1-15. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/faakmutnb/article/view/255648/174624>.
- ปวรพล สอนระเบียน และสุทธนิภา ศรีไสย์. (2566). เส้นทางการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารของผู้บริโภคไทย. *วารสารการสื่อสารและการจัดการ นิด้า*, 9(1), 1-17. <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/jcmn/article/view/517>.
- ปฎิพร ภมร และธนกฤต วงศ์มหาเศรษฐ์. (2567). การศึกษาอิทธิพลของปัจจัยทางการตลาดที่มีต่อความตั้งใจในการใช้บริการซ้ำของธุรกิจร้านอาหารปิ้งย่างสไตล์เกาหลี แบรินด์ซูกิชิ ในจังหวัดชลบุรี. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย*, 30(1), 79-91. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/apheit-ss/article/view/270748>
- พิเชษฐ์ วงศ์เกียรติ์ขจร. (2559). *การวิจัยเชิงคุณภาพ*. ส.เอเชียเพรส.
- รภัสศา นนทวงษ์ และสุพิชา บุรณะวิทยาภรณ์. (2566). อิทธิพลของการตลาดดิจิทัลที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟชาวดอยในกรุงเทพมหานคร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์*, 7(2), 129-142. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/saujournalssh/article/view/266346/179348>.
- รุจภา แพ่งเกษร. (2566). พฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลในการรับรู้ข้อมูลและการตัดสินใจซื้อสินค้าและใช้บริการ. *วารสารเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจปริทัศน์*, 19(2), 129-143. <https://so15.tci-thaijo.org/index.php/bae/article/view/372/280>.
- วรรณดี สุทธินรากร. (2556). *การวิจัยเชิงคุณภาพ: การวิจัยในกระบวนการทัศนทางเลือก*. สยามปริทัศน์.
- วธรร ศิริวรรณ และศักดิ์สิทธิ์ บุศยพลากร. (2567). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผักไฮโดรponิกส์ทางออนไลน์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา*, 6(2), 405-420. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/article/view/268791/183700>.
- วิศนันท์ อุปรมัย และประภาศรี พงศ์ธนาพานิช. (2566). การสื่อสารการตลาดดิจิทัลสำหรับร้านขนมไทยในยุคปกติวิถีใหม่. *วารสารเกษมบัณฑิต*, 24(1), 1-17. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jkbu/article/view/261000/179298>.

- สุภกร ตันนาราวุฒิชัย และบุญไทย แก้วขันตี. (2564). ปัจจัยการตลาดแบบดิจิทัล การโฆษณาผ่านสื่อสังคมออนไลน์และความสามารถด้านโลจิสติกส์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านช่องทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร. *วารสารเกษตรศาสตร์ธุรกิจประยุกต์*, 15(22), 23–40. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/KAB/article/view/245016>.
- ห้ว เชียง เหว่ย, บุญทวารรณ วิงวอน และมนตรี พิริยะกุล. (2566). อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์และความพึงพอใจเป็นปัจจัยคั่นกลางของการตลาดแบบผสมทุกช่องทางไปสู่ความตั้งใจกลับมาซื้อซ้ำของผู้บริโภคในธุรกิจออนไลน์มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 6(4), 75–96. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jra/article/view/259854>.
- Court, D., Elzinga, D., Mulder, S., & Vetvik, O. J. (2009). *The consumer decision journey*. McKinsey Quarterly, 3(1), 1-11.
- Faul, F., Erdfelder, E., Lang, A.-G., & Buchner, A. (2007). GPower 3: A flexible statistical power analysis program for the social, behavioral, and biomedical sciences. *Behavior Research Methods*, 39(2), 175-191. <http://doi:10.3758/BF03193146>.
- Field, A. (2013). *Discovering Statistics Using IBM SPSS Statistics* (4th ed.). Sage Publications.
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2016). *Marketing Management* (15th ed.). Pearson.
- Kotler, P., Kartajaya, H., & Setiawan, I. (2016). *Marketing 4.0: Moving from Traditional to Digital*. Wiley.
- Kotler, P. (2003). *Marketing Management* (11th ed.). Prentice-Hall.
- Lemon, K. N., & Verhoef, P. C. (2016). Understanding customer experience throughout the customer journey. *Journal of Marketing*, 80(6), 69-96. <https://doi.org/10.1509/jm.15.0420>.
- Makowska, M., Boguszewski, R., & Hrehorowicz, A. (2024). Generational Differences in Food Choices and Consumer Behaviors in the Context of Sustainable Development. *Foods*, 13(4), 521. <https://doi.org/10.3390/foods13040521>.
- Schiffman, L. G., & Wisenblit, J. L. (2019). *Consumer Behavior* (12th ed.). Pearson.
- Solomon, M. R. (2018). *Consumer Behavior: Buying, Having, and Being* (12th ed.). Pearson.
- Tuckman, B. W. (1999). *Conducting Educational Research* (5th ed.). Harcourt Brace.

อสม. 4.0: การพัฒนาศักยภาพเพื่อการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านต้นแบบ ในตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร
VHV 4.0: DEVELOPING POTENTIAL FOR BEING THE VILLAGE HEALTH VOLUNTEER MODELS IN KHLONG MADUEA SUBDISTRICT KRATHUM BAEN DISTRICT SAMUT SAKHON PROVINCE

ไพฑูรย์ เสริมศิริมงคล, พระปลัดประพจน์ อยู่สำราญ และพระมหาบุญเลิศ ช้วยธานี

Paitoon Sermsirimongkol, Phrapalad Prapoj Yusamran and Phramaha Boonlert Chuaythaneen

วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Buddhaphanya Si Dvaravati Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: 0819354660p@gmail.com

Received August 22, 2024; Revised September 17, 2024; Accepted October 25, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการส่งเสริมการเป็น อสม. 4.0 ต้นแบบ ในตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร 2) พัฒนาศักยภาพเป็น อสม. 4.0 ต้นแบบ 3) ถอดบทเรียนการพัฒนาศักยภาพเป็น อสม. 4.0 ต้นแบบ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 20 คน เพื่อจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรม และอบรมผู้เข้าร่วมปฏิบัติการ 10 คน ทำการเก็บข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอผลการวิจัยเชิงพรรณนาด้วยการเล่าเรื่อง

ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรการพัฒนาศักยภาพเป็น อสม. 4.0 ประกอบด้วย 4 โมดูล คือ (1) จิตอาสาเพื่อชุมชน (2) การเสริมสร้างสุขภาพ (3) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการทำงาน (4) การฝึกภาคสนาม 2) ทำให้ได้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 4.0 ต้นแบบ ประกอบด้วยคุณสมบัติ ความเป็นจิตอาสา รอบรู้เรื่องสุขภาพ และมีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการทำงาน แก้ไขปัญหาและประสานการช่วยเหลือที่รวดเร็ว แบ่งออกเป็นกรอบและฝึกปฏิบัติในห้องเรียน และการฝึกภาคสนาม เพื่อทำกิจกรรมการเยี่ยมบ้านและชมรมผู้สูงอายุ การสำรวจแหล่งลูกน้ำยุงลาย การใช้เทคโนโลยีเพื่อการทำงานสุขภาพ และการช่วยงานที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และ 3) การถอดบทเรียนการวิจัย ได้องค์ความรู้และนวัตกรรมดังนี้ (1) หลักสูตรการพัฒนาศักยภาพเพื่อการเป็น อสม. 4.0 (2) อสม. 4.0 ต้นแบบ แกนนำส่งเสริมสุขภาพ (3) ชมรมสูงวัยใส่ใจสุขภาพที่มีการตรวจสุขภาพ มีหลักโภชนาการ และการออกกำลังกาย (4) เครือข่าย อสม. 4.0

คำสำคัญ: อสม. 4.0, การพัฒนาศักยภาพ, อาสาสมัคร, สาธารณสุข, ต้นแบบ

Abstract

This Article aims to 1) study the promotion of being Village Health Volunteer 4.0 models in Khlong Maduea subdistrict, Krathum Baen district, Samut Sakhon province; 2) develop potential to be Village Health Volunteer 4.0 models and 3) extract lessons from developing the potential to be model of VHW 4.0 models. This research is participatory action research by interviewing 20 purposively selected experts to create a training curriculum and 10 VHWs who participated in the operation. Content analysis was conducted and the research results were presented descriptively through storytelling.

The research results were found as follows; 1) The course for developing the potential to be Village Health Volunteer 4.0 models consisting of 4 modules: (1) Community volunteering, (2) Health promotion, (3) Using digital technology for work and (4) Field training. 2) The creation of Village Health Volunteers 4.0 models, consisting of the following characteristics: volunteering, knowledge of health, and skills in using technology for work, solving problems and coordinating rapid assistance. It was divided into classroom training and practice and field training to perform activities such as visiting homes and elderly clubs, surveying mosquito larvae sources, using technology for health work and helping at sub-district health promotion hospitals. And 3) Lessons extraction was found that the obtained knowledge and innovations comprise: (1) A curriculum for developing potential to become a Village Health Volunteer 4.0, (2) Village Health Volunteer 4.0 models, health promotion leaders, (3) Health-conscious senior club with health check-ups, nutrition principles and exercise and (4) VHW 4.0 network.

Keywords: Village Health Volunteers 4.0, Potential development, Volunteers, Public health, Models.

บทนำ

ประเทศไทย 4.0 เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายของการพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล โดยมุ่งเน้นการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาเป็นเครื่องมือสนับสนุนกระบวนการทำงานให้เกิดความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพเป็นการนำประเทศเข้าสู่ “สังคมดิจิทัล” โดยเฉพาะด้านการแพทย์การใช้เทคโนโลยีจะช่วยยกระดับการบริการสาธารณสุขเพื่อมุ่งสู่การมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ระบบอินเทอร์เน็ต

ช่วยให้ประชาชนรับรู้ข่าวสารการดูแลสุขภาพและการระวังป้องกันโรคได้สะดวกขึ้น สามารถเข้าถึง การบริการสาธารณสุขและการรักษาที่รวดเร็ว เช่น ผู้ป่วยที่มีอาการวิกฤตอยู่ห่างไกลโรงพยาบาลและ จำเป็นต้องได้รับการรักษาอย่างเร่งด่วน ด้วยเทคโนโลยีที่จะช่วยให้แพทย์สามารถวินิจฉัยอาการและ ให้คำแนะนำหรือทำการรักษาผู้ป่วยแบบทางไกลได้ ในช่วงที่เกิดการระบาดของโรคโควิด 19 ที่ผ่านมา อสม. ได้เป็นกำลังสำคัญในการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคจนเป็นที่ยอมรับ ซึ่งองค์การอนามัยโลกยกย่องผลการปฏิบัติงานของ อสม. และใช้เป็นแนวทางในการควบคุมโรคโควิด 19 ให้กับอีกหลาย ประเทศ

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพได้มีโครงการ “อสม. 4.0” ขึ้นในปี พ.ศ. 2560 เพื่อพัฒนา ศักยภาพ อสม. ให้มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการทำงานสุขภาพ มีความรอบรู้ด้านสุขภาพ มีทักษะ ด้านการปฐมพยาบาลและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน และเป็นแบบอย่างในการเปลี่ยนแปลงด้านสุขภาพ ของชุมชน (กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม, 2562) จึงได้พัฒนาแอปพลิเคชัน Smart อสม. เพื่อเป็นเครื่องมือ ให้ อสม. ใช้ในการทำงาน และส่งต่อข้อมูลที่สำคัญให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางออนไลน์ได้อย่างรวดเร็ว เช่น การคัดกรองสุขภาพผู้สูงอายุ และการติดตามหญิงมีครรภ์ให้ได้รับยาเม็ดเสริมไอโอดีน แต่จนถึงปี 2565 พบว่ามี อสม. ลงทะเบียนใช้งานน้อยมาก เช่น ตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มuban จังหวัดสมุทรสาคร มี อสม. ทั้งหมด 84 คน แต่มีผู้เข้าใช้งานเพียง 26 คน (ข้อมูลวันที่ 26 กรกฎาคม 2565) ในขณะที่ประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ตำบลคลองมะเดื่อมีประชากร 22,048 คน เป็นผู้สูงอายุ 3,435 คน (เทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ, 2567) คิดเป็นร้อยละ 15.58 โดยเฉลี่ย อสม. แต่ละคนจะต้องดูแล ประชาชน 262 คน และเป็นผู้สูงอายุ 41 คน ซึ่งการนำเทคโนโลยีมาใช้จะทำให้ อสม. สามารถทำงานได้ สะดวกรวดเร็วและส่งต่อข้อมูลไปยังโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประโยชน์และศักยภาพที่จำเป็นของ อสม. 4.0 ประกอบด้วยคุณสมบัติ การเป็นจิตอาสา มีความรอบรู้เรื่องสุขภาพ การปฐมพยาบาล การช่วยฟื้นคืนชีพ มีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการ ท ำ ก ำ ง ำ น ที่มีประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหาและประสานการช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็ว อสม. จำนวนมากยังขาด ทักษะการใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ ผู้วิจัยจึงได้เลือก อสม. ในตำบลคลองมะเดื่อ ซึ่งต้องรับผิดชอบดูแลประชาชน โดยเฉลี่ยคนละ 262 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างชุดแรกของจังหวัดสมุทรสาคร ในการทำวิจัยเรื่อง “อสม. 4.0: การพัฒนาศักยภาพเพื่อการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านต้นแบบ ในตำบลคลอง มะเดื่อ อำเภอกะทู้มuban จังหวัดสมุทรสาคร” เพื่อพัฒนาศักยภาพอันจะส่งผลดีต่อประสิทธิภาพ การทำงาน การปฏิบัติหน้าที่เป็นหมอคนที่ 1 คือ หมอประจำบ้าน มีความรอบรู้เรื่องสุขภาพเพื่อช่วยกันดูแล และแก้ปัญหาสุขภาพประชาชน สามารถให้การปฐมพยาบาลและการช่วยฟื้นคืนชีพเบื้องต้น การใช้ เทคโนโลยีประสานงานกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และหน่วยงานสาธารณสุขได้รวดเร็ว ช่วยลดจำนวนผู้ป่วยที่ต้องไปโรงพยาบาล และเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพดีถ้วนหน้าอีกด้วย

บทความวิจัยนี้นำเสนอกระบวนการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเป็น อสม. 4.0 ตั้งแต่การรวบรวมองค์ความรู้ การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ขั้นตอนการอบรม การฝึกปฏิบัติ การเก็บรวบรวมข้อมูล การถอดบทเรียน และการสร้างเครือข่าย องค์ความรู้และนวัตกรรมที่ได้รับจากการวิจัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการพัฒนาศักยภาพ อสม. ให้เหมาะกับบริบทของปัญหาและลักษณะการปฏิบัติงานของ อสม. ในแต่ละพื้นที่ เพื่อช่วยกันส่งเสริมสุขภาพและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมการเป็น อสม. 4.0 ต้นแบบ ในตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร
2. เพื่อพัฒนาศักยภาพเป็น อสม. 4.0 ต้นแบบ ในตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร
3. เพื่อถอดบทเรียนการพัฒนาศักยภาพเป็น อสม. 4.0 ต้นแบบ ในตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเป็น อสม. 4.0 ต้นแบบ ในตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

การใช้สมาร์ทโฟนในการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ โดย นรุตม์ อภิชาติอำมฤต (2565) ซึ่งพบว่าปัจจุบัน อสม. มีสมาร์ทโฟนใช้งานถึงร้อยละ 86.5 มีอินเทอร์เน็ตใช้เอง ร้อยละ 73.1 และมีทักษะการใช้สมาร์ทโฟนที่แตกต่างกันมาก โดย อสม. ที่อายุน้อยจะมีทักษะในการใช้สมาร์ทโฟนที่ดีกว่า ทุกกลุ่มวัยมีความเห็นว่าการใช้สมาร์ทโฟนในการทำงานเพื่อชุมชนเป็นเรื่องจำเป็นและมีประโยชน์ โดยเฉพาะด้านการติดต่อสื่อสารกับ รพ.สต. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำได้สะดวกและรวดเร็ว ในช่วงสถานการณ์โควิดที่ผ่านมาทำให้มีการใช้สมาร์ทโฟนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ส่วนปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับสมาร์ทโฟนที่พบในกลุ่ม อสม. ได้แก่ การใช้ไม่เป็น ไม่มีคนสอน ปัญหาเรื่องอุปกรณ์ และสัญญาณอินเทอร์เน็ต จึงมีข้อเสนอแนะว่าควรส่งเสริมให้ อสม. ทุกคนใช้สมาร์ทโฟนในการทำงาน ควรมีการสนับสนุนจากภาครัฐทั้งเรื่องราคาสมาร์ทโฟนและค่าใช้จ่ายด้านอินเทอร์เน็ต

การใช้หลักพุทธธรรมในการทำงานจิตอาสา โดย สัมพันธ์ คงพูนทรัพย์ (2560) ซึ่งพบว่าหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการทำงานจิตอาสา ได้แก่ หลักพรหมวิหาร 4 ได้แก่ เมตตา เป็นความปรารถนาดีอยากช่วยให้ผู้อื่นเป็นสุข กรุณา เป็นความรู้สึกลงสาร อยากช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ มุทิตา เกิดความรู้สึกลินดี

เมื่อเห็นผู้อื่นมีความสุข และอุเบกขา มีความยุติธรรม จิตใจที่ไม่เอนเอียงด้วยความชังและความรัก และหลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน เป็นการให้ทั้งด้านจิตใจ สิ่งของ การกระทำและความรู้ ปิยวาจาเป็นการใช้คำพูดที่สุภาพอ่อนน้อมอย่างมีเมตตริจิต อตถจริยา การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคมและผู้อื่น และสมานัตตตา การประพฤติตนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ให้เหมาะสมกับเหตุการณ์และสภาพแวดล้อม

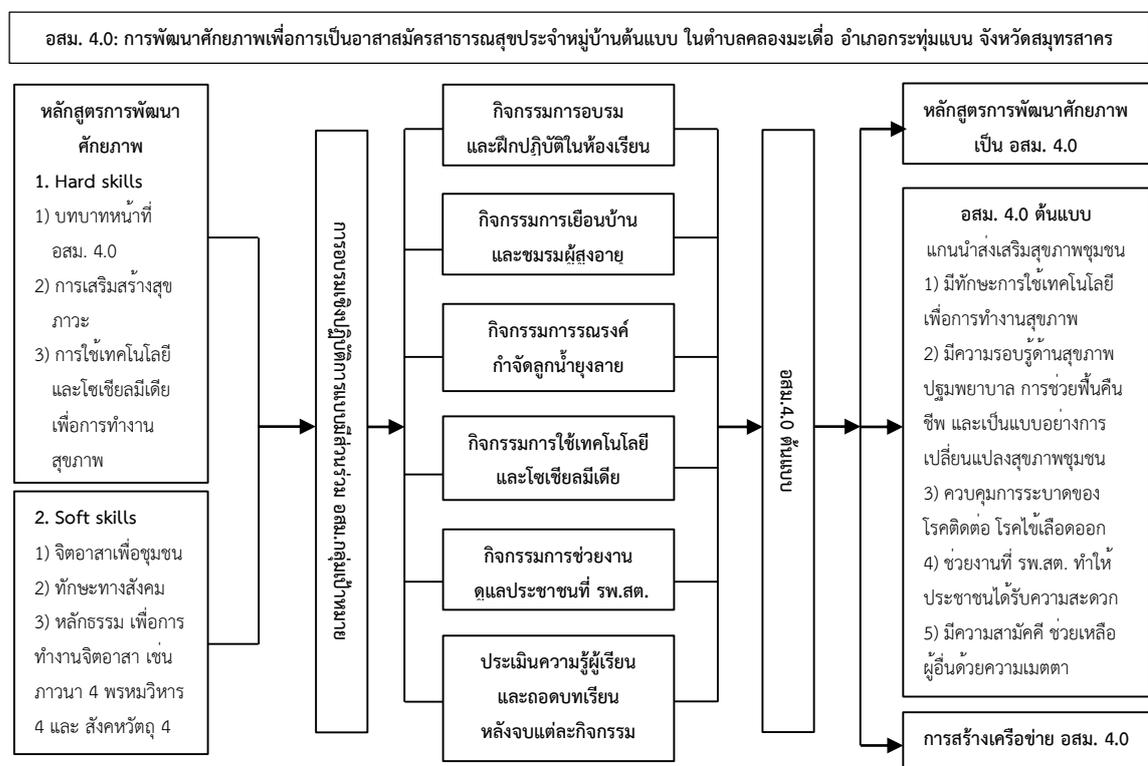
ความรู้เกี่ยวกับการใช้ยาอย่างสมเหตุสมผลของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน โรงพยาบาลเทศบาลแห่งหนึ่งในประเทศไทย: การศึกษาแบบภาคตัดขวาง โดย ศิราณี ยงประเดิม และคณะ (2565) เพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจในการใช้ยาอย่างสมเหตุสมผลของ อสม. ที่สังกัดโรงพยาบาลเทศบาลแห่งหนึ่งในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการประเมินความรู้ด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้ยาอย่างสมเหตุสมผลด้วยแบบประเมินความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของ อสม. และประชาชนวัยทำงานที่พัฒนาโดยกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ประกอบด้วยคำถาม 5 ด้าน ได้แก่ การใช้ยาตามฉลากและซองยา การรู้ทันสื่อโฆษณา การเลือกซื้อและใช้ยา การเข้าใจความหมายของคำศัพท์และการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพ ผลการวิจัยพบว่า อสม. ส่วนใหญ่มีความรู้ด้านการใช้ยาตามฉลากและซองยา เข้าใจความหมายของคำศัพท์และการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพ แต่ควรได้รับการอบรมความรู้เพิ่มเติมเรื่องการเลือกซื้อ การใช้ยา การตรวจสอบเลขทะเบียนตำรับยา และการรู้ทันสื่อโฆษณาให้มากขึ้น

จากการทบทวนวรรณกรรม สรุปได้ว่า การใช้สมาร์ทโฟนซึ่งเป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับ อสม. เพื่อการทำงานที่สะดวก รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ แต่ยังมี อสม. ที่ขาดทักษะในการใช้งานสมาร์ทโฟน จึงจำเป็นต้องมีการอบรมเพิ่มทักษะด้านเทคโนโลยีและการใช้สมาร์ทโฟนให้กับ อสม. และภาครัฐควรสนับสนุนเรื่องราคาสมาร์ทโฟนและค่าใช้จ่ายด้านอินเทอร์เน็ต หลักพุทธธรรมสำหรับการพัฒนา อสม. จิตอาสา ได้แก่ หลักพรหมวิหาร 4 และหลักสังคหวัตถุ 4 ที่ช่วยให้จิตใจอ่อนโยน ต้องการช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์ มีความซื่อสัตย์และเกิดความสามัคคี และความรู้เรื่องการใช้อาสาอย่างสมเหตุสมผลเป็นสิ่งที่มี อสม. จำเป็นต้องรู้ เพื่อแนะนำประชาชนให้มีการใช้ยาอย่างถูกต้องและใช้เท่าที่จำเป็น และไม่ตกเป็นเหยื่อของการโฆษณาที่อวดอ้างสรรพคุณ ซึ่งผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยเหล่านี้จัดไว้ในหลักสูตรการอบรม และเป็นข้อมูลสนับสนุนในการอภิปรายผลการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการวิจัย (stakeholders) โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง คือ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านสาธารณสุข ผู้ที่หน้าที่เกี่ยวกับการทำงานของ อสม. และผู้นำชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 20 คน เพื่อรวบรวมข้อมูลและองค์ความรู้ประกอบการค้นคว้าแนวคิดและทฤษฎีทางวิชาการ เพื่อจัดทำหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพเป็น อสม. 4.0 และ ผู้ร่วมปฏิบัติการ 10 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง

คุณสมบัติ คือ เป็น อสม. ที่มีความตั้งใจในการปฏิบัติงานจิตอาสา มีความสนใจเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีโทรศัพท์แบบสมาร์ตโฟน และมีความยินดีที่จะเข้าร่วมโครงการวิจัย ผลการวิจัยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอเชิงพรรณนาด้วยการเล่าเรื่อง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพ ประกอบด้วยทักษะทั้งด้านการปฏิบัติงานและอาชีพ (Hard skills) ในประเด็นหน้าที่ความรับผิดชอบ การใช้เทคโนโลยีเพื่อการทำงาน และความรอบรู้ด้านสุขภาพที่จำเป็นสำหรับ อสม.4.0 และทักษะทางสังคม (Soft skills) การทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยมีหลักพุทธธรรมเป็นเครื่องขัดเกลาให้เป็นจิตอาสาที่มีคุณธรรม จริยธรรมช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเมตตา และทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่มีรายละเอียดดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การสังเกตผล และการสะท้อนผล โดยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ

1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการสัมภาษณ์เพื่อนำองค์ความรู้มาจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรม ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการวิจัย (stakeholders) คือ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านสาธารณสุข ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับ อสม. และผู้นำชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 20 คน

1.2 กลุ่มผู้เข้าร่วมปฏิบัติการ คือ อสม. ผู้เข้ารับการอบรม ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง คุณสมบัติ คือ เป็น อสม. ในตำบลคลองมะเดื่อ มีความตั้งใจในการปฏิบัติงานจิตอาสา มีความสนใจเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีโทรศัพท์แบบสมาร์ทโฟน และมีความยินดีที่จะเข้าร่วมโครงการวิจัย จำนวน 10 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยกำหนดคำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และผ่านเกณฑ์การตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ มีค่า CVI เฉลี่ย 1.0 2) แบบบันทึกข้อมูลกิจกรรม 3) แบบประเมินผู้เรียน

4. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในแต่ละขั้นตอนการวิจัย ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การสังเกตผล และการสะท้อนผล

5 การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการจัดกลุ่มข้อมูล เรียบเรียงข้อมูล ตีความวิเคราะห์และสรุปเนื้อหา และรายงานผลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่องตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการเป็น อสม. 4.0 โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบกับข้อมูลทางวิชาการ ทำให้ได้หลักสูตรการพัฒนาศักยภาพเป็น อสม. 4.0 เพื่อการฝึกอบรม อสม. กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งประกอบด้วย คือ โมดูลที่ 1 อสม. จิตอาสาเพื่อชุมชนมุ่งพัฒนาทักษะทางสังคม ด้วยหลักภาวะ 4 ได้แก่ กายภาวนา ศีลภาวนา จิตตภาวนา และปัญญาภาวนา ทำให้เกิดการพัฒนาร่างกาย พฤติกรรม จิตใจและสติปัญญา หลักพรหมวิหาร 4 เป็นธรรมะสำหรับการเป็นผู้นำและการทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา และหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นธรรมะที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้อื่น ผูกมิตรและเอื้อเฟื้อเกื้อกูล ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา เพื่อการปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นและเกิดความสามัคคีในการทำงานร่วมกัน ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของ อสม. ทักษะความรู้เรื่องการปฐมพยาบาลและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน โมดูลที่ 2 อสม. เสริมสร้างสุขภาพ เพื่อให้เข้าใจในงานสาธารณสุขมูลฐาน ได้แก่ การส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมและป้องกันโรค การรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสมรรถภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค การใช้อย่างสมเหตุผล โทษภัยของบุหรี่และบุหรี่ไฟฟ้า การตรวจคัดกรองสุขภาพและการออกกำลังกาย โมดูลที่ 3 อสม. ยุคเทคโนโลยีดิจิทัล เพิ่มทักษะการใช้เทคโนโลยี แอปพลิเคชันด้านสุขภาพและโซเชียลมีเดีย เพื่อการทำงานที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ให้การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางให้เข้าถึงการรักษา การค้นหาความรู้และเผยแพร่ข่าวสารสาธารณสุข การใช้แอปพลิเคชัน Smart อสม. เพื่อรายงานผลการคัดกรองสุขภาพผู้สูงอายุ การสำรวจแหล่งลูกน้ำยุงลายป้องกันโรคไข้เลือดออก และการค้นหาหญิงตั้งครรภ์ให้ได้รับยาเม็ดเสริมไอโอดีน และโมดูลที่ 4 การฝึกภาคสนามเพื่อให้ อสม. ได้นำความรู้ในห้องเรียนไปฝึกปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน ได้แก่ การเยี่ยมบ้านและ

ชมรมผู้สูงอายุเพื่อตรวจคัดกรองสุขภาพ การสำรวจแหล่งลูกน้ำยุงลาย การใช้เทคโนโลยีและโซเชี่ยลมีเดียในการทำงานและการประชาสัมพันธ์เรื่องสุขภาพ และการช่วยงานที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาศักยภาพเป็น อสม. 4.0 ทำให้ได้ อสม. 4.0 ต้นแบบ แกนนำส่งเสริมสุขภาพชุมชน เป็นจิตอาสาที่ได้รับการพัฒนาจิตใจด้วยหลักธรรม มีความเข้าใจในหน้าที่และความรับผิดชอบ การทำงานครอบคลุมทั้งการส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมและป้องกันโรค การรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสมรรถภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค การใช้อย่างสมเหตุผลเพื่อไม่ให้ใช้ยาเกินความจำเป็นซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อการทำงานของตับและไต อันตรายจากควันของบุหรี่และบุหรี่ไฟฟ้า การใช้เทคโนโลยี แอปพลิเคชันเพื่อค้นหาความรู้ การตรวจสอบเลขผลิตภัณฑ์ (อย.) เพื่อตรวจสอบว่าเป็นของแท้หรือของเลียนแบบ การประสานกับเจ้าหน้าที่ รพ.สต.โดยการวิดีโอคอล และการปักหมุดที่ตั้งทำให้เกิดความรวดเร็วในการช่วยเหลือผู้ป่วย การใช้แอปพลิเคชัน Smart อสม. เพื่อคัดกรองสุขภาพผู้สูงอายุ 9 ด้าน และการสำรวจแหล่งลูกน้ำยุงลาย ทำให้เกิดความรวดเร็วในการส่งข้อมูลการเยือนบ้านและชมรมผู้สูงอายุเพื่อส่งเสริมการติดสั้งคม มีตรวจคัดกรองสุขภาพประจำเดือน จัดทำสมุดบันทึกสุขภาพประจำตัวเพื่อการเฝ้าระวังไม่ให้เกิดการเจ็บป่วยรุนแรงมากขึ้น การแนะนำเรื่องการดูแลสุขภาพ โภชนาการ สันทนาการและการออกกำลังกาย จัดแบ่งหน้าที่มาช่วยงานบริการที่ รพ.สต. เพื่ออำนวยความสะดวกผู้ป่วยและลดเวลาในการรักษา มีทักษะการปฐมพยาบาลและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า การถอดบทเรียนการพัฒนาศักยภาพเพื่อการเป็น อสม. 4.0 ต้นแบบ และการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผลของการวิจัย (Stakeholders) ได้ผลรับดังนี้ 1) หลักสูตรการพัฒนาศักยภาพเป็น อสม. 4.0 2) เกิดชมรมสูงวัยใส่ใจสุขภาพ มีการตรวจสุขภาพประจำเดือนและบันทึกในสมุดสุขภาพประจำตัว เป็นการเฝ้าระวังความผิดปกติและป้องกันการเจ็บป่วยที่รุนแรง ซึ่งจะแนะนำให้ไปตรวจสุขภาพซ้ำที่ รพ.สต. หากพบว่ามีอาการผิดปกติ มีการปรับเปลี่ยนอาหารและเครื่องดื่มของชมรมเป็นอาหารสุขภาพ หลีกเลี่ยงอาหารที่มีไขมันสูง การสันทนาการและการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพกายและใจที่ดีของผู้สูงอายุ 3) ได้ อสม. 4.0 ต้นแบบ แกนนำส่งเสริมสุขภาพชุมชน มีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน การรายงานและส่งต่อข้อมูลสุขภาพ ทำให้เกิดความรวดเร็วในการประสานความช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางและผู้ด้อยโอกาส แพนเพ็จ “อสม. 4.0 ทีมสุขภาพตำบลคลองมะเดื่อ” (<https://shorturl.asia/DdVkf>) เป็นแหล่งความรู้สุขภาพและข้อมูลข่าวสารหลากหลายทางเทคโนโลยี 4) การสร้างเครือข่าย อสม.4.0 เพื่อร่วมกันส่งเสริมสุขภาพ พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และเฝ้าติดตามเหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพในชุมชน และ 5) อสม. 4.0 จิตอาสาเชิงพุทธ มีคุณธรรมและ

จริยธรรม ยึดมั่นในหลักธรรมเพื่อความสามัคคีในการทำงาน มีทักษะทางสังคมในการทำงานเพื่อชุมชน และช่วยเหลือด้วยความเมตตา

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า หลักสูตรการพัฒนาศักยภาพเพื่อการเป็น อสม. 4.0 แบ่งการพัฒนาศักยภาพออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติงานและอาชีพ เป็นการเพิ่มความรู้ที่จำเป็นสำหรับการทำหน้าที่ อสม. 4.0 ซึ่ง วรรณพานัน วรรณระศักดิ์ (2559) ได้อธิบายว่าเป็นวิธีการพัฒนาทักษะการทำงานเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ได้แก่ การฝึกอบรม การหมุนเวียนเปลี่ยนงานและการดูงานนอกสถานที่เพื่อนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาปรับใช้ให้เกิดการพัฒนา และด้านทักษะทางสังคม เป็นการปฏิสัมพันธ์และการทำกิจกรรมร่วมกับบุคคลอื่นเพื่อให้เกิดมิตรภาพ ความร่วมมือและความสามัคคี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดุชนิ ดำมี (2559) ที่พบว่าการลงพื้นที่เพื่อตรวจคัดกรองและเก็บข้อมูลงานวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ สิ่งแรกคือการสร้างความประทับใจแรกพบ เช่น การยิ้มแย้มแจ่มใส แต่งกายที่ถูุกกาลเทศะ ใช้คำถามที่สุภาพและระมัดระวังการซักถามในเรื่องที่ละเอียดอ่อน ความรู้เรื่อง อสม. ยุคเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นการเพิ่มทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและแอปพลิเคชันให้กับ อสม. เป็นสิ่งที่จำเป็นและสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้กับ อสม. ซึ่งสอดคล้องกับ นรุตม์ อภิชาติอำมฤต (2565) ได้วิจัยเรื่อง “การใช้สมาร์ตโฟนในการทำงานของ อสม. ในอำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ” พบว่า อสม. เข้าถึงการมีสมาร์ตโฟนได้ ร้อยละ 86.5 และมีอินเทอร์เน็ตใช้เอง ร้อยละ 73.1 อสม. อายุอ่อนโยจะมีทักษะในการใช้สมาร์ตโฟนดีกว่า อสม. ทุกกลุ่มวัยเห็นว่าการใช้สมาร์ตโฟนเป็นเรื่องจำเป็น ช่วยให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อประสานการทำงานกับ รพ.สต. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งภาครัฐควรสนับสนุนค่าใช้จ่ายด้านอินเทอร์เน็ต

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การพัฒนาด้านทักษะทางสังคมด้วยหลักพุทธธรรม โดยการนิมนต์พระอาจารย์มาสอน การสนทนาธรรมและซักถามข้อข้องใจ เพื่อขัดเกลาจิตใจให้เป็นจิตอาสาที่มีคุณธรรม จริยธรรม การเสียสละและการทำงานเพื่อส่วนรวม อสม. ผู้เข้าอบรมให้ความเห็นว่า การได้เรียนรู้หลักพุทธธรรมทำให้รู้สึกสบายใจ เกิดความเข้าใจในความทุกข์ของผู้อื่น รู้สึกสงสารและอยากช่วยเหลือผู้ป่วย ผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาส หลักพรหมวิหารช่วยให้ทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข และหลักสังคหวัตถุช่วยให้เกิดมิตรภาพ มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูลและความสามัคคีต่อกัน ซึ่งสอดคล้องกับ สัมพันธ์ คงพูนทรัพย์ (2560) ที่วิจัยเรื่อง “การใช้หลักพุทธธรรมในการทำงานจิตอาสา” พบว่า หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับจิตอาสา ได้แก่ หลักพรหมวิหาร 4 และหลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อการทำงานและการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความสุข การรักผู้อื่นโดยไม่มีเงื่อนไข และยินดีช่วยเหลือทุกคนที่ประสบกับความยากลำบากเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น จิตอาสาจึงมีความสำคัญ

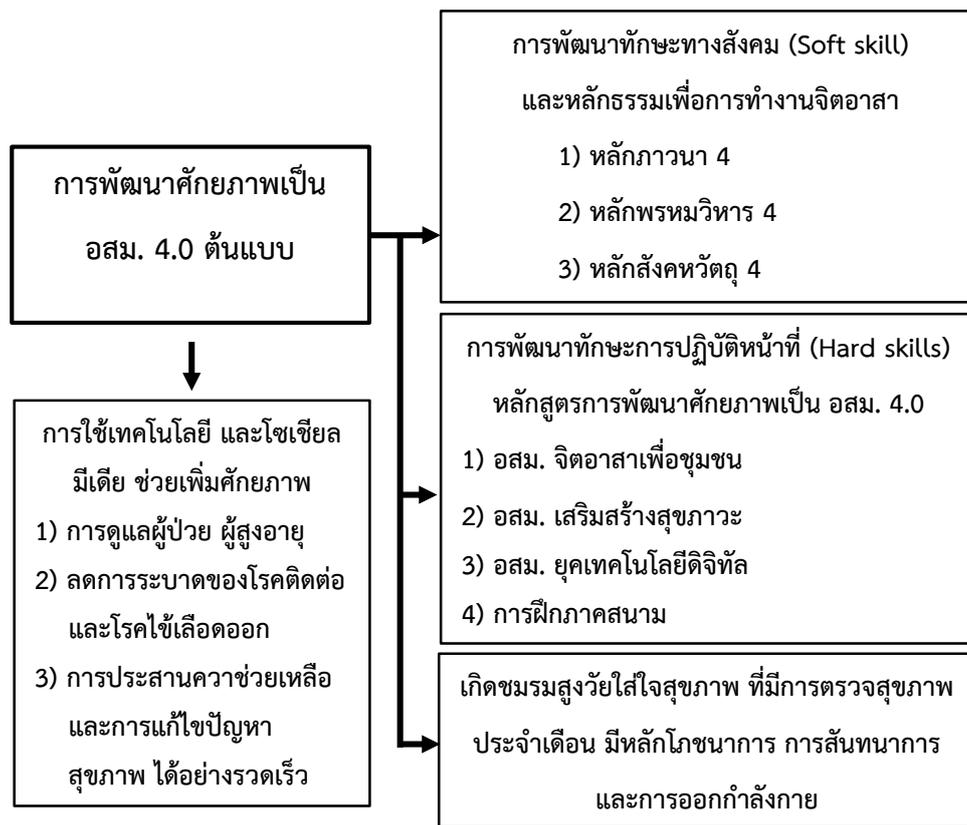
และจำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในชุมชนและสังคม การเพิ่มความรู้เรื่องการใช้อย่างสมเหตุผล ชนิดของยารักษาโรค ทำให้ อสม. ผู้เรียนเกิดความเข้าใจหลักการใช้ยา 5 ถูก คือ ถูกโรค ถูกคน ถูกเวลา ถูกขนาด และถูกวิธี เพื่อให้คำแนะนำกับประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางที่ต้องกินยาอยู่เป็นประจำ ให้กินยาอย่างต่อเนื่องจนครบตามแพทย์สั่ง ห้ามหยุดกินยาเองเพราะจะทำให้เกิดการดื้อยา และต้องอ่านฉลากกำกับยาก่อนทุกครั้ง การใช้สมาร์ตโฟนตรวจสอบเลขผลิตภัณฑ์ อย. ทางออนไลน์ ทำให้ทราบว่ายาก่อนอย่างไรในตลาดเป็นของเลียนแบบ ต้องแนะนำประชาชนไม่ให้ซื้อมาใช้เพราะอาจเกิดอันตรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิราณี ยงประเดิม และคณะ (2565) เรื่อง “ความรู้เกี่ยวกับการใช้อย่างสมเหตุผลของ อสม.” พบว่า อสม. ส่วนใหญ่มีความรู้ด้านการใช้ยาตามฉลากและซองยา เข้าใจความหมายของคำศัพท์และการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพ แต่ควรได้รับการอบรมความรู้เพิ่มเติม เรื่อง ประเภทของยา การเลือกซื้อยา การใช้ยา และการรู้ทันสื่อและโฆษณาที่อวดอ้างสรรพคุณของยาเกินความจริง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า การถอดบทเรียนการพัฒนาศักยภาพเพื่อการเป็น อสม.4.0 ต้นแบบ ทำให้ได้องค์ความรู้และนวัตกรรม เช่น เกิดชมรมสูงวัยใส่ใจสุขภาพที่มีการตรวจคัดกรองสุขภาพประจำเดือนบันทึกลงในสมุดสุขภาพประจำตัว ทำให้ทราบการเปลี่ยนแปลงของสุขภาพ เป็นการเฝ้าระวังความผิดปกติและป้องกันการเจ็บป่วยที่รุนแรง การวัดค่าความดันเลือดเป็นประจำ มีประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับบทความเรื่อง “รู้หรือไม่ ผู้สูงอายุควรวัดความดันทุกวัน” ของ Thonburi Health Village (2567) ซึ่งอธิบายว่า ผู้สูงอายุควรวัดความดันเลือดทุกวันเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงก่อนเกิดเหตุร้ายแรง เช่น โรคหลอดเลือดสมอง และโรคหัวใจ และควรรีบไปพบแพทย์เมื่อพบว่าความดันเลือดมีค่าสูงผิดปกติ การปรับเปลี่ยนอาหารและเครื่องดื่มของชมรมเป็นอาหารสุขภาพ หลีกเลี่ยงอาหารประเภททอด ของผัดที่ใส่น้ำมันเยอะ ๆ และมีส่วนประกอบของกะทิ และมีการออกกำลังกายอย่างน้อยวันละ 30 นาที ซึ่งสอดคล้องกับหลักโภชนาการของ อนุสิทธิ์ ทัพหสิริเวทย์ (2567) ที่เขียนบทความเรื่อง “หวาน มัน เค็ม มากไป หัวใจอ่อนแอ” โดยกล่าวว่า อาหารไทยมีครบทุกรส ทั้งหวาน มัน เค็ม เผ็ด เปรี้ยว ซึ่งนำไปสู่ความเสี่ยงในการบริโภคเกินพอดี อาจส่งผลให้เกิดโรคหัวใจถ้าไม่ควบคุมปริมาณให้พอเหมาะและควรออกกำลังกายอย่างน้อยวันละ 30 นาที 5 วันต่อสัปดาห์ และการที่ อสม. 4.0 ต้นแบบ มีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ได้สร้างแพนเพจออนไลน์ ชื่อ “อสม. 4.0 ทีมสุขภาพตำบลคลองมะเดื่อ” เพื่อเป็นแหล่งความรู้และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารสุขภาพ ข่าวปลอมและการหลอกลวงทางเทคโนโลยี เพราะปัจจุบันประชาชนนิยมการบริโภคข่าวสารทางสื่อออนไลน์กันมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับบทความของ กลุ่มงานสื่อสารผลผลิตทางความคิด (2567) ที่กล่าวว่า ในยุคโซเชียลมีเดีย ข้อมูลการสำรวจเฝ้าระวังติดตามพฤติกรรมด้านกิจกรรมทางกายของประชากรไทย ปี 2564 (รอบเดือนมิถุนายนถึงสิงหาคม) พบว่ามีการรับรู้ผ่านช่องทางสื่อออนไลน์มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ สื่อวิทยุ โทรทัศน์

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง อสม. 4.0: การพัฒนาศักยภาพเพื่อการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านต้นแบบ ในตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร ได้องค์ความรู้ที่สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ 2 แสดงองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยเรื่อง อสม. 4.0: การพัฒนาศักยภาพเพื่อการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านต้นแบบ ในตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งการพัฒนา อสม. 4.0 เพื่อให้มีความเป็นจิตอาสา ทำงานเพื่อสังคมด้วยความตั้งใจ มีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการทำงานที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ และมีความรอบรู้ด้านสุขภาพ จำเป็นต้องมีการพัฒนาทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านทักษะทางสังคม เพื่อให้เป็นจิตอาสาที่มีคุณธรรม จริยธรรมและความโออบอ้อมอารี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขด้วยหลักธรรมภาวะ 4 พรหมวิหาร 4 และ สังคหวัตถุ 4 เป็นเครื่องขัดเกลาจิตใจ และทักษะด้านการปฏิบัติหน้าที่ อสม. 4.0 คือ ความรู้เพื่อการทำงานสุขภาพตามหลักสูตรการฝึกอบรม ได้แก่ จิตอาสาเพื่อชุมชน การเสริมสร้างสุขภาวะ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและโซเชียลมีเดีย และการฝึก

ภาคสนาม การออกทำงานเยี่ยมบ้านและชมรมผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง อสม. 4.0 ได้ร่วมกันให้ความรู้ เรื่องการส่งเสริมสุขภาพ ทำให้ชมรมผู้สูงอายุตำบลคลองมะเดื่อ มีการตรวจสุขภาพประจำเดือน จัดอาหารและเครื่องดื่มที่ดีต่อสุขภาพ มีการสนทนาและการออกกำลังกาย เกิดเป็นชมรมสูงวัยใส่ใจสุขภาพ

สรุป

การพัฒนาศักยภาพเพื่อการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 4.0 ต้นแบบ ในตำบล คลองมะเดื่อ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ได้หลักสูตรการพัฒนาศักยภาพเป็น อสม. 4.0 ประกอบด้วย จิตอาสาเพื่อชุมชน การเสริมสร้างสุขภาพ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการฝึกภาคสนาม การพัฒนาศักยภาพเป็น อสม. 4.0 ต้นแบบ ใช้วิธีการฝึกอบรมตามหลักสูตรด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และใช้เทคนิคการประสานงาน การใช้เทคโนโลยีและการวางแผนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้มีศักยภาพการทำงานที่เพิ่มมากขึ้น การถอดบทเรียนพบว่า อสม. 4.0 ต้นแบบ เป็นจิตอาสาเชิงพุทธ ทำงานด้วยความสามัคคี มีความรอบรู้ เรื่องสุขภาพ มีกระบวนการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุและการป้องกันโรคไข้เลือดออกในชุมชนเปลี่ยนไป จากเดิม โดยการทำงานเชิงรุกร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือในแอปพลิเคชัน สมาร์ท อสม. เพื่อการค้นหา ติดตาม ให้ความรู้และส่งต่อข้อมูล ทำให้การประสานความช่วยเหลือและการแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 หลักสูตรการพัฒนาศักยภาพเพื่อการเป็น อสม. 4.0 ซึ่งประกอบด้วยทักษะด้านสังคม และด้านการปฏิบัติงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรฝึกอบรมให้ครบในทุกประเด็นตามหลักสูตรเพื่อให้เกิดการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย พุทธิกรรม จิตใจ สติปัญญาและความสามารถในการปฏิบัติงาน

1.2 อสม. 4.0 ต้นแบบ ซึ่งประกอบด้วยคุณสมบัติการเป็นจิตอาสาเชิงพุทธ มีใจเสียสละ รอบรู้เรื่องสุขภาพ การปฐมพยาบาล การช่วยฟื้นคืนชีพ และทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการทำงาน การแก้ไขปัญหาและประสานความช่วยเหลือที่รวดเร็ว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการพัฒนา ศักยภาพเป็น อสม. 4.0 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน การทำงานร่วมกันด้วยความสามัคคีและมีความสุข

1.3 ชมรมสูงวัยใส่ใจสุขภาพ ประกอบด้วยการตรวจคัดกรองสุขภาพประจำเดือนเพื่อเฝ้าระวังความผิดปกติของร่างกาย อาหารเพื่อสุขภาพ สนทนาและการออกกำลังกาย หน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการสนับสนุนให้ชมรมผู้สูงอายุมีการนำหลักการที่เป็นประโยชน์ไปใช้ในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตรและกิจกรรมในการพัฒนา อสม.ตามบริบทของผู้เรียน ลักษณะของประเพณี วัฒนธรรม สังคมและปัญหาสุขภาพที่พบในแต่ละพื้นที่ เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาได้ตรงประเด็นและเกิดผลสัมฤทธิ์ ท้นต่อการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยและมีความเหมาะสมกับบริบทการทำงานของ อสม. ในพื้นที่นั้น ๆ

2.2. ในการทำวิจัยควรจัดระยะเวลาอบรมและการทำกิจกรรมให้เหมาะสมกับเนื้อหาหลักสูตรและผู้เข้ารับการอบรม เพื่อให้สามารถเข้าเรียนได้ครบตามหลักสูตร เกิดทักษะความรู้และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมั่นใจ

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มงานสื่อสารผลผลิตทางความคิด. (2567, 21 มิถุนายน). *การสอดแทรกกิจกรรมทางกายผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย*. https://tpak.or.th/th/article_print/555.
- กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม. (2562). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพ อสม.4.0*. เทศบาลนครสงขลา.
- ดุชนี คำมี. (2559). เทคนิคการลงพื้นที่คัดกรองและเก็บข้อมูล: ประสบการณ์ภาคสนาม. *Mahidol R2R e-Journal*, 3(1), 1-3. <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/murr/article/view/242993/165094>.
- เทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ. (2567, 15 มิถุนายน). *ข้อมูลและรายละเอียดชุมชน*. <https://khlongmaduea.go.th/public/communityinfo/data/index/menu/177>.
- นรุทธ์ อภิชาติอำมฤต. (2565). การใช้สมาร์ทโฟนในการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในอำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ. *ชัยภูมิเวชสาร*, 42(2), 82-93. <https://thaidj.org/index.php/CMJ/article/view/12804/10796>.
- วรรณานันท์ วรรณะศักดิ์. (2559). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในองค์กร*. สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- ศิริธานี ยงประเดิม, กันต์ฤทัย สังฆะโน, ชุตติกาญจน์ สุชาติพิทย์, ชนากานต์ ไกรมาก, ปาลิตา แก้วพรม, วนิดา พุ่มพวง และสุรียน อยู่ตระกูล. (2565). ความรู้การใช้ยาอย่างสมเหตุสมผลของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน. *วารสารเภสัชกรรมไทย*, 15(1), 21-28. <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/TJPP/article/view/253439>.

- สัมพันธ์ คงพูนทรัพย์. (2560). การใช้หลักพุทธธรรมในการทำงานจิตอาสา. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 2(1), 1-14. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSa/article/view/246180>.
- อนุสิทธิ์ ทัพทสิริเวชย์. (2567, 21 มิถุนายน). *หวาน มัน เค็ม มากไป หัวใจอ่อนแอ*. <https://www.bangkokhearhospital.com/content/sweet-fatty-and-salty-food-affect-your-risk-of-heart-disease-the-most>.
- Thonburi Health Village. (2567, 25 พฤษภาคม). *รู้หรือไม่ ผู้สูงอายุควรวัดความดันทุกวัน*. <https://thonburihealthvillage.com/รู้หรือไม่-ผู้สูงอายุ>.

การยกระดับผลิตภัณฑ์แปรรูปกล้วยของวิสาหกิจชุมชน
ด้วยกระบวนการนวัตกรรมสู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ จังหวัดสุพรรณบุรี
UPGRADING THE PROCESSED PRODUCTS BANANA OF THE COMMUNITY
ENTERPRISE WITH PROCESS INNOVATION TO PRODUCT STANDARDS
SUPHAN BURI PROVINCE

พระครูโสภณวีรานุวัตร และพระครูใบฎีกาศักดิ์ดิษฐ์ สนต์จิตโต

Phrakru Sophonveeranuwattara, Phrakru Paladphuttiwat

วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Suphan Buri Buddhist College Mahachulalongkorrajavidyalaya University

E-mail: 2555ido@gmail.com.

Received July 8, 2024; Revised October 14, 2024; Accepted October 25, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักคือ การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากกล้วยดิบ โดยมีเป้าหมาย 3 ประการหลัก ได้แก่ 1) ศึกษาองค์ประกอบทางเคมีและกายภาพของผงกล้วยดิบ รวมถึงการนำสารฟีนอลิกจากเปลือกกล้วยมาใช้ประโยชน์ 2) นำผงกล้วยดิบและสารฟีนอลิกมาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น ทำเครื่องผงชงดื่มผสมแป้งผงกล้วย ทำสบู่และเซรั่มเพื่อบำรุงผิว 3) พัฒนาแนวทางการตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้น โดยอาศัยความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ ใช้การวิจัยเชิงผสานวิธี เก็บข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง 9 ราย การทดลองในห้องปฏิบัติการ การทดสอบผู้บริโภค เลือกโดยสมัครใจ 30 ราย และสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สรุปผลการวิจัย ดังนี้ 1) องค์ประกอบทางเคมี พบว่า ผงกล้วยน้ำว้าดิบทั้งสองสายพันธุ์มีองค์ประกอบทางเคมีที่ใกล้เคียงกัน โดยคาร์โบไฮเดรตเป็นองค์ประกอบหลัก รองลงมาคือโปรตีน และมีปริมาณไขมันต่ำ องค์ประกอบทางกายภาพ พบว่า ผงกล้วยน้ำว้าดิบที่ได้มีลักษณะเป็นผงแห้ง ไม่จับตัวเป็นก้อน และมีสีและกลิ่นตามธรรมชาติ 2) การยกระดับผลิตภัณฑ์ มีการยกระดับผลิตภัณฑ์แปรรูปแป้งผงกล้วยดิบ การผลิตสบู่และเซรั่มบำรุงผิวที่ทำจากเปลือกกล้วยน้ำว้าดิบ โดยมีวิสาหกิจชุมชนสองแห่งได้รับการยกระดับมาตรฐานสู่ GAP และอีกหนึ่งได้รับการจดสิทธิบัตรเครื่องหมายการค้า 3) การพัฒนาการตลาดผลิตภัณฑ์แปรรูปผงกล้วยดิบ สบู่และเซรั่มบำรุงผิวได้กำหนดกลยุทธ์การตลาด 8 ด้าน เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ได้แก่ 1) ผลิตภัณฑ์ 2) ราคา 3) การจำหน่าย 4) การส่งเสริมการตลาด 5) บรรจุภัณฑ์ 6) บุคลากร 7) การสื่อสารสาธารณะ 8) การใช้อำนาจจูงใจ

คำสำคัญ : การยกระดับ, ผลิตภัณฑ์แปรรูปกล้วย, วิสาหกิจชุมชน, นวัตกรรม, มาตรฐานผลิตภัณฑ์

Abstract

This research aimed to: 1) investigate the chemical and physical composition of raw banana powder and the utilization of phenolic compounds from banana peels; 2) enhance raw banana powder products, soap, and serum containing phenolic compounds; and 3) develop a marketing strategy for banana powder, soap, and serum products using a mixed-methods research approach. Data were collected through interviews with a targeted sample of 9 participants, laboratory sensory testing with 30 volunteers, and focus group discussions with 6 experts. Statistical analysis was conducted by using percentages, DMRT for comparison of differences, and inductive analysis to summarize findings. 1) Chemical Composition: Both raw banana powder exhibited similar chemical compositions, with carbohydrates as the main component, followed by protein, and low-fat content. The physical properties indicated that the raw banana powder was a dry, non-clumping powder with a natural color and odor. 2) Product Development: New products such as raw banana powder, soap, and skin serum derived from banana peels were developed. Additionally, two community enterprises were upgraded to meet GAP standards, and one enterprise achieved trademark registration. Sensory testing results of three flavored banana powder drinks showed moderate overall preference, with an average score of 6.25 and an SD of ± 0.07 . 3) Market Strategy Development: Experts endorsed an average of 79.17% agreement on the use of eight marketing strategies for product development, including: 1) product, 2) price, 3) distribution, 4) promotion, 5) packaging, 6) personnel, 7) public relations, and 8) incentives.

Keywords : Upgrading, Products Banana, community enterprise,
Innovation product Standards

บทนำ

กล้วย เป็นผลไม้พื้นบ้านที่ใช้ประโยชน์ได้ตั้งแต่ ใบ กาบกล้วย ใสน้ำ หัวปลีและผล จัดเป็นผลไม้ที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพมากที่สุดชนิดหนึ่ง เพราะในกล้วยประกอบด้วยเส้นใย กากอาหาร วิตามิน และแร่ธาตุมากมายชนิดที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย เช่น ธาตุเหล็ก ธาตุฟอสฟอรัส ธาตุโพแทสเซียม ธาตุแมกนีเซียม คาร์โบไฮเดรต โปรตีน วิตามินเอ วิตามินบี 6 วิตามินบี 12 และวิตามินซีมีประโยชน์ใน

การส่งเสริมป้องกันรักษาและฟื้นฟูสุขภาพ นอกจากนี้กล้วยยังสามารถนำมาใช้ในการดูแลโรคกระเพาะอาหาร ท้องผูกและลดความดันโลหิตได้ ซึ่งกล้วยแต่ละชนิดมีส่วนประกอบของสารสำคัญในสัดส่วนที่แตกต่างกันไป ดังนั้น การรับประทานกล้วยทั้งสดและผลิตภัณฑ์แปรรูปจึงมีความสำคัญต่อสุขภาพทั้งในด้านการสร้างเสริมสุขภาพการป้องกัน บรรเทา และการรักษาโรค ช่วยลดปัญหาสุขภาพ รวมถึงค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลของประเทศ (ผกาพรรณ บุญเต็ม และจินตนา อาจสันเทียะ, 2563)

จังหวัดสุพรรณบุรี ถึงแม้จะเป็นแหล่งผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ แต่เกษตรกรกลับเผชิญกับปัญหาหลายประการ เช่น ความยากจน เกษตรกรยังมีรายได้น้อย การขยายตัวของเมืองทำให้พื้นที่เพาะปลูกลดน้อยลง สภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง เกิดภัยธรรมชาติส่งผลกระทบต่อการผลิต และเกษตรกรส่วนใหญ่ยังใช้วิธีการทำเกษตรแบบดั้งเดิม ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพไม่ดี นอกจากนี้ยังพบว่ากระบวนการแปรรูปได้ทำลายสิ่งแวดล้อม ผลผลิตบางประเภทสูญเสียไปจำนวนมากตั้งแต่ขั้นตอนการผลิต ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ขาดการรับรองมาตรฐานและคุณภาพ ไม่โดดเด่นและไม่ตอบโจทย์ความต้องการของตลาด

วิสาหกิจผลิตอาหารในสุพรรณบุรีหลายแห่งต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดปัจจุบัน โดยเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพและแตกต่าง นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการผลิตและสร้างมาตรฐานให้กับผลิตภัณฑ์ เพื่อให้สามารถเพิ่มมูลค่าและขยายตลาดได้มากขึ้น ต้องมีการปรับปรุงกระบวนการผลิตให้ทันสมัย นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการแปรรูป สร้างมูลค่าเพิ่ม เน้นผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์สุขภาพและความต้องการของตลาด ผลิตภัณฑ์ต้องผ่านการรับรองมาตรฐาน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค สร้างห่วงโซ่คุณภาพทุกขั้นตอนการผลิตต้องมีการควบคุมคุณภาพ เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐาน ด้วยการเรียนรู้นวัตกรรมและนำเทคโนโลยีการเกษตรมาประยุกต์กับภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัลและสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ระบุว่า “นวัตกรรม” นับว่าเป็นยุทธศาสตร์หลักและนโยบายของรัฐบาลในการผลักดันความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ของประเทศไทยภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ในประเด็นแผนกลยุทธ์ระยะยาวหมุดหมายที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูงมุ่งไปสู่การผลิตสินค้าคุณภาพสูงที่ “ผลิตน้อยแต่สร้างรายได้มาก” (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570), 2565) ดังนั้น การพัฒนาวิสาหกิจผลิตอาหารในสุพรรณบุรีให้มีมาตรฐานและสามารถแข่งขันได้นั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน โดยมีเป้าหมายร่วมกันในการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนและส่งเสริมเศรษฐกิจของจังหวัด

บทความวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นไปที่การเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตผลกล้วยน้ำว้าผ่านกระบวนการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำการแปรรูปเพื่อสามารถบริโภคและมีอายุยืนยาวขึ้น สร้างเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ โดยนำผลกล้วยดิบที่ไม่ได้ขนาดถูกคัดทั้งนำมาแปรรูปเป็นผงกล้วยดิบสู่ผลิตภัณฑ์แป้งผง

ขงดื่ม และการนำเปลือกกล้วยส่วนที่เหลือทิ้งมาใช้ประโยชน์ เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีมูลค่าสูงขึ้นและตอบสนองความต้องการของตลาดที่ต้องการผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติและมีคุณภาพสูง เช่น สบู่ และเซรั่มบำรุงผิว เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทอาหาร และเพิ่มรายได้และความยั่งยืนให้กับชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบทางเคมีและกายภาพผลิตภัณฑ์แปรรูปแป้งกล้วยดิบและการใช้ประโยชน์สารประกอบฟีนอลิกจากเปลือกกล้วย ของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อศึกษากระบวนการยกระดับผลิตภัณฑ์แปรรูปแป้งกล้วยดิบ ผลิตภัณฑ์สบู่และเซรั่มบำรุงผิวที่ผสมสาร ประกอบฟีนอลิกจากเปลือกกล้วย ด้วยกระบวนการนวัตกรรมสู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ จังหวัดสุพรรณบุรี
3. พัฒนาการตลาดผลิตภัณฑ์แปรรูปแป้งกล้วยดิบ สบู่และเซรั่มบำรุงผิวที่ผสมสารประกอบ ฟีนอลิกจากเปลือกกล้วย ของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดสุพรรณบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับกล้วย องค์ประกอบทางเคมีและกายภาพแป้งกล้วย

เต็ม สมิตินันท์ (2544) ได้กล่าวว่า กล้วยน้ำว้า เป็นพืชล้มลุกเป็นพืชที่มีลักษณะเด่น ดังนี้ (1) มีลำต้น: อยู่ใต้ดิน อวบน้ำ สูงประมาณ 2-5 เมตร (2) ใบ เป็นพืชใบเดี่ยว ขนาดใหญ่ มีสีเขียวเข้ม ด้านบน และมีผงแป้งสีขาวด้านล่าง (3) ดอกกล้วยจะออกเป็นช่อห้อยลง มีกาบประดับสีแดงเข้ม (4) ผลของกล้วยมี รูปทรงกระบอก ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 5 เซนติเมตร ยาว 10 เซนติเมตร เมล็ด ทรงกลมสีดำผิวเป็นคลื่น ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 0.50 เซนติเมตร ดังนั้น กล้วยน้ำว้าจึงเป็นพืชที่สามารถปลูกและเจริญเติบโตได้ทั่วไป ผลสุกของกล้วยมีสีเหลืองนิยมรับประทานกันอย่างแพร่หลาย

สรรพคุณของกล้วยน้ำว้า

กล้วยน้ำว้า เป็นผลไม้ที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพอย่างมาก อุดมไปด้วยสารอาหารที่จำเป็นต่อร่างกาย อาทิ ให้พลังงานสูง เหมาะสำหรับเป็นอาหารเช้า อุดมด้วยวิตามินหลากหลายชนิด เช่น วิตามินบีรวม และวิตามินซี ช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน อุดมไปด้วยแร่ธาตุสำคัญ เช่น โพแทสเซียม แมกนีเซียม และแคลเซียม ช่วยควบคุมความดันโลหิต บำรุงกระดูก ช่วยย่อยอาหาร โยอาหารช่วยกระตุ้นการทำงานของระบบขับถ่ายทำงานได้ดี ลดความเสี่ยงท้องผูก ช่วยให้ร่างกายแข็งแรง ห่างไกลโรคภัยไข้เจ็บ เพิ่มพลังงาน บำรุงสมอง ควบคุมน้ำหนัก และบรรเทาอาการเจ็บคอ (สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ, 2567)

กล้วยน้ำว้าจึงเป็นผลไม้ที่ควรบริโภคเป็นประจำ เพื่อสุขภาพที่ดี โดยสามารถรับประทานได้ทั้งแบบสดหรือสุกหรือแปรรูปเป็นแป้งผงกล้วยใช้ประกอบอาหารได้หลากหลายเมนูการรับประทานกล้วยน้ำว้าวันละ 1-2 ผล จะช่วยให้ร่างกายได้รับสารอาหารครบถ้วน และมีสุขภาพที่ดี

การแปรรูปกล้วยเป็นแป้งผงกล้วย

แป้งกล้วยเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการนำกล้วยน้ำว้าดิบมาแปรรูปเป็นแป้ง มีขั้นตอนการแปรรูปดังนี้ (1) คัดเลือกกล้วยน้ำว้าดิบที่ระดับความสุกประมาณ 70-80% คือ มีอายุระหว่าง 14-16 สัปดาห์นับจากวันที่กล้วยแทงช่อดอก (2) ล้างทำความสะอาด (3) ปอกเปลือก แช่ในสารละลายกรดซิตริก 0.1% เวลา 30 นาที หรือสารละลายโซเดียมไบซัลไฟต์เพื่อป้องกันการเปลี่ยนสีรอบแหง (4) นำกล้วยที่หั่นไปอบในตู้อบที่อุณหภูมิ 60 องศาเซลเซียส (5) เมื่อกล้วยแห้งสนิทแล้ว นำมาบดให้ละเอียดและร่อนด้วยตะแกรงขนาด 80-100 เมช เพื่อให้ได้ผงแป้งกล้วยที่มีขนาดอนุภาคเท่ากัน (สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ, 2567) ข้อพึงระวังการควบคุมอุณหภูมิในการอบเป็นสิ่งสำคัญเพื่อรักษาคุณค่าทางอาหารของกล้วย

คุณสมบัติทางเคมีและกายภาพของแป้งผงกล้วย สรุประยะต้นสำคัญ ดังนี้

1. คุณสมบัติทางเคมีกายภาพ องค์ประกอบทางเคมี ปริมาณสตาร์ชทนการย่อย และคุณสมบัติเชิงหน้าที่ของแป้งกล้วยดิบจากกล้วย 4 พันธุ์ (กล้วยน้ำว้าปากช่อง 50 กล้วยไข่ กล้วยหักมุกขาว และกล้วยหิน) พบว่า มีคุณสมบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยสรุปได้ดังนี้ (1) สีและความขาว แต่ละพันธุ์มีสีและความขาวแตกต่างกัน (2) องค์ประกอบหลัก แป้งเป็นส่วนประกอบหลัก มีโปรตีน ปริมาณน้อย ไขมันต่ำ และปริมาณแอมิโลสแตกต่างกัน (3) สตาร์ชทนการย่อย กล้วยหินและน้ำว้าปากช่อง 50 มีปริมาณสูงสุด

2. คุณสมบัติทางกายภาพ กล้วยไข่มีความหนืดสูงสุด แต่กล้วยน้ำว้าปากช่อง 50 มีความหนืดคือน้อยที่สุด ความแตกต่างของสมบัติเหล่านี้บ่งชี้ว่า: (1) พันธุ์กล้วยมีผลต่อคุณสมบัติของแป้ง: การเลือกพันธุ์กล้วยจึงสำคัญต่อการนำไปใช้ประโยชน์ (2) แป้งกล้วยแต่ละชนิดเหมาะกับการนำไปใช้ที่ต่างหากัน: เช่น พันธุ์ที่มีสตาร์ชทนการย่อยสูงอาจเหมาะสำหรับผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ

3. คุณสมบัติทางเคมีกายภาพ, องค์ประกอบทางเคมี, ปริมาณสตาร์ชทนการย่อย และคุณสมบัติเชิงหน้าที่ของแป้งกล้วยที่แตกต่างกันแปรตามชนิดพันธุ์ที่นำมาแปรรูป สามารถนำมาใช้เพื่อพิจารณารูปแบบการประยุกต์ใช้งานที่เหมาะสมตามคุณสมบัติของแป้งกล้วยแต่ละชนิดในการต่อยอดเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ต่อไป (ปราโมทย์ หอมแก่นจันทร์ และคณะ, 2566)

4. แป้งทนการย่อยในกล้วยดิบ มีประโยชน์ต่อสุขภาพ ดังนี้ (1) ไม่ถูกย่อยในลำไส้เล็ก แป้งชนิดนี้มีความต้านทานต่อเอนไซม์ย่อยอาหาร ทำให้ผ่านไปยังลำไส้ใหญ่ได้โดยไม่ถูกย่อยสลาย (2) อาหารของจุลินทรีย์ดี เมื่อถึงลำไส้ใหญ่ แป้งทนการย่อยจะกลายเป็นอาหารของจุลินทรีย์ที่มีประโยชน์ (3) สร้างกรดไขมันสายสั้น จุลินทรีย์จะย่อยแป้งทนการย่อยและสร้างกรดไขมันสายสั้น

(SCFA) เช่น บิวทิเรต ซึ่งมีประโยชน์มากมาย (4) เสริมสร้างสุขภาพลำไส้ บิวทิเรตช่วยบำรุงเซลล์ผนังลำไส้ ลดการอักเสบ และป้องกันมะเร็งลำไส้ใหญ่ (5) ลดความเสี่ยงโรคมะเร็ง นอกจากมะเร็งลำไส้ใหญ่แล้ว ยังมีงานวิจัยชี้ว่า SCFA อาจช่วยป้องกันมะเร็งชนิดอื่น ๆ ได้อีกด้วย (นพดล เจียมสวัสดิ์, 2565) แป้งทนการย่อยในกล้วยดิบเป็นเหมือน "อาหารโปรไบโอติก" ที่ช่วยบำรุงสุขภาพลำไส้ และอาจช่วยลดความเสี่ยงการเกิดโรคมะเร็งบางชนิดได้ ช่วยให้ระบบขับถ่ายทำงานได้ดีขึ้น ลดความเสี่ยงโรคเรื้อรัง เสริมสร้างภูมิคุ้มกัน การรับประทานกล้วยดิบเป็นประจำ สามารถช่วยให้ร่างกายได้รับประโยชน์จากแป้งทนการย่อยได้อย่างเต็มที่

5. คุณลักษณะทางกายภาพ (สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, 2562) ได้กำหนดเกณฑ์ ดังนี้ ลักษณะภายนอกเป็นผงหรือเกล็ดแห้ง ไม่จับตัวเป็นก้อน มีสีและกลิ่นเป็นธรรมชาติของกล้วย ไม่มีกลิ่นอับหรือกลิ่นอื่นที่ไม่พึงประสงค์ เมื่อละลายในน้ำร้อนจะมีกลิ่นและรสชาติที่ดีตามธรรมชาติของกล้วย ไม่มีสิ่งเจือปน เช่น เส้นผม ดิน ทราย หรือสิ่งปนเปื้อนอื่น ๆ และคุณสมบัติทางกายภาพ วอเตอร์แอกทิวิตี: ไม่เกิน 0.6 ซึ่งหมายถึงความสามารถในการดูดซับน้ำต่ำ ช่วยให้แป้งเก็บได้นานขึ้น จำนวนจุลินทรีย์ทั้งหมดต้องไม่เกิน 1×10^4 โคโลนีต่อตัวอย่าง 1 กรัม ซึ่งแสดงว่าแป้งมีปริมาณจุลินทรีย์อยู่ในระดับที่ปลอดภัย ดังนั้น แป้งผงกล้วยจะต้องมีลักษณะภายนอกที่น่ารับประทาน กลิ่นและรสชาติที่ดี รวมถึงมีความสะอาด ปลอดภัย และมีอายุการเก็บรักษานาน

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับนวัตกรรม

นวัตกรรม คือ การสร้างสิ่งใหม่ ๆ ที่มีประโยชน์ โดยอาศัยความรู้และเทคโนโลยีที่มีอยู่แล้วมาปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าเดิม เพื่อแก้ปัญหาหรือตอบสนองความต้องการของผู้คนในรูปแบบที่ทันสมัยกว่าเดิม นวัตกรรมแบ่งได้ 4 ด้านหลัก 1) ผลิตภัณฑ์ เป็นการพัฒนาสิ่งของหรือบริการให้ดีขึ้นกว่าเดิม เช่น สมาร์ทโฟนรุ่นใหม่ที่ทรงพลังกว่าเดิม 2) กระบวนการ เป็นการปรับปรุงวิธีการผลิตหรือให้บริการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การใช้หุ่นยนต์มาช่วยในการผลิต 3) การวางตำแหน่ง เป็นการเปลี่ยนภาพลักษณ์หรือวิธีการนำเสนอสินค้าหรือบริการให้ดูใหม่และน่าสนใจมากขึ้น เช่น การทำการตลาดแบบดิจิทัล 4) กระบวนทัศน์ เป็นการสร้างความคิดใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานหรือมองโลกในแงุ่มใหม่ (ไทยรัฐออนไลน์, 2564) ดังนั้น นวัตกรรมคือการคิดนอกกรอบเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่มีประโยชน์และตอบโจทย์ความต้องการของผู้คนในยุคปัจจุบัน

กระบวนการเชิงนวัตกรรมและการใช้เทคโนโลยี

คือการนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับปรุงขั้นตอนการผลิต การแปรรูป เพื่อเพิ่มมูลค่า ลดต้นทุน และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการใช้วัตถุดิบอย่างคุ้มค่า และส่งเสริมการพัฒนาชุมชน (สินารณ์ ทัดเทียม, 2566) และวิรัช วงศ์วาท (2566) กล่าวว่า การนำเทคโนโลยีการเกษตรเพื่อเพิ่มผลผลิตจะช่วยให้เกษตรกรเพิ่มผลผลิตและประสิทธิภาพในการทำงาน โดยเน้นการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้กับกระบวนการผลิตทางการเกษตร เช่น การปลูกพืชและการเลี้ยงสัตว์

โดยมีเทคนิคสำคัญที่ช่วยเพิ่มผลผลิต ดังนี้ 1) การปรับปรุงพันธุ์พืช 2) การดูแลบำรุงรักษาคุณภาพดินให้ ดียู่เสมอ 3) การปรับปรุงระบบชลประทาน 4) การดูแลรักษาพืช มีการให้ปุ๋ยที่เหมาะสม 5) การปลูก พืชแบบไม่ใช้ดิน ดังนั้น กระบวนการเชิงนวัตกรรมและการใช้เทคโนโลยี จึงมีความสำคัญต่อการเพิ่ม ผลผลิตทางการเกษตร เนื่องจากช่วยให้เกษตรกรสามารถผลิตสินค้าได้มากขึ้น มีคุณภาพดีขึ้น และลด ต้นทุนการผลิตแล้ว ยังทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นและสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ดีขึ้น

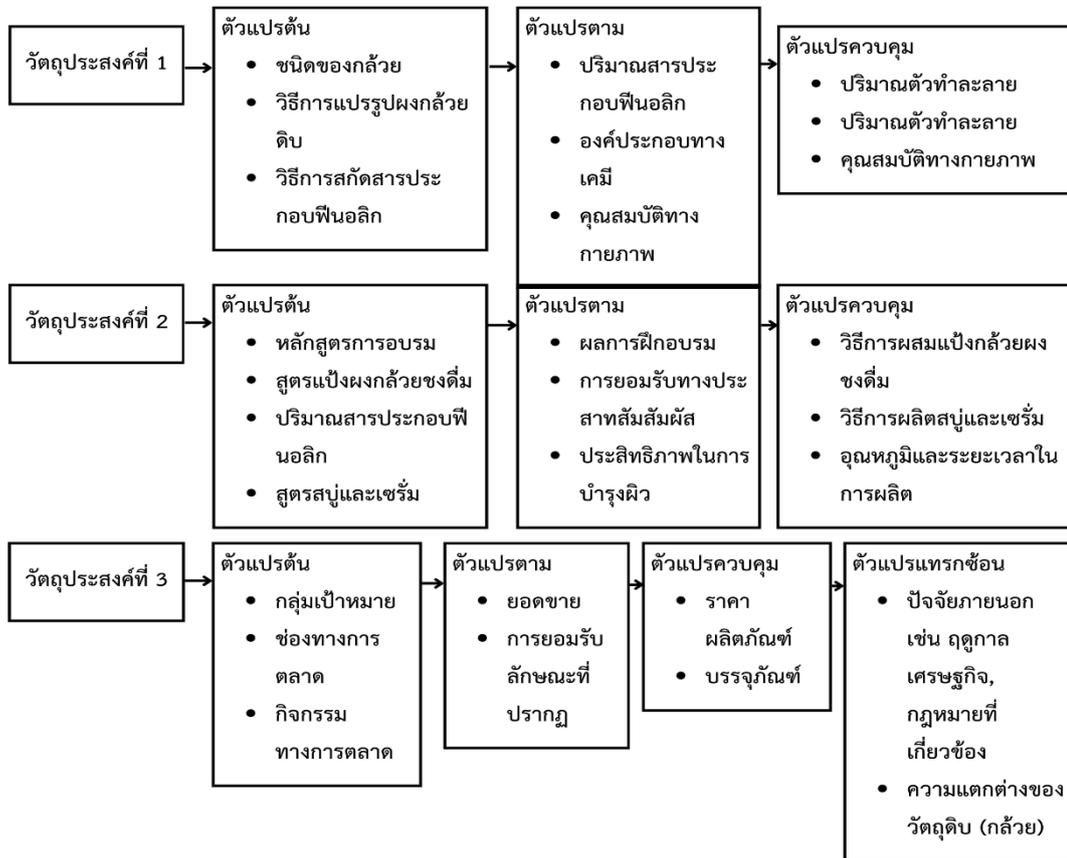
มาตรฐานผลิตภัณฑ์ หมายถึง ผลิตภัณฑ์หรือผลที่ได้จากการปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่ง ทางการผลิตที่ได้รับความเห็นชอบจากองค์การ ซึ่งเป็นที่เชื่อถือกัน มาตรฐานอาจอยู่ในลักษณะ ของเอกสารที่ระบุรายการข้อกำหนดต่าง ๆ หน่วยมูลฐานหรือค่าคงที่ทางกายภาพ หรือ สิ่งสำหรับ เปรียบเทียบทางกายภาพเป็นเครื่องหมายที่แสดงบนผลิตภัณฑ์ทั่วไป เพื่อรับรองว่ามีคุณภาพเป็นไปตาม มาตรฐานที่กำหนด (เดชพันธุ์ สวัสดิ์, 2567) สำหรับบทความวิจัยนี้จะนำเสนอเฉพาะเกณฑ์มาตรฐาน ประเภทผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) และหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ดังนี้

1. มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน “กล้วยผงขงติ่ม” มาตรฐานนี้กำหนดคุณสมบัติและข้อกำหนด ของกล้วยผงขงติ่ม เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและปลอดภัย มีประเด็นสำคัญในการ ตรวจสอบ ดังนี้ (1): วัตถุดิบ ต้องใช้กล้วยเป็นส่วนประกอบหลัก (2) ลักษณะทางกายภาพ ต้องเป็นผง แห้ง ไม่จับตัวเป็นก้อน มีสีและกลิ่นตามธรรมชาติของกล้วย (3) คุณภาพทางจุลชีววิทยา ต้องมีจำนวน จุลินทรีย์ที่ก่อให้เกิดโรคต่ำกว่าค่ามาตรฐานที่กำหนด (4) วัตถุเจือปน ห้ามใช้สีสังเคราะห์และวัตถุกัน เสียม (5) บรรจุภัณฑ์ ต้องสะอาด ปิดสนิท ป้องกันการปนเปื้อน และมีฉลากที่ระบุรายละเอียดครบถ้วน (6) สุขลักษณะ กระบวนการผลิตต้องสะอาดและถูกสุขลักษณะ ส่วนมาตรฐานกำหนดลักษณะทาง กายภาพของกล้วยผงขงติ่มได้แก่ สี กลิ่น และรสชาติ ควรมีสี กลิ่น และรสชาติที่เป็นธรรมชาติ (สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, 2562) ดังนั้น กล้วยผงขงติ่มที่ได้มาตรฐานต้องมีคุณภาพดี รสชาติอร่อย ปลอดภัยต่อการบริโภค นำรับประทานและมีฉลากที่ชัดเจน

2. หลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice; GAP) สำหรับพืชอาหาร หมายถึง มาตรฐานการผลิตพืชอาหารที่มุ่งเน้นความปลอดภัยของผู้บริโภค คุณภาพของ ผลผลิต และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยครอบคลุมขั้นตอนตั้งแต่การเตรียมดิน การปลูก การดูแล รักษา ไปจนถึงการเก็บเกี่ยวและการขนส่ง ได้แก่ (1) น้ำที่ใช้ในการผลิตต้องสะอาดปนเปื้อน (2) การบำรุงรักษาดินให้มีคุณภาพ (3) การเลือกพืชที่เหมาะสมกับสภาพดิน (4) การใช้สารเคมีตาม คำแนะนำ (5) การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวที่ดี (6) การขนส่งอย่างระมัดระวัง และเก็บรักษาในสภาพที่ เหมาะสม (7) สุขลักษณะส่วนบุคคลต้องสะอาด และมีสุขอนามัยที่ดี และ (8) การบันทึกข้อมูลการผลิต ทุกขั้นตอน เพื่อตรวจสอบย้อนกลับได้ (ชลธิชา นิवासประภคิต และคณะ, 2565)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีนวัตกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำมาทำกรอบการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธีระหว่างการศึกษาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ พื้นที่วิจัยคือจังหวัดสุพรรณบุรี แบ่งการวิจัยเป็น 3 ระยะ 1) ศึกษาองค์ประกอบทางเคมีและกายภาพผลิตภัณฑ์แปรรูปแป้งกล้วยน้ำว่าดิบและการใช้ประโยชน์สารประกอบฟีนอลิกจากเปลือกกล้วย 2) ศึกษาการยกระดับผลิตภัณฑ์แปรรูปแป้งกล้วยน้ำว่าดิบ สบูและเซรั่มบำรุงผิวที่ผสมสารประกอบฟีนอลิกจากเปลือกกล้วย ด้วยกระบวนการนวัตกรรมสู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ 3) ศึกษาการพัฒนาการตลาดผลิตภัณฑ์แปรรูปแป้งกล้วยน้ำว่าดิบ สบูและเซรั่มบำรุงผิวที่ผสมสารประกอบฟีนอลิกจากเปลือกกล้วย ของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดสุพรรณบุรี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากร แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มวิสาหกิจผลิตพืช 2) กลุ่มผลิตภัณฑ์ต้นแบบประเภทอาหารจากแป้งงก้วยน้ำว่าดิบ และ 3) กลุ่มทดลองชิม กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ 1) กลุ่มวิสาหกิจผลิตพืช เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 ราย 2) ผลิตภัณฑ์ต้นแบบ จำนวน 2 สายพันธุ์ จาก 3 แหล่งผลิต และสารประกอบฟีนอลิกที่สกัดจากเปลือกกล้วย และ 3) กลุ่มทดลองชิม ใช้วิธีการเลือกแบบสมัครใจตามเกณฑ์คัดเลือก คัดออก จำนวน 30 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) เครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ 2) เครื่องมือสำหรับทดสอบผลิตภัณฑ์ ได้แก่ เครื่องมือวิเคราะห์ทางเคมีและแบบทดสอบการยอมรับทางประสาทสัมผัส และ 3) การสนทนากลุ่มเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ

การหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ 1) การหาคุณภาพแบบทดสอบการยอมรับทางประสาทสัมผัสของผู้ชิมตามลักษณะปรากฏ จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ กลิ่นรส รสชาติ เนื้อสัมผัส และความชอบโดยรวม โดยใช้ 7 point hedonic scale เช่น คะแนนเท่ากับ 1 หมายถึง ไม่ชอบมากที่สุด และคะแนนเท่ากับ 7 หมายถึง ชอบมากที่สุด (ไพโรจน์ วิริยจารี, 2561) การหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทดสอบของ Cronbach Alpha Coefficient Reliability โดยทดลองใช้ก่อนกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างทำการทดลอง (Try out) ทั้งหมด 30 ชุด ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.987 2) เครื่องมือการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง หาความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Fact validity) 2) เครื่องมือการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง หาความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Fact validity) โดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ราย และเห็นชอบร่วมกันทั้ง 3 ราย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญใช้สถิติค่าร้อยละ 2) การวิเคราะห์ค่าความแตกต่างการทดสอบการยอมรับทางประสาทสัมผัส ใช้สถิติ Duncan's Multiple Range Test (DMRT) 3) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 แบ่งเป็น 1) ผลการทดสอบองค์ประกอบทางเคมีของแป้งงก้วยน้ำว่าดิบทั้งสองพันธุ์ พบว่า มีองค์ประกอบทางเคมีใกล้เคียงกัน โดยมีคาร์โบไฮเดรตเป็นส่วนประกอบหลัก รองลงมาคือโปรตีน และมีไขมันในปริมาณต่ำ 2) ผลการประเมินองค์ประกอบทางกายภาพแป้งงก้วยน้ำว่าดิบ พบว่า แป้งงก้วยมีลักษณะเป็นผงละเอียด แห้ง ไม่มีสิ่งเจือปน และมีกลิ่นหอมตามธรรมชาติของกล้วย สอดคล้องกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน 2562 และ 3) ผลการทดสอบหาค่าปริมาณจุลินทรีย์แป้งงก้วยน้ำว่าดิบ พบว่า มีความแตกต่างกัน พบว่า ปริมาณจุลินทรีย์ในแป้งงก้วยจากแหล่งผลิตทั้งสามแห่งแตกต่างกัน โดยบางแหล่งมีปริมาณจุลินทรีย์สูงกว่ามาตรฐานที่กำหนด

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 แบ่งเป็น 1) ผลการการยกระดับผลิตภัณท์แปรรูปผงกล้วยดิบ สบู่และเซรั่มบำรุงผิวผ่านกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ ด้านมาตรฐานการผลิต การออกแบบบรรจุ ภัณท์ การใช้เทคโนโลยีการเกษตร การตลาด การแปรรูปแป้งกล้วย การฝึกปฏิบัติทำเครื่องผงขงตี๋ม พบว่า ทำให้วิสาหกิจชุมชนสองแห่งได้ยกระดับมาตรฐานการผลิต ทำให้วิสาหกิจชุมชนได้รับการรับรอง GAP และอีกหนึ่งแห่งได้รับการยกระดับเป็นศูนย์กลางจำหน่ายและรับซื้อแป้งกล้วย มีการพัฒนา ผลิตภัณท์ใหม่ ๆ เช่น แป้งผงกล้วยขงตี๋ม สบู่และเซรั่มบำรุงผิวที่ผสมสารประกอบฟีนอลิกจากเปลือก กล้วย เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยได้รับการจัดแจ้งสิทธิบัตรเครื่องหมายการค้าสำหรับเครื่องตี๋มแป้ง กล้วย รวมทั้งการสร้างเครือข่าย เช่น ความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยสวนดุสิตและโรงงานแก้วเจ้าจอม เพื่อพัฒนากระบวนการผลิตและบรรจุภัณท์ที่ได้มาตรฐาน เพิ่มรายได้ให้ชุมชน ยกกระดับคุณภาพชีวิต ส่งเสริมการเกษตร สร้างชื่อเสียงให้ชุมชนผลิตภัณท์ที่เป็นเอกลักษณ์และได้มาตรฐาน และ 2) ผลการฝึก ปฏิบัติการทำแป้งผงขงตี๋ม กล้วยแผ่นและคัสต์เค้ก พบว่า ผู้เข้าฝึกสามารถทำเครื่องตี๋มผสมแป้งกล้วย น้ำว่าดิบ 3 รส มีผลการประเมินการยอมรับทางประสาทสัมผัสมีความชอบปานกลางโดยรวม คะแนน เท่ากับ 6.25 ค่า S.D เท่ากับ ± 0.07

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 ราย ได้แสดงความคิดเห็นว่าควร ใช้กลยุทธ์การตลาดทั้ง 8 ด้าน รวมเฉลี่ย 79.17 % จำแนกความคิดเห็นเป็นรายด้านเฉลี่ยร้อยละ ดังนี้ 1) ผลิตภัณท์ 83.33 % 2) ราคา 100 % 3) การจำหน่าย 66.67 % 4) การส่งเสริมการตลาด 83.33 % 5) บรรจุภัณฑ์ 83.33 % 6) บุคลากร 100 % 7) การสื่อสารสาธารณะ 100 % และ 8) การใช้อำนาจจูง ใจ 100 %

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยโดยใช้รูปแบบผสานวิธี ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลการศึกษาและ มีประเด็นที่น่าสนใจตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการทดสอบองค์ประกอบทางเคมีของแป้งผงกล้วย น้ำว่าดิบทั้งสองพันธุ์ พบว่า มีองค์ประกอบทางเคมีใกล้เคียงกัน โดยมีคาร์โบไฮเดรตเป็นส่วนประกอบ หลัก รองลงมาคือโปรตีน และมีไขมันในปริมาณต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแป้งผงกล้วยได้ผ่านระบบการอบ ความร้อนจากพลังงานแสงอาทิตย์ที่สามารถควบคุมอุณหภูมิเฉลี่ย 55-60 องศาเซลเซียสเป็นเวลาไม่เกิน 2 วันเท่ากัน ในกรณีมีปริมาณองค์ประกอบทางเคมีไม่เท่ากัน ทั้งนี้อาจเกิดจากปัจจัยอื่น ๆ เช่น ฤดูกาล เก็บเกี่ยว พื้นที่การเพาะปลูก การขนส่ง การบำรุงรักษาในช่วงเวลาที่ปลูก ซึ่งสอดคล้องกับผลการ ทดลองของ ปราโมทย์ หอมแก่นจันทร์ และคณะ (2566) เรื่อง สมบัติทางเคมีกายภาพ องค์ประกอบ ทางเคมี ปริมาณสารขทนการย่อย และคุณสมบัติเชิงหน้าที่ของแป้งกล้วยดิบจากกล้วยต่างชนิดพันธุ์ พบว่า ค่าองค์ประกอบทางเคมี ได้แก่ โปรตีน ไขมัน เถ้า เยื่อใย และคาร์โบไฮเดรต และแป้งกล้วย

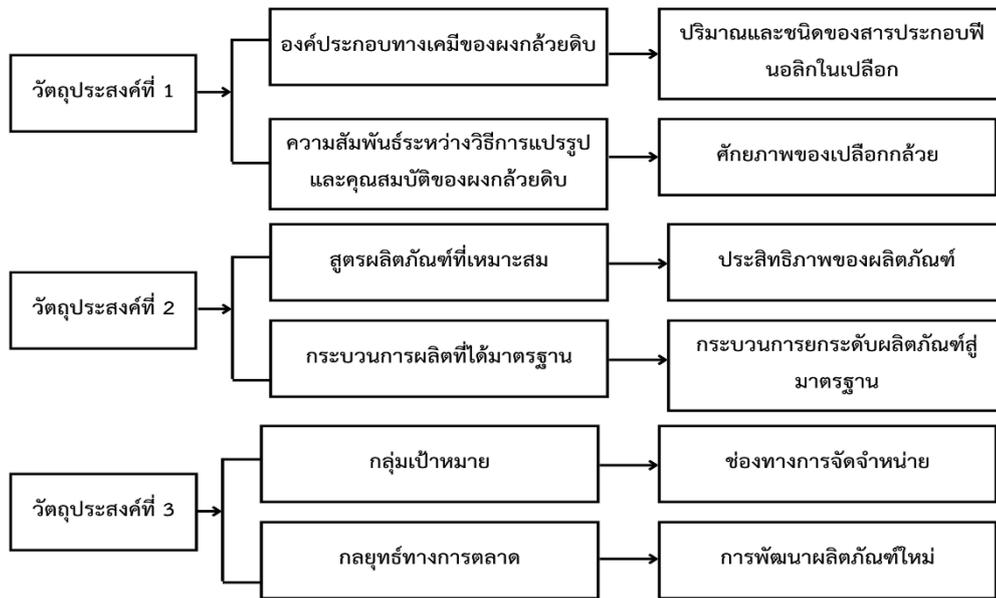

4 ชนิด มีคาร์โบไฮเดรตเป็นองค์ประกอบหลัก โดยมีปริมาณอยู่ในช่วงร้อยละ 91.54 ถึง 94.27 db) ในส่วนของโปรตีน มีปริมาณอยู่ในช่วงร้อยละ 2.23–4.66 db ส่วนปริมาณไขมัน แบ่งกล้วยทั้ง 4 ชนิดมีไขมันต่ำกว่าร้อยละ 1 (0.19–0.38 db) ความต่างขององค์ประกอบทางเคมีในแป้งกล้วยเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความต่างในคุณสมบัติในด้านอื่น ๆ ได้ เช่น ลักษณะทางกายภาพของแป้งและพฤติกรรมการเกิดเพสต์ เป็นต้น ผลการทดลอง พบว่า ชนิดพันธุ์กล้วยมีผลต่อความต่างในค่าองค์ประกอบทางเคมีของแป้งกล้วยและมีปัจจัยอื่น ๆ เช่น ฤดูกาลเก็บเกี่ยว พื้นที่การเพาะปลูก

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 วิสาหกิจชุมชนที่เข้าร่วมโครงการวิจัยได้นำความรู้ไปบริหารจัดการแหล่งผลิตโดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการเกษตรส่งผลให้ได้รับการจัดแจ้งรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ทั้งสองแห่ง และอีกหนึ่งแห่งได้ยกระดับให้เป็นศูนย์รับซื้อและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิทยาการกระบวนการได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ รวมทั้งเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยผู้เข้าอบรมมีผลประโยชน์ร่วมกัน มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ รับฟังสภาพปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงานภาคสนาม ร่วมกันวิพากษ์ความสมเหตุสมผล ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีด้านพัฒนาการของ Dewey (2024) ได้อธิบายพัฒนาการของความรู้ไว้ว่า “...การลงมือปฏิบัติ (doing) ถือเป็นความรู้เริ่มแรกสุดเป็นความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ผ่านการลงมือปฏิบัติ ซึ่งหมายถึง ความรู้ที่เป็นการรู้จักวิธีทำ (how to do)..” และสอดคล้องผลวิจัยของ อุทัยทิพย์ เจียวิวรรณกุล ผู้คนที่เกี่ยวข้องต้องเกิดการเรียนรู้ จึงจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้อย่างแท้จริง และยั่งยืน การเรียนรู้ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงการรับรู้ แต่หมายถึงการรับรู้ (perception) การเชื่อมโยง และการเปลี่ยนแปลงวิธีคิดและการปฏิบัติ (Transformation)

3. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นร่วมกันเฉลี่ยร้อยละ 79.17 เห็นควรใช้กลยุทธ์การตลาดส่วนผสม 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ ควรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของลูกค้า 2) ด้านราคา ควรกำหนดราคาสินค้าให้เหมาะสมกับต้นทุน 3) ด้านการจำหน่าย ควรตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสม 4) ด้านการส่งเสริมการตลาด ควรสร้างแรงจูงใจให้ลูกค้าเกิดความต้องการสินค้า 5) ด้านบรรจุภัณฑ์ ควรเน้นเรื่องความปลอดภัย 6) ด้านบุคลากร ควรมีการเสริมสร้างสมรรถนะให้ก้าวสู่การพัฒนาองค์การของผู้ประกอบการเกษตรสมัยใหม่ที่ 7) ด้านการสื่อสาร ควรใช้เครื่องมือการสื่อสารให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัล และ 8) ด้านการใช้อำนาจจูงใจ ควรใช้อำนาจในการสร้างเครือข่าย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kotler (1997) กล่าวว่า กลยุทธ์การตลาด หมายถึง วิธีการขั้นพื้นฐานซึ่งหน่วยธุรกิจใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการตลาด ได้แก่ การตัดสินใจในตลาดเป้าหมาย การกำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์ การกำหนดส่วนประสมทางการตลาด และระดับค่าใช้จ่ายทางการตลาด

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

แผนภาพที่ 2 แสดงองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่าองค์ความรู้เหล่านี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ดังนี้
1) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ 2) การส่งเสริมการผลิตในระดับชุมชน 3) การสร้างรายได้ให้กับชุมชน
4) การอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น และ 5) การสร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นที่รู้จักในฐานะ
แหล่งผลิตผลิตภัณฑ์แปรรูปจากกล้วยที่มีคุณภาพ

สรุป

วัตถุประสงค์หลัก 1) ศึกษาองค์ประกอบทางเคมีและกายภาพของแป้งกล้วย รวมถึงการนำสารประกอบฟีนอลิกจากเปลือกกล้วยมาใช้ประโยชน์ 2) ยกระดับผลิตภัณฑ์ พัฒนาผลิตภัณฑ์แป้งกล้วยการทำสบู่อะไรและเซรั่มจากเปลือกกล้วย และปรับปรุงกระบวนการผลิตให้ได้มาตรฐาน พัฒนาการตลาดด้วยการสร้างกลยุทธ์การตลาดเพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชน

ผลการวิจัยที่สำคัญ 1) องค์ประกอบแป้งกล้วย พบว่า แป้งกล้วยทั้งสองพันธุ์มีองค์ประกอบทางเคมีใกล้เคียงกัน โดยมีคาร์โบไฮเดรตเป็นส่วนประกอบหลัก ปัจจัยต่าง ๆ เช่น ฤดูกาลและวิธีการแปรรูปมีผลต่อองค์ประกอบทางเคมี และส่งผลต่อคุณสมบัติของแป้ง 2) มาตรฐานการผลิต วิสาหกิจชุมชนสามารถยกระดับมาตรฐานการผลิตให้ได้มาตรฐาน GAP ผ่านการฝึกอบรมและปฏิบัติจริง ทำให้เกษตรกรมีความรู้และทักษะในการผลิตแป้งกล้วยที่มีคุณภาพ 3) กลยุทธ์การตลาด ผู้เชี่ยวชาญแนะนำให้ใช้กลยุทธ์การตลาด 8P เพื่อส่งเสริมการขาย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการตลาดของ Kotler

ที่เน้นความสำคัญของส่วนผสมทางการตลาด การวิจัยนี้เป็นจึงเป็นก้าวสำคัญในการนำแปงกล้วยเปลือกกล้วยมาใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ และส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลการวิจัยข้อที่ 1 ควรมีการสร้างมาตรฐาน และพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานและมีการรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสร้างระบบการจัดการคุณภาพเพื่อให้มั่นใจว่าผลิตภัณฑ์มีความสม่ำเสมอและปลอดภัย

1.2 ผลการวิจัยข้อที่ 2 ควรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อยอด โดยนำแปงกล้วยดิบและสารสกัดจากเปลือกกล้วยไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ เช่น อาหารเสริม เครื่องสำอาง หรือผลิตภัณฑ์สำหรับสัตว์เลี้ยง เพื่อเพิ่มมูลค่าและขยายฐานลูกค้า

1.3 ผลการวิจัยข้อที่ 3 ควรส่งเสริมการสร้างเครือข่ายและสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน สถาบันการศึกษา เช่น โรงงานผลิตอาหาร เครื่องดื่ม เพื่อสนับสนุนด้านการตลาด การวิจัย และพัฒนาผลิตภัณฑ์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมเพื่อศึกษาความหลากหลายทางพันธุกรรมของกล้วยน้ำว้าและผลกระทบต่อคุณภาพของแปง

2.2 ควรมีการศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปจากแปงกล้วยให้หลากหลายมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด

เอกสารอ้างอิง

กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร. (2566). รายงานสรุปประเภทกิจการวิสาหกิจชุมชน เครื่องข่ายวิสาหกิจชุมชน จำแนกตามพื้นที่ จังหวัดสุพรรณบุรี. วิสาหกิจชุมชน. https://smce.doae.go.th/smce1/report/selectreport_smce.php?id=17.

เต็ม สมิตินันท์. (2544). ชื่อพรรณไม้แห่งประเทศไทย. บริษัท ประชาชน จำกัด.

ปราโมทย์ หอมแก่นจันทร์, กัลยาณี สุวิทวัส และวรัญญา เตชะสุขถาวร. (2566). สมบัติทางกายภาพ องค์ประกอบทางเคมี ปริมาณสารขหนการย่อย และคุณสมบัติเชิงหน้าที่ของแปงกล้วยดิบ จากกล้วยต่างชนิดพันธุ์. การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 61 (น. 1062-1070). สาขาอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ผกาพรรณ บุญเต็ม และจินตนา อาจสันเทียะ. (2563). ประโยชน์ของกล้วยต่อสุขภาพ: มุมมองด้านภูมิปัญญาไทย. วารสารการพยาบาลและสุขภาพ สสอท, 2(1), 20-29. doi 10.14456/ajnh.2020.2

- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570). (2565, 1 พฤษภาคม).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 139 ตอนพิเศษ 258 ง.
- อุทัยทิพย์ เจียวิวรรธน์กุล. (2533). การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม : แนวคิด หลักการ และ
บทเรียน. จัดพิมพ์โดย โครงการวิจัยประเมินผลและการสงเคราะห์องค์ความรู้ฯ ฉบับที่ 2
สิงหาคม 2553.
- อรุณี อ่อนสวัสดิ์. (2551). *ระเบียบวิธีวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 3). ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ. (2567). *คู่มือการแปรรูปผลิตภัณฑ์กล้วย*. [https://i4biz.nrct.go.th/
download/ebook/10036.pdf](https://i4biz.nrct.go.th/download/ebook/10036.pdf).
- กระทรวงอุตสาหกรรม. (2562). *ประกาศสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ฉบับที่ 2305
(พ.ศ. 2562) เรื่อง กำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนกล้วยผงขงตี๋ม (มาตรฐานเลขที่ มผช.
1525/2562)*. สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม: กรุงเทพมหานคร.
- ชลธิชา นิवासประภคติและคณะ. (2565). *คู่มือการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร มกช.
9001:2556* ศูนย์เชี่ยวชาญนวัตกรรมเกษตรสร้างสรรค์ (ศนก.) สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.), มปท.
- ไพโรจน์ วิริยจารี. (2561). *การประเมินทางประสาทสัมผัส (Sensory Evaluation)* (พิมพ์ครั้งที่ 2)
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- นพดล เจียมสวัสดิ์. (2565, 2 พฤษภาคม). *แบ่งกล้วย... แบ่งด้านทานการย่อย. เพื่อโภชนาการที่ดี.*
https://www.facebook.com/innolabmagazine/photos/a.189836011080071/5257138171016471/?paipv=0&eav=AfYN5oMlMzDd2giHvJqUlvRmNDemV7mW4x_8dDHq-yPwqjpEec6gGLRoW-cylx-RBow&_rdr.
- สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ. (2567). *คู่มือการแปรรูปผลิตภัณฑ์กล้วย*. [https://i4biz.nrct.go.th/
download/ebook/10036.pdf](https://i4biz.nrct.go.th/download/ebook/10036.pdf).
- สินารณ ทัดเทียม. (2567, 2 ตุลาคม). *การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเกษตร เพื่อการบริหาร
จัดการด้านการเกษตรอย่างยั่งยืน*. [https://eto.kps.ku.ac. th/ETO/images/PDF](https://eto.kps.ku.ac.th/ETO/images/PDF) [24
พ.ย. 2566] มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.
- เดชพันธุ์ สวัสดิ์. (2567, 2 ตุลาคม). *ความรู้ด้านการมาตรฐาน (Standardization) สำนักงานมาตรฐาน
ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม*. <https://pr.tisi.go.th/wp-content/uploads/2021/12/1.-f>.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2564, 26 ตุลาคม). *รู้จัก "นวัตกรรม" คืออะไร มีกี่ประเภท ประยุกต์ใช้กับอะไรได้
บ้าง?*. <https://www.thairath.co.th/lifestyle/life/2225171>.
- วีรัช วงศาวาท เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร. (2566, 30 ตุลาคม). [https://sit.google. .com](https://sit.google.com).
- Dewey, J. (2024). *Democracy and education*. Columbia University Press.

การพัฒนาทักษะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสาน
สำหรับผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางสมุนไพรพื้นถิ่น
ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

DEVELOPMENT OF PRODUCT DISTRIBUTION SKILLS VIA MIXED SOCIAL
MEDIA FOR LOCAL HERBAL COSMETIC PRODUCT ENTREPRENEURS IN
PRACHUAP KHIRI KHAN PROVINCE

ภาสกร ศรีสุวรรณ, คมสันต์ ทับชัย และปาริชาติ จันทรงาม

Passagon Srisuwan, Komsun Tubchai, and Parichart Junngam

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

Rajamangala University of Technology Rattanakosin

E-mail: passagon.srl@rmutr.ac.th

Received August 14, 2024; Revised October 19, 2024; Accepted October 27, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาทักษะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสานสำหรับผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางสมุนไพรพื้นถิ่น ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2) เพื่อศึกษาผลการพัฒนาทักษะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสานสำหรับผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางสมุนไพรพื้นถิ่น ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 3) เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ หลักสูตรฐานสมรรถนะการพัฒนาทักษะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสานสำหรับผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางสมุนไพรพื้นถิ่น ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แบบประเมินผลการฝึกอบรมหลักสูตรฐานสมรรถนะที่ประกอบด้วย แบบสอบถามความคิดเห็นก่อนการจัดฝึกอบรม แบบประเมิน สำหรับ “ผู้ประเมิน” จากการสอบถามปากเปล่า การสังเกตวิธีและทักษะการปฏิบัติ ผลงานของผู้อบรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาทักษะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสานสำหรับผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางสมุนไพรพื้นถิ่น ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ออกมาในรูปแบบของการจัดฝึกอบรมหลักสูตรฐานสมรรถนะ ประกอบด้วยแผนการจัดฝึกอบรม วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม รายการประเมินสมรรถนะ 2) การประเมินทักษะการปฏิบัติงานเชิงคุณภาพจากการฝึกประสบการณ์ด้วยการทำงานจริงระหว่างการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 60 คน มีผลทักษะการปฏิบัติงานที่ตรงตามเกณฑ์การประเมิน และ

3) การสนับสนุนยุทธศาสตร์ของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้ประกอบการดิจิทัลรุ่นใหม่ (Start up) และวิสาหกิจชุมชน ที่ผลิตหรือจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางสมุนไพรพื้นถิ่น มีทักษะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสานเพิ่มมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ทักษะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์, สื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสาน, เครื่องสำอางสมุนไพรพื้นถิ่น

Abstract

This research article aims to: 1) develop product distribution skills via mixed social media for local herbal cosmetic product entrepreneurs in Prachuap Khiri Khan province; 2) study the results of product distribution skills via mixed social media for local herbal cosmetic product entrepreneurs in Prachuap Khiri Khan province; and 3) support the strategy of Prachuap Khiri Khan province. The competency-based curriculum in this qualitative research instrument aims to develop product distribution skills for local herbal cosmetic product entrepreneurs in Prachuap Khiri Khan province through mixed social media. It also includes a training assessment based on this curriculum, which includes an opinion questionnaire, an oral inquiry for the "evaluators," observation, and practical skills, as well as an evaluation of the training results. This research employed a percentage-based statistical method.

The results showed that 1) The development of product distribution skills via mixed social media for local herbal cosmetic product entrepreneurs in Prachuap Khiri Khan Province was in the form of competency-based curriculum training, which consisted of a training plan, behavioral objectives, and competency assessment list. 2) The 60 trainees underwent a qualitative evaluation of their operational skills during their practical work experience training, which produced operational skills that met the evaluation criteria. And 3) The new digital entrepreneurship (start-up) and community enterprise, which produced or distributed local herbal cosmetic products, improved their product distribution skills and supported the Prachuap Khiri Khan province's strategy.

Keywords: Product distribution skill, Integrated social media,
Local herbal cosmetic product

บทนำ

จากแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ฉบับ พ.ศ. 2566 - 2570 มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาประเทศไทยให้ก้าวสู่ยุคดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ โดยเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลที่มั่นคงและมีประสิทธิภาพ การพัฒนาทักษะดิจิทัลและสร้างกำลังคนดิจิทัล การสร้างสังคมคุณภาพที่ทั่วถึงเท่าเทียมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล การปรับเปลี่ยนภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล การสร้างความเชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มียุทธศาสตร์ที่สำคัญในการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการรู้เท่าทันดิจิทัล จัดฝึกอบรมทักษะดิจิทัลให้กับผู้ประกอบการในหัวข้อต่าง ๆ เช่น การตลาดดิจิทัล อีคอมเมิร์ซ การพัฒนาเว็บไซต์ การใช้โซเชียลมีเดีย ฯลฯ สนับสนุนการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ สนับสนุนเงินทุนและให้คำปรึกษาแก่ผู้ประกอบการที่ต้องการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในธุรกิจ แผนแม่บทการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลฯ มุ่งเน้นส่งเสริมให้ผู้ประกอบการใช้ดิจิทัลในการประกอบธุรกิจ โดยสนับสนุนการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ สนับสนุนเงินทุนและให้คำปรึกษาแก่ผู้ประกอบการที่ต้องการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในธุรกิจ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งของระบบเศรษฐกิจ โดยหากประเทศมีผู้ประกอบการ ที่มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาสินค้า บริการกระบวนการผลิต มีความเข้มแข็ง และมีความคิดในเชิงสร้างสรรค์และนวัตกรรม ก็จะสามารถสร้างคน สร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า บริการ สร้างทักษะฝีมือ สร้างเงินตราเข้าประเทศ ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มุ่งเน้นเกี่ยวกับการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของพืชสมุนไพรพื้นถิ่น โดยเป็นการผลิตและจัดจำหน่าย อาทิ น้ำมันมะพร้าว ว่านหางจระเข้ สับปะรด และทานาคา ซึ่งเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ที่ต้องการสร้างตลาดแบบออนไลน์ของตนเอง เพื่อให้ผลิตภัณฑ์เข้าถึงผู้บริโภคได้โดยตรงมากยิ่งขึ้น ซึ่งปัญหาในการดำเนินงานได้แก่การขาดทักษะในเรื่องของการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์แบบออนไลน์ ขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ และงบประมาณในการประชาสัมพันธ์ ปัญหาด้านการตลาด

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อรองรับคู่แข่งใหม่ ๆ มากขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเข้าถึงลูกค้าใหม่ ขยายตลาด การช่วยลดต้นทุน การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การที่มีทักษะดิจิทัลสามารถแข่งขันในตลาดได้ดีขึ้น รัฐบาลมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมทักษะดิจิทัลให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมดังนี้ สนับสนุนการฝึกอบรมจัดหลักสูตรฝึกอบรมทักษะดิจิทัลให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ให้เงินทุนสนับสนุนนำเทคโนโลยีมาใช้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลให้ครอบคลุม สร้างนโยบายที่เอื้ออำนวยสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมนำเทคโนโลยีมาใช้ (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2565)

การใช้สื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสาน คือ การใช้แพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียหลายแพลตฟอร์มควบคู่กันเพื่อบรรลุเป้าหมายทางธุรกิจ แต่ละแพลตฟอร์มมีจุดเด่นและกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน

การใช้สื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสานจะช่วยให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่กว้างขึ้น เพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารและสร้างผลลัพธ์ทางธุรกิจที่ดีขึ้น ข้อดีของการใช้สื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสานเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่กว้างขึ้น แต่ละแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียมีกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน การใช้สื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสานช่วยให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่กว้างขึ้น เพิ่มโอกาสในการสร้างลูกค้าใหม่ และสร้างการรับรู้ในแบรนด์ การใช้สื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสาน ช่วยให้สื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น Singh and Diamond (2020)

การพัฒนาผู้ประกอบการในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์จึงเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างบูรณาการที่มุ่งปรับเปลี่ยนวิธีการทำธุรกิจของผู้ประกอบการสู่การแข่งขันเชิงคุณค่าของสินค้าและบริการที่ผู้บริโภคพอใจสูงสุด โดยจะพัฒนาทักษะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสานของภาคธุรกิจ ให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์และบริการ ด้วยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการต่อยอดนวัตกรรม ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ฉบับ พ.ศ. 2566 - 2570 ที่มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาประเทศไทยให้ก้าวสู่ยุคดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ การเร่งส่งเสริมสังคมนวัตกรรมโดยการสนับสนุน และผลักดันให้ผู้ประกอบการมีบทบาทหลักด้านดิจิทัล และสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนานวัตกรรมร่วมกับสถาบันการศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงพัฒนาทักษะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสานสำหรับผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางสมุนไพรพื้นถิ่น ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสานสำหรับผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางสมุนไพรพื้นถิ่น ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาทักษะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสานสำหรับผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางสมุนไพรพื้นถิ่น ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะด้วยหลักสูตรฐานสมรรถนะ

การพัฒนาทักษะ หมายถึง กระบวนการต่อเนื่องในการเรียนรู้ ฝึกฝน และเสริมสร้างความสามารถ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน บรรลุเป้าหมาย และเติบโตในชีวิต ทักษะเหล่านี้สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก ๆ ดังนี้ (American Psychological Association, 2020)

ทักษะพื้นฐาน (Basic Skills) ทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตและการทำงาน เช่น การอ่าน การเขียน การคิดเลข การสื่อสาร การแก้ปัญหา

ทักษะเฉพาะทาง (Technical Skills) ทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานในสาขาอาชีพเฉพาะ เช่น ทักษะการเขียนโปรแกรม ทักษะการออกแบบ ทักษะการขาย

หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-Based Curriculum - CBC) เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทักษะ ความรู้ และคุณลักษณะที่ผู้เรียนจำเป็นต้องมีเพื่อประสบความสำเร็จในชีวิต หลักสูตรนี้ให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจ ความถนัด และศักยภาพของตนเอง

หลักสูตรฐานสมรรถนะมีความสำคัญ ในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนจะได้พัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานในศตวรรษที่ 21 เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และการใช้เทคโนโลยี การเตรียมผู้เรียนให้พร้อมสำหรับอนาคต หลักสูตรนี้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจ ความถนัด และศักยภาพของตนเอง โดยองค์ประกอบของหลักสูตรฐานสมรรถนะประกอบด้วย สมรรถนะ หมายถึงความสามารถของผู้เรียนในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ตนเองมีมาประยุกต์ใช้กับการทำงานหรือการแก้ปัญหาต่าง ๆ จนประสบความสำเร็จในระดับใดระดับหนึ่ง เนื้อหา หมายถึงความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องมีเพื่อพัฒนาทักษะ กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึงกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะ (ไชยชาญ เผือดคล้าย, 2565)

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวมาออกแบบโครงสร้างการพัฒนาทักษะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสานสำหรับผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางสมุนไพรพื้นถิ่น ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ หลักสูตรฐานสมรรถนะ วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมและรายการประเมินสมรรถนะ

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้สื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสาน

การใช้สื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสาน (Social Media Mix) หมายถึง การใช้ช่องทางโซเชียลมีเดียหลายช่องทางร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสนับสนุนการตลาดและการสื่อสารขององค์กร โดยการผสมผสานนี้เกี่ยวข้องกับการเลือกใช้แพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น Facebook, Instagram, Twitter, LinkedIn, YouTube และอื่น ๆ เพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย ซึ่งแต่ละแพลตฟอร์มมีคุณสมบัติและกลุ่มผู้ใช้ที่แตกต่างกัน สามารถตอบสนองความต้องการในการสื่อสารและการสร้างแบรนด์ในรูปแบบที่หลากหลายได้ (Hootsuite, 2023; Manichandar, 2024)

องค์ประกอบหลักของการใช้สื่อโซเชียลมีเดียอย่างมีประสิทธิภาพ ควรตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน เช่น การเพิ่มการรับรู้ของแบรนด์ ซึ่งจะช่วยกำหนดทิศทางของการใช้สื่อโซเชียลมีเดียอย่างมีประสิทธิภาพ การเลือกแพลตฟอร์มที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย การใช้เนื้อหาที่มีคุณภาพและมีส่วนร่วมกับกลุ่มเป้าหมายจะสร้างความน่าสนใจ เช่น การใช้วิดีโอ ภาพถ่าย และโพสต์ที่เชิญชวนให้

แสดงความคิดเห็น การเผยแพร่เนื้อหาในช่วงเวลาที่เหมาะสม การวิเคราะห์ข้อมูลการเข้าถึงของผู้ติดตาม เพื่อปรับปรุงกลยุทธ์ให้ดียิ่งขึ้น (Hootsuite, 2023; Manichandar, 2024)

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวมาสังเคราะห์สมรรถนะหลักสูตรการพัฒนาทักษะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสานสำหรับผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางสมุนไพรพื้นถิ่น ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดย พบว่า สื่อโซเชียลมีเดียคือสื่อดิจิทัลที่เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติการทางสังคมเพื่อใช้สื่อสารระหว่างกันในเครือข่ายทางสังคม ประหยัดค่าใช้จ่ายในการติดต่อสื่อสาร สะดวกและรวดเร็ว ใช้เป็นสื่อในการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ไปยังกลุ่มเป้าหมายของผู้ประกอบซึ่งสามารถช่วยสร้างความเชื่อมั่นเชื่อถือ ให้ความร่วมมือได้

3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสารการตลาด

การสื่อสารการตลาด (Marketing Communication) คือ กิจกรรมทางการตลาดเพื่อสร้างการรับรู้ สร้างความเข้าใจ สร้างการยอมรับ รวมไปถึงรักษาความสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจ หรือแบรนด์กับผู้บริโภค เป้าหมายหลักคือเพื่อกระตุ้นยอดขาย และสร้างความจงรักภักดีของลูกค้าที่มีต่อแบรนด์สินค้า หรือบริการ (NeuMerlin Group, 2023)

การสื่อสารการตลาดมีความสำคัญต่อธุรกิจ สามารถสร้างการรับรู้ แจ้งให้กลุ่มเป้าหมายทราบถึงการมีอยู่ของสินค้า บริการ หรือแบรนด์ สร้างความเข้าใจ อธิบายคุณสมบัติ ประโยชน์ และจุดเด่นของสินค้า บริการ หรือแบรนด์ สร้างการยอมรับ กระตุ้นให้กลุ่มเป้าหมายเชื่อมั่นและยอมรับในสินค้า บริการ หรือแบรนด์ สร้างความสัมพันธ์ รักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าเก่าและดึงดูดลูกค้าใหม่ สื่อถึงภาพลักษณ์ที่ต้องการให้กลุ่มเป้าหมายมองแบรนด์ กระตุ้นยอดขาย จูงใจให้กลุ่มเป้าหมายตัดสินใจซื้อ สร้างความจงรักภักดี รักษาฐานลูกค้าเก่า (Thaibulksms, 2022).

การสื่อสารการตลาด ประกอบด้วยองค์ประกอบหลักคือ ผู้ส่ง องค์กร หรือ แบรนด์ ข้อความ ข้อมูลที่ต้องการสื่อสาร เช่น คุณสมบัติ ประโยชน์ จุดเด่น ภาพลักษณ์ ฯลฯ ช่องทาง สื่อที่ใช้ในการสื่อสาร เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต ฯลฯ ผู้รับ กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการสื่อสารผลลัพธ์ ผลลัพธ์ที่ต้องการ เช่น การรับรู้ ความเข้าใจ การยอมรับ ฯลฯ และแนวทางปฏิบัติในการสื่อสารการตลาด (รัชนก พัฒนะกุลกำจร และสุมาลี สว่าง, 2564)

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวมาสังเคราะห์สมรรถนะหลักสูตรการพัฒนาทักษะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสานสำหรับผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางสมุนไพรพื้นถิ่น ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม โดย พบว่า ทุกกิจการจำเป็นต้องใช้การตลาดเข้าช่วย ซึ่งในปัจจุบันช่องทางการจัดจำหน่ายของสินค้าควรเน้นช่องทางการกระจายสินค้าที่ครอบคลุมและทั่วถึง สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายทุกส่วนอย่างรวดเร็ว

4. ข้อมูลเกี่ยวกับสมุนไพรพื้นถิ่นในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีความหลากหลายทางภูมิประเทศ ซึ่งเอื้อต่อการเจริญเติบโตของสมุนไพรพื้นถิ่นที่มีคุณค่าทางยา สมุนไพรเหล่านี้มีการใช้อย่างแพร่หลายในด้านต่าง ๆ มาอย่างยาวนาน ตัวอย่างสมุนไพรที่พบในจังหวัดนี้ ได้แก่

น้ำมันมะพร้าว สกัดจากเนื้อมะพร้าว น้ำมันนี้ใช้ในการบำรุงผิวให้ชุ่มชื้นและลดรอยแผลเป็น นอกจากนี้ยังสามารถใช้บำรุงผมให้เงางามและลดการแตกปลายได้ (Aggimarangsee et al., 2005)

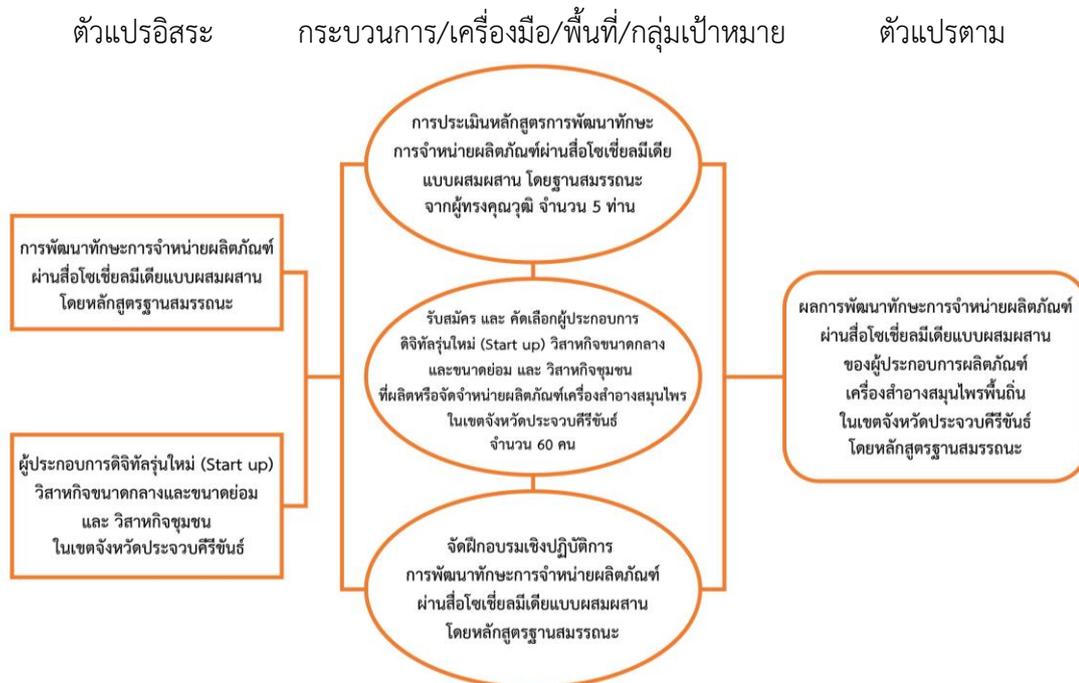
ว่านทางจระเข้ มีคุณสมบัติช่วยเพิ่มความชุ่มชื้นให้ผิว ลดการอักเสบ และบรรเทาอาการผื่นรัง นอกจากนี้ยังช่วยบำรุงหนังศีรษะให้แข็งแรง (Sawasdee Thailand, 2023)

สับปะรด มีฤทธิ์ในการผลิตเซลล์ผิวอย่างอ่อนโยนและกระตุ้นการสร้างคอลลาเจน ช่วยลดเลือนริ้วรอยและรอยสิ่ว รวมถึงช่วยให้ผิวเต่งตึง (Hua Hin Today, 2021)

ทานาคา นิยมใช้ในการบำรุงผิวหน้า ปกป้องผิวจากแสงแดด และลดเลือนริ้วรอย (Sawasdee Thailand, 2023)

นอกจากนี้ ยังมีสมุนไพรอื่น ๆ ที่มีความสำคัญและใช้ในการดูแลสุขภาพในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์อีกมากมาย เช่น ฟ้าทะลายโจร ซึ่งมีการเร่งปลูกเพื่อใช้ในการรักษาอาการเบื้องต้นของ COVID-19 (Hua Hin Today, 2021)

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัย เชิงคุณภาพ พื้นที่วิจัย คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีการแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาทักษะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสานโดยหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยเริ่มจากการที่ผู้วิจัยทำการศึกษาข้อมูล แนวคิด ขั้นตอน และวิธีการที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสาน หลังจากนั้น ทำการสังเคราะห์กำหนดหัวข้อ และหัวข้อย่อยของเนื้อหา เพื่อจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในรูปแบบออนไลน์ ซึ่งประกอบไปด้วย หลักสูตรฐานสมรรถนะแผนการจัดฝึกอบรม วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม รายการประเมินสมรรถนะ

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินผลการพัฒนาทักษะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสานโดยหลักสูตรฐานสมรรถนะ หลักสูตรฐานสมรรถนะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสานถูกประเมินโดย ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาเอก จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้มีตำแหน่งทางวิชาการ 2 ท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ทางด้านนิเทศศาสตร์ 1 ท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทางการตลาดออนไลน์ 1 ท่าน และ อาจารย์ที่สอนในระดับมหาวิทยาลัย ทางด้านระบบสารสนเทศ 2 ท่าน ทางด้านวิทยาการคอมพิวเตอร์ 1 ท่าน

แบบประเมินหลักสูตรฐานสมรรถนะและแผนการจัดฝึกอบรมการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสาน โดยแบบประเมินมีลักษณะเป็นดัชนีความสอดคล้องเหมาะสม (Index of Item-Object Congruence: IOC) โดยประเมินความสอดคล้องเหมาะสมของสมรรถนะที่คาดหวังในแต่ละตัวบ่งชี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอนได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ ตอนที่ 2 แบบประเมินความเหมาะสมความคิดเห็นของหลักสูตรฐานสมรรถนะและแผนการจัดฝึกอบรมการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสาน

แบบประเมินรายการวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมและรายการประเมินสมรรถนะ การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสาน โดยแบบประเมินมีลักษณะเป็นดัชนีความสอดคล้องเหมาะสม (Index of Item-Object Congruence : IOC) แบ่งออกเป็น 3 ตอนได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ ตอนที่ 2 แบบประเมินความเหมาะสมและความคิดเห็นต่อวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ตอนที่ 3 แบบประเมินความเหมาะสมและความคิดเห็นต่อรายการประเมินสมรรถนะ

ขั้นตอนที่ 3 การจัดฝึกอบรมจกฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาทักษะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสานโดยหลักสูตรฐานสมรรถนะ กลุ่มเป้าหมายได้แก่ ผู้ประกอบการดิจิทัลรุ่นใหม่ (Start up) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และ วิสาหกิจชุมชน ที่ผลิตหรือจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางสมุนไพรในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 60 คน โดยได้มาแบบ

สมัครใจและผ่านการคัดเลือกจากผู้จัดโครงการ โดยมีเครื่องมือ ลักษณะของเครื่องมือ คุณภาพของเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ดังนี้

1. แบบสอบถามความรู้ก่อนการอบรมโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ “การพัฒนาทักษะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสานโดยหลักสูตรฐานสมรรถนะ”

2. ใบงาน สำหรับ “ผู้รับการฝึกอบรม” โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ “การพัฒนาทักษะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสานโดยหลักสูตรฐานสมรรถนะ” ประกอบด้วยรายการคำถาม และรายการคำสั่งปฏิบัติของแต่ละมอดูลการเรียนรู้เรียงตามแผนการจัดฝึกอบรม ในรายการคำถามจะมีข้อความเพื่อให้ผู้เข้าร่วมการอบรมเขียนคำตอบตามองค์ความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมในแต่ละมอดูลนั้น ๆ โดยจะมีช่องสำหรับผู้ประเมิน ให้ผู้ประเมินประเมินทักษะการปฏิบัติงาน ผู้รับการฝึกอบรมในแต่ละข้อ โดยผู้ประเมินเป็นอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านสื่อสารมวลชนและนวัตกรรมการสื่อสาร จำนวน 5 ท่าน โดยมีเกณฑ์การประเมินดังนี้

ผ่าน หมายถึง ผู้รับการฝึกอบรมสามารถเขียนคำตอบได้ถูกต้องตามดุลยพินิจของผู้ประเมิน (ซึ่งผู้รับการฝึกอบรมจะต้องตอบคำถามให้ถูกทุกข้อในใบงาน หากตอบไม่ถูกในข้อใดจะต้องตอบใหม่จนกว่าคำตอบนั้นจะถูกต้อง) ถึงจะผ่าน

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้รับการฝึกอบรมเขียนคำตอบไม่ถูกต้องตามดุลยพินิจของผู้ประเมิน

ในส่วนรายการคำสั่งปฏิบัติ จะมีคำสั่งเป็นรายข้อตามลำดับขั้นตอนให้ผู้รับการฝึกอบรมปฏิบัติตาม โดยมีการแบ่งหัวข้อรายการคำสั่งปฏิบัติตามมอดูลการเรียนรู้ ขั้นตอนตามแผนการจัดฝึกอบรม

3. แบบประเมิน สำหรับ “ผู้ประเมิน” โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ “การพัฒนาทักษะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสานโดยหลักสูตรฐานสมรรถนะ” ประกอบด้วยรายการประเมินทักษะการปฏิบัติงาน ได้แก่ การสอบถามปากเปล่า การสังเกตวิธีและทักษะการปฏิบัติ และผลงานของผู้รับการฝึกอบรม โดยผู้ประเมินเป็นอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านสื่อสารมวลชนและนวัตกรรมการสื่อสาร จำนวน 5 ท่าน โดยมีเกณฑ์การประเมินดังนี้

ผ่าน หมายถึง ผู้รับการฝึกอบรมสามารถตอบคำถาม หรือมีวิธีและทักษะการปฏิบัติหรือมีผลงาน ชิ้นงาน ที่ได้จากการปฏิบัติ ถูกต้องเหมาะสมตามดุลยพินิจของผู้ประเมิน

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้รับการฝึกอบรมตอบคำถาม หรือวิธีและทักษะการปฏิบัติ หรือมีผลงาน ชิ้นงาน ที่ได้จากการปฏิบัติ ไม่ถูกต้องเหมาะสมตามดุลยพินิจของผู้ประเมิน

โดยแบบสอบถามความรู้ก่อนการอบรมมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert) โดยมีข้อความเกี่ยวกับความรู้ความสามารถก่อนการเข้าฝึกอบรมที่สอดคล้องกับมอดูลการเรียนรู้ในหลักสูตรฐานสมรรถนะให้ผู้รับการฝึกอบรมตอบ สถิติที่ใช้เป็นค่าร้อยละของข้อความ

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการที่สำคัญคือการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญได้แก่ ชื่อมอดูลการเรียนรู้ ผลลัพธ์การเรียนรู้ ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามเกณฑ์การประเมิน (Learning Outcome) รายละเอียดขอบเขตของบทเรียน (Description of Range Statement) ทักษะและความรู้ที่ต้องการ (Required Skills and Knowledge) และวิธีการสอนและการจัดการเรียนการสอน (Guidance on Learning or Teaching Approaches for this Module) ซึ่งในวิธีการสอนและการจัดการเรียนการสอนจะประกอบย่อยไปด้วย วิธีการจัดการเรียนรู้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ เครื่องมือ อุปกรณ์ และสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน วิธีการประเมินและร่องรอยหลักฐานที่ต้องการ

สรุปผลการประเมินการพัฒนาทักษะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสานโดยหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน

ตารางที่ 1 แสดงสรุปผลการประเมินความเหมาะสมการพัฒนาทักษะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสานโดยหลักสูตรฐานสมรรถนะ

รายการประเมิน	IOC	แปลผล
คุณลักษณะของหลักสูตร		
1. ชื่อหลักสูตร	1.00	เหมาะสม
2. คำอธิบายหลักสูตร	1.00	เหมาะสม
3. เนื้อหาสาระของหลักสูตร	1.00	เหมาะสม
4. ระยะเวลาที่ใช้	.80	เหมาะสม
5. ข้อกำหนดของผู้เรียน	.80	เหมาะสม
มอดูล SM1 เปิดบัญชีผู้ใช้ Facebook Fanpage / LINE official Account / tiktok / YouTube / Instagram		
ผลการประเมิน มอดูล SM1	1.00	เหมาะสม
มอดูล SM2 การสื่อสารการตลาดด้วยสื่อโซเชียลมีเดีย (Social Media Marketing Communication Strategies)		
ผลการประเมิน มอดูล SM2	.80 - 1.00	เหมาะสม
มอดูล SM3 การเขียน Content การถ่ายภาพและตกแต่ง การถ่ายวิดีโอและตัดต่อคลิปวิดีโอ เพื่อส่งเสริมการขาย		
ผลการประเมิน มอดูล SM3	.80 - 1.00	เหมาะสม

มอดูล SM4 การออกแบบโลโก้ การออกแบบภาพปก การทำภาพกราฟฟิก เพื่อส่งเสริมการขาย		
ผลการประเมิน มอดูล SM4	.80 - 1.00	เหมาะสม
มอดูล SM5 การสร้างความสัมพันธ์ของสื่อโซเชียลมีเดีย และ การทำโฆษณาไปยังกลุ่มเป้าหมาย		
ผลการประเมิน มอดูล SM5	.80 - 1.00	เหมาะสม

จากตารางที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับการพัฒนาทักษะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสานโดยหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยผู้ทรงคุณวุฒิเห็นตรงกันว่าหลักสูตรฐานสมรรถนะ มีความเหมาะสมและสามารถนำไปจัดฝึกอบรมได้ เนื่องจากค่าดัชนีความสอดคล้องของผลการประเมินคุณลักษณะของหลักสูตร อยู่ที่ .80-1.00

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า มีการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการโดยหลักสูตรฐานสมรรถนะ 60 คน ผลดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการประเมินการเรียนรู้และผลการประเมินทักษะการปฏิบัติงานระหว่างฝึกอบรม

หน่วยสมรรถนะ ที่ใช้ในการประเมินสมรรถนะผู้รับการฝึกอบรม	ผลการประเมินผู้รับ การฝึกอบรม	
	ผ่าน/คน	ไม่ผ่าน/คน
	SM1. เปิดบัญชีผู้ใช้ Facebook Fanpage / LINE official Account / tiktok / YouTube / Instagram	57
SM2. การสื่อสารการตลาดด้วยโซเชียลมีเดีย (Social Media Marketing Communication Strategies)	55	5
SM3. การเขียน Content การถ่ายภาพและตกแต่ง การถ่ายวิดีโอและตัดต่อคลิปวิดีโอ เพื่อส่งเสริมการขาย	53	7
SM4. การออกแบบโลโก้ การออกแบบภาพปก การทำภาพกราฟฟิก เพื่อส่งเสริมการขาย	54	6
SM5. การสร้างความสัมพันธ์ของสื่อโซเชียลมีเดีย และ การทำโฆษณาไปยังกลุ่มเป้าหมาย	56	4

จากตารางที่ 2 เป็นการวัดประสิทธิภาพของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเชิงคุณภาพจากการฝึกประสบการณ์ด้วยการทำงานจริงระหว่างฝึกอบรม โดยผลการประเมินทักษะการปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม “การพัฒนาทักษะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสานโดย

หลักสูตรฐานสมรรถนะ” พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจำนวน 60 คน ซึ่งได้มาจากการสมัครใจ มีทักษะการปฏิบัติงานที่ตรงตามเกณฑ์การประเมิน โดยผ่านและไม่ผ่านการประเมินในหน่วยสมรรถนะที่ตรงกับภาระงานที่ได้รับมอบหมายจำนวน 5 หน่วยสมรรถนะ

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า กระบวนการที่สำคัญคือการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะเป็นหลักสูตรที่เน้นการปฏิบัติงานจริงของผู้ประกอบการ ในเรื่องการจัดทำผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสานโดยเริ่มจากขั้นตอนการเปิดบัญชีผู้ใช้ Facebook Fanpage, LINE official Account, tiktok, YouTube, Instagram เพื่อสร้างการรับรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมายบนพื้นฐานกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดด้วยสื่อโซเชียลมีเดีย (Social Media Marketing Communication Strategies) ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่สำคัญในส่งเสริมให้ผู้ประกอบการใช้ดิจิทัลในการประกอบธุรกิจ โดยจัดฝึกอบรมทักษะดิจิทัลให้กับผู้ประกอบการในหัวข้อต่าง ๆ เช่น การตลาดดิจิทัล อีคอมเมิร์ซ การพัฒนาเว็บไซต์ การใช้โซเชียลมีเดีย ฯลฯ ตามแผนแม่บทการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลฯ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) และยังสอดคล้องกับการจัดลำดับความนิยมของแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียในประเทศไทย อันดับ 1 Facebook Fanpage ยังคงเป็นแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียที่ได้รับความนิยมสูงสุดในประเทศไทย โดยมีผู้ใช้งานมากกว่า 50 ล้านคน เหมาะสำหรับธุรกิจที่ต้องการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่กว้างขวาง สร้างการมีส่วนร่วม และโปรโมทสินค้าหรือบริการ อันดับ 2 LINE Official Account เป็นแพลตฟอร์มที่ได้รับความนิยมรองลงมา โดยมีผู้ใช้งานมากกว่า 45 ล้านคน เหมาะสำหรับธุรกิจที่ต้องการสื่อสารกับลูกค้าโดยตรง มอบบริการลูกค้า และสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น อันดับ 3 Tiktok เป็นแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียที่เติบโตอย่างรวดเร็วในช่วงปีที่ผ่านมา โดยมีผู้ใช้งานมากกว่า 30 ล้านคน เหมาะสำหรับธุรกิจที่ต้องการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นวัยรุ่นและคนรุ่นใหม่ สร้างเนื้อหาที่ดึงดูดความสนใจ และโปรโมทสินค้าหรือบริการผ่านวิดีโอสั้น อันดับ 4 YouTube เป็นแพลตฟอร์มวิดีโอที่ได้รับความนิยมสูงในประเทศไทย โดยมีผู้ใช้งานมากกว่า 25 ล้านคน เหมาะสำหรับธุรกิจที่ต้องการสร้างเนื้อหาวิดีโอที่ informative entertaining และดึงดูดความสนใจ อันดับ 5 Instagram เป็นแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียที่เน้นการแชร์รูปภาพและวิดีโอ โดยมีผู้ใช้งานมากกว่า 20 ล้านคน เหมาะสำหรับธุรกิจที่ต้องการสร้างภาพลักษณ์แบรนด์ โปรโมทสินค้าหรือบริการผ่านรูปภาพและวิดีโอที่สวยงาม (DataReportal, 2024)

ผลการประเมินการพัฒนาทักษะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสานโดยหลักสูตรฐานสมรรถนะ 1) พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมและสามารถนำไปจัดฝึกอบรมได้ โดยทุกมอดูลการเรียนรู้เหมาะสมสอดคล้องและควรมีอยู่ในหลักสูตร 2) พบว่า วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมมีความเหมาะสมและสามารถนำไปจัดฝึกอบรมได้ โดยวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในแต่ละข้อมี

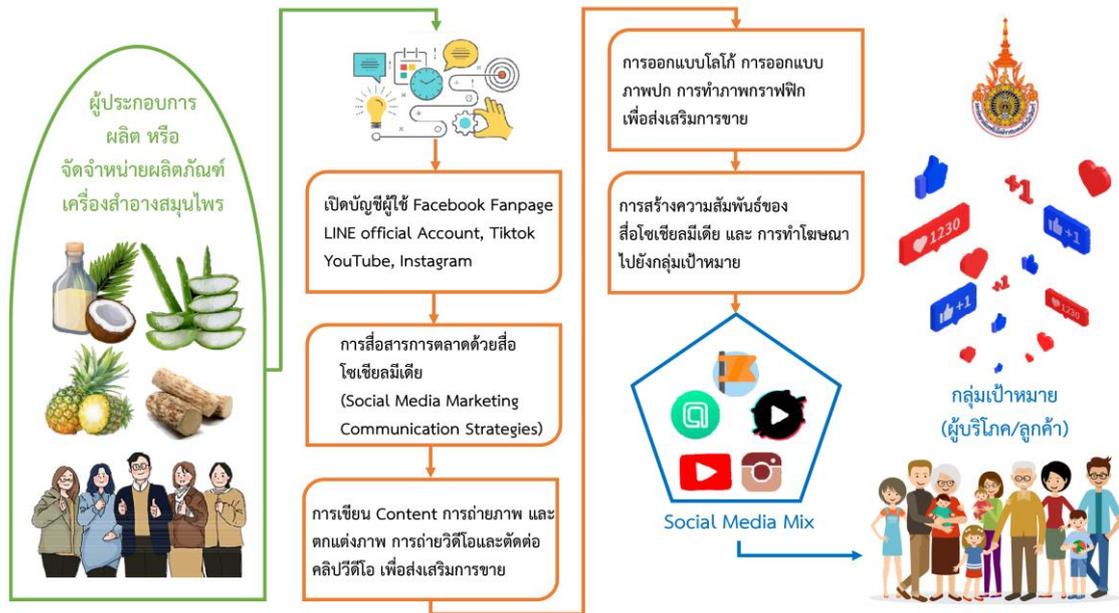
ความเหมาะสมสอดคล้องกับมอดูลการเรียนรู้ของหลักสูตร 3) พบว่า วิธีการประเมินสมรรถนะและเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลการอบรมความรู้ ในแต่ละข้อของมอดูลการเรียนรู้ทั้ง 5 มอดูล มีความเหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ (Gagne et al. 2019; Zlatkin-Troitschanskaia et al. (2016) มอดูลการเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (behavioral objectives) เป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพและสามารถประเมินผลได้อย่างชัดเจน วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมคือสิ่งที่ผู้เรียนควรสามารถทำได้หลังจากการเรียนรู้ เช่น การทำกิจกรรมหรือการปฏิบัติในสถานการณ์ที่กำหนดได้ มอดูลการเรียนรู้จึงควรออกแบบโดยมีเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถตามที่กำหนด โดยมอดูลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมจะมีลักษณะ เจาะจงและชัดเจน วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมต้องระบุอย่างเจาะจงถึงสิ่งที่ผู้เรียนจะทำได้หลังจากการเรียนรู้ สิ่งที่กำหนดในวัตถุประสงค์ต้องสามารถวัดผลได้ สัมพันธ์กับเนื้อหาและกิจกรรม เนื้อหาในมอดูลต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม และกิจกรรมการเรียนการสอนต้องช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์นั้น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า มีหน่วยสมรรถนะที่ใช้ในการประเมินสมรรถนะผู้รับการฝึกอบรม 5 หน่วยสมรรถนะ ตามหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับ (Hootsuite, 2023; Manichandar, 2024) การใช้สื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสาน คือการใช้ช่องทางสื่อโซเชียลมีเดียหลายช่องทางร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสนับสนุนการตลาด และการสื่อสารขององค์กร โดยการผสมผสานนี้เกี่ยวข้องกับทางเลือกใช้แพลตฟอร์มต่าง ๆ เพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย การใช้สื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสานยังช่วยให้ธุรกิจสามารถเพิ่มการรับรู้แบรนด์ เพิ่มความสัมพันธ์กับลูกค้า และเพิ่มยอดขายได้ ธุรกิจควรใช้กลยุทธ์เฉพาะที่เหมาะสมกับแต่ละแพลตฟอร์มเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุด

รูปภาพ วิดีโอ และ ภาพกราฟิกมีผลอย่างมากในการใช้ Social Media เพื่อส่งเสริมการขาย เนื่องจากมีความสามารถในการดึงดูดความสนใจ สื่อสารข้อความได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ รวมถึงเพิ่มการมีส่วนร่วมจากผู้ชม การดึงดูดความสนใจ รูปภาพและวิดีโอสามารถดึงดูดความสนใจของผู้ใช้ได้อย่างรวดเร็ว เมื่อเทียบกับข้อความล้วน (De Vries et al., 2012) ภาพ และวิดีโอสามารถสื่อสารข้อมูลและอารมณ์ได้อย่างรวดเร็ว โดยที่ไม่ต้องใช้คำอธิบายยาว ๆ ซึ่งช่วยลดความซับซ้อนในการเข้าใจและเพิ่มความจำของผู้ชม (Scott, 2015) การใช้รูปภาพ และวิดีโอในการโพสต์สามารถเพิ่มการมีส่วนร่วมจากผู้ชม เช่น การกดไลค์ การแชร์ และการแสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของการตลาดผ่านโซเชียลมีเดีย (Sabate et al., 2014) สื่อภาพและวิดีโอสามารถช่วยสร้างแบรนด์ให้มีภาพลักษณ์ที่ชัดเจนและน่าจดจำมากขึ้น การใช้โทนสี โลโก้ และสไตล์เฉพาะตัวในสื่อกราฟิกช่วยสร้างความเป็นเอกลักษณ์ให้กับแบรนด์ (Muntinga et al., 2011)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

พบบทความรู้ที่สามารถสรุปเป็นแผนภาพ ที่ 2 ได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงการพัฒนาทักษะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสานสำหรับผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางสมุนไพรพื้นถิ่น ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

จากแผนภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่าการฝึกอบรมรูปแบบตามความสามารถหรือการฝึกอบรมฐานสมรรถนะ จัดทำขึ้นเพื่อประกันว่าผู้ที่รับการฝึกอบรมจะมีทักษะและความสามารถในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสาน ตามที่ผู้วิจัยต้องการ เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาในด้านทักษะความสามารถ รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะโดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดความสามารถภาคปฏิบัติ ควบคู่ไปกับภาคทฤษฎีซึ่งเป็นความรู้ และสอดแทรกเจตคติที่จำเป็นต่อการทำงานควบคู่ไปด้วย ได้แก่ ชั้นแนะนำ ชั้นให้ความรู้และปฏิบัติงาน ชั้นฝึกทักษะ และชั้นวัดและประเมินผล โดยกำหนดวิธีการวัดและการประเมินสมรรถนะตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรฐานสมรรถนะทั้ง 5 หน่วยสมรรถนะ

สรุป

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานวิจัย เรื่อง “การพัฒนาทักษะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสานสำหรับผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางสมุนไพรพื้นถิ่น ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์” โดยได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ประจำปีงบประมาณ 2565 สัญญาเลขที่ C41/2565 โดยนำผู้ประกอบการดิจิทัลรุ่นใหม่

(Start up) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และ วิสาหกิจชุมชน ที่ผลิตหรือจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เครื่องสำอางสมุนไพรในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 60 คน มา Upskill Reskill ในเรื่องการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสาน ในรูปแบบโครงการบริการวิชาการ สาระสำคัญคือให้หลักสูตรในการอบรมเป็นแบบฐานสมรรถนะมีการนำทรัพยากรเทคโนโลยีสารสนเทศ อินเทอร์เน็ต โซเชียลมีเดียแบบผสมผสานมาใช้เป็นช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางสมุนไพรพื้นถิ่นและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้ผู้ประกอบการมีรายได้เพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ผู้ประกอบการ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และ วิสาหกิจชุมชน ต้องปรับตัวในการใช้โซเชียลมีเดียแบบผสมผสานเพื่อเป็นช่องทางในการสื่อสาร การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ไปยังกลุ่มเป้าหมาย ผู้บริโภค ลูกค้าโดยตรง โดยใช้โซเชียลมีเดียที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน ได้แก่ Facebook Fanpage, LINE official Account, tiktok, YouTube, Instagram โดยต้องใช้ แบบผสมผสานการทำงานในทุกช่องทาง ดึงความสามารถที่เด่นชัดของโซเชียลมีเดียตัวนั้นออกมาใช้งาน

สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ต้องมีการผลักดันให้ใช้ประโยชน์จากงานวิจัยและพัฒนาได้อย่างแท้จริงในเชิงพาณิชย์ และสาธารณะ โดยส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษา และผู้ประกอบการในฐานะผู้ใช้ประโยชน์ เป็นศูนย์กลางบริการวิชาการแก่สังคมที่ตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการ จัดฝึกอบรมทักษะดิจิทัลให้กับผู้ประกอบการในหัวข้อต่าง ๆ เช่น การตลาดดิจิทัล อีคอมเมิร์ซ การพัฒนาเว็บไซต์ การใช้โซเชียลมีเดีย

1.2 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ทักษะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านโซเชียลมีเดียแบบผสมผสานมีความสำคัญและจำเป็นต่อผู้ประกอบการในปัจจุบันเป็นอย่างมาก การส่งเสริมให้ผู้ประกอบการสามารถ เขียน Content ถ่ายภาพและตกแต่งภาพ ถ่ายวิดีโอและตัดต่อคลิปวิดีโอ เพื่อส่งเสริมการขาย นับมีความจำเป็นเป็นอย่างมากเพราะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านโซเชียลมีเดีย จำเป็นต้องการความสามารถในการดึงดูดความสนใจ สื่อสารข้อความได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ รวมถึงเพิ่มการมีส่วนร่วมจากผู้ชม การดึงดูดความสนใจ รูปภาพและวิดีโอสามารถดึงดูดความสนใจของผู้ใช้ได้อย่างรวดเร็ว

ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรกำหนดนโยบายและส่งเสริมที่ชัดเจนในการพัฒนาผู้ประกอบการ ให้มีสมรรถนะ ความรู้ ความสามารถในด้านทักษะที่กล่าวมาเชื่อมโยงจากแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ฉบับ พ.ศ. 2566 - 2570 ที่มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาประเทศไทยให้ก้าวสู่ยุค

ดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ การเร่งส่งเสริมสังคมนวัตกรรมโดยการสนับสนุน และผลักดันให้ผู้ประกอบการ มีบทบาทหลักด้านดิจิทัล

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ ทักษะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียแบบผสมผสานที่สำคัญคือการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัยสู่ชุมชน ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และวิสาหกิจชุมชน โดยควรให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือการฝึกอบรมในรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะ ซึ่งต้องจัดแบบเชิงปฏิบัติการ เน้นผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการอบรมเป็นสำคัญ โดยใช้ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางสมุนไพรพื้นถิ่นที่ผู้ประกอบการมีจำหน่ายอยู่จริงแล้วนั้น เพื่อให้ผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง สามารถนำผลงานจากการเรียนรู้หรือฝึกอบรมไปใช้ต่อยอดได้ในอนาคต ซึ่งการวิจัยในครั้งต่อไปควรนำเทคโนโลยีเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เข้ามาช่วยผู้ประกอบการ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2565). *รายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ดิจิทัลสำหรับประเทศไทย พ.ศ. 2560 - 2564*. สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- ไชยชาญ เผือดคล้าย. (2565). บทปริทัศน์หนังสือ การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะและการจัดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย. *วารสารสารสนเทศและการเรียนรู้*, 33(3), 128-135. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jil/article/view/258220/177365>
- รัชนก พัฒนะกุลกำจร, และสุมาลี สว่าง. (2564). กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการและกลุ่มอ้างอิงที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านกาแฟ Non-Franchise ในรูปแบบคาเฟ่ของผู้บริโภคในจังหวัดนนทบุรี. *วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร*, 18(1), 1-15. <https://rsuir-library.rsu.ac.th/handle/123456789/339>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ฉบับ พ.ศ. 2566 - 2570*. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20230307173518.pdf
- Aggimarangsee, N., Sitasuwan, N., Trisonthi, C., & Brockelman, W. Y. (2005). Diversity of medicinal plants at Khao Lommuak in Prachuap Khiri Khan Province, Thailand. *Acta Horticulturae*, 675, 31-35. <https://doi.org/10.17660/ActaHortic.2005.675.3>
- American Psychological Association. (2020). *Publication manual of the American Psychological Association* (7th ed.). American Psychological Association.

- DataReportal. (2024, March). *Digital 2024: Thailand*. <https://datareportal.com/reports/digital-2024-thailand>.
- De Vries, L., Gensler, S., & LeeFlang, P. S. H. (2012). Popularity of brand posts on brand fan pages: An investigation of the effects of social media marketing. *Journal of Interactive Marketing*, 26(2), 83-91. <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1016/j.intmar.2012.01.003>.
- Gagne, R. M., Wager, W. W., Golas, K. C., & Keller, J. M. (2019). *Principles of instructional design* (5th ed.). Wadsworth.
- Hua Hin Today. (2021, December). *Prachuap accelerates cultivation of Thai herb Fah Talai Jone to help fight COVID-19*. <https://www.huahintoday.com/local-news/prachuap-accelerates-cultivation-of-thai-herb-fah-talai-jone-to-help-fight-covid-19/>
- Hootsuite. (2023 November). *Social Media Strategy Guide*. Hootsuite. Retrieved from <https://blog.hootsuite.com/wp-content/uploads/2016/06/Social-Media-Strategy-Guide.pdf>.
- Manichandar, G. A. (2024, May). *How to Create a Social Media Strategy in 2024: A Complete Guide*. SocialPilot. <https://www.socialpilot.co/blog/effective-social-media-strategy-for-business>.
- Muntinga, D. G., Moorman, M., & Smit, E. G. (2011). Introducing COBRAs: Exploring motivations for brand-related social media use. *International Journal of Advertising*, 30(1), 13-46. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.2501/IJA-30-1-013-046>.
- NeuMerlin Group. (2023, December). *6 แนวทางการสื่อสารการตลาดที่สำคัญในปี 2023*. <https://www.neumerlingroup.com/story/6-tactics-2023>.
- Sabate, F., Berbegal-Mirabent, J., Cañabate, A., & Lebherz, P. R. (2014). Factors influencing popularity of branded content in Facebook fan pages. *European Management Journal*, 32(6), 1001-1011. <https://doi.org/10.1016/j.emj.2014.05.001>.
- Scott, D. M. (2015). *The new rules of marketing and PR: How to use social media, online video, mobile applications, blogs, news releases, and viral marketing to reach buyers directly*. Wiley.

- Singh, S., & Diamond, S. (2020). *Social media marketing* (4th ed.). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons, Inc.
- Sawasdee Thailand. (2023, August). *Thai traditional medicine and Thai herbs: A strategy for health care during summer*. https://www.thailand.go.th/issue-focus-detail/001_07_038
- Thaibulksms. (2022, April). 7 ขั้นตอนวางแผน marketing communication plan ของแบรนด์ หรือสินค้า. <https://www.thaibulksms.com/blogs/post/7-steps-of-marketing-communication-plan/>.
- Zlatkin-Troitschanskaia, O., Pant, H. A., Kuhn, C., & Toepper, M. (Eds.). (2016). *Modeling and measuring competencies in higher education: Assessment research approaches to challenges in higher education policy and practice*. Springer. https://www.researchgate.net/profile/Olga-Zlatkin-Troitschanskaia/publication/351074465_Correction_to_Measuring_Scientific_Reasoning_Competencies/links/60bf58de299bf10dffa71680/Correction-to-Measuring-Scientific-Reasoning-Competencies.pdf.

ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบองค์กร 7-S
กับคุณลักษณะพื้นฐานองค์กร 8 ประการ
RELATION BETWEEN MCKINSEY 7-S FRAMEWORK
AND EIGHT BASIC PRINCIPLES

ธนโรจน์ พงศ์กิตติอิสรา

Tanaroj Ponkittiisara

คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม
Faculty of Engineering and Technology, Siam Technology College

สุริยัน ทองพิกุล

Suriyan Thongpikul

บริษัท เอ็นเนอร์ยี เอิร์ธ จำกัด (มหาชน)

Energy Earth Public Company Limited.

นิกร ไรดี

Nikorn Raidee

บริษัท กรชิโตะ เทรนนิ่ง แอน คอนซัลแทนท์จำกัด

Konchito Training & Consultant Co., Ltd.

E-mail: Tanaroj278@gmail.com

Received September 7, 2024; Revised October 22, 2024; Accepted October 25, 2024

บทคัดย่อ

การแข่งขันทางธุรกิจที่มีความรุนแรงมากขึ้นในปัจจุบัน ส่งผลให้องค์กรต่าง ๆ เผชิญกับปัญหาและความท้าทายที่เพิ่มขึ้น ผู้บริหารจะต้องมีความเข้าใจถึงลักษณะการจัดการองค์กรเพื่อนำไปสู่การพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาเนื้อหาของแนวคิดองค์ประกอบองค์กร 7-S และ คุณลักษณะพื้นฐานองค์กร 8 ประการ 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบองค์กร 7-S และ คุณลักษณะพื้นฐานองค์กร 8 ประการ โดยใช้ระเบียบวิจัยแบบผสมผสานเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม ผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรมในภาคตะวันออก จำนวน 419 คน และผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมสนทนากลุ่ม จำนวน 15 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

ผลการวิจัย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เพศชาย อายุ 30-40 ปี การศึกษาปริญญาตรี ตำแหน่ง ผู้จัดการฝ่าย เวลาปฏิบัติงาน 10-20 ปี สำหรับแนวคิดองค์ประกอบองค์กร 7-S และคุณลักษณะพื้นฐานองค์กร 8 ประการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.21$) เมื่อพิจารณา

เป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทั้ง 7 ด้าน และความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบองค์กร 7-S และคุณลักษณะพื้นฐานองค์กร 8 ประการ ได้แก่ 1) ระบบและวิธีการปฏิบัติงานโดยการมุ่งเน้นการปฏิบัติ 2) กลยุทธ์องค์กรมีความใกล้ชิดลูกค้า 3) บุคลากรมีอิสระในการทำงาน 4) รูปแบบการจัดการ 5) ค่านิยมร่วม 6) โครงสร้างองค์กรเป็นรูปแบบเรียบง่าย 7) ความชำนาญอันเกิดจากการแข่งงวดและผ่อนปรนในเวลาเดียวกัน พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน เห็นว่ามีความสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซนต์ ทำให้ผู้บริหารมีความเข้าใจหลักการ การจัดการองค์กร มาใช้เป็นพื้นฐานในการบริหารงาน ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเพื่อบรรลุเป้าหมายองค์กร

คำสำคัญ : ความสัมพันธ์, องค์ประกอบองค์กร, คุณลักษณะพื้นฐานองค์กร, องค์กร 7-S

Abstract

Business competition has increasingly caused organizations to face problems. Management must understand organizations in order to lead to continuous organizational development. The objectives of this research paper were 1) to study the content for the concept of the McKinsey 7-S Framework and Eight Basic Principles, and 2) to study the relationship between the concept of the McKinsey 7-S Framework and Eight Basic Principles. This research used a mixed-methods approach by adopting a quantitative and qualitative paradigm. A questionnaire was used as the data collection tool. The sample consisted of 419 industry representatives in the eastern region. Qualitative data were obtained from discussions with 15 experts using data analysis descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation, as well as exploratory factor analysis.

According to the research findings, the majority of the respondents were males between the ages of 30-40 years. Most had an educational level at the Bachelor's degree, held manager positions, and had worked for 10-20 years at large business organizations. The concept of the relation to McKinsey 7-S was at a high level overall ($\bar{x} = 4.21$). For the relation between McKinsey 7-S, the 15 experts (100%) agreed that there was a relationship with the following aspects: 1) Systems and operating methods are related to practice focus, 2) strategy is related to customer proximity and business expertise, 3) staff are related to freedom of work and ownership, 4) style is closely related to work experience, 5) shared values are related to belief in values, 6) structure is related to the structure that has a

simple form and limited administrative personnel, and 7) skill is related to being strict and lenient with employees at the same time. Executives should be able to understand the principles of organizational management to be used as a basis for management, which can be applied in management to achieve organizational goals.

Keywords: Relation, McKinsey 7-S Framework, Eight Basic Principles, Organization 7-S

บทนำ

แนวคิด McKinsey 7-S Framework โดย Peters and Waterman (1982) แห่ง McKinsey and Company ที่ค้นพบจากการวิจัยในองค์กรชั้นนำขนาดใหญ่สัญชาติสหรัฐอเมริกาที่ประสบความสำเร็จ 62 องค์กร และได้เขียนผลการวิจัยลงในหนังสือชื่อ *In Search of Excellence* ในปี ค.ศ. 1982 โดยนำเสนอถึงการค้นพบ องค์ประกอบองค์กร 7-S (McKinsey 7-S Framework) และ คุณลักษณะพื้นฐานองค์กร 8 ประการ (Eight Basic Principles) ขององค์กรสัญชาติสหรัฐอเมริกาที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจอย่างสูงมาอย่างยาวนาน โดยแสดงถึงหลักการ วิธีการจัดการ และเทคนิคการจัดการองค์กรซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเพื่อบรรลุเป้าหมายองค์กร และการค้นพบนี้ยังได้ช่วยไขปัญหาและข้อสงสัยในการจัดการองค์กรที่มีมาอย่างยาวนาน เช่น วิธีการและเครื่องมือในการสร้างความคล่องตัวให้องค์กร ใช้ระบบงานที่ซับซ้อนหรือเรียบง่าย กลยุทธ์ในการสร้างความจงรักภักดีต่อผลิตภัณฑ์หรือการบริการขององค์กร การจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในองค์กร เช่น ลูกค้า คู่แข่ง ต้นทุน และ เทคโนโลยี การสร้างความคิดสร้างสรรค์และการคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ให้กับพนักงาน การปฏิบัติต่อพนักงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและผลผลิตกับองค์กร ปรัชญาหรืออุดมการณ์ในการดำเนินธุรกิจให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน การสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาในปรัชญาหรืออุดมการณ์ในการดำเนินธุรกิจขององค์กรให้กับพนักงาน กลยุทธ์การขยายธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ โครงสร้างองค์กรที่สามารถตอบสนองต่อสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ทันทั่วทั้งการเข้มงวดและผ่อนปรนต่อพนักงานเพื่อให้การจัดการสัมฤทธิ์ผล และแผนธุรกิจล่วงหน้าระยะยาว (วีรชัย ตันติวีระวิทยา, 2537) ผู้วิจัยได้ศึกษาหนังสือ 3 เล่ม คือ *In Search of Excellence*, (Peters & Waterman, 1982) *ต้นค้นหาความเป็นเลิศ* (วีรชัย ตันติวีระวิทยา, 2537) และ *ค้นหาความเป็นเลิศ* (ศิริระ โอภาสพงษ์, 2539) การนำแนวคิดทางด้าน 7-S McKinsey มาใช้ในการส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพองค์กร เป็นที่แพร่หลายและนิยมกันเป็นอย่างยิ่งในองค์กรปัจจุบัน เป็นกรอบการทำงานสำหรับการวิเคราะห์และปรับปรุงองค์กร ความสำเร็จในการดำเนินงานกิจการขององค์กรต่าง ๆ หรือการบริหารงานที่สัมฤทธิ์ผลนั้นจะขึ้นอยู่กับ 1) ความสัมพันธ์ระหว่าง 7-S องค์ประกอบองค์กร คือ แนวทางในการจัดการองค์กรนั้นครอบคลุมการปฏิสัมพันธ์ และการพึ่งพาซึ่งกันและกัน 2) การจัดแบ่งฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน ประกอบด้วยโครงสร้างองค์กร และกลยุทธ์ ซึ่งถ้าเปรียบไป

แล้วก็เสมือนหนึ่งเป็นส่วนที่เรียกว่าฮาร์ดแวร์ของระบบคอมพิวเตอร์ คือสิ่งที่สามารถจับต้องได้ มองเห็นได้ ชัดเจน ส่วนที่เรียกว่าซอฟต์แวร์ ประกอบด้วย ระบบ พนักงาน รูปแบบ ค่านิยมที่มีร่วมกัน และทักษะ เท่าที่ผ่านมาผู้บริหารไม่ให้ความสนใจ เพราะเป็นสิ่งที่จับต้องไม่ค่อยได้ หรือมองเห็นภาพไม่ชัดเจน

3) ความแตกต่างระหว่างคำว่า องค์กร กับ องค์การ คือ คำว่าองค์กร หมายถึง ส่วนประกอบย่อยของ หน่วยใหญ่ ทำหน้าที่สัมพันธ์กันหรือขึ้นต่อกันและกัน ส่วนคำว่า องค์การ หมายถึง ศูนย์กลางของ กิจกรรมที่รวมประกอบกันขึ้นเป็นหน่วย หรือหลายองค์การรวมกันเป็นองค์การ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) การแข่งขันทางธุรกิจที่มีความรุนแรงมากขึ้นในปัจจุบัน ส่งผลให้องค์กรต่าง ๆ เผชิญกับปัญหา และความท้าทายที่เพิ่มขึ้นปัญหาส่วนหนึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอกองค์กรซึ่งยากต่อการควบคุม แต่หลาย ปัญหาที่เกิดจากปัจจัยภายในองค์กรซึ่งสามารถควบคุมได้

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเนื้อหาของ แนวคิดและความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบองค์กร 7-S และ คุณลักษณะพื้นฐานองค์กร 8 ประการ เพื่อให้ผู้บริหารของสถานประกอบการนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการให้เกิดแนวความคิดการบริหารงานที่ ถูกต้องและสัมฤทธิ์ผล รวมถึงส่วนงานราชการสามารถนำไปส่งเสริมและให้ความรู้แก่ผู้บริหารทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ทำให้เห็นปัญหาภายในองค์กรได้ชัดเจนเป็นสัดส่วน จัดการองค์ประกอบต่าง ๆ ภายใน องค์กรให้ไปในทิศทางเดียวกันกับเป้าหมาย และได้แผนการปรับปรุงพัฒนาออกมอย่างเป็นสัดส่วน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาเนื้อหาแนวคิดองค์ประกอบองค์กร 7-S และคุณลักษณะพื้นฐานองค์กร 8 ประการ
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด องค์ประกอบองค์กร 7-S และคุณลักษณะพื้นฐาน องค์กร 8 ประการ

การทบทวนวรรณกรรม

Peter and Waterman (1982) แห่ง McKinsey Global Institute ได้ทำการวิจัยในองค์กร ขึ้นนำขนาดใหญ่สัญชาติสหรัฐอเมริกาที่ประสบความสำเร็จ 62 องค์กร และได้เขียนผลการวิจัยลงในหนังสือชื่อ In Search of Excellence ในปี ค.ศ. 1982 ต่อมาในปี พ.ศ. 2534 วีรชัย ตันติวีระวิทยา ได้เรียบเรียง และตีพิมพ์เป็นหนังสือภาษาไทยในชื่อ ค้นค้นหาความเป็นเลิศ และหลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2539 ศิระ โอภาสพงษ์ ได้แปลและตีพิมพ์เป็นหนังสือภาษาไทยในชื่อ ค้นหาความเป็นเลิศ โดยนำเสนอถึงการ ค้นพบใน 2 ส่วนสำคัญขององค์กร คือส่วนที่หนึ่ง องค์ประกอบองค์กร 7-S ประกอบด้วย (1) ระบบและ วิธีการปฏิบัติงาน (Systems), (2) กลยุทธ์องค์กร (Strategy), (3) บุคลากร (Staff), (4) รูปแบบ การจัดการ (Style), (5) ค่านิยมร่วม (Shared values), (6) โครงสร้างองค์กร (Structure), และ (7) ความชำนาญ (Skills) และส่วนที่สอง คุณลักษณะพื้นฐานองค์กร 8 ประการ ประกอบด้วย

(1) การมุ่งเน้นการปฏิบัติ (A Bias for Action), (2) การใกล้ชิดลูกค้า (Staying Close to Customer), (3) การมีอิสระในการทำงานและความรู้สึกเป็นเจ้าขององค์กร (Autonomy and Entrepreneurship), (4) การเพิ่มผลผลิตโดยพนักงานปฏิบัติการ (Productivity through Operators), (5) การสัมผัสงานอย่างใกล้ชิดและเชื่อมั่นในคุณค่า (Hands-on, Value Driven), (6) การดำเนินธุรกิจที่ชำนาญและเกี่ยวเนื่อง (Stick to the Knitting), (7) รูปแบบเรียบง่ายและจำกัดบุคลากรอำนวยความสะดวก (Simple Form and Lean Staff), และ (8) การเข้มงวดและผ่อนปรนต่อบุคลากร (Simultaneous Loose-tight Properties (Peters & Waterman, 1982; วีรชัย ตันติวีระวิทยา, 2537; ศิระ โอภาสพงษ์, 2539)

ความแตกต่างระหว่างคำว่า องค์กร กับ องค์กร คือคำว่า องค์กร เป็นศัพท์บัญญัติตรงกับภาษาอังกฤษว่า Organ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้บทนิยามไว้ว่า ส่วนประกอบย่อยของหน่วยใหญ่ ทำหน้าที่สัมพันธ์กัน หรือขึ้นตรงต่อกันและกัน ส่วนคำว่า องค์กร ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Organization นั้น นอกจากนี้อาจให้บทนิยามไว้ว่า ศูนย์กลางของกิจการที่รวมประกอบกันขึ้นเป็นหน่วย หรือหลายองค์กรรวมกันเข้ากลายเป็นองค์กร คำภาษาอังกฤษว่า Organization นี้ พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาของราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายไว้เป็น 2 อย่าง ดังนี้ (1) การจัดระเบียบกระบวนการที่จำแนกความแตกต่างของส่วนหนึ่งออกจากอีกส่วนหนึ่ง โดยให้แต่ละส่วนกระทำหน้าที่แตกต่างกัน และในขณะเดียวกันก็สร้างความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ ภายในส่วนรวมทั้งหมดนั้นให้กระทำหน้าที่ประสานกัน (2) องค์กรหน่วยงานที่มีการจัดระเบียบงานตามกระบวนการตาม ข้อ (1) เพราะฉะนั้นทุกองค์กรไม่ว่าจะมีขนาด ประเภท หรือสถานที่ตั้งอย่างไร จำเป็นต้องมีการจัดการที่ดี ซึ่งการจัดการที่ดี เป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินงานขององค์กร การเติบโต และการดำรงอยู่ต่อไปขององค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งต้องเผชิญกับปัจจัยแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ โลกาภิวัตน์ และเทคโนโลยี ทำให้องค์กรต้องมีแนวทางในการจัดการที่ทันสมัยเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วนี (ธีรพงศ์ ประดิษฐ์กุล, 2563)

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix method Research) พื้นที่วิจัย คือ โรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดใหญ่ อยู่ในนิคมอุตสาหกรรมภาคตะวันออก 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี 767 บริษัท จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 283 บริษัท และจังหวัดระยอง จำนวน 711 บริษัท รวมทั้งหมด 1,761 บริษัท (กรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2565) ประชากร คือ ผู้บริหารระดับผู้จัดการและรองผู้จัดการโรงงาน ผู้จัดการฝ่ายและรองผู้จัดการฝ่าย และ หัวหน้าแผนก ได้แก่ จังหวัดชลบุรี จำนวน 185 คน จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 82 คน และจังหวัดระยอง จำนวน 121 คน รวมทั้งหมด 389 คน กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามโดยชุดคำถาม (Questionnaires) เพื่อการ

รวบรวมข้อมูลผู้วิจัยประเมินจากจำนวนผู้บริหารตามเกณฑ์ขอบเขตประชากรที่กำหนด โดยเฉลี่ยแต่ละบริษัทมีจำนวนโดยเฉลี่ย 8 คนต่อบริษัท รวมทั้งหมด 14,088 คน ($1,761 \times 8 = 14,088$ คน) การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้คำนวณจากจำนวนประชากรโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) และใช้วิธีการคำนวณตามสูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ความคลาดเคลื่อน ± 0.05 (Yamane, 1973)

$$n = \frac{N}{1 + N(e^2)}$$

เมื่อ N แทน ขนาดของประชากร

n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

e แทน ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้มีค่าเท่ากับ ในการศึกษาคั้งนี้กำหนดค่าเท่ากับ ± 0.05 ภายใต้ความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์

$$N = 14,088 \text{ คน}$$

จากสูตร
$$n = \frac{14,088}{1 + 14,088(0.05^2)}$$

$$n = 389 \text{ คน}$$

ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 389 คน โดยผู้วิจัยนำมาดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Sampling) ตามแต่ละพื้นที่ และทำการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) เพื่อให้ได้ขนาดตัวอย่างตามที่กำหนด ได้ข้อมูลตอบกลับมาจำนวน 419 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 3 ชนิด ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกึ่งโครงสร้างปลายเปิดให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบความครอบคลุมเนื้อหา ก่อนนำไปสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรม กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 14 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูง ผู้จัดการโรงงาน และผู้จัดการฝ่ายอาวุโส 2) แบบสอบถาม ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามโดยนำกรอบแนวคิด ทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก มาประมวลเพื่อสร้างแบบสอบถาม และนำส่งผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความสอดคล้อง ความครอบคลุมเนื้อหาและความถูกต้องของการใช้ภาษาของส่วนต่าง ๆ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง เป็นแบบตรวจสอบรายการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงานปัจจุบัน ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน และ ขนาดขององค์กร ส่วนที่ 2 แบบสอบถาม เพื่อการแสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง

องค์ประกอบองค์กร 7-S กับคุณลักษณะพื้นฐานองค์กร 8 ประการ ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคสร้างตามมาตรวัดของลิเคิร์ท โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนออกเป็น 5 ระดับ (Rating Scale) ได้แก่ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามแนวคิดของ Likert (1967) และได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการเปลี่ยนระดับความเห็นด้วยเป็นคะแนน (Likert, 1967)

คะแนน	ระดับความคิดเห็น
5	เห็นด้วยมากที่สุด
4	เห็นด้วยมาก
3	เห็นด้วยปานกลาง
2	เห็นด้วยน้อย
1	เห็นด้วยน้อยที่สุด

ที่มา : Likert (1967)

เมื่อได้นำแบบสอบถามแจกจ่ายให้กับกลุ่มตัวอย่างและได้รับระดับความเห็นด้วยในรูปของคะแนนแล้ว ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติด้วยการคำนวณค่าเฉลี่ยคะแนนในทุกข้อคำถาม โดยใช้เกณฑ์การแบ่งระดับความคิดเห็นจากสูตรคำนวณความกว้างของอันตรภาคชั้น คือ

$$\text{สูตรอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\text{แทนค่า} = \frac{5 - 1}{5} = 0.80$$

โดยเกณฑ์การใช้ในการแปลความหมาย เพื่อจัดระดับคะแนนค่าเฉลี่ย \bar{x} ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของ เบสท์ (Best & Kahn, 1998) มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงเกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ยของระดับค่าคะแนนเป็นระดับความคิดเห็น

ค่าเฉลี่ยคะแนน	ระดับความคิดเห็น
4.21-5.00	เห็นด้วยมากที่สุด
3.41-4.20	เห็นด้วยมาก
2.61-3.40	เห็นด้วยปานกลาง
1.81-2.60	เห็นด้วยน้อย
1.00-1.80	เห็นด้วยน้อยที่สุด

ที่มา : Best and Kahn (1998)

ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อขอรับคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งผลการทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้จากการตรวจความเที่ยงตรง (Validity) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน โดยผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 – 1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้ และหากข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 นำมาปรับปรุง ซึ่งผลการวิเคราะห์ค่า IOC รายข้อคำถาม มีค่า IOC ระหว่าง 0.60 – 1.00 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.50 คะแนน แสดงว่าข้อคำถามสามารถนำมาใช้ในการเก็บข้อมูลได้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555) และ 3) แนวทางการสนทนากลุ่มประกอบด้วย กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมสนทนากลุ่ม จำนวน 15 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงาน และนักวิชาการที่เชี่ยวชาญทางด้านอุตสาหกรรม และทางด้านพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประเด็นการสนทนา โดยให้พิจารณาให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบองค์กร 7-S กับคุณลักษณะพื้นฐานองค์กร 8 ประการ ได้แก่ 1) ระบบและวิธีการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับการมุ่งเน้นปฏิบัติ 2) กลยุทธ์องค์กรมีความสัมพันธ์กับการใกล้ชิดลูกค้าการดำเนินธุรกิจที่ชำนาญ และ เกี่ยวเนื่อง 3) บุคลากรมีความสัมพันธ์กับการมีอิสระในการทำงาน มีความเป็นเจ้าของ และการเพิ่มผลผลิตโดยบุคลากร 4) รูปแบบการจัดการมีความสัมพันธ์กับการสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด 5) ค่านิยมร่วมมีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นในคุณค่า 6) โครงสร้างองค์กรมีความสัมพันธ์กับโครงสร้างที่มีรูปแบบเรียบง่าย และ จำกัดบุคลากรอำนวยการ และ 7) ความชำนาญมีความสัมพันธ์กับการเข้มงวด และผ่อนปรนกับพนักงานในเวลาเดียวกัน (Peters & Waterman, 1982; วีรชัย ตันติวีระวิทยา, 2537; ศิระ โอภาสพงษ์, 2539) และผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลโดยการแจกจ่ายและรวบรวมแบบสอบถาม โดยในการวิจัยนี้กลุ่มประชากร ในกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมเขตพื้นที่ภาคตะวันออก ใน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดระยอง ที่ยังคงดำเนินกิจการอยู่ในปัจจุบัน (กรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2565) รวมทั้งหมด 1,761 โรงงาน ที่ระดับความคลาดเคลื่อนที่สามารถรับได้ที่ 5% จำนวนแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่สมบูรณ์เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามมีจำนวน 419 ตัวอย่าง ระหว่างเดือน มีนาคม ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2566 นำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2560) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิจัยเอกสาร วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลแล้วนำมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการศึกษาเนื้อหาแนวคิดองค์ประกอบองค์กร 7-S กับคุณลักษณะพื้นฐานองค์กร 8 ประการ ผลการวิจัย พบว่า การวิเคราะห์ระดับความสำคัญของเนื้อหาแนวคิดองค์ประกอบองค์กร 7-S กับคุณลักษณะพื้นฐานองค์กร 8 ประการ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 7 ด้าน

สรุปได้ดังนี้ (1) ระบบและวิธีการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.41 (2) กลยุทธ์องค์กร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเท่ากับ 0.37 (3) บุคลากร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเท่ากับ 0.31 (4) รูปแบบการจัดการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเท่ากับ 0.70 (5) ค่านิยมร่วม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเท่ากับ 0.66 (6) โครงสร้างองค์กร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเท่ากับ 0.65 และ (7) ความชำนาญ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเท่ากับ 0.63 ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย \bar{x} ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความสำคัญของเนื้อหาแนวคิดองค์ประกอบองค์กร 7-S กับคุณลักษณะพื้นฐานองค์กร 8 ประการ

รายการองค์ประกอบองค์กร 7-S	\bar{x}	(S.D.)	ระดับความคิดเห็น
1. ระบบและวิธีการปฏิบัติงาน	4.29	0.41	มาก
2. กลยุทธ์องค์กร	3.89	0.37	มาก
3. บุคลากร	4.13	0.31	มาก
4. รูปแบบการจัดการ	4.26	0.70	มาก
5. ค่านิยมร่วม	4.31	0.66	มาก
6. โครงสร้างองค์กร	4.33	0.65	มาก
7. ความชำนาญ	4.30	0.63	มาก
รวม	4.21		มาก

จากตารางที่ 3 โดยรวมแล้วผลวิเคราะห์ระดับความสำคัญของเนื้อหาแนวคิดองค์ประกอบองค์กร 7-S กับคุณลักษณะพื้นฐานองค์กร 8 ประการ พบว่า จะมีระดับความคิดเห็น (Best & Kahn, 1998) ระดับมาก (4.21)

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า (1) ระบบและวิธีการปฏิบัติงานมุ่งเน้นปฏิบัติอย่างจริงจัง ใน 3 เรื่อง คือ การทำองค์กรให้คล่องตัว การทดลองปฏิบัติ และการทำระบบให้ง่าย (2) กลยุทธ์องค์กร มีความใกล้ชิดกับลูกค้าด้วยการใช้กลยุทธ์ด้านการบริการหลังการขาย คุณภาพ และความเชื่อมั่น รวมทั้งความเป็นนักหาช่องว่าง และการฟังความคิดเห็นของลูกค้า รวมถึงการทำแต่ธุรกิจที่มีความเชี่ยวชาญและเกี่ยวเนื่อง องค์กรจะเลือกทำแต่เฉพาะธุรกิจที่ตนเองมีความถนัดหรือเกี่ยวเนื่องกับธุรกิจที่ทำอยู่เท่านั้น 3) บุคลากรมีอิสระในการทำงาน และความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจการ กระจายอำนาจในขอบเขตที่กว้างขวางขึ้นเพื่อกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของกิจการ ได้รับโอกาสในการแสดงความคิดเห็น เป็นผู้ได้รับความเคารพความนับถือ รวมถึงการเพิ่มผลผลิตโดยอาศัยพนักงานปฏิบัติการ องค์กรได้ถือว่าพนักงานเป็นทรัพยากรที่มีค่าที่สุดขององค์กรด้วยการปฏิบัติให้พนักงานเห็น

อย่างจริงจัง เช่น ให้เกียรติและความไว้วางใจแก่พนักงานทุกระดับ (4) รูปแบบการจัดการ และ (5) ค่านิยมร่วม เป็นการสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและความเชื่อมั่นในคุณค่าเป็นแรงผลักดัน ผู้บริหารจะลงมาสัมผัสกับการปฏิบัติงานจริง ๆ มีใช้นั่งบริหารอยู่แต่ในสำนักงานเท่านั้น และพยายามปลูกฝังพนักงานให้เชื่อมั่นในคุณค่าที่ดีต่าง ๆ (6) โครงสร้างองค์กร เป็นรูปแบบที่เรียบง่ายบุคลากรอำนาจการมีจำกัด โครงสร้างที่มีความเรียบง่าย คือสายงานที่จัดตามประเภทของสินค้าพร้อมกับการกระจายอำนาจให้กับแต่ละสายงานอย่างเต็มที่จึงทำให้พนักงานอำนาจและหน้าที่งานในสำนักงานใหญ่มีจำนวนน้อยไปด้วย และ (7) ความชำนาญ คือความรู้และความสามารถที่เกิดจากฝึกฝนหรือประสบการณ์ในการทำงานอันเกิดจากการเข้มงวดและผ่อนคลายในเวลาเดียวกัน องค์กรได้เข้มงวดในการทำให้พนักงานเกิดความศรัทธาและเชื่อมั่นร่วมกันในคุณค่าของลูกค้าคุณภาพ บริการ การสื่อความแบบไม่มีพิธีรีตอง และการคิดค้นสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ขณะเดียวกันก็ผ่อนคลายให้พนักงานมีความเป็นอิสระในการทำงานอย่างเต็มที่ ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบองค์กร 7-S กับคุณลักษณะพื้นฐานองค์กร 8 ประการ

องค์ประกอบองค์กร 7-S	คุณลักษณะพื้นฐานองค์กร 8 ประการ
ระบบและวิธีการปฏิบัติงาน (Systems: S1)	(1) มุ่งเน้นการปฏิบัติ
กลยุทธ์องค์กร (Strategy: S2)	(2) มีความใกล้ชิดลูกค้า (6) ดำเนินธุรกิจที่ชำนาญและเกี่ยวเนื่อง
บุคลากร (Staff: S3)	(3) มีอิสระในการทำงานและมีความเป็นเจ้าของกิจการ (4) การเพิ่มผลผลิตโดยพนักงานปฏิบัติการ
รูปแบบการจัดการ (Style: S4) และ ค่านิยมร่วม (Shared Values: S5)	(5) สัมพันธ์อย่างใกล้ชิดและเชื่อมั่นในคุณค่า
โครงสร้างองค์กร (Structure: S6)	(7) รูปแบบเรียบง่ายและจำกัดบุคลากรอำนาจการ
ความชำนาญ (Skills: S7)	(8) การเข้มงวดและผ่อนคลายต่อบุคลากร

ที่มา : วีรชัย ตันติวีระวิทยา (2537)

อภิปรายผล

จากการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดองค์ประกอบองค์กร 7-S เป็นกรอบการทำงานสำหรับการวิเคราะห์และปรับปรุงองค์กร ประกอบด้วยองค์ประกอบ (1) ระบบและวิธีการปฏิบัติงาน คือการมุ่งเน้นปฏิบัติใน 3 เรื่องด้วยกัน คือการทำองค์กรให้คล่องตัว การทดลองปฏิบัติ และการทำระบบให้ง่าย (2) กลยุทธ์องค์กร

ประกอบด้วย การใกล้ชิดกับลูกค้าด้วย การบริการหลังการจำหน่าย การฟังความคิดเห็นของลูกค้า การทำแต่ธุรกิจที่ชำนาญและเกี่ยวเนื่อง และการขยายธุรกิจไปในด้านที่ไม่มี ความชำนาญด้วยวิธีการซื้อกิจการ (3) บุคลากร มีอิสระในการทำงาน ได้รับโอกาสในการแสดงความคิดเห็น เป็นผู้ได้รับความเคารพ ความนับถือ และมีความรู้สึกเป็นเจ้าขององค์กร (4) รูปแบบการจัดการ ผู้บริหารสัมผัสกับการปฏิบัติงานจริง ไม่อยู่แต่ในสำนักงานเท่านั้น (5) ค่านิยมร่วม การพยายามปลูกฝังบุคลากรให้เชื่อมั่นในค่านิยมร่วมเพื่อให้เกิดแรงผลักดัน เพื่อสามารถนำระบบคุณค่ามาใช้อย่างสัมฤทธิ์ผล (6) โครงสร้าง คือ ความสามารถในการปฏิบัติงานพื้นฐานอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างสรรค์สิ่งใหม่อย่างสม่ำเสมอ และสามารถในการปรับตัวและตอบสนองต่อปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้น เป็นองค์กรที่เรียบง่าย ง่ายต่อการปฏิบัติงาน (7) ความชำนาญ อันเกิดจากการเข้มงวดและผ่อนคลายในเวลาเดียวกันต่อบุคลากรขององค์กร สอดคล้องกับ Peters and Waterman (1982) แห่ง McKinsey's กล่าวว่า การกำหนดกลยุทธ์ในองค์กรโดยการประสานองค์ประกอบทั้ง 7-S ให้สอดคล้องประสานกัน ตัวแปรแต่ละตัวมีความสำคัญต่อการบริหารองค์กรเริ่มตั้งแต่การกำหนดกลยุทธ์องค์การเกี่ยวข้องกับการพิจารณาโครงสร้างองค์กร เป้าหมายขององค์กร ระบบการดำเนินงาน ทักษะที่ใช้ในการทำงาน บุคลากร รูปแบบพฤติกรรมของพนักงานและเป้าหมายที่ต้องการ

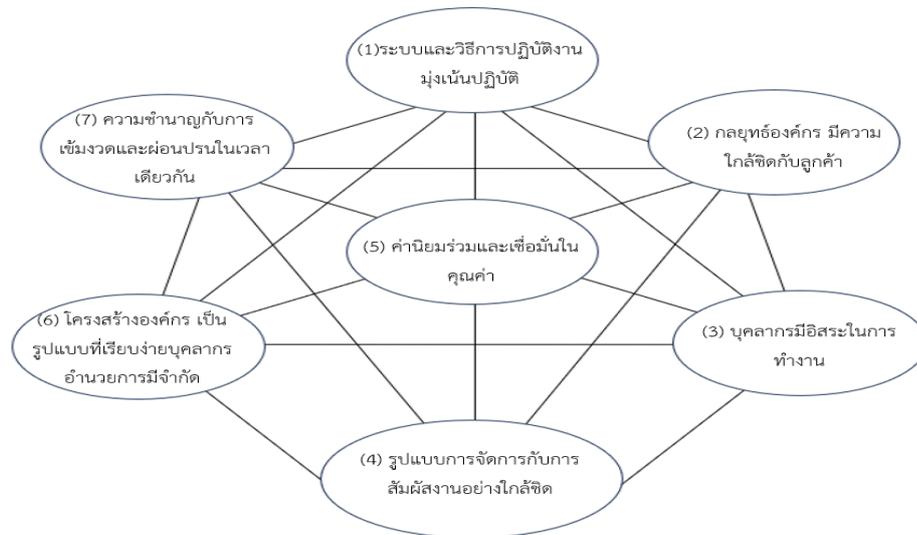
2. ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด องค์ประกอบองค์กร 7-S และคุณลักษณะพื้นฐานองค์กร 8 ประการ มีประเด็นที่จะอภิปรายผล ดังนี้ 1) ระบบและวิธีการปฏิบัติงานสัมพันธ์กับการมุ่งเน้นปฏิบัติใน 3 องค์ประกอบด้วยกัน คือ การทำให้องค์กรคล่องตัว การทดลองปฏิบัติ และวิธีการที่สันทัดต่อการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Winstanley and Stuart-Smith (1996) พบว่า การบริหารองค์กรแบบมุ่งเน้นผลงาน คือ การบริหารองค์กรเชิงกลยุทธ์และเชิงบูรณาการของกระบวนการ รวมถึงการกระทำทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของพนักงานทุกระดับในองค์กร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ขององค์กรได้ตามเป้าหมาย ซึ่งผลงานตามเป้าหมายที่ได้ตกลงกันไว้ในแผน ตามมาตรฐาน และตามความรู้ความสามารถกำหนดให้แก่พนักงานแต่ละคน 2) กลยุทธ์องค์กรสัมพันธ์กับการใกล้ชิดลูกค้า การดำเนินธุรกิจที่ชำนาญ เป็นการมุ่งที่ความภักดีต่อผลิตภัณฑ์องค์กร และการเพิ่มรายได้ในระยะยาว กลยุทธ์ความใกล้ชิดลูกค้า คือการให้ความสำคัญเอาใจใส่ และใกล้ชิดลูกค้า เพื่อสร้างความภักดีในผลิตภัณฑ์ขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุทธิชัย ปัญญาโรจน์ (2555) พบว่า การบริการจะต้องเน้นที่ตัวคุณภาพและความสามารถของผู้ให้บริการ ผู้ให้บริการจะต้องปรับตัวในการให้บริการ จะต้องเอาใจใส่ลูกค้ามากกว่าเดิม เพื่อที่จะบริการได้ตรงใจกับความต้องการของลูกค้ามากยิ่งขึ้น 3) บุคลากรสัมพันธ์กับการมีอิสระในการทำงาน มีความเป็นเจ้าของ และเพิ่มผลผลิตโดยบุคลากร นอกจากนี้บุคลากร คือ ผู้มีอิสระในการทำงานได้รับโอกาสในการแสดงความคิดเห็น มีความรู้ ความชำนาญในการออกแบบผลิตภัณฑ์ อันส่งผลให้เกิดการพัฒนากระบวนการ และ องค์กรให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ฤทธิชัย บุญธรรม และวิไลลักษณ์ เรืองสม (2562) พบว่า

บุคลากรทุกระดับเป็นหัวใจสำคัญขององค์กร เป็นตัวขับเคลื่อนให้องค์กรประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ องค์กรมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีความจงรักภักดีต่อองค์กร ย่อมทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย อย่างมีประสิทธิภาพ 4) รูปแบบการจัดการ และ 5) ค่านิยมร่วมสัมพันธ์กับการสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด และ เชื่อมั่นในคุณค่า ผู้บริหารสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานจริงไม่อยู่ในสำนักงานเท่านั้น และพยายาม ปลุกฝังบุคลากรให้เชื่อมั่นในค่านิยมร่วม เพื่อให้เกิดแรงผลักดันสามารถนำระบบคุณค่ามาใช้ อย่างสัมพันธ์ผล ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สหธร เพชรวิโรจน์ชัย (2564) พบว่า การสร้างวัฒนธรรม องค์กรไม่ได้เกิดขึ้นภายในวันเดียว สิ่งเหล่านี้ต้องใช้เวลาพอสมควร ที่สำคัญคือต้องมีการวางแผนในการ พัฒนาให้เกิดขึ้นด้วย เช่น รับรู้ถึงความสำเร็จของพนักงาน รับฟังเสียงพนักงานอย่างแท้จริง ผู้นำต้อง เป็นตัวอย่างที่ดี 6) โครงสร้างองค์กรสัมพันธ์กับรูปแบบเรียบง่าย และจำกัดบุคลากรอำนาจการ การทำให้องค์กรทำงานได้ทุกอย่างต้องทำให้โครงสร้างองค์กรเรียบง่าย ให้ง่ายต่อการปฏิบัติงานของ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Daft (2004) พบว่า มิติโครงสร้างองค์กรตามแนวนอนหรือแบบร่วม สมัย จะเน้นให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ องค์กรมีการแบ่งงานกันทำ มีการกระจายงาน มีสายการ บังคับบัญชา ภาวะเปียบในองค์กรน้อยและยืดหยุ่นมากกว่า การสื่อสารเน้นแบบตรงไปตรงมา เน้นการ ทำงานเป็นทีม และ การกระจายอำนาจการตัดสินใจให้กับพนักงานระดับล่างสู่ผู้บริหารระดับบน ซึ่งส่งผลให้พนักงานสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ และ 7) ความชำนาญสัมพันธ์กับการ เข้มงวด และผ่อนคลายกับพนักงานในเวลาเดียวกัน เกิดจากการฝึกฝนหรือประสบการณ์ในการทำงาน และการเข้มงวดและผ่อนคลายในเวลาเดียวกันต่อบุคลากรขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Michalski (2011) พบว่า การเชื่อมโยงของทั้งสองส่วนด้วยแนวคิดหลักคือประสิทธิผลขององค์กรเกิด จากการเชื่อมโยงระหว่างโครงสร้างที่เป็นโครงสร้างหลัก เช่น โครงสร้าง กลยุทธ์ และระบบ เช่นเดียวกับ โครงสร้างที่เป็นโครงสร้างรอง เช่น สไตล์ ทักษะ พนักงาน และสิ่งที่เกี่ยวข้องกันอย่างถูกต้องเป็น เป้าหมายที่เหนือกว่า ตามที่ Peters and Waterman (1982) กล่าวไว้ว่า In search of excellence ประการแรก แนวคิดคือความหลากหลาย ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาของบริษัท

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบองค์กร 7-5 กับคุณลักษณะพื้นฐานองค์กร 8 ประการ พบองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถสรุป เป็นแผนภาพที่ 1 แสดงได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบองค์กร 7-S กับคุณลักษณะพื้นฐานองค์กร 8 ประการ

จากแผนภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบองค์กร 7-S กับคุณลักษณะพื้นฐานองค์กร 8 ประการ คือ กรอบแนวคิดของ McKinsey, (Peters & Waterman, 1982) ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยภายในขององค์กรทั้ง 7-S เพื่อทำความเข้าใจแต่ละปัจจัยที่เชื่อมโยงกันอย่างซับซ้อนและมีส่วนสนับสนุนระหว่างกัน ประกอบด้วย 1) ระบบและวิธีการปฏิบัติงานโดยการมุ่งเน้นการปฏิบัติ 2) กลยุทธ์องค์กรมีความใกล้ชิดลูกค้าและดำเนินธุรกิจที่ชำนาญ 3) บุคลากรมีอิสระในการทำงานและมีความเป็นเจ้าของกิจการ 4) รูปแบบการจัดการ 5) ค่านิยมร่วม 6) โครงสร้างองค์กรเป็นรูปแบบเรียบง่ายและจำกัดบุคลากรอำนาจการ และ 7) ความชำนาญอันเกิดจากการเข้มงวดและผ่อนปรนในเวลาเดียวกัน องค์กรมีการแข่งขันทางธุรกิจที่มีความรุนแรงมากขึ้นในปัจจุบัน ส่งผลให้องค์กรต่าง ๆ เผชิญกับปัญหาและความท้าทายที่เพิ่มขึ้น แต่หลายปัญหาก็เกิดจากปัจจัยภายในขององค์กร ซึ่งสามารถควบคุมได้ ผู้บริหารจะต้องมีความเข้าใจถึงลักษณะการจัดการองค์กรเพื่อนำไปสู่การพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่องและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

สรุป

สรุปในภาพรวมของบทความ ได้นำเสนอแนวคิดและความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบองค์กร 7-S กับคุณลักษณะพื้นฐานองค์กร 8 ประการ ซึ่งการวิจัยพบว่าองค์ประกอบองค์กร 7-S และคุณลักษณะพื้นฐานองค์กร 8 ประการ มีความสัมพันธ์กัน ได้แก่ ระบบและวิธีการปฏิบัติงานสัมพันธ์กับการมุ่งเน้นปฏิบัติ กลยุทธ์องค์กรสัมพันธ์กับการใกล้ชิดลูกค้า การดำเนินธุรกิจที่ชำนาญและเกี่ยวเนื่องบุคลากรสัมพันธ์กับการมีอิสระในการทำงานมีความเป็นเจ้าของ และการเพิ่มผลผลิตโดยบุคลากร

รูปแบบการจัดการสัมพันธ์กับการสัมผัสนงานอย่างใกล้ชิด ค่านิยมร่วมสัมพันธ์กับการเชื่อมั่นในคุณค่า โครงสร้างองค์กรสัมพันธ์กับโครงสร้างที่มีรูปแบบเรียบง่ายและจำกัดบุคลากรอำนวยความสะดวก และความชำนาญสัมพันธ์กับการเข้มงวดและอ่อนปรนกับพนักงานในเวลาเดียวกัน นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังแสดงถึงหลักการ วิธีการจัดการ และเทคนิคการจัดการองค์กรซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเพื่อบรรลุเป้าหมายองค์กร

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ระดับนโยบาย

1.1) กระทรวงแรงงาน ควรนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาศักยภาพแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานเพื่อสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และส่งเสริมและพัฒนาโรงงานอุตสาหกรรม เป็นโรงงานอุตสาหกรรมที่มีประสิทธิภาพสูงพร้อมรับและปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลง

1.2) กระทรวงอุตสาหกรรม ควรนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมและสัมมนา พนักงานระดับหัวหน้างาน ระดับผู้จัดการและระดับผู้จัดการโรงงานขึ้นไปในโรงงานอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ตามทันต่อการเปลี่ยนแปลง

2. ระดับปฏิบัติการ

2.1) ผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรม ควรนำไปกำหนดนโยบายพัฒนาแรงงานระดับบนถึงล่างให้มีการเพิ่มทักษะในด้านการผลิตและสร้างความร่วมมือภายในและภายนอกทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบองค์กร 7-S กับคุณลักษณะพื้นฐานองค์กร 8 ประการ แต่ละขนาดของโรงงานอุตสาหกรรม

2) ควรวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบองค์กร 7-S กับคุณลักษณะพื้นฐานองค์กร 8 ประการ เฉพาะเจาะจงแต่ละโรงงานอุตสาหกรรมที่มีความแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2560). *การวิเคราะห์ข้อมูลหลายตัวแปร*. บริษัท ธรรมสาร จำกัด.

กรมโรงงานอุตสาหกรรม. (2565). *บริการข้อมูล*. <https://www.diw.go.th/webdiw/s-data/>.

- ธีรพงศ์ ประดิษฐ์กุล. (2563). *ทฤษฎีองค์การสมัยใหม่*. วารสารการพิมพ์ไทย. ฉบับที่ 128. 17 ธันวาคม 2563. <https://www.thaiprint.org/2020/12/vol128/knowledge128-03/>.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*. (พิมพ์ครั้งที่ 13). บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นานมีบุ๊คส์ พบลิเคชั่น.
- วีรชัย ตันติวีระวิทยา. (2537). *ต้นคันทาคความเป็นเลิศ*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). บริษัท เอช.เอ็น. กรุ๊ป จำกัด.
- ศิระ โอภาสพงษ์. (2539). *คันทาคความเป็นเลิศ*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). บริษัทคู่แข่ง จำกัด.
- สุทธิชัย ปัญญาโรจน์. (2555, 23 มิถุนายน). *การบริการด้วยหัวใจ*. <https://www.gotoknow.org/posts/425881>
- สทธร เพชรวิโรจน์ชัย. (2564, 4 มิถุนายน). *วัฒนธรรมองค์กร*. https://th.hrnote.asia/orgdevelopment/what-is-organizational-culture-210604/#2_Values.
- ฤทธิชัย บุญธรรม และวิไลลักษณ์ เรืองสม. (2562). *รูปแบบการบริหารงานแบบ 7s framework กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2*. (น. 2116-2126). คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- Best John W. and Khan, Jame V. *Research in Education*. (8th ed.). Boston: Allyn & Bacon, 1998
- Daft, R. L. (2004). *Organization Theory and Design*. (8th ed.). RR Donnelley & Sons Company Willard.
- Likert, R. (1967). *The human organization: its management and values*. McGraw-Hill, Publishers Inc.
- Michalski, A. (2011). *The McKinsey 7-S Framework: Invented in the 1980s and Still a Possibility for Success Today*. GRIN.
- Peters, T. J., & Waterman, R. H. (1982). *In search of excellence: lessons from America's best-run companies*. Harper & Row Publishers Inc.
- Winstanley, D., & Stuart-Smith, K. (1996). *Policing performance: the ethics of performance management*. *Personnel Review*, 25(6), 66-84. <https://doi.org/10.1108/00483489610148545>.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory analysis* (4th ed.). Harper and Row Publication.

THE EFFECT OF AN INSTRUCTIONAL MODEL USING CONSTRUCTIVIST THEORY AND
PROBLEM-BASED LEARNING APPROACH TO ENHANCE CHINESE READING
AND WRITING ABILITIES OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS IN CHINA

Li Liu, Julamas Jansrisukot and Supratra Wanpen

Faculty of Education, Udon Thani Rajabhat University

E-mail: liuli1234liu@gmail.com

Received July 21, 2024; Revised September 11, 2024; Accepted September 12, 2024

Abstract

The purpose of this research was to study the effectiveness of the instructional model using constructivist theory and problem-based learning approach with 1) compare the Chinese reading and writing abilities after using an experiment between the experimental and control group; 2) compare the Chinese reading and writing abilities before and after using an experiment within the experimental group and the control group. The sample groups were two classrooms of 50 sixth-grade students per classroom selected by cluster random sampling from the Affiliated Primary School of Jilin Normal University in second semester of the academic year 2023, one class was selected as an experimental group to learn by the instructional model using constructivist theory and a problem-based learning approach, and the other class was selected as a control group to learn by traditional methods. The research instruments included: 1) 6 lesson plans using the instructional model using constructivist theory and a problem-based learning approach; 2) a 50-item Chinese reading ability test; and 3) a 1-item Chinese writing ability test. Research was conducted on the experimental group learning by the instructional model using constructivist theory and a problem-based learning approach, spending 24 periods, and the control group learning by traditional methods, spending 24 periods (pretest and posttest are not included). The research results provided:

1. The students in experimental group had Chinese reading and writing abilities posttest score higher than the control group.
2. The students in experimental group and control group had Chinese reading and writing ability scores on posttest are higher than pretest.

Keywords: Constructivist Theory, Problem-Based Learning Approach,
Chinese Reading and Writing Abilities, Instructional Model

Introduction

The Chinese government prioritizes modernizing education to enhance students' reading and writing abilities. The National Education Reform Plan (2010-2020) and Chinese Curriculum Standards promote independent thinking and lifelong learning (Ministry of Education, 2022). While national surveys in 2023 show improved reading rates among minors aged 0-17, challenges persist in primary schools, where reading and writing development remains complex.

Chinese reading and writing skills are essential for students' development, yet many struggle with them, challenging the education system. Regional disparities, parental education, and gender differences contribute to these difficulties (Chen & Chen, 2020). Surveys show primary students struggle with understanding composition and structuring writing, highlighting the need for improved instruction.

To address these challenges, educational researchers are exploring innovative teaching methods aligned with modern learning theories. Constructivist and problem-based learning (PBL) approaches offer promising frameworks for enhancing reading and writing skills. Constructivist focuses on learners actively building knowledge through interaction, while PBL engages students in solving real-world problems to develop critical thinking and language skills (Zhang et al., 2020). These methods improve reading interest, learning efficiency, teamwork, and independent thinking.

Given the current state of Chinese language education and the benefits of constructivist and problem-based learning approaches, this study aims to develop and evaluate an instructional model that integrates these theories to enhance primary students' reading and writing abilities. The model promotes engagement, critical thinking, problem-solving, collaboration, and self-directed learning. This research contributes to improving Chinese language education and offers insights for regions facing similar literacy challenges.

Research objectives

To study the effectiveness of the instructional model using constructivist theory and problem-based learning approach:

1. Compare the Chinese reading and writing abilities after using an experiment between the experimental and control group.
2. Compare the Chinese reading and writing abilities before and after using an experiment within the experimental group and the control group.

Literature review

Constructivist Theory in Education

Constructivist theory in education posits that learners actively build knowledge through interaction with their environment (Loyens & Gijbels, 2008). It has two main branches: Piaget's cognitive constructivism and Vygotsky's social constructivism. Piaget focuses on individual knowledge construction through assimilation and accommodation, emphasizing student-centered learning and discovery (Mollon et al., 2021). Vygotsky, however, highlights social interaction in learning, introducing concepts like the Zone of Proximal Development and scaffolding. Both theories see children as active knowledge constructors. In Chinese language education, constructivism can improve reading and writing skills through practical tasks and fostering independent learning strategies.

Problem-Based Learning Approach in Education

Problem-Based Learning (PBL) is an inquiry-based instructional approach originating in medical education in the 1950s, with Howard Barrows introducing it at McMaster University in 1969. PBL emphasizes student-centered, problem-oriented learning to enhance problem-solving, collaboration, and self-directed learning skills (Brown, 1997). Defined as a method where students gain knowledge by exploring real-world problems (Buck Institute for Education), PBL promotes active over traditional learning. Its key features include critical thinking, creativity, and collaboration (Ali, 2019). In Chinese language education, PBL enhances reading and writing skills by integrating practical activities, fostering problem-solving abilities, and encouraging independent learning.

Chinese Reading and Writing Abilities

Chinese reading and writing abilities are vital in primary education, influencing students' academic performance and future development. Reading ability includes skills like literal comprehension, reorganization, inference, and evaluation (Clymer, 1968), shaped by factors such as family environment, language proficiency, and motivation. Writing ability involves language expression, organization, logical thinking, and revision skills (Heaton, 1998). Factors like age, gender, and educational approaches affect both abilities. Constructivist theory and problem-based learning enhance these skills by encouraging active participation and critical thinking. Effective assessment using tools like Barrett's Taxonomy and Response Writing Rubric helps improve teaching practices and student growth.

Conceptual framework

Organizing learning activities using the instructional model using constructivist theory and problem-based learning approach is developed from the concepts of teaching and learning using constructivist theory according to Piaget and Vygotsky, and the problem-based learning approach according to Sardar Ali (2019), Broadbent et al. (2018), and Maastricht University (2013). This model aims to enhance the Chinese reading and writing abilities of primary school students, as shown in Figure 1.

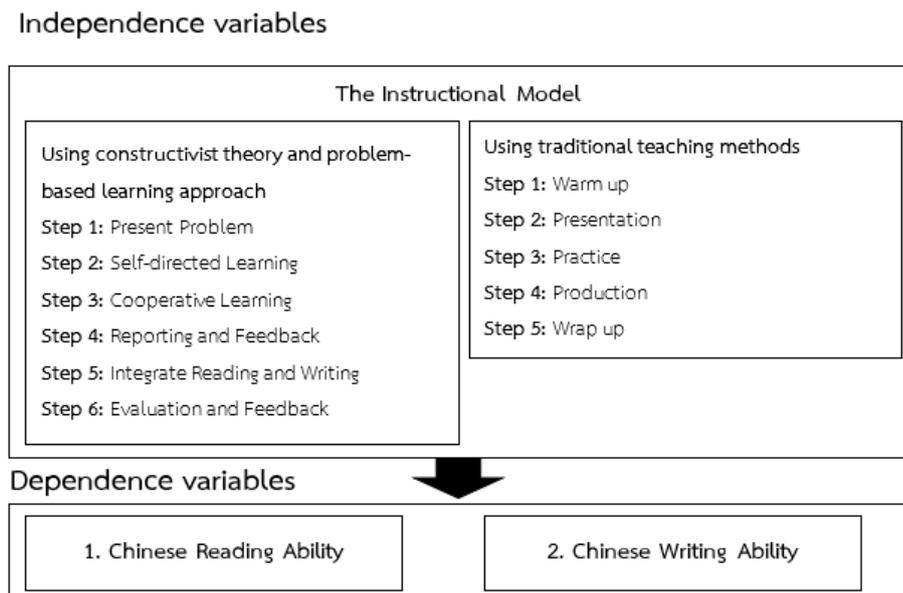

Figure 1 Conceptual framework

Research methodology

Population: The population in this study consisted of six classrooms of sixth-grade students, totaling 300 students from Jilin Normal University Affiliated Primary School, enrolled in the second semester of the 2023 academic year.

Samples: A priori power estimates were calculated using G*Power 3.1. Assuming an effect size of .60, an alpha of .05, and a beta of .80, the power analysis indicated that 72 participants would be sufficient to detect significant effects. From 300 sixth-grade students across six classrooms, two were randomly chosen using Cluster Random Sampling. One classroom, with 50 students, was assigned as the experimental group using the instructional model using constructivist theory and problem-based learning approach. The other, also with 50 students, was assigned as the control group, following traditional methods.

Instruments: 1) Lesson plans using the instructional model, had an average appropriate value of 4.99 for the entire version, indicating the highest suitability level.

2) The Chinese reading ability test had an Index of Item Objective Congruence (IOC) value of 0.80-1.00, a difficulty value of 0.42-0.58, a discrimination value of 0.36 or higher, and a reliability value of 0.96.

3) The Chinese writing ability test had an IOC value of 0.80-1.00, a difficulty value of 0.71, a discrimination value of 0.40, and a reliability value of 0.92.

Data Collection: The data collection process is divided into two groups as follows:

1. Experimental Group

1.1 The researcher introduces herself and orients students about the learning management using the instructional model. Then, the researcher conducts a pretest using the Chinese reading ability test and the Chinese writing ability test created by the researcher. The test results were recorded and compared with the posttest scores.

1.2 The researcher implemented the instructional model with the experimental group. This involves 6 lesson plans, with each plan consisting of 4 units, totaling 24 periods. The details are shown in Table 1.

Table 1 Unit Topics and Duration of Teaching Chinese Reading and Writing Abilities

Unit Topic	Lesson	Time (minute)
Unit 1 Folk Customs	Lesson 1: Step into Ancient Customs	160
	Lesson 2: Reflecting Ancient Customs	160
Unit 2 Great Books of Foreign Literature	Lesson 1: Walking into the Masterpiece	160
	Lesson 2: Learning how to read	160
Unit 3 Express genuine feelings	Lesson 1: Listening to Writers' Moods	160
	Lesson 2: Explore the methods of expression in the text	160
Total	6	960

1.3 After completing all 6 lesson plans, a posttest is administered to the experimental group, and the results are recorded.

2. Control Group

2.1 The researcher introduces herself and orients the students about the learning management using traditional methods. Then, the researcher conducts a pretest using the Chinese reading ability test and the Chinese writing ability test created by the researcher. The test results were recorded and compared with the posttest scores.

2.2 The researcher conducted the learning activities using traditional methods created and controlled by the researcher.

2.3 After implementing the traditional methods, a posttest was administered to the control group, and the results were recorded.

Data Analysis: 1) The quality of the instruments was analyzed using the IOC, difficulty (p), discrimination (r), and reliability using the Statistical Package for the Social Sciences (SPSS).

2) The comparison of students' Chinese reading and writing abilities after the experiment between the experimental group and the control group was analyzed using One-Way MANOVA.

3) The comparison of students' Chinese reading and writing abilities before and after the experiment within the experimental group and control group were analyzed using a paired sample t-test.

Results

1. The Results of Comparing the Chinese Reading and Writing Abilities of Primary School Students After Using the Instructional Model Using Constructivist Theory and Problem-Based Learning Approach Between Experimental Group and Control Group

The researcher calculated the assumption of Normal Distribution using the Kolmogorov-Smirnov formula in SPSS. The p-values obtained for the data were all greater than .01, indicating that the data were normally distributed. The equality of variances was confirmed, with Box's M value of 5.528, F value of 1.802, and p-value of .144, suggesting no significant difference in the overall variance of the dependent variables. For Chinese reading ability, the analysis showed an F value of .765 and p-value of .384, while for Chinese writing ability, the F value was .460 and p-value was .499. These results demonstrate that the variances were not significantly different. Therefore, it can be concluded that the variances of the dependent variables were consistent and suitable for further analysis.

Table 2 Results of Posttest Scores on Chinese Reading and Writing Abilities Between Experimental and Control Groups

Multivariate Test			
Statistical Test	Value	F	
Wilk's Lambda	.708	20.026*	
Univariate Test			
Dependent Variables	Type III Sum of Squares	Mean Square	F
Chinese Reading Ability	696.960	696.960	24.809*
Chinese Writing Ability	225.000	225.000	20.474*

* $p < .01$ level

From Table 2, it was found that the results of the comparison of Chinese reading and writing abilities the overall approach, classified by the instructional model among primary school students using the constructivist theory and problem-based learning approach, compared with traditional methods, yielded an F value of 20.03 (calculated from Wilks' Lambda) with a p-value of $< .01$. This result indicates a significant impact of the instructional format on the dependent variables, Chinese reading and writing abilities, at a statistical significance level of $.01$.

For Chinese reading ability, the comparison between the instructional model and traditional methods showed an F value of 24.81 and a p-value of $< .01$. This suggests that the format of teaching and learning activities significantly influences Chinese reading ability, with the instructional model having a more substantial impact than traditional methods.

Similarly, for Chinese writing ability, an F value of 20.47 and a p-value of $< .01$ were noted when comparing the instructional model with traditional methods. These results confirm that the teaching and learning activities format significantly affects Chinese writing ability, with the constructivist theory and problem-based learning approach having a more pronounced effect than traditional methods.

2. The Results of Comparing the Chinese Reading and Writing Abilities of Primary School Students Before and After the Experiment Within the Experimental Group and the Control Group. The research results are shown in Tables 3.

Table 3 Comparison of Primary School Students' Chinese Reading and Writing Abilities Before and After Using Constructivist and Problem-Based Learning Compared to Traditional Methods

Samples		Prescriptive Statistics		Within-Subject Analysis			Correlation	Effect Size
		Pretest	Posttest	Mean	SE	t-		
		Mean (SD)	Mean (SD)	Difference (SD)				
Chinese Reading Ability	Experimental (n=50)	30.48 (5.86)	41.50 (5.49)	11.02 (2.54)	.35856	30.73*	.834	3.35
	Control (n=50)	29.04 (5.70)	36.22 (5.11)	7.18 (2.93)				
Chinese Reading Ability	Experimental (n=50)	18.08 (3.83)	25.52 (3.04)	7.44 (2.12)	.300	24.81*	.902	4.36
	Control (n=50)	16.60 (3.32)	22.52 (3.57)	5.92 (1.85)				

* $p < .01$ level

From Table 3, data revealed that the experimental group using the instructional model showed significant improvements in Chinese reading and writing abilities. Initially, the average Chinese reading ability score for the experimental group was 30.48, with a standard deviation of 5.86. Post-instruction, this score increased to 41.50, with a standard deviation of 5.49. The calculated t-value stood at 30.73, the effect size was 3.35, and the correlation coefficient was 0.83. In terms of Chinese writing ability, the pre-instruction average was 18.08 with a standard deviation of 3.83, escalating to 25.52 with a standard deviation of 3.04 post-instruction. The t-value for this was 24.81, with an effect size of 4.36 and a correlation coefficient of 0.90.

Conversely, students taught using traditional methods exhibited lesser improvements. Their pre-instruction Chinese reading ability average was 29.04 with a standard deviation of 5.70, rising to 36.22 with a standard deviation of 5.11 after learning, yielding a t-value of 17.31, an effect size of 2.45, and a correlation coefficient of 0.86. Chinese writing scores were similarly modest; starting at 16.60 with a standard deviation of 3.32 and improving to 22.52 with a standard deviation of 3.57 post-learning. This resulted in a t-value of 22.63, an effect size of 3.20, and a correlation coefficient of 0.86.

The study underscores that the experimental group, using the instructional model, demonstrated more substantial gains in both reading and writing abilities compared to the control group using traditional methods. Both the reading and writing improvements in the experimental

group were statistically significant at a level of .01, marking the instructional model's greater overall impact on development.

Discussion

1. The Results of Comparison on Chinese Reading and Writing Abilities After Learning by the Instructional Model Using Constructivist Theory and Problem-Based Learning Approach Between Experimental and Control Groups.

MANOVA analysis showed significant effects of the instructional model on dependent variables (Wilks' Lambda: $F = 20.02$, $p < .01$), highlighting notable differences in Chinese reading and writing abilities between experimental and control groups. For reading, there was a significant group-by-repeated-measures interaction ($F = 24.81$, $p < .01$), with the experimental group exhibiting higher mean differences, correlations ($r = 0.90$ vs 0.86), and effect sizes ($d = 4.36$ vs 3.20) than the control group. Writing ability showed similar trends ($F = 20.47$, $p < .01$), indicating a stronger impact of the new teaching method in the experimental group.

The instructional model using constructivist and problem-based learning approach, was more effective than traditional methods in enhancing Chinese reading and writing abilities. This aligns with Vygotsky's social constructivism, which stresses the importance of social interaction in cognitive development, advocating that social and cultural factors influence intellectual growth and emphasizing the social construction of knowledge through authentic experiences and learner-centered instruction. This practical approach, which balances individual and group work, markedly improved the experimental group's language skills (Piaget, 1976; Vygotsky & Cole, 1978; Ali, 2019; Broadbent et al., 2018; Maastricht University, 2013).

Consistent with prior research, Hilmawan et al. (2022) found that a constructivist-based literacy environment significantly enhanced students' literacy skill. Similarly, Rianti et al. (2024) reported that problem-based learning greatly improved reading comprehension of narrative texts, with average scores increasing significantly across cycles. These results underscore the potential benefits of integrating such instructional models to substantially enhance students' reading and writing abilities.

2. The Results of Comparison on Primary School Students' Chinese Reading and Writing Abilities Before and After Using Constructivist Theory and Problem-Based Learning Approach Compared to Traditional Methods.

The findings of this study underscore that instructional models grounded in constructivist theory and problem-based learning (PBL) significantly boost primary school students' Chinese reading and writing skills compared to traditional methods. Constructivist theory, as developed by Piaget and Vygotsky, highlights the active role of learners in shaping knowledge through interactions with their environment and peers (Piaget, 1976; Vygotsky & Cole, 1978). This framework complements PBL, which immerses students in real-world problem-solving scenarios, thereby enhancing cognitive engagement and skill acquisition (Barrows, 1986).

In this study, the experimental group, instructed through constructivist and PBL approaches, exhibited notable enhancements in reading and writing abilities versus the control group, which followed conventional teaching methods. Specifically, the experimental group's average reading scores escalated from 30.48 to 41.50, and writing scores from 18.08 to 25.52, demonstrating significant effect sizes of 3.35 and 4.36 respectively. These results affirm the effectiveness of learner-centered methodologies in promoting academic growth.

The success of these instructional models can be attributed to several factors: They encourage active learning, where students construct understanding through exploration and inquiry. This notion aligns with Vygotsky's Zone of Proximal Development theory, which posits that learning is optimal when students tackle tasks slightly beyond their current capabilities (Vygotsky & Cole, 1978). Moreover, the collaborative aspect of PBL underscores Vygotsky's emphasis on social interaction as vital for cognitive development.

Supporting these observations, prior research, such as studies by McVie and Dunsmore (2016) and Savery and Duffy (1995), has demonstrated similar benefits from constructivist and PBL methods, including enhanced reading skills and improved engagement.

In conclusion, the significant gains in Chinese reading and writing skills seen in the experimental group validate the superiority of constructivist and PBL strategies over traditional teaching. These findings advocate for educators to integrate these approaches to enrich student learning outcomes. Future studies could delve into the long-term effects of these models and their generalizability across various disciplines and educational levels.

Body of knowledge

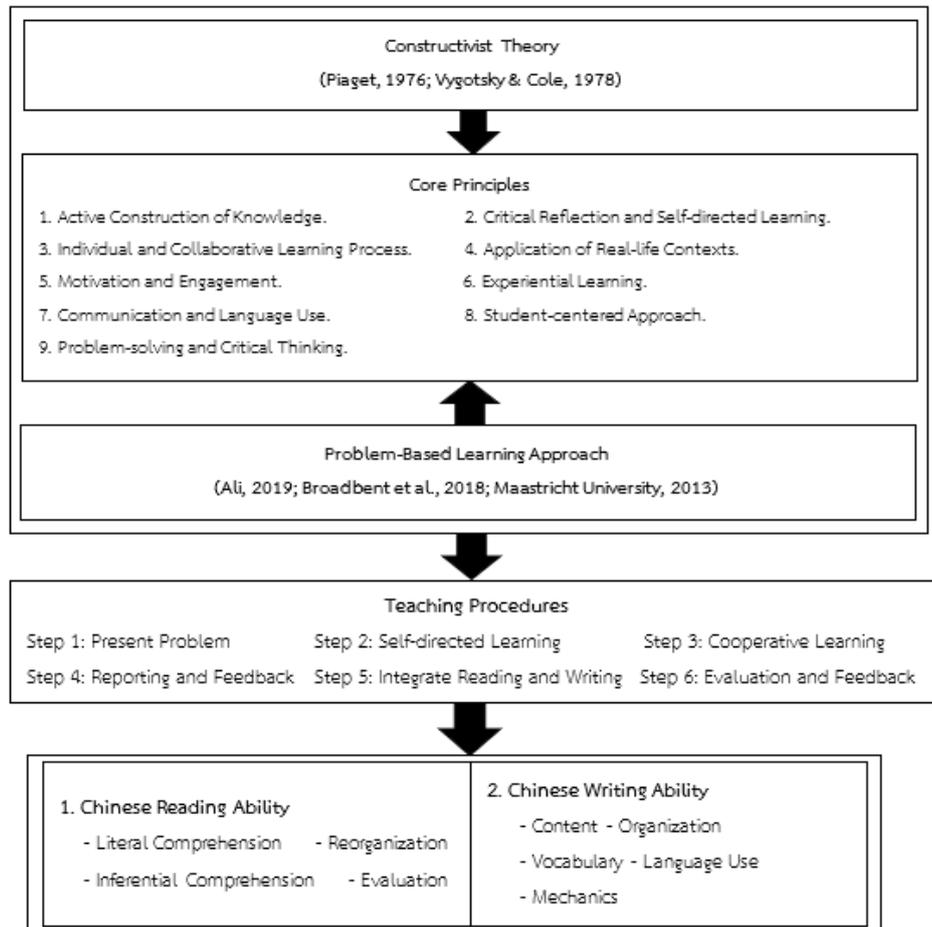

Figure 2 Organizing Teaching Activities Using the Instructional Model

Figure 2 shows that using the instructional model to teach Chinese reading and writing not only enhanced these skills but also provided students with opportunities to learn collaboratively. This method allowed students to draw solutions from community resources, connecting new knowledge with prior experiences to foster diverse understanding. Consequently, students improved their problem-solving abilities, engaged in questioning, and pursued self-directed learning, effectively applying these skills in daily life.

Conclusion

The results of the trial were divided into two sections as follows:

1. Comparing the Chinese Reading and Writing Abilities of Primary School Students After the Experiment Between the Experimental Group and the Control Group.

1.1 Reading Ability: Repeated measures MANOVA indicated a significant interaction between the group and repeated measures ($F = 24.809, p < .01$). The experimental group showed a higher mean difference in scores compared to the control group. The correlation ($r = .902$) and effect size ($d = 4.36$) were higher for the experimental group.

1.2 Writing Ability: There was a significant interaction between the group and repeated measures ($F = 20.474, p < .01$). The experimental group had a significantly higher mean difference in pretest and posttest scores than the control group, with higher correlation and effect size values, indicating greater consistency and influence of the new instructional model.

The instructional model using constructivist theory and problem-based learning approach significantly enhanced the Chinese reading and writing abilities of primary school students. The experimental group outperformed the control group, demonstrating the model's effectiveness.

2. Comparing The Chinese Reading and Writing Abilities Before and After Using an Experiment Within the Experimental Group and The Control Group.

The Chinese reading and writing test results showed that the post-test scores of the sixth-grade students in the experimental group were higher than those in the control group.

2.1 Reading Ability

- Experimental group: Pre-test mean score 30.48 (S.D. = 5.86), post-test mean score 41.50 (S.D. = 5.49), t-Value 30.734, correlation .834, effect size 3.35.

- Control group: Pre-test mean score 29.04 (S.D. = 5.70), post-test mean score 36.22 (S.D. = 5.11), t-Value 17.313, correlation .858, effect size 2.45.

2.2 Writing Ability

- Experimental group: Pre-test mean score 18.08 (S.D. = 3.83), post-test mean score 25.52 (S.D. = 3.04), t-Value 24.810, correlation .902, effect size 4.36.

- Control group: Pre-test mean score 16.60 (S.D. = 3.32), post-test mean score 22.52 (S.D. = 3.57), t-Value 22.629, correlation .858, effect size 3.20.

These results were statistically significant at the .01 level.

Suggestion

From the research results the researcher has suggestions as follows:

1. Suggestions for Application

1.1 Effective implementation of instructional models in Chinese language teaching requires comprehensive teacher training and professional development. This includes workshops on pedagogies and techniques, strategies for engaging learning, and a mentoring system to support transition from traditional methods.

1.2 To optimize Chinese language curriculum, schools should integrate constructivist theory and problem-based learning, developing culturally relevant materials and resources. A bank of real-world scenarios, projects, and collaborative activities, along with interactive strategies, can enhance engagement and personalize learning.

2. Suggestion for future research

2.1 Future research should conduct a longitudinal study to assess the long-term effects of the instructional model on Chinese reading and writing skills, tracking the same students over several years to determine if improvements are sustained and impact overall academic performance and language proficiency in later grades.

2.2 Future research could explore a cross-cultural comparative study, applying this instructional model in various countries or regions where Chinese is taught as a second language. This would assess the model's effectiveness across different cultural contexts and educational systems, offering insights for adaptation in diverse learning environments.

References

- Ali, S. S. (2019). Problem-based learning: A student-centered approach. *English Language Teaching, 12*(5), 73–78. <https://doi.org/10.5539/elt.v12n5p73>.
- Barrows, H. S. (1986). A taxonomy of problem-based learning methods. *Medical Education, 20*(6), 481-486. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2923.1986.tb01386.x>.
- Broadbent, H. J., Osborne, T., Rea, M., Peng, A., Mareschal, D., & Kirkham, N. Z. (2018). Incidental category learning and cognitive load in a multisensory environment across childhood. *Developmental Psychology, 54*(6), 1020–1028. <https://doi.org/10.1037/dev0000472>.
- Brown, S. (1997). *Estimating biomass and biomass change of tropical forests: A primer* (FAO Forestry Paper No. 134). Food and Agriculture Organization of the United Nations.

- Chen, X., & Chen, X. (2020). An Investigation on the Current Situation of Primary School Students' Chinese Reading Ability. *Journal of Tangshan Teachers College*, 42(6), 132-136.
- Clymer, T. (1968). What is reading? Some current concepts. *Teachers College Record*, 69(10), 7-29.
- Hilmawan, H., Musthafa, B., & Agustin, M. (2022). Enhancing Students' Literacy Skills through the Social Constructivism-Based Literacy Learning Environment Model. *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 17(10), 3614-3624. <https://doi.org/10.18844/cjes.v17i10.7842>.
- Loyens, S. M. M., & Gijbels, D. (2008). Effects of constructivist learning environments: Introducing a multi-directional approach. *Instructional Science*, 36(5-6), 351-357. <https://doi.org/10.1007/s11251-008-9059-4>.
- Maastricht University. (2013). *Annual report 2013*. Retrieved June 27, 2014, from <https://www.maastrichtuniversity.nl/news/annual-report-2013>.
- McVie, M. B., & Dunsmore, K. (2016). Constructing meaning through kid-friendly comprehension strategy instruction. *The Reading Teacher*, 70(6), 679-689.
- Ministry of Education. (2022). *Compulsory education Chinese curriculum standards*. Beijing: Beijing Normal University Press.
- Mollon, J., Knowles, E. E. M., Mathias, S. R., Gur, R., Peralta, J. M., Weiner, D. J., Robinson, E. B., Gur, R. E., Blangero, J., Almasy, L., & Glahn, D. C. (2021). Genetic influence on cognitive development between childhood and adulthood. *Molecular Psychiatry*, 26(2), 656-665. <https://doi.org/10.1038/s41380-018-0277-0>.
- Piaget, J. (1976). *Piaget's Theory*. New York: Meridian.
- Rianti, R., Yuniati, M., Tandiana, S. T., Muzdalipah, I., & Supriyono, Y. (2024). Improving Students' Reading Comprehension of Narrative Text through Problem-Based Learning. *Ideguru: Jurnal Karya Ilmiah Guru*, 9(1), 444-448. <https://doi.org/10.51169/ideguru.v9i1.730>.
- Savery, J. R., & Duffy, T. M. (1995). Problem-Based Learning: An Instructional Model and its Constructivist Framework. *Educational Technology*, 35(5), 31-38.
- Vygotsky, L. S., & Cole, M. (1978). *Mind in society: Development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Zhang, R., Fang, Y., Wang, J., Xin, X., Zhang, J., Dong, X., & Yan, K. (2020). *Language Life Blue Book: The Language Situation in Shanghai Report*. Shanghai: The Commercial Press.

THE STUDY OF INHERITANCE AND INNOVATION OF TANG POETRY THROUGH SONG LYRICS IN THE TV PROGRAM *EVERLASTING CLASSICS**

Ruoxi Yu and Warisa Asavaratana

Eastern Languages, Faculty of Humanities, Kasetsart University

E-mail: ruoxiyu.rxy@gmail.com

Received July 9, 2024; Revised October 2, 2024; Accepted October 7, 2024

Abstract

Chinese poetry has a long history. The Tang Dynasty was a golden period for the development of Chinese poetry. Modern people have innovated the way to inherit Tang poetry, from writing and oral communication increase to media. *Everlasting Classics* (经典咏流传) is a cultural and musical program of China Central Television. The program has been repeatedly trending and well-received on third-party social media platforms. It has high social acceptance, and people enjoy watching it. The program passes on Tang poetry by adapting it to song lyrics. The aim of this article is to analyse the ways song lyrics inherited and innovated Tang poetry in terms of the text of lyrics content by the theory of “heteroglossia” in the lyrics. The research compared and contrasted the song lyrics and the text of Tang poetry. I conclude that the song lyrics are inherited and innovated from the Tang poetry in the program *Everlasting Classics* between the first season to the sixth season in four ways: 1) The song lyrics are inherited from the text of Tang poetry. 2) The song lyrics are inherited and innovative through the text of Tang poetry and literature from other ancient dynasties of China. 3) The song lyrics are inherited and innovative through the translation of the text of Tang poetry. 4) The song lyrics are inherited innovative through the juxtaposition of the text of Tang poetry and other parts. This article suggests various ways in which Tang poetry works can be passed on in lyrics, as well as provides a reference for the creation of lyrics adapted from Tang poetry.

Keywords: Tang poetry, song lyrics, TV program *Everlasting Classics*, Heteroglossia, Inheritance and innovation

*This article is part of the thesis entitled “The Inheritance of Tang Dynasty Poetry in the Lyrics of TV Program “*Everlasting Classics*”” for the Master’s degree (Eastern Languages), Department of Eastern Languages, Faculty of Humanities, Kasetsart University, Asst. Prof. Dr. Warisa Asavaratana is the main thesis advisor.

Introduction

Chinese poetry has a history of thousands of years. The Tang Dynasty is a golden period in the history of Chinese literature. The poets record the richness of Chinese culture and history through poetry. In the book recording the literature of the Tang Dynasty, *The Complete Tang Poems* (Quan Tang Shi, 全唐诗) (Peng et al., 1960), more than 2,000 poets and 40,000 poetries of the Tang Dynasty were recorded.

To elevate the importance of traditional culture, it is necessary to inherit it in ways that are modern. There are a series of TV programs related to Chinese traditional culture that have sprung up in China. *Everlasting Classics* (经典咏流传) is a TV variety program of poetry and culture jointly produced by China Central Television General Channel (CCTV-1) and CCTV Creation Media Co., Ltd. The program has a good reputation and popularity in its broadcasting. It is the only TV variety program that has won three awards: “Starlight Awards,” “The Magnolia Awards,” and “ABU Prizes” (Liu, 2022). As of June 26, 2024, the topic of *Everlasting Classics* spreading has been read 9.23 billion times, discussed 17.674 million times, and the number of interactions is 22.578 million (Weibo, 2019). The program’s distinctive feature is adapting ancient and contemporary literary works into song lyrics. These lyrics are rich in content. They incorporate material from the original text as well as addition elements. The lyrics also take on various forms. The program performers are from various sources, including artists, singers, instrumentalists, actors, and famous or ordinary people from all walks of life. *Everlasting Classics* Season I to *Everlasting Classics* Season VI are the Seasons of the program.

Research Objectives

The aim of this article is to analyse the ways song lyrics inherited and innovated Tang poetry in terms of the text of lyrics content by the theory of “heteroglossia” (Bakhtin, 1981) in the lyrics.

Literature Review

1. Adapting poetry into song lyrics

Ingham (2013) explored Shakespeare's sonnet assessed from adaptation praxis and aesthetics. Constituted this notion of musicality inherent in Shakespeare's sonnets.

Discussed intertextual and intermedial relationships between the sonnets and their musical progeny.

2. Adapting fiction into song lyrics

Sederholm (2012) discussed two adaptations of Poe's work in heavy metal. Studied heavy metal from the perspective of adaptation theory, found new ways of thinking and writing about its dominant themes, attitudes, and subjects. And in which heavy metal engaged with literary topics to suggest new perspectives on both the music and the texts that enhance it.

3. The TV program "Everlasting Classics"

Zhu (2019) summarized the forms of classical poetry's return to lyrics and argued that *Everlasting Classics* is a program both a popular form of cultural transmission and an attempt to return classical poetry to modern lyrics.

Pan & Yi (2021) analysed the types of lyrics created in the program, elaborated on the artistic characteristics of the recreated lyrics, and revealed the aesthetic value of the lyrics created in the program.

4. "Heteroglossia" in song study

Ardrey (2017) used the methodology of Mikhail Bakhtin's ideas of intertextuality, dialogism and "heteroglossia" for analysing the song setting of "Chanson". The article demonstrated the value of applying Bakhtinian dialogism as a theoretical framework in word and music studies. "Heteroglossia" is not only present in literary works or confined to linguistic media, dialogic relations can operate across a range of different art forms.

Conceptual Framework

This paper uses the "heteroglossia" as a theoretical foundation. 1. The research analyzes the ways of inheriting and innovating through lyrics based on their textual content. At the same time, "heteroglossia" focuses on intra-language. 2. "Heteroglossia" emphasizes the presence of multiple voices in the text, which supports this paper's analysis of linguistic juxtaposition in the song lyrics.

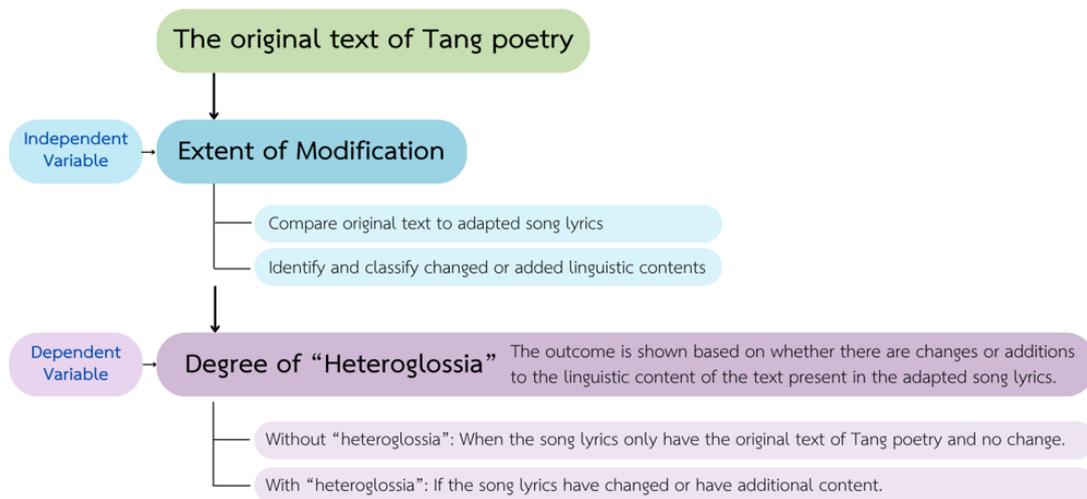

Figure 1: Conceptual framework of the research

Research Methodology

This study is quantitative. Data analysis, textual analysis, comparative analysis, and inductive methods are the main approaches. The researcher chose song lyrics originating from the Tang Dynasty in the TV program *Everlasting Classics* from Season One to Six as research subjects. The research methodology is as follows.

Collect songs from the first to the sixth Season of *Everlasting Classics*.

Select and compile a list of lyrics that contains references to Tang poetry from the book *The Complete Tang Poems*. Verify the availability of each poetry using the "Quan Tangshi Analysis System" (National Digital Library of China, 2024)

Compare the lyrics with the original Tang poetry to identify similarities and differences. This will include a quantitative analysis of the following:

- 1) Identify and classify of the song lyrics with the text of original Tang poetry.
- 2) Identify and classify of the song lyrics with changed of added linguistic contents.

Use the results of these quantitative measures to clarify how the original Tang poetry has been inherited and innovated in the adapted song lyrics.

Results

It is found that the song lyrics adapted from the Tang poetry in Season One to Six of *Everlasting Classics* are passed on in the ways of inheritance and innovation.

1. Without “Heteroglossia”: The Original Text of Tang Poetry

There is one way the song lyrics inherit the text of Tang poetry. The inheritance way only contains the text of song lyrics in the original form, without additional contents, it is without “heteroglossia”.

The song lyrics are inherited from the text of Tang poetry

The lyrics contain only the original text of the Tang poetry, using the whole Tang poetry or a part of it repeated several times, set to a tune becomes a song. No other contents are mixed in. Take the lyrics of the song *Duan Ge Xing* (短歌行) from the 4th Episode of the sixth Season.

Text of Tang poetry: <i>Duan Ge Xing</i> (短歌行), by Li Bai (李白), Tang Dynasty	Text of lyrics: <i>Duan Ge Xing</i> (短歌行), by Li Bai (李白), Tang Dynasty
白日何短短，百年苦易满。苍穹浩茫茫，万劫太极长。 ¹ 麻姑垂两鬓，一半已成霜。天公见玉女，大笑亿千场。 吾欲揽六龙，回车挂扶桑。北斗酌美酒，劝龙各一觞。 富贵非所愿，与人驻颜光。	(Text of the Tang poetry) <u>白日何短短/百年苦易满/苍穹浩茫茫/万劫太极长/</u> <u>麻姑垂两鬓/一半已成霜/天公见玉女/大笑亿千场</u> ³

The song lyrics of *Duan Ge Xing* are from the original text of the Tang poetry *Duan Ge Xing*. Li Bai, the poet, expressed in the poetry an optimistic spirit about the short and fleeting nature of time. The poetry uses romantic language to express youthful strength and idealism.

There are twenty-four songs in the program *Everlasting Classics* in Season One to Six with lyrics containing the text of Tang poetry: six in Season One, six in Season Two, one in Season Three, one in Season Four, six in Season Five and four in Season Six.

¹ The text of the poem in *The Complete Tang Poems* is in Traditional Chinese, while the lyrics in the video are in Simplified Chinese. To ensure clear comparison with the lyrics discussed in the article, the poem's text in this research will also be converted from Traditional Chinese to Simplified Chinese.

² The original text of the poetry in the lyrics has been underlined.

³ In this study, certain parts of the song lyric texts will be omitted, as they follow the same form.

2. With “Heteroglossia”: Have Changed or Additional Contents Compared with the Original Text of Tang Poetry

There are three ways the song lyrics inherit and innovate the text of Tang poetry. In this part, all of the kind of ways are with “heteroglossia”. The manifestation is the change or addition of textual content based on the original Tang poetry text. They use different forms to reflect the diversity and dialogic in “heteroglossia”.

The song lyrics are inherited and innovative from the text of Tang poetry and literature from other ancient dynasties of China

The lyricist is also the author of the literature. The lyrics formed through this method can enrich the content while preserving the original Tang poetry, also conveying the additional part: the poetry from other dynasties. Take the lyrics of the song *Xin Xue Tang Ge* (新学堂歌) from Season 1, Episode 4 of *Everlasting Classics* as an example.

Text of Tang poetry (1): You Zi Yin (游子吟), Meng Jiao (孟郊), Tang Dynasty	Text of Tang poetry (2): Chun Xiao (春晓), Meng Haoran (孟浩然), Tang Dynasty	Text of lyrics: Xin Xue Tang Ge, by Meng Jiao, Tang Dynasty; the folk song of the Northern Dynasties; and Meng Haoran (孟浩然), Tang Dynasty	Text of poetry from other dynasties: Chi Le Ge (敕勒歌), Northern Dynasties
慈母手中线，游子身上衣。 临行密密缝，意恐迟迟归。 谁言寸草心，报得三春晖。	春眠不觉晓，处处闻啼鸟。 夜来风雨声，花落知多少。	(Text of the Tang poetry) <u>慈母手中线/游子身上衣</u> (Text of the poetry from other dynasties) <u>敕勒川/阴山下⁴天似穹庐/笼盖四野</u> (Text of the Tang poetry) <u>春眠不觉晓/处处闻啼鸟</u>	敕勒川，阴山下。天似穹庐，笼盖四野。天苍苍，野茫茫，风吹草低见牛羊。

Xin Xue Tang Ge is a series of songs for children to learn about traditional culture. The song in the program is a part of the whole series. The lyrics contain three poetries. Two of the song lyrics come from Tang poetry, and one is a folk song from the Northern Dynasties. The language styles and syntax of the poetry from different eras are different. They reflect the diversity of language in the “heteroglossia”. The poetries also reflect different cultural, social customs and history. They juxtapose in the lyrics implies a dialog between culture and history. Reflecting the dialogical of “heteroglossia”.

⁴ The double-underlined contents are the text of the other poetries in the text of the lyrics.

There is one song lyric in *Everlasting Classics*, which contains the text of Tang poetry and literature from other ancient dynasties of China: one in Season One.

The song lyrics are inherited and innovative through the translation of the text of Tang poetry

This is the method in which the content of the lyrics is the original text of Tang poetry be translated. The lyrics of the song *Das Lied von der Erde: III. Von der Jugend* from Season 1, Episode 9 of *Everlasting Classics* as an example.

Text of Tang poetry: Yan Tao Jia Ting Zi (宴陶家亭子), by Li Bai, Tang Dynasty	Text of lyrics: Das Lied von der Erde: III. Von der Jugend, lyrics translated by Zhang Yi (张毅), Liao Fushu (廖辅叔), Zheng Xiaoying (郑小瑛)	Text of foreign symphony music: Das Lied von der Erde: III. Von der Jugend, by Gustav Mahler, the text of German translated by Hans Bethge
曲巷幽人宅， 高门大士家。 池开照胆镜， 林吐破颜花。 绿水藏春日， 青轩秘晚霞。 若闻弦管妙， 金谷不能夸。	(Lyrics translated from the foreign languages into Chinese) 绿荫环绕的池塘中央有座小岛/ 上面有个青瓷绿瓦的小凉亭/ 一座汉白玉的小桥/像那虎背一样 弯拱/连着仙境般的凉亭	(German) (Mahler, 1908) Mitten in dem kleinen Teiche/ Steht ein Pavillon aus grünem/ Und aus weißem Porzellan./ Wie der Rücken eines Tigers/ Wölbt die Brücke sich aus Jade/ Zu dem Pavillon hinüber.

The lyrics created through a rather unusual process, having been shaped by translations. Gustav Mahler selected the Chinese poems from Hans Bethge's book, which was a free imitation based on an anthology by Hans Heilmann, itself derived from two earlier French translations. (Hamao, 1995) And then, translated back into the Chinese. The lyrics have absorbed the linguistic qualities and cultural context of different languages, reflected the fusion and exchange. It is also a manifestation of the diversity of the “heteroglossia”, and the result of a dialog between diverse languages.

There is one song lyric in Season 1-6 of *Everlasting Classics*, which is the translation of the text of Tang poetry: one in Season One.

The song lyrics are inherited and innovative through the juxtaposition of the text of Tang poetry and other parts

This part is the juxtaposition of the text. They are in different language forms, include modern Chinese, minority languages of China, foreign languages and modern Mandarin Chinese with other parts. There are one hundred and one song lyrics in the program *Everlasting Classics* in Season 1-6 in this kind of juxtaposition.

The juxtaposition of the text of Tang poetry and modern Chinese

Modern Chinese includes multiple dialects and the common national language. (Huang & Liao, 2017) In the following, we will discuss Tang poetry with two forms in separate combinations. There are eighty-one song lyrics in Season 1-6 of *Everlasting Classics* in this kind of juxtaposition.

The juxtaposition of the text of Tang poetry and modern Chinese Mandarin

The addition of modern Chinese Mandarin can make it easier for viewers or listeners to understand Tang poetry and make the songs more relevant to modern times. For example, the lyric of the song *Xiang Si* (相思) in Season 5, Episode 10 is composed of two parts: Tang poetry and modern Chinese Mandarin.

Text of Tang poetry: Xiang Si (相思), by Wang Wei (王维), Tang Dynasty	Text of lyrics: Xiang Si (相思), by Wang Wei (王维) (Tang Dynasty), He Jiale (何佳乐)
红豆生南国，春来发几枝。 愿君多采撷，此物最相思。	(Modern Chinese Mandarin) 花全都开了/春早早到了/远方的你现在好吗 (Text of Tang poetry) 红豆生南国/春来发几枝/ 愿君多采撷/此物最相思

The poetry *Xiang Si* (相思) expresses the emotion of longing. The Lyrics of modern Chinese Mandarin “花全都开了，春早早到了” corresponds to the sentence of Tang poetry “春来发几枝”. By interpreting and corresponding to the contents of the Tang poetry through modern Chinese Mandarin, together with the contents of the original Tang poetry, the meanings of the Tang poetry become clearer and more explicit, and the contents of the lyrics become more enriched.

There are eighty songs in Season 1-6 of *Everlasting Classics* with lyrics containing the text of Tang poetry and modern Chinese Mandarin: ten in Season One, eight in Season Two, fourteen in Season Three, nine in Season Four, nineteen in Season Five, and twenty in Season Six.

The juxtaposition of the text of Tang poetry and modern Chinese dialects

Lyrics retain the poetry while adding dialects in modern Chinese related to the regions described in the poetry, making the lyrics more regionally relevant to the Tang poetry and enabling the listeners to be more easily transported into the

poetry. The first half of the lyrics of *Ye Yu Ji Bei* (夜雨寄北) from t Episode 2, Season 2 of *Everlasting Classics* is Tang poetry sung in modern Mandarin Chinese. The second half is sung in the Tang poetry recited in the Southwestern dialect (西南方言).

There is one song lyric in Season 1-6 of *Everlasting Classics* with the text of Tang poetry and modern Chinese dialects: one in Season One.

The juxtaposition of the text of Tang poetry and minority languages of China

China is a multi-ethnic country. It is more common in the juxtaposition of Chinese with other minority languages than the juxtaposition between minority languages since the Han language has a strong position. (Lu, 2015)

Combining Tang poetry with minority languages can give Tang poetry more minority characteristics on the basis of the original. The following is an analysis of the lyrics of the song *Deng Lou Ge* (登楼歌) from the seventh episode of the second season of *Everlasting Classics*.

Text of Tang poetry: Xuan Zhou Xie Tiao Lou Jian Bie Jiao Shu Shu Yun (宣州谢眺楼饯别校书叔云), by Li Bai (李白), Tang Dynasty	Text of lyrics: Deng Lou Ge (登楼歌) ⁵ , by Li Bai (李白), Tang Dynasty
弃我去者，昨日之日不可留。 乱我心者，今日之日多烦忧。 长风万里送秋雁，对此可以酣高楼。 蓬莱文章建安骨，中间小谢又清发。 俱怀逸兴壮思飞，欲上青天览明月。 抽刀断水水更流，举杯消愁愁更愁。 人生在世不称意，明朝散发弄扁舟。	(The Yi language (彝族语言), with the general meaning of the lyrics in modern Chinese) 人活一世/布谷鸟叫三个月/人过留名/虎过留皮/岁月轮回/生命不息 (Text of Tang poetry) <u>弃我去者/昨日之日不可留</u> <u>乱我心者/今日之日多烦忧</u>

The lyrics begin in the Yi language, followed by a section featuring Tang poetry. The singers, all Yi people, blend ethnic elements, traditional culture, and modern music to create innovative performances. Their positive, confident spirit aligns with that of poet Li Bai. Through their language, they convey the spirit and values of Tang poetry.

There is one song lyrics in the program *Everlasting Classics* in Season 1-6 with the text of Tang poetry and minority languages of China: one in Season Two.

⁵ The lyricist of the Yi language was not mentioned in the program.

The juxtaposition of the text of Tang poetry and foreign languages

This way combines the text of Tang poetry with different countries' languages. Tang poetry is translated from the original poetry into foreign languages. The following is an analysis of the lyrics of the song *Deng Guan Que Lou* (登鹳雀楼) from the first Episode of the second season of *Everlasting Classics*.

Text of Tang poetry: Deng Guan Que Lou (登鹳雀楼), Wang Zhihuan (王之涣), Tang Dynasty	Text of lyrics: Deng Guan Que Lou (登鹳雀楼), by Wang Zhihuan (王之涣) (Tang Dynasty), Xu Yuancong (许渊冲), Sun Li (孙莉) and Ma Lan (马兰)
白日依山尽， 黄河入海流。 欲穷千里目， 更上一层楼。	(Text of Tang poetry) 白日依山尽/黄河入海流 (English) The sun along the mountain bows/The Yellow River seawards flows (German) Die Sonne verliert sich hinter Bergen/der Gelbe Fluss mündet ins Meer (French) Le soleil baise la montagne/Le fleuve perce la campagne (Russian) Солнце заходит за горы/Хуанхэ впадает в море

The lyrics have been preserved from the full text of the poetry *Deng Guan Que Lou* by Wang Zhihuan of the Tang Dynasty. Expanding the translation of this poetry text into four other languages, English, German, French and Russian. The translated text format is antithetical and neat.

There are two song lyrics in Season 1-6 of *Everlasting Classics* with lyrics in Tang poetry and foreign languages: one in Season One and one in Season Two.

The juxtaposition of the text of Tang poetry, modern Chinese Mandarin and other parts

Other parts include modern Chinese dialects, minority languages of China, foreign languages and literature. There are seventeen song lyrics in the program *Everlasting Classics* in Season 1-6 in this kind of juxtaposition.

The juxtaposition of the text of Tang poetry, modern Chinese Mandarin and modern Chinese dialects

Modern Chinese Mandarin and modern Chinese dialects all belong to modern Chinese. The types of modern Chinese dialects are diverse and not limited to a single one. Take the lyrics of the song *Wang Yue Huai Yuan* (望月怀远) in the eighth Episode of the third season of the program *Everlasting Classics* as an example for analysis.

Text of Tang poetry: Wang Yue Huai Yuan (望月怀远), by Zhang Jiuling (张九龄), Tang Dynasty	Text of lyrics: Wang Yue Huai Yuan (望月怀远), by Zhang Jiuling (张九龄) (Tang Dynasty), A Long (阿龙)
海上生明月，天涯共此时。 情人怨遥夜，竟夕起相思。 灭烛怜光满，披衣觉露滋。 不堪盈手赠，还寝梦佳期。	(Hakka dialect) 心恁细妹其又多一些 (歌词大意：心里想家人多一些) (modern Chinese Mandarin) 不能说/不能说/这是天大的秘密 (Text of Tang poetry) <u>海上生明月/天涯共此时/情人怨遥夜/竟夕起相思。</u>

The song is first sung in the Hakka dialect (客家方言), followed by a mix of modern Mandarin and Tang poetry. Both the singers and poet Zhang Jiuling are of Hakka heritage. Living near the Jiulian Mountains (九连山), the singers perform the poetry of their predecessors in their local dialect while infusing the lyrics with their own emotions and daily experiences.

There are eight song lyrics in Season 1-6 of *Everlasting Classics* that are the juxtaposition of Tang poetry, modern Chinese Mandarin and modern Chinese dialects: two in Season One, one in Season Two, three in Season Three, one in Season Four, and one in Season Five.

The juxtaposition of the text of Tang poetry, modern Chinese Mandarin and minority languages of China

The lyrics of the song *Da Mo Sha Ru Xue* (大漠沙如雪) from Episode 4, Season 4 of *Everlasting Classics* are divided into two parts: one is on Tang poetry and another depicting a related plot. The lyrics are primarily in modern Mandarin, with Tibetan language (藏语) used to interpret the Tang poetry. Tibetan elements, including the anthropomorphization of nature, align with the poetry's themes.

There are three song lyrics in Season 1-6 of *Everlasting Classics* that are in the juxtaposition of Tang poetry, modern Chinese Mandarin and minority languages of China: one in Season Two, one in Season Four, and one in Season Five.

The juxtaposition of the text of Tang poetry, modern Chinese Mandarin and foreign languages

The lyrics of *Hua Er Duo Duo* (花儿朵朵) Episode 1, Season 3 of the *Everlasting Classics* are divided into three parts: Tang poetry *Jue Ju (I)* (绝句二首·其一), the song *Zhong Guo Hua Er* (中国花儿) in modern Chinese Mandarin, and the folk song *Mo Li Hua* (茉莉花), sung in both Italian and modern Chinese Mandarin. The lyrics highlight cultural and linguistic exchange, innovating traditional cultural interaction.

There is one song lyrics in the program *Everlasting Classics* in Season 1-6 with lyrics in the juxtaposition of the text of Tang poetry, modern Chinese Mandarin and foreign languages: one in Season Three.

The juxtaposition of the text of Tang poetry, modern Chinese Mandarin and literature from other ancient dynasties of China

The lyrics of *Pei Ni Zhang Da* (陪你长大) from Episode 3 of Season 5 of *Everlasting Classics* consist of three parts: Tang poetry *Chun Xiao* (春晓), modern Chinese Mandarin and the Qing Dynasty poetry *Cun Ju* (村居). Despite being from different periods, both poems celebrate spring and evoke joyful moods. The blend of poetry from different eras with modern language adds richness and diversity to the lyrics.

There is another form of the text of Tang poetry: the interpretive translation of the text of Tang poetry into modern Chinese. Such as the song *Meng Xi Hu* (梦西湖) from Season 1 Episode 5 of *Everlasting Classics*.

There are five songs in the program *Everlasting Classics* in Season 1-6 with lyrics containing the text of Tang poetry, modern Chinese Mandarin and literature from other ancient dynasties of China: one in Season One, one in Season Two, two in Season Three, and one in Season Five.

Discussion

This study analyses the ways song lyrics inherit and innovate Tang poetry and further discusses the ways from the perspective of the text of poetry and lyrics content. The “heteroglossia” or juxtaposition in lyrics is in accord with early study (Lu, 2015). Diversification of the compositional classification of song lyrics in the program *Everlasting Classics* is consistent with the previous studies (Bai & Zhang, 2018; Pan & Yi, 2021; Zhu, 2019). This study categorises the language in detail according to type for the inheritance and innovation of Tang poetry, and the ways exist in the form of one, two or three elements, with the elements matching each other. Comparison with the original Tang poetry text reveals the presence of lyrics that maintain the original, change or add other different kinds of linguistic content to the original text. Moreover, the number of various ways is counted in this study, clearly showing how much each way is reflected in the song. The benefits of this study can be used as guidance for the inheritance and innovation of Tang poetry or other ancient poetry through song lyrics.

Body of Knowledge

The research applies the theory of “heteroglossia” to analyse the song lyrics adapted from Tang poetry. The adaption ways in both “heteroglossia” and without “heteroglossia”. The song lyrics that adapt from Tang poetry use “heteroglossia” in the way of adding literature from other ancient dynasties of China, translation and the juxtaposition of the text of Tang poetry and other parts, which includes the text of Tang poetry and modern Chinese, the text of Tang poetry and minority languages of China and the text of Tang poetry, and modern Chinese Mandarin and other parts. Another without “heteroglossia” is the text of Tang poetry. The number of adaption ways using “heteroglossia” is more than without “heteroglossia”. The results show that song lyrics adapted from Tang poetry with the ways of “heteroglossia” are more often be used.

Conclusions

The song lyrics in the TV program *Everlasting Classics* have various forms of inheritance and innovative Tang poetry.

Table 1 The number and cumulative of song lyrics with inheritance and innovation of Tang poetry in the TV program *Everlasting Classics*

		The way song lyrics inherit and innovate from Tang poetry	Amount of song lyrics	Cumulative
Inherit -ance		Without “heteroglossia” in song lyrics		
	1.1	The text of Tang poetry.	24	18.90%
		With “heteroglossia” in song lyrics		
	2.1	The text of Tang poetry and literature from other ancient dynasties of China.	1	0.79%
Inherit	2.2	The translation of the text of Tang poetry.	1	0.79%
-ance	2.3	The juxtaposition of the text of Tang poetry and other parts.	101	79.53%
and	2.3.1	The text of Tang poetry and modern Chinese.	81	63.78%
Innova	2.3.1.1	The text of Tang poetry and modern Chinese Mandarin.	80	62.99%
-tion	2.3.1.2	The text of Tang poetry and modern Chinese dialects.	1	0.79%
	2.3.2	The text of Tang poetry and minority languages of China.	1	0.79%
	2.3.3	The text of Tang poetry and foreign languages.	2	1.57%
	2.3.4	The text of Tang poetry, modern Chinese Mandarin and other parts.	17	13.39%

2.3.4.1	The text of Tang poetry, modern Chinese Mandarin and modern Chinese dialects.	8	6.30%
2.3.4.2	The text of Tang poetry, modern Chinese Mandarin and minority languages of China.	3	2.36%
2.3.4.3	The text of Tang poetry, modern Chinese Mandarin and foreign languages.	1	0.79%
2.3.4.4	The text of Tang poetry, modern Chinese Mandarin and literature from other ancient dynasties of China.	5	3.94%

Research shows that using song lyrics to inherit and innovate Tang poetry requires the use of different methods. There are four major categories: 1) The song lyrics are the text of Tang poetry. 2) The song lyrics are the text of Tang poetry and literature from other ancient dynasties of China. 3) The song lyrics are the translation of the text of Tang poetry. 4) The song lyrics are the juxtaposition of the text of Tang poetry and other parts. The most common method is the fourth way, 79.53% of the total and it is divided into four subcategories. The largest number is the text of Tang poetry and modern Chinese Mandarin of the text of Tang poetry and modern Chinese, 62.99% of the total. The cumulative of the methods using “heteroglossia” in lyrics is 81.11%, outnumbered by another without “heteroglossia” in 18.90%. Although the various adaptation methods used for inheritance and innovation are differ in number quantity, it can be seen from the high ratings of the program, multiple awards, and extensive media coverage show that all of these play a great role in the inheritance and innovation of Tang poetry.

Suggestion

1. Preservation and inheritance of cultural heritage: Further research can explore the value of lyrics in inherited Tang poetry as a cultural heritage. It can be studied how song lyrics can spread the cultural meaning of Tang poetry in modern society through music, thus raising awareness of cultural heritage protection.

2. Cultural exchange and communication: From a cross-cultural perspective, future research can compare the lyrics of adapted Tang poetries with other literary works worldwide. It can be studied in the role of this form of adapted lyrics in cultural exchange in the era of globalization.

References

- Ardrey, C. (2017). Dialogism and Song: Intertextuality, Heteroglossia and Collaboration in Augusta Holmès's Setting of Catulle Mendès's "Chanson". *Australian Journal of French Studies*, 54(2-3), 235-252. <https://doi.org/10.3828/AJFS.2017.17>
- Bai, T. T., & Zhang, X. D. (2018). An Analysis of the Aesthetic Culture of Classical Chanting. *Journal of Lanzhou University of Arts and Science (Social Sciences)*, 34(5), 125-128. <https://link.oversea.cnki.net/doi/10.13805/j.cnki.2095-7009.2018.05.026>
- Bakhtin, M. M. (1981). *The dialogic imagination: Four essays* (M. H. Caryl Emerson, Trans. M. Holquist Ed.). University of Texas Press.
- Hamao, F. (1995). The Sources of the Texts in Mahler's "Lied von der Erde". *Nineteenth-Century Music*, 19(1), 83-95. <https://doi.org/10.2307/746721>.
- Huang, B. R. , & Liao, X. D. (2017). *Modern Chinese* (6th ed.). Higher Education Press.
- Ingham, M. (2013). "The true concord of well-tuned sounds": musical adaptations of Shakespeare's sonnets. *Shakespeare*, 9(2), 220-240. <https://doi.org/10.1080/17450918.2012.705879>.
- Liu, X. C. (2022, April 5). *Everlasting Classics* is back on the air. "A Chinese Romance" showcases the "beauty of China". *Xinhua Daily Telegraph*. http://www.news.cn/mrdx/2022-04/05/c_1310544323.htm.
- Lu, Z. L. (2015). *12 Lectures on Lyrics Art*. Peking University Press.
- Mahler, G. (2017, May 4). *Von der Jugend*. <https://oxfordsong.org/song/von-der-jugend>.
- National Library of China Digital Library. (2023, May 29). Quan Tangshi Analysis System. <http://read.nlc.cn/outRes/outResList?type=%E5%85%A8%E9%83%A8&searchName=%E5%85%A8%E5%94%90%E8%AF%97>.
- Pan, M. M. , & Yi, Z. W. (2021). Everlasting Classics: Based on the Recreation of Lyrics of Classic Poems. *Journal of Pingxiang University*, 38(2), 106-111. <https://pxjy.chinajournal.net.cn/WKH3/WebPublication/paperDigest.aspx?paperID=753b4661-ee61-4217-90d7-2ebdaf72ce1e#>.
- Peng, D. Q., Shen, S. Z., Yang, Z. N., Pan, C. L., Xu, S. B., Che, D. J., Wang, S. H., Wang, Y., Zha, S. C., & Yu, M. (1960). *The Complete Tang Poems (Quan Tang shi)*. Zhonghua Book Company.

- Sederholm, C. H. (2012). That Vexing Power of Perverseness: Approaching Heavy Metal Adaptations of Poe. In D. R. Perry & C. H. Sederholm (Eds.), *Adapting Poe: Re-Imaginations in Popular Culture* (pp. 193-205). Palgrave Macmillan US.
- Weibo. (2019, March 31). Everlasting Classics. <https://s.weibo.com/weibo?q=%23%E7%BB%8F%E5%85%B8%E5%92%8F%E6%B5%81%E4%BC%A0%23>.
- Zhu, X. P. (2019). On the Return of Classical Poetry and Modern Lyrics. *Journal of the Staff and Worker's University*, 31(1), 39-43. https://www.cnki.net/KCMS/detail/detail.aspx?dbcode=CJFD&dbname=CJFDLAST2019&filename=ZDXB201901008&uniplatform=OVERSEA&v=lHOEQpVzhV0AMKaL10h8RkMZWDMfh7F7FzZg_gZE67VwzgPyw-gCGXgoJDw3wVSx.

CLASSIFICATION OF THAI SENTENCE STRUCTURES BASED ON PHASE STRUCTURE GRAMMAR FOR TEACHING THAI AS A FOREIGN LANGUAGE IN CHINA

Jingwei Yan, Cholthicha Sudmuk, Suwaree Yordchim*, Krisada Kruitthong,
Department of Linguistics, Graduate School, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

Suthipong Bunpadung,
Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

Behrad Aghaei
Department of Middle East Studies, University of Michigan, Ann Arbor, Michigan, USA.

*Corresponding author: suwaree.yo@ssru.ac.th

Received June 9, 2024; Revised October 2, 2024; Accepted October 25, 2024

Abstract

The objectives of this study were to examine the phrase structure rules for Thai sentence structures (simple, complex, compound) using Phrase Structure Grammar (PSG) and to categorize Thai sentence structures (simple, complex, compound) using PSG. The study methodology used a qualitative approach based on content analysis. A total of 88 Thai sentences were collected from the section on “Types of Sentences” in the basic materials for Thai Language Learning "*The Thai Language Norms Volume 3.*”

The results provide valuable insights into the underlying structure of Thai sentences, offering pedagogical resources for teaching the Thai language to foreign learners in China. Additionally, it has been determined that the Thai language consists of three primary types of sentence structure, including simple, complicated, and compound, which can be distinguished by the phrase structure rule in each case, as analyzed by PSG. Both educators and students will benefit from acquiring a more comprehensive understanding of Thai sentence forms. In this way, the development of excellent Thai language skills and the promotion of cultural exchange between Thailand and China are both facilitated. The collection is a comprehensive compilation of Thai sentence categories, and its primary objective is to provide standards for the presentation of Thai grammar at educational institutions located throughout Thailand. In the same vein, it can be of assistance to students in comprehending and evaluating

the sentence structures of the Thai language, and it can also be of use to Thai learners in developing a more profound understanding of the Thai language.

Keywords: Thai sentence structures, Phase Structure Grammar,
Teaching Thai as a Foreign Language.

Introduction

The Thai language belongs to the Tai language group within the Tai-Kadai language family (Reynolds, 2002). The Thai language that this study examined is the dialect spoken in the central part of Thailand, where the capital city Bangkok is located. This language is used in educational settings and in conducting national affairs, and it is officially recognized as the national language of Thailand, also known as “Standard Thai” (Sudmuk, 2005). As the international economic and cultural exchanges between China and Southeast Asian countries become more and more frequent, the Thai language is becoming one of the most popular foreign languages among Chinese students, especially students from southwestern China (Hou, 2019).

Thai language teaching as a foreign language involves a thorough interchange of Thai culture, language, and society. In an era of globalization and international exchange, non-Western languages like Thai have garnered global attention among language learners. Foreigners learn Thai as a second language for two primary reasons, according to Hiranpradit (2002). First, it's the desire to work with Thai people and learn Thai language and culture. Second, it's communicating with Thais in their culture (Singhapreecha, 2007).

Sentence structures are the building blocks of language, enabling learners to convey meaning effectively. According to Pinker (2014), sentence construction plays a vital role in conveying meaning as he gives practical advice on how to write with clarity and precision. Sentence structures also play a significant role in comprehending sentences and texts. It is important for higher-level processing of language learning, especially in writing (Ghazzoul, 2023). Therefore, understanding the structure of sentences is crucial for building a coherent memory that represents the events and concepts described in the text (Lasnik & Uriagereka, 2022).

In the process of learning a foreign language, some difficulties often appear in many aspects because of the differences between the mother tongue and the learning language. For example, Chinese students learning Thai encounter differences in the order of words in sentences between Chinese and Thai. Although both languages have the same basic word order of sentences, subject + verb + object (SVO), not every constituent in sentences is arranged in the same order. The inconsistency in the constituent order between Chinese and Thai causes Chinese students to make mistakes when they study Thai sentence structures.

In linguistics, Phrase Structure Grammar (PSG), a model that represents the hierarchical structure of sentences in human languages, is widely used to analyze the internal structure of sentences (Williams, 2022). PSG offers a structured and systematic approach to learning sentence structure, allowing learners to understand the hierarchical organization of sentences, generate grammatically correct sentences, and apply linguistic principles across different languages (Sukhahuta, 2002). It breaks down sentences into constituents such as phrases and clauses, making it easier for learners to understand how sentences are constructed. Thus, PSG is used in this study to analyze and classify Thai sentence structures, and consequently, it provides pedagogical content for teaching Thai sentence structures to foreign students.

This study aims to analyze and classify Thai sentence structures based on PSG for teaching Thai as a foreign language to help Thai language learners better understand the structural aspects of Thai sentences. The importance of Thai sentence structures in learning the Thai language is crucial, as it not only affects sentence structure and meaning but also determines the accuracy and fluency of expression. Mastering Thai sentence structures helps learners understand and use complex sentence patterns, enhancing their language proficiency.

Research Objectives

1. To analyze the phrase structure rules of the Thai sentence structures (simple, complex, compound) based on PSG.
2. To classify the Thai sentence structures (simple, complex, compound) based on PSG.

Literature Review

Thai language

The official language of Thailand is Thai. Diller (2001) classifies it as Southwestern Tai. It includes the nation's history, culture, society, and identity. It promotes understanding and healthy connections via communication. Thai is a tonal language with a minimum vowel and a maximum cluster of two consonants, one beginning and one final. Every syllable has toned vowels. Thai diphthongs and monophthongs contrast short and long vowels. Thai has monomorphemic Thai terms and multimorphemic Pali and Sanskrit borrowed words. Compounding and reduplication create Thai or borrowed words. Thai, like other Tai languages, lacks inflection, hence only Pali and Sanskrit foreign words can be affixed. Thai clauses lack tense and agreement markers. Time adverbs and discourse contexts allude to time. Thai, like other pro-drop languages, utilizes null pronouns. Null pronouns can be main or embedded clause subjects or objects. However, they cannot complement prepositions (Phimsawat, 2011).

Thai language teaching research in China

The China-ASEAN Free Trade Area has increased emphasis on Thailand in China, driving demand for Thai-speaking applied expertise, leading colleges to improve Thai language programs. The flipped classroom paradigm (Ya, 2023) and multimedia resource integration (Tang, 2023) boost language skills and student engagement, according to several research. Overall, educational changes aim to educate students for regional economic demands and improve Thai proficiency. Thai grammar instruction, especially sentence form, has received minimal investigation.

Thai Sentence Structure

The most basic structure of a Thai sentence is subject, verb, and object or SVO word order. The subject is the person or thing the sentence is about, followed by the action and the object. The phrase structure rule of the Thai language is $S \rightarrow NP \ VP$ (Sudmuk, 2005). For example,

(1) kaandaa កាណ្ដា

Kanda sleep

'Kanda sleeps.'

(2) kaandaa kin khâaw

Kanda eat rice

'Kanda eats rice.'

(Sudmuk, 2005)

Thai sentences in (1) and (2) are simple sentences that have only one verb. In example (1), the verb "นอน" meaning "sleep" takes only one argument, which is "kaandaa" meaning "Kanda". On the other hand, in example (2), the word "กิน" meaning "eat" takes two arguments, which are "kaandaa" meaning "Kanda" and "ข้าว" meaning "rice". The preverbal arguments, such as the NP "Kanda" in (1) and (2), function as subjects. On the other hand, the postverbal argument, the NP "rice," functions as an object.

However, some sentences allow more than one verb in Thai sentences in which the phrase structure rule $S \rightarrow NP VP$ cannot generate, called Serial Verb Constructions (hereafter SVCs), which is a single serial verb complex that describes what is conceptualized as a single event (Sudmuk, 2005). The example is illustrated in (3).

- (3) Kaandaa yiin rǎwngplɛŋ
Kanda stand sing
'Kanda sang, while standing.'

(Sudmuk, 2005)

All SVCs in Thai consist of at least two verbs or two verb phrases (VPs) in a series. There are no overt conjunctions between these two verbs, and all verbs in the series share at least one argument, which can be either the subject or the object. An example (3) is called simultaneous SCV (Sudmuk, 2005), in which two verbs show simultaneous action: the first verb "yiin" means "stand" indicating a particular position of the subject "kaandaa" while carrying the action of the second verb "rǎwngplɛŋ" means "sing".

Phase Structure Grammar

Phrase Structure Grammar (PSG) deconstructs sentences into phrases and constituents to explain their hierarchical arrangement. When evaluated in context, Chomsky (1956) equated PSG with constituency grammar. PSG analyzes natural language sentence syntactic structure. It helps divide sentences into tiny parts or phrases to comprehend their order. The goal of PSG is to accurately represent the hierarchical structure of these elements and their connections within a sentence (Haegeman, 1994). In the context of PSG, a sentence is perceived as including many phrases, such as noun phrases (NP), verb phrases (VP), prepositional phrases (PP), and other similar constructions. These phrases are further deconstructed into smaller components until the fundamental structural elements of the language, such as nouns, verbs, adjectives,

and prepositions, are attained. Chomsky (1956) illustrated some examples of these rules in English as follows:

- (1) $S \rightarrow NP \text{ AUX } VP$
- (2) $NP \rightarrow \text{Det (AdjP) N (PP)}$
- (3) $VP \rightarrow V \text{ (NP) (AdvP)}$
- (4) $\text{AdjP} \rightarrow \text{Adj}$
- (5) $PP \rightarrow P \text{ NP}$
- (6) $\text{AdvP} \rightarrow \text{Adv}$

PSG formalizes natural language sentences and phrase hierarchies. It explains sentence structure and links. Therefore, PSG can precisely represent any sentence's structure.

Abbreviations in the study

S = sentence, C = clause, MC = main clause, SC = subordinate clause, NP = noun phrase, AUX = auxiliary, VP = verb phrase, PP = prepositional phrase, N = noun, V = verb, Adj = adjective, Adv = adverb, P= preposition, n = number, Conj = conjunction, Det=determiner, cl=classifier, PossP=possessive pronoun, NC=noun clause, AdjP=adjective phrase, AdvP= adverb phrase.

Conceptual Framework

The conceptual framework was formed as below:

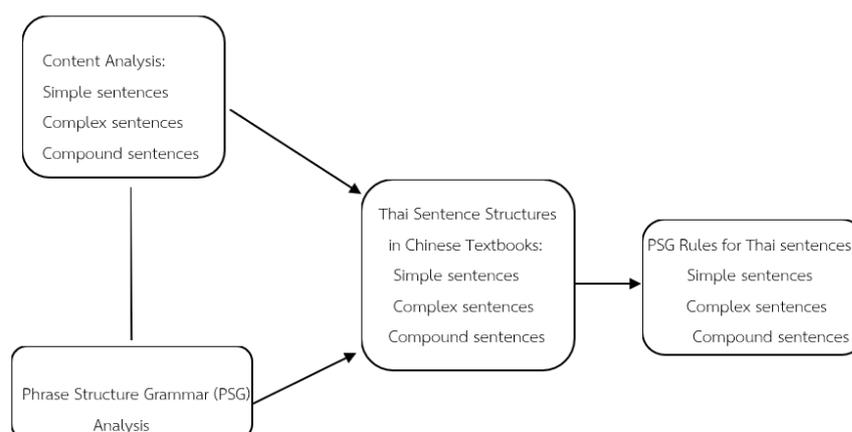

Figure 1: Conceptual Framework of this research

The conceptual framework of this study integrates content analysis and PSG. This holistic approach aims to enhance the understanding of Thai sentence structures. The

study begins with a thorough content analysis of Thai sentence structures, focusing on the types of sentences: simple, complex, and compound. This analysis serves as the foundation for understanding the grammatical rules and patterns inherent in the Thai language. PSG is the primary analytical tool employed in this study. It provides a structured approach to understanding the hierarchical organization of sentences. By breaking down sentences into their constituent parts (such as phrases and clauses), PSG allows for a detailed examination of the internal structure of Thai sentences. This model is crucial for identifying the phrase structure rules that govern different types of Thai sentences.

Research Methodology

Syntactic analysis in the framework of Linguistics was applied in this study. The PSG was selected for analyzing the internal structure of Thai sentences and their classification.

Population and Sampling

In this study, there are a total of 88 examples in the section on “Types of Sentences” in the *Thai Language Norms Volume 3* (Office of the Basic Education Commission, 2018). Those 88 sentences were the population. Those 88 sentences can be divided into three categories according to the textbook content, which are 33 simple sentences, 37 complex sentences, and 18 compound sentences. All of them were the data of sampling.

Research Instruments

There are 2 research instruments in this study: an Excel spreadsheet for collecting the data, and the X-Bar tree diagram for analyzing the internal structure of the sentences in a hierarchy.

Data Analysis

The Thai simple, compound, and complex sentences from *Thai Language Norms Volume 3* (Office of the Basic Education Commission, 2018) were analyzed by PSG in the following steps: 1) Collect the Thai sentences of each type from Thai Language Norms Volume 3 (Office of the Basic Education Commission, 2018), 2) Analyze the phrase

structure rule of each type of Thai sentence data by the PSG, 3) Classify the Thai sentence structures based on PSG, and 4) Conclude the results.

Results

Through the Syntactic analysis of Thai sentence's internal structures based on PSG, the phase structure rules of Thai sentences can be summarized as follows:

The phrase structure rules of Thai Simple sentences:

S → NP VP

NP → Nn (DetP) (PossP) (AdjP) (PP) (NC) (C)

VP → VPn

The phrase structure rule of a Thai Simple sentence is written as NP VP, meaning there is only one independent clause. However, it can consist of more than one verb phrase (VPn), known as a serial verb construction. The phrases, which are in the parentheses, are optional. The tree diagram in Figure 1 shows the internal structure of the Thai simple sentence in (4).

(4) *bâan sîi khriim lâaŋ nân saũy*

house color cream Cl that beautiful

“That cream-color house is beautiful.”

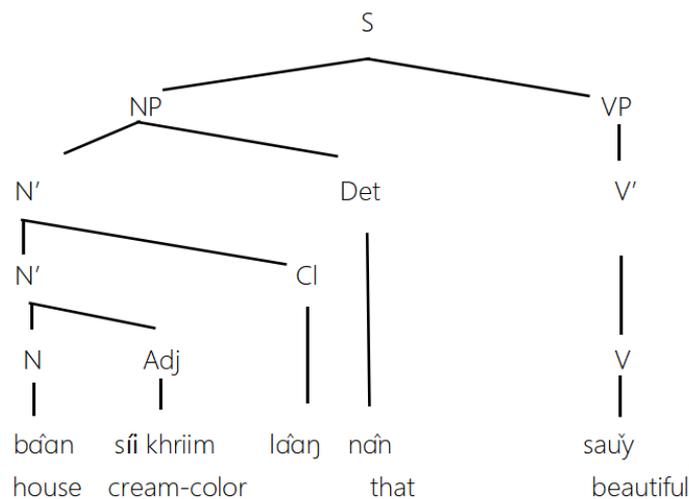

Figure 2: The internal structure of a Thai simple sentence

More examples are shown below:

- Simple sentence with one independent clause:

(5) Laksanaa hây khwǎŋ khwǎan suwanee thúk pii

Lasana give present Suwanee every year

“Lasana gives a present to Suwanee every year.”

- Simple sentence with a serial verb construction:

(6) Těew wíiŋ pay pət pratuu bǎan

Teew run go open door house

“Teew runs away to open the door of the house.”

Both sentences (4) and (5) have only one verb, sauỷ “beautiful” and hây “give” respectively while sentence (6) has three verbs, wíiŋ “run”, pay “go”, and pət “open”. A sentence (6) is an example of directional and aspect serial verb construction (Sudmuk 2005), which has the flat recursive VP structure form (VPn). In this sentence, a directional verb pay “go” signals a directional meaning of action verbs wíiŋ “run” and pət “open”.

The phrase structure rules of Thai Complex Sentences:

S → MC SC

MC → NP VP

SC → Conj C

C → NP VP

VP → VPn

The phrase structure rule of Thai complex sentences consists of a main clause (MC), which is a clause that contains a subject and verb expressing a complete thought, and a subordinate clause (SC), which is a clause that contains a subject and verb but does not express a complete thought. These two clauses are connected with a subordinate conjunction, such as thii, sŋ, ɲan, which means “that” at the beginning of the SC. The tree diagram in Figure 2 shows the internal structure of the Thai complex sentence in (7).

(7) khǎw pháyaayaam thamŋaan con sèt táŋthii khǎw pùay

He try work until finish although he sick

“He tried to finish his work although he was sick.”

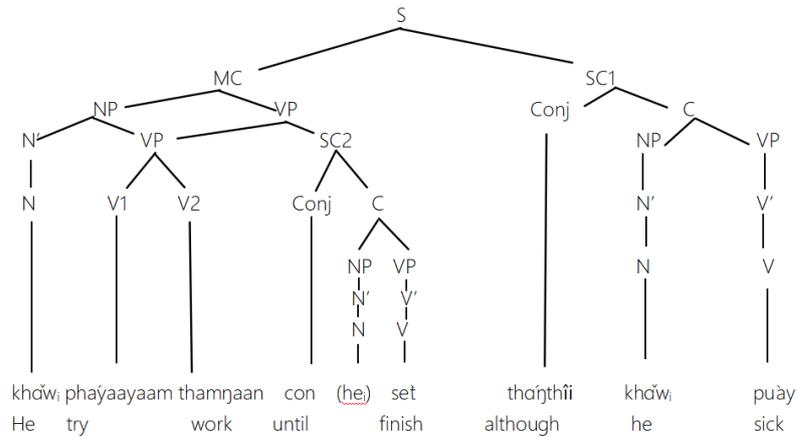

Figure 3: The internal structure of a Thai complex sentence

The tree diagram in Figure 2 shows the complex structure of an MC, that is, there is also an SC2 “con (he)_i sèt” within that MC. The co-indexation at the null subject (he)_i shows that the subject of the SC2 is the same as the subject of the MC “khǎw”. The subject pronoun of the SC2 “he”, which refers to the subject of the MC, is dropped. This kind of null pronoun in Thai is called “Referential null pronoun” (Phimsawat, 2011), which is a third-person null pronoun that requires a discourse referent previously introduced in the discourse. Furthermore, the subject of the SC1 “khǎw” is also the same person as the subject of the MC as indicated by the co-indexation.

In a complex sentence, an MC is known as an independent clause while an SC is known as a dependent clause. They can be arranged in either way: main clause + subordinate clause or subordinate clause + main clause. The example of the latter is shown in (8).

- a complex sentence with a subordinate clause and a main clause

(8) thǎnthīi mây hěnduây kàp hǎanâa khǎw kô patibàt taam khamsàŋ
 Although not agree with boss he still do follow order
 “Although he did not agree with his boss, he still followed his order.”

A sentence (7) is a complex sentence that is made up of a main clause *khǎw pháyaayaam thamjaan con sèt* “He tried to finish his work” and a subordinate clause *tháŋthîi khǎw pùay* “although he was sick”. On the other hand, a sentence (8) is a complex sentence that is made up of a subordinate clause *tháŋthîi mây hěnduây kàp huǎnâa* “although he did not agree with his boss” and a main clause *khǎw kǐw patibàt taam khamràŋ* “he still followed his order”.

The structure rules of Thai Compound Sentences:

$S \rightarrow C \text{ conj } C$

$C \rightarrow NP \text{ VP}$

$VP \rightarrow VP_n$

The phrase structure rule of Thai compound sentences consists of two independent clauses, typically with a coordinating conjunction. There are four kinds of coordinating conjunctions in Thai compound sentences, which are additional conjunction: *lé*, *kàp*, “and”, contrastive conjunction: *têe*, *têewâa*, *tháŋthîi*, “but”, reasoning conjunction: *phrɔ*, *phrɔwâa*, “because, because of”, and selective conjunction: *rǎu* “or”. The examples are illustrated below:

- a compound sentence with an additional conjunction

(9) *khruu sàŋ hây nákrian ʔàan bòtthiisaam lé*
Teacher instruct give student read chapter3 and
tham bɛɛfùkhàt tháay bòt
do exercise end chapter

“A teacher instructed the students to read chapter 3 and practice an exercise at the end of the chapter.”

- a compound sentence with a contrastive conjunction

(10) *chǎn khǎy ʔàan rǎŋ mǎŋ ùuthɔŋ tɛɛ mây khǎy pay lǎy*
I already read story city Uthong but not already go already

“I have read the story about Uthong city but never gone to that city before.”

- a compound sentence with a reasoning conjunction

(11) *nákrian maa roŋrian sǎay phró fǒn tòk nàk*
Student come school late because rain fall hard

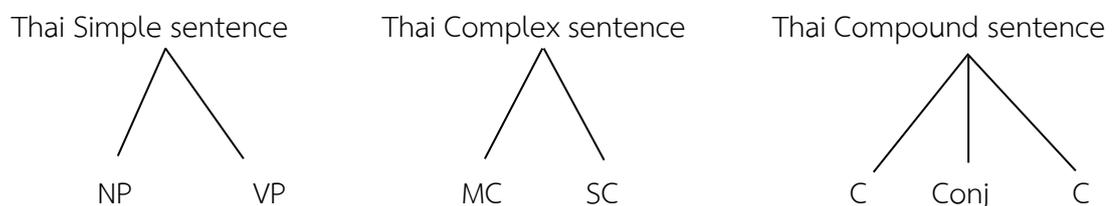
This study shows that PSG provides an accurate internal sentence structure analysis, enabling foreign learners to understand the fundamental framework of the Thai language. In the process of teaching Thai as a foreign language, Wiangin (2017) also found that Thai sentence structures can be analyzed using the Government and Binding Theory (GB), which is based on PSG.

PSG focuses on syntactic rules that enhance students' understanding of the internal structure of Thai sentences. It is universally applicable to any language, providing insight into sentence structures. By comparing Thai sentence structures with their mother tongue, students gain a deeper understanding of similarities and differences, thereby facilitating their acquisition of the Thai language. Ultimately, PSG offers significant advantages in teaching Thai as a foreign language in any country.

Body of Knowledge

This study contributes to the knowledge concerning Thai language teaching by systematically analyzing and classifying Thai sentence structures through the lens of PSG.

The internal structure of each type of Thai sentence was shown as below:

The insights gained from this research enhance the understanding of Thai syntax and serve as a valuable resource for teaching Thai as a foreign language, ultimately fostering better communication skills among learners. The findings of this study have significant pedagogical implications for teaching Thai as a foreign language. By providing a clear framework for understanding Thai sentence structures, educators can better equip students—especially those from different linguistic backgrounds—with the tools necessary for mastering the language. The study highlights the challenges faced by Chinese students, particularly regarding word order discrepancies between Chinese and Thai, and offers strategies for overcoming these obstacles.

Conclusion

This study utilizes PSG to analyze and classify Thai sentence structures from the *Thai Language Norms Volume 3* (Office of the Basic Education Commission, 2018). It is found that there are three main kinds of sentence structure in the Thai language, simple, complex, and compound since the phrase structure rule of each kind is differentiated by the PSG analysis.

The significance of Thai sentence structures in the acquisition of the Thai language is paramount, as they not only influence the structure and meaning of sentences but also influence the fluency and accuracy of expression. By mastering Thai sentence structures, learners can improve their language proficiency by comprehending and employing intricate sentence patterns.

Suggestion

Based on the results of this study, the researcher proposed that future research on Thai sentence patterns use data from the current Thai language, which has more sophisticated sentence structures than the Thai textbooks. These recommendations aim to improve Thai grammar, education, and foreign-Thai communication. Future Thai language training can benefit from phrase structures, linguistic comparisons, technology, long-term research, and cultural factors. These programs increase language acquisition techniques and materials faster. Future research may focus on tech-assisted language learning (such as online platforms or apps) to teach Thai sentence patterns.

This study provides various Thai sentence pattern research options for language instruction. Examples include modern Thai sentence patterns, cross-linguistic influences, contextual language usage, digital communication, longitudinal language acquisition studies, cultural effects on language learning, and diverse learner groups. These recommendations emphasize Thai language's dynamic nature, cross-linguistic effects, digital communication, longitudinal language acquisition studies, and cultural factors to improve Thai language learners' experiences. Research on teaching methods and resources can improve Thai language students' learning.

References

- Chomsky, N. (1956). Three models for the description of language. *IRE Transactions on information theory*, 2(3), 113-124.
- Diller, A. (2001). Grammaticalization and Tai syntactic change. *Essays in Tai linguistics*, 139-175.
- Ghazzoul, N. (2023). The Role of Linguistic Structure in Sentence and Text Comprehension: A Comparative Analysis of Depth-First Versus Breadth-First Models. *Theory and Practice in Language Studies*, 13(2), 267-275.
- Haegeman, L. (1994). Introduction to Government & Binding Theory. *Sintagma: revista de lingüística*, 7, 85-87.
- Hiranpradit, P. (2002). *State of learning and teaching Thai languages to foreigners in Thailand*. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.
- Hou, P. (2019). Spelling errors in Thai made by Chinese students learning Thai as a foreign language. *Manusya*, 22(3), 358-374.
- Lasnik, H., & Uriagereka, J. (2022). *Structure*. USA: MIT Press.
- Office of the Basic Education Commission. (2018). Thai Language Norms Volume 3. Bangkok: Office of the Basic Education Commission.
- Phimsawat, O. (2011). The syntax of pro-drop in Thai. (Doctoral dissertation). Newcastle: The University of Newcastle.
- Pinker, S. (2014). *The Sense of Style*. USA: Penguin Books.
- Reynolds, C. J. (2002). *National identity and its defenders: Thailand today*. Silkworm Books.
- Singhapreecha, S. (2007). A reference grammar of Thai. *Lingua*, 117(8), 1497-1512.
- Sudmuk, C. (2005). *The syntax and semantics of serial verb constructions in Thai*. The University of Texas at Austin.
- Sukhahuta, R. (2002). Phrase Structure Grammar and Thai Natural Language Search. *Chiang Mai Journal of Science*, 29(2), 117-127.
- Tang, Q. (2023). Research on the Similarities and Differences and Effects of Information Media Technology Used by Chinese and Thai Teachers in Thai Language Teaching under the New Normal. *Proceedings of the 5th Life Education Academic Forum 2023*, 421-424.

- Wiangin, N. (2017). The Phrase Structure Rules of Thai Sentences. *Suan Sunandha Academic & Research Review*, 11(1), 69-84.
- Williams, H. A. (2022). Phrase and Sentence Structure. *Research Anthology on Applied Linguistics and Language Practices*, 79-118.
- Ya, M. (2023). Research on the application of flipped classroom teaching model in Thai language major course teaching. *Proceedings of the 5th Life Education Academic Forum 2023*, 583-586.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ

วารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ เป็นวารสารวิชาการที่ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI รอบที่ 4 ครั้งที่ 3 ให้เป็นวารสารที่มีคุณภาพกลุ่มที่ 1 (TCI ฐาน 1) และอยู่ในฐานข้อมูล TCI จนถึง 31 ธันวาคม 2567 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ทางด้านสังคมศาสตร์ ในมิติสังคมศาสตร์ทั่วไป ภาษาและภาษาศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาศาสตร์กายภาพ (ภูมิศาสตร์ ภูมิสังคม สังคมสิ่งแวดล้อม ภูมิประวัติศาสตร์) จิตวิทยา การศึกษา ธุรกิจ การจัดการและการบัญชี การจัดการการท่องเที่ยว สันทนาการ และการบริการ ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน จากหลายหลายสถาบัน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย กำหนดออกวารสารปีละ 3 ฉบับ (ราย 4 เดือน) ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยเสนอหรือกำลังเสนอตีพิมพ์ ในวารสารวิชาการใดมาก่อน

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ

1) **บทความพิเศษ (Special Articles)** บทความพิเศษทางวิชาการที่นำเสนอองค์ความรู้ทางวิชาการอย่างเข้มข้น และผ่านการอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักวิชาการในวงการวิชาการหรือวิชาชีพ

2) **บทความวิชาการ (Academic Article)** เป็นบทความที่เขียนขึ้นในลักษณะวิเคราะห์วิจารณ์ หรือเสนอแนวคิดใหม่ จากพื้นฐานทางวิชาการที่ได้เรียบเรียงจากผลงานทางวิชาการของตนเองหรือของผู้อื่น หรือเป็นบทความทางวิชาการที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นความรู้ที่มีประโยชน์แก่คนทั่วไป

3) **บทความวิจัย (Research Article)** เป็นบทความที่มีการค้นคว้าอย่างมีระบบ และมีความมุ่งหมายชัดเจน เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือหลักการบางอย่างที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้า หรือการนำวิชาการมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ บทความวิจัยมีรูปแบบของการวิจัยตามหลักวิชาการ เช่น มีการตั้งสมมติฐานหรือมีการกำหนดปัญหาที่ชัดเจน สมเหตุสมผล โดยจะต้องระบุวัตถุประสงค์ที่เด่นชัด มีการรวบรวมข้อมูล พิจารณาวิเคราะห์ ตีความ และสรุปผลการวิจัยที่สามารถให้คำตอบหรือบรรลุวัตถุประสงค์

4) **บทความปริทรรศน์ (Review Article)** เป็นบทความที่รวบรวมความรู้จากตำรา หนังสือ และวารสารใหม่ หรือจากประสบการณ์ของผู้มีพหุวิชาเรียบเรียงขึ้น

5) ปกิณกะ (Miscellany) ได้แก่ บทความที่พบความทบทวนความรู้ เรื่องแปลย่อความจากวารสารต่างประเทศ การแสดงความคิดเห็น วิจารณ์ แนะนำเครื่องมือใหม่ ตำราหรือหนังสือใหม่ที่น่าสนใจ หรือข่าวการประชุมทั้งระดับชาติและนานาชาติ

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8-15 หน้ากระดาษ A 4 (รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK เท่านั้น ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบนขอบซ้าย 1.38 นิ้ว (3.51 cm.) และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว (2.54 cm.) กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัด เท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอตารางต้องนำเสนอตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับตารางไว้ด้านบน ส่วนการนำเสนอรูปภาพหรือแผนภาพระบุหมายเลขกำกับไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนา เช่น ตารางที่ 1 หรือ Table 1 รูปที่ 1 หรือ Figure 1 และแผนภาพที่ 1 รูปภาพหรือแผนภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องจำเป็นต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษพิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลางหน้ากระดาษ

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จัดรูปแบบตามแบบของวารสาร พร้อมระบุหน่วยงานต้นสังกัดของผู้เขียน และ E-mail ที่สามารถติดต่อได้

4) มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรอยู่ระหว่าง 250-300 คำ ต่อบทคัดย่อ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3-5 คำ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 6 และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกันต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ควรเว้นระยะพิมพ์เพิ่มอีก 0.5 ช่วงบรรทัด

7) การใช้ตัวเลขคำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษควรใช้ดังนี้ (Student Centred Learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระนี้ ดังนี้

1) **บทคัดย่อ (Abstract)** เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย และผลการวิจัยโดยสรุปมีความกะทัดรัด สั้น กระชับ และครอบคลุม

2) **บทนำ (Introduction)** ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัย

3) **วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)** ระบุวัตถุประสงค์การวิจัย

4) **การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)** อธิบายถึงผลการสืบค้นเอกสารบทความ การวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงให้เห็นถึง “ช่องว่างของความรู้” (knowledge gap) ที่ยังไม่ถูกพิจารณา ซึ่งการวิจัยครั้งนี้สามารถเติมเต็มช่องว่างของความรู้นี้ได้ การทบทวนวรรณกรรมต้องมี

การอ้างอิงอย่างครบถ้วน รวมทั้งควรมีการวิเคราะห์และจัดระบบความสัมพันธ์ของวรรณกรรมเหล่านั้นด้วย

5) **กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)** แสดงถึงแนวคิดสำคัญ หลักการสำคัญ ที่กำหนดขึ้นจากการประมวลมาจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอเป็นแผนภาพที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา

6) **วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)** ระบุแบบแผนการวิจัย การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

7) **ผลการวิจัย (Results)** เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

8) **อภิปรายผล (Discussion)** เสนอเป็นความเรียง ซึ่งให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิดและงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ ซึ่งให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

9) **องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย (Body of Knowledge)** ระบุข้อค้นพบที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากผลการวิจัย

10) **สรุป (Conclusions)** สรุปในภาพรวมของบทความ โดยนำเสนอประเด็นสำคัญ ผลการวิจัย และแสดงผลลัพธ์ว่าผลการวิจัยความสำคัญอย่างไร สามารถนำไปใช้อะไรได้บ้าง หรือจะทำให้เกิดอะไรต่อไป

11) **ข้อเสนอแนะ (Suggestion)** ระบุข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

12) **เอกสารอ้างอิง (References)** ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเนื้อหาของบทความเท่านั้น (ใช้ระบบ APA 6th)

บทความพิเศษ บทความวิชาการ บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ บทความวิจารณ์หนังสือ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) **บทคัดย่อ (Abstract)** สรุปประเด็นเนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญ เน้นประเด็นสำคัญของงานที่ต้องการนำเสนอ โดยเขียนให้สั้น กระชับ มีความยาวไม่เกิน 250-300 คำ โดยบทคัดย่ออาจจะประกอบด้วยเนื้อหาสามส่วน คือ เกริ่นนำถึงวัตถุประสงค์ สิ่งที่ทำ (วิธีในการศึกษา) สรุปผลสำคัญที่ได้ ซึ่งอ่านแล้วต้องเห็นภาพรวมทั้งหมดของงาน

2) **บทนำ (Introduction)** เป็นการกล่าวนำโดยอาศัยการปริทรรศน์ (review) และต้องมีการอ้างอิงที่มาของข้อมูลตามรูปแบบที่วารสารกำหนด

3) **เนื้อเรื่อง (Content)** แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ

4) **สรุป (Conclusion)** สรุปโดยเลือกประเด็นสำคัญของบทความมาเขียนรวมกันไว้อย่างสั้น ๆ ซึ่งอาจใช้วิธีการบอกผลลัพธ์ว่าสิ่งที่กล่าวมามีความสำคัญอย่างไร สามารถนำไปใช้อะไรได้บ้าง หรือจะทำให้เกิดอะไรต่อไป หรืออาจใช้วิธีการตั้งคำถามหรือให้ประเด็นทิ้งท้ายกระตุ้นให้ผู้อ่านไปสืบเสาะแสวงหาความรู้ หรือคิดค้นพัฒนาเรื่องนั้นต่อไป

5) **องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ (Body of Knowledge)** ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลมาจากประเด็นที่ศึกษา การสังเคราะห์ออกมาในลักษณะ แผนภาพ แผนภูมิ หรือผังมโนทัศน์ พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

6) **เอกสารอ้างอิง (Reference)** ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเนื้อหาของบทความเท่านั้น (ใช้ระบบ APA 6th)

ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาอ้างอิงควรได้มาจากแหล่งที่มีการตีพิมพ์ชัดเจน อาจเป็นวารสาร หนังสือ หรือข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ผู้เขียนบทความต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารอ้างอิงทั้งหมด ก่อนส่งต้นฉบับผู้เขียนบทความควรตรวจสอบถึงความถูกต้องของการอ้างอิงเอกสาร เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้องจะไม่ได้รับการส่งต่อเพื่อพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จนกว่าการอ้างอิงเอกสารได้รับการแก้ไขให้ถูกต้อง

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA 6th Edition) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บเปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุล ของผู้เขียนและเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง กำกับท้ายเนื้อความที่ใช้อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิง บทความทุกรายการและเจ้าของบทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถา ให้อ้างอิงชื่อคัมภีร์ เล่มที่ ข้อ เครื่องหมายทวิภาค (:) และหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง เช่น (พระไตรปิฎกภาษาไทย/1516281-282), (พระไตรปิฎก พร้อมอรรถกถาแปล/15/255-319)

2) ผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างชื่อผู้แต่งเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ธนู ทดแทนคุณ, 2562)

3) ผู้แต่งสองรายให้อ้างชื่อของผู้แต่งสองรายเครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (จิตาภา เร่งมีศรีสุข และชนิดาภา กระแจะจันทร์, 2561) หากมีเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 รายการ ให้ใช้เครื่องหมายอัฒภาค (;) คั่นระหว่างรายการอ้างอิง เช่น (สัมพันธ์ สุขใส, 2560; สมพงษ์ เกษานุช, 2561)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 ราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกเว้นวรรคหนึ่งครั้งเพิ่มคำว่า และ คณะ เช่น (จิตาภา เร่งมีศรีสุข และคณะ, 2558)

5) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงตามลำดับพยัญชนะตัวแรกของผู้แต่งเช่นเดียวกับลำดับการอ้างอิงในส่วนเอกสารอ้างอิง

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งราย ให้ขึ้นต้นด้วยชื่อสกุล ตามด้วยตัวอักษรย่อชื่อต้น โดย เว้น 1 ระยะ และ อักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี) ทั้งนี้การกลับชื่อสกุลให้ใช้ตามความนิยมของคนในชาตินั้น โดยใช้เครื่องหมายจุลภาค คั่นระหว่างชื่อสกุลและอักษรย่อชื่อต้น อักษรย่อชื่อกลาง หากกรณีที่มีผู้แต่งมีคำต่อท้าย เช่น Jr. หรือคำอื่น ๆ ให้ใส่คำดังกล่าวต่อท้ายอักษรย่อชื่อต้นหรืออักษรย่อชื่อต้น (ถ้ามี) โดยคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (Hanegraaff, W., 2003)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองราย ให้อ้างให้ขึ้นต้นด้วยชื่อสกุล ตามด้วยตัวอักษรย่อชื่อต้น และใช้เครื่องหมาย "&" ระหว่างคนที่ 1 และคนที่ 2 โดยเว้น 1 ระยะ ก่อนและหลัง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค และปีที่พิมพ์ เช่น (Cadigan, J. & Shupp, R., 2000) และให้ใช้เครื่องหมาย อัฒภาค (;) คั่นกลางระหว่างเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 เอกสาร เช่น (Cadigan, J., 2013; Hanegraaff, W., 2003)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 ราย ให้ขึ้นต้นด้วยชื่อสกุล ตามด้วยตัวอักษรย่อชื่อต้น ของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al, และปีที่พิมพ์ (Hanegraaff, W. et al., 2008)

4) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงชื่อผู้แต่งตามลำดับพยัญชนะภาษาอังกฤษ (A-Z)

หลักเกณฑ์ทั่วไปในการพิมพ์รายการสำนักพิมพ์/โรงพิมพ์

กรณีเป็นสำนักพิมพ์หรือบริษัทให้คงไว้เฉพาะชื่อ ดังตัวอย่าง

- 1) บริษัท เอ็ม อี เค จำกัด ใช้ เอ็ม อี เค
- 2) สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ใช้ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 3) กรณีที่เป็นโรงพิมพ์ให้ใช้รูปแบบเต็ม เช่น โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ:

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อพระไตรปิฎก อรรถกถา./ สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง:

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อหนังสือ./ (ครั้งที่พิมพ์)./ สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์ หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

จิตาภา เร่งมีศรีสุข. (2561). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร:
เอ็น เค การพิมพ์.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ)./ ชื่อหนังสือ./ (เลขหน้าที่อ้างอิง)./
สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง:

สัมพันธ์ สุกใส. (2561). การพัฒนาทรัพยากรบุคคล. ใน จิตาภา เร่งมีศรีสุข (บรรณาธิการ). การบริหาร
องค์กรสู่ความเป็นเลิศ. (หน้า 112-115). กรุงเทพมหานคร: เอ็น เจ ที ปรีนติ้ง.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ ปีที่./ (ฉบับที่)./ เลขหน้าแรกที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่
ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง:

สมพงษ์ เกษานุช. (2560). กระบวนการพัฒนาชุมชนสู่ความยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.
วารสาร มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 3 (1), 25-31.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ใน/ ชื่อสารานุกรม./ (เล่มที่อ้าง./ หน้า/ เลขหน้าที่อ้าง)./ สถานที่พิมพ์./ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง:

สนธิ อาจพันธ์. (2537). หม้อคอกควาย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีต เขตหัวเมืองฝ่ายเหนือ , (เล่ม 2, หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

Sturgeon, T. (1995). Sciencefiction. In *The encyclopaedia America*, (Vol. 24, pp. 390-392). Danbury, CT: GrolierPress.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ชื่อหนังสือพิมพ์./, ปีที่ (ฉบับที่)./ เลขหน้า.

ตัวอย่าง:

ธนู ทดแทนคุณ. (12 กันยายน 2561). มาตรฐานการเขียนหนังสือราชการ. *มติชน*, น. 15.

(7) รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ชื่อผู้เขียน./ (ปีพิมพ์)./ ชื่อเรื่อง./ ใน รายงานการวิจัย./ สถานที่พิมพ์./ สำนักพิมพ์หรือหน่วยงาน.

ตัวอย่าง:

สมพงษ์ เกษานุช. (2561). การพัฒนาชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. ใน รายงานการวิจัย. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

(8) วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์

รูปแบบ :

ชื่อผู้เขียน. (ปี ที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทหรือปริญญาตรีบัณฑิต)./ สถานที่พิมพ์./ ชื่อสถาบัน.

ตัวอย่าง:

สมพงษ์ เกษานุช. (2561). กลยุทธ์การบริหารจัดการชุมชนเพื่อหนุนเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

(9) สัมภาษณ์

รูปแบบ :

ชื่อ นามสกุลผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์./ (วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์)./ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์./ (ชื่อ/นามสกุล/ผู้สัมภาษณ์).

ตัวอย่าง :

วาสนา มะลินิน. (12 กันยายน 2562). ระบบการพัฒนานักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ ใน มทร.สุวรรณภูมิ ศูนย์นนทบุรี. (สมพงษ์ เกษานุช ผู้สัมภาษณ์).

(10) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (ปีที่เผยแพร่)./ชื่อบทความ./ สืบค้น/วันที่/เดือน/ปี./ จาก/แหล่งที่มาของข้อมูล (URL).

ตัวอย่าง :

วิทยา พัฒนเมธาดา. (2560). การจัดการเชิงกลยุทธ์ (*Strategic Management*). สืบค้น 12 กันยายน 2561. จาก <http://www.kansuksa.com/31/>.

Downes. (2012). *Connectivism and Connective Knowledge: essays on meaning and learning networks*. Retrieved October 12, 2022. from http://www.downes.ca/files/books/Connective_Knowledge-19May2012.pdf.

หมายเหตุ: / = เว้นวรรค 1 ครั้ง

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

กริช แรงสูงเนิน. (2554). *การวิเคราะห์ห้ปัจจัยด้วย SPSS และ AMOS เพื่อการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: ซีไอ้ดยูเคชั่น.

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2551). *การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ครูเชียงราย. (2560). *สื่อการสอน*. สืบค้น 1 มกราคม 2560. จาก <http://www.kru.chiangrai.net/tagสื่อการสอน/>.

จรัญ แสงบุญ. (2552). *การจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต)*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

จิราภา เต็งไตรรัตน์. (2554). *จิตวิทยาทั่วไป*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: ธรรมศาสตร์.

จันทร์ธานี สงวนนาม. (2551). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บุคพอยท์.

- จามจุรี จำเมือง. (2553). ผู้บริหารกับการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.
- ทัศนีย์ ศุภเมธี. (2542). พฤติกรรมการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- ทิภาวรรณ เลขวิฒนะ และสุนทรี จันทร์สำราญ. (2557). การประเมินผลในชั้นเรียนเพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่องผู้เรียน (Classroom Assessment for Student Diagnostic). *วารสารชุมชนนักวัดและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งประเทศไทย*, 1(1), 12-25.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS. (พิมพ์ครั้งที่ 15). นนทบุรี: เอสอาร์.พี.ริ้นดิง แมสโปรดักส์.
- นิธิตา บุรณจันทร์. (2550). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลองค์กรของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Downes. (2012). *Connectivism and Connective Knowledge: essays on meaning and learning networks*. Retrieved October 12, 2022. from http://www.downes.ca/files/books/Connective_Knowledge-19May2012.pdf.
- Glickman, C.D. (2004). *Supervision and Instructional Leadership : A Developmental Approach*. Boston: Allyn and Bacon.
- Lunenburg, F. C. & Ornstein, A. C. (1996). *Educational administration*. (2nd ed.). Belmont, CA: Wadsworth.
- McEwan, E. K. (2003). *Ten traits of highly effective principals : From good to great performance*. Thousand Oaks, CA: Sage.

4. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

4.1 ส่งผ่านระบบออนไลน์ของวารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ (THAIJO) โดยสมัครสมาชิก และส่งบทความผ่านระบบได้ที่ <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/art/index>

4.2 ส่งด้วยตนเองหรือทางไปรษณีย์ เอกสารประกอบด้วย

1) ต้นฉบับ จำนวน 3 ชุด จำแนกเป็น

- ต้นฉบับที่ไม่ระบุชื่อผู้แต่ง จำนวน 2 ชุด

- ต้นฉบับที่ระบุชื่อผู้แต่ง จำนวน 1 ชุด เอกสารต้องระบุรายละเอียด ผู้เขียนบทความ

Author (s) ได้แก่ ชื่อ ตำแหน่ง และสังกัด หรือวุฒิการศึกษาสูงสุด อย่างไม่อย่างหนึ่งโดยให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เฉพาะผู้รับผิดชอบบทความ (Corresponding Author) ให้ระบุที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ E-mail ที่สามารถติดต่อได้ ในกรณีที่ต้นฉบับดังกล่าวมาจากหรือเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์หรือหลักสูตร การศึกษาโปรดระบุชื่อหลักสูตร สาขา และสถาบันการศึกษาให้ชัดเจน

2) แผ่นซีดีบรรจุข้อมูลต้นฉบับ จำนวน 1 แผ่น (ระบุชื่อบทความและชื่อผู้เขียน)

- 3) แบบเสนอผลงานเพื่อตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ
 - แบบฟอร์มเสนอผลงานเพื่อได้รับการตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ
 - แบบฟอร์มสมัครสมาชิกวารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ
- 4) ส่งต้นฉบับบทความเพื่อเสนอตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ มายัง

กองบรรณาธิการวารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
เลขที่ 60 หมู่ 3 ถนนสายเอเชีย (กรุงเทพฯ-นครสวรรค์) ตำบลหันตรา
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000
โทร. 035-709208, โทรสาร. 035-709208

4.3 ส่งทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ แนบไฟล์ต้นฉบับ (File attachment) ในรูปแบบ MS Word และ PDF ส่งมายัง E-mail: journalartmutsb2560@gmail.com เมื่อได้รับการยืนยันจากกองบรรณาธิการ พิจารณาให้ตีพิมพ์ลงในวารสารแล้ว ผู้เขียนจะต้องส่งแผนซีดีบรรจุข้อมูลต้นฉบับ จำนวน 1 แผ่น มายังกองบรรณาธิการเพื่อเข้าสู่กระบวนการตีพิมพ์ต่อไป

5. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร รูปแบบไฟล์ภาพในสกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp. ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 15 หน้า (รวมบทคัดย่อ ภาพ ตาราง และเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไขถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่าน หรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

6. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืน เพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการ หรือบทความวิจัย ไม่ตรงกับแนวทางของวารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ เมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับวารสารบทความลงตีพิมพ์ผลงาน จำนวน 1 ฉบับ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

บทความวิจัย

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (ตัวพิมพ์ใหญ่: 18 pt)

ชื่อ-นามสกุล ผู้เขียนบทความ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุล ผู้เขียนบทความ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt), เบอร์โทรศัพท์ (มือถือ), ID Line

Received เดือน วัน, ปี; Revised เดือน วัน, ปี; Accepted เดือน วัน, ปี

บทคัดย่อ (250-300 คำ)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1)..... 2).....
และ 3) การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย.....
เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่
ผลการวิจัยพบว่า

1).....

2).....

3)

คำสำคัญ:,, (3-5 คำ)

Abstract (250-300 words)

This Article aimed to study 1) 2)
and 3) the sample was..... They was selected by
the instrument for collecting data was Analysis data by Descriptive
statistics and Content Analysis. The research results were found as follows;

1).....

2).....

3)

Keywords:,, (3-5 words)

บทนำ

ย่อหน้าแรก เขียนอธิบายประเด็นวิจัย ปรัชญาการค้นคว้า ความน่าสนใจ ความสำคัญ โดยนำข้อมูลงานวิจัยที่ตีพิมพ์เพื่อที่จะบ่งชี้สถานการณ์ปัจจุบันขององค์ความรู้ (knowledge) หรือการทำงานของนักปฏิบัติ (practice) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผ่านมาพอสังเขปเพื่อชี้ให้เห็นว่าที่ผ่านมาได้มีการค้นพบอะไรบ้างและค้นพบโดยใครบ้างเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการนำเสนอให้เห็นว่ายังมีช่องว่าง (gap) ของงานวิจัย (อ้างข้อมูลตัวเลขจากหน่วยงานราชการ/บทความวิจัยที่ตีพิมพ์ 1-2 ปี/เจ้าของทฤษฎี)

ย่อหน้าที่สอง พื้นที่วิจัย ปัญหา ความต้องการ หรือลักษณะกลุ่มที่เป็นเป้าหมายของการวิจัยเป็นอย่างไร นักวิจัยได้มีประสบการณ์หรือมีส่วนร่วมในพื้นที่นั้นอย่างไรบ้าง มีงานวิจัยที่เกี่ยวกับพื้นที่กลุ่มเป้าหมายอย่างไร

ย่อหน้าที่สาม เขียนแนะนำวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของงานวิจัยซึ่งจะเป็นเหมือนเข็มทิศบอกแนวทางการทำวิจัย [how?, where?, when?] นักวิจัยชี้ให้เห็นระเบียบวิธีวิจัยที่จะใช้เพื่อทำให้บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัยที่วางไว้พอสังเขป

บทความวิจัยนี้นำเสนอ (โครงสร้าง และเนื้อหาของบทความที่จะนำเสนอ โดยปกติจะเขียนตามวัตถุประสงค์ หรือประเด็นตามหัวข้อบทความ และประโยชน์ที่จะเกิดแก่วงวิชาการหรือสังคม)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษา.....
2. เพื่อศึกษา
3. เพื่อศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

เขียนควรอธิบายถึงผลการสืบค้นเอกสาร บทความ การวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงให้เห็นถึง “ช่องว่างของความรู้” (knowledge gap) ที่ยังไม่ถูกพิจารณา ซึ่งการวิจัยครั้งนี้สามารถเติมเต็มช่องว่างของความรู้นี้ได้ การทบทวนวรรณกรรมต้องมีการอ้างอิงอย่างครบถ้วน รวมทั้งควรมีการวิเคราะห์และจัดระบบความสัมพันธ์ของวรรณกรรมเหล่านั้นด้วย

1.

2.

3.

(สรุปผลการทบทวนวรรณกรรม เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนนำเอาทฤษฎี /แนวคิดที่ทบทวนมาใช้ในการวิจัยอย่างไร ในประเด็นไหน)

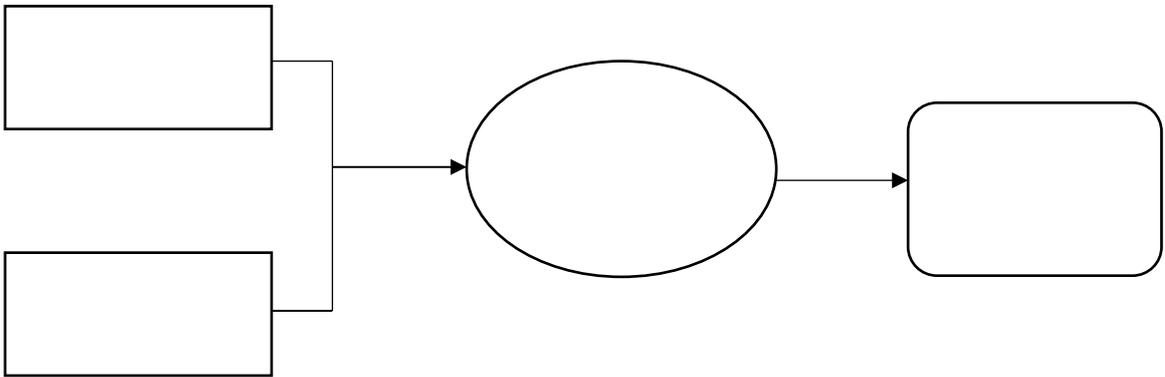
กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีของ ประกอบด้วย โดยมีรายละเอียดดังนี้

เขียนตัวแปรอิสระ

กระบวนการ/เครื่องมือ/พื้นที่/กลุ่มเป้าหมาย

ตัวแปรตาม

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการเขียนแบบที่ 1

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัย (เชิงปริมาณ/เชิงคุณภาพ/ผสมวิธี) พื้นที่วิจัย คือประชากร คือ จำนวน คน (อ้างอิง) กลุ่มตัวอย่าง คือ จำนวน คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบ.....(อธิบายการคัดเลือกอย่างละเอียด) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี ชนิด ได้แก่ 1) แบบสอบถาม (อธิบายลักษณะ องค์ประกอบ และสร้างตามแนวคิดของใคร ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย) ใช้ศึกษา..... 2) แบบสัมภาษณ์ (อธิบายลักษณะ องค์ประกอบ และสร้างตามแนวคิดของใคร ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย) ใช้ศึกษา..... 3) แนวทางการสนทนากลุ่ม (ประเด็นการสนทนา องค์ประกอบ และสร้างตามแนวคิดของใคร) รวบรวมข้อมูลโดย ระหว่างเดือน ถึงเดือน พ.ศ. นำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ..... (สถิติพื้นฐาน/สถิติ

อ้างอิง สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิจัยเอกสาร วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลแล้วนำมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

วิธีการเขียนแบบที่ 2

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัย (เชิงปริมาณ/เชิงคุณภาพ/ผสมวิธี) พื้นที่วิจัย คือ โดยมีการแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการณ์การประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการรุ่นใหม่

(กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ ลักษณะของเครื่องมือ คุณภาพของเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาศักยภาพและโอกาสทางธุรกิจผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพของผู้ประกอบการรุ่นใหม่ในจังหวัดเชียงใหม่

(กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ ลักษณะของเครื่องมือ คุณภาพของเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้)

ขั้นตอนที่ 3 การเพิ่มศักยภาพและโอกาสทางธุรกิจผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพของผู้ประกอบการรุ่นใหม่ในจังหวัดเชียงใหม่

(กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ ลักษณะของเครื่องมือ คุณภาพของเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้)

วิธีการเขียนแบบที่ 3

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย..... โดยใช้วิธีการ..... ดังนี้

1) การศึกษาในเชิง..... หนังสือ รายงานการวิจัย รายงานการประชุม ภาพถ่าย เอกสารแสดงความสัมพันธ์ที่แสดงให้เห็นถึง.....ดังนี้

(1)

(2)

(3)

ฯลฯ

2) การศึกษาในภาคสนาม (Field Study) เพื่อทราบถึงแนวคิด หลักการ ความเป็นมา รูปแบบ ความสัมพันธ์ กระบวนการสร้าง ทั้งในระดับนโยบาย ประชาชน ชุมชน องค์กร/สถาบันการศึกษา ในพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา โดยมีขั้นตอนการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

(1) ทำการศึกษาและคัดเลือกองค์กร ชุมชน องค์กรนโยบายในประเทศ โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามความสำคัญของเรื่อง คือเกี่ยวกับกระบวนการ.....

(2) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับ

.....
.....

(3) ดำเนินการศึกษาวិเคราะห์แนวคิด รูปแบบ การจัดการ และแนวทางการพัฒนา
ความสัมพันธ์ การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ และกระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับ.....
ในลักษณะของการวิเคราะห์เชิงลึก โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ
ศึกษาวิจัย

(4) สรุปและนำเสนอผลการศึกษาที่ได้ทั้งจากการศึกษาในเชิงเอกสารและภาคสนาม
โดยนำมาวิเคราะห์ตามประเด็นที่สำคัญ คือแนวคิด หลักการ ความเป็นมา รูปแบบ ความสัมพันธ์
กระบวนการ..... ทั้งนี้ เน้นการนำผลการศึกษาวิจัยมาเผยแพร่ให้
..... และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของในระดับประเทศได้รับทราบ

(5) วิเคราะห์รูปแบบและแนวทางการ.....

.....

(6) สรุปผลการศึกษาวิจัย และข้อเสนอแนะ

3) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) มีคุณสมบัติดังนี้

1) เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ.....

2) มีประสบการณ์ในการทำงานด้าน.....อย่างน้อย 5 ปี

3) มีการศึกษาและทำงานวิจัยด้าน.....อย่างต่อเนื่อง

4) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา..... มีอะไรบ้าง มีกระบวนการอย่างไร

5) การเก็บรวบรวมข้อมูล

6) การวิเคราะห์ข้อมูล

7) การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ตารางที่ 1 แสดง.....

หัวข้อที่ 1	หัวข้อที่ 2	หัวข้อที่ 3
.....
.....
.....
โดยรวม	

จากตารางที่ 1

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า.....

ภาพที่ 1 แสดง.....

จากภาพที่ 1

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า.....

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า
 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ.....
 ซึ่งสอดคล้องกับ (เอกสารสนับสนุน : อ้างอิงผลการวิจัย/แนวคิด/ทฤษฎี).....

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า
 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ.....
 ซึ่งสอดคล้องกับ (เอกสารสนับสนุน : อ้างอิงผลการวิจัย/แนวคิด/ทฤษฎี).....

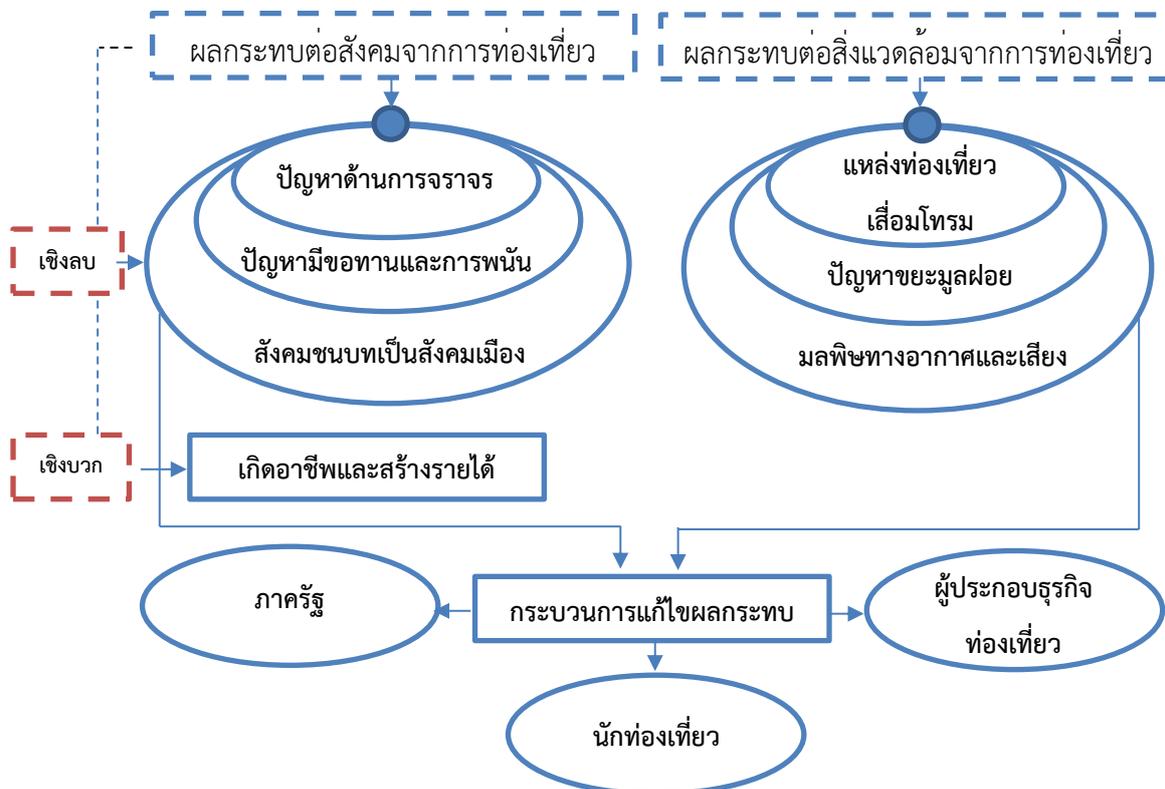
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า
 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ.....
 ซึ่งสอดคล้องกับ (เอกสารสนับสนุน : อ้างอิงผลการวิจัย/แนวคิด/ทฤษฎี).....

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ระบุงค์ความรู้อันเป็นผลมาจากการวิจัย การสังเคราะห์ออกมาในลักษณะ แผนภาพ แผนภูมิ หรือผังมโนทัศน์ พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

ตัวอย่าง: การเขียนองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาผลกระทบทางสังคมของประชาชนจากการจัดการท่องเที่ยวสมัยใหม่ กรณีศึกษา อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงผลกระทบทางสังคมของประชาชนจากการจัดการท่องเที่ยวสมัยใหม่

จากแผนภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อทั้งสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยผลกระทบทางสังคมที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาด้านการจราจร ปัญหามีขอทานและการพนัน และสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง ส่วนผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม ปัญหาขยะมูลฝอย และปัญหามลพิษทางอากาศและเสียง แต่อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวยังส่งผลกระทบต่อสังคมในภาพรวมโดยเฉพาะการก่อให้เกิดอาชีพและสร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่ ดังนั้นการกำหนดมาตรการหรือแนวทางการแก้ไขผลกระทบให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยวสมัยใหม่ จึงเป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว ที่ต้องกำหนดมาตรการเพื่อนำสู่การปฏิบัติร่วมกัน เพื่อสร้างความตระหนักและรักษาไว้ซึ่งมรดกอันล้ำค่าของโลก สู่การพึ่งพาอาศัยกันระหว่างมรดกทรัพยากรและการดำรงอยู่ของคนในสังคมอย่างสมดุลและยั่งยืน

สรุป

สรุปในภาพรวมของบทความ

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า
ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้.....

1.2 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า
ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้.....

1.3 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า
ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้.....

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ (องค์ความรู้) ที่สำคัญ คือ สามารถนำไป
ประยุกต์ใช้กับ โดยควรให้ความสำคัญกับ สำหรับประเด็นในการ
วิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

เอกสารอ้างอิง (ตัวอย่าง)

- กรีซ แร่งสูงเนิน. (2554). *การวิเคราะห์ปัจจัยด้วย SPSS และ AMOS เพื่อการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: ซีไอเคยูเคชั่น.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2551). *การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ครูเชียงราย. (2560). *สื่อการสอน*. สืบค้น 1 มกราคม 2560. จาก <http://www.kru.chiangrai.net/tagสื่อการสอน/>.
- จรัญ แสงบุญ. (2552). *การจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิราภา เต็งไตรรัตน์. (2554). *จิตวิทยาทั่วไป*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: ธรรมศาสตร์.

- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2551). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์.
- จามจุรี จำเมือง. (2553). *ผู้บริหารกับการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.
- ทัศนีย์ ศุภเมธี. (2542). *พฤติกรรมกรรมการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- ทิภาวรรณ เลขวัฒน์ และสุนทรี จันทร์สำราญ. (2557). การประเมินผลในชั้นเรียนเพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่องผู้เรียน (Classroom Assessment for Student Diagnostic). *วารสารชุมชนนักวัดและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งประเทศไทย*, 1(1), 12-25.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). *การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*. (พิมพ์ครั้งที่ 15). นนทบุรี: เอส.อาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- นิธิตา บุรณจันทร์. (2550). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลองค์กรของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Glickman, C.D. (2004). *Supervision and Instructional Leadership: A Developmental Approach*. Boston: Allyn and Bacon.
- Lunenburg, F. C. & Ornstein, A. C. (1996). *Educational administration*. (2nd ed.). Belmont, CA: Wadsworth.
- McEwan, E. K. (2003). *Ten traits of highly effective principals: From good to great performance*. Thousand Oaks, CA: Sage.

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)
ชื่อบทความ (อังกฤษ) (ตัวพิมพ์ใหญ่: 18 pt)

บทความวิชาการ

บทความพิเศษ บทความปริทรรศน์
ปกิณกะ บทความวิจารณ์หนังสือ

ชื่อ-นามสกุล ผู้เขียนบทความ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุล ผู้เขียนบทความ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt), เบอร์โทรศัพท์ (มือถือ), ID Line

Received เดือน วัน, ปี; Revised เดือน วัน, ปี; Accepted เดือน วัน, ปี

บทคัดย่อ (250-300 คำ)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ วิธีที่ใช้ในการศึกษา (ถ้ามี).....
มีข้อค้นพบหรือข้อสรุปสำคัญที่เกิดจากการศึกษา.....

ซึ่งจะเป็นประโยชน์/สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อ.....

(บทคัดย่อในบทความวิชาการ เป็นการสรุปประเด็นเนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญ เน้นประเด็นสำคัญของงาน
ที่ต้องการนำเสนอจริง ๆ ควรเขียนให้สั้น กระชับ มีความยาวไม่เกิน 250-300 คำ โดยบทคัดย่ออาจจะ
ประกอบด้วยเนื้อหาสามส่วน คือ เกริ่นนำถึงวัตถุประสงค์ สิ่งที่ทำ (วิธีในการศึกษา) สรุปผลสำคัญที่ได้
ซึ่งอ่านแล้วต้องเห็นภาพรวมทั้งหมดของงาน)

คำสำคัญ:,, (3-5 คำ)

Abstract (250-300 words)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Keywords:,, (3-5 words)

บทนำ

ย่อหน้าแรก เขียนเชิงหลักการและเหตุผล (rationale) หรือความเป็นมาหรือภูมิหลัง (Background) หรือความสำคัญของเรื่องที่เขียน (justification) หัวข้อนี้จะทำให้ผู้อ่านได้ทราบเป็นพื้นฐานไว้ก่อนว่าเรื่องที่เลือกมาเขียนมีความสำคัญหรือมีความเป็นมาอย่างไรเหตุผลใดผู้เขียนจึงเลือกเรื่องดังกล่าวขึ้นมาเขียน ในการเขียนบทนำในย่อหน้าแรกซึ่งถือว่าเป็นการเปิดตัวบทความทางวิชาการ และเป็นย่อหน้าที่ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน.....

ย่อหน้าที่ 2, 3, ... อารยะบุวิตุประสงค์ ขอบเขตของเรื่องที่จะนำเสนอ หรือกำหนดคำจำกัดความหรือนิยามต่าง ๆ ที่ผู้เขียนเห็นว่าควรระบุไว้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน ตลอดจนทั้งประโยชน์ที่เกิดจากบทความนี้.....

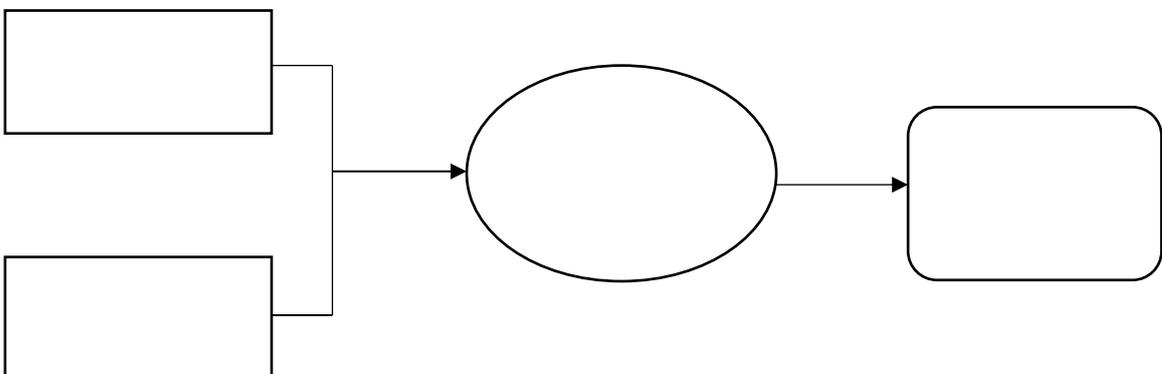
(เป็นการกล่าวนำโดยอาศัยการปริทรรศน์ (review) ไม่เกิน 2 หน้ากระดาษ และต้องมีการอ้างอิงที่มาของข้อมูลตามรูปแบบที่วารสารกำหนด)

เนื้อหา

1. เนื้อหาหัวข้อที่ 1 (18 pt)

1.1 หัวข้อย่อยที่ 1 (16 pt)

.....(อ้างอิงที่มาของข้อมูล: ชื่อผู้แต่ง, xxxx (ระบุปี พ.ศ./ค.ศ.))

แผนภาพที่ 1 แสดง.....

(ที่มา: ชื่อผู้แต่ง, xxxx (ระบุปี พ.ศ./ค.ศ.))

1.2 หัวข้อย่อยที่ 2 (16 pt)

.....
.....(อ้างอิงที่มาของข้อมูล: ชื่อผู้แต่ง, xxxx (ระบุปี พ.ศ./ค.ศ.))

ตารางที่ 1 แสดง.....

(ที่มา: ชื่อผู้แต่ง, xxxx (ระบุปี พ.ศ./ค.ศ.))

หัวข้อที่ 1	หัวข้อที่ 2	หัวข้อที่ 3
.....
.....
โดยรวม	

จากตารางที่ 1

2. เนื้อหาหัวข้อที่ 2 (18 pt)

2.1 หัวข้อย่อยที่ 1 (16 pt)

.....
.....
.....
.....(อ้างอิงที่มาของข้อมูล: ชื่อผู้แต่ง, xxxx (ระบุปี พ.ศ./ค.ศ.))

ภาพที่ 1 แสดง.....

(ที่มา: ชื่อผู้แต่ง, xxxx (ระบุปี พ.ศ./ค.ศ.))

.....
.....
.....

.....(อ้างอิงที่มาของข้อมูล: ชื่อผู้แต่ง, xxxx (ระบุปี พ.ศ./ค.ศ.))

2.2 หัวข้อย่อยที่ 2 (16 pt)

.....
.....
.....

.....(อ้างอิงที่มาของข้อมูล: ชื่อผู้แต่ง, xxxx (ระบุปี พ.ศ./ค.ศ.))

สรุป

.....
.....
.....
.....

.....สรุปในลักษณะที่เป็นการย่อ ประมาณ 4-5 บรรทัด โดยเลือกประเด็นสำคัญของบทความมาเขียนรวมกันไว้อย่างสั้น ๆ ซึ่งอาจใช้วิธีการบอกผลลัพธ์ว่าสิ่งที่กล่าวมามีความสำคัญอย่างไร สามารถนำไปใช้อะไรได้บ้าง หรือจะทำให้เกิดอะไรต่อไป หรืออาจใช้วิธีการตั้งคำถามหรือให้ประเด็นทิ้งท้ายกระตุ้นให้ผู้อ่านไปสืบเสาะแสวงหาความรู้ หรือคิดค้นพัฒนาเรื่องนั้นต่อไป.....

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ

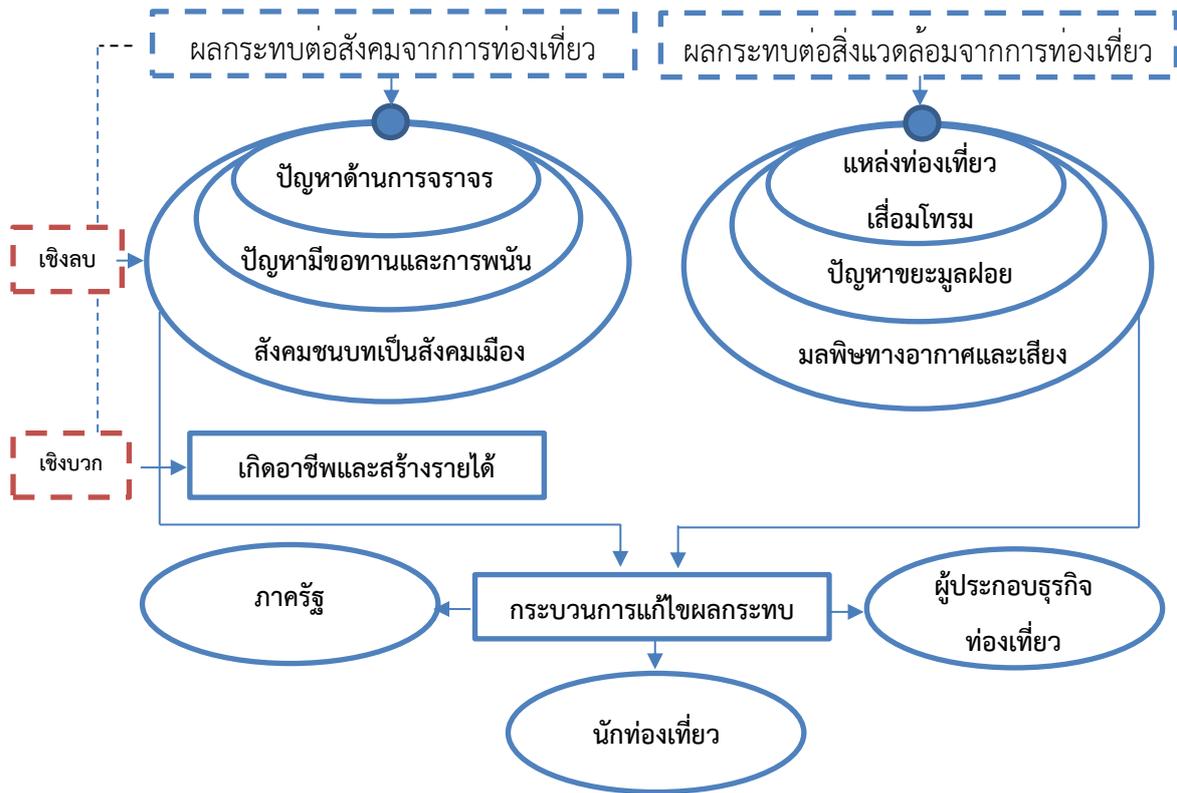
.....ระบอบองค์ความรู้อันเป็นผลมาจากประเด็นที่ศึกษา การสังเคราะห์ออกมาในลักษณะ แผนภาพ แผนภูมิ หรือผังมโนทัศน์ พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

.....
.....
.....

ตัวอย่าง: การเขียนองค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ

จากการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องผลกระทบทางสังคมของประชาชนจากการจัดการท่องเที่ยวสมัยใหม่ในอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงผลกระทบทางสังคมของประชาชนจากการจัดการท่องเที่ยวสมัยใหม่

จากแผนภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อทั้งสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยผลกระทบทางสังคมที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาด้านการจราจร ปัญหาที่มีขาทานและการพ่น และสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง ส่วนผลกระทบต่องานสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม ปัญหาขยะมูลฝอย และปัญหามลพิษทางอากาศและเสียง แต่อย่างไรก็ตามการจัดการท่องเที่ยวยังส่งผลกระทบต่อสังคมในภาพรวมโดยเฉพาะการก่อให้เกิดอาชีพและสร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่ ดังนั้นการกำหนดมาตรการหรือแนวทางการแก้ไขผลกระทบให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยวสมัยใหม่ จึงเป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว ที่ต้องกำหนดมาตรการเพื่อนำสู่การปฏิบัติร่วมกัน เพื่อสร้างความตระหนักและรักษาไว้ซึ่งมรดกอันล้ำค่าของโลก สู่การพึ่งพาอาศัยกันระหว่างมรดกทรัพยากรและการดำรงอยู่ของคนในสังคมอย่างสมดุลและยั่งยืน

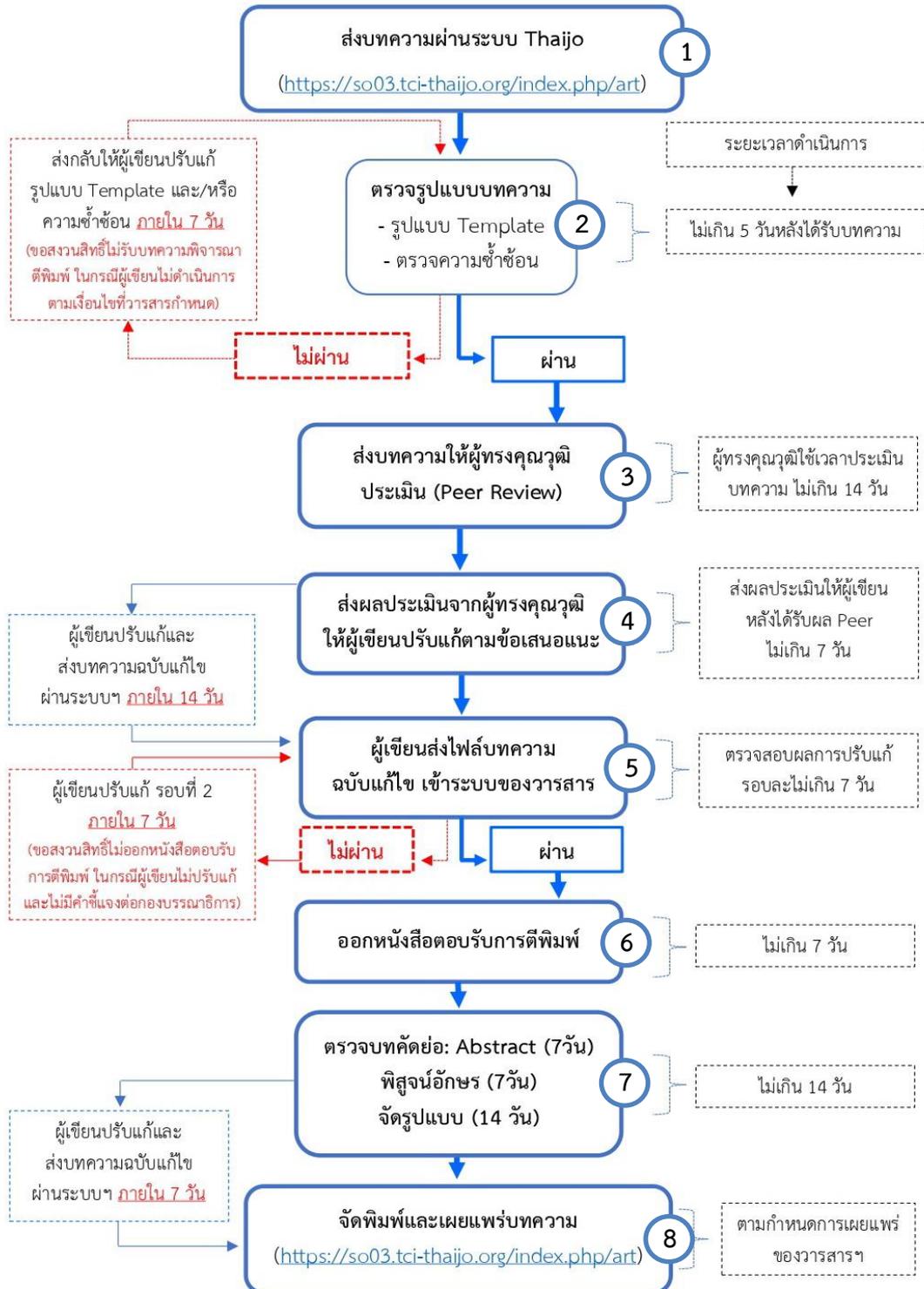

เอกสารอ้างอิง (ตัวอย่าง)

- กรีซ แร่งสูงเนิน. (2554). *การวิเคราะห์ปัจจัยด้วย SPSS และ AMOS เพื่อการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2551). *การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ครูเชียงราย. (2560). *สื่อการสอน*. สืบค้น 1 มกราคม 2560. จาก <http://www.kruchiangrai.net/tagสื่อการสอน/>.
- จรัฐ แสงบุญ. (2552). *การจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิราภา เต็งไตรรัตน์. (2554). *จิตวิทยาทั่วไป*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: ธรรมศาสตร์.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2551). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์.
- จามจรี จำเมือง. (2553). *ผู้บริหารกับการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.
- ทัศนีย์ ศุภเมธี. (2542). *พฤติกรรมการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- ทิภาวรรณ เลขวัฒน์ และสุนทรี จันทร์สำราญ. (2557). การประเมินผลในชั้นเรียนเพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่องผู้เรียน (Classroom Assessment for Student Diagnostic). *วารสารชุมนุมนักวัดและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งประเทศไทย*, 1(1), 12-25.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). *การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*. (พิมพ์ครั้งที่ 15). นนทบุรี: เอส.อาร์.พรีนติ้ง แมสโปรดักส์.
- นิตดา บุรณจันทร์. (2550). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลองค์กรของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Glickman, C.D. (2004). *Supervision and Instructional Leadership: A Developmental Approach*. Boston: Allyn and Bacon.
- Lunenburg, F. C. & Ornstein, A. C. (1996). *Educational administration*. (2nd ed.). Belmont, CA: Wadsworth.
- McEwan, E. K. (2003). *Ten traits of highly effective principals: From good to great performance*. Thousand Oaks, CA: Sage.

กระบวนการพิจารณาบทความ
วารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุพรรณภูมิ

หมายเหตุ: ระยะเวลาของกระบวนการพิจารณาบทความตั้งแต่ผู้ยื่นส่งบทความเข้าสู่ระบบขั้นตอนที่ 1-6 ใช้ระยะเวลาประมาณ 2 เดือน ในการออกหนังสือตอบรับการตีพิมพ์ (ผู้ยื่นต้องปรับแก้บทความตามเวลาที่กำหนด)